

BİLİŞİM

TERİMLERİ SÖZLÜĞÜ

İngilizce - Türkçe

TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ

*Ticarette en önde gördüğümüz esas,
muayyen tipler üzerinde
işleme ve rasyonel çalışmadır.*

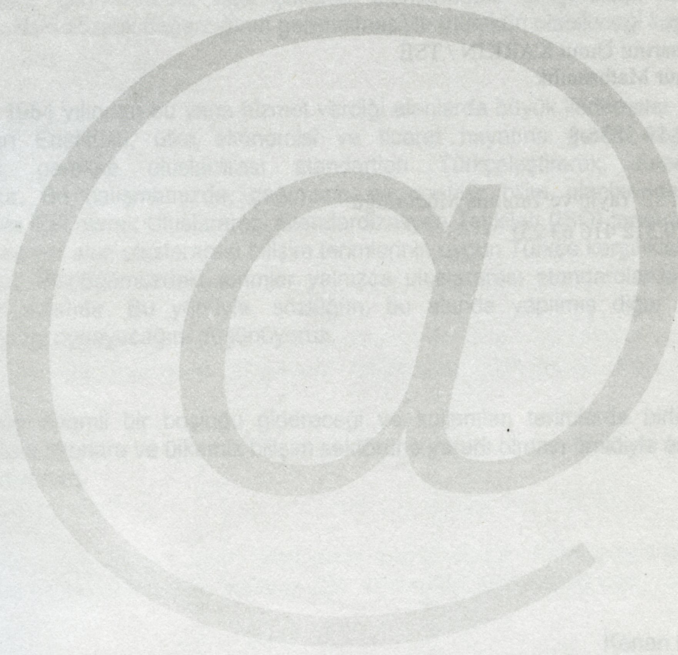
01 Kasım 1937

K. Atatürk

TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ

BİLİŞİM

TERİMLERİ SÖZLÜĞÜ

İngilizce - Türkçe

BİLİŞİM TERİMLERİ SÖZLÜĞÜ

İngilizce - Türkçe

1. Basım: Mayıs 2006

Hazırlayanlar: TSE Bilgi Teknolojileri ve İletişim İhtisas Grubu

(Dr. Ali ARİFOĞLU, Dr. Mehmet DEMİRER, Gökhan ŞENGÜL, Osman ÖZ)

Kapak Tasarım: Umut KARKIN / TSE

Baskı: Onur Matbaacılık

ISBN 975-19-3836-8

Dağıtım: TSE Yayın ve Tanıtma Müdürlüğü

(0 312 416 63 25)

Bütün hakları **Türk Standardları Enstitüsü**'ne aittir.
Türk Standardları Enstitüsü'nün izni olmadan bir kısmı veya tümü fotokopi, baskı vb.
yöntemlerle çoğaltılamaz.

ÖNSÖZ

Günümüzde her bilim veya teknoloji dalı kendine özgü bir dil yaratmakta ve geliştirmektedir. Bilim ve teknolojiadaki kuram, yöntem, sistem ve araçlar yeni kavram ve sözcükleri de beraberlerinde getirmektedir. İlgili çalışma alanlarındaki gelişmelerin izlenebilmesinin, kullanılan dildeki sözcük dağarcığının geliştirilmesiyle mümkün olabileceği kuşkusuzdur.

Kurulduğu 1954 yılından bu yana hizmet verdiği alanlarda büyük ilerlemeler kaydeden Türk Standartları Enstitüsü, ülke ekonomisi ve ticaret hayatına gerek özgün standartlar geliştirerek, gerekse uluslararası standartları Türkçeleştirerek, önemli katkılarda bulunmuştur. Bu çalışmamızda, çağımızın en popüler bilim alanlarından olan bilişim teknolojisi ile ilgili olarak ISO standartlarında yer alan uluslararası bilişim terimlerinin uygun Türkçe karşılıkları sözlük olarak sunulmuştur. Sözlüğümüzdeki terimler yalnızca ISO terimleri ile sınırlıdır. Bu yönüyle, sözlüğün, bu alanda yapılmış diğer çalışmalar için tamamlayıcı rol oynayacağını düşünüyoruz.

Bu sözlüğün önemli bir boşluğu gidereceği ve kullanılan terimlerde birliği sağlayacağı umuduyla tüm okurlara ve ülkemiz bilişim sektörüne yararlı olması ümidiyle emeği geçenlere teşekkür ediyorum.

Kenan MALATYALI
TSE Başkanı

KULLANIM KILAVUZU

Temel Alınan Standartlar

Bu sözlük **ISO/IEC 2382** standard serisi temel alınarak hazırlanmıştır. Sözlükte bilgisayar yazılımı ve donanımı, veri işleme, bilgisayar ağları, elektrik ve elektronik mühendisliği gibi alanlardaki terimler yer almaktadır.

Terimlerin Düzenlenişi

Sözlükte terimler alfabetik olarak düzenlenmiştir. Her bir terimin değişik alanlardaki farklı anlamlarını belirtmek üzere terim ile birlikte terimin yer aldığı standardın numarası ve terim numarası verilmiştir. Terimin İngilizce orijinal adı koyu olarak, Türkçe karşılığı italik ve terimin yer aldığı standardın numarası ve terimin bu standarddaki madde numarası köşeli parantez içinde verilmiştir. Bu bilgilerden sonra da terim açıklaması yer almaktadır.

Terim birden fazla teknoloji ya da bilim dalında farklı anlam taşıyorsa, kullanım alanı terimin açıklamasından önce (bilgisayar ağlarında) örneğinde olduğu gibi parantez içerisinde verilmiştir.

Terim Betimleyiciler

Terimin isim, sıfat, fiil gibi farklı özelliklerini belirtmek için terimin açıklamasından önce parantez içerisinde kısaltmalar kullanılmıştır. Kullanılan kısaltmalar aşağıda verilmiştir.

(i.) İsim,

(f.) Fiil,

(s.) Sıfat.

Şekiller

Orijinal standardda terimlerin açıklamalarını pekiştirmek için şekillere ve çizelgelere yer verilmiştir. Bu sözlük çalışmasında da aynı şekil ve çizelgeler yer almaktadır. Her bir terim ile ilgili açıklamada ilişkili şeklin numarası verilmiştir.

Şekil numaraları, şeklin yer aldığı standard bölümünü de belirtecek şekilde düzenlenmiştir. Örneğin 2382-1 numaraları standardda yer alan birinci şekil, sözlükte Şekil 1.1, 2382-16

numaraları standardda yer alan üçüncü şekil sözlükte Şekil 16.3 şekil numarası ile verilmiştir. Sayfa düzeninde oluşabilecek karışıklıkları önlemek amacıyla tüm şekiller sözlükte terim açıklamalarından sonra EK-A olarak toplu halde verilmiştir.

İngilizce Türkçe Terim Listesi

Sözlüğün sonunda EK-B Olarak İngilizce Türkçe terim listesi verilmiştir.

Türkçe İngilizce Terim Listesi

Sözlüğün sonunda EK-C olarak Türkçe İngilizce terim listesi verilmiştir.

Kısaltmalar

Kısaltmalar EK-D olarak verilmiştir.

Standart Numaralarına Göre Gruplanmış Liste

TS ISO/IEC 2382 standard serisinde bulunan ve konulara göre gruplanmış İngilizce terim listesi EK-E olarak verilmiştir.

İngilizce Türkçe Sözlük

Aa

A/D converter: *A/D dönüştürücü*, [19.01.18], *bkz. analog-to-digital converter*

abbreviated address calling: *kısaltılmış adres çağırma*, [09.08.09], Bir kullanıcının çağırma işlemini başlatacağı zaman tam adresten daha az karaktere sahip olan bir adres kullanmasına imkân tanıyan çağırma.

abduction: *çıkartım*, [28.03.04], Belirli gerçeklerden, bu gerçeklerin inandırıcı açıklamalarına doğru yapılan sonuç çıkarma.

abductive inference: *çıkartım ile sonuç çıkarma*, [28.03.04], *bkz. abduction*

abort sequence: *durdurma dizisi*, [25.01.26], Bir çerçeve iletimini vakitsiz bir şekilde sonlandırmak için kullanılan, bit dizisi içinde herhangi bir yerde yer alabilen belirli bir bit örüntüsü.

abort statement: *durdurma deyimi*, [15.05.28], Bir veya daha fazla işin bu tür bir iş ile daha sonra herhangi bir buluşmasını engelleyerek olağandışı kalmasına neden olan basit işlem.

aborted connection: *durdurulmuş bağlantı*, [08.05.34], Var olan yordamları izlemeyen bağlantı kesilmesi. NOT: Bir durdurulmuş bağlantı diğer varlıkların yetkisiz erişimini mümkün kılabilir.

absolute address: *mutlak adres*, [07.09.35], Bir taban adrese

başvurmaksızın bir konumu tanımlayan doğrudan adres. NOT: Bir mutlak adresin kendisi de bir taban adres olabilir.

absolute assembler: *mutlak birleştirici*, [07.04.10], Mutlak kod üreten birleştirici.

absolute code: *mutlak kod*, [07.04.13], Tüm adreslerin mutlak adresler olduğu kod.

absolute command: *mutlak komut*, [13.05.02], Mutlak koordinatları kullanan bir görüntü komutu.

absolute coordinate: *mutlak koordinat*, [13.02.06], Belirlenen bir koordinat sisteminin başlangıcına göre adreslenebilir bir noktanın konumunu tanımlayan koordinatların herhangi biri.

absolute error: *mutlak hata*, [02.06.08], Doğru, tanımlanmış veya teorik olarak doğru bir değeri hesaplanmış, gözlenmiş, ölçülmüş veya başarılmış bir değerden çıkarılmanın cebirsel sonucu.

absolute instruction: *mutlak komut*, [13.05.02], *bkz. absolute command*

absolute loader: *mutlak yükleyici*, [07.05.06], Tüm adreslerin mutlak adresler olduğu, yük modüllerini dış depolamadan iç depolamaya kopyalayan, adres ayarlamının gerekli olmadığı bir program.

absolute vector: *mutlak vektör*, [13.03.21], Başlangıç ve bitiş noktaları

mutlak koordinatlar içinde belirtilen vektör.

abstract data type: *soyut veri türü*, [15.04.02], Bir işlemler listesi veya veri yapılarındaki mevcut özellikler ve dahili gerçekleştirmeyle ayrılan ara yüzler ile bu işlemlerin genel özellikleri tarafından tanımlanan veri yapıları sınıfı.

abstract syntax: *soyut söz dizimi*, [26.06.03], Uygulama katmanı verisinin ya da uygulama protokol denetim bilgisinin, bu bilgileri göstermek için kullanılan kodlama tekniklerinden bağımsız işaretleme kuralları kullanılarak belirtilmesi.

accept statement: *onaylama deyimi*, [15.05.30], Bir hizmet sağlayıcı görev içerisinde bu görevin başka bir görevi beklemesine veya ana programın görev senkronizasyonu için giriş çağrı deyimini işletmesine neden olan bileşik deyim.

acceptance test: *kabul testi*, [20.05.07], Bir sistemin ya da işlevsel birimin sözleşme koşullarını yerine getirdiğini göstermek için satıcının katılımıyla sistemin kurulmasından sonra alıcının önerisi doğrultusunda test edilmesi.

access: *erişmek*, [01.01.04], (f.) Bir kaynağın kullanımını mümkün kılmak.

access arm: *erişim kolu*, [12.05.04], Bir manyetik diskte bulunan, üzerine manyetik kafaların takılı olduğu kol.

access category: *erişim kategorisi*, [08.04.03], Varlığın kullanım için yetkilendirildiği kaynaklar esas alınarak varlıkların atanabileceği bir kategori.

access control: *erişim denetimi*, [08.04.01], Bir veri işleme sisteminin kaynaklarına yalnızca yetkilendirilenler tarafından ve yetkilendirilmiş yollarla erişilmesini sağlayan yöntem.

access control field: *erişim denetimi alanı*, [25.04.06], Bir çerçeveyi bir andaçtan ayıran, andaç kullanabilecek veri istasyonlarını gösteren, bir çerçevenin iptal edilmesi gerektiği zamanı gösteren ve istasyonların bir sonraki andaç talep etmelerini sağlayan bir bit örüntüsü.

access control list: *erişim denetimi listesi*, [08.04.02], Bir kaynağa erişim için yetkilendirilen varlıklar ve erişim haklarının listesi.

access level: *erişim düzeyi*, [08.04.04], Korunan bir kaynağa erişebilmek için bir varlıktan istenen yetki düzeyi. ÖRNEK: Belirli bir güvenlik düzeyindeki veri veya bilgiye erişme yetkisi.

access list: *erişim listesi*, [08.04.02], bkz. *access control list*

access management service: *erişim yönetimi hizmeti*, [32.06.14], Bir kullanıcı temsilcisinin ve bir ileti aktarma sisteminin birbirlerine erişim sağlamalarına ve ilişkili bilgiyi yönetmelerine izin veren hizmet.

access mechanism: *erişim düzeneği*, [12.05.08], Bir erişim kolunun ya da tarağın hareket etmesinden sorumlu düzeneç.

access method: *erişim yöntemi*, [01.08.03], Veri kullanımında, verinin okunması ve yazılması esnasındaki bellek kullanımında, veri transferi yapmak için bir giriş çıkış kanalının kullanımında geçerli olan teknik. ÖRNEK: Rasgele erişim yöntemi, doğrudan erişim yöntemi, sıralı erişim yöntemi.

access path independence : *erişim yolu bağımsızlığı*, [17.03.14], Bir veri tanımının erişim yolundan ayrılmasıyla, erişim yolunda yapılan değişimlerin, bir programdaki veri tanımında değişiklik gerektirmemesi.

access path: *erişim yolu*, [17.03.13], İstenilen veriye ulaştıran bir adresler zinciri. NOT: Bir veri parçası için eşzamanlı olarak birden fazla erişim yolu mevcut olabilir.

access period: *erişim dilimi*, [08.04.07], Belirtilen erişim haklarının geçerli olarak kaldığı zaman dilimi.

access permission: *erişim izni*, [08.04.06], Bir öznenin belirli bir nesneye göre erişim haklarının tümü.

access right: *erişim hakkı*, [08.04.05], Bir öznenin belirli bir nesneye belirli bir tür işlem için erişim izni. ÖRNEK: Bir sürecin bir dosyayı okuyabilmesi ancak o dosyaya yazamaması izni.

access time: *erişim süresi*, [12.02.31], Veri için bir çağrının başlatıldığı an ile veri ediniminin tamamlandığı an arasındaki zaman aralığı. NOT 1: Erişim süresi, gecikme süresi ile iletim süresi toplamına eşittir. NOT 2: Şeki 12.1'e bakınız.

access type: *erişim türü*, 1. [15.04.18], *bkz. pointer type* 2. [08.04.08], (*Bilgisayar güvenliğinde*) Bir erişim hakkı tarafından belirlenen işlem türü. ÖRNEKLER: Okuma, yazma, yürütme, ekleme, güncelleme, silme veya yaratma.

access unit: *erişim birimi*, [32.02.08], Bir ileti aktarma sistemini başka bir iletişim sistemine bağlayan ve kullanıcılarının ileti işleme sistemine dolaylı olarak ulaştığı işlevsel birim. NOT: Şekil 32.2'ye bakınız.

accountability: *izlenebilirlik*, [08.01.10], Varlığa ait eylemlerin, bu varlık için benzersiz bir şekilde izlenebilmesini sağlayan özellik.

accuracy: *doğruluk*, 1. [02.06.05], Hatadan arınmış olma niteliği. 2. [02.06.06], Hatasız olmanın nitel bir değerlendirmesi ve küçük bir hataya karşılık gelen yüksek bir değerlendirme.

3. [02.06.07], Olasılıkla göreceli hatanın işlevi olarak ifade edilen, hatadan arınmış olmanın nicel bir değerlendirmesi olup, bu ölçünün yüksek bir değeri küçük bir hataya karşılık gelir.

acknowledgment: *onaylama*, [09.06.22], İletilen verinin alındığını gösteren ve alıcı tarafından göndericiye verilen onay sinyali.

acoustic signal: *akustik sinyal*, [29.01.05], Veri ileten seslerden oluşan sinyal.

ACSE: [26.05.03], *bkz. association control service element*

action: *eylem*, [17.02.20], (*Veri tabanlarında*) Bir bilgi tabanındaki veya kavramsal şemadaki cümlelerin bir grubunu başka bir cümleler grubuna çeviren veya onları bilinen bir duruma getiren bir dizi araya girme, silme veya getirme.

action: *eylem*, [28.02.20], (*Yapay zekada*) Senaryo tabanlı bilgi gösteriminde bir aktör tarafından gerçekleştirilen işlem.

action bar: *eylem çubuğu*, [13.05.42], *bkz. menu bar*

action part: *eylem bölümü*, [28.02.28], *bkz. right-hand side*

activation: *etkinleştirme*, 1. [07.10.02], (*Bilgisayar programlamada*) Bir etkinleştirme kaydının oluşturulması. 2. [28.02.34], (*Yapay zekada*) Bir kuralın ateşlenmesi ya da bir programın veya alt programın çağrılmasına izin veren işlem.

activation function: *etkinleştirme işlevi*, [34.03.13], Bir yapay sinirin çıkış değerini, yapay sinirin giriş değerlerine ve mevcut bağlantı ağırlıklarına dayalı olarak hesaplayan işlev. NOT: Çıkış değeri sürekli ya da kesintili olabilir.

activation record: *etkinleştirme kaydı*, [07.05.26], Bir görev ya da alt programın bir örneğini temsil eden ve bu örnek için veri değerleri ve süreç durumu içeren veri nesnesi. NOT: Bir etkinleştirme kaydı parametreler, sonuçlar ve yerel veri gibi değerler içerebilir.

active matrix display: *etkin matris görüntüleyici*, [13.04.08], *bkz. active matrix display device*

active matrix display device: *etkin matris görüntü aygıtı*, [13.04.08], Görüntünün daha doğru kontrol edilmesi amacıyla ekrandaki her bir piksele kendi transistörünü veren görüntü aygıtı. NOT: Bu görüntü aygıtı daha fazla parlaklık ayrımı ve daha az hareketlilik bozulması sağlar.

active threat: *etkin tehdit*, [08.05.05], Bir veri işleme sisteminin durumunun yetkisiz olarak kasten değiştirilmesi ile ilgili herhangi bir tehdit. ÖRNEK: Mesajların değişikliğe uğraması, sahte mesajların araya girmesi, sahte davranışların sergilenmesi veya hizmetin reddi ile sonuçlanan bir tehdit.

active vocabulary: *etkin sözlük*, [29.03.17], *bkz. spoken vocabulary*

active window: *etkin pencere*, [13.05.34], Pencereler (1) kümesinden o anda kullanılmakta olan pencere.

active wiretapping: *etkin hatta girme*, [08.05.27], Veriyi değişikliğe uğratma veya yeni veri ekleme amacı ile hatta girme.

actor: *aktör*, [28.02.21], Bir senaryoda bir konuya ait rolü yerine getiren varlık. ÖRNEK: Temsilci, temsilci ortağı, mirasçı, hasta vb.

actual argument: *gerçek bağımsız değişken*, [15.03.14], *bkz. actual parameter*

actual parameter: *gerçek parametre*, [15.03.14], İlgili bir bildirimle bir veri nesnesinin ilişkilendirilmesi amacı ile somut bir örnekle gösterim veya bir program çağırma içinde kullanılan bir anlatım, tanıtıcı, veya diğer dil yapısı gibi bir parametre. NOT: İlgili bildirim, biçimsel parametre olarak adlandırılır.

actual recipient: *gerçek alıcı*, [32.04.04], Dağıtımın ve doğrulamanın yer aldığı potansiyel alıcı. NOT: Potansiyel alıcı durumu dağıtım ve doğrulama yapılması üzerine gerçek alıcı durumuna geçer.

actual transfer rate: *gerçek aktarım hızı*, [09.05.21], İki nokta arasındaki zaman birimi başına aktarılan bitlerin, karakterlerin veya blokların ortalama sayısı.

acyclic network: *döngüsel olmayan ağ*, [34.02.25], *bkz. feedforward network*

adaptive learning: *uyarlamalı öğrenme*, [31.03.03], Dış bilgi kaynağından alınan öneriye uygun olarak iç bilginin düzenlenmesi ya da var olan bilgiye göre yeni edinilen bilginin dönüştürülmesini temel alan öğrenme stratejisi.

adaptive neural network: *uyarlanır sinir ağı*, [34.02.39], Başarım özelliklerini çevresindeki değişikliklere göre ayarlayabilen sinir ağı.

adaptive resonance theory network: *uyarlanır rezonans teorisi ağı*, [34.02.36], Giriş örüntüsü prototiplerden birine yeterli şekilde benzer ise öğrenme algoritmasının kategorileri tanımlayan depolanmış prototipleri güncelleştiren aksi takdirde prototip olarak girişi olan yeni bir sınıf yaratan sinir ağı. NOT: ART ağları, esneklik (öğrenme yeteneği) ve kararlılık (var olan bilginin bozulmaması veya silinmemesi) arasında bir uzlaşma yerine getirir.

adaptive training *uyarlamalı eğitim*, [29.01.42], Başarımı artırmak için bir

konuşma şablonunu düzenleme ve güncelleme yeteneği olan konuşma eğitimi.

ADC: ADC, [19.01.18], *bkz. analog-to-digital converter*

add mode: *toplama modu*, [22.03.18], Toplama ve çıkarma işlemlerinde, girilen son rakama göre önceden belirlenen bir yere ondalık işaretinin yerleştirildiği bir durum.

addend: *toplanan*, [02.C.15], Toplama işleminde, eklenene eklenen bir sayı veya nicelik.

addition without carry: *eldesiz toplama*, [02.05.10], *bkz. non-equivalence operation*

address: *adres*, [07.09.07], Bir konumu tanımlayan değer. **ÖRNEKLER:** Kaydedici numarası, saklama aygıtının belirli bir bölümünün adresi, aygıt adresi, ağ adresi.

address administration: *adres yönetimi*, [25.01.18], Evrensel ya da yerel bir temelde LAN adreslerinin atanması.

address format: *adres biçimi*, [07.09.09], Bir adres içindeki öğelerin sayısı ve düzenlemesi. **ÖRNEKLER:** Bir sanal adres sistemindeki sayfa ve ofset, manyetik disk depolamadaki kanal, aygıt, sektör ve kayıt.

address modification: *adres değiştirme*, [07.09.40], Bir adreste gerçekleştirilen herhangi bir aritmetik, mantıksal ya da sözdizimsel işlem.

address offset: *adres sapması*, [07.05.18], Erişilecek saklama konumunun adresine karar vermek için göreceli bir adrese eklenmesi gereken sayı.

address part: *adres bölümü*, [07.09.08], Bir işlenenin adresini belirleyen bir

makine komutu ya da mikro komut bölümü.

address space: *adres alanı*, [07.09.31], Belirli bir program ya da işlevsel birim tarafından kullanılabilen adresler kümesi. **NOT:** Adres alanı sanal adresleri içerebilir.

address translator: *adres çevirici*, [10.05.15], Sanal adresleri gerçek adreslere dönüştüren işlevsel birim.

addressability: *adreslenebilirlik*, [13.03.05], (*Bilgisayar grafiklerinde*) Bir aygıt uzayındaki adreslenebilir nokta sayısı.

addressable point: *adreslenebilir nokta*, [13.02.05], Önceden tanımlanmış bir koordinat sisteminde bulunabilen herhangi bir nokta.

addressing exception: *adresleme özel durumu*, [07.06.50], Bir programın kendisi için kullanılabilir alanın sınırları dışında bir adres hesaplaması ile ortaya çıkan özel durum.

adjacent domains: *bitişik alanlar*, [18.02.06], Bitişik düğümlere yerleştirilmiş aygıtlar yoluyla birbirine bağlanmış iki alan.

adjacent nodes: *bitişik düğümler*, [18.02.02], Bir dal ile birbirine bağlanmış olan iki düğüm. **NOT:** Şekil 18.2'ye bakınız.

adjust text mode: *metin ayarlama modu*, [23.06.02], Kullanıcının, metnin belirlenmiş satır ve sayfa uzunluğuna göre düzenlenmesi için metni yeniden biçimlemesine olanak sağlayan mod.

ADMD: ADMD, [32.02.13], *bkz. administration management domain*

administration domain name: *idari alan adı*, [32.05.13], Bir ülke ile ilişkili idari yönetim alanını tanımlayan nitelik. **NOT:** Çizelge 32.1 ve Çizelge 32.2'ye bakınız.

administration management domain: *idari yönetim alanı*, [32.02.13], Belirli bir ülkenin telekomünikasyon kurumu tarafından tanınan bir telekomünikasyon işletmeni tarafından kontrol edilen yönetim alanı. NOT 1: Telekomünikasyon işletmeni genellikle herkese kamuya açık hizmetler sağlar. NOT 2: Şekil 32.5'e bakınız.

administrative security: *idari güvenlik*, [08.01.02], Bilgisayar güvenliğine ait idari tedbirler. NOT: Bu tedbirler kullanılabilir ve izlenebilir işlemler, güvenlikte meydana gelen ihlallerin araştırılması ile ilgili işlemler ve işlem denetlemelerinin gözden geçirilmesi olabilir.

ADP: [01.01.06], *bkz. data processing*

ADT: [15.04.02], *bkz. abstract data type*

advice taking: *öneri alma*, [31.03.06], Yordamsal davranışın dış bilgi kaynağından alınan bildirimsel öneriye göre değiştirildiği, anlatılandan öğrenme.

advisory system: *öneri sistemi*, [28.04.16], Komutlardan ziyade öneriler kullanmayı vurgulayan uzman sistem.

affirmation: *onaylama*, [32.04.26], (*Elektronik postada*) Bir ileti aktarma temsilcisinin, bir ileti aktarma sisteminin bir sorgulamada tanımlanan herhangi bir iletiyi kendi anlık alıcılarına dağıtılabileceğine karar verdiği aktarım olayı. NOT: Bu durumda, ileti aktarma temsilcisi bir dağıtılmama raporu üretebilir.

after-image: *değişiklik sonrası kopya*, [17.08.13], Bir kaydın veya bir bloğun bir düzeltme işleminden sonraki kopyası.

agenda: *gündem*, [28.02.37], Bekleyen etkinliklerin öncelik sırasına konulmuş listesi. NOT: Yapay zekada, bu tür etkinlikler bilginin bazı parçalarının uygulamasına bağlıdır.

aggregate: *kümelenme*, [15.03.06], Parçaların aynı veya farklı veri yapısına sahip olabileceği ve veri yapısının ilgili bileşik türün temel parçası olabileceği yapılanmış bileşenler topluluğu.

aggregate value: *kümelenme değeri*, [15.03.07], Bir kümelenme ile ilişkilendirilen veri değeri.

aggregation: *kümelenme*, [08.05.39], Daha az hassasiyetteki bilgilerin toplanması ve birbirleri ile ilişkilerinin kurulması yolu ile hassas bilginin temin edilmesi.

AI: [01.06.12], [28.01.01], [28.01.02], *bkz. artificial intelligence*

aiming field: *hedefleme alanı*, [13.05.12], Ekrandaki, herhangi bir zamanda, bir ışık kaleminin varlığının algılanabildiği alanı belirtmek için kullanılan bir ışık çemberi ya da diğer ışık örüntüsü.

aiming symbol: *hedefleme sembolü*, [13.05.12], *bkz. aiming field*

air-floating head: *havada kayan kafa*, [12.03.32], *bkz. floating head*

algebraic language: *cebirsel dil*, [07.01.14], Cebirsel ifadelerle benzer deyimlerin oluşturulmasına izin veren programlama dili. ÖRNEKLER: Ada, Fortran, Pascal.

algorithm: *algoritma*, [01.05.05], Bir problemin çözümü için sonlu sırada iyi tanımlanmış kurallar kümesi.

algorithmic language: *algoritmik dil*, [07.01.02], Algoritmaları ifade etmek amacıyla kullanılan yapay dil.

alias: *takma ad*, **1.** [15.03.19], Bir dil yapısı için alternatif bir tanıtıcı. **2.** [32.05.15], (*Elektronik postada*) Bir O/R adı veya bir O/R adresi için alternatif tanımlama. NOT: Bir takma ad bir dizinde kullanılabilir.

aliasing: *bozulma*, [13.03.30], (*Bilgisayar grafiğinde*) Görüntüyü tam olarak tanımlamak için bir çizgi boyunca veya bir nesnenin çevresi boyunca çentikli veya kademeli kenar olarak çok yaygın bir şekilde görülen, eksik örnek çözünürlüğü veya yetersiz filtrelemenin neden olduğu istenmeyen görsel etkiler.

alphabet: *alfabe*, [04.03.03], İçindeki elemanlarının sırası üzerinde anlaşmaya varılmış olan karakter kümesi. ÖRNEK: 128 ASCII karakter kümesi.

alphabetic character: *alfabetik karakter*, [04.03.02], *bkz. letter*

alphabetic character set: *alfabetik karakter kümesi*, [04.01.03], Harfleri içeren ve sayıları değil ama özel karakterleri içerebilen karakter kümesi.

alphabetic code: *alfabetik kod*, [04.02.06], Uygulaması alfabetik kod kümesini oluşturan kod.

alphabetic code element set: *alfabetik kod eleman kümesi*, [04.02.12], *bkz. alphabetic code set*

alphabetic code set: *alfabetik kod kümesi*, [04.02.10], Elemanları bir alfabetik karakter kümesinden oluşturulan kod kümesi.

alphabetic string: *alfabetik dizi*, [04.05.03], Aynı alfabetik karakter kümesinden olan ve yalnızca karakterleri içeren dizi.

alphabetic word: *alfabetik sözcük*, [04.06.02], Aynı alfabetik karakter kümesinden elde edilen karakterleri içeren sözcük.

alphanumeric: *alfanümerik*, [01.02.05], Harfler, rakamlar ve noktalama işaretleri gibi diğer karakterlerden ibaret olan bir veriye, bununla işlem yapmaya ve bu verileri kullanan işlevsel birimlere ait olan.

alphanumeric character: *alfanümerik karakter*, [04.03.06], Alfanümerik karakter kümesinin bir karakteri.

alphanumeric character set: *alfanümerik karakter kümesi*, [04.01.05], Harfler ve sayıların her ikisini de içeren ve özel karakterleri de içerebilen karakter kümesi.

alphanumeric code: *alfanümerik kod*, [04.02.08], Uygulaması alfanümerik kod kümesini oluşturan kod.

alphanumeric code element set: *alfanümerik kod eleman kümesi*, [04.02.10], *bkz. alphanumeric code set*

alphanumeric code set: *alfanümerik kod kümesi*, [04.02.10], Elemanları bir alfanümerik karakter kümesinden oluşturulan kod kümesi.

alphanumeric data: *alfanümerik veri*, [05.01.16], Harfler, rakamlar, olasılıkla özel karakterler ve boşluk karakteriyle birlikte gösterilen veri.

alphanumeric word: *alfanümerik sözcük*, [04.06.04], Aynı alfanümerik karakter kümesinden elde edilen karakterlerden oluşan sözcük.

alternate recipient: *alternatif alıcı*, [32.04.07], Bir ileti veya sorgulama tercih edilen özel bir kullanıcıya gönderilmeyecekse iletinin gönderilmesi gereken potansiyel alıcı. NOT: Alternatif kullanıcı ya gönderici ya da potansiyel ileti alıcılar tarafından belirlenebilirler.

alternate track: *farklı iz*, [12.01.09], Normal izin bozulması ya da çalışmaz hale gelmesi durumunda kullanılacak yedek iz.

amplitude shift keying: *genlik kaydırma anahtarlaması*, [09.05.12], Modüle edilen bir sayısal sinyalin önceden belirlenmiş sabit sayıda değerler arasından çıkış

sinyalinin genliğini değiştirdiği modülasyon.

analog: *örneksel*, [01.02.06], Sürekli olarak değişen fiziksel niceliklere veya sürekli bir yapıda gösterilen veriye olduğu kadar bu veriyi kullanan süreçlere ve işlevsel birimlere ait olan.

analog adder: *örneksel toplayıcı*, [19.01.03], Çıkış örneksel değişkeni, giriş örneksel değişkenlerinin toplamı ya da ağırlıklandırılmış toplamı olan işlevsel birim.

analog computer: *örneksel bilgisayar*, [01.03.05], İşletilmesi başka bir sistemin fiziki davranışlarına dayalı olan, veri alan, işleyen ve üreten bilgisayar.

analog data: *örneksel veri*, [05.01.18], Genliğinin doğrudan veriye veya verinin uygun bir işlevine orantılandırıldığı ve sürekli değişken olarak değerlendirilen bir fiziksel büyüklük tarafından temsil edilmekte olan veri. NOT: Ayrık veriyle karıştırılmamalıdır.

analog divider: *örneksel bölücü*, [19.01.08], Örneksel çıkış değişkeni, iki örneksel giriş değişkeninin bölümüyle orantılı olan işlevsel birim.

analog input channel : *örneksel giriş kanalı*, [21.04.06], (*Süreç denetiminde*) Örneksel giriş alt sisteminde bağlayıcı ve örnekselden sayısala dönüştürücü arasındaki örneksel veri yolu. NOT: Bu yol bir süzgeci, bir örneksel sinyal çoklayıcıyı ve bir ya da daha fazla yükselteci içerebilir.

analog input channel amplifier: *örneksel giriş kanalı yükselteci*, [21.03.03], Örneksel sinyal düzeyini, ardından gelen örnekselden sayısala dönüştürücü giriş aralığına uyarlayan, bir ya da daha fazla örneksel giriş kanalına bağlanmış yükselteç.

analog multiplier: *örneksel çarpıcı*, [19.01.06], Örneksel çıkış değişkeni, iki örneksel giriş değişkeninin çarpımı ile orantılı olan işlevsel birim. NOT: Bu terim, bir servo-çarpım birimi gibi birden fazla çarpma yapabilen bir ayarda da uygulanabilir.

analog output channel amplifier: *örneksel çıkış kanalı yükselteci*, [21.03.04], Teknik süreci denetlemek amacı ile sayısaldan örneksele dönüştürücünün çıkış sinyal aralığını gerekli sinyal düzeyine uyarlayan, bir ya da daha fazla örneksel çıkış kanalına bağlanmış yükselteç. NOT: Eğer alt sistemde ortak bir sayısaldan örneksele dönüştürücü varsa, yükselteç, örnekle ve tut aygıtının işlevini yerine getirir.

analog representation: *örneksel gösterim*, [05.01.17], Sürekli değişken olarak değerlendirilen bir fiziksel büyüklük tarafından bir değişkenin değerinin, değişkene veya değişkenin uygun bir fonksiyonuna doğrudan orantılandırıldığı fiziksel büyüklüğün genliği olarak gösterim. NOT: Ayrık gösterimle karıştırılmamalıdır.

analog signal: *örneksel sinyal*, [09.02.01], Veriyi temsil eden karakteristik niceliğin herhangi bir anda sürekli bir aralık içindeki herhangi bir değeri alabildiği bir sinyal. NOT: Bir örneksel sinyal, veriyi temsil eden başka bir fiziksel niceliğin değerlerini sürekli olarak izleyebilir.

analog variable: *örneksel değişken*, [19.01.01], Bir fiziki niceliği ya da bir matematiksel değişkeni temsil eden sürekli değişken sinyal.

analog-to-digital converter: *örnekselden sayısala dönüştürücü*, [19.01.18], Veriyi, örneksel gösterimden sayısal gösterime dönüştüren işlevsel birim.

analytic learning: *analitik öğrenme*, [31.03.18], Soyut veya yapısal bilginin işlemsel bilgi ve alan bilgisinden türetildiği tündengeleim metodu ile öğrenmenin gelişmiş biçimi.

analytical attack: *analitik saldırı*, [08.05.20], Bir kodu kırma veya analitik metotları kullanan bir anahtar bulma girişimi. ÖRNEKLER: Örüntülerin istatistiksel olarak çözümlenmesi, bir şifreleme algoritmasında hata veya boşluk aranması. NOT: Ayrıntılı saldırı ile karıştırılmamalıdır.

AND element: *AND elemanı*, [03.04.07], bkz. *AND gate*

AND gate: *AND geçidi*, [03.04.07], Birleşme Boole işlemini gerçekleştiren ççççç.

AND operation: *VE işlemleri*, [02.05.10], bkz. *conjunction*

ANN: [34.01.06], bkz. *neural network*

anonymous: *isimsiz*, [15.04.34], Açık bir şekilde veri türü bildirimi olmayan bir veri nesnesine ait olma.

anonymous remailer: *adı bilinmeyen ileti gönderici*, [32.06.16], İletilerin göndericilerinin son alıcılardan kimliklerini saklı tutmalarını sağlayan işlevsel birim.

answering: *yanıtlama*, [09.08.02], Veri istasyonları arasında bir bağlantının kurulumunu tamamlamak için bir veri istasyonunun çağrısına cevap verme işlemleri.

antialiasing: *bozulma giderme*, [13.03.31], Bir ekran yüzeyindeki görüntüdeki bozulmayı pürüzsüz çizgiler ve kenarlar görünümü vererek düzelten teknik.

anticipatory paging: *sezgisel sayfalama*, [10.05.21], Yardımcı bellekten gerek duyulmadan önce ana belleğe bir sayfanın aktarılması.

anti-virus program: *anti virüs programı*, [08.06.32], Virüsleri algılamak ve olasılıkla düzeltici işlemleri önermek veya uygulamak için tasarlanmış program.

aperture card: *açıklıklı kart*, [12.01.64], İçerisine mikrofilm çerçevelerinin eklenebileceği standart boyutları olan işlenebilir kart.

append : *ekleme* , [23.04.04], (*Metin işlemleri*) Kullanıcının, önceden girilmiş bir metnin sonuna yeni bir belge ya da karakter dizisi eklemesine olanak sağlayan mod ya da işlev.

application association: *uygulama işbirliği*, [26.05.02], Bilgi iletişimi ve aralarındaki ortak işlemin koordinasyonu amacı için, iki uygulama varlığı arasındaki ortak işbirliği ilişkisi. NOT: Uygulama işbirliği, hizmet sunumu kullanılarak uygulama protokol denetim bilgisinin değişimi yoluyla desteklenir.

application generator: *uygulama üretici*, [07.04.46], Belirli bir uygulama alanındaki bir ya da daha fazla problemi çözmek için kullanılan programlar üreten kaynak kod üretici.

application layer: *uygulama katmanı*, [26.02.03], Uygulama süreçlerinin OSI ortamına erişimi için araçlar sağlayan katman. NOT 1: Bu katman, uygulama süreçleri için veri değişimini gerçekleştirmek üzere araçlar sağlar ve bu süreçlerin haberleştiği uygulama yönelimli protokolleri kapsar. NOT 2: Madde 26.02.01'deki NOT 1'e ve Şekil 26.1'e bakınız.

application problem: *uygulama problemi*, [20.01.13], Son kullanıcı tarafından ortaya konulan ve çözümünü için bilgi işleme hizmeti gerektiren problem.

application program: *uygulama programı*, [01.04.01], bkz. *application software*

application service element: *uygulama hizmet ögesi*, [26.05.01], Uygun olduğunda temel hizmetleri kullanan ve OSI ortamında belirli bir kapasite sağlayan uygulama katmanının bir varlığının bir bölümü.

application software: *uygulama yazılımı*, [01.04.01], [20.01.15] Bir uygulama probleminin çözümüne özel yazılım ya da program. ÖRNEK: Elektronik tablo programı.

application-oriented language: *uygulama yönelimli dil*, [07.01.15], *bkz. problem-oriented language*

archive: *arşivlemek*, [08.07.08], (*f.*) Yedekleme dosyalarını ve beraberindeki günlük kayıt dosyalarını, genellikle verilen bir zaman dilimi için saklamak.

archive file: *arşiv dosyası*, [08.07.09], Güvenlik veya diğer herhangi bir nedenle ileride araştırma ve doğrulama amacıyla bir yerde saklanan dosya.

archived file: *arşivlenmiş dosya*, [08.07.10], Kendisi için bir arşiv dosyası mevcut olan dosya.

argument: *argüman*, [02.02.02], **1.** Bağımsız bir değişken. **2.** [02.02.03], Bağımsız bir değişkenin herhangi bir değeri. ÖRNEK: Bir arama anahtarı; bir çizelgede bir ögenin yerini belirleyen sayı.

arithmetic operation: *aritmetik işlem*, [02.C.13], Aritmetik kurallarını izleyen işlem.

arithmetic shift: *aritmetik kaydırma*, [02.11.02], Aritmetik kaydırma, içinde yalnızca sabit nokta kısmının hareket ettiği, bir köklü sayı sisteminde ve bir sabit noktalı gösterme sisteminde, bir sayının gösterilişine uygulanan kayma. NOT 1: Bir aritmetik kaydırma, genellikle sayının herhangi bir yuvarlama etkisi olmaksızın, kökün artı veya eksi integral

üssü ile çarpılmasına eşdeğerdir. NOT 2: Mantıksal kaydırma ve aritmetik kaydırma özellikle kayan nokta gösterimi için kıyaslanmalıdır.

array: *dizi*, [15.03.08], Bir dizi türünün örneği olan ve her elemanının veya uygun elemanlar grubunun diğerlerine bağımsız ve rastlantısal olarak referans gösterilebildiği bir kümelenme.

array slice: *dizi dilimi*, [15.03.09], Herhangi bir boyut boyunca bitişik hücrelerden oluşan bir dizi parçası. NOT: Ada dilinde, bir dizi dilimi aynı zamanda temel bir işlemdir.

array type: *dizi türü*, [15.04.19], Parçaları aynı veri türünde olan bileşik tür. NOT 1: Dizi türleri parçaları, sanki satır ve sütunlara dizilmiş gibi düzenlenebilir ve referans gösterilebilir. NOT 2: Şekil 15.1'e bakınız.

ART network: *ART ağı*, [34.02.36], *bkz. adaptive resonance theory network*

artificial intelligence: *yapay zeka*, [01.06.12], Muhakeme etme, öğrenme ve kendi kendini geliştirme gibi normal olarak insan zekâsı ile ilgili işlemleri yerine getiren veri işleme sistemini geliştirmeye yönelik bilgisayar bilim dalı.

artificial intelligence: *yapay zeka 1.*, [28.01.01], Öğrenme ve akıl yürütme gibi genel olarak insan zekâsı ile ilgili işlevlerin başarımına ilişkin modeller ve sistemlerle ilgilenen ve bilgisayar biliminin bir dalı olarak ele alınan disiplinler arası bir alan. **2.** [28.01.02], Öğrenme ve akıl yürütme gibi genellikle insan zekâsı ile ilgili olan işlevleri yapmak için işlevsel bir birimin yeteneği.

artificial language: *yapay dil*, [01.05.09], Kullanımından önce kuralları kesin olarak belirtilen dil.

artificial neural network: *yapay sinir ağı*, [34.01.06], *bkz. neural network*

artificial neuron: *yapay sinir*, [34.01.07], Çıkış değerinin, ayarlanabilir ağırlıklandırma katsayıları olan giriş değerlerinin doğrusal birleşiminin doğrusal olmayan bir işlevi olduğu, birkaç giriş ve bir çıkışa sahip olan bir sinir ağındaki temel işlem ögesi. NOT 1: Yapay sinirler sinir sistemindeki sinirlerin işlevselliğine göre modellenirler ve mesajların değişimi için birbirine bağlanırlar. NOT 2: Her yapay sinir, diğer sinirler ile işbirliği yapan ve iletişim kuran bir sinir ağı düğümüdür. Bir sinir ağı aynı zamanda yapay sinir olmayan giriş düğümlerine de sahip olabilir.

artificial speech: *yapay konuşma*, [29.01.04], Bir işlevsel birim tarafından üretilen konuşma.

artificial vision: *yapay imgeleme*, [28.01.19], *bkz. computer vision*

artificial voice: *yapay konuşma*, [29.01.04], *bkz. artificial speech*

ASE: [26.05.01], *bkz. application service element*

ASK: [09.05.12], *bkz. amplitude shift keying*

ASR: [28.01.15], *bkz. speech recognition*

ASR: [29.01.30], *bkz. speech recognition*

assemble: *birleştirmek*, [07.04.08], (f.) Bir birleştirme dilinden bir nesne diline çevirmek.

assemble-and-go: *birleştir ve devam et*, [07.04.18], Bir programın birleştirme, bağlama, yükleme ve yürütmesi arasında hiçbir bekleme olmayan işletim tekniği.

assembled origin: *birleştirilmiş başlangıç noktası*, [07.04.15], Bir birleştirici, derleyici ya da bağlantı düzenleyici tarafından bir programın tümü ya da bir bölümüne atanan ilk saklama konumu adresi.

assembler: *birleştirici*, [07.04.09], Birleştirebilen çevirici.

assembler directive: *birleştirici yönergesi*, [07.04.67], Bir programın birleştirilmesini denetleyen dil yapısı.

assembly code: *birleştirme kodu*, [07.04.14], Bir birleştirici tarafından tanınabilir ve işlenebilir bir biçimde ifade edilen kod.

assembly duration: *birleştirme süresi*, [07.04.65], Bir programı birleştirmek için gerek duyulan zaman miktarı.

assembly language: *birleştirme dili*, [07.01.06], İşlemler ve konumların sembolik adlandırması ve makro komutlar gibi diğer özellikler sağlayan makine yönelimli dil.

assembly time: *birleştirme zamanı* 1. [07.04.62], Birleştirmenin gerçekleştiği herhangi bir an. 2. [07.04.65], *bkz. assembly duration*

assertion: *bildirim*, [07.07.21], Var olması gereken belirli bir durum ya da yürütüldüğünde programın belirli bir noktasında karşılanması gereken belirli bir koşulu açıklayan bir dil yapısı.

assignment : *atama*, [15.05.04], Bir değişkenin mevcut veri değerini bir matematiksel ya da mantıksal deyim tarafından belirlenmiş yeni bir veri değeri ile değiştiren basit deyim.

assignment by name: *ada göre atama*, [15.06.18], *bkz. named parameter association*

assignment statement: *atama deyim*, [15.05.04], *bkz. assignment*

association: *işbirliği*, [26.05.02], *bkz. application association*

association control service element: *işbirliği denetim hizmet ögesi*, [26.05.03], Tüm uygulama işbirliklerini tesis etmek

ve bitirmek için özel ve tutarlı bir araç sağlayan uygulama hizmet elemanı.

associative learning: *çağrışımlı öğrenme*, [31.03.20], *bkz. learning by analogy*

associative memory: *çağrışımsal bellek*, [34.02.33], *bkz. associative storage*

associative storage: *içerik adreslenebilir bellek*, **1.** [12.02.27], Adresleri ya da yerleri ada ya da konuma göre değil, içeriği ya da içeriğinin bir kısmı ile tanımlanan bellek aygıtı. **2.** *çağrışımsal depolama*, [34.02.33], Bir yaklaşık veya kısmi giriş örüntüsü ile eşleşen depolanmış, örüntüyü yeniden çağırabilen bir depolama aygıtı. NOT 1: Giriş örüntüsü, bir adres veya örüntünün tamamı veya bir parçası olabilir. NOT 2: Yeniden çağırılan model arzu edilen verinin kendisi olabilir veya veriye adresi gibi bir başvuru oluşturabilir.

asymmetric cryptography: *asimetrik şifreleme*, [08.03.12], *bkz. public-key cryptography*

asynchronous: *zaman uyumsuz*, [01.01.29], Ortak zamanlama sinyalleri gibi belirli olayların ortaya çıkmasına bağlı olmayan bir veya daha fazla işleme ait olan.

asynchronous neural network: *zaman uyumsuz sinir ağı*, [34.02.24], Yapay sinirlerin zaman uyumlu olarak güncelleştirilmedikleri, ancak, örneğin, rastgele olarak veya bazı düzenlenmiş sıralarda güncelleştirildikleri sinir ağı.

asynchronous transmission: *zaman uyumsuz iletim*, [09.03.08], Her karakterin veya karakter bloğunun rasgele seçildiği, ancak bir kez seçilince her sinyal elemanının meydana geliş zamanının sabit zaman temelindeki önemli anlar ile aynı ilişkiye sahip olduğu veri iletimi.

atomic type: *atomik tür*, [15.04.05], Veri nesnesinin her biri ayrıştırılamayan tek bir veri değerinden ibaret olan veri türü.

attachment unit interface: *bağlantı birimi ara yüzü*, [25.01.30], Bir yerel alan ağı üzerindeki veri istasyonunda, ortam bağlantı birimi ve veri terminal aygıtı arasındaki ara yüz. NOT: Şekil 25.2 ve 25.3'e bakınız.

attack: *saldırı*, [08.05.19], Bilgisayar güvenliğini ihlal etme girişimi. ÖRNEKLER: Kötü niyetli mantık, hatta girme.

attribute: *nitelik*, [32.05.05], **1.** (Elektronik postada) Bir kullanıcıyı veya dağıtım listesini tanımlayan ve bu kullanıcının veya listenin bir ileti işleme sisteminin fiziksel yapısı ile ilgili konumunu belirlemek için kullanılabilen veri ögesi. ÖRNEK: Adlar, adresler. NOT: Çizelge 32.1'e bakınız. **2.** [17.02.12], Bir varlığın adlandırılmış özelliği.

attribute class: *nitelik sınıfı*, [17.02.15], Bir varlık sınıfına ait varlık örneklerinin aynı niteliğe uygun olan tüm muhtemel nitelik değerleri grubu. ÖRNEK: Bir ilişki çizelgesinin sütun adı bir nitelik sınıfının adı olarak görülebilir. NOT: Bir nitelik sınıfı uygun nitelik alanının bir alt grubu olmalıdır.

attribute domain: *nitelik alanı*, [17.02.14], Tüm olası nitelik değerlerinin bir grubu.

attribute relationship: *nitelik ilişkisi*, [17.02.18], Nitelikler arasında görülebilen ilişki.

attribute value: *nitelik değeri*, [17.02.13], Bir özelliğin belirli bir şekilde ortaya çıkışı. ÖRNEK: "Mavi", "renk" niteliği için bir nitelik değeridir.

AU: *AU*, [32.02.08], *bkz. access unit*

audit trail: *denetim kuyruğu*, [08.06.07], (*Bilgisayar güvenliğinde*) Bir güvenlik denetiminde olası kullanım için toplanan veri.

augend: *eklenen*, [02.C.14], Toplama işleminde, sayıların veya büyüklüklerin eklendiği bir sayı veya nicelik.

AUI: *AUI*, [25.01.30], *bkz. attachment unit interface*

authentication: *kimlik doğrulama*, [08.01.11], Bir varlığın öne sürülen kimliğini onaylama eylemi.

authentication exchange: *kimlik doğrulama değişimi*, [08.01.15], Bilgi değişimi ile bir varlığın öne sürülen kimliğinden emin olmayı amaçlayan düzenek.

authentication information: *kimlik doğrulama bilgisi*, [08.01.13], Bir varlığın öne sürülen kimliğinin geçerliğini onaylamak için kullanılan bilgi.

authoring language: *yazarlık dili*, [07.01.31], Bilgisayar destekli öğretim için ders materyali geliştirmek amacıyla tasarlanmış problem yönelimli dil.

authorization: *yetkilendirme*, [08.01.16], Erişim haklarını temel alarak erişimin sağlanmasını da içeren hakların verilmesi.

auto-attendant: *otomatik görevli*, [29.03.15], *bkz. automated attendant*

auto-forward: *otomatik iletme*, [32.06.05], Alınan iletileri önceden belirlenmiş yeni bir amaçlanan alıcıya otomatik olarak yönlendirme eylemi.

automate: *otomatikleştirmek*, [01.01.13], (*f.*) Bir işlem veya teçhizatı otomatik hale getirmek.

automated attendant: *otomatik görevli*, [29.03.15], Çağrılar ve/veya mesajları tuşlarla ya da konuşma istekleri ile

yönlendirmeye yardımcı olan bir sesli yanıt sistemi. NOT: Otomatik görevli, bir sesli mesaj sunucusu örneğidir.

automatic: *otomatik*, [01.01.12], Belirli koşullar altında, insan müdahalesi olmaksızın bir işlem veya teçhizatın kendiliğinden çalışması durumuna ait olma.

automatic answering: *otomatik yanıtlama*, [09.08.04], Aranan veri terminal aygıtının çağrı sinyaline otomatik olarak cevap verdiği yanıtlama. NOT: Aranan veri terminal aygıtı (VTC) katılsa da katılmasa da çağrı kurulabilir.

automatic calling: *otomatik arama*, [09.08.08], Seçilen sinyalin elemanlarının tam bit hızında veri ağı içine bitişik olarak girildiği çağırma işlemi. NOT: Seçme sinyali veri terminal aygıtı tarafından üretilir. Belirli bir zaman dilimi içinde aynı adrese izin verilen sayıdan daha fazla başarısız çağırma girişimini engellemek için ağ tasarım ölçütü tarafından bir limit konulabilir.

automatic constant function: *otomatik sabit işlevi*, [22.03.15], Bir rakamın tekrar kullanılması için hesap makinesinde otomatik olarak tutulmasını sağlayan işlev.

automatic data processing: *otomatik veri işleme*, [01.01.06], *bkz. data processing*.

automatic footnote tie-in: *metne bağlı otomatik dipnot*, [23.02.15], Belirli bir konuma ya da dipnot referansının olduğu sayfanın alt tarafına, bir dipnotu otomatik olarak yerleştiren işlev.

automatic function: *otomatik işlev*, [22.03.03], Program tarafından denetlenen ve bir işletmen yardımı olmaksızın yürütülen, bir ya da bir dizi hesap makinesi işlevi.

automatic learning: *otomatik öğrenme*, [28.01.21], [31.01.02], *bkz. machine learning*

automatic page numbering: *otomatik sayfa numaralama*, [23.06.20], Bir metin işleyicinin, bir belgenin birbirini takip eden sayfaları üzerinde otomatik olarak önceden belirlenmiş bir şekilde sayfa tanıtıcıları üretmesi yeteneği. NOT: Bu terim otomatik sayfalandırma ile karıştırılmamalıdır.

automatic pagination: *otomatik sayfalandırma*, [23.06.21], Bir metnin önceden ayarlanmış sayfa düzeni parametrelerine göre sayfalar halinde otomatik olarak düzenlenmesi. NOT 1: Bu işlev kullanıcının sayfa sonu bitiş noktalarına aldırma maksızın metin girmesine olanak sağlar. NOT 2: Bu terim otomatik sayfa numaralama ile karıştırılmamalıdır.

automatic paragraph numbering: *otomatik paragraf numaralama*, [23.06.22], Bir metin işleyicinin bir belgenin birbirini takip eden paragraflarında otomatik olarak önceden belirlenmiş bir şekilde sıralı paragraf tanıtıcıları üretmesi yeteneği.

automatic sequential operation: *yinelemeli işlem*, [19.02.09], *bkz. iterative operation*

automatic speech recognition: *otomatik konuşma tanıma*, [28.01.15], [29.01.30], *bkz. speech recognition*

automation: *otomasyon*, [01.01.14], Otomatik işletim için işlem veya teçhizatın dönüştürülmesi veya dönüştürme sonuçları.

auto-reply: *otomatik yanıt*, [32.06.03], Alınan bir iletiye yanıt olarak bir iletinin otomatik oluşturulması ve ileti göndericinin amaçlanan alıcı olarak otomatik atanması.

availability: *kullanılabilirlik*, [14.01.07], Bir işlevsel birimin, verilen koşullar altında ve verilen bir zamanda ya da zaman aralığında, gerekli dış kaynakların sağlandığı varsayılarak istenen bir işlevi yerine getirdiği bir durumda olma yeteneği. NOT: Burada tanımlanan kullanılabilirlik, bakım kaynakları haricindeki dış kaynakların işlevsel birimin kullanılabilirliğini etkilemediği özgün bir tariftir. Diğer yandan işletimsel kullanılabilirlik dış kaynakların temin edilmesini gerektirir.

availability : *ulaşılabilirlik* , [08.01.17], (*Bilgisayar güvenliğinde*) Yetkili bir varlık tarafından istenilmesi durumunda erişilebilir ve kullanılabilir olan veri veya kaynaklara ait özellik.

average conditional information content: *koşullu entropi*, [16.04.04], *bkz. conditional entropy*

average information content: *entropi*, [16.03.03], *bkz. entropy*

average information rate: *ortalama bilgi hızı*, [16.04.10], Karakter ortalama entropisi H' 'ın bir karakterin ortalama süresine bölümü. Bu niceliğin matematiksel gösterimi aşağıdaki gibidir:

$$H^* = H' / t(X)$$

burada $X = \{x_1 \dots x_n\}$ x_i karakterlerinin ($i=1 \dots n$) kümesidir ve $t(X)$ ise

$$t(X) = \sum_{i=1}^n p(x_i) t(x_i)$$

olarak hesaplanır ve $p(x_i)$ olasılığı ile ortaya çıkan x_i karakterinin $t(x_i)$ süresinin ortalama değerini ifade eder. NOT: Ortalama bilgi hızı, birimsel olarak karakter başına shannon olarak gösterilebilir.

average transinformation content: *ortalama aktarılan bilgi içeriği*, [16.04.08], *bkz. mean transinformation content*

average transinformation rate: *ortalama aktarılan bilgi hızı*, [16.04.12],

Karakter başına ortalama aktarılan bilgi içeriği T' 'nin bir girdi-çıkı karakter çiftinin ortalama süresine bölümü. Matematiksel olarak bu özellik şu şekilde ifade edilebilir:

$$T^* = T' / t(X, Y)$$

burada $X = \{x_1 \dots x_n\}$ x_i giriş karakterlerinin ($i=1 \dots n$) kümesi, $Y = \{y_1 \dots y_m\}$ ise y_i çıkış karakterlerinin ($i=1 \dots m$) kümesidir ve $t(X, Y)$ ise $p(x_i, y_j)$ birleşik olasılığı ile ortaya çıkan (x_i, y_j) karakter çiftinin $t(x_i, y_j)$ süresinin ortalama değeri olup aşağıdaki gibi hesaplanır:

$$t(X, Y) = \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^m p(x_i, y_j) t(x_i, y_j)$$

NOT: Ortalama aktarılan bilgi hızı birimsel olarak karakter başına Shannon olarak gösterilebilir.

Bb

back propagation: *geri yayılma*, [34.03.17], Çok katmanlı bir ağda, ağın çıkış katmanından giriş katmanına doğru bağlantı ağırlıkları ayarlamasının katman katman yayılması. NOT: Tipik olarak geri yayılma hata düzeltme öğrenmesi ile bağlantılı olarak kullanılır.

backbone : *omurga* , [18.02.14], Bir bilgisayar ağında, uç düğümleri ve diğer alt ağları birleştiren ve yüksek hızlı veri iletişimi ile karakterize edilen bir alt ağ.

backbone network : *omurga ağı* , [18.02.14], bkz. *backbone*

background image: *arka plan görüntüsü*, [13.05.65], Belirli bir işlem dizisi boyunca değişmeyen, biçim kaplama gibi bir ekran görüntüsünün bir bölümü.

background tile: *arka plan döşemesi*, [13.05.48], Pencere içeriği kaybolduğunda veya geçersiz olduğunda pencereye ait bölgeleri doldurmak için kullanılan döşeme.

back-propagation network: *geri yayılma ağı*, [34.02.30], Öğrenme esnasında bağlantı ağırlıklarını ayarlamak için geri yayılmayı kullanan çok katmanlı ağ.

backspace: *geriye almak*, [12.01.28], [12.01.29], 1. (f.) Bir veri ortamını geriye, belirlenen bir uzaklığa geri getirmek. ÖRNEK: Bir delikli şeridi bir şerit satırı öncesine taşımak, bir manyetik şeridi bir

öbek geri almak 2. (f.) Yazma ya da görüntüleme satırı üzerinde, konum belirticisini bir konum geriye almak.

backtracking: *geri yönde izleme*, [28.03.29], Kabul edilemez bir sonuca doğru götüren bir seçeneğin, aramayı başka bir seçim yapmak için önceki bir duruma geri çevirmesine neden olduğu bir arama yordamı. NOT: O ana kadar uygulanmakta olan komutlar geri dönülemez yan etkilere sahip olabileceğinden, daha önceki durum her zaman başarılı bir şekilde yeniden oluşturulamayabilir.

backup: *yedek*, [12.01.17], (s.) Bir sistemi çalışır durumda tutmaya, kaybolan ya da zarar görmüş veriyi geri almaya yardımcı olmak için kullanılan donanım, teknik ya da yöntemle ilgili olma.

backup file: *yedekleme dosyası*, [08.07.05], Daha sonra veri yeniden oluşturulmasını mümkün kılmak için yapılmış yedek dosya. ÖRNEK: Dosyanın farklı bir yerde saklanmış bir kopyası.

backup procedure: *yedekleme işlemi*, [08.07.04], Bir aksaklık veya felaket olması durumunda verinin yeniden oluşturulmasını sağlayan işlem. ÖRNEK: Yedekleme dosyalarının yapılması.

backward chaining: *geri yönde zincirleme*, [28.03.08], Doğruluk değerine

karar verilecek bir amaç kural ile başlayarak ve bir sistemin kuralları boyunca bir soruya yanıt verilinceye, önceden depolanmış bir sonuç bulununcaya, bir çelişki ile karşılaşınca ya da doğru değere karar verilemeyeceği anlaşılan kadar geri yönde giderek elde edilen sonuç çıkarmaların sırasını düzenleyen yinelemeli yordam.

backward channel: *geri aktarım kanalı*, [09.03.16], İleri aktarım kanalı ile iletimin aksi yönünde ilişkilendirilen ve yönetim veya hata denetleme sinyalleri için kullanılan bir iletim kanalı. NOT: Her iki yönde eş zamanlı veri aktarımı durumunda, bu tanım dikkate alınan veri kaynağına uygulanır.

backward LAN channel: *geriye dönük LAN kanalı*, [25.03.04], Bir geniş bantlı LAN'de, veri istasyonlarından yönlendirici istasyona veri iletimi için ayrılan kanal.

backward recovery: *geri yönde kurtarma*, 1. [07.06.36], Bir sistem, program, dosya, veritabanı ya da diğer bir kaynağın gerekli işlevleri gerçekleştirebildiği önceki bir duruma getirildiği kurtarma çeşidi. ÖRNEK: Bir dosyanın verilen bir duruma, bu durumda olduğu zamandan beri dosyaya yapılan değişiklikleri geriye alarak yeniden getirilmesi. 2. [08.07.06], Daha sonraki bir sürümü ve günlük kayıt dosyasını kullanarak verinin eski sürümünün yeniden oluşturulması.

backward search: *geriye doğru arama*, [23.04.15], Bir belge içinde herhangi bir konumdan belgenin başlangıcına doğru arama yapmaya olanak sağlayan işlev ya da mod.

bacterium: *bakteri*, [08.05.50], Elektronik posta yolu ile her alıcının dağıtım listesindeki herkesin adresine kendisini göndermesiyle yayılan bir program.

bad sectoring: *hatalı sektör oluşturma*, [08.08.04], Kopyalama koruması için,

hatalı sektörlerin bilerek disk üzerine yazılması tekniği.

balanced error: *dengeli hata*, [02.06.10], Ortalama değeri sıfır olan bir hata kümesi.

balanced tree: *dengelenmiş ağaç*, [04.10.07], İçinde her bir düğümün yakın alt ağaçlarının yüksekliklerinin farkı en fazla bir olan ağaç.

band: *bant*, [12.05.01], Bir manyetik tamburun ya da manyetik diskin bir yüzeyi üzerinde paralel olarak okunan ya da yazılan bir grup iz.

band (belt) printer: *bant (kemer) yazıcı*, [12.07.15], Yazma karakter kümesinin esnek bir bant (kemer) üzerinde taşındığı vuruşlu yazıcı.

bar code: *çubuklu kod*, [12.01.55], Değişik kalınlık ve ayırmadaki paralel çubuklar tarafından gösterilen ve ters tarama ile okunan karakterleri gösteren kod.

bar printer: *çubuk yazıcı*, [12.07.08], Yazma vuruşlarının bir yazma çubuğu üzerinde yapıldığı vuruşlu yazıcı.

barge in : *karişmak*, [29.02.25], (f.) Ses uyarıcı üzerinden konuşulmasına rağmen doğru bir şekilde anlaşılacak ve uygun bir şekilde yanıt verilmek. NOT: Genellikle, sisteme söylenecek şeyi bilmek için, tecrübeli kullanıcılar her bir uyarıcının bitmesini beklemeye gerek duymazlar.

base: *taban*, 1. [05.03.01], Bir numaralama sisteminde, temsil edilen sayıyı belirlemek üzere verilen bir sayıyla üssü alınan ve ardından mantisle çarpılan sayı. ÖRNEK: $3,15 \times 10^3 = 3150$ ifadesindeki 10 sayısı. 2. [05.04.10], *bkz. radix*

base address: *taban adres*, [07.09.34], Adreslerin hesaplanmasında başlangıç noktası olarak kullanılan adres.

base type: *temel tür*, [15.04.23], Bir alt türün indirgendiği veri türü. NOT: Üst türün karşıtıdır.

baseband: *ana bant*, [09.03.11], Bir sinyal tarafından veya bir ayarlayıcı tarafından değiştirilmemiş olan çoklanmış sinyaller kümesi tarafından işgal edilen bant frekansı.

baseband LAN: *ana bant LAN*, [25.01.02], Verinin kodlandığı ve bir taşıyıcı modülasyonu yapılmadan iletildiği yerel alan ağı.

based literal: *temel ifade*, [05.02.06], Kök olarak kullanılan bir sayıyı açıkça ifade edecek bir biçimde göstermek üzere kullanılan nümerik ifade. ÖRNEK: Ada programlama dilinde, 16#F.FF#E+2, ondalık ifade 4095'i gösteren bir on altılık gerçel ifadedir.

baseline: *referans satırı*, [23.02.09], *bkz. reference line*

basic format: *varsayılan biçim*, [23.06.07], *bkz. default format*

basic mode link control: *temel mod bağlantı denetimi*, [09.06.30], Bilgi değişimi için 7-bit kodlu karakter kümesinin standart kontrol karakterlerini kullanarak karakter tabanlı protokol yoluyla veri hatlarının denetimi.

batch processing: *toplu işlem*, [10.03.01], Kullanıcının, işlem ilerledikçe daha fazla etkileyemeyeceği şekilde, toplu işlerin gerçekleşmesi veya verinin işlem görmesi.

batch training: *toplu eğitim*, [34.03.20], Bağlantı ağırlıklarının yalnızca her bir öğrenme sırası sunulduktan sonra ayarlandığı eğitim.

batch-processing environment: *toplu işlem çevresi*, [07.11.08], Her girdinin geldiğinde işlenmesinden ziyade giriş

verisinin toplanıp gruplar halinde işlendiği işletim çevresi.

battery powered calculator: *pilli hesap makinesi*, [22.02.04], Enerjisini yalnızca bir kimyasal pilden, güneş pilinden ya da yeniden doldurulabilir pilden alan hesap makinesi.

baud: *Baud (saniyede gönderilen bit sayısı)*, [09.05.20], Bütün elemanların eşit uzunlukta olduğu ve her elemanın bir veya daha fazla biti temsil ettiği yerde her saniyede geçen sinyal elemanlarının sayısına eşit modülasyon hız birimi. NOT: Sinyal elemanı başına birden fazla bit taşınması nedeniyle 1200 bit veya yukarısında bazı modem aygıtları için baud olarak ifade edilen modülasyon hızı genellikle bit hızından daha düşüktür.

BCD notation: *BCD notasyonu*, [05.07.01], *bkz. binary-coded decimal notation*

beaconing station: *arıza bildirim istasyonu*, [25.04.05], Bir halka ağdaki önemli hataları ağdaki diğer istasyonlara haber veren veri istasyonu.

before-image: *düzeltilme öncesi kopya*, [17.08.12], Bir kaydın veya bir bloğun bir düzeltilme işleminden önceki kopyası.

beginning-of-file label: *dosya başı etiketi*, [04.09.09], *bkz. header label*

beginning-of-tape marker: *şerit başlangıç işareti*, [12.04.01], Manyetik şerit üzerindeki, kaydedilebilir alanın başlangıcını belirtmek için kullanılan bir işaret. ÖRNEK: Işık yansıtan bir şerit, şeridin saydam kısmı.

beginning-of-volume label: *birim başı etiketi*, [04.09.07], *bkz. volume label*

belief : *inanış*, [28.02.02], (Yapay zekada) Doğruluğu bir kesinlik faktörü tarafından ölçülebilen gerçek veya kavramsal dünyanın bir varlığı

hakkındaki deyim. NOT 1: İnaniş eksik olan bir bilgiden sonuç çıkarmaya yardım eder. NOT 2: Yüksek kesinlik faktörüne sahip olan bir inaniş, bir olgu olarak dikkate alınabilir.

BER: [09.06.20], *bkz. bit error ratio*

best-first search: *en iyiyi arama*, [28.03.28], Arama sırası boyunca her adımda, bir koldan önceden belirlenmiş bir ölçüt kümesi yoluyla bir amaca doğru tüm olası kolları değerlendiren, değerlendirme sonuçlarına dayalı olarak en iyi arama kolunu seçen arama.

between-the-lines entry: *hatlar arasına giriş*, [08.05.36], Yetkisiz bir kullanıcı tarafından, o anda etkin olmayan ve yasal bir kullanıcı kaynağıyla bağlantılı bir iletişim kanalına, etkin hatta girme yöntemi ile erişimin elde edilmesi.

bias: *sapma*, [02.06.11], Bir değer bir referans değerden sistematik farklılığı.

bias error: *sapma hatası*, [02.06.12], Sapmadan kaynaklanan hata. ÖRNEK 1: Küçültülmüş bir şerit metrenin neden olduğu hata. ÖRNEK 2: Hesaplama, kesmenin neden olduğu hata.

bidirectional list: *iki yönlü liste*, [04.08.04], *bkz. symmetrical list*

bidirectional search: *iki yönlü arama*, [28.03.26], Eşzamanlı olarak ileri ve geri yönde zincirleme ile başlayan ve arama yolları çözüm uzayında buluştuğunda ya da tüm olasılıklar bittiğinde duran arama.

binary [N-ary] Boolean operation: *[N-li Boole işlemi]*, [02.05.03], *bkz. dyadic [N-adic] Boolean operation*

binary [N-ary] operation: *ikili [N-li] işlem*, [02.10.05], *bkz. dyadic [N-adic] operation*

binary [ternary] [octal] [decimal or denary] [duodecimal] [sexadecimal or hexadecimal] [N-ary]: *İkili [Üçlü]*

[Sekizli] [Onlu] [On ikili] [Onaltılı][N'li], [02.03.12], **1.** İkili [Üçlü].....[N'li] iki [Üç][sekiz][on][on iki][on altı][N]'in mümkün olan farklı değer ve durumlar olduğu, ayrılma, seçim veya koşulla tanımlanır. **2.** İki, [üçlü] [N]'li, tabanı (kökü) iki [üç] [sekiz] [on] [oniki] [onaltı] [N] olan sabit tabanlı (köklü) sayı sistemi.

binary arithmetic operation: *ikili aritmetik işlem*, [02.07.01], İşlenenler ve sonuçların ikili sayı sisteminde gösterildiği aritmetik işlem.

binary cell: *ikili hücre*, [12.02.07], İkili bir karakteri saklayabilecek bir bellek hücresi.

binary character: *ikili karakter*, [04.03.10], İkili karakter kümesinin herhangi bir karakteri. ÖRNEK: D (doğru) veya Y (yanlış), E (evet) veya H (hayır).

binary character set: *ikili karakter kümesi*, [04.01.06], İki karakter içeren bir karakter kümesi.

binary code: *ikili kod*, [04.02.09], Uygulaması bir ikili kod kümesi oluşturan kod.

binary code element set: *ikili kod eleman kümesi*, [04.02.13], *bkz. binary code set*

binary code set: *ikili kod kümesi*, [04.02.14], Elemanları bir ikili karakter kümesinden oluşturulan kod kümesi.

binary digit: *ikili sayı*, [01.02.08], [04.03.09 (01.02.08)], *bkz. bit*

binary digital signal: *ikili sayısal sinyal*, [09.02.04], *bkz. binary signal*

binary notation: *ikili notasyon*, [05.06.02], Genellikle 0 ve 1 olan iki farklı karakteri kullanan bir notasyon. ÖRNEKLER: D (doğru) veya Y (yanlış), E (evet) veya H (hayır). NOT: İkili notasyon ikili sistemle sınırlı değildir.

binary numeral: *ikili gösterim*, [05.01.07], İkili sistemde bir rakamsal gösterim. ÖRNEK: 101 bir ikili sayıdır ve V bunun Romen rakamlı eşdeğeridir.

binary numeration system: *ikili sayma sistemi*, [05.04.17], bkz. *binary system*

binary operation: *ikili işlem*, [02.05.01], bkz. *boolean operation*

binary search: *ikili arama*, [06.04.05], Eşit sayıda öğelerden oluşan ya da başlangıç kümesinde tek sayıda öğe bulunduğu durumda, birinde diğerinden bir fazla öğenin bulunduğu veri kümeleri üzerinde yapılan iki kesime bölmeli arama

binary signal: *ikili sinyal*, [09.02.04], İçinde her sinyal elemanının izin verilen iki ayrık değerden birine sahip olduğu sayısal sinyal.

binary system: *ikili sistem*, [05.04.17], 0 ve 1 şeklinde iki sayıyı ve sabit kök olarak ikiyi kullanan ve en küçük tam sayı ağırlığı 1 olan sabit kök notasyonu. ÖRNEK: İkili sistemde, 110,01 sayısı, ondalık olarak 6,25'e eşit olan $1 \times 2^2 + 1 \times 2^1 + 1 \times 2^{-2}$ 'yi göstermektedir.

binary tree: *ikili ağaç*, [04.10.05], Her bir düğümün alt düzeyde en fazla iki diğer düğümlle doğrudan bağlı olduğu bir düzenlenmiş ağaç.

binary-coded decimal notation: *ikili kodlanmış ondalık notasyon*, [05.07.01], İçerisinde her bir ondalık sayının bir ikili sayı tarafından ayrı ayrı temsil edildiği bir ikili kodlanmış notasyon. ÖRNEK: 8-4-2-1 ağırlıklarını kullanan bir ikili kodlanmış ondalık notasyonda, 23 ondalık sayısı ikili sistemdeki gösterim 10111'le karşılaştırıldığında 0010 0011 şeklindedir.

binary-coded decimal representation: *ikili kodlanmış ondalık gösterim*,

[05.07.01], bkz. *binary-coded decimal notation*

binary-coded notation: *ikili kodlanmış notasyon*, [05.06.04], Her bir karakterin bir ikili sayı tarafından temsil edildiği ikili notasyon.

bind: *ilişkilendirmek*, 1. [07.02.24], (f.) Bir tanımlayıcıyı bir programdaki bir başka nesne ile bağlantılandırmak. ÖRNEKLER: Bir tanımlayıcıyı bir değer, adres ya da bir başka tanımlayıcı ile bağlantılandırmak ya da biçimsel parametreler ve gerçek parametreleri birleştirmek. 2. [10.01.11], (f.) (Adres) Bir bilgisayar programında bir sembolik adres veya etiketle bir mutlak adres, görüntü adresi veya aygıt belirleyiciyi birleştirmek.

binding: *ilişkilendirme*, [07.02.25], Bir tanımlayıcıyı bir programdaki bir başka nesne ile bağlantılandırma süreci.

binding time: *ilişkilendirme zamanı*, [07.02.26], İlişkilendirmenin gerçekleştiği an. NOT: Ada, PL/I ve C++ gibi hem verimli yürütme hem de esneklik için tasarlanmış programlama dilleri ilişkilendirme zamanı seçeneklerine izin veren birden çok seçenek sağlar.

biometric: *Biometri*, [08.06.11], Bir kişinin kimliğini geçerlemek için, parmak izi, göz damarlarının izi veya konuşma sesi gibi tek ve benzersiz kişisel özellikleri yansıtan özel niteliklerin kullanımına ait olan.

biquinary code: *iki beşli kod*, [05.07.04], 0'dan 9'a her bir n sayısının, a=0 veya a=1 olmak üzere ve b=0, 1, 2, 3 veya 4 olmak üzere bir çift a,b sayısı ile gösterildiği ve $5a+b$ 'nin n'ye eşit olacağı bir ifade. NOT: Genellikle, a ve b ikili sistemde temsil edilirler.

bistable (trigger) circuit: *iki kararlı (tetikleyici) devre*, [03.01.04], İki kararlı durumu olan tetikleyici devre.

bit: *bit, ikil* [01.02.08], [04.03.09], İkili sayı sisteminde kullanılan 0 veya 1 rakamlarının her biri.

bit density: *bit yoğunluğu*, [12.01.25], Her bir uzunluk ya da alan birimine kayıtlı bitlerin sayısı.

bit error ratio: *bit hata oranı*, [09.06.20], Öngörülen zaman diliminde *gönderilen*, alınan veya işlenen bitlerin toplam sayısının hatalı bit sayısına oranı.

bit position: *bit konumu*, [05.06.03], Bir ikili notasyonda gösterildiğinde bir sözcükteki bir karakterin konumu.

bit rate: *bit hızı*, [09.05.17], Bitlerin aktarım hızı. NOT: Bit hızları genellikle saniye başına bit, saniye başına kilobit ve saniye başına megabit ve benzeri şekilde ifade edilir.

bit string: *bit dizisi*, [04.05.04], Yalnızca bitlerden oluşan dizi.

bitmap: *bit eşlem*, [13.03.13], *bkz. bitplane*

bit-oriented protocol: *bit yönelimli protokol*, [09.06.06], Veri bağlantı denetim işlevlerinin kullanıcı verisinin açık bitler sırası olarak aktarılmasına izin veren çerçevenin belirli konumlarında belirlenen veri bağlantı protokolü. ÖRNEK: Yüksek düzeyde veri bağlantı denetim protokolü.

bitplane: *bit düzlemi*, [13.03.13], Bir niteliğin varlığını veya yokluğunu gösteren iki boyutlu bit dizisi. NOT: Daha genel nitelik gösterimleri için tercih edilen terim piksel haritasıdır.

blackboard model: *kara tahta modeli*, [28.03.18], Birkaç bilgi kaynağı tarafından erişilebilen, sonuçlar ya da yeni veriler ile iletişim kurmak için kullanılan ve kara tahta olarak adlandırılan bir paylaşılan çalışma

belleğinin kullanıldığı problem çözme modeli.

blank: *boşluk*, [04.03.11], Grafik karakteri dizisinde boş bir konumu temsil eden karakter. NOT: Boşluk karakteri kavramsal olarak boş karakterden farklıdır fakat özel bir karakter kümesinde ayırt edilmemiş halde olabilir. Örneğin, bazı karakter kümeleri, ayırıcı olarak ele almaksızın iki grafik karakteri arasındaki boşluğu kullanabilen "ara vermeme" işaretini boşluk olarak içermektedir.

blank character: *boşluk karakteri*, [04.03.11], *bkz. blank*

blank medium: *boş ortam*, [12.01.01], Referans bilgisi ya da kullanıcı bilgisi kaydedilmemiş ortam.

blanking: *boşluk yapma*, [13.03.26], Ekranın bir veya daha fazla görüntü elemanından temizlenmesi.

blind copy recipient: *görünmez kopya alıcısı*, [32.08.05], [27.01.15], Kimliği aynı iletinin diğer alıcılarına açıklanmayan alıcı. NOT: "blind carbon copy - görünmeyene bilgi için" sözcük gurubundan türetilen "bcc" kısaltması bir görünmez kopya alıcısını belirlemek için kullanılır.

blinking: *yanıp sönme*, [13.03.27], Bir veya daha fazla görüntü elemanının aydınlanma şiddetinde bilinçli olarak yapılan periyodik değişiklik.

block: *blok 1. (metin işlemede)*, [23.02.13], *(Metin işlemede)* Üzerinde bir metin işleme işleminin gerçekleştirileceği, kullanıcı tarafından tanımlanmış metin parçası. **2.** [04.07.07], *(Veri organizasyonunda)* Belirli bir amaç için bir birim olarak ele alınan karakter, sözcük veya kayıt dizisi.

block check: *blok denetleme*, [09.06.19], Verilen kurallara göre bir veri bloğunun yapılandırıldığını belirlemek

için kullanılan hata denetleme işlemini parçası.

block copy: *blok kopyalama*, [23.04.19], Kullanıcının, bir bloğu çoğaltmasına ve onu belgedeki başka bir konuma ya da başka bir belgeye eklemesine olanak sağlayan işlev.

block diagram: *blok diyagramı*, [01.01.27], İçerisinde blokların ilişkilerini gösteren çizgilerle bağlanmış bloklar aracılığıyla temel parçaların veya fonksiyonların temsil edildiği bir sistem diyagramı. NOT: Blok diyagramlar fiziksel aygıtlarla sınırlı değildir.

block length: *blok uzunluğu*, [04.07.08], bkz. *block size*

block move : *blok taşıma* , [23.04.16], (*Metin işleme*) Kullanıcının, bir metin bloğu belirlemesine ve onu aynı belge içinde başka bir konuma ya da başka bir belge içine taşımaya olanak sağlayan işlev.

block size: *blok büyüklüğü*, [04.07.08], Bir bloktaki baytların sayısı veya uygun bir diğer birim.

block statement: *blok deyimi*, [15.05.24], Tek bir sözdizimsel birim olarak alınabilen ve bir tanımlayıcıya sahip olabilen herhangi bir sınırlı deyimler dizisi. ÖRNEK: Bir Pascal programı basitçe benzer şekilde tarif edilen bir işlemli bir blok deyimi tarafından izlenen belirli bir başlık olarak ele alınabilir. NOT 1: Blok deyimi blok yapılı dillerin temel sözdizimsel parçasıdır. NOT 2: Bazı programlama dillerinde (örneğin C++ gibi) "blok" birleşik deyim ile eş anlamlıdır. Diğer programlama dillerinde (örneğin Ada gibi) bu kavrama çok özel bir anlam yüklenir ve bu kavram bildirimleri ve istisnai kullanımları içerebilir. Bir blok deyiminin gerçekleştirilmesi genellikle kapsam ve bir blok deyiminin parçası olarak

tanımlanan veri nesnelerinin kullanım süresi üzerinde etkiye sahiptir.

block transfer: *blok aktarma*, [06.03.02], Bir ya da birden çok veri bloğunu bir tek işlemle aktarma işlemi. NOT: Blok aktarma, veriyi asıl kaynağından silerek ya da silmeyerek yapılabilir.

blocked : *engellendi* , [07.10.05], (*Niteleyici*) Görevin geciktirildiği ya da bir olay beklediği bir yürütülebilir görevin görev durumuna ait. NOT: Şekil 7.7'ye bakınız.

blocking factor: *bloklama faktörü*, [04.07.09], Bir bloktaki en büyük kayıt sayısı.

block-structured language: *blok yapılı dil*, [07.01.22], Blok deyimlerinin kullanımını destekleyen programlama dili. ÖRNEKLER: Ada, ALGOL, C, Pascal, PL/I.

body : *gövde* , 1. [15.06.02], (*Programlama dillerinde*) Bir modül veya çalıştırılabilir bir deyim parçasından oluşan dil yapısı. 2. [32.03.04], (*Elektronik postada*) Bazı ileti türlerinde ileti göndericisinin açıkça iletişim kurduğu içerik parçası. NOT 1: Gövde bir veya daha fazla parçadan oluşabilir. NOT 2: Şekil 32.4'e bakınız.

body stub : *gövde koçanı*, [15.06.16], Çalıştırılabilir bir modül parçasının bir alt birimde tanımlandığını işaret eden gövde şekli.

boilerplate: *çekirdek metin*, [23.04.05], Çok sayıda belgede yeniden kullanmak için saklanan metin.

Boltzmann machine: *Boltzmann makinesi*, [34.02.35], Bir olasılık dağıtımına göre döngüsel olarak güncelleştirilen, görünür sinirlere ve gizli sinirlere sahip olan tamamen bağlantılı ağı. NOT 1: Öğrenme esnasında bazı görünür sinirler belirli durumlarda

tutulurlar.

NOT 2: İstatistiksel termodinamik ve Boltzmann makinesinin dinamik davranışı arasında bir miktar biçimsel eşitlik vardır.

boolean expression : *boole deyimi*, [15.05.35], Mantıksal bir değerin hesaplanmasını tanımlayan bir dil yapısı.

Boolean function: *Boole işlevi*, [02.04.02], İki değer alabilen (doğru veya yanlış) ve bağımsız değişken sayısı iki olan bir anahtarlama işlevi. **NOT:** "BOOLEAN" sıfatı İngiliz İngilizcesinde "B", Amerikan İngilizcesinde "b" ile yazılır.

Boolean operation: *Boole işlemi*, [02.05.01], **1.** İşlemin uygulandığı terimlerden her birinin ve sonucun iki değerden birini aldığı herhangi bir işlem. **2.** [02.05.02], Boole cebirinin kurallarına uyan bir işlem. **NOT 1:** Bu standardın sonundaki çizelgeyi ve her bir Boole işleminin tanımını basitleştirmek için, iki Boole değeri «Boole değeri 0» «Boole değeri 1» olarak gösterilmiştir. Diğer çiftler tanımlarla çelişkiye düşülmeksizin kullanılabilir. **NOT 2:** Boole işlemi, Boole işleminin kurallarını izleyen bir işlemdir.

Boolean operation table: *Boole işlem çizelgesi*, [02.12.02], İşlem gören terimlerden her birinin ve sonucun iki değerden birini aldığı işlem çizelgesi.

Boolean operator: *Boole işlecisi*, [02.05.04], İşlem uygulanan terimler ve sonucun her birinin iki değerden birini aldığı bir işleç.

Boolean type: *mantıksal tür*, [15.04.06], *bkz. logical type*

boot: *ön yüklemek*, [07.06.44], (f.) Bir bilgisayar işletim sistemini yükleyerek ve olasılıkla belleği temizleyerek başlatmak.

bootstrap: *başlangıç yordamı*, [07.06.41], Sürekli kalıcı olan ya da

bilgisayara kolayca yüklenebilen ve yürütülmesi işletim sistemi ya da yükleyicisi gibi daha büyük bir programı belleğe getiren bir kısa program.

bootstrap: *başlangıç yordamını çalıştırmak*, [07.06.42], (f.) Bir başlatma yordamını yürütmek.

bootstrap loader: *başlatma yordamı yükleyici*, [07.06.43], Bir başlatma yordamını yüklemek için kullanılan kısa bir program.

border: *sınır*, [13.05.51], Genellikle tüm kenarları aynı kalınlıkta olan ve bir pencereyi (1) çevreleyen çizgi.

borrow digit: *ödünç hane*, [02.07.10], Bir basamaktaki fark aritmetik olarak eksi olduğunda üretilen ve başka yerde işlem görmek için taşınan sayı. **NOT:** Bir basamaklı gösterme sisteminde, bir ödünç sayı bitişikteki basamağa daha yüksek bir değerle işlem görmek için aktarılır.

BOT marker: *BOT işareti*, [12.04.02], *bkz. beginning-of-tape marker*

bottleneck layer: *engel katmanı*, [34.02.11], Bir sinir ağını, giriş verisinin yoğun bir gösterimini geliştirmeye zorlayan gizli katman.

bottom-up: *aşağıdan yukarıya*, [20.01.11], En alt düzeyden başlayan ve en üst düzeye doğru ilerleyen bir metot ya da yordama ait olma.

bounding box: **1.** *karakter kutusu*, [23.02.12], *bkz. character box* **2.** *sınırlandırma kutusu*, [13.05.60], (Bilgisayar grafiğinde) Bir grafik nesnesinin çevresini saran ve bu grafik nesnesi seçildiğinde ortaya çıkabilen, normal olarak görünür olmayan dikdörtgen.

box diagram: *kutu diyagramı*, [07.09.50], Sıralı adımlar, yineleme ve

koşullu deyimleri temsil eden sıralı ve iç içe kutulardan oluşan denetim akış diyagramı. NOT: Şekil 7.3'e bakınız.

BPN: *BPN*, [34.02.30], *bkz. back-propagation network*

branch: *dal*, [18.01.03], Bir ağda, iki düğüm arasındaki doğrudan ara bağlantı. NOT 1: Ağ topolojisinde veya ana hatları ile yapılmış bir düzenlemede, dallar şema üzerindeki çizgilerdir. Bilgisayar ağında, dallar veri hatlarıdır. NOT 2: Şekil 18.2'ye bakınız.

breach: *bozma*, [08.05.17], Bilgisayar güvenliğinin bazı elemanlarının, tespit edilsin veya edilmesin, kullanılmasının engellenmesi veya etkisiz hale getirilmesi ile veri işleme sistemine girme.

breadth-first search: *enine arama*, [28.03.25], Arama ağacının en yüksek düzeyinden en düşük düzeyine, bir sonraki alt düzeye gitmeden önce bir düzeydeki tüm olası alternatifler boyunca düğümleri denetleyerek amaca ya da önceden belirlenmiş bir duruma ulaşıncaya kadar ilerleyen arama.

breakpoint: *kesme noktası*, [07.06.20], Bir program, modül veya deyimdeki, yürütmenin belirli bir koşul ya da olaya bağlı olarak askıya alınabildiği nokta. NOT 1: Bir kesme noktası program başarımı ya da sonuçlarının el ile ya da otomatik olarak izlenmesine izin vermek için ayarlanır. NOT 2: Birden çok kesme noktası olabilir.

bridge: *köprü*, [18.02.10], Aynı veya benzer ağ mimarilerine sahip olan iki bilgisayar ağını bağlayan işlevsel birim. NOT: OSI (açık sistem ara bağlantısı) modeline uyan bilgisayar ağlarında, bir köprü veri bağlantı katmanında çalışır ve böylece yönlendirme yeteneği sağlamaz.

bridge: *köprü*, [25.01.12], Aynı mantıksal bağlantı denetim protokolünü kullanan fakat muhtemelen farklı ortam erişim

denetim protokolleri kullanabilen iki yerel alan ağını bağlayan işlevsel birim.

bridge input circuit : *köprü giriş devresi*, [21.05.02], (*Süreç denetiminde*) Teknik sürecin algılama bileşenleri, köprü devresinin bir bölümü içinde olduğu ve referans bileşenlerin köprü devresinin diğer bölümünde olduğu bir örneksel giriş devresi.

bridge-router: *köprü yönlendirici*, [18.02.12], *bkz. brouter*

broadband: *geniş bant*, [09.03.13], Geniş frekans alanı gerektiren bir uygulama için kullanılan bant frekansı. NOT: Geniş bant her bir farklı amaç için kullanılabilen veya farklı kullanıcılara hazır edilebilen daha dar birkaç banda bölünebilir.

broadband LAN: *geniş bantlı LAN*, [25.01.03], Verinin kodlandığı, çoklandığı ve taşıyıcı modülasyonu yardımıyla aktarıldığı birden fazla kanaldan oluşan yerel alan ağı.

broadcast: *yayımlama*, [09.07.06], Aynı verinin tüm varış noktalarına iletilmesi.

broadcast mail *yayımlama postası*, [27.02.07], Bir bilgisayar ağındaki tüm kullanıcı terminallerine iletilen elektronik posta.

broadcast videography: *metin ve görüntü yayını*, [27.03.03], *bkz. teletext*

brouter: *köprü yönlendirici*, [18.02.12], Bir köprünün ve yönlendiricinin işlevlerini birleştirebilen işlevsel birim.

B-router: *B-yönlendirici*, [18.02.12], *bkz. brouter*

browsing: *göz atma*, [23.03.03], (*Metin işlemede*) Metin görüntüsüne kaydırarak hızlı bakma.

brute-force attack: *kaba kuvvet saldırısı*, [08.05.24], *bkz. exhaustive attack*

B-tree: *B-ağacı*, [04.10.08], Kök düğümden uç düğüme uzanan tüm yolların aynı uzunluğa sahip olduğu bir dengeli ağaç türü. NOT 1: Bir B-ağacı şu özelliklere sahiptir: n, B-ağacının düzeyi iken: a: herbir düğüm en fazla 2n sayıda eleman içerir; b: kök düğüm hariç herbir düğüm, en az n eleman içerir; c: herbir düğüm ya uç düğümdür ya da m+1 alt düğüme sahiptir, burada m düğümün elemanlarının sayısıdır. B-ağaçları harici bir depolama aygıtındaki verilere hızlı erişim için kullanılır. Herbir veri elemanına erişim sayısı $\leq \log n + 1(m)$ dir. NOT 2: Şekil 4.2'ye bakınız.

bubble chart: *balon şema*, [07.09.52], Öğelerin daireler (balonlar) ile gösterildiği ve ilişkilerin daireler arasında çizilen bağlantılar olarak temsil edildiği diyagram. NOT: Şekil 7.5'e bakınız.

bubble memory: *kabarcık bellek*, [12.03.06], Hareketli, kalıcı olan ve değiştirilebilir ince film biçiminde silindirik şekilli mıknatıslanmış alanları kullanan manyetik bellek.

bug seeding: *hata yerleştirme*, [07.07.32], *bkz. error seeding*

built-in: *yerleşik*, [15.02.05], *bkz. predefined*

bundle: *deste*, [34.03.04], Katlar arasındaki sinir bağlantıları topluluğu.

burn in (1): *düzeltilici bakım sınaması*, [14.04.12], İşlevsel biriminin belirli bir çevrede işletilmesi, ortaya çıkabilecek bozuklukların erken tespit edilmesi ve bu bozuklukların düzeltilici bakım ile ortadan kaldırılması ile yenilenmiş ya da yeni bir işlevsel birimin güvenilirliğini artırma süreci.

burn in (2): *tarama sınaması*, [14.04.13], Onarılamaz bir işlevsel birimin işleyişini tarayan test. NOT: Bir tarama testi, kusurlu ya da kolay bozulabilecek işlevsel birimlerin tespit edilmesi ve sistemden çıkarılması için gerçekleştirilir.

bus network: *veri yolu ağı*, [25.01.09], Herhangi iki veri istasyonu arasında yalnızca bir (1) iletim yolunun bulunduğu ve herhangi bir veri istasyonu tarafından iletilen verinin aynı iletim ortamına bağlı tüm diğer istasyonlara iletildiği yerel alan ağı. NOT: Bir "veri yolu" ağı bir doğrusal ağ, yıldız ağı ya da ağaç ağı olabilir.

bus network : *veri yolu ağı*, [18.04.01], Tüm bilgisayarların ve veri iletişim aygıtlarının ortak bir iletim ortamına bağlandığı bilgisayar ağı. NOT 1: Herhangi iki düğüm arasında yalnızca bir yol vardır. NOT 2: Şekil 18.3'e bakınız.

bus-quiet signal: *veri yolunun boş olma sinyali*, [25.03.11], Bir andaç-veri yolu ağında iletim ortamının etkin olmadığını gösteren sinyal.

byte: *bayt*, [01.02.09], 04.05.08 (01.02.09)], Bir birim olarak ele alınan ve genellikle bir karakteri veya karakterin bir parçasını temsil eden bitlerin sayısını içeren dizi. NOT 1: Belirli veri işleme sistemi için bir bayttaki bitlerin sayısı sabittir. NOT 2: Genellikle bir bayt içindeki bit sayısı 8'dir.

Cc

CA: [01.06.14], *bkz. computer-aided*

CAD: [24.01.03], *bkz. computer-aided design*

CAD/CAM: [24.01.07], *bkz. computer-aided design and manufacturing*

CAE: [24.01.02], *bkz. computer-aided engineering*

calculator: *hesap makinesi*, [01.03.17], [22.01.01], Aritmetik işlemleri yapmak için uygun olan ancak, varsa içindeki programları değiştirmek, her işlemi veya sıralı işlemleri başlatmak için insan müdahalesini gerektiren araç. NOT: Bir hesap makinesi bir bilgisayarın işlevlerinin bazılarını yapabilir ancak genelde yalnızca insan müdahalesi ile çalışır.

calculator with algebraic logic: *cebirsel mantıklı hesap makinesi*, [22.02.07], Toplama ve çıkarma işlemleri için, ilk işlenen girildikten sonra ve ikinci işlenen girilmeden önce işlem sembolünün verildiği hesap makinesi. NOT: Toplama ve çıkarma işlemleri ile çarpma ve bölme işlemleri birlikte kullanıldığı zaman, işlem ara sonuçlar almayı gerektirmez.

calculator with arithmetic logic: *aritmetik mantıklı hesap makinesi*, [22.02.06], Her bir işlenen girişinden sonra toplama ve çıkarma işlemleri için işlem sembolünün girilmesini gerektiren hesap makinesi. NOT: Toplama ve

çıkarma işlemleri ile çarpma ve bölme işlemleri birlikte kullanıldığı zaman, işlemci ara sonuçları almayı gerektirir.

calculator with external program input: *dışardan program girişi olan hesap makinesi*, [22.02.19], Bir dış veri ortamından belirli bir sayıda program adımının girilmesini ve tekrar kullanım için aygıtta tutulmasını sağlayan hesap makinesi.

calculator with keyboard and external program input: *klavyeden ve dışarıdan program giriшли hesap makinesi*, [22.02.20], Bir dış veri ortamından ya da klavye aracılığı ile belirli bir sayıda program adımının girilmesini ve tekrar kullanım için aygıtta tutulmasını sağlayan hesap makinesi.

calculator with keyboard controlled addressable storage: *klavye denetimli adreslenebilir bellekli hesap makinesi*, [22.02.13], Yalnızca klavye denetimi ile belleğin veri almasına ve tutmasına izin veren, aygıtın belleğindeki verinin yalnızca klavye işlemleri ile değiştirilebilmesini sağlayan hesap makinesi.

calculator with keyboard program input: *klavyeden program giriшли hesap makinesi*, [22.02.18], Klavye aracılığı ile belirli bir sayıda program adımının girilmesini ve tekrar kullanım için hesap makinesinde tutulmasını sağlayan hesap makinesi.

calculator with postfix notation logic: *son ek gösterim mantıklı hesap makinesi, [22.02.08], bkz. calculator with suffix notation*

calculator with postfix notation logic: *son ek gösterim mantıklı hesap makinesi, [22.02.08],* Girilecek ilk işlenenin, işlem sembolü kullanılmaksızın "Enter" tuşu aracılığıyla girilmesini ve müteakip işlemlerde işlenenlerden hemen sonra işlem sembollerinin girilmesine olanak sağlayan hesap makinesi. NOT: Toplama ve çıkarma işlemleri ile çarpma ve bölme işlemleri birlikte kullanıldığı zaman, işlem, ara sonuçları almaya gerek duymaz.

calculator with program-controlled addressable storage: *program denetimli adreslenebilir bellekli hesap makinesi, [22.02.14],* Yalnızca program denetimi ile verinin biriktirilmesine ve tutulmasına, aygıtın belleğindeki verinin yalnızca program adımları ile değiştirilmesine izin veren hesap makinesi.

calculator with program-controlled and keyboard controlled addressable storage: *program ve klavye denetimli adreslenebilir bellekli hesap makinesi, [22.02.15],* Verinin hem program denetimli hem de klavye denetimli olarak depolanmasını ve tutulmasını sağlayan, depolanan verilerin yalnızca bu aygıtlar ile adreslenen birbirini takip eden işlemler tarafından değiştirildiği hesap makinesi.

calculator with reverse-Polish notation logic : *ters öntakı gösterim mantıklı hesap makinesi, [22.02.08], bkz. calculator with postfix notation logic*

calculator with suffix notation logic: *ekleme gösterim mantıklı hesap makinesi, [22.02.08], bkz. calculator with suffix notation*

calculator without addressable storage: *adreslenebilir saklama birimi olmayan hesap makinesi, [22.02.12],* Bir verinin takip eden işlemler tarafından

silinmeksizin saklanamadığı, fakat sabit değerleri saklamak için olanak bulundurabilen hesap makinesi.

call: *çağrı, [09.08.06], [15.06.05], [15.06.06], (i.) Bağlantı kurmayı, mesajları iletmeyi ve bağlantıyı bitirmeyi içeren veri istasyonları arasında kurulan ilişki. (Programlama dillerinde) Genellikle kontrolün çağırılan modüle geri verileceği anlamı ile kontrolü bir modülden diğerine aktaran komut. (f.) çağırma, Bir çağırma komutunu uygulamak. NOT: Çağırma genellikle çağırılan modüle gidecek ve oradan gelecek parametreleri belirler.*

call by address: *adres ile çağırma, [15.06.08],* Çağırılan modülün aktarılabilecek parametrelerin adreslerini çağırılan modül içinde sağladığı bir çağırma. NOT: Referans ile çağırmada, çağırılan modül çağırılan modül tarafından depolanan parametrelerin değerlerini değiştirme yeteneğine sahiptir.

call by location: *konum ile çağırma, [15.06.08], bkz. call by address*

call by name: *isim ile çağırma, [15.06.07],* Çağırılan modülün ilişkili parametrenin çağırılan modülde kullanıldığı her seferde değerlendirilecek olan bir veya daha fazla parametre ismini çağırılan modül içinde sağladığı bir çağırma.

call by reference: *referans ile çağırma, [15.06.08], bkz. call by address*

call by value: *değer ile çağırma, [15.06.09],* Çağırılan modülün aktarılabilecek parametrelerin gerçek değerlerini çağırılan modül içinde sağladığı bir çağırma. NOT: Değer ile çağırmada, çağırılan modül çağırılan modül tarafından onun için depolanan parametrelerin değerlerini değiştiremez.

call control procedure: *çağrı denetleme yordamı, [09.07.27],* Bir çağrı işlemini

kurmak, sürdürmek ve serbest bırakmak için tanımlanan belirli protokol kümesi.

call graph: *çağrı çizgesi*, [07.09.48], Bir sistem ya da programdaki modülleri tanımlayan ve hangi modüllerin birbirini çağırdığını gösteren diyagram. NOT 1: Sonucun yapı şemasında gösterilenle aynı olması gerekmez. NOT 2: Şekil 7.2'ye bakınız.

call tree: *çağrı ağacı*, [07.09.48], bkz. *call graph*

call-back: *geri arama*, [08.06.12], Bir veri işleme sisteminin, arayan terminali tespit etmesi, bağlantıyı kesmesi ve arayan terminali yeniden çevirerek arayan terminalin doğruluğunu saptaması işlemi.

called service user: *aranan hizmet kullanıcısı*, [26.03.12], Arayan hizmet kullanıcısının bağlantı kurmayı istediği hizmet kullanıcısı.

calligraphic display device: *kaligrafik görüntü aygıtı*, [13.04.05], Görüntü elemanlarının herhangi bir program denetimli dizide üretilebildiği görüntü aygıtı.

calling: *çağırma*, [09.08.05], Veri istasyonları arasında bir bağlantı kurmak için seçme sinyallerini iletme işlemi.

calling sequence: *çağırma dizisi*, [07.09.30], Gerek duyulduğunda, bir alt programın yürütülmesini sağlayan, bu alt programa işlenecek veriyi sağlayan ve varsa sonuçların dağıtımını denetleyen ve çağıran programa geri dönüşü sağlayan bir dizi komut.

calling service user: *arayan hizmet kullanıcısı*, [26.03.11], Bir bağlantının kurulması için bir istek temel ögesi başlatan hizmet kullanıcısı.

CAM: [24.01.06], bkz. *computer-aided manufacturing*

CAN: [34.02.34], bkz. *Hopfield network*

CAP: [24.01.05], bkz. *computer-aided planning*

capability: *yetenek*, [08.04.10], (*Bilgisayar güvenliğinde*) Bir nesne veya nesne sınıfının ve bu nesnelere ait yetkilendirilmiş erişim türleri kümesinin tanıtılmasına ait gösterim. NOT: Yetenek, bir bileşim biçiminde gerçekleştirilebilir.

capability list: *yetenek listesi*, [08.04.11], Bütün nesnelere ait öznelere erişim türlerinin tümünü tanımlayan bir özneye ilgili liste. ÖRNEK: Bütün dosyalar ve diğer korunmuş kaynaklar için kendisine ait bütün erişim türlerini tanımlayan bir süreçle ilgili liste.

CAPC: [24.01.08], bkz. *computer-aided production management*

CAPM: [24.01.08], bkz. *computer-aided production management*

CAPP: [24.01.10], bkz. *computer-aided process planning*

CAQ assurance: *CAQ güvencesi*, [24.01.09], bkz. *computer-aided quality assurance*

CAQA: [24.01.09], bkz. *computer-aided quality assurance*

card column: *kart sütunu*, [12.06.11], Bir delgi kartının kısa kenarlarına paralel delgi konumlarının çizgisi.

card deck: *kart destesi*, [12.01.65], Bir grup delinmiş kart.

card feed: *kart besleme*, [12.06.19], Kartları kart tutucudan kart yoluna teker teker aktaran düzenek.

card hopper: *kart tutucu*, [12.06.20], Kart işleme aygıtının, işlenecek kartları tutan ve kart beslemeye gönderen kesimi.

card path: *kart yolu*, [12.06.18], Bir kart işleme aygıtında, kartların hareket ettirilip yönlendirildiği yol.

card punch: *kart delgi*, [12.06.16], Delgi örüntüleri biçiminde olan veri kaydını delgi kartları üzerinde üreten çıktı birimi.

card reader: *kart okuyucu*, [12.06.17], Delinmiş kart üzerindeki delik örüntülerini okuyan ya da algılayan ve veriyi delik örüntülerinden elektrik sinyallerine dönüştüren girdi birimi.

card row: *kart satırı*, [12.06.10], Bir delgi kartının uzun kenarlarına paralel olan delgi konumlarının çizgisi.

card sorter: *kart sıralayıcı*, [12.06.30], Delinmiş kartları, üzerlerindeki delik örüntülerine göre seçilen ceplerde saklayan aygıt.

card stacker: *kart desteleyici*, [12.06.21], Kart işleme aygıtının, kartları işlendikten sonra alan kısmı.

cardinality: *nitelik sayısı*, [17.04.14], Bir ilişkisel veri tabanında bir ilişkideki çoklu ilişki sayısı.

carriage return: *satır başı*, [12.07.30], Yazma ya da görüntüleme konumunun aynı satırdaki ilk konuma hareketi.

carrier: *taşıyıcı*, [09.05.09], Karakteristik niceliği bir sinyal tarafından değiştirilebilen bir salınım veya dalga. NOT: Salınım veya dalga sinüs dalgası veya darbe serisi şeklinde olabilir.

carrier sense: *taşıyıcı dinleme*, [25.01.08], Yerel alan ağında, başka bir istasyonun iletim yapıp yapmadığını algılamak için bir veri istasyonunun devam etmekte olan etkinliği.

carrier sense multiple access collision avoidance network: *çakışma önleyen taşıyıcı dinleyen çoklu erişim ağı*, [25.02.02], Ortam erişim denetim protokolünün taşıyıcı dinleyeni

gerektirdiği ve bir iş istasyonunun uyarı sinyali göndererek iletim başlattığı veri yolu ağı. Eğer diğer iş istasyonlarından uyarı sinyali ile bir çakışma bildirilmemişse iş istasyonu veri iletmeye başlar, aksi halde veri iletmeyi durdurur ve daha sonra tekrar dener.

carrier sense multiple access collision detection network: *çakışma algılayan taşıyıcı dinleyen çoklu erişim ağı*, [25.02.01], Ortam erişim denetim protokolünün taşıyıcı dinleyeni gerektirdiği ve çakışma ile oluşan istisnai koşulların yeniden iletim ile çözüldüğü veri yolu ağı.

carry: 1. (f.) *taşımak*, [02.07.08], Bir elde sayısını aktarmak. 2. (i.) *elde*, [02.07.07], Bir elde sayısını aktarma işlemi.

carry digit: *elde sayısı*, [02.07.06], Bir basamak konumundaki bir toplam veya çarpım, basamak konumunda gösterilebilecek ve başka bir yerde işlem görmek için aktarılan en büyük sayıyı aştığında üreten bir sayı. NOT: Konumsal gösterim sisteminde elde basamağı bir sonraki ağırlık konumuna, orada işlenmek üzere aktarılır.

cartridge : *kartuş*, [12.01.33], Sürtünme ile çalışan ve kabından ayrılmaksızın kullanılan bir manyetik şeridi içerisinde bulunduran kap. NOT: Çalışma düzeneği dışında kaset ve kartuş bazı durumlarda aynı anlamda kullanılmaktadır.

cascaded windows: *kademeli pencereler*, [13.05.31], Ortak kontrol altında oluşturulan, gösterilen ve muhtemelen üst üste gelen iki veya daha fazla pencere.

case statement: *durum deyimi*, [15.05.16], Koşul deyiminin değerinin doğruluğuna dayalı olarak alternatif deyimler sırası topluluğundan birini gerçekleştirmek amacı ile seçen koşullu deyim.

case-based learning: *örnek tabanlı öğrenme*, [31.03.16], Eldeki problemi önceden çözülmüş problemler ile karşılaştırmaya ve eldeki probleme bir çözüm geliştirmek için çözülmüş problemleri kullanmaya dayalı olan öğrenme stratejisi. NOT: Başarılı bir doğrulamadan sonra, örnek tabanlı öğrenme aracılığıyla geliştirilen çözüm ve ona karşılık gelen problemler örnek tabanına eklenir.

cassette : *kaset* , [12.01.32], Üzerine veri kaydedilebilen mıknatıslanabilir bir yüzeyi olan şerit.

CAT: [24.01.11], *bkz. computer-aided testing*

catalog: *katalog, kataloglamak*, [10.05.01], [10.05.02], 1. (i.) Kitaplık ve dosyaların yer referansları ile birlikte içeren rehber. NOT: Bir katalog, dosyaların saklandığı aygıtların türleri, parolalar, öbekleme katsayıları vb. diğer bilgileri kapsayabilir. 2. (f.) Bir kataloğa kitaplık veya dosya ile ilgili bilgi girmek

catalogue: *katalog*, [10.05.01], *bkz. catalog*

causal analysis: *nedensel çözümleme*, [31.03.01], Bir öğrenme stratejisinde, bir amaca ulaşma başarısızlığı gibi gözlenen bir olayın olası nedenlerinin izlenmesi ile yapılan çözümleme.

CCR: [26.05.04], *bkz. commitment, concurency and recovery*

center : *ortalamak*, [23.06.11], (f.) Yatay bir çizgi, dikey bir çizgi ya da her ikisi üzerindeki bir referans noktasına göre dengeli bir şekilde konumlandırılma yoluyla metni düzenlemek.

central processing unit: *merkezi işlem birimi* , [01.03.01], *bkz. processing unit*

certainty factor: *kesinlik faktörü*, [28.02.03], Bir hipotez, sonuç çıkarma

kuralı veya sonuç çıkarmanın neticesi gibi bir deyimın geçerliliğine atfedilen değer. NOT: Kesinlik faktörü tamamen yanlıştan tamamen doğruya kadar bir aralığa yayılabilir.

certification: *belgelendirme* , [08.01.18], (*Bilgisayar güvenliğinde*) Üçüncü şahısların veri işleme sisteminin bir bölümü veya tamamının güvenlik kurallarına uyduğuna dair garanti vermek için uyguladıkları işlemler.

CGI: [13.01.15], *bkz. Computer Graphics Interface*

CGM: [13.01.17], *bkz. Computer Graphics Metafile*

CGRM: *GRM* , [13.01.16], *bkz. Computer Graphics Reference Model*

chad: *talaş*, [12.06.01], Bir delik delindiğinde, veri ortamından ayrılan parça.

chain letter: *zincir mektup*, [08.05.50], *bkz. bacterium*

chain printer: *zincir yazıcı* , [12.07.14], Kabartma karakterlerin dönen bir zincirin halkaları üzerinde bulunduğu vuruşlu yazıcı.

chained list: *bağlantılı liste*, [04.08.02], *bkz. linked list*

change dump: *değişim dökümü*, [07.07.07], Belirli bir zaman aralığında içerikleri değişmiş olan saklama konumlarının dökümü.

change-over system: *geçiş sistemi*, [20.04.03], Çalışan bir sistemden onun yerine kullanılacak başka bir sisteme geçişi sağlamak için kullanılan bir geçici bilgi işleme sistemi.

channel : *kanal* , [16.02.04], (*İletişim kuramında*) İletişim sisteminin ileti kaynağı ile ileti alım düğümünü birbirine bağlayan bölümü. NOT 1: İleti kaynağı ile

kanal girişi arasına bir kodlayıcı ve kanal çıkışı ile ileti alım düğümü arasına bir kod çözücü yerleştirilebilir. Yerleştirilen bu birimler genellikle kanalın bir parçası olarak kabul edilmez. Buna rağmen bazı özel durumlarda kodlayıcı ileti kaynağının ve kod çözücü ise ileti alım düğümünün bir parçası olarak kabul edilebilir. NOT 2: Shannon bilgi kuramına göre, ileti kaynağından belirli bir ileti yayıldığında, kanal, ileti alım düğümü tarafından alınan bütün iletilerin ortaya çıkmasının koşullu olasılığının bir kümesiyle karakterize edilebilir.

channel capacity: *kanal kapasitesi*, [16.04.13], Bir kanalın, belirli bir ileti kaynağından yayılan iletileri belirli kısıtlamalar altında iletim yeteneğinin bir ölçüsü. Kanal kapasitesi, mümkün olan en yüksek karakter başına ortalama aktarılan bilgi içeriği ya da uygun bir kod kullanarak küçük bir hata olasılığı ile elde edilebilen mümkün olan en yüksek ortalama aktarılan bilgi hızı olarak ifade edilir.

Chapin chart: *Chapin şeması*, [07.09.50], *bkz. box diagram*

character: *karakter*, [01.02.11], [04.01.01], Verinin temsil edilmesi, düzenlenmesi veya kontrol edilmesi için kullanılan bir grup elemanın her biri. NOT: Karakterler aşağıdaki gibi sınıflandırılabilir:

Tipler	Örnekler
	[basamak]
	[harf]
[şekil karakteri]	[bir fikri belirten işaret]
[]	[özel karakter]
Karakter[]	[iletim kontrol karakteri]
[]	[biçimleyici]
[kontrol karakteri]	[kod uzantı karakteri]
	[cihaz kontrol karakteri]

character average information content: *karakter ortalama entropi*, [16.04.09], *bkz. character mean entropy*

character box: *karakter kutusu*, [23.02.12], Bir grafik karakterinin tüm

parçalarını içeren, yazdırma yüzeyinde ya da ekran üzerindeki hayali paralel kenar. NOT: Karakter kutuları, bitişik karakterleri birbirine dokundurmak ya da karakterler arasındaki boşlukları ayarlamak için üst üste gelebilirler.

character display: *karakter ekran*, [12.08.13], (Aygıt) Verinin yalnızca grafik karakterler biçiminde görünümünü sağlayan görüntü aygıtı.

character generator: *karakter üretici*, [13.04.15], Bir karakterin kod elemanını ekran için o karakterin grafik gösterimine çeviren işlevsel birim.

character information rate: *karakter ortalama entropi*, [16.04.09], *bkz. character mean entropy*

character literal: *karakter ifade*, [05.02.07], Bir karakteri içeren ifade. NOT: Karakter ifadeler genellikle diğer sözcüksel işaretlerden ayırt edilmeleri için sınırlayıcılar içerisine alınırlar. Programlama dilleri genellikle karakter ifadeleri ve dizi ifadeleri için farklı sınırlayıcılara yer verirler. Bir karakter ifade bir birim uzunluğunda bir dizi ifade olabilir.

character mean entropy: *karakter ortalama entropi*, [16.04.09], Durağan bir ileti kaynağından yayılan tüm iletiler için entropinin karakter başına ortalaması. Matematiksel gösterimi limit kullanılarak

$$\text{tanımlanır: } H = \lim_{m \rightarrow \infty} \frac{H_m}{m}$$

burada H_m , kaynaktan çıkan ve m karakterden oluşan tüm dizilerin oluşturduğu kümenin entropisidir. NOT 1: Karakter başına ortalama entropi, karakter başına shannon olarak gösterilebilir. NOT 2: Kaynak durağan değilse ifadede limit yer almayabilir.

character mean information content: *karakter ortalama entropi*, [16.04.09], *bkz. character mean entropy*

character mean transinformation content: *karakter başına ortalama aktarılan bilgi içeriği*, [16.04.11], Durağan bir ileti kaynağından yayılan bütün iletilerin ortalama aktarılan bilgi içeriğinin karakter başına ortalaması. Bu ifadenin matematiksel gösterimi aşağıdaki gibidir:

$$T' = \lim_{m \rightarrow \infty} \frac{T_m}{m}$$

Burada T_m ifadesi her biri m karakterden oluşan tüm girdi ve çıktı dizileri için ortalama aktarılan bilgi içeriğidir. NOT: Karakter başına ortalama aktarılan bilgi içeriği birimsel olarak karakter başına Shannon olarak gösterilebilir.

character printer: *karakter yazıcı*, [12.07.05], Bir anda tek bir karakteri yazabilen yazıcı. NOT: Seri yazıcı seri ya da paralel arabirime sahip olabilir.

character reader: *karakter okuyucu*, [12.08.07], Karakter algılama işlemi yapan girdi birimi.

character recognition: *karakter tanıma*, [12.01.51], Karakterlerin otomatik yollarla tanımlanması.

character set: *karakter kümesi*, [04.01.02], Belirli bir amaç için tam olan sonlu bir karakter kümesi. Örneğin: ISO/IEC 10646-1'in karakter kümesinin uluslar arası referans sürümü.

character string: *karakter dizisi*, [04.05.02], Yalnızca karakterlerden oluşan dizi.

character type: *karakter türü*, [15.04.16], Her bir veri nesnesinin bir karakteri gösterdiği bir sıralama türü. NOT: Şekil 15.1'e bakınız.

characteristic: *karakteristik*, [02.02.08], (*Logaritmada*) Bir logaritmanın gösteriminde pozitif veya negatif olabilecek tamsayı kısım.

characteristic : *karakteristik*, [05.05.05], (*Kayan nokta gösteriminde*) Bir kayan nokta gösteriminde içsel olarak üssü temsil eden sayı. NOT: Karakteristik bir kayan nokta gösterimindeki bir sabitle, üstten farklıdır. Üs -3 ise ve sabit 64 ise karakteristik 61 olur.

characteristic description: *özellik tanımı*, [31.02.04], Verilen bir kavramın tüm örnekleri için ortak olan özellikleri ifade eden kavram tanımı.

character-oriented protocol: *karakter yönelimli protokol*, [09.06.05], Hem veri kullanıcısının, hem de veri bağlantı denetimi işlevlerinin belirli karakterler ile kodlandığı bir veri bağlantı protokolü. ÖRNEK: Temel bağlantı denetim protokolü biçimi.

checking code: *denetleme kodu*, [08.08.05], Diskin bir bölümünü okuyarak bunun yetkisiz bir kopya olup olmadığını belirleyen makine komutları.

checking program: *denetleme programı*, [07.07.18], Yanlış söz dizimi, semantik ya da belirlenen gereksinimlere uyum yetersizliği için kaynak programlar ya da veriyi inceleyen tanı programı.

checkpoint: *denetleme noktası*, [07.06.30], Bir programdaki, durumu ve sonuçları kaydetmek, incelemek ve yeniden başlatmak için bir dizi komutun eklendiği bu programın yürütülmesini kesmek için uygun bir nokta.

chip: *çip*, [01.03.10], *bkz. integrated circuit*

choise device: *seçim aygıtı*, [13.04.39], Bir küme alternatif arasından seçilebilecek bir değer sağlayan girdi birimi. ÖRNEK: Bir işlev klavyesi.

chosen-plaintext attack: *seçilmiş düz metin saldırısı*, [08.05.23], Şifre çözümleyicinin sınırsız sayıda düz metin mesajları gönderebildiği ve karşılık gelen

şifreli metinleri inceleyebildiği analitik saldırı.

chunking: *büyük parçalara ayırma*, [31.02.03], Veriyi, depolamak ve geri getirmek için daha yüksek kavramsal düzeyde tek bir varlık içine gruplandırma.

CIM: [24.01.01], *bkz. computer-integrated manufacturing*

ciphersystem: *şifre sistemi*, [08.03.05], *bkz. cryptographic system*

ciphertext: *şifreli metin*, [08.03.08], Şifrelemeyle ilgili teknikler kullanılmaksızın anlamlı içeriği mevcut olmayan, şifreleme teknikleri kullanılarak üretilen veri.

ciphertext-only attack: *yalnızca şifreli metin saldırısı*, [08.05.21], Şifre çözümleyicinin yalnızca şifreli metne sahip olduğu analitik saldırı.

circuit switching: *devre anahtarlama*, [09.07.16], İstek üzerine, iki veya daha fazla veri terminal aygıtını bağlayan ve onlar arasında bağlantı serbest bırakılıncaya kadar bir veri devresinin özel olarak kullanılmasına izin veren işlem.

circular list: *dairesel liste*, [04.08.03], Herhangi bir başlangıç noktasından başlamak üzere tüm elemanların işlenmesinin ardından tekrar aynı noktaya dönen bağlantılı liste.

class : *sınıf* , [15.09.09], İç yapıyı tanımlayan nesneler için bir şablon ve bu nesnelerin örneği için işlemler kümesi. NOT: Nesne tabanlı programlamada, sınıflar C ve Pascal gibi bazı programlama dillerindeki veri türleri ile karşılaştırılabilirler.

clear : *temizlemek*, [06.06.04], (f.) Bir veya daha çok bellek yerine genellikle sıfır veya, boşluk karakterine karşılık

gelen, önceden belirlenmiş karakterlerin aktarılması.

clear all function: *hepsini silme işlevi*, [22.03.23], Bellekte tutulan ve işlemde olan verinin iptal edilmesini sağlayan işlev.

clear entry function: *girişi silme işlevi*, [22.03.22], Hesap makinesine girilmiş fakat henüz işlem yapılmamış bir verinin iptal edilmesini sağlayan işlev.

clear memory function: *belleği silme işlevi*, [22.03.24], Bellekteki verinin iptal edilmesini sağlayan işlev. NOT: Hesap makinesinde belirtilen işlevleri iptal etmek için kullanılan başka "silme" tuşları bulunabilir.

clearance: *erişim yetkisi*, [08.01.19], *bkz. security clearance*

clearing : *temizleme* , [08.06.13], (*Bilgisayar güvenliğinde*) Belirli bir güvenlik sınıflandırması ve güvenlik kategorisine sahip bir veri ortamında sınıflandırılmış verinin üstüne yazılması. Böylece bu veri ortamı aynı güvenlik sınıflandırması ve güvenlik kategorisinde yazım için yeniden kullanılabilir.

cleartext: *Açık metin*, [08.03.07], *bkz. plaintext*

click : *tıklamak*, [13.05.04], (f.) Bir işaretleyici tarafından işaret edilen görüntü elemanını veya bir alanı seçmek için işaretleme aygıtı üzerindeki bir düğmeye basmak ve bırakmak.

client: *istemci* , [09.08.10], Bir sunucudan paylaşılan hizmetleri alan işlevsel birim.

client : *istemci* , [18.02.16], Bir sunucudan hizmetleri alan işlevsel birim. NOT: Hizmetler, atanmış hizmetler veya paylaşılmış hizmetler olabilir.

client-server: *istemci sunucu*, [18.02.17], Bir istemcinin bir sunucudan

hizmet elde ettiği bir dağıtık işlem yöntemine ilişkin.

clip mask: *parça maskesi*, [13.05.50], Bir piksel haritası ya da dikdörtgen listesi ile tanımlanan ve sınırları dışındaki verinin kesildiği bölge.

clipboard: *pano*, [23.04.18], Metin ya da grafiklerin aynı belge içinde ya da farklı belge içinde yeniden kullanılması için geçici olarak tutulduğu depolama alanı.

clipping: *kesme*, [13.05.54], Bir parça maskesinin dışında yer alan tüm görüntü elemanlarının ortadan kaldırılmasıyla bir ekran görüntüsü veya verinin kesilmesi işlemi.

clock pulse: *saat vurusu*, [03.01.10], *bkz. clock signal*

clock signal: *saat sinyali*, [03.01.10], Senkronizasyon veya zaman aralıklarının ölçümü için kullanılan periyodik *sinyal*.

clock track: *saat izi*, [12.01.11], Zamanlama referanslarını sağlamak amacıyla üzerine sinyal örüntülerinin kaydedildiği iz.

closed guard: *kapalı koruyucu*, [07.10.15], Koşulu YANLIŞ'a değerlendiren koruyucu.

closed loop: *kapalı döngü*, [07.03.04], *bkz. infinite loop*

closed user group : *kapalı kullanıcı grubu*, [09.08.14], Birbirleri ile haberleşmeleri amacı ile bir kullanıcı kolaylığının kendilerine tahsis edildiği, fakat, bu kolaylığın veri ağının tüm diğer kullanıcılarına veya tüm diğer kullanıcıların bu gruba erişiminin engellendiği veri ağının belirlenmiş bir grup kullanıcısı. NOT 1: Bir kullanıcı veri terminal aygıtı birden fazla kapalı kullanıcı grubuna ait olabilir. NOT 2: Şekil 9.6'ya bakınız.

closed user group with incoming access: *dışarıdan gelen mesaja açık olan kapalı kullanıcı grubu*, [09.08.16], Bir veya daha fazla yakın kullanıcı grubuna (KKG) ait olan bir veri terminal aygıtının (VTC), bu YKG'nın dışındaki VTC'lerden gelen çağrılar almasına olanak sağlayan bir kullanıcı aracı. NOT: Şekil 9.6'ya bakınız.

closed user group with outgoing access: *dışarı erişilebilen kapalı kullanıcı grubu*, [09.08.15], Bir veya daha fazla kapalı kullanıcı grubuna (KKG) ait olan bir veri terminal aygıtının (VTC), bu KKG'nın dışındaki VTC'lere çağrılar başlatmasına olanak sağlayan bir kullanıcı aracı. NOT: Şekil 9.6'ya bakınız.

closed-security environment: *kapalı güvenlik ortamı*, [08.01.21], Veri ve kaynakları kazara veya art niyetli yapılan işlerden korumak için, özel dikkat (yetkilendirme, güvenlik erişim yetkisi, biçim kontrolü vb.) gerektiren ortam.

cluster : *küme*, [18.05.06], *(Dağıtık veri işlemede) Ortak kontrol altındaki işlevsel birimler kümesi*.

CMIS: *CMIS*, [26.05.14], *bkz. common management information service*

CNC: *CNC*, [24.03.03], *bkz. computer numerical control*

coaxial cable: *eş eksenli kablo*, [09.04.03], Bir veya daha fazla eş eksenli ikili iletim hattı içeren bir kablo.

coaxial pair: *eş eksenli iletim hattı*, [09.04.02], Aynı eksenli paylaşan ve biri diğerinin içinde olan iki silindir şeklinde iletkenden oluşan bir iletim ortamı.

code: *(f.) kodlamak*, [01.05.02], *bkz. program*, [06.03.08], Veriyi, özgün şekle tekrar çevirme olanağı sağlanacak şekilde, bir kodu veya bir kodlanmış karakter kümesini kullanarak değiştirmek. *(i) kod*, [04.02.01], Birinci kümedeki

elemanları ikinci kümedeki elemanlara eşleyen bir kurallar topluluğu. NOT 1: Herbir kümenin elemanları karakterler veya karakter dizileri olabilir. NOT 2: İlk küme kodlanmış küme ve ikinci küme kod kümesi olarak adlandırılır. NOT 3: Kod kümesinin herbir elemanı kodlanmış kümedeki birden fazla elemanla ilişkilendirilmiş olabilir ama bunun tersi doğru değildir., [07.04.11], (*Bilgisayar programlamada*) Bir programlama dilinde ya da bir birleştirici, derleyici ya da diğer bir çevirici tarafından üretilen bir biçimde ifade edilen program metni parçası.

code breakpoint: *kod kesme noktası*, [07.06.23], Belirli bir komutun yürütülmesine bağlı olan kesme noktası.

code element: *kod elemanı*, [04.02.04], *bkz. code value*

code element set: *kod elemanı kümesi*, [04.02.05], *bkz. code set*

code extension character: *kod uzantı karakteri*, [04.04.05], Devam eden bir veya daha fazla kod değerinin başka bir koda göre yorumlanması gerektiğini göstermek için kullanılan bir kontrol karakteri.

code generator: *kod üretici*, [07.04.42], Genelde derleyicinin bir parçası olan ve bir programın tümü ya da bir bölümünü ara dilden amaç dile dönüştüren alt program.

code set: *kod kümesi*, [04.02.05], Bir kodu kodlanmış kümenin tüm elemanlarına uygulamanın sonucu. ÖRNEK: Havaalanı adlarının tüm üç harfli gösterimleri.

code trace: *kod izleme*, [07.06.09], *bkz. execution trace*

code value: *kod değeri*, [04.02.04], Bir kodu bir kodlanmış küme elemanına uygulamanın sonucu. ÖRNEKLER: "CDG" üç harfli gösterimi Havaalanı

adları gösteriminde Paris Charles-de-Gaulle adını temsil etmektedir. A harfi ISO/IEC 10646-1'de 0041 hexadecimal gösterimi olarak yer almaktadır.

coded character set: *kodlanmış karakter kümesi*, [04.02.03], Elemanları tek karakterler olan kodlanmış küme. ÖRNEK: 7 basamaklı diziler kümesine eşleştirilen alfabe karakterleri.

coded image: *kodlanmış görüntü*, [13.02.02], İşleme ya da depolama amacı ile bir ekran görüntüsünün kodlanmış gösterimi. ÖRNEK: Bir sayısallaştırılmış görüntünün çalışma süresince kodlanmasının sonucu.

coded set: *kodlanmış küme*, [04.02.02], Bir koda göre diğer bir kümeye eşlenen elemanlar kümesi. ÖRNEK: İlgili üç harfle eşleştirilmiş havaalanı adları.

code-independent data communication: *koddan bağımsız veri iletişimi*, [09.08.02], Veri kaynağı tarafından kullanılan karakter kümesi veya koda bağımlı olmayan karakter yönelimli protokol kullanan veri iletişim türü.

code-transparent data communication: *kod geçişli veri iletişimi*, [09.08.01], Veri kaynağı tarafından kullanılan bit sıra yapısına bağımlı olmayan, bit yönelimli protokol kullanan veri iletişim türü.

coding: *kodlama*, [07.04.12], (*Bilgisayar programlamada*) Bir programı bir programlama dilinde ifade etme süreci.

coding scheme: *kodlama planı*, [04.02.01], *bkz. code*

coefficient unit: *katsayı birimi*, [19.01.05], Örneksel çıkış değişkeni, örnekse giriş değişkeninin bir sabitle çarpımına eşit olan işlevsel birim.

cognitive modeling: *kavram modelleme*, [28.01.10], Bilgi işleme bakımından insanın algılama, eylem, bellek ve akıl yürütmesinin modellenmesi.

cognitive science: *bilişsel bilim*, [31.01.11], Belirtilen amacı, zihnin canlandırma ve hesaplama kapasitelerini ve bunların beyindeki yapısal ve işlevsel olarak gösterimini keşfetmek olan disiplinler arası bilgi alanı. NOT: Bilişsel bilim, kavramanın sembol işleme özelliği ile ilgilidir ve psikoloji, bilgisayar, fen bilimleri, dil, antropoloji, felsefe, eğitim, matematik, mühendislik ve sinir bilimleri gibi değişik disiplinleri kapsar.

cognitivism: *bilişsellik*, [31.01.11], bkz. *cognitive science*

cohesion: *bağlılık*, [07.12.04], Tek bir modülün etkinliklerinin bir diğeri ile ilişkisinin biçim ve derecesi. NOT 1: Güçlü bağlılık modülün etkinlikleri arasındaki kapsamlı ilişkiler anlamına gelir. NOT 2: Bağlılık çeşitleri güçlüden zayıfa aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- işlevsel bağlılık
- bilgisel bağlılık
- iletişimsel bağlılık
- geçici bağlılık
- mantıksal bağlılık
- rastlantısal bağlılık

NOT 3: Bağlaştırma ile karşılaştırılmalıdır.

coincidental cohesion: *rastlantısal bağlılık*, [07.12.10], Bir modülün etkinliklerinin birinin bir diğeri ile hiçbir işlevsel ilişkisinin olmadığı bağlılık.

coincident-current selection: *çakışan akım seçimi*, [12.03.07], Bir manyetik bellek hücre dizisinde, bir ya da daha fazla akımın aynı anda uygulanmasıyla yalnızca seçilmiş hücrede meydana gelen manyetik itici güç, bir eşik değerini

geçtiğinde dizi içindeki bir hücrenin seçici anahtarlanması.

cold site: *soğuk taraf*, [08.07.11], En azından montajı ve alternatif bir veri işleme sisteminin çalışmasını destekleyen gerekli donanımına sahip tesis.

cold standby: *gecikmeli (elle) yedekleme*, [14.04.03], Temel işlevsel birimin arızalanması durumunda, fazladan bir işlevsel birimin bir miktar gecikme ile hizmete girdiği bir yapılanma.

cold start : *soğuk başlama*, [17.08.17], Kopyalama öncesi veya kopyalama sonrası ön işlem yapmaksızın bir veri tabanı yönetim sisteminin başlaması.

collate: *harmanlamak*, [06.05.08], (f.) iki veya daha fazla veri kümesini önceden belirlenmiş bir düzende bir kümede birleştirmek.

collating sequence: *harmanlama sırası*, [06.05.09], Biraraya getirme sonucunda oluşan belirlenmiş düzenleme.

collator: *birleştirici*, [12.06.32], Delinmiş kart ya da diğer belgeleri toplayan, birleştiren ya da eşleştiren aygıt.

collision: *çakışma*, 1. [07.02.21], (Özetlemede) İki ya da daha fazla farklı anahtar için aynı özet değerinin ortaya çıkması. 2. [25.02.04], İletim ortamında aynı anda iletimden kaynaklanan bir durum.

collision enforcement: *çakışma izleme*, [25.02.06], Bir CSMA / CD ağında, bir çarpışma algılandıktan sonra tüm diğer veri istasyonlarının çarpışmadan haberdar olmalarını sağlamak için bir veri istasyonu tarafından bir uyarı sinyalinin iletilmesi.

collision resolution: *çakışma çözümü*, [07.02.22], (Özetlemede) Bir çakışmayı

çözmek için ek hesaplamalar ya da diğer yöntemler uygulama süreci.

color map: *renk haritası*, [13.03.15], Piksel değerlerini görüntülenecek gerçek renklere çevirmek için kullanılan bir renk değerleri kümesi.

column: *sütun*, [23.06.32], Bir sayfada ya da ekranda yan yana konumlandırılmış iki ya da daha fazla dikey satır düzenlemesinden biri.

COM printer: *COM yazıcı*, [12.07.22], Her sayfanın mikro görüntüsünü fotografik bir film üzerinde üreten sayfa yazıcı.

comb: *tarak*, [12.05.07], Bir manyetik disk biriminde, bir birim biçiminde hareket edebilen erişim kolu grubu.

combinational circuit: *kombinasyonel devre*, [03.04.03], Belirli bir andaki çıkış değerleri o andaki giriş değerlerine bağlı olan mantıksal aygıt. NOT: Bir kombinasyonel devre dahili durumları dikkate alınmayan bir ardışık devrenin özel bir durumudur.

combined station: *birleşik istasyon*, [09.06.43], Üst düzeyde veri bağlantı denetiminde, birincil istasyonun veya ikincil istasyonun görevini gerçekleştirebilme yeteneğine sahip olan veri istasyonu.

command language: *komut dili*, [10.02.09], Bir işletim sistemi tarafından uygulanacak olan işlevleri belirtmek için kullanılan, ilgili bir söz dizimi olan yordamsal işlemler kümesi.

comment: *açıklama*, [15.01.11], Programın çalışmasında bir etkisi olmayan yalnızca metin içermesi amacı ile kullanılan dil yapısı. ÖRNEK: Okuyan bir kişi için açıklama; otomatik belge hazırlama sistemi için veri.

commitment, concurrency and recovery: *üstlenme, koşul zamanlılık ve kurtarma*, [26.05.04], İşlemlerin ya tamamen gerçekleştirilmesini ya da hiç gerçekleştirilmemesini garanti etmek için paylaşılmış veri üzerinde iki ya da daha fazla uygulama süreci tarafından gerçekleştiren işlemleri denetleyen uygulama hizmeti ögesi.

common coupling: *ortak bağlaştırma*, [07.12.17], *bkz. common-environment coupling*

common management information service : *ortak yönetim bilgi hizmeti*, [26.05.14], Merkezi ya da dağıtık yönetim ortamında, sistem yönetimi amacı için bilgi ve komutları değiştiren genel bir mekanizma sağlayan uygulama hizmeti.

common mode rejection: *ortak mod reddetme*, [21.03.18], Bir ayrımsal yükseltecin normal mod geriliminin etkilerini bastırması yeteneği.

common mode voltage: *ortak mod gerilimi*, [21.03.16], Bir ayrımsal yükselteçte, her bir giriş bağlantısı ile toprak arasında oluşan ve her bir özgün sinyale eklenen istenmeyen gerilim bileşeni.

common name: *yaygın ad*, [32.05.06], (*Elektronik postada*) Bir kullanıcı veya dağıtım listesinin başka bir özellik tarafından gösterilen bir olguya yakınlığını tanımlayan O/R adresinin bir niteliği. ÖRNEK: Bir kuruluş içindeki unvan ya da konum. Örneğin: “postmaster”, “yönetici” ya da “pazarlama müdürü” vb. NOT 1: Bir O/R adresinde bir yaygın ad veya kişisel ad gereklidir. NOT 2: Çizelge 32.1’e bakınız.

common-environment coupling: *ortak çevre bağlaştırma*, [07.12.17], Modüllerin ortak veriye eriştikleri bağlaştırma.

communication adapter: *iletişim adaptörü*, [09.04.07], Bir işlevsel birimin

iletim olanaklarına bağlanmasına izin veren donanım özelliği.

communication theory: *iletişim kuramı*, [16.01.02], Gürültü ve diğer bozucu etkilerin var olduğu durumda iletilerin gönderilmesi ve alınmasını olasılık özelliklerine bağlı olarak inceleyen matematiksel disiplin.

communicational cohesion: *iletişimsel bağlılık*, [07.12.07], Bir modülün etkinliklerinin aynı giriş verisini kullandığı ya da aynı çıkış verisini üretmek için katkı sağladığı bağlılık.

communications security: *iletişim güvenliği*, [08.01.03], Veri iletişimine uygulanan bilgisayar güvenliği.

compact : *yoğunlaştırmak*, [06.03.14], bkz. *compress*

comparator: *karşılaştırmacı*, [19.01.14], (*Örneksel hesaplama*) İki örneksel değişkeni karşılaştıran ve bu karşılaştırmının sonucunu gösteren işlevsel birim.

compare: *karşılaştırmak*, [02.10.12], İki tek değerlin bağıl büyüklüklerini, bir dizi, sıra ya da verilen özellikler içinde aynı olup olmadıklarını bağıl konumlarına göre kontrol etmek.

compartmentalization: *bölmelere ayırma*, [08.02.04], *Riski* azaltmak amacı ile verinin, farklı güvenlik kontrollerine sahip birbirinden yalıtılmış bloklara ayrılarak bölünmesi. ÖRNEK: Bir ana projeye göre verinin, projenin bütününe sergilenmesini sınırlamak için, alt projelere karşılık gelecek şekilde, her biri kendi güvenlik koruması olan bölümlere ayrılması.

compatibility: *uyumluluk*, [01.06.11], Farkedilir derecede düzeltme yapmaksızın belirtilmiş bir ara birimin ihtiyaçlarını karşılayacak bir işlevsel birim yeteneği.

competitive learning: *rekabete dayalı öğrenme*, [34.03.12], Yapay sinirlerin giriş örüntülerinin belirli bir alt kümesine yanıt verme hakkı için rekabet ettikleri öğrenme. NOT: Bir giriş örüntüsüne göre bir sinirin yanıtı, diğer sinirleri engelleyecek şekilde olur.

compilation: *derleme*, [07.04.21], Derleme süreci ya da sonucu.

compilation duration: *derleme süresi*, [07.04.64], Bir programı derlemek için gerek duyulan zaman miktarı.

compilation time: *derleme zamanı* **1.** [07.04.61], Derlemenin gerçekleştiği herhangi bir an. **2.** [07.04.64], bkz. *compilation duration*

compilation unit: *derleme birimi*, **1.** [07.04.22], Yüksek düzey bir dilde ifade edilen ve derlenecek kadar tam olan bir programın tümü ya da bir bölümü. **2.** [07.04.39], bkz. *source module*

compile: *derlemek*, [07.04.19], (*f.*) Yüksek düzey bir dilde ifade edilen bir programın tümü ya da bir bölümünü bir ara dil, birleştirme dili ya da makine dilinde ifade edilen bir programa çevirmek.

compile-and-go: *derle ve devam et*, [07.04.26], Bir programın derleme, bağlama, yükleme ve yürütmesi arasında hiçbir bekleme olmayan bir işletim tekniği.

compiled knowledge: *derlenmiş bilgi*, [28.02.24], Yordamsal bilgiye dönüştürülen ve böylece bir bilgisayar tarafından hemen işlenebilecek olan duyurulan bilgi.

compiler: *derleyici*, [07.04.20], Derleyebilen çevirici.

compiler code: *derleyici kodu*, [07.04.23], Bir derleyici tarafından tanınıp işlenebilen bir biçimde ifade edilen kod.

compiler compiler: *derleyici derleyicisi*, [07.04.24], bkz. *compiler generator*

compiler directive: *derleyici yönergesi*, [07.04.68], Bir programın derlenmesini denetleyen dil yapısı.

compiler generator: *derleyici üretici*, [07.04.24], Bir derleyicinin tümü ya da bir bölümünü belirlemek ya da kurmak için kullanılan bir çevirici ya da yorumlayıcı.

compiler specification language: *derleyici belirtim dili*, [07.01.40], Derleyicileri geliştirmek için kullanılan belirtim dili.

complement: *tümleyen*, [05.08.01], Belirli bir sayıdan verilen bir sayı çıkartılarak türetilen bir sayı. ÖRNEK: Sabit kök notasyonunda, belirlenen sayı tipik olarak kökün bir kuvvetidir veya kökün verilen bir üssünün bir eksigidir. NOT: Bir sayının negatifi genellikle onun tümleyeni ile gösterilir.

complementary operation: *tümleyen İşlem*, [02.05.05], Bir başka Boole işlemi, birinci Boole işlemi olarak aynı işlem uygulanan terimler üzerinde kullanıldığında, birinci Boole işleminin sonucunun geçersiz olduğu işlem. ÖRNEK: Ayırma, ayırmama işleminin tümleyenidir.

complete generalization: *tam genelleme*, [31.02.16], Verilen bir kavramsal sınıfın, bazı olumsuz örnekler içerse de içermese de tüm olumlu örneklerini tanımlayan kavram genelleme.

completed : *tamamlandı* , [07.10.09], (*Niteleyici*) Sona ermiş ve kendisine bağımlı tüm olayların çözüldüğü bir görevin görev durumuna aittir. NOT 1: Ada'da, etkinleştirme esnasında üretilen bir özel durum bir görevin tamamlanmasına neden olacak sıra dışı bir olay olurdu. NOT 2: Şekil 7.7'ye bakınız.

complex number: *karmaşık sayı*, [02.03.06], a ve b gerçekte sayılar ve $i^2 = -1$ olmak üzere, $(a + bi)$ şeklinde gösterilebilen, gerçekte sayıların sıralı bir ikilisini içeren sayı.

composite type: *birleşik tür*, [17.05.09], Bir veya daha fazla veri türünün veri yapılarının birleştirilmiş bir veri yapısına sahip olan ve kendisine ait izin verilebilir işlemleri olan veri türü. ÖRNEK: "Karmaşık sayılar" veri türü iki "gerçek sayı" veri türünün birleşimi olabilir. NOT: Bir birleşik işlem türü bir birim olarak kendisinin oluşumlarını veya bu oluşumların parçalarını kullanabilir.

compound statement: *bileşik deyim*, [15.05.03], Bir veya daha fazla deyim içeren, basit bir deyimin söz dizimsel eşiti olacak şekilde sınırlandırılmış olan deyim.

compress : *sıkıştırmak*, [06.03.14], (*f.*) Bir veri ortamı üzerinde bulunan boşlukları, kodlama ya da yineleyen karakterleri atma yolu ile azaltmak.

compromise: *uzlaşma*, [08.05.11], Bilgisayar güvenliğinin ihlali yolu ile programların veya verinin değişikliğe uğratılması, tahrip edilmesi veya yetkisiz varlıklar tarafından kullanılabilir hale gelmesi. NOT: Şekil 8.1'e bakınız.

compromising emanation: *uzlaşma bilgi yayılması*, [08.05.14], İstemeyerek gönderilen ve durdurulup çözümlendiğinde, işlenilmekte veya iletilmekte olan hassas bilginin açığa çıkarılabileceği sinyaller. ÖRNEKLER: Akustik yayılma, elektromanyetik yayılma.

COMPUSEC: [08.01.01], bkz. *computer security*

compute mode: *hesaplama modu*, [19.02.04], Çözümün yapıldığı esnada, bir örnek sel bilgisayarın işletim modu.

computer: *bilgisayar*, [01.03.03], İnsan müdahalesi olmaksızın mantıksal ve aritmetik işlemler de dahil geniş kapsamlı hesaplamaları yapabilen işlevsel birim. NOT 1: Bir bilgisayar tek bir birimi veya birbirine bağlı birkaç birimi içerebilir. NOT 2: Türkçede, bilgi işlem alanında bilgisayar deyimi genellikle sayısal bilgisayarı ifade eder.

computer abuse: *bilgisayarın kötüye kullanılması*, [08.05.01], Bir veri işleme sisteminin bilgisayar güvenliğini etkileyen veya bilgisayar güvenliğiyle ilgili olan, bilerek veya dikkatsizlik sonucu gerçekleşen yetkisiz etkinlik.

computer architecture: *bilgisayar mimarisi*, [01.03.18], Bir bilgisayarın yazılım ve donanım elemanları arasındaki ilişkilerini de içeren işlevsel özellikleri ve mantıksal yapısı.

computer center: *bilgisayar merkezi*, [01.01.19], Veri işleme hizmetleri sağlamak üzere düzenlenmiş; personel, donanım ve yazılımı içeren tesis.

computer conferencing: *bilgisayar konferansı*, [27.03.05], Bilgisayar ağları kullanarak katılımcılar arasında gerçekleşen etkileşimli iletişim.

computer crime: *bilgisayar suçu*, 1. [01.07.02], Donanım, yazılım veya verinin kullanılması, değiştirilmesi veya tahrip edilmesine bağlı olan suç. 2. [08.05.02], Bir veri işleme sistemi veya bilgisayar ağında doğrudan veya bu sistemlerin yardımı ile işlenen suç.

computer fraud: *bilgisayar sahtekarlığı*, [08.05.03], Bir veri işleme sistemi veya bilgisayar ağında doğrudan veya bu sistemlerin yardımı ile gerçekleştirilen sahtekarlık.

computer generation: *bilgisayar kuşağı*, [01.01.17], Büyük ölçüde üretimlerinde kullanılan teknolojileri temel alarak bilgisayarların tarihî sınıflandırmasında

yer alan bir kategori. ÖRNEK: Birinci kuşak vakum tüpler ve anahtarlar, ikinci kuşak transistörler, üçüncü kuşak ise tümleşik devreleri temel almaktadır.

computer graphics: *bilgisayar grafiği*, [01.06.08], Bir bilgisayar aracılığıyla şekiller yapma, geliştirme, saklama ve gösterme teknikleri ve yöntemleri.

computer graphics: *bilgisayar grafiği*, [13.01.01], Nesnelerin ve verilerin bir bilgisayar aracılığı ile oluşturulması, düzenlenmesi, depolanması ve resimlerle gösterimi için teknikler ve metotlar. NOT: Bilgisayar tarafından üretilen resimler iki boyutlu veya üç boyutlu olabilirler.

Computer Graphics Interface: *Bilgisayar Grafiği Arayüzü*, [13.01.15], Bir grafik sisteminin aygıttan bağımsız ve aygıtla bağımlı parçaları arasındaki standart arayüz.

Computer Graphics Metafile: *Bilgisayar Grafiği Metadosyası*, [13.01.17], Ekran görüntüsü oluşturmak ve tanımlayıcı verilerin depolanması ve aktarılması için uygun olan ve metadosya olarak adlandırılan standardlaşmış dosya biçimi.

Computer Graphics Reference Model: *Bilgisayar Grafiği Referans Modeli*, [13.01.16], Bilgisayar grafikleri için standardlaşmış kavramsal çerçeve.

computer instruction code *bilgisayar komut kodu*, [07.09.10], bkz. *instruction code*

computer network: *bilgisayar ağı*, [01.01.45], Veri iletişimi amacıyla birbirine bağlanmış bir veri işleme düğümleri ağı.

computer numerical control: *bilgisayarlı sayısal denetim*, [24.03.03], Bazı ya da tüm temel sayısal denetim komutlarını gerçek zamanda depolamak

ve yayınlamak amacıyla tahsis edilmiş bir bilgisayarın kullanıldığı sayısal denetim. NOT: Tahsis edilmiş bilgisayar ayrıca yerel bilgi girişinde de kullanılabilir.

computer output microfilm printer: *mikrofilm yazıcı*, [12.07.22], bkz. *COM printer*

computer program: *bilgisayar programı*, [01.05.01], bkz. *program*

computer resource: *bilgisayar kaynağı*, [01.01.23], bkz. *resource*

computer science: *bilgisayar bilimi*, [01.01.18], Bilgisayarlar aracılığıyla bilgi işlem işiyle uğraşan bilim ve teknoloji dalı.

computer security: *bilgisayar güvenliği*, [08.01.01], Veri ve kaynakları, uygun işlemleri yerine getirerek, kazara veya art niyetli yapılan ihlal eylemlerinden koruma. NOT: Bu ihlal eylemleri, yetkilendirilmemiş kişilerce yapılan değişiklik, tahrip, erişim, ortaya çıkarma veya elde etme olabilir

computer system: *bilgisayar sistemi*, [01.01.20], bkz. *data processing system*

computer vision: *bilgisayarla imgeleme*, [28.01.19], Görsel veriyi elde eden, işleyen ve yorumlayan bir işlevsel birim yeteneği. NOT 1: Bilgisayarla imgeleme, görsel bir görünümün elektronik veya sayısal görüntüsünü oluşturmak için görsel algılayıcılar kullanmasını kapsar. NOT 2: Bu terim makineyle imgeleme ile karıştırılmamalıdır.

computer word: *bilgisayar sözcüğü*, [04.06.05], Genellikle bir birim olarak ele alınan ve belirli bir bilgisayardaki işlemler için uygun olan sözcük.

computer-aided : *bilgisayar destekli*, [01.06.14], Belirli bir işin bir kısmının bilgisayar aracılığıyla yapılması işlemine veya tekniğine dayanması.

computer-aided design: *bilgisayar destekli tasarım*, [24.01.03], Tasarlama, benzetim ya da bir bölüm ya da bir ürünün geliştirilmesi gibi işlevleri yerine getirmek için veri işleme sistemlerinin kullanıldığı tasarım etkinlikleri. NOT 1: Bilgisayar destekli tasarım programları, mühendislik ve üretim amaçlı her grafik ögesi için hassas boyutlandırma ve yerleştirmeleri sağlayabilir. NOT 2: Bilgisayar destekli tasarım ve üretime terimine bakınız.

computer-aided design and manufacturing: *bilgisayar destekli tasarım ve üretim*, [24.01.07], Bilgisayar destekli tasarım ve bilgisayar destekli üretim etkinlikleri.

computer-aided drafting: *bilgisayar destekli çizim*, [24.01.04], bkz. *computer-aided drawing*

computer-aided drawing: *bilgisayar destekli çizim*, [24.01.04], Grafik yazılımı ve donanımının kullanıldığı taslak çizim metodları ve teknikleri.

computer-aided engineering: *bilgisayar destekli mühendislik*, [24.01.02], Üretebilirlik, başarımlık, verimlilik ya da maliyeti en iyileştirmek gibi gerekli işlevleri yerine getirmek için kullanılan ve içerisinde veri işleme sistemlerinin olduğu mühendislik etkinlikleri. ÖRNEK: Bilgisayar destekli tasarım ve üretim tasarımı veri tabanından gelen bilginin, bir bölümün ya da tasarımı yapılan ürünün işlevsel özelliklerini çözümlemek ya da çeşitli koşullar altında ürünün başarımının benzetimini yapmak için kullanımı.

computer-aided manufacturing: *bilgisayar destekli üretim*, [24.01.06], Üretim sürecinin veri işleme sistemleri tarafından yönetildiği ve denetlendiği üretim. NOT: Bilgisayar destekli tasarım ve üretime bakılmalıdır.

computer-aided planning: *bilgisayar destekli planlama* , [24.01.05], Planlama ve karar destek yazılımı gibi veri işleme sistemlerinin kullanımı aracılığıyla tüm üretim etkinliklerinin planlanması. NOT: Üretim etkinlikleri fizibilite, hacim, çeşit, zamanlama, metot, yer, tesis ve personel ile ilgilidir.

computer-aided process planning: *bilgisayar destekli süreç planlaması* , [24.01.10], Makineleşme gibi üretim süreci ile ilgili temel verilerin hazırlanması için veri işleme sistemlerinin kullanıldığı tüm planlama etkinlikleri.

computer-aided production control: *bilgisayar destekli üretim yönetimi* , [24.01.08], *bkz. computer-aided production management*

computer-aided production management: *bilgisayar destekli üretim yönetimi* , [24.01.08], Kaynak gereksinimleri planlamasından üretim denetimine kadar veri işleme sistemlerinin kullanıldığı üretim yönetimi etkinlikleri.

computer-aided publishing: *bilgisayar destekli yayıncılık*, [01.06.15], *bkz. electronic publishing*

computer-aided quality assurance: *bilgisayar destekli kalite güvencesi* , [24.01.09], Süreçlerin, bölümlerin ve ürün yaşam döngüsünün her hangi bir evresindeki ürünlerin bilgisayarla planlaması, izlenmesi ve denetimi ile sağlanan kalite güvencesi. NOT: Bilgisayar destekli kalite güvencesi, tasarımdan alan performansına ve mağaza katından yönetime kadar bir kalite raporlama sistemini içerir ve üretim tarihçesini de içerebilir.

computer-aided testing: *bilgisayar destekli test* , [24.01.11], Bir ürün ya da onun bir parçasının veri işleme sistemlerinin kullanımıyla denetlenmesi

ve test edilmesi. NOT: Bilgisayar destekli deneme bilgisayar destekli kalite güvencesinin bir türevidir.

computer-assisted: *bilgisayar destekli* , [01.06.14], *bkz. computer aided*

computer-assisted publishing: *bilgisayar destekli yayıncılık*, [01.06.15], *bkz. electronic publishing*

computer-integrated manufacturing: *bilgisayar tümleşik üretim*, [24.01.01], Tüm etkinliklerinin bilgisayar tabanlı planlama, yönetim ve denetim sistemi içerisinde yapıldığı üretim. NOT: Bilgisayarlı üretim, bilgisayar destekli tasarım, bilgisayar destekli planlama, bilgisayar destekli üretim ve bilgisayar destekli kalite güvencesi teknolojilerini ve bunlar arasındaki bilgi paylaşımını içerir.

computerization: *bilgisayarlı otomasyon*, [01.01.16], Bilgisayar aracılığı ile otomasyon.

computerize: *bilgisayarla otomatikleştirmek*, [01.01.15], (f.) Bilgisayar aracılığıyla otomatikleştirmek.

computer-oriented language: *bilgisayar yönelimli dil*, [07.01.05], *bkz. machine-oriented language*

computer-system audit: *bilgisayar sistemi denetimi*, [08.06.19], Bir veri işleme sisteminde yordamların etkinliklerini, doğruluklarını değerlendirmek ve geliştirici önerilerde bulunmak için kullanılan yordamların incelenmesi.

computing system: *hesaplama sistemi*, [01.01.20], *bkz. data processing system*

COMSEC: [08.01.03], *bkz. communications security*

concatenation synthesis: *birbirine bağlanan sentezleme*, [29.03.03], Sentezlenmiş ya da önceden kaydedilmiş konuşma birimlerinin sıralanmasını

içeren bir konuşma sentezleme metodu. NOT 1: Sentezlenmiş konuşma birimleri söz konusu frekansta spektral önem ile ölçülen planlı ses dalgası uyumlarındaki bir kaç uyumlu ses biçiminin bir araya getirilmesiyle elde edilir. Önceden kaydedilmiş konuşma birimleri ses birimleri, ses katlayıcıları, heceler, sözcükler vb. olabilir. NOT 2: Doğrudan dalga biçimli sentezleme ile karşılaştırıldığında, konuşma sinyalini yeniden oluşturmak için yeniden oynatma zamanında daha fazla hesaplama gerekir, fakat mesaj başına depolama gereksinimleri azaltılır.

concept: *kavram*, [31.01.06], Kategori üyeliğine karar vermek için soyut bir varlık. NOT: Kavram, nesneleri sınıflandırmak için kullanılır.

concept description: *kavram tanımı*, [31.02.02], Bir kavramın tüm bilinen örneklerinin sınıfını tanımlayan veri yapısı.

concept formation: *kavram oluşumu*, [31.02.07], Verilen nesneler, olaylar ve gerçekler topluluğunu karakterize etmek için kullanılan kavramların üretilmesi.

concept generalization: *kavram genelleme*, [31.02.12], Daha fazla örnek içermesi için kavram tanımı kapsamının genişletilmesi.

concept learning: *kavram öğrenme*, [31.01.07], Yeni bilgi türetmek ve ileride kullanım için depolamak amacı ile var olan bilgiyi yeni bilgiye uygulayarak bir kavram gösterimi oluşturma. NOT: Kavram öğrenme, kavramın sürüm alanı ve örnek alanı arasında etkileşimi gerektirebilir. Bu etkileşim sırası geldikçe başlangıç bildirimleri, deneyler ve geçici örneklerin seçiminin yeniden formüle edilmesini ve dönüştürülmesini gerektirebilir.

concept specialization: *kavram özelleştirme*, [31.02.17], Bir kavram

tanımının, tanımladığı örnekler kümesini küçülterek kapsamının daraltılması.

concept validation: *kavram geçerleme*, [31.02.19], Kavramlarının tanımlarını geçici örneklerle uygulayarak ve karışıklık matrisini hesaplayarak öğrenilmiş kavramları deneyen tümevarım metodu.

conceptual clustering: *kavramsal gruplandırma*, [31.01.08], Nesneleri, olayları ya da gerçekleri basit ve açıklayıcı kavramlar aracılığıyla tanımlayan sınıflar içinde düzenleme. NOT: Aynı zamanda denetimsiz öğrenme ve büyük parçalara ayırmaya da bakınız.

conceptual level: *kavramsal düzey*, [17.02.01], Bir bilgi sisteminin ayrıntılı genel bir anlatımını veya varlık dünyasını tanımlayan, bilginin işlenmesi ve yorumlanması ile uğraşan bütün yönleri göz önünde bulundurma düzeyi.

conceptual model: *kavramsal model*, [17.02.02], Varlıklar ve varlıkların ilişkileri yoluyla genel anlatım özelliklerinin gösterimi.

conceptual schema language: *kavramsal şema dili*, [17.07.02], Tanım, komut, koşul vb. eylemler bakımından önerileri bunların yönetimini ifade etmek amacı ile gerekli tüm dil yapılarının içinde bulunması ile bir bilgisayar tarafından, aynı zamanda bir insan tarafından parçalara ayrılabilen veri tabanı dili.

conceptual schema: *kavramsal şema*, [17.02.03], Genel bir anlatım için tutulan gerekli önerileri ifade eden cümlelerin tutarlı grubu.

conceptual subschema: *kavramsal alt şema*, [17.02.04], Bir veya daha fazla uygulama için kavramsal şemanın parçası.

conceptual system design: *kavramsal sistem tasarımı*, [20.03.02], Sistemin oluşturulmasında sistem

organizasyonunun mantıksal yönlerinin, işlemlerinin ve sistem içinde bilgi akışının belirlenmesi ile ilgili bir sistem tasarımı etkinliği.

conclusion part: *sonuç bölümü*, [28.02.28], *bkz. right-hand side*

concrete syntax: *somut söz dizimi*, [26.06.01], Verinin açık bir şekilde gösterilmesini somutlaştıran ve verinin biçimsel belirtiminde kullanılan kuralların tümü.

concurrent: *koşut zamanlı*, [03.02.04], Ortak kaynakları dönüşümlü olarak paylaşmak zorunda olabilecekleri, ortak bir zaman aralığı içerisinde yer alan süreçlere uygun olan. ÖRNEK: Bir tek komut denetim birimine sahip olan bir bilgisayarda çoklu programlamayla gerçekleştirildiğinde bazı programlar koşut zamanlıdır.

condition part: *koşul bölümü*, [28.02.27], *bkz. left-hand side*

conditional entropy: *koşullu entropi*, [16.04.04], Karşılıklı dışarılanan olayların sonlu bir kümesindeki olayların ortaya çıkışı verildiğinde, karşılıklı dışarılanan olayların sonlu diğer bir kümesindeki olayların koşullu bilgi içeriğinin ortalama değeri. Bu ifadenin matematiksel gösterimi şu şekilde verilir:

$$H(X/Y) = \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^m p(x_i, y_j) / (x_i / y_j)$$

burada $X = \{x_1 \dots x_n\}$ x_i olaylarının ($i=1 \dots n$) kümesi, $Y = \{y_1 \dots y_m\}$ y_i ($i=1 \dots m$) olaylarının kümesi, $l(x_i / y_j)$ de y_j verildiğinde x_i 'nin koşullu bilgi içeriği ve $p(x_i, y_j)$ ise her iki olayın koşullu olasılığıdır.

conditional expression: *koşullu deyim*, [15.05.14], Değerlendirilmesi, izleyen yürütme sıralarını seçmek için kullanılan deyim.

conditional implication: *koşullu gerektirme*, [02.05.16], *bkz. implication*

conditional information content: *koşullu bilgi içeriği*, [16.04.02], Bir y olayının ortaya çıkışı verildiğinde x olayının ortaya çıkması ile ilgili bilginin nicel bir ölçüsüdür ve y olayı verildiğinde x olayının ortaya çıkmasının koşullu olasılığı $p(x/y)$ 'nin tersinin logaritmasına eşittir. Bu ölçü matematiksel olarak aşağıdaki gibi gösterilebilir;

$$I(X!Y) = \log \frac{1}{p(x/y)}$$

NOT: Koşullu bilgi içeriği aynı zamanda, iki olayın ortak bilgi içeriğinin ikinci olayın bilgi içeriğini ne kadar aştığının bir ölçüsüdür:

$$l(x/y) = l(x, y) - l(y)$$

conditional jump instruction: *koşullu sıçrama komutu*, [07.09.29], Sıçrama eylemi için bir koşul belirleyen sıçrama komutu.

conditional statement: *koşullu deyim*, [15.05.13], Bir veya daha fazla uygun koşulu, koşul deyimine bağlı olan deyimlerin kümelerinden birini gerçekleştirmek amacıyla seçen veya hiçbirini seçmeyen birleşik deyim. ÖRNEK: Pascal dilinde, "if" deyimleri ve "case" deyimleri koşullu deyimlerdir.

conference call: *konferans çağırısı*, [27.03.09], Katılımcıların etkileşimli görüşme yapmasına ve faks kullanmasına olanak tanıyan telefon hatları ile bağlanılan tele konferans.

confidence factor: *güven faktörü*, [28.02.03], *bkz. certainty factor*

confidentiality: *gizlilik*, [08.01.09], Verilere yetkisiz kişilerin, uygulamaların veya diğer varlıkların ulaşımına izin verilmemesi veya kapatılması derecesini gösteren veri özelliği.

configuration: *konfigürasyon*, [01.01.26], Bir bilgi işleme sisteminin yazılım ve donanımının düzenlendiği ve birbirine bağlandığı yöntem.

configuration control board: *konfigürasyon denetim kurulu*, [20.07.08], Bir uygulamanın temel geliştirme çalışmasına getirilen olumlu ya da olumsuz bütün değişiklikleri değerlendiren uzman personel.

confirm primitive: *onay temel ögesi*, [26.03.19], Aynı hizmet erişim noktasındaki istek temel ögesi tarafından önceden başlatılan bir işlemin tamamlandığını göstermek için bir hizmet kullanıcısı tarafından yayımlanan temel öge. NOT: Şekil 26.3'e bakınız.

confirmability: *onaylanabilirlik*, [07.12.22], Bir programın tüm parçaları kolaylıkla test edilebilecek şekilde tasarlanma ve yapılandırılma derecesinin bir ölçüsü.

conflict resolution: *uyuşmazlık çözümü*, [28.03.22], Kural tabanlı bir sistemde çoklu eşleştirme problemini en uygun kuralı seçerek çözme. NOT: İki kuralın uyuşmayan bildirimler üretmesi durumunda örüntü eşleştirmede ya da kuralın sol tarafında çoklu eşleşmeler ortaya çıkabilir.

confusion matrix: *karışıklık matrisi*, [31.02.18], Geçici örneklerin doğru ve yanlış sınıflamalarının sayısını bir kurallar kümesi ile kaydetmek için kullanılan matris.

conjunction: *birleşme*, [02.05.11], Yalnızca işlem gören terimlerden herbiri Boole değeri olarak 1'e sahipse, Boole işleminin sonucu Boole değeri olarak 1 olan işlemdir. NOT: Bu bölümün sonundaki Boole işlemleri tablosuna bakınız.

connected-words recognition: *birleşik sözcükleri tanıma*, [29.02.08], *bkz. continuous-speech recognition*

connection: *bağlantı*, [09.07.03], Veri iletimi için işlevsel birimler arasında kurulan işbirliği.

connection: *bağlantı*, **1.** [15.06.17], (*Programlama dillerinde*) Özellikle eş zamanlı olmayan yordamlara yapılan yordam çağırma deyimleri gibi modüller arasında etkileşimi mümkün kılan bir teknik. **2.** [26.04.02], (*OSI'de*) Veri iletimi amacı ile belirli bir katman tarafından, bir üst katmandaki iki ya da daha fazla varlık arasında tesis edilen işbirliği ilişkisi.

connection science: *bağlantı bilimi*, [34.01.01], *bkz. connectionism*

connection strength: *bağlantı gücü*, [34.03.02], *bkz. connection weight (in neural networks)*

connection updates per second: *saniye başına bağlantı güncelleme*, [34.03.15], Öğrenme modunda saniyede güncelleme yapılan sinirsel bağlantı sayısı.

connection weight : *bağlantı ağırlığı*, [34.03.02], (*Sinir ağlarında*) Bir yapay sinirin giriş değerini, diğer giriş değerleri ile birleşmeden önce çoğaltan katsayı.

connectionism: *bağlantıcılık*, [34.01.01], Öğelerden her birinin çok sayıda diğer öğeye bağlandığı ve aralarında basit mesajların değiştiği bir basit işlem öğeleri ağı tarafından karmaşık hesaplamaların yapıldığı ve bu gibi çok sayıda öge arasında paralel işlemin yapıldığı yapay zekâya ait disiplinler arası bir yaklaşım. NOT: Bağlantıcılık, insan beyni gibi biyolojik sinir sistemlerinin çalışmasından esinlenilerek geliştirilmiştir.

connectionist learning: *bağlantıcı öğrenme*, [34.03.07], Bir sinir ağındaki

yapay sinirlerin bağlantı ağırlıklarındaki değişiklikler aracılığıyla öğrenme.

connectionist model: *bağlantıcı model*, [34.01.02], İçinde bilgi parçalarının, basit mesajların birbiriyle değiştirilerek iletişim kurulduğu çok sayıda basit işlem ögesinden oluşan bir ağ tarafından toplu bir şekilde temsil edildikleri ve karmaşık hesaplamaların çok sayıda bu tür öge arasında dağıtılmış paralel işlem aracılığıyla yapıldığı akıllı etkinlikler için bir hesaplama modeli. NOT: Bağlantıcı modeller, bilgi gösterimi, model tanıma, bilgisayarla imgeleme, doğal dil anlama, öğrenme (ISO/IEC 2382-31'de tanımlandığı gibi) ve hareket kontrolü gibi alanlara kullanılır.

connectionless transmission: *bağlantısız modda iletim*, [26.04.05], *bkz. connectionless-mode transmission*

connectionless-mode transmission: *bağlantısız modda iletim*, [26.04.05], Bir kaynak hizmet erişim noktasından bir ya da daha fazla hedef hizmet erişim noktalarına bir bağlantı tesis edilmeksizin tek bir veri biriminin iletilmesi.

connection-mode transmission: *bağlantı modunda iletim*, [26.04.04], Bir kaynak hizmet erişim noktasından bir ya da daha fazla hedef hizmet erişim noktasına bir bağlantı aracılığıyla veri birimlerinin iletilmesi. NOT: Bağlantı, veri iletiminden önce kurulur ve veri iletiminden sonra sonlandırılır.

connection-oriented transmission: *bağlantı modunda iletim*, [26.04.04], *bkz. connection-mode transmission*

connectivity: *bağlanabilirlik*, [01.03.27], Bir sistem veya aygıtın başka sistemlere veya aygıtlara değişiklik yapılmaksızın bağlanabilme özelliği.

connectivity: *bağlanabilirlik*, [18.05.02], [18.05.03], 1. Belirli bir bilgisayar ağına eklenecek olan aygıtın veya sistemin

yeteneği. 2. İki aygıtı birbirine bağlamanın her zaman mümkün olduğu bir bilgisayar ağı özelliği.

consecutive: *ardıl*, [03.02.06], Bir süreçte, aralarında herhangi başka bir olay oluşmaksızın biri diğerini izleyen iki olaya uygun olan.

consistent generalization: *tutarlı genelleme*, [31.02.13], Bir kavramsal sınıfa ait bir grup ya da tüm olumlu örnekleri içeren ve bu sınıfın tüm olumsuz örneklerini dışarıda tutan kavram genelleme.

console : *konsol*, [12.08.17], (*işletmen*) Bir işletmen ile bir bilgisayar arasında iletişim kurmak için kullanılan aygıtları içeren işlevsel birim.

constant: *sabit*, [15.03.05], Bir tanıtıcı, bir veri özellikleri grubu, bir veya daha fazla adres ve yalnızca bir veri değerinden oluşan bir bildirim veya dolaylı bildirim tarafından tesis edilen dörtlü.

constant function: *sabit işlev*, [22.03.14], Bir rakamın girilmesini ve tekrar kullanılması için tutulmasını sağlayan işlev.

constraint: *kısıtlama*, [15.04.24], Bir veri türünün aralığını veya işlemlerini kısıtlayan veri türü uyarlaması.

constraint rule: *kısıtlama kuralı*, [28.02.31], Problem uzayının belirli bir bölümünde arama yapmayı sınırlandıran kural. NOT: Kısıtlama kuralları uzman sistemlerde ve kural tabanlı sistemlerde etkili bir denetim mekanizması olabilir.

constraint-based generalization: *kısıtlama tabanlı genelleme*, [31.02.14], Verilen bir gerçek ya da olayı açıklamak için kullanılan kavramlar üzerine olan kısıtlamaları karşılayan kavram genelleme.

consultation: *danışma*, [28.04.11], (Yapay zekada) Bilgi tabanlı bir sistem ile yardım arayan bir kullanıcı arasında, genellikle bir soru yanıt diyalogundan oluşan çevrimiçi etkileşim.

contact bounce: *anahtar sıçraması*, [21.04.04], Bir anahtarı açarken ya da kaparken istenmeyen bir bağlantı yapılması ve bağlantının istenmeyerek kesilmesi.

contact input: *anahtar girişi*, [21.05.01], Bir anahtarı açma ya da kapatma yoluyla üretilen ve bir aygıtta giriş olarak uygulanan ikili giriş. NOT: Anahtar mekanik ya da elektronik olabilir.

contact interrogation signal: *anahtar sorgulama sinyali*, [21.04.03], Değerleri anahtarın açık ya da kapalı olduğunu gösteren sinyal.

contact protection: *anahtar koruması*, [21.04.02], Aşırı akıma ya da aşırı gerilime karşı mekanik anahtarların korunması.

contamination: *kirlenme*, [08.05.44], Bir güvenlik sınıflandırması veya güvenlik kategorisine ait verinin daha alt düzey güvenlik sınıflandırması veya güvenlik kategorisine ait veriye girilmesi.

content: *içerik*, [32.03.02], (Elektronik postada) İleti aktarma sistemi tarafından ileti aktarma esnasındaki dönüştürmelerden başka iletinin incelenmeyen ve düzeltilmeyen bölümü. NOT 1: Bazı ileti türlerinde içerik bir başlık ve bir gövdeden oluşur. NOT 2: Şekil 32.4'e bakınız.

content addressable storage: *çağrışımlı bellek*, [12.02.27], bkz. *associative storage*

content coupling: *içerik bağlaştırma*, [07.12.18], Bir modülün bir başka modülün koduna başvurduğu ya da kodunu değiştirdiği bağlaştırma.

content type: *içerik türü*, [32.03.08], İçeriğin tamamının semantik ve sözdizimini tanımlayan zarf bölümü. ÖRNEK: Düz metin, ASN.1, SGML.

content-addressable storage: *içerik adreslenebilir depolama*, [34.02.33], bkz. *associative storage*

contention: *çekişme*, [09.06.25], Aynı iletim kanalı üzerinde aynı zamanda iki veya daha fazla veri istasyonunun iletim girişiminde bulunduğu ortaya çıkan koşul.

contention: *çekişme*, [25.02.03], Bir yerel alan ağında, iki ya da daha fazla veri istasyonunun ortam erişim denetim protokolü aracılığıyla rastlantısal olarak iletim başlatmalarına izin verilmesi ve böylece çarpışma riski oluşması durumu.

contiguous-words recognition: *yakın sözcükleri tanıma*, [29.02.07], Normal konuşma durumlarına ek olarak gelen, beklemlerle ayrılmış konuşulan sözcük dizilerini tanıma. NOT: Bekleme olmaksızın tam olarak ifade edilen sözcük dizileri, örneğin, bir yazdırmada olduğu gibi, dil bilgisi söz dizimleri.

contingency plan: *beklenmedik durum planı*, [08.07.13], Yedekleme işlemleri, acil karşılık verme ve afet sonrası kurtarma için plan.

contingency procedure: *beklenmedik durum işlemi*, [08.06.20], Beklenmedik ancak tahmin edilebilen bir durum meydana geldiğinde bir sürecin normal aşamalarına alternatif olarak kullanılabilen işlem.

continuation test: *devam etme testi*, [07.03.12], Bir döngü denetiminde DOĞRU koşulun yinelemenin devam etmesi ve YANLIŞ koşulun yinelemenin sonlandırılması gerektiğini belirttiği test. ÖRNEK: Pascal'da devam etme testinin döngü denetim değişkeni "while" cümlesindedir.

continuous forms: *sürekli form*, [12.07.24], Yazıcıya sürekli ya da kesintisiz olarak yüklenen boş kağıt ya da formlar.

continuous-speech recognition: *sürekli konuşma tanıma*, [29.02.08], Normal konuşma durumlarındaki ifadeleri tanıma.

contour: *eş düzey çizgisi*, [13.02.17], Verilen bir niteliğin sahip olduğu aynı değerlere sahip olan ve bir alanın sınırı olarak hizmet edebilecek bir çizgiyi düzenleyen noktalar kümesi. NOT: Çizgi koyulaştırılmış noktalar kümesi olarak gösterilebilir.

control area: *denetim alanı*, [10.02.14], Bir bilgisayar sisteminde, programların yürütmesini programa koymak ve denetlemek için tasarlanmış bilgisayar programı.

control ball: *denetim topu*, [13.04.26], Merkezi etrafında dönebilen bir topu kullanan bir konumlandırıcı aygıt veya işaretleme aygıtı.

control breakpoint: *denetim kesme noktası*, [07.06.23], *bkz. code breakpoint*

control character: *kontrol karakteri*, [04.04.01], Amacı biçimi etkilemek, veri iletimini kontrol etmek veya diğer fonksiyonları gerçekleştirmek olan bir karakter. NOT: Bir kontrol karakteri bir grafik karakteri olmamasına rağmen, grafiksel bir gösterime sahip olabilir.

control coupling: *denetim bağlaştırma*, [07.12.15], Açık amacı diğer modülün çalışmasını etkilemek olan, bir modülün bir başka modüle veri geçtiği bağlaştırma.

control flow: *kontrol akışı*, [15.08.02], Çalışma sırasının bir program içinde yer alabileceği yol. NOT: Tüm kontrol akışlarının kısaltması bir iş akış şeması ile temsil edilebilir.

control flow diagram: *denetim akış diyagramı*, [07.09.49], Bir programın yürütülmesi esnasında işlemlerin gerçekleştirilebileceği tüm olası diziler kümesini gösteren diyagram.

control flow graph: *denetim akış çizgesi*, [07.09.49], *bkz. control flow diagram*

control frame: *denetim çerçevesi*, [25.03.12], Bir katman ya da alt katman tarafından başka bir sistemdeki aynı katman ya da alt katmanın bir ögesine gönderilen ancak üst katman ya da üst katmanın alt katmanlarına geçmeyen çerçeve. ÖRNEK: Bir ortama erişim denetim çerçevesi.

control language: *denetim dili*, [10.02.09], *bkz. command language*

control program: *denetim programı*, [10.02.15], Bir bilgisayar sistemindeki programların yürütülmesini zamanlamak ve yönetmek için tasarlanmış bilgisayar programı.

control station: *denetim istasyonu*, [09.06.36], Temel mod bağlantı denetiminde, ana istasyonu atayan ve oylama, seçme, sorgulama ve geri kazanım işlevlerini denetleyen veri istasyonu.

control-flow trace: *denetim akışı izleme*, [07.06.09], *bkz. execution trace*

controlled access system: *denetimli erişim sistemi*, [08.04.19], Fiziksel erişim denetimini otomatik hale getiren yöntemler. ÖRNEK: Manyetik şeritli yaka kartları, akıllı kartlar, biyometrik okuyucular.

controlled maintenance: *denetimli bakım*, [14.03.03], Hizmetin hedeflenen kalitesinin, asgari ya da azaltılmış bakım ile elde edilebilmesi için bir denetim planını temel alan bakım.

conversational language: *konuşma dili*, [07.01.25], *bkz. interactive language*

conversational mode: *konuşma modu*, [10.03.03], İki insan arasındaki diyaloga benzer şekilde bir kullanıcıyla sistem arasındaki girişler ve yanıtlar dizisi şeklinde olduğu bir bilgisayar sistemi işlem modu.

convert : *dönüştürmek*, [06.03.06], (*f.*) Verinin anlamını değiştirmeksizin belirli kurallara göre gösterim biçimini değiştirmek. ÖRNEK: Taban dönüştürme, kod dönüştürme, örnekselden sayısala dönüştürme, ortam dönüştürme.

coordinate graphics: *koordinat grafiği*, [13.01.11], *bkz. line graphics*

copy : *kopyalamak*, [06.01.03], (*f.*) Veriyi değiştirmeden bir kaynaktan, okumak ve kaynaktan farklı da olabilen başka bir veri ortamına yazmak. ÖRNEK: Bir manyetik şerit üzerindeki bir dosyayı manyetik disk ortamına kopyalamak.

copy protection: *kopya koruması*, [08.08.01], Veri, yazılım veya sabit yazılımın yetkisiz olarak kopyalanmasını tespit etmek ve engellemek için özel tekniklerin kullanılması.

copy recipient: *kopya alıcısı*, [27.01.16], [32.08.04], Bir iletinin gönderilmesinin birincil olarak plânlanmadığı fakat bilgi verilmek amacı ile dağıtım listesine dahil edilen alıcı. NOT: "carbon copy - bilgi için" sözcük grubundan türetilen "cc" kısaltması bir kopya alıcısını belirlemek için kullanılır.

core : *çekirdek*, [12.01.30], (*Manyetik*) Depolama amacıyla kullanılan kabarık bir çeşit manyetik malzeme.

core image: *çekirdek görüntü*, [10.02.13], *bkz. storage image*

coroutine: *eş yordam*, [15.06.04], Bir çalışmadan sonra tekrar çağrıldığı zaman önceki çalışmasına döndüğü konumdan devam eden bir alt program.

corrective maintenance: *onarıcı bakım*, [14.03.01], Bir bozukluğun tespitinden ya da bir arızanın ortaya çıkmasından sonra gerçekleştirilen ve bir işlevsel birimi istenen bir işlevi gerçekleştirebileceği bir duruma getirmek için yapılan bakım.

correctness proving: *doğruluk ispatlama*, [07.07.27], Bir programın semantiğinin, bu programın belirtileri ile tutarlı olduğunun biçimsel matematik gösterimi.

correspondent entities: *birbiri ile ilgili varlıklar*, [26.04.03], Bir sonraki alt katmanda birbiri arasında bağlantı olan aynı katmandaki varlıklar.

countermeasure: *karşı önlem*, [08.06.03], Kırılganlığı en aza indirmek için tasarlanan eylem, aygıt, yöntem, teknik veya diğer önlem.

country name: *ülke adı*, [32.05.10], Bir ülkeyi tanımlayan standard bir nitelik. NOT 1: ISO 3166 standardına göre ülke adı genel olarak iki harfli bir semboldür. NOT 2: Çizelge 32.1'e bakınız.

coupling: *bağlaştırma, bağlaşım*, [07.12.13], Farklı modüllerin birbirine bağlılığı ve bağımlılığı. NOT 1: Gevşek bağlaştırma çok az ya da hiç birbiriyle bağlantı ya da bağımlılık olmaması anlamına gelir. NOT 2: Bağlaştırma çeşitleri gevşekten sıkıya aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- bağlaştırma yok
- veri bağlaştırma
- denetim bağlaştırma
- dış bağlaştırma
- ortak çevre bağlaştırma
- içerik bağlaştırma

NOT 3: Bağlılık ile karşılaştırılmalıdır.

covert channel: *gizli kanal*, [08.05.45], Verinin güvenlik politikasını ihlal edecek şekilde aktarılmasında kullanılabilen iletişim kanalı.

CPU: [01.03.01], *bkz. processing unit*

credentials: *güven belgesi*, [08.01.14], Bir varlığın öne sürülen kimliğinin onaylanması için aktarılan edilen veriler.

credit/blame assignment: *güven/sorumluluk ataması*, [31.03.21], Bir amacın gerçekleştirilmesinin başarı ya da başarısızlığından sorumlu karar ya da işlemleri belirleme.

critical section: *kritik kısım*, [15.07.03], Bir işin bir parçası yürütülürken bu işin diğer parçalarının veya başka işlerin yürütülmesinin engellendiği parça.

cross-assembler: *çapraz birleştirici*, [07.04.16], Bir programı bir bilgisayarın nesne dilinde birleştirmek için farklı bir bilgisayarı kullanan birleştirici.

crossbar associative network: *çapraz çağrışimli ağ*, [34.02.34], *bkz. Hopfield network*

cross-compiler: *çapraz derleyici*, [07.04.25], Bir bilgisayarı kullanarak bir programı farklı bir bilgisayarın amaç diline derleyen derleyici.

crosstalk: *çapraz girişim*, [21.03.23], Bir devre içinde başka bir devreden istenmeyen bir enerjinin aktarılmasının neden olduğu bozucu etken.

cryogenic storage: *soğuğa dayalı bellek*, [12.03.03], Çok düşük ısılarda, belirli malzemelerin süper iletken ve manyetik özelliklerini kullanan bellek aygıtı.

cryptanalysis: *şifre çözümü*, [08.03.06], Düz metin gibi anlamlı bilgi türetilmesi amacıyla, bir şifrelemeyle ilgili sistemin, girdilerinin veya çıktıların ya da her ikisinin çözülmesi.

cryptanalytical attack: *şifre kırmaya yönelik analitik saldırı*, [08.05.20], *bkz. analytical attack*

cryptographic system: *şifrelemeyle ilgili sistem*, [08.03.05], Şifreleme ve şifre çözme araçlarının yönetimini sağlamak için birlikte kullanılan belgeler, aygıtlar, donanımlar ve beraberindeki teknikler.

cryptography: *şifreleme bilim dalı (kriptografi)*, [08.03.01], Verinin anlamsal içeriğini gizlemek, yetkisiz kullanımını önlemek veya tespit edilemeyen değişiklikleri engellemek için veri dönüşümüne ait prensipler, araçlar ve metodları kapsayan disiplin.

cryptosystem: *kripto sistemi*, [08.03.05], *bkz. cryptographic system*

CSMA/CA network: *CSMA/CA ağı*, [25.02.02], *bkz. carrier sense multiple access collision avoidance network*

CSMA/CD network: *CSMA/CD ağı*, [25.02.01], *bkz. carrier sense multiple access collision detection network*

CUD: *CUD*, [09.08.14], *bkz. closed user group*

CUPS: *CUPS*, [34.03.15], *bkz. connection updates per second*

current pointer: *etkin işaretçi*, [17.03.15], Veri işlenen (cari) kaydın konumunu belirleyen veri işleme dili deyiminin yürütülmesinde, gerekirse güncelleştirilebilen işaretçi.

cursor: *imleç*, [13.05.09], Bir görüntü uzayında bir sonraki verinin ortaya çıkacağı yer gibi özel bir uzay konumunu işaret eden hareket edebilir, normal olarak görülebilir referans nokta. NOT: Birden fazla imleç bulunabilir.

cursor : *imleç*, [17.04.16], (*Veri tabanlarında*) Bir ilişkisel veri tabanında tablo içinde hareket etmek için kullanılan çizelgedeki satıra işaret edici. NOT:

SQL'de etkin kaydın üzerinde bulunan işaretçiye imleç denilir.

curve follower: *eğri okuyucu*, [12.08.16], Eğri biçiminde gösterilen veriyi okuyan girdi birimi.

curve generator: *eğri üretici*, [13.04.19], Bir eğrinin kodlanmış gösterimini, görüntülemek için eğrinin grafik gösterimine dönüştüren işlevsel birim.

cut and paste: *kes ve yapıştır*, [23.04.17], Kullanıcının, bir belgeden metin ya da grafiği aynı ya da farklı bir belgede kullanmak için bir geçici taşıma panosuna kopyalamasına ya da taşımasına olanak sağlayan işlev.

cut-off: *kesme*, [28.03.30], *bkz. pruning*

cutover: *başka sisteme aktarma*, [20.04.04], Belirlenen bir anda sistem işlevlerinin mevcut sistemin yerine kullanılacak sisteme aktarılması.

cycle time: *çevrim süresi*, [12.02.36], Bir bellek aygıtının ardışık okuma/yazma çevrimlerinin başlangıçları arasındaki en az zaman aralığı.

cyclic shift: *döngüsel kaydırma*, [02.11.04], *bkz. end-around shift*.

cylinder: *silindir*, [12.05.03], Bir disk paketi içinde bulunan ve verilen bir konumda bulunan tarağın tüm manyetik kafaları tarafından erişilebilen izler kümesi.

Dd

D/A converter: *D/A dönüştürücü*, [19.01.19], *bkz. digital-to-analog converter*

DAC: [19.01.19], *bkz. digital-to-analog converter*

daemon: *hızır*, [28.02.36], *bkz. demon*

DAL: [17.07.06], *bkz. database administration language*

data: *veri*, [01.01.02], İletişim, yorumlama veya işleme için uygun biçimde düzenlenmiş bilginin yeniden yorumlanabilir bir gösterimi. NOT 1: Veri insan tarafından veya otomatik olarak işlenebilir. NOT 2: Şekil 1.1'e bakınız.

data acquisition: *veri edinimi*, [06.02.10], Veri toplama ve giriş işlemi.

data administration: *veri yönetimi*, [17.08.06], Bir kuruluş verisinin belirlenmesi, elde edilmesi, sağlanması ve işlenmesi gibi işlevlerin yürütülmesi.

data analysis: *veri çözümleme*, [20.02.08], Gerçek ya da planlanan bir sistemde verinin ya da veri akışının belirli bir sisteme göre incelenmesi.

data attribute: *veri özelliği*, [15.03.17], Veri türünün, veri nesnesinin, program parçasının veya bazı diğer dil yapılarının önceden tanımlanan özelliği. ÖRNEK: Bir gerçek "real" veri türü "TEK" veya "ÇİFT" veri değerleri ile "DUYARLILIK" veri özelliğine sahip olabilir. Bir iş bitirildiği zaman "DOĞRU" aksi takdirde "YANLIŞ" sonucunu veren "SONLANDIRILDI" özelliğine sahip olabilir.

data authentication: *veri kimliğini doğrulama*, [08.06.21], Veri bütünlüğünü doğrulamak için kullanılan bir süreç. ÖRNEKLER: Gönderilen verinin alınan veri ile aynı olduğunun doğrulanması, bir programın bir virüs tarafından etkilenmediğinin doğrulanması. NOT: Kimlik doğrulama ile karıştırılmamalıdır.

data bank: *veri bankası*, [01.08.04], Belirli bir konuyla ilgili ve aboneler tarafından kullanılabilecek şekilde düzenlenen bir veri kümesi.

data breakpoint: *veri kesme noktası*, [07.06.24], Belirli bir nesneye erişime bağlı olan kesme noktası.

data circuit: *veri devresi*, [09.06.02], İki yönde veri iletimi sağlayan bir çift ilişkili iletim kanalı. NOT 1: Veri anahtarlama merkezleri arasında, veri anahtarlama merkezinde kullanılan ara yüzün türüne bağlı olarak, veri devresi veri devre kapama aygıtını (DCE) içerebilir veya içermeyebilir. NOT 2: Bir veri istasyonu ve bir veri anahtarlama merkezi veya veri bağlayıcı arasında, veri devresi veri istasyonu sonu DCE aygıtını içerir ve veri anahtarlama merkezinde veya veri yoğunlaştırıcı yer aynı DCE aygıtını içerebilir. NOT 3: Şekil 9.4'e bakınız.

data circuit transparency: *veri devresi saydamlığı*, [09.06.07], Bir veri devresinin verinin içeriğini ve yapısını değiştirmeksizin tüm verileri aktarma yeteneği.

data circuit-terminating equipment: *veri devresi sonlandırma aygıtı*,

[09.06.35], Bir veri istasyonu içinde, veri terminal aygıtı ve hat arasında sinyal dönüştürme ve kodlama sağlayan aygıt. NOT 1: DCE ayrı bir aygıt ya da veri terminal aygıtının veya ara aygıtın bir parçası olabilir. NOT 2: DCE genellikle ağ hattının sonunda yapılan diğer işlemleri gerçekleştirebilir. NOT 3: Şekil 9.4'e bakınız.

data collection: *veri toplama*, [06.02.08], Bilgisayar ortamında kullanmak amacıyla veriyi bir ya da daha fazla noktadan toplama işlemi. ÖRNEK: Bilgi işlem merkezinde kullanılmak üzere veri ağı tarafından bölge ofislerinde üretilen hareketlerin toplanması.

data collection station: *veri toplama istasyonu*, [12.08.03], Temel olarak bilgisayara veri girmek amacıyla kullanılan kullanıcı ucu.

data communication: *veri iletişimi*, 1. [09.01.01], Veri iletişimini yöneten kurallar kümesine ve veri alış verişinin eş güdümüne göre işlevsel birimler arasındaki veri aktarımı. 2. [01.01.39], Veri iletimi ve veri değişiminin düzenlenmesini yönlendiren kurallar kümesine göre işlevsel birimler arasında veri aktarımı.

data concentrator: *veri yoğunlaştırıcı*, [09.04.05], Bir ortak veri iletim hattının kullanıma elverişli olan iletim kanallarından daha fazla veri kaynağına hizmet etmesine izin veren işlevsel birim. NOT: Belirli bir andaki etkin veri kaynaklarının sayısı, iletim kanallarının sayısından fazla olamaz.

data corruption: *veri bozulması*, [08.05.42], Veri bütünlüğünün kazara veya kasten ihlal edilmesi.

data coupling: *veri bağlaştırma*, [07.12.14], Verinin modüller arasında paylaşıldığı bağlaştırma.

data definition language : *veri tanımlama dili*, [17.07.03], Bir veri tabanındaki veri ve veri yapılarını tanımlamak için kullanılan veri tabanı dili.

data density: *veri yoğunluğu*, [12.01.26], Her bir uzunluk, alan ya da hacim birimine depolanmış veri karakterlerinin sayısı. NOT 1: Veri yoğunluğu genel olarak milimetre başına düşen karakter sayısı (cpmm) ya da radyan başına düşen karakter sayısı (cprad) olarak tanımlanır. NOT 2: Disklerde, veri yoğunluğu yerine genel olarak diskin bir ya da her iki düzeyi ile ilgili toplam depolama sığası kullanılır.

data description language: *veri tanımlama dili*, [17.07.03], *bkz. data definition language*

data description: *veri tanımı*, [17.06.03], Bir veri elemanının kendisine ait ad ve sözcüklerin içinde geçtiği veri yapılarının geçerli tanımı.

data dictionary system: *veri sözlük sistemi*, [17.06.04], Veri sözlüklerini tanımlayan, oluşturan, güncelleyen, işleyen ve kullanan yazılım sistemi.

data dictionary : *veri sözlüğü*, [17.06.01], Verilere ilişkin bilgileri (metaveri) içeren veri tabanı.

data division: *veri bölümü*, [15.02.02], *bkz. declarative part*

data element : *veri elemanı*, [04.07.01], (*Veri düzenlemeye*) Ele alındığı bağlamda bölünemez olarak belirlenen veri birimi. ÖRNEK: 3 ondalık basamağın tüm kombinasyonlarını içeren değerlerle birlikte "bir kişinin yaşı" verisi.

data element : *veri elemanı*, [17.06.02], (*Veri tabanlarında*) Genel anlatım nesneleri ve bunları temsil eden sözcükler arasında kurulan ve temel birim olarak görülen adlandırılmış ilişki. Bu özelliğin ilişkisi bir grup nesne, bir

grup sözcük ile nesne ve sözcüğün ilgili kümeden alındığı bir grup nesne sözcük eşlemesinden oluşur. Eşlemeler kümesi, nesne kümesinin bütün elemanları ve sözcük kümesinin eşit sayıdaki elemanı arasında bire bir ilişkiyi gösterir. ÖRNEK: Nesneler kümesi: dünyadaki ülkeler; Sözcükler kümesi: bir, iki veya üç karakterli diziler; Eşleşmeler kümesi: Türkiye Cumhuriyeti için "TR"; Belçika Krallığı için "B"; İsviçre Konfederasyonu için "CH"; ... ; Amerika Birleşik Devletleri için "USA" dır. Bu veri elemanı "ülkeler için araçların tanıtım" adlandırmasıdır. Bir yanlış anlaşılmaya meydan verilmemesi için, geçerli olan "TR", "B", "CH", ..., "USA" sözcüklerinin her biri aynı zamanda "otomobillerin ülke tanımlayıcısı" olarak adlandırılabilir. NOT 1: Nesneler soyut veya somut olabilir. NOT 2: Bir sözcük kümesinin bütün elemanlarının bir ilişkide yer alması gerekli değildir.

data entry: *veri girişi*, [06.02.09], Verinin makine tarafından okunabilir bir ortama konulması işlemi. ÖRNEK: Disket üzerindeki bir maaş dosyasına uç birimden veri girmek.

data exception: *veri özel durumu*, [07.06.51], Bir programın veriyi yanlış şekilde kullanmayı ya da veriye yanlış şekilde erişmeyi denemesi ile ortaya çıkan özel durum.

data field : *veri alanı* , [17.05.10], (*Veri tabanlarında*) Alan türünün bir örneği olan veri nesnesi.

data flow: *veri akışı*, [07.02.32], Belirli bir işin başarımı esnasında bir veri işleme sisteminin etkin parçaları arasında verinin hareketi.

data flow diagram: *veri akış diyagramı*, [07.09.51], Veri kaynakları, veri havuzları, veri saklama ve veri üzerinde gerçekleştirilen süreçleri düğümler olarak ve verinin mantıksal akışını düğümler

arasındaki bağlantılar olarak gösteren diyagram. NOT: Şekil 7.4'e bakınız.

data flow graph: *veri akış çizgesi*, [07.09.51], *bkz. data flow diagram*

data flowchart: *veri akış şeması*, [07.09.51], *bkz. data flow diagram*

data independence : *veri bağımsızlığı* , [17.08.22], Uygulama programlarının veri yapısındaki değişikliklerden bağımsız olduklarını hesaba katan bir veri tabanı yönetim sistemi niteliği.

data input station: *veri giriş istasyonu* , [12.08.03], *bkz. data collection station*

data integrity: *veri bütünlüğü*, [08.01.07], Yapılan değişikliklere rağmen doğruluğu ve tutarlılığı korunan verinin bir özelliği.

data inventory: *veri envanteri*, [20.01.06], Bir bilgi işleme sistemindeki, birbirleri ile bağımlılıkları dahil olmak üzere tüm veriler ve bu verilerin özellikleri.

data link: *veri bağlantısı*, [09.06.01], Birlikte veri transferine imkân veren, bir protokol ve veri devresi ara bağlantısı tarafından kontrol edilen iki veri terminal aygıtının parçaları. NOT: Şekil 9.4'e bakınız.

data link layer: *veri bağlantı katmanı* , [26.02.08], Genellikle bitişik düğümlerdeki ağ katmanı varlıkları arasında veri aktarma hizmetleri sağlayan katman. NOT 1: Veri bağlantı katmanı, fiziksel katmanda olabilecek hataları bulur ve düzeltir. NOT 2: Madde 26.02.01'de verilen NOT 1'e ve Şekil 26.1'e bakınız.

data management: *veri yönetimi*, [01.08.02], Bir veri işleme sisteminde, veriye ulaşımı sağlayan, saklanan veriyi gösteren veya işleyen ve giriş-çıkış işlemlerini kontrol eden işlevler.

data manipulation language : *veri işleme dili*, [17.07.04], Bir veri tabanı sistemi tarafından desteklenen veri oluşturma, getirme, okuma, yazma ve silme gibi işlemlerde bir veri tabanına ulaşmak için kullanılan veri tabanı dili. NOT: Bu işlemler bir yordamlar (yordamsal veri işleme dili) düzeninde veya mantıksal (tanımlayıcı veri işleme dili) deyimler düzeninde belirlenebilir.

data manipulation rule: *veri işleme kuralı*, [17.01.12], Üzerinde izin verilebilir işlemlere göre belirli bir veri türünün örneği olan veri nesnelerinin işlenmesi için bir uygulama biçimi.

data medium: *veri ortamı*, [01.01.51], İçine veya üzerine veri kaydedilebilen ve daha sonra verinin alınabildiği veri kayıt ortamı.

data medium protection device: *veri ortamı koruma aygıtı*, [12.01.27], Veri ortamından yalnızca okuma işlemine izin veren hareketli ya da kaldırılabilir aygıt.

data model: *veri modeli*, [17.01.07], [17.01.08], **1.** Bir veri tabanının bilgi sistemindeki biçimsel tanımlara ve kullanılacak veri tabanı yönetim sisteminin gereksinimlerine göre bir veri tabanındaki veri yapısı kuralı. **2.** Bir kurumun bilgi sistemindeki veri düzenlemesi tanımı.

data modeling facility: *veri modelleme olanağı*, [17.01.09] Veri modellerini gerçekleştirmek için yazılım.

data module: *veri modülü*, [12.01.42], Bir okuma/yazma düzeneği ve manyetik diskle birleştirilebilen, kaldırılabilir ve hava almayacak biçimde kapalı disk paketi.

data multiplexer: *veri çoklayıcı*, [09.04.06], bkz. *multiplexer*

data network: *veri ağı*, [09.07.08], Veri devrelerinin ve muhtemelen anahtarlama

imkânlarında, veri terminal aygıtları arasında veri iletimine imkân sağlandığı bir ağ.

data object: *veri nesnesi*, **1.**[17.01.11] Bilinen veya bilineceği varsayılan bir veri yapısı örneğini temsil eden ve birim olarak göz önünde bulundurulmuş veri. **2.** [15.03.02], (*Programlama dillerinde*) Programların çalışması için ihtiyaç duyulan dosya, dizi veya işlem gibi bir veri yapısı elemanı.

data processing: *Veri İşleme*, [01.01.06], İşlemlerin veri üzerinde sistematik olarak gerçekleştirilmesi. ÖRNEK: Veri üzerinde gerçekleştirilen aritmetik veya mantıksal işlemler, verinin birleştirilmesi veya sıralandırılması, programların bir araya getirilmesi veya derlenmesi veya düzeltme, sınıflandırma, birleştirme, depolama, geri çağırma, ekran üzerinde gösterme veya yazdırma gibi metin üzerindeki işlemler. NOT 1: Bilgi işlem terimi, veri işleme terimi ile aynı anlamda kullanılmamalıdır. NOT 2: Şekil 1.1'e bakınız.

data processing center: *veri işleme merkezi*, [01.01.19], bkz. *computer center*

data processing system: *veri işleme sistemi*, [01.01.20], Veri işlemeyi gerçekleştiren bir veya daha fazla bilgisayar, yan ünite ve yazılım.

data protection: *veri koruma*, **1.** [01.07.01], Verinin yetkisiz olarak kasten veya kazara ifşa edilmesi, değiştirilmesi veya yok edilmesine karşı idari, teknik veya fiziksel tedbirlerin uygun şekilde gerçekleştirilmesi. **2.** [08.06.02], Veriyi yetkisiz erişime karşı korumak üzere idari, teknik ve fiziksel önlemlerin uygulanması.

data reconstitution: *verinin yeniden kurulması*, [08.07.03], Alternatif kaynaklarda mevcut verinin toplanması ile verinin yeniden oluşturulması metodu.

data reconstruction: *verinin yeniden yapılandırılması*, [08.07.02], Özgün kaynakların çözümlenmesiyle verinin yeniden oluşturulması metodu.

data restoration: *veri restorasyonu*, [08.07.01], Kayıp veya kirlenmiş verinin yeniden yaratılması eylemi. NOT: Metodlar, verinin arşivden kopyalanması, verinin kaynak veriden yeniden yapılandırılması veya verinin alternatif kaynaklardan yeniden kurulmasını içerir.

data security: *veri güvenliği*, [08.01.04], Veriye uygulanan bilgisayar güvenliği.

data signaling rate : *veri sinyal hızı*, [09.05.18], Paralel iletimdeki bit hızı. NOT: Veri sinyal hızının formülü aşağıdaki gibidir: Formülde, m paralel iletim kanallarının sayısını; T_i saniye başına ifade edilen i .nci kanal için anlamlı aralığı; n_i ise i.nci kanaldaki anlamlı koşulların önceden tanımlanmış sayısını ifade etmektedir. NOT: - Veri sinyal hızının formülü aşağıdaki gibidir: Formülde, m paralel iletim kanallarının sayısını; T_i saniye başına ifade edilen i .nci kanal için anlamlı aralığı; n_i ise i.nci kanaldaki anlamlı şartların önceden tanımlanmış sayısını ifade etmektedir.

$$\sum_{i=1}^m \frac{1}{T_i} \log_2 n_i$$

data sink: *veri alıcısı*, [09.01.04], Aktarılan veriyi kabul eden işlevsel birim.

data source: *veri kaynağı*, [09.01.03], İletim için veri sağlayan işlevsel birim.

data station: *veri istasyonu*, [09.06.32], İletim için veri sağlayan, iletilen veriyi alan ve diğer işlevsel birimler ile haberleşmek için gerekli tüm fonksiyonları gerçekleştiren işlevsel birim. NOT: Şekil 9.4'e bakınız.

data structure: *veri yapısı*, [15.03.01], Veri birimleri ve verilerin kendileri arasındaki fiziksel ve mantıksal ilişki.

data structuring rule: *veri yapılandırma kuralı*, [17.01.10] Belirli bir veri türünün örnekleri olarak verinin yapısını belirleyen kural.

data switching exchange : *veri anahtarlama merkezi*, [09.07.14], Veri devreleri arasında anahtarlama işlevlerini gerçekleştirmek için tek bir konuma kurulan aygıt.

data terminal equipment : *veri terminal aygıtı*, [09.06.33], Veri kaynağı, veri toplama yeri veya her iki şekilde hizmet veren veri istasyonunun bir parçası. NOT 1: DTE doğrudan bir bilgisayara bağlanabilir veya bilgisayarın parçası olabilir. NOT 2: Şekil 9.4'e bakınız.

data trace: *veri izleme*, [07.06.14], bkz. *variable trace*

data transfer phase: *veri aktarım evresi*, [09.06.26], Kullanıcı verisinin bir ağ tarafından birbirine bağlanan veri terminal aygıtları arasında iletebilmesi esnasındaki çağırma evresi.

data transmission: *veri iletimi*, [09.01.02], İletişim gereçleri üzerinden bir noktadan bir veya daha fazla noktaya veri iletimi.

data type: *veri türü*, [15.04.01], [17.05.08], Belirli bir veri yapısının ve izin verilebilir işlemler kümesinin tanımlanmış veri nesneleri kümesi. Bu veri nesneleri söz konusu işlemlerin çalıştırılmasındaki işlenenler olarak davranır. ÖRNEK: Bir tam sayı türünün belirli sınırlar içinde belirlenen tüm sayılardan birinin temsili olan, her bir görünümünde genellikle değer olarak adlandırılan çok basit bir yapısı vardır. İzin verilebilir işlemler genellikle bu tam sayılar üzerinde yapılan aritmetik işlemleri içerir. NOT 1: Bir belirsizlik olduğunda "veri türü"nün

yerine "tür" terimi kullanılabilir. NOT 2: Şekil 15.1'e bakınız.

data validation: *veri geçerleme*, [08.06.05], Verinin doğru, eksiksiz veya belirlenen ölçütleri karşılayıp karşılamadığını belirlemek için kullanılan süreç. NOT: Veri geçerliliğinin denetimi: biçim denetimlerini, noksanlık denetimlerini, anahtar deneme testlerini, makul olma denetimlerini ve sınır denetimlerini içerebilir.

data value: *veri değeri*, [15.03.04], Bir değişken veya bir veri türü gibi bir dil yapısı ile belirli bir bağlamda ilişkilendirildiği bir bildirilen veri nesneleri kümesi elemanı. NOT: Prensip olarak, veri değeri matematikteki "işlev değeri"nden, "bir sayının değeri"nden ve sayısal gösterimdeki "konum değeri"nden ayırt edilmelidir.

data volatility : *veri değişkenliği*, [17.06.06], Zaman içerisinde verilerinin değişme oranına ait veri özelliği.

database: *veri tabanı*, [01.08.05], [17.01.01] Bir veya daha fazla uygulama alanını destekleyen, birbirleriyle ilişkili girişler arasındaki ilişkileri ve bu verilerin özelliklerini tanımlayan kavramsal bir yapıya göre düzenlenmiş veri topluluğu.

database administration: *veri tabanı yönetimi*, [17.08.04], Bir veri tabanının tüm verilerini tanımlayan, düzenleyen, yöneten, denetleyen ve koruyan işlemlerin yürütülmesi. NOT: Korunan veri, aynı zamanda metaveri ve veri tabanının diğer tanımlarının gösterilmesini içerir.

database administration language : *veri tabanı yönetim dili*, [17.07.06], Veri tabanı yönetimi için kullanılan veri tabanı dili.

database administrator: *veri tabanı yöneticisi*, [17.08.05], Veri tabanı

yönetiminden sorumlu olan bir veya bir grup kişi.

database file organization : *veri tabanı dosyası düzenleme*, [17.03.10], Bir depolama aygıtında verinin düzenlenmesi ve belirli bir dosyanın ve kayıtlarının veri yapısına göre olan ve dosyanın bir veri tabanının parçası olmasını sağlayan bir erişim metodunun gerçekleştirilmesi.

database handler: *veri tabanı işleyici*, [17.08.03], Veri tabanı çağrılarını yorumlayan, uygun veri tabanı erişimlerini yürüten, eş güdümünü sağlayan veri tabanı yönetim sistemi elemanı.

database key: *veri tabanı anahtarı*, [17.08.08], Veri tabanı yönetim sistemi tarafından atanan birincil anahtar.

database language: *veri tabanı dili*, [17.07.01], Veri tabanlarının oluşturulması, modellenmesi, gerçekleştirilmesi, kullanılması ve yönetilmesi gibi etkinlikleri desteklemek için kullanılan dil. ÖRNEK: Bir veri işleme dili, bir tanımlama dili.

database machine: *veri tabanı makinesi*, [17.08.01], Muhtemel gerçekleştirmeler ve veri tabanı uygulamaları için özellikle tasarlanmış bilgisayar.

database management system: *veri tabanı yönetim sistemi*, [17.01.03], Veri tabanlarını tanımlamak, oluşturmak, işletmek, denetlemek, yönetmek ve kullanmak için yazılım ve donanıma dayalı bir sistem. NOT: Veri tabanı için kullanılan yazılım veri tabanının bir parçası veya bağımsız olabilir.

database schema : *veri tabanı şeması*, [17.01.13], Her biri aşağıdaki özelliklere sahip olan değişik şemalar kümesi: a) Veri tabanı şeması ayrıntılı genel bir anlatımın veya varlık dünyasının belirli bir

düzeyde önemi ve uygun bir veri tabanının birbiriyle ilgili yönleri ile ilişkilidir. b) Veri tabanı şeması bir bilgi tabanının cümlelerinin belirli bir düzeyde göz önünde bulundurulması ile ilgili olarak tutarlı bir şekilde toplanması için formların gösterilmesini tanımlar ve bu formların görünüşlerinin işlenmesini kapsar.

database subschema: *veri tabanı alt şeması*, [17.01.14], Bir veya daha fazla uygulamanın veri tabanı şemasının parçası.

database utility: *veri tabanı yardımcı yazılımı*, [17.08.07], Bir veri tabanını bütün olarak kuran, işleyen veya işleten yazılım. ÖRNEK: Yükleme, yükleneni silme, kurtarma, yeniden yapılandırma istatistiklerini tutarlılıkla kontrol eden programlar.

datadump: *veri dökümü*, [07.07.05], *bkz. dump*

data-flow trace: *veri akışı izleme*, [07.06.14], *bkz. variable trace*

datagram: *datagram*, [09.07.24], Paket anahtarlama, veri terminal aygıtları ve ağda daha önce yapılan veri değişimlerine bağımlı olmaksızın çıkış veri terminal aygıtından varış veri terminal aygıtına veri göndermek için yeterli bilgi taşıyan ve diğer paketlerden bağımsız olan paket.

datagram service: *datagram hizmeti*, [09.07.25], Paket anahtarlama, bir datagram veriyi, onun adres alanında tanımlanan ve ağ tarafından başka bir datagrama referans gösterilmeyen varış noktasına götürme işi. NOT: Datagramlar, ağa girdiklerinden farklı bir sırada varış noktasına dağıtılabirler.

data-sensitive fault: *veriye duyarlı bozukluk*, [14.02.04], Belirli bir veri örüntüsünün işlenmesi sonucu ortaya çıkabilen bozukluk.

DBA : [17.08.05], *bkz. database administrator*

DBMS: [17.01.03] *bkz. database management system*

DCE: [09.06.35], *bkz. data circuit-terminating equipment*

DDL: [17.07.03], *bkz. data definition language*

DDP : [18.01.08], *bkz. distributed data processing*

dead zone unit: *ölü bölge birimi*, [19.01.16], Örneksele çıkış değişkeni, örneksele giriş değişkeninin belirli bir aralığında sabit olan işlevsel birim.

deadlock: *kilitlenme*, [07.06.39], İki ya da daha fazla aygıt veya koşul zamanlı süreçten her biri diğer(ler)ine atanmış kaynakları beklediğinde ya da diğer karşılıklı bağımlılıklar nedeniyle veri işlemenin askıya alındığı durum. ÖRNEK: Kayıt X üzerinde özel kilidi olan program A, program B için ayrılmış olan kayıt Y üzerinde bir kilit istediğinde oluşan durum. Aynı şekilde, program B kayıt Y üzerindeki denetimi bırakmadan önce kayıt X üzerinde özel denetim için beklemektedir.

debug: *hata ayıklama*, [01.05.07], Programlardaki hataları arama, bulma ve giderme.

debug: *hata ayıklamak*, [07.07.01 (01.05.07)], (f.) Programlardaki hataları algılamak, bulmak ve yok etmek.

debugger: *hata ayıklayıcı*, [07.07.02], Hata ayıklamaya yardımcı olmak için tasarlanmış yazılım.

decimal digit: *ondalık sayı*, [04.03.07], Ondalık sistemde kullanılan bir sayı. ÖRNEK: 0'la 9 arasında bir sayı.

decimal literal: *ondalık ifade*, [05.02.05], Bir ondalık sayıyı göstermek üzere kullanılan nümerik ifade.

decimal marker: *ondalık işaretleyici*, [22.04.05], Bir sayıdaki ondalık noktanın ya da ondalık virgölün yerinin görsel gösterimi.

decimal notation: *ondalık notasyon*, [05.06.01], Genellikle ondalık sayılar olan 10 farklı karakteri kullanan bir notasyon. ÖRNEK: 199912312359 karakter dizisi 2000 yılının başlangıcından bir dakika önceki zaman ve günü gösterme amaçlı diye yorumlanabilir. NOT: Ondalık notasyon ondalık sistemle sınırlı değildir.

decimal numeral: *ondalık sayı*, [05.01.09], *Ondalık sistemde* bir sayı.

decimal numeration system: *ondalık sıralama sistemi*, [05.04.14], *bkz. decimal system*

decimal point: *ondalık nokta*, [05.04.18], Ondalık sistemde kök noktası. NOT: Kullanılabilen çeşitli gösterimlere göre, ondalık nokta sayıların ortasında bir virgöl veya bir noktayla gösterilebilir. Uluslararası standartlarda virgöl kullanılmaktadır.

decimal system: *ondalık sistem*, [05.04.14], 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 ve 9 şeklinde on sayı ile 10'un sabit bir kökünü kullanan ve en küçük tamsayı ağırlığı 1 olan sabit kök notasyonu. ÖRNEK: Ondalık sistemde, 576,2 sayısı $5 \times 10^2 + 7 \times 10^1 + 6 \times 10^0 + 2 \times 10^{-1}$ i göstermektedir.

decipherment: *şifre çözme*, [08.03.04], *bkz. decryption*

decision content: *karar içeriği*, [16.03.01], Karşılıklı dışarılanan olayların sonlu bir kümesindeki olay sayısının logaritması. Karar içeriğinin matematiksel gösterimi şu şekilde verilebilir:

$$H_0 = \log n$$

burada n olay sayısını ifade eder. NOT 1: Madde 16.01.03'te yer alan not bu tanıma uygulanabilir. NOT 2: Logaritmanın tabanı kullanılan birimi belirler. Genellikle kullanılan birimler şunlardır: Shannon (sembol: Sh), tabanı 2 olan logaritma için, Doğal birim (sembol: nat), e tabanlı logaritma için, Hartley (sembol: Hart), 10 tabanlı logaritma için.

Dönüşüm çizelgesi:

1 Sh	= 0,693 nat	= 0,301 Hart
1 nat	= 1,433 Sh	= 0,434 Hart
1 Hart	= 3,322 Sh	= 2,303 nat

NOT 3: Karar içeriği, olayların ortaya çıkma olasılıklarından bağımsızdır. NOT 4: Karşılıklı dışarılanan olayların sonlu bir kümesinden belirli bir olayı seçmek için gerekli b-katlı kararların sayısı, b tabanlı logaritma ile tanımlanan karar içeriğinden daha büyük ya da bu karar içeriğine eşit olan en küçük tamsayıya eşittir. Bu kural, b sayısının bir tamsayı olduğu durumlarda uygulanabilir. ÖRNEK: $\{a, b, c\}$ üç olaydan oluşan bir küme olsun.

Bu kümenin karar içeriği:

H_0	= (lb 3) Sh	= 1,580 Sh
	= (ln 3) nat	= 1,098 nat
	= (lg 3) Hart	= 0,477 Hart

olarak hesaplanır.

decision layer: *karar katmanı*, [34.02.08], *bkz. output layer*

decision table: *karar çizelgesi*, [20.06.05], Bir problemin çözümlenmesinde göz önüne alınacak koşulların ve her koşul için gerçekleştirilecek etkinliklerin birlikte verildiği çizelge.

declaration: *bildirim*, [15.02.01], Bir veya daha fazla tanımlayıcıyı program içinde sunan ve bu tanımlayıcıların nasıl yorumlanacağını belirleyen açık dil yapısı. ÖRNEK: Veri türlerinin, depolama düzenlemesinin, paketlerin veya işlerin tanımlanması. NOT: Bazı programlama

dillerinde, bildirimler deyimler olarak adlandırılır.

declarative knowledge: *duyurulan bilgi*, [28.02.22], Olaylar, kurallar ve önermeler ile temsil edilen bilgi. NOT: Genellikle, duyurulan bilgi öncelikle yordamsal bilgiye dönüştürülmeden işlenemez.

declarative part: *bildirim kısmı*, [15.02.02], Bir veya daha fazla tanımlı bulunduran program parçası. NOT: COBOL'da, bildirim kısmı "data division" olarak adlandırılır.

declarative region: *bildirim bölgesi*, [15.02.10], Bildirimleri kapsayan program parçası.

decode: *kod çözmek*, [06.03.09], (f.) Veriyi, önceki kodlamanın etkisini ters çevirerek elde etmek.

decompile: *geri derlemek*, [07.04.28], (f.) Derlenmiş bir programı kendi makine dili sürümünden yüksek düzey dildeki özgün programa benzer biçime çevirmek. NOT: Geri derlenmiş bir program kendi özgün makine dili sürümüne yeniden derlenebilmelidir.

decompiler: *geri derleyici*, [07.04.29], Programları geri derleyen yazılım aracı.

decryption: *kripto çözme*, [08.03.04], Bir şifreli metinden, karşılık gelen özgün metnin elde edilmesi işlemi. NOT: Bir şifreli metin ikinci kez şifrelenmiş olabilir. Bu durumda bir kez şifre çözme özgün düz metni üretmez.

Deduction: *tümdengelim*, [28.03.02], Belirli bir dayanak kümesinden mantıksal bir sonuç türeten sonuç çıkarma. NOT: Tümdengelim doğruyu koruyan tek sonuç çıkarmadır.

deductive inference *tümdengelim ile sonuç çıkarma*, [28.03.02], bkz. *deduction*

deductive learning: *tümdengelim metoduyla öğrenme*, [31.03.17], Bildirimlerin dönüşümlerinin doğruluğu korunarak var olan bilgiden yeni bilginin ortaya çıkarıldığı öğrenme stratejisi. NOT 1: Tümdengelim metodu ile öğrenme genellikle var olan bilginin özel kullanımına yönlendirir. NOT 2: Tümdengelim metodu ile öğrenme bilginin yeniden formüle edilmesini, bilginin derlenmesini ve diğer doğruluğu koruyan dönüşümleri içerir.

default: *varsayılan*, [15.02.03], (s.) Açıkça belirtilmediği zaman kabul edilen bir özelliğe, veri değerine veya seçeneğe ait olan. ÖRNEK: FORTRAN dilinde, varsayılan adlandırma kurallarına göre l'dan N'ye kadar harflerden birisi ile başlayan adlar tamsayı türünde değişkenleri temsil eder.

default format: *varsayılan biçim*, [23.06.07], Kullanıcı başka bir şekilde belirlemedikçe otomatik olarak gerçekleştirilen biçim.

deference: *erteleme*, [25.02.10], Bir veri istasyonunun, devam etmekte olan iletim ile çakışmadan kaçınmak için iletim ortamı meşgul olduğu zaman iletimini ertelemesi işlemi.

deferred delivery service: *ertelenmiş dağıtım hizmeti*, [32.06.06], Bir ileti göndericinin kullanıcı temsilcisinin, gönderilecek bir iletinin belirlenen bir tarih ve zamandan önce olmayacak şekilde dağıtılmasını istemesine izin veren hizmet.

deferred maintenance: *ertelenmiş bakım*, [14.03.02], Bir bozukluğun tespitinden ya da bir arızanın ortaya çıkmasından sonra hemen başlatılmayan, verilen bakım kurallarına göre gecikmeli olarak başlatılan onarıcı bakım.

delay element: *gecikme elemanı*, [03.01.06], Belirli bir zaman geçtikten

sonra, daha önce verilen giriş sinyaline benzer bir çıkış sinyali üreten aygıt.

delay line: *gecikme hattı*, [03.01.07], Bir sinyalin iletiminde arzulanan bir gecikmeyi gerçekleştirmek üzere tasarlanan bir hat veya ağ.

delay statement: *erteleme deyimi*, [15.05.27], Bir erteleme amacıyla talep içeren bir işin yapılmasını askıya almak için kullanılan basit deyim.

delayed: *geciktirildi*, [07.10.08], (*Niteleyici*) Görevin bir gecikme deyimi ile engellendiği bir yürütülebilir görevin görev durumuna ait. NOT: Şekil 7.7'ye bakınız.

delegation: *yetkilendirme*, [15.09.12], Bir nesnenin, bir ileti hizmetini başka nesneye atmasına izin veren bir yol.

delete: *silme*, [23.04.01], Kullanıcının, önceden girilen bir metnin bir parçasını ya da tamamını temizlemesine olanak sağlayan mod ya da işlev.

delimiter: *sınırlayıcı*, 1. [15.01.06], Başka bir sözcüksel işaretin ya da söz dizimsel bir birim olarak dikkate alınan bir karakter dizisinin başlangıcını veya sonunu gösteren sözcüksel işaret. NOT 1: Özel karakterler veya ayrılmış kelimeler sınırlayıcı olarak iş görebilirler. NOT 2: Ayırıcı ile karıştırılmamalıdır. 2. [04.09.01], (*Veri organizasyonunda*) Bir karakter dizisinin başlangıcını veya sonunu göstermek üzere kullanılan bir veya daha çok karakter.

delivery: *dağıtım*, [32.04.16], (*Elektronik postada*) Bir ileti gönderme temsilcisinin bir ileti veya sorgulamayı ileti deposuna veya bir potansiyel kullanıcının kullanıcı temsilcisine göndermesindeki aktarma adımı. NOT 1: Dağıtım kullanıcı tarafından bir alınma olduğu anlamına gelmez. NOT 2: Şekil 32.6'ya bakınız.

delivery notification service: *dağıtım uyarı hizmeti*, [32.06.07], İleti göndericinin kullanıcı temsilcisinin, gönderilen iletiler hakkında alıcının kullanıcı temsilcisine veya erişim birimine başarılı bir şekilde dağıtıldığı zaman açıkça uyarılmayı istemesine izin veren hizmet. NOT 1: Dağıtım yapılması iletinin kullanıcı tarafından alındığı anlamına gelmez. NOT 2: Çok alıcılı bir ileti durumunda bu hizmet her bir alıcı bazında istenebilir. NOT 3. Şekil 32.6'ya bakınız.

demand paging: *isteğe göre sayfalama*, [10.05.20], Bir sayfanın, gerek duyulduğunda yardımcı bellekten ana belleğe aktarılması.

demodulation: *bindirim çözme*, [09.05.11], Modüle edilmiş bir sinyalden sinyalin aslını elde etme işlemi.

demon: *hızır*, [28.02.36], Bir değişiklik, ekleme, silme ya da bir başka olay oluştuğunda özellikle çağrılmamasına rağmen başlatılan yordam.

demultiplexer: *çoklama çözücü*, [21.03.11], Önceki bir çoklayıcı tarafından birleştirilmiş olan sinyallerin her birini çıkış sinyalleri olarak yeniden elde eden aygıt.

demultiplexing: *çoklama çözümü*, 1. [09.05.24], Aslına uygun sinyalleri veya bu sinyallerin gruplarını elde etmek için bir çoklayıcı tarafından oluşturulan bir sinyale uygulanan işlem. NOT: Çoklama çözümü, örneğin bir alt gruptan bir grup çıkarmak için bir parça olabilir. 2. [26.04.07], (*OSI'de*) Belirli bir katman varlığı tarafından gerçekleştirilen, bir sonraki alt katmanın, bu alt katmana ilişkin bir tekli bağlantı esnasında alınan hizmet veri birimleri içerisinde bulunan, bu katmanın birden fazla bağlantıları için bu katmana ilişkin protokol veri birimlerini tanımlayan bir işlev. NOT: Çoklama çözme işlevi, bir sonraki alt katmanın hizmet veri birimlerini gönderen

katmanın varlığı tarafından gerçekleştirilen çoklama işlevinin ters işlevidir.

denial of service: *hizmet reddi*, [08.05.10], Kaynaklara yetkili erişimin engellenmesi veya zamanın önemli olduğu etkinliklerin geciktirilmesi.

dependency: *bağımlılık*, [17.02.19], Bir varlığın veya niteliğin yalnızca ve yalnızca sırası ile başka varlığın ve niteliğin olduğunu gösteren bir varlık ilişkisi veya bir nitelik ilişkisi.

dependent compilation: *bağımlı derleme*, [07.04.70], *bkz. separate compilation*

depth-first search: *derinliğine arama*, [28.03.24], Arama ağacının en yüksek düzeyindeki olası kollardan birini ilk olarak seçen ve önceden belirlenmiş bir derinlik olan amaca ya da ilerlemenin mümkün olamadığı bir noktaya ulaşıncaya kadar seçilen dal boyunca hemen alttaki düzeye kadar ilerleyen arama. NOT: Amaca ulaşılamamış ise, arama önceden değerlendirilmemiş olan daha gerideki bir dala döner ve önceden olduğu gibi ilerler.

dequeue: *çift yönlü kuyruk*, [04.08.09], Her iki ucunda da eleman ekleme ve çıkarma işlemine izin verilecek şekilde yapılandırılmış ve düzenlenmiş olan liste. NOT: Şekil 4.1'e bakınız.

derived type: *türetilen tür*, [15.04.28], Veri değerleri ve işlemleri mevcut olan ve bir üst türün kopyaları olan veri türü. NOT 1: Belirgin tür dönüşümü kullanılmadıkça, koyu yazma farklı üretilen türlerin veri değerleri arasındaki veya bir üst tür ile üretilen tür arasındaki işlemlere olanak vermez. NOT 2: Veri değerleri kümesi veya üretilen türlerin uygulanabilir işlemleri azaltılabilir veya genişletilebilir. Üst türün tersidir.

descramble: *karışıklığı düzeltmek*, [09.05.08], (f.) Karıştırılmış bir sayısal sinyalden o sayısal sinyalin aslını elde etmek.

description space: *tanım uzayı*, [31.02.11], Öğrenenin kullanabildiği bir tanımlama dilinde tanımlanabilir olan bir örnek uzayındaki tüm örneklerin kümesi.

design language: *tasarım dili*, [07.01.36], Özel dil yapıları ve bazen donanım ya da yazılım tasarımını geliştirmek, çözümlemek ve dökümanete etmek için doğrulama protokolleri olan belirtim dili.

desk application: *masa (üstü) uygulaması*, [27.01.17], Büro otomasyonu hizmetlerini elde etmek için bir kullanıcı terminalinden doğrudan çalıştırılabilen uygulama programı. ÖRNEK: Elektronik takvim, hesap makinesi, telefon rehberi vb.

desk checking: *sıra denetleme*, 1. [07.07.11], Kaynak kod, test sonuçları ya da diğer dokümantasyonun, genellikle bunları üreten kişi tarafından görsel olarak incelendiği el ile program yürütme benzetimini de içerebilen, hatalar, geliştirme standartları ihlalleri ya da diğer problemleri tanımlamak için kullanılan bir durağan çözümleme tekniği. 2. *sıra denetleme*, [20.05.02], İşlev ve söz dizinindeki hatalar için kaynak programın adım adım çalıştırılmasıyla hataların tespitini yapmak üzere deneme programının elle çalıştırılması.

desk-top calculator: *masa üstü hesap makinesi*, [22.02.02], Temel olarak bir masa ya da sırada kullanılmak üzere tasarlanmış hesap makinesi.

desktop publishing: *masa üstü yayıncılık*, [01.06.16], Bir mikrobilgisayar kullanarak yapılan elektronik yayıncılık.

destructive read: *yıkıcı okuma*, [12.02.20], Kaynak adresindeki veriyi silen okuma.

detectable element: *algılanabilir öge*, [13.05.13], Bir işaret aygıtının hedef alabileceği noktadaki görüntü ögesi.

developmental baseline: *geliştirme esasları*, [20.06.07], Geliştirilmekte olan bir sistem için belirli bir zamanda etkin olan belirtilimler.

device control character: *aygıt kontrol karakteri*, [04.04.06], Bir veri işleme sistemiyle ilişkilendirilmiş çevre elemanları için bir denetim işlevi belirlemek amacıyla kullanılan bir kontrol karakteri.

device coordinate: *aygıt koordinatı*, [13.02.11], Aygıt bağımlı bir koordinat sistemi tarafından belirlenmiş koordinat.

device space: *aygıt uzayı*, [13.03.04], Bir görüntü aygıtının adreslenebilir noktalarının tümü tarafından tanımlanan uzay.

device transformation: *aygıt dönüşümü*, [13.02.13], Normalleştirilmiş aygıt koordinatından aygıt koordinatına bir koordinat dönüşümü

diagnostic: *tanı*, [14.03.09], (s.) Bozuklukların, arızaların ya da yanılıgıların algılanması, çözümlenmesi ya da açıklanmasına ait.

diagnostic function: *tanı işlevi*, [21.03.12], Bir işlevsel birimin problemleri tespit etme ve hata türünü tanıma yeteneği.

diagnostic program: *tanı programı*, [07.07.15], Donanımdaki arızalar ya da programlardaki hataları algılamak, bulmak ve tanımlamak için tasarlanmış program.

dial-back: *arayan numarayı çevirme*, [08.06.12], *bkz. call-back*.

dialog box: *iletişim kutusu*, [13.05.33], İçine veri girilebilen bir açılan pencere.

dialog component: *diyalog bileşeni*, [28.04.10], Bir kullanıcı ile konuşma modunda iletişim kuran bir bilgi tabanlı sistem bileşeni.

dichotomizing search: *ikiye bölmeli arama*, [06.04.04], Düzenli bir öğeler kümesinin iki kesime bölünüp, bir bölümünün atıldığı ve aramanın seçilen kesim üzerinde yinelenerek sürdürüldüğü arama türü.

difference: *fark*, [02.C.19], Bir çıkarma işlemi sonundaki büyüklük veya sayı.

differential amplifier: *fark yükselteci*, [21.03.07], İki giriş devresine sahip olan ve iki giriş sinyali arasındaki farkı yükselten yükselteç.

differential encoding: *diferansiyel kodlama*, [13.02.04], Birinciden başka her elemanın kendisi ile bir önceki eleman arasındaki farkının değer olarak gösterildiği bir sayısal veri dizisinin kodlanması.

differential Manchester encoding: *diferansiyel Manchester kodlaması*, [09.05.04], Her bite atanan zaman aralığının, bir geçiş tarafından ikiye bölündüğü ve bu zaman aralığının başlangıcında başka bir geçişin varlığının veya yokluğunun bir bit değeri ile (örneğin, sırası ile "0" veya "1" ile) belirlendiği ikili faz kodlama. NOT 1: Bu geçiş, gerilim, manyetik kutupluluk veya ışık yoğunluğu gibi fiziksel değişkenlerin iki durumu arasında meydana gelebilir. NOT 2: Eğer fiziksel değişken elektriksel ise, bu kodlama türü kutba bağımlıdır ve doğru akım bileşeninden bağımsızdır. NOT 3: Şekil 9.2'ye bakınız.

digit: *rakam*, [01.02.12], Negatif olmayan tam sayıları ifade eden bir karakter. Örnek: 16'lık sayı sistemindeki 0,1, ... F karakterlerinden biri.

digit: *rakam*, [04.03.05], Bir doğal sayıyı temsil eden bir karakter. ÖRNEK: Ondalık sistemde 0'dan 9'a kadar olan karakterlerden biri; A'dan F'ye kadar karakterlerin eklenmesiyle on altılık sayılar oluşturulur. NOT: Matematiksel "doğal sayı" terimi negatif olmayan tüm tam sayıları temsil etmektedir.

digit place: *rakam yeri*, [05.04.03], Konumsal notasyonda, bir sayı tarafından doldurulmuş olabilen ve bir sıra sayısı veya bir eşdeğeri tarafından tanımlanan her bir konum.

digit position: *konum*, [05.04.03], *bkz. digit place*

digital: *sayısal*, [01.02.04], Sayı basamaklarından ibaret olan bir veriye ve bunun yanında işlem yapmaya ve bu verileri kullanan işlevsel birimlere ait olan.

digital computer: *sayısal bilgisayar*, [01.03.04], Kullanıcı tarafından yazılan veya belirlenen programları çalıştırarak; aritmetik ve mantıksal işlemler de dahil olmak üzere sayısal olarak gösterilen ayrık verilerin kullanıcı tarafından belirlenen işletimini gerçekleştirerek ve çalıştırılmaları esnasında kendi kendilerini değiştiren programları işleterek, içine yüklenmiş programlar tarafından kontrol edilen ve bir programın tamamı veya parçası için ortak belleği ve ayrıca programların çalıştırılmasında gerekli verinin tamamını ya da bir parçasını kullanabilen bilgisayar. NOT: Türkçe'de, bilgi işlemede, bilgisayar terimi sıklıkla sayısal bilgisayarı ifade etmek için kullanılır.

digital data: *sayısal veri*, [05.01.14], Rakamlar, muhtemelen özel karakterler ve boşluk karakteriyle gösterilen veri.

digital envelope: *sayısal zarf*, [08.06.10], Mesajın sonuna eklenerek, hedeflenen alıcının mesaj içeriğinin

bütünlüğünü doğrulamasını sağlayan veri.

digital optical disk: *sayısal optik disk*, [12.01.43], *bkz. optical disk*

digital representation: *sayısal gösterim*, [05.01.13], Bir sayının rakamlarla, muhtemelen özel karakterlerle ve boşluk karakteriyle birlikte gösterimi.

digital signal: *sayısal sinyal*, [09.02.03], Karakteristik niceliklerinden birinin zaman içinde alabileceği iyi tanımlanmış ayrık değerlerin sonlu bir sayısı tarafından içinde verinin temsil edildiği ayrık sinyal.

digital signature: *sayısal imza*, [08.06.09], Mesajın sonuna eklenerek alıcının mesaj kaynağını doğrulamasını sağlayan veri.

digital-to-analog converter: *sayısalan örneksele dönüştürücü*, [19.01.19], Veriyi sayısal gösterimden örneksel gösterime dönüştüren işlevsel birim.

digitize : *sayısallaştırmak*, [05.01.19], (f.) Sayısal bir biçimde olan ayrık olmayan verileri göstermek veya ifade etmek. ÖRNEK: Bir genliğin analog gösteriminden bu genliğin fiziksel büyüklüğüne ilişkin genliğin sayısal gösterimini elde etmek.

digitized data: *sayısallaştırılmış veri*, [05.01.15], Nicelenmiş ve sayısal gösterim için uygun olan veri.

digitized image: *sayısallaştırılmış görüntü*, [13.02.01], Bir ekran görüntüsünün üretilebildiği sayısal gösterim.

digitizer: *sayısallaştırıcı*, [13.04.25], *bkz. graphics digitizer*

diluted network: *seyreltilmiş ağ*, [34.02.17], *bkz. partially connected network*

diminished radix complement: *eksik kök tümleyeni*, [05.08.05], Sabit kök notasyonunda, verilen bir sayıdan kökün belirli bir kuvvetinden bir eksiğinden çıkartarak türetilen bir tümleyen. ÖRNEK: Üç hane kullanan ondalık sistemde, 829 sayısı 170'in eksik kök tümleyenidir, kökün kuvvetinden bir eksik: 999 ($=10^3-1$). NOT: Eksik kök tümleyeni verilen bir sayının kökten bir eksik olan sayısından çıkartılarak elde edilebilir.

diphone: *geçiş sesi*, [29.01.18], Bir ses biriminin kararlı parçasından daha sonraki ses biriminin kararlı parçasına uzanan ve geçiş parçasını içeren konuşma parçası.

direct access: *doğrudan erişim*, [12.02.22], Verinin görelî konumundan bağımsız olarak, fiziksel konumunu gösteren adres yoluyla, bir bellek biriminde bulunan veriye erişme ya da veriyi bellek birimine yazma yeteneği.

direct address: *doğrudan adres*, [07.09.33], Bir başka adresi içeren saklama konumuna başvurmaksızın bir konumu tanımlayan adres. NOT: Konum bir saklama konumu ya da bir aygıt olabilir.

direct call facility: *doğrudan çağrı aracı*, [09.08.01], Bir veri ağının bir çağırma işleminin sinyal talep etmesini, bir kullanıcı tarafından daha önceden belirlenen bir veya daha fazla istasyona bağlantı kuracak bir talimat olarak yorumladığı, bu suretle kurma işlemini çağırma esnasında adres seçme sinyallerini sağlamak için kullanıcı gereklerini azaltan bir olanak. NOT: Bu olanak, genelde olduğundan daha hızlı çağrı kurma işlemini çağdırmaya izin verebilir. Bağlantı kuracak diğer ağ kullanıcıları üzerinde özel bir öncelik gerekli değildir. Anlaşmaya varılan bir zaman dönemi için belirlenmiş adresler atanır.

direct instruction: *doğrudan komut*, [07.09.21], Bir işlenenin adresinden ziyade değerini içeren komut.

direct percentage function: *doğrudan yüzde işlevi*, [22.03.13], Bir indirim yüzdesini ya da iskonto değerini doğrudan hesaplayan işlev.

direct submission: *doğrudan gönderme*, [32.04.14], Bir kullanıcı temsilcisinin veya bir ileti deposunun bir iletiyi veya bir sorgulamayı doğrudan ara işlevsel birimlerden geçmeksizin ileti aktarma temsilcisine göndermesi. NOT: Şekil 32.6'ya bakınız.

direct user: *doğrudan kullanıcı*, [32.01.09], İleti işleme sistemini doğrudan kullanarak ileti işlemeye katılan kullanıcı. NOT: Şekil 32.6'ya bakınız.

direct waveform synthesis: *doğrudan dalga biçimli sentezleme*, [29.03.02], Konuşma sinyallerini (sayısal veya analog biçimde) kaydetmeyi ve daha sonra bunları uygulama gereksinimlerine göre istek üzerine geri oynatmayı içeren basit bir konuşma sentezleme metodu. NOT: Doğrudan dalga biçiminde sentezleme erişim gecikmelerini ortaya çıkarabilir ve mevcut kayıt ortamının kapasitesiyle sınırlı, fakat yapay konuşma genellikle yüksek kalitede olur.

directed-beam display device : *yönlü ışık görüntüleme aygıtı*, [13.04.05], *bkz. calligraphic display device*

directly recursive: *doğrudan özyinelemeli*, [07.03.17], Kendisine çağrı içeren bir alt progama ait.

Directory: *dizin*, [27.02.04], (*Elektronik postada*) Bir bilgisayar ağı üzerinde adreslenebilen kullanıcılar ya da hizmetlerin düzenlenmiş listesi.

directory : *dizin*, [32.01.11 (27.02.04)], (*Elektronik postada*) Bir bilgisayar ağı

üzerine adreslenebilen kullanıcılar ya da hizmetlerin düzenli listesi.

directory facility: *dizin hizmeti*, [26.05.11], Uygulama süreçleri tarafından kullanılan sembolik adları OSI ortamında kullanılan eksiksiz ağ adreslerine çeviren uygulama hizmeti.

directory information base: *dizin bilgi tabanı*, [32.09.05], Dizin sistemi tarafından yönetilen bilgi kümesi.

directory information tree: *dizin bilgi ağacı*, [32.09.07], Dizin adları yardımı ile nesneleri belirsizliğe yol açmayacak şekilde tanımlamak için dizin sisteminde kullanılan ağaç yapısı. NOT: Bu ağaç yapısı, belirli bir girişe götüren düğümlerden bir ad oluşturarak dizin adları ile eşleştirilir.

directory management domain: *dizin yönetim alanı*, [32.09.08], Bir veya daha fazla dizin sistemi temsilcisi ve olası tek bir yetkili tarafından yönetilen birkaç dizin kullanıcı temsilcisi birleşimi.

directory name: *dizin adı*, [32.09.06], Dizin sistemindeki kurallara göre düzenlenmiş belirli bir nesnenin tanımlayıcısı. NOT: Bir dizin adı açık ve anlaşılır (yani yalnızca bir nesneyi gösteren) olmalıdır. Bununla birlikte, benzersiz (yani, bir nesneyi açık ve anlaşılır şekilde belirten tek bir ad) olması gerekmez.

directory system: *dizin sistemi*, [26.05.10], (OSI'de) Gerçek dünyadaki bir grup nesne hakkındaki bilginin mantıksal veri tabanını tutmak için işbirliği yapan açık sistemler topluluğu.

directory system: *dizin sistemi*, [32.09.01 (26.05.10)], Dizin hizmetlerini sağlamak için iş birliği yapan açık sistemler topluluğu.

directory system agent: *dizin sistemi temsilcisi*, [32.09.04], Dizin bilgi

tabanında bulunan bilgiye ulaşmayı sağlayan dizin sisteminin işlevsel birimi. NOT: Şekil 32.3'e bakınız.

directory user: *dizin kullanıcısı*, [32.09.02], Dizin sistemine ulaşan bir işlevsel birim veya kişi.

directory user agent: *dizin kullanıcı temsilcisi*, [32.09.03], Bir dizin kullanıcısının dizin sistemi ile ilişki kurduğu işlevsel birim. NOT: Şekil 32.3'e bakınız.

disambiguation: *belirsizliği giderme*, [15.01.09], Dil yapısının bir program içinde özel bir olay tarafından aynı sözcüksel işaretler dizisinin bir kaçı ile referans gösterildiği belirleme eylemi.

disassemble: *ayırma*, [07.04.27], (f.) Amaç kodu birleştirme dili gösterimine çevirmek.

disaster recovery plan: *afet kurtarma planı*, [08.07.13], bkz. *contingency plan*

disclosure: *açığa çıkarma*, [08.05.15], Verinin yetkisiz varlıkların erişimine açık hale gelmesini sağlayan bilgisayar güvenlik ihlali.

disclosure of other recipients service: *diğer alıcıları açıklama hizmeti*, [32.06.09], İleti göndericinin kullanıcı temsilcisinin, çok alıcılı bir ileti gönderildiğinde ileti aktarma sistemini bilgilendirmesine ve bütün diğer alıcıların O/R adlarını her alıcının kullanıcı temsilcisine ileti dağıtımı üzerinden açıklamasına izin veren hizmet.

discrete: *ayrık*, [01.02.02], Karakterler gibi farklı elemanlar içeren veriye ve sınırlı sayıda farklı olarak tanınabilir değerlere sahip olan fiziksel niceliklere olduğu kadar bu veriyi kullanan süreçlere ve işlevsel birimlere ait olan.

discrete data: *ayrık veri*, [05.01.05], Karakterler gibi farklı elemanları içeren

veya bir veya daha fazla farklı tanınabilen değerle, örneğin tamsayılarla gösterilebilen veri. NOT: Ayrık veri bu verilerin tamsayılar kümesine eşlenebilirlik veya eşlenemezlik yetenekleriyle karakterize edilebilir. Analog veriyle karıştırılmamalıdır.

discrete representation: *ayrık gösterim*, [05.01.04], Her bir olası karakter değerinin farklı bir karakter veya karakter grubuyla ifade edildiği, verinin karakterlerle gösterimi. NOT: Analog gösterimle karıştırılmamalıdır.

discrete signal: *ayrık sinyal*, [09.02.02], Veriyi temsil edebilen bir veya daha fazla karakteristik niceliklere sahip olan ardışık elemanların zaman içinde bir araya getirilmesinden oluşan sinyal. NOT: Karakteristik niceliklerin örnekleri, zaman içindeki genişlik, dalga düzeni, süre ve konumudur. Şekil 9.1'e bakınız.

discrete type: *ayrık tür*, [15.04.11], Her bir veri nesnesinin sıralı sayılabilir bir kümenin elemanını gösterdiği bir veri türü. NOT 1: Pascal dilinde sayma türleri "enumerated", "char", "integer", ve "boolean" dir. Ada dilinde sayma türleri ya tamsayı türleri ya da sıralama türleridir. NOT 2: Şekil 15.1'e bakınız.

discretely timed signal: *ayrık zamanlanmış sinyal*, [09.02.02], bkz. *discrete signal*

discrete-speech recognition: *ayrık konuşma tanıma*, [29.02.06], bkz. *isolated-words recognition*

discretionary hyphen: *gerektiğinde kullanılan kesme*, [23.04.24], bkz. *soft hyphen*

discriminant: *ayırım*, [15.03.12], (i.)Verilen bir değişken kayıt içinde kullanılacak olan veri yapısını belirten parametre şeklinde bir dil yapısı.

discriminant description: *ayırma tanımı*, [31.02.05], Verilen bir kavramı dikkate alınan diğer kavramlardan ayıran özellikleri ifade eden kavram tanımı.

discrimination network: *ayırt etme ağı*, [34.02.40], Önceden belirlenen özelliklere göre nesneler, durumlar veya olaylar topluluğunu sınıflandırmak için kullanılan test kümesini içeren sinir ağı.

disjunction: *ayırma*, [02.05.13], Yalnız ve yalnız her işlem gören terim «0 Boole değerine» sahipse, Boole işleminin sonucu 0 olan işlem. NOT: Bu bölümün sonundaki Boole işlemleri tablosuna bakınız.

disk: *disk*, [01.01.52], Bir yüzüne veya her iki yüzüne veri yazmak veya buradan veri okumak amacıyla, düz dairesel bir yüzey içeren veri kayıt ortamı.

disk cartridge: *disk kartuşu*, [12.01.41], Bir disk biriminden bütün halinde kaldırılabilen, bir kap içinde korunan ve işletim sırasında içerisinde bulunduğu kaptan ayrılamayan bir ya da daha fazla sayıda disk dizisi.

disk drive: *disk sürücüsü*, [12.05.10], Manyetik disklerin dönüşlerini kontrol eden bir aygıt.

disk pack: *disk paketi*, [12.01.40], Bir disk biriminden bütün halinde kaldırılabilen, bir kap içinde korunan ve işletim sırasında içerisinde bulunduğu kaptan çıkarılabilen disk dizisi.

disk storage : *disk bellek*, [12.03.12], (Manyetik) Verinin, kullanım sırasında ortak bir dönüş eksenini etrafında dönen bir ya da daha fazla diskin düz yüzeyleri üzerine manyetik kaydetmeyle depolandığı bellek türü.

disk unit: *disk birimi*, [12.05.13], (Manyetik) Bir disk sürücüsü, manyetik kafalar ve ilgili denetleyicileri içeren aygıt.

diskette: *disket*, [12.01.39], Koruyucu bir cebin içerisinde saklanan küçük bir manyetik disk. NOT: Bazı durumlarda “disket” ve “esnek disk” terimleri aynı anlamda kullanılır.

dispatch : *zaman ayırmak*, [10.02.03], (f.) Yürütmeye hazır işlere veya görevlere bir işlemcide zaman atamak.

dispatcher: *zaman ayırıcı*, [10.02.04], Zaman ayırmak amacıyla kullanılan işletim sistemi ya da diğer bir işlevsel birimde bulunan program.

display: *gösterme, göstermek*, [13.03.01],,,[13.03.02], 1. (i.) Verinin görsel gösterimi. 2. (f.) Veriyi görsel olarak göstermek.

display and printing calculator: *görüntüleyen ve kağıda yazan hesap makinesi*, [22.02.11], Elde edilen sonuç verisinin ekranda gösterilmesini ve kullanıcı tarafından tercih edilirse kağıda yazılmasını sağlayan hesap makinesi.

display calculator: *görüntüleyen hesap makinesi*, [22.02.09], Elde edilen sonuç verisinin kalıcı olmayan karakterler ile gösterildiği hesap makinesi.

display command: *gösterme komutu*, [13.05.01], Bir görüntü aygıtının eylemini denetleyen ya da durumunu değiştiren komut.

display console: *görüntü konsolu*, [13.04.01], En az bir ekran yüzeyi içeren ve aynı zamanda bir veya daha fazla girdi birimini içerebilen kullanıcı uç birimi.

display device: *görüntü aygıtı*, [13.04.02], [12.08.12], Verinin görsel görünümünü veren bir çıkış birimi. NOT: Veriler genellikle geçici olarak görüntülenir. Bununla birlikte, bu görüntülerin kalıcı çıktısının alınabilmesi için düzenlemeler yapılabilir.

display element: *görüntü elemanı*, [13.02.15], *bkz. output primitive*

display image: *ekran görüntüsü*, [13.01.03], Bir görüntü biriminde aynı anda birlikte temsil edilen görüntü elemanları topluluğu.

display instruction: *gösterme komutu*, [13.05.01], *bkz. display command*

display recall control: *görüntüyü yeniden çağırma denetimi*, [22.04.03], Pille çalışan bir hesap makinesinde, pil tasarruf etme devresi tarafından karartılan bir görüntünün yeniden çağırılması için bir denetim.

display space: *gösterme uzayı*, [13.03.06], Görüntüleri görüntülemek için kullanılabilen alana karşılık gelen bir aygıt uzayı bölümü. NOT: Şekil 13.1'e bakınız.

display surface: *görüntü yüzeyi*, [13.03.07], Bir görüntü aygıtında ekran görüntülerinin üzerinde görülebileceği ortam. ÖRNEKLER: Katot ışınlı tüp ekranı, çizicideki kağıt.

display window: *görüntü penceresi*, [13.05.27], *bkz. window (1)*

distributed data processing : *dağıtık veri işleme*, [18.01.08], Gerçekleştirilen işlerin bir bilgisayar ağındaki düğümler arasında yayıldığı veri işleme. NOT: Dağıtık veri işleme, düğümler arasındaki veri iletişimi gerçekleştirilirken işbirliği içinde bir çalışmayı gerektirir.

distributed database : *dağıtık veri tabanı*, [17.08.02], Veri tabanının görünümünün kullanıcıya mantıksal olarak merkezi veri tabanı gibi görünmesini sağlayan ve merkezi bir veri tabanı sistemi tarafından işletilen fiziksel olarak dağıtılmış veri tabanı.

distribution list: *dağıtım listesi*, [27.01.08], Göndericinin kullanmak için

tanımlamış ve adlandırmış olduğu alıcılar listesi.

distribution list: *dağıtım listesi*, [32.02.06], Önceden belirtilen bir kullanıcılar grubunu ve diğer dağıtım listelerini temsil eden ve bir ileti işleme sisteminin taşıdığı bilgi nesneleri için potansiyel gidilecek yer olan soyutlama. NOT: Üyelik, ya kullanıcı listelerini ya da diğer dağıtım listelerini tanımlayan O/R adlarını içerebilir.

dithering: *titretme*, [13.03.32], Örüntülerdeki piksellerin kullanabildiği kısıtlı bir aralıktan değerler atayarak izgara rengi ve yoğunluk değiştirme tekniği. ÖRNEK: Her biri yalnızca siyah ve beyaz görüntüleyebilen piksel grubunu kullanarak gri ölçeği benzetim. NOT: Titretme, bozulmayı düzeltmek ve yarım tonlar yaratmak için olduğu kadar arka planlar, dolgu ve gölgelendirmelerin kullanılması için geniş bir aralıkta örüntüler yapmak amacı ile kullanılır.

dividend: *bölünen*, [02.C.24], Bir bölme işleminde, bölünen sayı veya büyüklük.

divisor: *bölen*, [02.C.25], Bir bölme işleminde bölüneni bölen sayı veya büyüklük.

DL: [32.02.06], *bkz. distribution list*

DMD: [32.09.08], *bkz. directory management domain*

DMF: [17.01.09] *bkz. data modeling facility*

DML:, [17.07.04], *bkz. data manipulation language*

do while statement: *do while deyimi*, [15.05.21], Tekrar kontrolünün bir koşul doğru iken (while) yapısı içine alındığı tekrar deyimi.

document: *belge*, [23.01.05], (*Metin işlemede*) Ayrı bir birim olarak sistemler ya da kullanıcılar arasında değişimi

yapılabilen, saklanabilen, düzenlenebilen ve geri getirilebilen yapılandırılmış ve adlandırılmış metin ya da olası görüntüler birimi.

document architecture: *belge mimarisi*, [23.02.01], Belirli bir metin işleme ortamında ele alınan belgelerin muhtemel yapılarını tanımlayan kendi aralarında ilişkilendirilmiş kurallar kümesi.

document body: *belge gövdesi*, [23.02.05], Bir belgenin metin ve yerleşim bilgisini içeren, fakat belge profilini kapsamayan içeriği.

document delivery: *belge dağıtımı*, [27.01.07], Bir belgenin alıcı ortamına aktarılması.

document formatter: *belge biçimlendirici*, [23.06.04], Kullanıcının bir belgeyi düzenlemesine ve belgenin yazdırılabilir bir kopyasını elde etmesine olanak sağlayan program. NOT: Bir belge biçimlendirici, sayfa ve paragraf numaralandırma gibi diğer işlemleri de yapabilir.

document interchange format: *belge değişim biçimi*, [27.01.12], Büro otomasyon sistemlerinin kullanıcıları arasında değişim amacıyla dokümanları temsil eden belirtiler.

document merge: *belge birleştirme*, [23.06.01], Kullanıcının önceden saklanmış belgelerden ya da bu belgelerin bazı parçalarından yeni bir belge oluşturmaya olanak sağlayan metin işleyicinin bir işlevi. ÖRNEK: Bir listeye kaydedilmiş alıcıların adresleri ve isimlerini bir mektup formunda birleştirme.

document profile: *belge profili*, [23.02.02], Tüm belgenin türü ve biçimi gibi özelliklerini belirleyen nitelikler kümesi.

document reader: *belge okuyucu*, [12.08.11], Verilen bir form türü üzerindeki belirli alanlardaki metni girdi verisi olarak kullanan bir karakter okuyucu.

domain: *etki alanı*, [28.01.04], (*Yapay zekada*) Belirli bir bilgi ve uzmanlık alanı.

domain : *etki alanı*, [18.02.05], (*Dağıtık veri işlemede*) İçinde adreslemenin veya kaynakların ortak kontrol altında olduğu bir bilgisayar ağı parçası. NOT: Alan şeması bölgesel veya bir kuruluşa ait olabilir.

domain knowledge: *alan bilgisi*, [28.04.04], Belirli bir alan içinde oluşan bilgi.

domain model: *alan modeli*, [28.04.05], Bilgi ya da uzmanlığın belirli bir alanının modeli.

dot (matrix) printer: *nokta yazıcı*, [12.07.16], *bkz. matrix printer*

dot matrix character generator: *nokta matrisli karakter üretici*, [13.04.17], Bir kare kafes üzerindeki noktalardan oluşan karakterlerin görüntüsünü üreten karakter üretici.

double-ended queue: *çift uçlu kuyruk*, [04.08.09], *bkz. deque*

double-pulse recording: *iki darbeli kaydetme*, [12.03.18], Mıknatıslanmış alanların her iki tarafı üzerinde bulunan mıknatıslanmamış alanların evre modülasyonlu olarak kaydedilmesi. NOT: Şekil 12.2'ye bakınız.

downlink: *indirme bağlantısı*, [25.03.05], Merkezden bir veri istasyonuna veri iletimine ait.

download: *indirmek*, [01.01.36], (*f.*) Bir bilgisayardan ona bağlı olan başka bir bilgisayara, yaygın olarak ana bilgisayar sisteminden kişisel bilgisayara, verileri ya da programları aktarmak.

DP: [01.01.06], *bkz. data processing*

draft copy: *taslak kopya*, [23.01.06], Gözden geçirme, onaylama ya da düzenlenme için hazırlanmış bir belgenin ön sürümü.

draft quality: *taslak kalitesi*, [23.07.03], İş yazışmaları için uygun olmayan, fakat çoğu dahili belge için yeterince uygun olan ve mektup kalitesine yakın yazdırmadan daha hızlı yazdırma hızı elde etmek için kullanılan metin yazdırma kalitesi.

dragging: *sürükleme*, [13.05.18], Bir işaretleyici aygıt ile ekran üzerinde görüntü elemanlarının yeniden yerleştirilmesi. NOT: Sürükleme tipik olarak işaretleyici ekran üzerinde hareket ederken basılıp tutularak yapılır.

drift: *sapma*, [21.03.24], Aygıtın tüm giriş sinyallerinin sabit tutulduğu zaman dilimi içinde aygıtın çıkış sinyalinin değerindeki istenmeyen değişiklik.

drop cable: *saplama kablosu*, [25.01.25], Bir veri istasyonunu bir ana bağlantı birimine bağlayan kablo. NOT: Şekil 25.2'ye bakılmalıdır.

drop-in: *fazla darbe*, [12.01.46], Kayıt ya da okuma sırasında izin verilmeyen ek darbe.

drum plotter: *tambur çizici*, [13.04.10], Dönen bir silindir üzerine monte edilmiş görüntü yüzeyi üzerinde görüntüyü çizen çizici.

drum printer: *tambur yazıcı*, [12.07.11], Her yazma konumu için gereken tüm karakterlerin dönen bir tambur üzerinde bulunduğu vuruşlu yazıcı.

drum unit : *tambur birimi*, [12.05.14], (*Manyetik*) Bir tambur sürücü ve onu hareket ettirmek için gerekli düzenek, manyetik kafalar ve ilgili denetleyicileri içeren aygıt.

DSA: [32.09.04], *bkz. directory system agent*

DSE: [09.07.14], *bkz. data switching exchange*

DSR: [09.05.18], *bkz. data signaling rate*

DTE: [09.06.33], *bkz. data terminal equipment*

DTW: [29.02.09], *bkz. dynamic time warping*

DUA: [32.09.03], *bkz. directory user agent*

dual operation: *ikili işlem*, [02.05.06], Bir Boole işlemi için belirtilen bir teoremin yerine bunun olumsuzu konulduğunda elde edileninde bir teorem olduğunu belirten işlem. ÖRNEK: Ayırma, birleşim işleminin ikili işlemidir.

dual-cable broadband LAN: *çift kablolu geniş bantlı LAN*, [25.03.08], İleri aktarma LAN kanalı ve geri aktarma LAN kanalı için ayrı kablolar kullanan geniş bantlı LAN.

dumb terminal: *akılsız terminal*, [01.03.15], *bkz. nonprogrammable terminal*

dummy argument: *yedek bağımsız değişken*, [15.03.15], *bkz. formal parameter*

dump: *dökmek*, 1. [07.07.03], (f.) Belirli bir anda bir saklama aygıtının tümü ya da bir bölümünün içeriğini çözümlemeyi kolaylaştıracak bir biçimde kaydetmek ya da görüntülemek. ÖRNEK: Döküm biçimleri bellek ve genel amaçlı kaydedicilerin içerikleri gibi iç depolamayı ve diskler ya da manyetik kasetlerdeki verinin ayrıntılı yapıları gibi dış depolamayı içerir. NOT: Dökme genellikle hata ayıklama amaçlıdır. (i.) *döküm*. 2. [07.07.04], Dökme süreci. 3. [07.07.05], Dökülmüş veri.

duplex transmission: *çift yönlü iletim*, [09.03.07], Aynı zamanda her iki yönde veri iletimi.

duplicate : *çoğaltmak*, [06.01.04], (f.) Hedef kaynakla aynı fiziksel niteliğe sahip bir kaynaktan kopya çıkarmak. ÖRNEK: Bir manyetik şerit üzerindeki bir dosyanın bir kopyasını bir başka manyetik şerit üzerine çıkarmak.

duplicator (card): *kart çoğaltıcı*, [12.06.27], *bkz. (card) reproducing punch*

durability: *süreklilik*, [14.01.04], Bir işlevsel birimin, verilen bakım ve kullanım koşulları altında bir sınırlayıcı duruma ulaşana dek istenen bir işlevi yerine getirme yeteneği. NOT: Bir işlevsel birimin sınırlayıcı durumu; kullanım ömrünün sonu, ekonomik ya da teknolojik amaçlar için uygun olmayışı ya da diğer ilgili faktörler tarafından tanımlanabilir.

dyadic [N-adic] Boolean operation: *ikici [N-ci] Boole işlemi*, [02.05.03], İki ve yalnız iki (N ve yalnız N) işlem uygulanan terim üzerindeki Boole işlemi.

dyadic [N-adic] operation: *ikici [N-ci] işlem*, [02.10.05], İki ve yalnız iki N ve (yalnız N) işlenen üzerindeki işlem.

dynamic: *dinamik*, [15.02.15], Değerleri yalnızca bir programın tamamı veya parçası çalışırken oluşturulabilen veri özelliklerine ait olma. ÖRNEK: Değişken uzunluktaki bir veri nesnesinin uzunluğu dinamiktir.

dynamic binding: *dinamik ilişkilendirme*, [07.02.28], Bir programın yürütülmesi esnasında gerçekleştirilen ilişkilendirme.

dynamic breakpoint: *dinamik kesme noktası*, [07.06.25], Kendisinin ya da bir başka programın yürütülmesi esnasında kendisini başlatan belirli olay ya da koşullar için kesme noktası.

dynamic buffering: *dinamik tamponlama*, [10.05.04], Tampon belleğin dinamik olarak atanması.

dynamic image: *dinamik görüntü*, [13.05.66], bkz. *foreground image*

dynamic relocation: *dinamik yer değiştirme*, [10.05.06], Programın ana belleğin farklı bir alanından yürütebilmesi amacıyla, yürütme sırasında bilgisayar programına yeni salt adres atamak için kullanılan süreç.

dynamic resource allocation: *dinamik kaynak atama*, [10.05.05], bilgisayar programlarının yürütülmesi için atanan kaynaklara gerektiğinde uygulanan ölçüyle belirlenen atama tekniği.

dynamic scope: *dinamik kapsam*, [15.02.08], Diğer modül tarafından kullanılan ve sonraki modülün işletilmesi süresince eksik olan bildirimleri içeren modüllerin tümünün veya bölümlerinin etkin hale getirilmesi ile yaratılan kapsam.

dynamic storage: *dinamik bellek*, [12.02.10], Periyodik yenilenme gerektiren bellek aygıtı.

dynamic storage allocation: *dinamik bellek tahsisi*, [15.10.04], Veri nesnelerine yalnızca kapsamlarının icrası esnasında bellek alanı tahsis etme.

dynamic time warping: *dinamik zaman saptırma*, [29.02.09], Depolanmış konuşma şablonlarının zaman ölçeğini ve tanınacak deneme konuşma örneklerinin denemesini doğrusal olmayan bir şekilde düzenleyen bir dinamik programlama algoritması kullanan yordam. NOT: Doğrusal olmayan düzenleme, doğrusal düzenlemeden daha iyidir ve örüntüler arasında daha gerçekçi farklılık ölçümü sağlar.

dynamic tool display: *dinamik araç göstergesi*, [24.03.04], Kesme işlemini doğrulamak için sayısal olarak denetlenmiş bir kesme aracını temsil eden bir şeklin ekran üzerinde bir yol bolunca hareket edişini gösteren bir bilgisayar destekli tasarım ve üretim özelliği.

dynamically programmable connection:

dinamik olarak programlanabilen bağlantı, [34.03.03], Bağlantı ağırlığının dinamik olarak değiştirilebildiği sinirsel bağlantı.

Ee

E-mail: *e-posta*, [01.06.17], *bkz. electronic mail*

early binding: *erken ilişkilendirme*, [07.02.29], İlişkilendirmelerin çoğunu genellikle yürütme verimliliğini başarmak için çeviri esnasında gerçekleştiren programlama dillerinin bir özelliği. ÖRNEKLER: COBOL, Fortran, Pascal.

eavesdropping: *hat dinleme*, [08.05.25], Kulak misafiri olma, bilgi içeren yayımların yetkisiz olarak yakalanması.

echo : *yansıtma*, [13.05.08], (*bilgisayar grafiklerinde*) Görüntü konsolundaki kullanıcıya bir girdi birimi tarafından sağlanan değerlerin anında bildirimi.

EDI: [27.03.16], *bkz. electronic data interchange*

edit: *düzenlemek*, [06.06.01], (*f.*) Veriyi, daha sonraki bir işlem için hazırlamak. NOT: Düzenlemek, verinin yeniden düzenlenmesi veya toplanması, istenmeyen verinin silinmesi, biçim kontrolü, kod çevrilmesi ve sıfır kaldırma gibi standard işlemlerin uygulamalarını içerebilir.

editing: *düzenleme (metin işlemede)*, [23.01.04], *bkz. text editing*

effective address: *etkili adres*, [07.09.41], Belirli bir adreste gerekli herhangi bir dizinleme, dolaylı adresleme

ya da diğer adres değişikliğini gerçekleştirmenin sonucu olan adres. NOT: Belirlenen adres herhangi bir adres değişikliği gerektirmezse, bu da etkili adrestir.

effective transfer rate: *etkin aktarma hızı*, **1.** [09.05.22], İki nokta arasındaki zaman birimi başına aktarılan ve alınan yerde geçerli olarak kabul edilen bit, karakter veya blokların ortalama sayısı. **2.** [12.02.39], Her bir zaman biriminde gerçekten aktarılan kullanıcı verisinin karakter sayısı.

EIT: [32.03.07], *bkz. encoded information type*

elaboration: *ayrıntılılandırma*, [07.10.03], Bir tanımlamanın yürütme öncesi, başvuruların çözümü, veri türü denetleme ya da depolama tahsisi gibi etkisini başardığı süreç.

elapsed time: *geçen zaman*, [07.06.04], Bir programın yürütülmesinin başlangıcından sonuna kadar geçen gerçek süre. NOT: İşlemci zamanı ile karşılaştırılmalıdır.

electronic archive: *elektronik arşiv*, [27.01.05], Yedek olarak veya eskiye dönük işlem yapmak amacıyla bir saklama aygıtında bulunan dokümanlar topluluğu. ÖRNEK: Bir dokümanın çeşitli sürümlerinin saklanmış topluluğu.

electronic data interchange: *elektronik veri değişimi*, [27.03.16], Bilgisayar sistemleri arasında verilerin ve dokümanların standard kurallara göre değişimi.

electronic document interchange: *elektronik doküman değişimi*, [27.03.16], bkz. *electronic data interchange*

electronic mail: *elektronik posta*, [01.06.17], [27.02.01], Bir bilgisayar ağı üzerinden kullanıcı terminaleri arasında iletilen iletiler biçiminde haberleşme. NOT: Uygulamadaki yazım şekilleri E Posta, E-posta, Eposta, e-mail veya email ifadeleridir.

electronic mailbox: *elektronik posta kutusu*, [27.02.03], [32.01.07] bkz. *mailbox*

electronic messaging: *elektronik mesajlaşma*, [27.02.02], İletilerin elektronik yolla aktarılması, saklanması ve alınması.

electronic publishing: *elektronik yayıncılık*, [01.06.15], Metin, grafik ve resimleri içeren dokümanların bir bilgisayar yardımıyla baskı kalitesinde üretilmesi. NOT: Elektronik yayın bazen uygulama programları aracılığıyla yapılır, bazen de ayrılmış bir sistemin kullanılmasıyla gerçekleştirilir.

electrostatic plotter: *elektrostatik çizici*, [13.04.13], Daha sonra görünür hale getirilen kağıt üzerine aktarılan elektrostatik gizli görüntü oluşturan ızgara çizici.

electrostatic printer: *elektrostatik yazıcı*, [12.07.19], Bir toner aracılığı ile görülebilir yapılan ve kağıt üzerine aktararak sabitlenen elektrostatik gecikmeli görüntüler oluşturan vuruşsuz yazıcı.

electrostatic storage: *elektrostatik bellek*, [12.03.01], Dielektrik yüzey

katmanı üzerinde elektriksel olarak dolu olan alanları kullanan bellek aygıtı.

element: *eleman*, [02.C.02], (*Küme*) Bir kümeyi tanımlayan özelliklere sahip bir nesne veya kavram.

elementary statement: *başlangıç deyimi*, [15.05.02], bkz. *simple statement*

e-mail: *e-posta*, [27.02.01], [32.01.01], bkz. *electronic mail*

embedded command : *gömülü komut*, [23.04.22], (*Metin işleme*) Metnin parçası olarak girilen, belgenin, baskı ön izleme ya da bir yazdırma dosyası oluşturmak amacı ile biçimlendirildiğinde ya da belgenin basılması esnasında yorumlanan bir metin işleme komutu.

embedded database language: *gömülü veri tabanı dili*, [17.07.10], Veri tabanlarını kullanmak için geleneksel bir programlama diline eklenmiş bir deyimler grubu. Örnek: COBOL diline gömülü SQL.

emoticon: *duygu sembolü*, [32.10.05], İleti göndericinin ruhsal durumunu göstermek için karakterler kullanılarak oluşturulan birleşik sembol. ÖRNEKLER: Yaygın olarak kullanılan duygu sembolleri şunlardır::) Mutlu anlamına gelir.:(Üzgün anlamına gelir.

empty medium: *boş ortam*, [12.01.02], Referans bilgi dışında bilgi içermeyen veri ortamı.

empty set: *boş küme*, [02.C.03], Hiçbir elemanı olmayan küme.

emulate: *benzetmek*, [10.04.09], (*f.*) Özellikle donanım açısından, taklit edilen sistemle aynı veriyi kabul etmek, aynı bilgisayar programını yürütmek ve aynı sonuçları gerçekleştirmek amacıyla bir sistem oluşturmak.

emulation: *taklit etme*, [01.06.02], Bir veri işleme sisteminin başka bir veri

işleme sisteminin kullandığı aynı veriyi alıp, aynı programları çalıştırıp aynı sonucu elde ederek onu taklit etmek için kullanımı. NOT: Taklit etme, genellikle donanım veya bellek ile gerçekleştirilir.

enabling signal: *yetkilendirme sinyali*, [03.01.13], Bir olayın ortaya çıkmasına izin veren *sinyal*.

encapsulate: *sarmak*, [15.09.02], (*f.*) Bir dil yapısına bilgi gizlemeyi uygulamak.

encapsulated type: *sarılmış tür*, [15.04.03], Genel olarak tanımlanan ara yüzler ve özel olarak tanımlanmış dahili yapı uygulanması ve ilişkili işlemlere sahip veri türü.

encapsulation: *sarma*, [15.09.03], İçine alma sonucu veya işlemi.

encipherment: *şifreleme*, [08.03.02], *bkz. encryption*

encoded information type: *kodlanmış bilgi türü*, [32.03.07], İçeriğin bağımsız parçalarına ait kodlanmış bilginin türünü tanımlayan zarf bölümü. ÖRNEK: MIME ve ASN.1.

encryption: *kriptolama*, [08.03.02], Verinin şifrelenerek dönüştürülmesi. NOT 1: Şifrelemenin sonucu şifreli metindir. NOT 2: Tersine işlemlere şifre çözme adı verilir. NOT 3: Ayrıca, ortak anahtar şifreleme, simetrik şifreleme, geri dönüştürülemez şifrelemeye bakınız.

end node: *uç düğümü*, [18.02.03], Yalnızca bir dalın ucunda olan düğüm. ÖRNEK: Bir bilgisayar ağındaki kullanıcı terminali. NOT: Şekil 18.2'ye bakınız.

end open system: *açık uçlu sistem*, [26.01.07], İletişimin belirli bir anında bir veri kaynağı, bir veri alışı birimi ya da her ikisi biçimindeki açık sistem.

end-around borrow: *dolanır ödünç*, [02.07.11], Bir ödünç sayısının en soldaki

basamaktan en sağdaki basamağa taşınması.

end-around carry: *dolanır elde*, [02.07.09], Bir elde sayısının en soldaki basamaktan en sağdaki basamağa taşınması. ÖRNEK: Eksiltilmiş köke tamamlayıcılarıyla gösterilen iki eksi sayı toplandığında dolanır elde gerekebilir.

end-around shift: *dolanır kaydırma*, [02.11.04], Bir bilgisayar sözcüğünün bir ucundan karakterlerin dışarı çıkması ve kaydedicinin diğer uçtan yeniden girmesi.

end-of-file label: *dosya sonu etiketi*, [04.09.10], Bir dosyanın sonunu gösteren ve dosya kontrolü kullanımı için veri içeren bir iç etiket. NOT: Bir dosya sonu etiketi süreç boyunca toplanan sayılarla karşılaştırma için kontrol toplamalarını içerebilir.

end-of-frame: *çerçeve sonu*, [09.06.12], Bir çerçevenin sonunu gösteren belirli bir sinyal veya belirli bit örüntüsü. NOT: Şekil 9.5'e bakınız.

end-of-tape marker: *şerit sonu işareti*, [12.04.04], Manyetik şerit üzerindeki, kaydedilebilir alanın sonunu belirtmek için kullanılan işaret. ÖRNEK: Işık yansıtan bir şerit, şeridin saydam kısmı.

end-of-volume label: *birim sonu etiketi*, [04.09.08], Birim içinde bulunan verilerin sonunu gösteren bir iç etiket.

endpoint node: *uç noktası düğümü*, [18.02.03], *bkz. end node*

enrollment: *kayıt*, [29.02.21], Belirli sayıda eğitim örneğine bağlı olarak kullanıcıları tanımak için bir konuşmacı bağımlı sistemin konuşma eğitimi.

entity: *varlık*, **1.** [26.01.12], (*OSI'de*) Alt sistemdeki etkin bir öge. NOT: Bir katmandaki varlıklar arasındaki ilişki bir ya da daha fazla protokol tarafından denetlenebilir. **2.** [17.02.05], Aralarındaki

işbirliğini de içeren, olmuş veya olabilecek olan herhangi bir somut veya soyut olay ya da nesne. ÖRNEK: Bir şahıs, nesne, olay, fikir, işlem vb. NOT: Bir varlık kensisiyle ilgili veri olsa da olmasa da mevcuttur.

entity instance: *varlık örneği*, [17.02.11], bkz. *entity occurrence*

entity occurrence: *varlık olgusu*, [17.02.11], Verilen varlık sınıfının belirli bir varlığı. ÖRNEK: Belirli bir satış işlemi veya belirli bir istihdam edilen kişi.

entity class: *varlık sınıfı*, [17.02.10], Ortak nitelikli bir varlıklar kümesi. ÖRNEKLER: "Satış işlemi" veya "istihdam edilen kişi"

entity identification: *varlık tanımlama*, [17.02.16], Nitelik değeri belirlenmiş bir varlığın her örneğini tek olarak tanımlayan bir veya daha fazla niteliği kullanma yöntemi.

entity relationship: *varlık ilişkisi*, [17.02.17], Varlıklar arasında veya aynı varlık sınıfına ait nitelikler arasında anlaşılabilen (görülebilir) ilişki. NOT: Belirli durumlarda bir varlık ilişkisi bir varlık olarak ele alınabilir.

entity world: *varlık dünyası*, [17.02.09], Bir genel anlatımın belirli yönleri ile ilgili olan bir varlıklar topluluğu. ÖRNEK: "Bordro" ve "satış hesapları" bir kuruluşun tüm mali işleri ile ilgili genel anlatımındaki varlık dünyaları olarak algılanabilir.

entrance: *giriş*, [07.06.18], bkz. *entry point*

entrapment: *tuzağa düşürme*, [08.06.17], Zorla sisteme girme girişiminde bulunan bir kişinin kusurlardan yararlanmasında kafasını karıştırmak için, nüfuz etme girişimini tespit etmek amacı ile bir veri işlem

sistemi içine görünür kusurların kasıtlı olarak yerleştirilmesi.

entropy: *entropi*, [16.03.03], Karşılıklı dışarılanan ve ortak ayrıntılı olayların sonlu bir kümesindeki olayların bilgi içeriğinin ortalama değeri. Bu ifadenin matematiksel gösterimi aşağıdaki gibi verilebilir:

$$H(X) = \sum_{i=1}^n p(x_i) l(x_i) = \sum_{i=1}^n p(x_i) \log \frac{1}{p(x_i)}$$

Burada $X = \{x_1, \dots, x_n\}$, x_i ($i=1 \dots n$) olaylarının kümesi; $l(x_i)$, x_i olaylarının bilgi içeriği ve $p(x_i)$ de bu olayların oluşma olasılıklarıdır. $p(x_i)$ olasılıkları aşağıdaki özelliği sağlar:

$$\sum_{i=1}^n p(x_i) = 1$$

ÖRNEK: $X = \{a, b, c\}$ üç olaydan oluşan bir küme ve bu olayların oluşma olasılıkları sırası ile $p(a) = 0,5$, $p(b) = 0,25$ ve $p(c) = 0,25$ olsun. Bu kümenin entropisi:

$H(X) = p(a)l(a) + p(b)l(b) + p(c)l(c) = 1,5Sh$ olarak bulunur.

entry: *giriş*, [15.05.09], Bir alt programın başlangıcında veya alt program içinde bir giriş adı ile belirlenen başka bir yerde bir işletim sırasının başlatılması.

entry name: *giriş adı*, [15.05.10], İşletim sırasının başlangıcını belirleyen tanıtıcı.

entry point: *giriş noktası*, **1.** [07.06.18], Bir program, modül veya deyimdeki, bu program, modül veya deyim başlayabileceği bir nokta. **2.** [17.03.16], (*Veri tabanlarında*) Bir kullanıcı komutunun sebep olduğu, bir veri tabanı içindeki giriş üzerinde ilk erişilen kayıt.

entry-call statement: *giriş çağırma deymi*, [15.05.26], Bir işin başka bir iş ile buluşma isteğine izin veren basit deyim.

enumerated type: *sıralanmış tür*, [15.04.14], bkz. *enumerated type*

enumeration literal: *sıralama ifadesi*, [05.02.09], Bir sıralama türü örneği olan ifade.

enumeration type: *sıralama türü*, [15.04.14], Veri nesnelerinin veri türünün bildiriminde somut olarak sıralandığı sıralama türü.

envelope: *zarf*, **1.** [27.01.11], Alıcıların tanımlayıcısı, yönlendirme bilgisi veya iletinin teslimi, gönderilmesi ya da dağıtılmasında kullanılan diğer bilgileri içeren ileti bölümü. **2.** [32.03.01], Bir iletinin kaynağını ve potansiyel alıcılarını tanımlayan, aktarılma tarihçesini tutan, ileti aktarma sistemi aracılığıyla ile sonraki gönderimi yönlendiren ve iletinin içeriğini nitelendiren parçası. NOT 1: Zarfın düzenlenmesi bir aktarma adımıdır diğerine değişebilir. NOT 2: Şekil 32.4'e bakınız.

environment: *çevre*, [07.04.02], Yazılım geliştirme aşamalarından bir ya da daha fazlasını destekleyen donanım ve yazılım araçları topluluğu.

environmental condition: *çevresel koşul*, [21.01.09], Bir işlevsel birimin düzgün işlemesi ve korunması için gerekli olan fiziksel koşul. ÖRNEK: Sıcaklık, nem, titreşim, toz ve radyasyon. NOT 1: Bir çevre koşulu genellikle yaklaşık bir değer ve tolerans aralığında belirtilir. NOT 2: Bir aygıt için birden fazla çevresel koşullar grubu olabilir: Örneğin, taşıma için bir koşullar grubu, depolama için başka bir koşullar grubu ve işletim için başka bir koşullar grubu olabilir.

EOF: [04.09.10], *bkz. end-of-file label*

EOV: [04.08.18], *bkz. end-of-volume label*

episode: *bölüm*, [28.02.19], *bkz. scene (in artificial intelligence)*

epoch: *öğrenme sırası*, [34.03.19], *(Sinir ağlarında)* Bir sinir ağına tanıtılan eğitim örüntüleri dizisi.

EPROM: *programlanabilir salt okunur bellek*, [12.02.15], Bir kez yazıldıktan sonra salt okunur bellek (ROM) haline gelen bellek birimi.

equals function: *eşitleme işlevi*, [22.03.26], Bir dizi işlemin tamamlanmasını ve bir sonucun elde edilmesini sağlayan işlev.

equivalence operation: *eşdeğerlik işlemi*, [02.05.09], Yalnız ve yalnız işlem gören terimlerin tümü aynı Boole değerine sahipse, sonucu Boole değeri olarak 1 olan ikili işlem. NOT: Çizelge 2.1 ve Çizelge 2.2'ye bakınız.

equivocation: *bilgi kaybı*, [16.04.05], İleti alım düğümündeki iletilerin belirli bir kümesi verildiğinde, ileti kaynağındaki iletilerin kümesinin koşullu entropisi. NOT: Bilgi kaybı, ileti alım düğümünde alınan ve gürültülü kanaldaki gürültülerden etkilenmiş iletileri düzeltmek için gerekli ek ortalama bilgi içeriğidir.

erasable programmable read-only memory: *silinebilir programlanabilir salt okunur bellek*, [12.02.16], Özel bir işlemle silinebilen ve üzerine tekrar yazılabilen programlanabilir salt okunur bellek (PROM).

erasable storage: *silinebilir bellek*, [12.02.11], Aynı bellek adresine farklı verilerin ardışık olarak yazılabileceği bellek aygıtı.

erase head: *silme kafası*, [12.03.31], Bir manyetik veri ortamı üzerindeki veriyi yalnızca silebilen kafa.

erasing head: *silici kafa*, [12.03.31], *bkz. erase head*

error: *hata*, [02.06.04], [14.01.08], Hesaplanmış, gözlenmiş ya da ölçülmüş bir değer ya da koşul ile o değer ya da koşulun doğru, belirlenmiş ya da teorik olarak yanlışsız değeri arasındaki fark.

error condition: *hata koşulu*, [22.03.07], (Hesap makinelerinde) İşletmenin, hesap makinesi tarafından yapılamayan bir işlevi gerçekleştirmeye çalıştığı zaman oluşan durum.

error control: *hata denetimi*, [09.06.18], Hata algılama ve muhtemelen hatayı düzeltmeye olanak sağlayan protokol parçası.

error control software: *hata denetleme yazılımı*, [07.07.34], Hataları algılamak, kaydetmek ve olasılıkla düzeltmek için bir veri işleme sistemini izleyen yazılım.

error correction: *hata düzeltme*, [12.01.13], Veri iletimi, aktarımı ya da depolanması sırasında oluşan hatalı veriyi düzeltmek için kullanılan yöntem.

error detection: *hata algılama*, [12.01.14], Verinin doğru olarak iletilmediğini ya da aktarıldığını belirlemek için kullanılan yöntem.

error indication: *hata işareti*, [22.04.06], İşletmenin, hesap makinesinin yapamayacağı bir işlevi yapmaya teşebbüs ettiğini belirten görsel işaret.

error prediction: *hata tahmini*, [07.07.35], Bir sistem ya da bileşendeki hataların beklenen sayısı ya da doğası hakkında nicel deyim.

error range: *hata dizisi*, [02.06.13], Bir hatanın alabileceği değerler kümesi.

error rate: *hata oranı*, [12.01.12], Belirlenen toplam hata sayısının aktarılan ya da iletilen toplam veri miktarına oranı.

error recovery: *hatadan kurtulma*, [14.04.07], İşlevsel birimin kendisinden istenen işlevi yerine getirmesini devam

ettirebilmesi için, bir hata ya da bozulmanın etkisinin düzeltilmesi ya da bu etkinin geçirilmesi süreci.

error seeding: *hata yerleştirme*, [07.07.32], Algılama ve temizleme oranını izlemek ve programda kalan bilinmeyen hata sayısını tahmin etmek amacıyla kasıtlı olarak bir programa bilinen hatalar ekleme süreci.

error span: *hata aralığı*, [02.06.14], En yüksek ve en düşük hata değerleri arasındaki fark.

error-correction learning: *hata düzeltme öğrenmesi*, [34.03.10], Bağlantı ağırlıklarını değiştirmek için, arzu edilen çıkış değeri ile gerçek çıkış değeri arasındaki fark olan hata sinyalini kullanan denetimli öğrenme.

ES: [01.06.19], [28.01.06], *bkz. expert system*

evaluation function: *değerlendirme işlevi*, [28.03.14], Bir çözüm için yapılan arama esnasında problem uzayı içindeki ara durumların değeri ya da ağırlığına karar veren işlev.

evaluation report: *değerlendirme raporu*, [20.06.02], Sistem hedeflerinin nasıl karşılandığını tanımlayan, diğer problemleri belirleyen ve gelecekteki geliştirmelere yardımcı olmayı amaçlayan sistem izleme raporu.

example space: *örnek uzayı*, [31.02.10], Öğrenilecek bir kavramın tüm olası örnekleri ve karşıt örnekleri kümesi.

example-based learning: *örnek tabanlı öğrenme*, [31.03.12], *bkz. learning from examples*

exception: *özel durum*, [07.06.45], Bir programın yürütülmesi esnasında ortaya çıkabilecek, normal yürütme sırasında sapmaya neden olabilecek ve tanımlamak, üretmek, tanımak, yok

saymak ya da işlemek için yöntemler bulunan bir koşul. ÖRNEKLER: PL/1'daki "(ON ERROR) condition"; taşma; aralık hatası.

exception handler: *özel durum işleyici*, [07.06.47], Belirli bir tür özel duruma yanıt olarak yürütülen bir program bölümü.

excess-three code: *üç fazlalı kod*, [05.07.02], Bir ondalık sayı n'in, (n+3)'e eşit olan bir ikili sayıyla gösterildiği ikili kodlanmış ondalık notasyon.

EXCLUSIVE-OR element: *EXCLUSIVE-OR elemanı*, [03.04.08], bkz. *EXCLUSIVE-OR gate*

EXCLUSIVE-OR gate: *EXCLUSIVE-OR geçidi*, [03.04.08], *Eşit olmama Boole işlemini* gerçekleştiren bir geçit.

EXCLUSIVE-OR operation: *DIŞLAYAN VEYA işlemi*, [02.05.10], bkz. *non-equivalence operation*

exclusion: *dışlama*, [02.05.15], Yalnızca birinci işlem gören terimin Boole değeri 1 ve ikinci işlem gören terimin Boole değeri 0 ise; sonucu 1 Boole değeri olan ikili Boole işlemi.

executable: *yürütülebilir*, [07.10.04], (*Niteleyici*) Etkinleştirmeden sonra ve tamamlanmadan önce bir görevin var olduğu görev durumuna aittir. NOT 1: Yürütülebilir bir görev ya hazır ya çalışıyor ya da engellendi durumundadır. NOT 2: Şekil 7.7'ye bakınız. NOT 3: Ada'da "çağrılabilir" terimi kullanılır.

execute: *yürütmek*, [10.01.06], (*f.*) Bir bilgisayar programının veya bir komutun yürütmesini uygulamak.

execution: *yürütme*, [10.01.05], Bir bilgisayar tarafından bilgisayar programının bir komutunu veya komutlarını yerine getirme süreci.

execution duration: *yürütme süresi*, [07.06.03], Belirli bir programın yürütülmesi için ihtiyaç duyulan zaman miktarı. NOT: Yürütme süresi geçen zaman ya da işlemci zamanı olabilir.

execution monitor: *yürütme izleyici*, [07.06.15], Bir sistem veya işlevsel birim ile koşul zamanlı olarak çalışan ve sistem ya da işlevsel birimin çalışmasını denetleyen, kaydeden, çözümleyen ya da doğrulayan bir yazılım aracı veya donanım aygıtı.

execution profile: *yürütme profili*, [07.06.06], Bir programın komutları ya da deyimlerinin mutlak veya göreceli yürütme sıklıkları ya da yürütme sürelerinin gösterimi.

execution sequence: *yürütme sırası*, [15.08.01], Bildirimler ile deyimlerin çalışmasının ve deyimlerin parçalarının ayrıntılı sırası.

execution time: *yürütme zamanı*, [07.06.02], Belirli bir programın yürütülmesinin gerçekleştiği herhangi bir an.

execution trace: *yürütme izleme*, [07.06.09], Bir programın yürütülmesi esnasında yürütülen komut dizisi kaydı.

exhaustive attack: *ayrıntılı saldırı*, [08.05.24], Parola ve anahtarların olası değerlerinin denenmesi yolu ile bilgisayar güvenliğini ihlal etmek için deneme yanılma girişimi. NOT: Analitik saldırı ile karıştırılmamalıdır.

exit: *çıkma*, [07.06.16], (*f.*) Bir program ya da parçasındaki, bu program ya da parçanın yürütülmesini sonlandıran bir komut ya da deyim yürütmek.

exit point: *çıkış noktası*, [07.06.17], Bir program, modül veya deyimdeki, bu program, modül veya deyim sonlanabileceği bir nokta.

exit statement: *çıkış deyimi*, [15.05.05], İçeren dil yapısının yürütülmesini sonlandırmak için kullanılan basit deyim.

expand: *yaymak, büyütmek*, [06.03.15], [13.05.39], 1. (f.) Sıkıştırılmış veriyi asıl haline döndürmek. 2. (f.) Bir pencerenin (1) boyutlarını genişletmek.

expedited data unit: *hızlandırılmış veri birimi*, [26.03.08], Hedef açık sistemdeki bir eşdüzey varlığa dağıtımı, aynı bağlantı aracılığıyla gönderilen müteakip hizmet verilerinin dağıtımından daha önce olacağı garanti edilen kısa bir hizmet veri birimi.

expert system: *uzman sistem*, 1. [01.06.19], İnsan uzmanlığından geliştirilmiş bir bilgi tabanından sonuçlar çıkararak belirli bir alan veya uygulama sahasında problemlerin ustaca çözümünü sağlayan bir bilgisayar sistemi. NOT 1: Terim, genellikle uzman bilgiyi vurgulamak için kullanılsa da bazen bununla eş anlamlı olarak kullanılır. NOT 2: Bazı uzman sistemler önceki problemlerin deneyimlerine dayalı olarak yeni anlamlar çıkarmayı geliştirebilirler ve bilgi tabanını düzeltebilirler. 2. [28.01.06], Özel bir etki alanı veya uygulama alanında insan uzmanlığından geliştirilmiş bir bilgi tabanından anlamlar çıkararak problemleri çözmeyi sağlayan bilgi tabanlı sistem. NOT 1: "Uzman sistem" kavramı bazen "bilgi tabanlı sistem" ile eş anlamlı olarak kullanılır, fakat burada uzman bilgisi vurgulanması dikkate alınmalıdır. NOT 2: Bazı uzman sistemler kendi bilgi tabanını iyileştirebilirler ve önceki problemlerdeki deneyimlerine dayalı olarak yeni sonuç çıkarma kuralları geliştirebilirler.

expert system shell: *uzman sistem kabuğu*, [28.04.08], İçine özel bir uzmanlık alanının inşa edildiği boş bir uzman sistem. NOT: Bir uzman sistem kabuğu tipik olarak bilgi gösterimi için bir yüksek düzey dil, bir ya da daha fazla

sonuç çıkarma motoru ve ara yüz programlarından oluşur.

expiration date indication service: *sona erme tarihini gösterme hizmeti*, [32.08.08], Göndericinin alıcıya kişiler arası mesajlaşmanın geçersiz olacağı tarih ve zamanı belirtmesine izin veren hizmet.

expiry date indication service: *bitiş tarihini gösterme hizmeti*, [32.08.08], bkz. *expiration date indication service*

explanation facility: *açıklama olanağı*, [28.04.09], Çözümlerin nasıl çıkarıldığını ve bunlara ulaşırken kullanılan adımları açıklayan bir bilgi tabanlı sistem bileşeni.

explanation-based learning: *açıklamaya dayalı öğrenme*, [31.03.18], bkz. *analytic learning*

explosion proof: *patlamaya karşı dayanıklı*, [21.01.06], Patlamayacak ve patlamaya sebep olmayacak bir aygıta ait.

exponent: *üs*, [05.05.04], (*Kayan nokta gösteriminde*) Gösterilen gerçel sayıyı belirlemek için mantis tarafından çarpılmadan önce kayan nokta tabanının üssünü alan kuvveti gösteren sayı. ÖRNEK: 05.05.02'deki örneğe bakınız.

export: *dışarı gönderme*, [32.04.21], (*Elektronik postada*) Bir ileti aktarma temsilcisinin bir bilgi nesnesini dış iletişim sistemine göndermek için erişim birimine gönderdiği aktarma adımı.

exposure: *tehlikeye açık olma*, [08.05.13], Belirli bir saldırının bir veri işleme sisteminin belirli bir kırılganlığından faydalanma olasılığı.

expression: *deyim*, [15.05.33], Bir ya da daha fazla işleneni sonucu olarak bir veri değerinin hesaplanmasını tanımlayan dil yapısı.

expression language: *deyim dili*, [07.01.27], Bir deyim bağlamında atamaların yapılabildiği programlama dili. ÖRNEK: C. NOT: "if (x = y < 0) ..." deyimini C'de geçerlidir ama Ada'da geçerli değildir.

extended result output function: *uzatılmış sonuç çıktı işlevi*, [22.03.30], Birbirini izleyen işlemlerle elde edilen ve sonuçtaki basamak sayısı, hesap makinesinin çıkış kapasitesini aşan hesaplamaların sonucunun yazılmasını ve gösterilmesini sağlayan işlev.

extensibility: *genişletilebilirlik*, [15.10.05], Bir programlama dilinin, yeni dil yapılarının belirtimine ve bunların standart dil yapıları anlamında söz dizimsel kullanımına izin vermesi yeteneği.

extensible language: *genişletilebilir dil*, [07.01.13], Bir programcıya kullanıcı tarafından belirlenen ek yetenekler sağlamak için değiştirilebilen ya da kendi kendini değiştirebilen programlama dili. ÖRNEKLER: Ada, C++, FORTH, LISP, LOGO, Prolog, Smalltalk.

external: *dışsal*, [15.02.13], İçinde referans gösterilen modülün dışarıda tanımlandığı bir program yapısına ait olma. NOT: Bir bildirimin, tam tanımın dışarıda olduğunu işaret etmek ve ad sağlamak için modülün içinde olması gerekebilir.

external coupling: *dış bağlantırma*, [07.12.16], Değişkenlerin bağlantırmasının, biçimsel olarak dış

olacak şekilde tanımlanmış değişkenlerle sınırlandırılarak denetlendiği bağlantırma. NOT: PL/1 bu yeteneği olan programlama dillerinden biridir.

external level: *dış düzey*, [17.03.01], Bir bilgi sisteminin girdi ve çıktısındaki görünebilir bilginin kullanıcı esaslı temsil edilmesi ile uğraşan tüm yönlerde göz önünde tutulan düzey.

external schema : *dış şema*, [17.03.03], Dış düzeye ait olan ve belirli bir kullanıcı bakışı içindeki cümlelerin olası toplanmalarının dışsal olarak temsil edilmelerini ve bu temsil edilmelerin işleme yönlerini de içine alarak tanımlayan veri tabanı şemasının parçası.

extra-pulse: *fazladan vuru*, [12.01.47], Kayıt yada okuma sırasında oluşan ve kabul edilebilir olmayan bir ek vuru.

extra sector: *ek sektör*, [08.08.06], Kopya koruma metodunun bir parçası olarak, bir ize standard sektör sayısını aşacak şekilde kalan bilginin yazıldığı sektör.

extra track: *ek iz*, [08.08.07], Kopya koruma metodunun bir parçası olarak standard iz sayısını aşacak şekilde disk üzerine yazılan iz.

extract: *ayırıştırmak*, [06.06.02], (*f.*) Bir öğeler kümesinden, belirli koşullara uyan öğeleri seçmek.

Ff

facsimile *faks (1)*, [27.03.10], *bkz. fax*

facsimile machine: *faks makinesi*, [27.03.13], *bkz. fax machine*

fact: *olgu*, [28.02.01], (*Yapay zekada*) Doğruluğu genel olarak kabul edilen gerçek veya kavramsal dünyanın varlığı hakkında bir deyim. NOT: Bir olgu oldukça yüksek bir kesinlik faktörüne sahip olan bir inanış olarak görülebilir.

factor: *katsayı*, [02.C.20], Bir çarpma işleminde çarpanlardan biri.

factorial: *faktöriyel*, [02.03.13], 1'den başlayıp verilen bir sayıya kadar olan, ve onu da içeren ardışık doğal sayıların çarpımı.

factorial function: *faktöriyel işlevi*, [22.03.21], Faktöriyel hesaplamak için kullanılan işlev.

failsafe: *arıza önleme*, [08.06.04], (*Bilgisayar güvenliğinde*) Bir aksaklık olması durumunda tehlike yaratmanın engellenmesi ile ilgili olan.

failsafe operation: *bozulmayan işlem*, [21.01.05], Bir bileşen arızası oluştuğunda, cihazın kullanımdan çıkması, cihazın zarar görmesi ve cihazı kullanan kişilerin zarara uğraması ihtimallerinin azaltılması amacıyla bilgisayar sistemi tarafından yapılan işlem.

failsoft: *kısmi aksamalı*, [14.04.05], (s.) Bozulmalara ya da kısıtlamalara rağmen bir işlevsel birimin azaltılmış modda işlevini sürdürmesine ait. NOT:

Bozulmaya dayanıklılık, arıza önlemeli işlemleri oluşturmak için bir yöntemdir.

failure: *arıza*, [14.01.11], Bir işlevsel birimin, talep edilen bir işlevi yerine getirebilme yeteneğinin sona ermesi. NOT: Şekil 14.1'e bakılmalıdır.

failure access: *arıza erişimi*, [08.05.35], Bir veri işlem sisteminde, donanım veya yazılımda meydana gelen aksaklıklar sonucunda veriye yetkisiz ve genellikle habersiz bir şekilde erişim.

fake sector: *sahte sektör*, [08.08.08], Disk üzerinde büyük miktarlarda kullanılan ve yetkisiz kopyalayan programın diski kopyalamada başarısız olmasına neden olan başlığı mevcut ancak verisi olmayan sektör.

family-of-parts programming: *parça ailesi programlaması*, [24.02.08], Mevcut bir bölümün tasarımında küçük değişiklikler yaparak ya da parçaları, yarı montajları ya da önceden tasarlanmış yapıları birleştirerek bir bilgisayar destekli tasarım ve üretim sisteminde yeni bölümlerin oluşturulması metodu.

fanfold paper: *yelpaze katlanmış kağıt*, [12.07.25], *bkz. continuous forms*

fan-in: *giriş kapasitesi*, [07.12.19], Belirli bir modülü denetleyen modül sayısı. NOT: Bir yüksek giriş kapasitesi değeri, modül bağımlılığının ölçüsü olduğundan, bağlaştırmının yüksek olduğunu gösterir.

fan-out: *çıkış kapasitesi*, [07.12.20], Bir modül tarafından denetlenen modül sayısı. NOT: Bir yüksek çıkış kapasitesi

değeri çağıran modülün karmaşıklığının, alt bileşenleri denetlemek ve eşgüdümünü sağlamak için gerekli mantığın karmaşıklığı nedeniyle, yüksek olabileceğini gösterir.

fast select: *hızlı seçim*, [09.08.08], Çağrı oluşturma ve çağrı temizleme paketleri içine kullanıcı verisinin dahil edilmesini sağlayan sanal çağırma aracı seçeneği.

fatal error: *onulmaz hata*, [14.04.09], Programın daha sonraki işlemlerini anlamsız kılan hata.

fault: *bozukluk*, [14.01.10], Bir işlevsel birimin, istenen bir işlevi yerine getirme yeteneğini azaltan ya da bu yeteneğin tamamen ortadan kalkmasına neden olabilen normal dışı durum. NOT: Şekil 14.1'e bakılmalıdır.

fault seeding: *hata yerleştirme*, [07.07.32], *bkz. error seeding*

fault tolerance: *bozulmaya dayanıklılık*, [14.04.06], Bir işlevsel birimin, bozulma ya da hataların ortaya çıkması durumunda talep edilen işlevi yerine getirmeye devam edebilme yeteneği.

fault trace: *bozukluk kaydı*, [14.03.08], Bir bozulmanın algılanmasından hemen önceki bir dizi durumu yansıtan ve bir monitör tarafından elde edilen bir işlevsel birimin içsel işlemlerinin kaydı.

fax: *fakslamak*, [27.03.11], (*f.*) Bir görüntüyü faks aygıtı kullanarak iletmek. (*i.*) **1.** [27.03.10], Sayfaların görüntülerinin bir haberleşme sistemi üzerinden iletilmesi ve alıcı konumda bu görüntülerin kopyalarının oluşturulması. **2.** [27.03.12], Faks (1) aygıtından alınan kopya.

fax board: *faks kartı*, [27.03.14], Faks (1) ile görüntüleri iletmek ve almak için kullanılan ve kullanıcı terminaline yerleştirilen kart.

fax machine: *faks makinesi*, [27.03.13], Faks (1) ile görüntüleri iletmek ve almak için işlevsel birim.

fax modem: *faks modem*, [27.03.15], Faks makinesi ve modemin işlevlerini birleştiren işlevsel birim.

FCS: **FCS**, [09.06.15], *bkz. frame check sequence*

FDM: [09.05.25], *bkz. frequency division multiplexing*

FDMA: [09.05.29], *bkz. frequency division multiple access*

feasibility study: *fizibilite çalışması*, [20.02.02], Bir problemin ve muhtemel çözümlerinin faydaları, maliyetleri ve uygulanabilirliklerinin belirlenmesi için yapılan ve problemin ve muhtemel çözümlerinin belirlenmesini ve analizini gerçekleştiren çalışma.

feature-based speech recognition: *özellik tabanlı konuşma tanıma*, [29.02.12], Dalgalanma, formant frekanslar, zarf yükseklikleri ya da gürültü düzeyleri gibi özgün özelliklerin şablon işleştirme ile başarılan konuşma tanıma.

feed hole: *besleme deliği*, [12.06.07], Bir veri ortamı üzerine delinen ve ortamın konumlandırılmasını sağlayan delik.

feed pitch: *besleme aralığı*, [12.06.09], Besleme izi boyunca bulunan bitişik besleme deliklerinin karşılıklı noktaları arasındaki uzaklık.

feed track: *besleme izi*, [12.06.08], Veri ortamı içerisinde bulunan ve besleme delikleri içeren bir iz.

feedback propagation: *geri besleme yayılması*, [34.03.17], *bkz. back propagation*

feedback-propagation network: *geri beslemeli yayılma ağı*, [34.02.30], *bkz. back-propagation network*

feedforward network: *ileri beslemeli ağ*, [34.02.25], Geri besleme yollarına ve bir katmandaki yapay sinirler arasında hiç bir yola sahip olmayan çok katmanlı ağ. ÖRNEK: Çok katmanlı perceptron. NOT: Bu terim bazen herhangi bir katmanlı ağ ifade etmek için de kullanılır.

feedforward propagation: *ileri besleme yayılması*, [34.03.16], Çok katmanlı bir ağda, ağın giriş katmanından çıkış katmanına doğru bağlantı ağırlıkları ayarlamasının katman katman yayılması. NOT: İleri beslemeli ağ ile karıştırılmamalıdır.

FEP: [18.02.08], *bkz. front-end processor*

Fibonacci search: *Fibonacci araması*, [06.04.06], Kümedeki öğelerin sayısının bir Fibonacci sayısına eşit olduğu veya ilk en büyük yüksek Fibonacci sayısına eşit kabul edildiği ve aramanın her aşamasında öge kümesinin Fibonacci serisine göre bölündüğü, iki kesime bölmeli arama. NOT: 1. Fibonacci serisi her terimin önceki iki terimin toplamına eşit olduğu 0,1,1,2,3,5 8, ..., serisidir. 2. Fibonacci araması, ikili aramaya göre manyetik şerit gibi veri ortamlarında sıradan arama sayısını düşürdüğü için daha avantajlıdır.

field: *alan*, [04.07.02], (*Verinin düzenlenmesinde*) Bir veri ortamında veya bir depolama aygıtında belirli bir veri elemanları sınıfı için kullanılan belirlenmiş alan. ÖRNEK: Ekranda ücretlerin oranlarını girmek veya göstermek için kullanılan karakter konumları grubu.

field type : *alan türü*, [17.05.11], belirli bir kavramsal içerik içindeki temel yapının ve bu içerik içindeki bilginin temel yapısını göstermesinin örnekleri olan veri türü. ÖRNEK: belirli bir içerikte, "tarih" veri türü temel olabilir, fakat başka içeriklerde tarih "yıl", "ay" ve "gün" veri türlerinin bulundurulabilir. NOT: Bir veri

türünün temel yapı olup olmayacağı bakış açısına göre değişir.

file: *dosya*, [01.08.06], [04.07.10], Bir birim olarak işlenen veya saklanan ismi belirli bir kayıt seti.

file maintenance: *dosya bakımı*, [04.07.12], Bir dosyanın güncellenmesi veya yeniden düzenlenmesi eylemi.

file protection: *dosya koruma*, [08.01.08], Bir dosyaya yetkisiz olarak erişime, dosyanın düzeltilmesine veya silinmesine karşı koruma amacı ile uygun idari, teknik ve fiziksel yöntemlerin uygulanması.

file server: *dosya sunucusu*, [18.02.18], Dosyaları ihtiva eden ve bu dosyalara erişimi kolaylaştırmak için düzenlenmiş dosyalar içeren bir sunucu.

file transfer, access and management: *dosya aktarımı, erişimi ve yönetimi*, [26.05.08], Kullanıcı uygulama süreçlerinin, uçtaki açık sistemler arasında dosyaları taşımalarını, dosyaları yönetmelerini ve dosyalar kümesine erişimini sağlayan uygulama hizmeti.

file updating: *dosya güncelleme*, [04.07.11], Bir dosyadaki verilere ekleme, silme veya veriyi değiştirme eylemi.

filing: *dosyalama*, [27.01.06], Bir dokümanın elektronik ya da optik yollarla veya basılı kopya olarak saklanması.

fill: *doldurmak*, [13.05.16], (*f.*) Kapalı bir alana veya nesneye baştan sona görüntü elamanlarının tekrarlanan bir düzenlemesini yapmak. (*i.*) *doldurma*, [25.04.07], Bir andaç-halka ağında, bir iletici veri istasyonunun, andaçlardan, çerçevelerden ve iletme durumunun belirsiz ya da pasif olarak anlaşılmasını önlemek için durdurma dizilerinden önce ya da sonra gönderdiği belirli bir bit örüntüsü.

fill pattern: *doldurma örüntüsü*, [13.05.17], Kapalı bir alanın doldurulmasında görüntü elemanlarının tekrarlanan bir düzenlemesi. ÖRNEK: Kesintisiz renk veya şeritler üreten elemanlar.

find: *arama*, [23.04.12], *bkz. search*

find and replace: *arama ve değiştirme*, [23.04.13], *bkz. search and replace*

finite-element analysis: *sonlu-eleman analizi*, [24.02.01], Bir mekanik bölümün ya da daha genel olarak bir fiziksel yapının yapısal özelliklerinin, ayırık (discrete) elemanlara ayrışmasını temel alan analizi.

finite-element modeling: *sonlu eleman modellemesi*, [24.02.02], Tasarım halindeki bir mekanik bölüm ya da fiziksel yapıyı temsil eden bir matematiksel modelin veri işleme sistemi yardımıyla sonlu eleman analizi için oluşturulması.

fire: *ateşlemek*, [28.02.32], (*f.*) Bir kural tarafından belirlenen eylemi, bu kural tarafından ifade edilen koşulun karşılanmasıyla başlatmak.

firmware: *bellenim*, [01.01.09], Bellekten işlevsel olarak bağımsız ve genellikle bir ROM'da depolanmış komutlar ve ilgili verilerin sıralı bir kümesi.

first-generation language: *birinci nesil dil*, [07.01.07], Birleştirme diline çok benzeyen ve bir bilgisayarın makine diline bağımlı olan programlama dili.

fitness-for-use test: *kullanıma uygunluk testi*, [20.05.08], *bkz. usability test*

fixed decimal mode: *sabit ondalık modu*, [22.03.19], Bir hesaplamanın sonunda gösterilecek ondalık yerlerin sayısının önceden seçileceği mod.

fixed function generator: *sabit işlev üretici*, [19.01.12], Üretilen işlevin tasarım aşamasında belirlendiği ve bu

işlevin kullanıcı tarafından değiştirilemediği işlev üretici.

fixed radix notation: *sabitlenmiş kök notasyonu*, [05.04.13], İçerisinde muhtemelen en yüksek ağırlığa sahip bir hane dışında tüm sayı hanelerinin aynı köke sahip olduğu kök notasyonu. NOT: Ard arda gelen hanelerin ağırlıkları tek bir kökün ard arda gelen tam sayı kuvvetleridir, her biri aynı katsayıyla çarpılmaktadır. Kökün negative tam katları kesirlerin gösterimi için kullanılmaktadır. Sabitlenmiş kök notasyonu karma kök notasyonunun özel bir durumudur.

fixed-count iteration: *sabit sayıda yineleme*, [07.03.10], Bir döngünün yürütülmesini belirli bir koşul gerçekleşinceye kadar değil de belirli sayıda yinelemeden sonra sonlandıran bir yineleme düzeni.

fixed-point representation system: *sabit nokta gösterim sistemi*, [05.04.19], İçerisinde kök noktası bazı notasyona göre sayı hanelerinin içine örtük olarak sabitlenmiş kök notasyonu.

fixed-point type: *gizli ondalık tür*, [15.04.09], Her bir veri nesnesinin sabit noktalı temsil edilen bir sistemde ifade edildiği bir veri türü. NOT: Şekil 15.1'e bakınız.

flag: *bayrak*, [07.02.13], Belirli bir koşulun durumunu gösteren değişken.

flatbed plotter: *yassı çizici*, [13.04.11], Düz bir yüzey üzerine monte edilmiş görüntü yüzeyi üzerinde görüntüyü çizen bir çizici.

flaw: *kusur*, [08.05.07], (*Bilgisayar güvenliğinde*) Bir işlem hatası, ihmal veya yanlış sonucunda koruma mekanizmalarının devre dışı bırakılması veya etkisiz hale getirilmesiyle oluşan bir hata.

flexible manufacturing system: *esnek üretim sistemi*, [24.01.15], Üretim planındaki değişikliklere kolay uyum sağlanmasına izin veren taşıma mekanizmalarından ve sayısal olarak denetlenebilen üretim birimlerden meydana gelen sistem.

flicker: *titreşme*, [13.03.28], Görüntünün aydınlanma şiddeti ve renk gibi özelliklerinden birinde olan istenmeyen ritmik değişim.

flip-flop: flip-flop, [03.01.04], *bkz. bistable*.

floating decimal mode: *kayan ondalık modu*, [22.03.20], Hesap makinesine girilen giriş verisi modundan bağımsız olarak hesaplamaların sonucunda ondalık işaretin otomatik olarak yerleştirildiği mod.

floating head: *kayan kafa*, [12.03.32], Kayıt yüzeyinden uzak bir hava yüzeyi üzerinde kayan manyetik kafa.

floating-point base: *kayan nokta tabanı*, [05.05.06], Bir kayan nokta gösterim sisteminde, 1'den büyük olan, üs ile açık olarak belirlenen kuvvete yükseltile ve ardından temsil edilen gerçel sayıyı belirlemek için mantisle çarpılan bir sabit pozitif tamsayı tabanı.

floating-point radix: *kayan nokta kökü*, [05.05.06], *bkz. floating-point base*.

floating-point representation: *kayan nokta gösterimi*, [05.05.02], Bir gerçel sayının bir kayan nokta gösterim sisteminde gösterimi. ÖRNEK: Aşağıdaki sayının kayan nokta gösterim sisteminde gösterimi: $0,0001234 = 0.1234E-3$ burada 0,1234 mantis'dir; -3 üs'dür, ve E ile ifade edilir. Sayılar değişken noktalı ondalık sistemde ifade edilir. Kayan nokta tabanı 10'dur.

floating-point representation system: *kayan nokta gösterim sistemi*, [05.05.01],

İçerisinde bir gerçel sayının birbirinden farklı bir çift sayı ile gösterildiği bir sayma sistemi, gerçel sayı; sayılardan biri olan mantis ile diğer sayı tarafından gösterilen bir üs ile temsil edilen bir kuvvetin kayan nokta tabanından üs alınmasıyla elde edilen bir değerdir. NOT: Kayan nokta gösterim sisteminde, kök noktanın hareket ettirilmesiyle ve uygun şekilde üssün ayarlanmasıyla elde edilen aynı sayının pek çok gösterimi mevcuttur.

floating-point type: *kayan noktalı tür*, [15.04.10], Her bir veri nesnesinin kayan noktalı temsil edilen bir sistemde ifade edildiği bir veri türü. NOT: Şekil 1.1'e bakınız.

flooding: *taşma*, [08.05.43], Kazayla veya bilerek büyük miktarda verinin girilmesi sonucunda hizmetin reddedilmesi durumunun oluşması.

floppy disk: *esnek disk*, [12.01.37], Koruyucu bir kabın içerisine konulmuş esnek bir manyetik disk.

flow control: *akış kontrolü*, [09.06.21], Veri iletişimde, gerçek aktarma oranının kontrol edilmesi.

flow diagram: *akış diyagramı*, [01.05.06], *bkz. flowchart*.

flowchart: *akış şeması*, [01.05.06], Bir işlemi veya programı belgelendirmek veya tasarlama amacıyla birbirine çizgilerle bağlanmış uygun açıklamalı geometrik şekiller kullanarak, bir problemin adım adım çözümünün veya bir işlemin çizimle gösterilmesi.

flush left: *sola yanaşık*, [23.06.15], *bkz. left aligned*

flush right: *sağa yanaşık*, [23.06.14], *bkz. right aligned*

flying head: *uçan kafa*, [12.03.32], *bkz. floating head*

FM recording: *fM kaydetme*, [12.03.24], *bkz. frequency modulation recording*

FMS: [24.01.15], *bkz. flexible manufacturing system*

folder: *klasör*, [27.02.09], Dokümanlar ya da elektronik postanın düzenlenmesi için bir mantıksal veya sanal saklama alanı.

font: *yazı tipi*, [23.06.35], Aynı temel tasarıma sahip olan karakterler topluluğu. ÖRNEK: 9-noktalı Courier yazı tipi vb. NOT: Aynı yazı tipi farklı boyutlara sahip olabilir.

footer: *sayfa altlığı*, [23.06.10], Bir belge içinde bir ya da daha fazla sayfanın alt tarafına yazılan blok. NOT: Bir sayfa altlığı sayfa numarası gibi değişik bilgileri kapsayabilir.

for-construct: *for yapısı*, [15.05.20], Genellikle bir döngü-kontrol değişkenine dayalı olan kontroller için gerçekleştirilecek bir test işlemini ve tekrar kontrol değişkenini tekrar adımlarının dışına taşıyacak değişiklikler talimatını tanımlayan tekrar kontrolü için bir dil yapısı.

foreground image: *ön alan görüntüsü*, [13.05.66], Durgun bir görüntünün her hareket için değiştirilebilen parçası.

foreign key : *ikincil anahtar*, [17.04.15], Bir ilişkide başka bir ilişkideki birincil anahtara karşılık gelen bir veya bir grup nitelik.

form feed: *form besleme*, 1. [12.07.27], Formun atanmış kısmını yazma konumuna getirmek için kullanılan bir kağıt atlaması. 2. [12.07.28], Yazma yada görüntüleme konumunun, önceden belirlenmiş bir sonraki form, bir sonraki sayfa yada eşdeğeri üzerindeki ilk satıra getirilmesi.

form flash: *form görüntüleme*, [13.05.68], Kaplama form görüntüsü.

form letter: *şablon mektup*, [23.04.06], Bir ya da daha fazla alıcının adı ve adresi gibi bilgiyi ekleyerek kişiselleştirilebilen ve bir veri ortamına depolanmış, standard metin içeren mektup.

form overlay: *kaplama form*, [13.05.67], Bir arka plan görüntüsü olarak kullanılan rapor biçimi, enlem ve boylam çizgileri veya harita gibi bir örüntü.

formal logic: *biçimsel mantık*, [02.01.03], Argümandaki terimlerin anlamlarına bakmaksızın; geçerli bir argümanın yapısı ve şekillerinin irdelenmesi metodu.

formal parameter: *biçimsel parametre*, [15.03.15], Belirli program parçalarının bildiriminde tanımlanan, somut bir örnekle gösterim veya bir program çağırma içindeki gerçek parametre ile ilişkilendirilen bir parametre.

formal parameter mode: *biçimsel parametre durumu*, [15.06.20], Biçimsel parametrenin, değiştirilmeksizin değerlendirilip değerlendirilemeyeceğini, yeni bir değer verilebileceğini veya değiştirilip değerlendirileceğini işaret eden bir karakteristik.

formal specification: *biçimsel belirtim*, [07.07.29], 1. (programlamada) Genellikle doğruluk ispatlamada kullanım için bir biçimsel gösterimde yazılmış belirtim. 2. [20.01.04], Bir sistemin gerçekleştirilmesini matematiksel olarak türetmek ya da sistemin gerçekleştirilmesinin geçerliliğini matematiksel olarak kanıtlamak için kullanılan belirtim.

formant: *formant*, [29.01.21], İnsan ses sistemindeki rezonans nedeniyle konuşma frekans bandındaki ayırt edici özelliği olan frekans bölgesi.

formant synthesis: *formant sentezleme*, [29.03.06], İnsan ses modelinin formantlarını modelleyen süzgeçler yoluyla yapay konuşma üretme.

format: *biçim*, [23.02.06], 1. (*Metin işleme*) Bir metnin; bir veri ortamındaki ya da yazdırılmış ya da görüntülenmiş formundaki belirli bir yerleşimi ya da düzenlemesi. 2., [15.04.35], (*Programlama dillerinde*) Bir kayıt, dosya, mesaj, depolama cihazı veya iletim kanalı içindeki veri nesnelerinin karakter biçiminde temsil edilmesini belirten bir dil yapısı.

format effector: *biçim dengeleyici*, [04.04.04], Basılan, ekranda gösterilen ya da kaydedilen veriyi konumlandırmak için kullanılan kontrol karakteri. ÖRNEK: Boşluk karakteri, yatay boşluk karakteri, gönder karakteri.

formatting: *biçimleme*, [23.02.07], (*Metin işleme*) Kullanıcı tarafından belirlenmiş kriterlere göre metnin yerleşiminin hazırlanmasına olanak sağlayan, metin düzenleyicinin ya da diğer metin işleme yazılımının yeteneği.

forward: *iletmek*, [32.06.04], (*f.*) Alınan bir iletiye yeni bir amaçlanan alıcı atayarak ileti yaratmak.

forward chaining: *ileri yönde zincirleme*, [28.03.07], Yerleşik gerçekler ile başlayarak ve kural tabanlı bir sistemin bir amaca ulaştığı ya da yeni olasılıkları bitirdiğinde sona ererek elde edilen sonuç çıkarmaların sırasını düzenleyen yinelemeli yordam.

forward channel: *ileri aktarma kanalı*, [09.03.15], İletim yönünün, kullanıcı verilerinin aktarıldığı yön ile sınırlandırıldığı bir iletim kanalı.

forward LAN channel: *ileri aktaran LAN kanalı*, [25.03.03], Bir geniş bant LAN'de, yönlendirici istasyondan veri

istasyonlarına veri iletimi için tahsis edilen kanal.

forward propagation: *ileri yayılma*, [34.03.16], *bkz. feedforward propagation*

forward recovery: *ileri yönde kurtarma*, [07.06.35], Bir sistem, program, dosya, veritabanı ya da diğer bir kaynağın gerekli işlevleri gerçekleştirebildiği önceden bulunulmamış yeni bir duruma getirildiği kurtarma çeşidi. ÖRNEK: Dosyaya yapılan değişikliklerinin kronolojik olarak kaydedilmesiyle elde edilen veriyi kullanarak ve önceki bir sürümü güncelleştirerek bir dosyanın verilen bir duruma yeniden getirilmesi.

forward recovery: *İleri yönde kurtarma*, [08.07.07], Daha önceki bir sürümü ve günlük kayıt dosyasını kullanarak verinin sonraki sürümünün veri kurtarımı.

forward-propagation network: *ileri yayılma ağı*, [34.02.25], *bkz. feedforward network*

fourth-generation language: *dördüncü nesil dil*, [07.01.12], Programcı olması gerekmeyen bir kullanıcıya, yakın doğal dilde deyimler yazmaya izin veren, bir üçüncü nesil dilden daha yüksek basit deyimler makine komutları oranı olan ve kullanıcının çalışabileceği soyutlama düzeyini önceki nesillerden programlama dillerinin ötesine götüren bir yüksek düzey dil. ÖRNEK 1: Bir dördüncü nesil dilde, bir müşteri listesini sıralama şu şekilde ifade edilebilir: "Sırala müşteri_listesi müşteri_adi'nda artan düzende". Kullanıcının herhangi bir sıralama algoritması bilmesi gerekli değildir. ÖRNEK 2: dBASE bir dördüncü nesil dildir.

frame: *çerçeve*, 1. [09.06.08], (*Veri iletişimi*) Kullanıcı verisini ve kontrol verisini iletmek için bir protokol tarafından önceden belirlenmiş alanlardan ibaret olan bir veri yapısı. NOT 1: Bir çerçevenin birleşimi, özellikle alanların

türü ve sayısı protokol türüne göre değişebilir. NOT 2: Şekil 9.5'e bakınız. **2.** [28.02.13], (*Yapay zekada*) Her biri yuva olarak adlandırılan atanmış bir bölümde saklanan bir özellikler topluluğu ile bir nesneyi ilişkilendiren veri yönelimli bir bilgi gösterimi.

frame buffer: *görüntü tampon belleği*, [13.04.41], bkz. *Video RAM*

frame check sequence: *çerçeve kontrol dizisi*, [09.06.15], Bir çerçeve içinde mevcut veriler tarafından belirlenen ve iletim hatalarını kontrol etmeyi sağlamak için çerçeve içinde ihtiva edilen bir bitler sırası.

frame control field: *çerçeve kontrol alanı*, [09.06.14], Çerçeve türünü ve bazı kontrol fonksiyonlarını tanımlayan bir bit örüntüsü.

frame end delimiter: *çerçeve sonu sınırlayıcısı*, [09.06.12], bkz. *end-of-frame*

frame start delimiter: *çerçeve başlatma sınırlayıcısı*, [09.06.11], bkz. *frame start delimiter*

free-space administration: *serbest alan yönetimi*, [17.08.21], Bir veri tabanı için mevcut depolama alanını idare etme için programların veya metotların kullanımı.

frequency division multiple access: *Frekans bölmeli çoklu erişim*, [09.05.29], Ortak kanal içindeki her *iletim kanalı koluna* ayrı bir frekans bandının tahsis edildiği çoklu erişim tekniği.

frequency division multiplexing: *Frekans bölmeli çoklama*, [09.05.25], Birkaç bağımsız sinyalin tek bir iletim kanalı üzerinden iletimi için ayrı frekans bantlarına tahsis edildiği çoklama.

frequency modulation recording: *frekans modülasyonlu kaydetme*, [12.03.24], Her hücre sınırındaki

mıknatıslanma koşulunda bir değişiklik olduğu ve bir biri göstermek üzere hücre merkezinde bir değişikliğin olduğu sıfıra dönüşüz kaydetme.

frequency shift keying: *Frekans kaydırma anahtarlama*, [09.05.13], Modüle edilen bir sayısal sinyalin önceden belirlenmiş sabit sayıda değerler arasından çıkış sinyalinin frekansını değiştirdiği bir modülasyon.

front-end computer: *ön uç bilgisayar*, [18.02.08], bkz. *front-end processor*

front-end processor: *ön uç işlemci*, [18.02.08], Bir bilgisayar ağında, ana bilgisayarın iletişim yükünü azaltan bir işlemci. NOT: Ön uç işlemcinin görevi hat kontrolü, mesaj düzenleme ve kontrol, kod dönüştürme ve hata kontrolünü içerebilir.

FSK: [09.05.13], bkz. *frequency shift keying*

FTAM: [26.05.08], bkz. *file transfer, access and management*

full-duplex transmission: *tam çift yönlü iletim*, [09.03.07], bkz. *duplex transmission*

full-page display: *tüm sayfa görüntüsü*, [23.03.04], Bir sayfada bir anda yazdırılabilecek kadar çok sayıda grafiğin ya da metin satırının görüntüsü.

fully connected network: *tam bağlantılı ağ*, [18.03.06], Herhangi iki düğüm noktası arasında bir dalın olduğu bir ağ. NOT:Şekil 18.3'e bakınız.

fully connected network: *tam bağlantılı ağ*, [34.02.18], bkz. *totally connected network*

function: *fonksiyon, işlev*, 1. [02.C.11], Bir değişkenin alabileceği değerlerin oluşturduğu A tanım kümesinin herhangi bir elemanını değer kümesi diye isimlendirdiğimiz B kümesine ilişkin

herhangi bir elemana götüren f bağlantısına A tanım kümesinden B'ye bir fonksiyon denir. **2.** [15.06.12], (*programlama dillerinde*) Çağrıldığı yere getirdiği bir veri değerini üreten genellikle biçimsel parametreleri olan bir alt program. NOT: Bir işlev aynı zamanda parametrelerin kullanımı yoluyla diğer değişiklikleri üretebilir.

function call: *işlev çağırma*, [15.06.13], Bir işlevin çalıştırılmasının çağırılması için gerçek parametreleri sağlayan ve işletilmesine sebep olan bir dil yapısı. NOT 1: Bir işlev çağırma bir deyimde işlem olarak veya bir alt program çağırmasının gerçek parametreleri olarak kullanılabilir. NOT 2: İşlem çağırma deymi ile farklıdır.

function generator: *işlev üretici*, [19.01.11], Örneksel çıkış değişkeni, örneksel giriş değişkenlerinin bazı fonksiyonlarına eşit olan işlevsel birim.

function preselection capability: *işlev önseçim yeteneği*, [22.03.04], Birden fazla işlevi özel bir denetim tuşu ile yapabilme yeteneği.

functional analysis: *işlevsel analiz*, [20.02.06], Gerçek ya da planlanmış bir sistemin işlevlerinin belirli bir sisteme göre incelenmesi.

functional cohesion: *işlevsel bağlılık*, [07.12.05], Bir modülün tüm etkinliklerinin belirlenmiş tek bir amacın başarımına katkıda bulunduğu bağlılık.

functional dependence: *işlevsel bağımlılık*, [17.04.17], İlişki niteliklerinde her bir A nitelik değeri için yalnızca bir ilişkili B nitelik değerinin karşılık geldiği (A, B) çiftine ait nitelik. NOT: Matematiksel olarak ifade edilirse, A'dan B'ye bir eşleştirme mevcuttur.

functional design: *işlevsel tasarım*, **1.** [03.03.01], Bir sistemin bileşenlerinin işlevlerine ait ve bunlar arasında geçerli olan ilişkilere ait belirtilimler. **2.** [20.03.03], Sistem bileşenlerinin ve bu bileşenler arasındaki ilişkilerin işlevlerinin belirtimi.

functional language: *işlevsel dil*, [07.01.20], Özellikle işlev çağrılarının kullanımı aracılığıyla bir veri işleme sisteminin eylemleri ile başarılabacak duruma ulaşmak için gerekli yöntemleri sağlayan bir programlama dili. ÖRNEK: FORTH, LISP, ML, Miranda, Postscript.

functional programming: *işlevsel programlama*, [07.02.07], Çoğunlukla programları olası iç içe işlev çağrıları dizisi olarak yapılandırmak için bir metot.

functional unit: *fonksiyonel birim, işlevsel birim*, **1.** [01.01.40], Belirli bir amacı yerine getirebilecek yetenekte yazılım, donanım veya her ikisinden oluşan bir varlık. **2.** [10.01.01], Belirli bir amacı gerçekleştirebilen; yazılımın, donanımın ya da her ikisinin bir ögesi. **3.** [14.01.01], Yazılım, donanım ya da her ikisinin birleşiminden oluşabilen ve belirli bir amacı yerine getirebilecek yetenekte olan bir öge.

fusion: *birleştirme*, [08.05.40], *bkz. Linkage*

fuzzy logic: *bulanık mantık*, [28.02.05], Gerçekler, sonuç çıkarma kuralları ve niceleyicilere kesinlik faktörlerinin verildiği klasik olmayan mantık.

fuzzy set: *bulanık küme*, [28.02.04], Her ögeyi, genellikle 0'dan 1'e kadar olan ve ait olduğu kümenin derecesini işaret eden bir sayı ile eşleştirilen özelliğe sahip olan klasik olmayan bir küme.

fuzzy-set logic: *bulanık küme mantığı*, [28.02.05], *bkz. fuzzy logic*

Gg

gap width: *boşluk genişliği*, [12.05.15], Bir manyetik kafadaki kutuplar arasındaki uzaklık.

gas panel: *gaz paneli*, [13.04.07], Bir düzlemde gazla doldurulmuş bir panel içinde elektrotlar şebekesinden oluşan bir görüntü parçası. NOT: Bir görüntü yenilenmeksizin uzun süre kalabilir.

gate: *geçit*, [03.04.04], Temel bir mantıksal işlem gerçekleştiren bir kombinasyonel devre. NOT: “Geçit” terimi genellikle bir çıkış içerir.

gateway: *ağ geçidi*, [18.02.09], Farklı ağ mimarisine sahip iki bilgisayar ağını birbirine bağlayan işlevsel birim. ÖRNEK: LAN ağ geçidi, posta ağ geçidi. NOT: Bilgisayar ağları ya yerel alan ağları, geniş alan ağları veya başka tür ağlar olabilir.

gateway : *ağ geçidi*, [32.02.11], bkz. *mail gateway*

general-purpose language: *genel amaçlı dil*, [07.01.23], Çok çeşitli uygulamalarda kullanıma uygun olan yüksek düzey dil.

generate-and-test *üret ve test et*, [28.03.17], Olası çözümler üretme ve verilen ölçütleri karşılamayan çözümleri çıkararak elemeye dayalı olan problem çözme.

generated address: *üretilmiş adres*, [07.09.39], Bir programın yürütülmesi esnasında hesaplanmış adres.

generating function: *üretme fonksiyonu*, [02.04.06], Üretme fonksiyonu, verilen bir dizinin fonksiyonları ya da sabitleri, sonsuz bir seri tarafından gösterildiğinde, seride katsayı olan fonksiyon ya da sabitlerin matematikle ilgili fonksiyonudur. ÖRNEK: Legendre polinomunun $P_n(x)$ açılımının aşağıdaki gibi olması nedeniyle;

$$(1 - 2ux - u^2)^{-1/2}$$

bir üretme fonksiyonudur.

$$(1 - 2ux - u^2)^{-1/2} = \sum_{n=0}^{\infty} B_n(x)u^n$$

generic: *genel yapı*, [15.06.28], Zorunlu yazma kurallarına uygun olarak uygulanabilir veri türleri için gerçek dil yapısı oluşturmak amacıyla bir şablon olarak hizmet eden bir dil yapısına ait olma.

generic body: *genel gövde*, [15.06.30], Genel somut bir örnek esnasında gerçek dil yapılarının ilişkili gövdeleri için bir şablon olarak hizmet eden genel bir somut örneğin gövdesi.

generic declaration: *genel yapı bildirimi*, [15.06.29], Genel somut bir örnek esnasında gerçek parametreler tarafından yer değiştirecek olan genel

parametreleri tanıtan genel dil yapısının bildirimi.

generic instance: *genel örnek*, [15.06.35], Genel somut örnek ile genel bir modülden yaratılan somut bir örnek.

generic instantiation: *genel somut örnek*, [15.06.34], Somut bir modül yaratmak için genel modülden genel parametreleri çözen işlem.

generic module: *genel modül*, [15.06.33], Genel somut örnek ile modüller yaratmak için parametreleştirilen bir şablon. NOT: Şablonun parametreleri genel özelliklerdir ve modüllerinin sonucunun biçimsel parametreleri ile karıştırılmamalıdır.

generic operation: *genel işlem*, [15.06.31], Aşırı yüklenen ve belirli bir işlemi tasarlamayan fakat daha ziyade belirli veri türlerinin biçimsel parametrelerini sağlayan işlem. ÖRNEK: "+" sözcüksel işareti tamsayı toplamı, gerçek sayı toplamı, küme birleştirilmesi, bitleştirme vb. anlamlara gelebilir

generic package: *genel paket*, [15.06.32], İlgili algoritmalar ve işlemler için şablonlar sağlamak amacı ile tasarlanan bir paket. ÖRNEK: Trigonometrik fonksiyonlar için genel paketler, yığın işlemleri, mali fonksiyonlar vb. ifadeler.

generic unit: *genel birim*, [07.04.72], Uygun bir dil yapısının çeviri zamanında türetildiği, dil yapısının olasılıkla parametrelendirilmiş modeli.

genetic learning: *kalıtsal öğrenme*, [31.03.26], Dayanıklılığına bağlı olarak sınıflandırma çiftlerini seçen, yeni ürünler yaratmak için kalıtsal işlemleri çiftlere uygulayan, var olan kurallar yetersiz olduğu zaman yeni ve makul kurallar üretmek için en güçlü sınıflandırıcıların en zayıfların yerine geçtiği yinelemeli

sınıflandırma algoritmasını temel alan makine öğrenmesi. NOT: "Kalıtsal" terimi, doğal genetik alanından gelmektedir. Genetik; kalıtıma, türlerin değişimine ve uygun olanın hayatta kalmasına dayanan bir alandır.

geometric modeling: *geometrik modelleme*, [13.01.08], [24.02.03], Bir bilgi işlem sistemi üzerinde, üç boyutlu şekillerle değiştirilebilecek bir düzen içinde gösteren bir modelin oluşturulması.

GKS: *GKS*, [13.01.14], *bkz. Graphical Kernel System*

global: *genel*, [15.02.12], Programın tüm modüllerinin kapsamı içinde olduğu bir program yapısına ait olma.

global address administration: *genel adres yönetimi*, [25.01.20], *bkz. universal address administration*

global find and replace: *belgenin tümünde arama ve değiştirme*, [23.04.14], *bkz. global search and replace*

global search and replace: *belgenin tümünde arama ve değiştirme*, [23.04.14], Kullanıcının, özel karakter dizileri, gömülü komutlar ya da belge içinde özel nitelikli karakterler gibi öğelerin konumlarını bulmasına ve onu otomatik olarak ya da kullanıcı denetimi altında verilen bir metin ile yer değiştirmesine olanak sağlayan işlev ya da mod.

glyph: *grafik karakter şekli*, [13.03.16], Bir harf veya simge şekli gibi bir grafik karakter şekli.

glyph font: *grafik karakter fontu*, [13.03.18], Yükseklik, koyuluk ve eğim gibi karakteristikler kümesinin tanımı, endeksleme planı ve grafik karakter şekillerinin bir kümesi

goto statement: *goto deyimi*, [15.05.11], Program kontrolünün çalışma sırasındaki yerinden genellikle bir etiket tarafından tanımlanan bir hedef deyimine açıkça aktarılmasını belirleyen basit deyim. NOT: Program kontrolünün aktarılması atlamaya karşılık olabilir

gouraud shading: *kenarlara yoğunlaşan (Gouraud) gölgeleme*, [13.02.27], Her kenar boyunca köşe noktası yoğunluklarının doğrusal interpolasyonu ile bir çokgen modelinin pürüzsüz gölgelenmesi. NOT: Şekil 13.2'ye bakınız.

gramer checker: *gramer denetleyici*, [23.04.08], Hazır bir program ile metnin söz dizim özelliklerini karşılaştıran ve onu düzeltmek için alternatifleri sunan yazılım.

graphic character: *grafik karakteri*, [04.03.01], Görsel bir gösterimi olan bir kontrol karakterinden farklı olarak ve yazma, basma veya ekranda gösterim yoluyla üretilen bir karakter. NOT: Bir grafik karakteri bir metin içerisinde bir kontrol karakterini temsil etmek üzere kullanılabilir.

graphic display (device): *grafik görüntü (aygıt)*, [12.08.14], Verinin herhangi bir grafik biçiminde görünümünü sağlayan görüntü aygıtı.

graphic primitive: *başlangıç grafiği*, [13.02.15], bkz. *output primitive*

graphical kernel system: *grafiksel çekirdek sistemi*, [13.01.14], Bilgisayar grafiklerinin programlanması için bir işlevler kümesi ve bir uygulama yazılımı ile grafik giriş-çıkış birimleri arasında bir işlevsel ara yüz sağlayan standardlaştırılmış grafiksel sistem.

graphics digitizer: *grafik sayısallaştırıcı*, [13.04.25], Geometrik örneksel veriyi sayısal biçime çevirmek için bir grafiksel girdi birimi.

graphics tablet: *grafik tableti*, [13.04.31], Normal olarak konumlayıcı cihaz olarak kullanılan, konumları işaret eden bir mekanizması olan özel düz bir yüzey.

graphics workstation: *görüntü birimi, grafiksel iş istasyonu*, [13.04.04], Grafiği ve alfa sayısal verileri işleyen ve gösterebilen, bir veya daha çok girdi birimini içerebilen iş istasyonu.

gray scale: *grilik ölçeği*, [13.03.19], Siyah ve beyaz arasındaki aydınlatma şiddetleri aralığı. NOT: Gri gölgeler eşit aydınlatma şiddetine sahip temel renklerin birleşimi tarafından üretilebilir.

grid: *ızgara*, [13.02.16], Bir görüntü yüzeyindeki konumları belirlemek için kullanılan iki boyutlu çizgiler sistemi.

grid network: *ızgara ağ*, [18.03.08], Bir doğrusal ağın iki boyutta genişlemesi. NOT 1: Üç düğüm sınıfı vardır: sırası ile 2, 3 veya 4 yol ile bağlanan köşelerdeki düğümler, kenarlardaki düğümler ve iç taraftaki düğümler. NOT 2: Şekil13.3'e bakınız.

grouping isolation: *gruplandırma yalıtımı*, [21.03.14], Elektrik devrelerinin grupları arasındaki elektriksel ayırım. NOT: Bir grup içinde, güç kaynağında olduğu gibi bir elektriksel bağlantı vardır.

group technology: *grup teknolojisi*, [24.03.02], Benzer, sıkça kullanılan bölümleri birleştirerek gruplamak için bilgisayar destekli süreç planlamasında kullanılan kodlama ve sınıflandırma teknikleri. NOT: Bu teknik belirli özellikteki parçaları yerleştirmeyi kolaylaştırır ve benzer parçaların üretiminin standardlaştırılmasına yardım eder.

guard: *koruyucu*, [07.10.13], Bir seçici bekleme deyimindeki bir alternatifin açık ya da kapalı doğasına karar vermek için kullanılan bir koşullu deyim.

guard: *koruma*, [08.06.27], (Bilgisayar güvenliğinde) Farklı güvenlik seviyelerinde çalışan iki veri işleme sistemi arasında veya bir kullanıcı terminali ile bir veri tabanı arasında, kullanıcının erişime hakkının olmadığı veriyi süzerek atmak için bir güvenlik süzgeci sağlayan fonksiyonel birim.

guide edge: *klavuz kenar* [12.01.19], bkz.
reference edge

Hh

hacker: *bilgisayar korsanı*, [01.07.03], 1. Teknik olarak bilgili bir bilgisayar uzmanı. 2. [01.07.04], Korunma altındaki kaynakları yetkisiz şekilde erişerek elde etmeyi tasarlayan teknik olarak bilgili bir bilgisayar uzmanı.

half-duplex transmission: *yarı çift yönlü iletim*, [09.03.06], Bir anda tek yönde olmak üzere tek hat üzerinden her iki yönde veri iletimi.

hand-held calculator: *cep hesap makinesi*, [22.02.01], bkz. *pocket calculator*

handle: *düzenleyici kutu*, [13.05.61], (*Bilgisayar grafiklerinde*) Bir pencerenin köşelerinin birinin üzerinde gözükebilen ve grafik nesnesini veya pencereyi yeniden boyutlandırmak için kullanılan küçük dikdörtgen kutu.

handle (an exception): *işlemek (bir özel durum)*, [07.06.48], (*f.*) Bir özel durumun ortaya çıkmasının sonucu olarak doğrudan önlem almak. NOT: Normal olarak, denetim önlemi alan özel durum işleyiciye aktarılır.

hard copy: *basılı kopya*, [01.06.04], Bir şeklin görüntüsünün bir yazıcı veya bir çizici üzerine kalıcı bir kopyasının üretilmesi, yazdırılması.

hard disk: *sabit disk*, [12.01.38], Sabit bir manyetik disk.

hard hyphen: *zorunlu kesme*, [23.04.25], bkz. *required hyphen*

hard page break: *zorunlu sayfa kesme*, [23.06.25], Konumu metin düzenleme esnasında değişmeyen, seçilmiş bir konumda elle girilen sayfa kesme.

hard sectoring: *fiziksel sektörleme*, [12.05.17], Bir manyetik disk birimi üzerindeki sektör sınırlarının fiziksel olarak işaretlenmesi.

hard space: *bölünemeyen boşluk*, [23.04.23], bkz. *no-break space*

hardware: *donanım*, [01.01.07], Bir bilgi işlem sisteminin fiziksel bileşenlerinin tamamı veya bir kısmı. ÖRNEK: Bilgisayarlar, çevre üniteleri.

hardware design language: *donanım tasarım dili*, [07.01.37], Özel dil yapıları ve bazen bir donanım tasarımını geliştirmek, çözümlemek ve dökümanete etmek için doğrulama protokolleri olan tasarım dili.

hash addressing *özet adresleme*, [07.02.18], bkz. *hashing*

hash clash: *özet çakışması*, [07.02.21], bkz. *collision (in hashing)*

hash function (in hashing): *özet işlevi (özetlemede)*, [07.02.19], Verilen bir ögenin bir küme öge içerisindeki konumuna karar vermek için kullanılan işlev. NOT: Özet işlevi her öğede seçilmiş bir alanda, anahtarlar çalışır ve anahtar kümesini genellikle daha küçük saklama konumu kümesine eşleştirmek için kullanılır; bu nedenle bu eşleştirme genellikle bir çoktan-bire eşleştirmedir.

hash table search: *özet tablosu arama*, [06.04.11], Aranan ögenin bir özet tablo üzerinde arandığı ve bir adres çakışması durumunda uygun yöntemlerin kullanıldığı arama.

hash value: *özet değeri*, [07.02.20], Verilen bir ögenin bir saklama aygıtındaki konumunu göstermek için özet işlevi tarafından üretilen sayı.

hashing: *özetleme*, [07.02.18], Veriyi saklamak ve yeniden elde etmek amacıyla bir arama anahtarını bir adrese dönüştürme metodu. NOT: Bu metot genellikle arama zamanını en aza indirmek için tasarlanmıştır.

HDL: [07.01.37], *bkz. hardware design language*

HDLC:, [09.06.31], *bkz. high-level data link control*

HDR: *HDR*, [04.08.19], *bkz. header label*.

head crash: *kafa çökmesi*, [12.05.09], Manyetik kafanın, dönen veri ortamı ile kazara teması.

head gap: *kafa boşluğu*, [12.05.16], Bir kayıt ortamının yüzeyi ve bir manyetik kafa arasındaki uzaklık.

head loading zone: *kafa yükleme bölgesi*, [12.03.33], Kafaların, veriyi okuma ya da yazma amacıyla özel bir uçuş yüksekliğine konumlandığı manyetik disk yüzeylerinin bulunduğu çevrebirim alanı.

head switching: *kafa değiştirme*, [12.05.19], Bir manyetik veri ortamından veri okumak ya da veri yazmak amacıyla diğer bir kafanın kullanılması.

head/disk assembly: *kafa/disk düzeneği*, [12.05.05], Bir manyetik disk biriminde, manyetik diskler, manyetik kafalar ve erişim mekanizmasının

tümünün bir kap içerisinde bulunduğu düzenek.

headend: *yönlendirici*, [25.03.02], Bir geniş bant LAN'de, her bir veri istasyonundan sinyaller alan ve onları tüm veri istasyonlarına yeniden ileten cihaz. NOT: Yeniden iletim taşıyıcı frekansları değişimini gerektirebilir.

header: *başlık*, [32.03.03], *bkz. heading (in electronic mail)*

header label: *başlık etiketi*, [04.08.19], Bir dosyayı tanımlayan, konumunu belirleyen ve dosya kontrolü kullanımı için veri içeren dahili etiket.

heading: *başlık*, [32.03.03], (*Elektronik postada*) Bazı ileti türlerinde kullanıcı temsilcileri tarafından işleme için yararlı bilgi içeren içeriğin parçası. NOT 1: Bu bilgi, iletinin konusu, daha önceki iletilere başvurular, önem düzeyi, duyarlılık vb. olabilir. NOT 2: Şekil 32.4'e bakınız.

heap: *öbek*, 1. [04.08.10], (*Veri organizasyonunda*) Elemanlarının sırası belirlenmeden dinamik olarak düzenlenmiş liste. 2., [07.02.31], Dinamik olarak veri nesnelerini oluşturmak ya da silmek için kullanılan ve veri nesnelerini kullanma sırasının tanımlanmadığı iç depolamanın bir bölümü.

Hebbian learning: *Hebbian öğrenmesi*, [34.03.11], İki yapay sinir zaman uyumlu olarak etkin hale gelirse, bir sinirsel bağlantının bağlantı ağırlığını artıran, sinirler zaman uyumsuz olarak etkin hale gelirse bağlantı ağırlığını azaltan öğrenme. NOT: En basit durumda, bağlantı ağırlığının değişim miktarı iki çıkış değerinin sonucu ile orantılıdır.

height: *yükseklik*, [04.10.06], Kök düğümden uç düğüme uzanan herhangi bir yoldaki en fazla düğüm sayısı.

height-balanced tree: *yükseklik dengeli ağaç*, [04.10.07], *bkz. balanced tree*.

heterarchy: *çok yönlü hiyerarşi*, [34.01.04], Bileşenlerinin birbiri ile doğrudan iletişim kurabildiği bir sistem yapısı.

heterogeneous computer network: *türdeş olmayan bilgisayar ağı*, [18.04.04], Bilgisayarların farklı mimariye sahip olduğu, bununla birlikte birbirleri ile haberleşebildiği bir bilgisayar ağı.

heterogeneous network: *türdeş olmayan ağ*, [18.04.04], bkz. *heterogeneous computer network*.

heuristic learning: *buluşsal öğrenme*, [31.03.04], Deney, değerlendirme ya da deneme yanılma metotlarının sonuçlarından geliştirilen öğrenme stratejisi.

heuristic method: *buluşsal metot*, [02.01.01], Buluşa yarayan metot, bir soruna bir dizi yaklaşık sonucun değerlendirilmesini kullanarak, yapılan buluşlara uygun çözüm arayan metottur. Örneğin, sinama ve yanılma ile yönlendirilmiş bir işlem.

heuristic rule *buluşsal kural*, [28.03.09], Bir uzmanın bir problemi çözmek için kullandığı bilgi ve deneyimi biçimsel hale getirmek için yazılmış olan planlanmamış kural.

heuristic search: *buluşsal arama*, [28.03.27], Deneyim ve tahminlere dayalı olan, başarı garantisi olmaksızın kabul edilebilir sonuçları elde etmek için kullanılan arama.

hexadecimal digit: *onaltılı rakam*, [04.03.08], Onaltılı sistemde kullanılan bir sayı. ÖRNEK: Grafik karakterler 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, A, B, C, D, E, F.

hexadecimal numeral: *onaltılı sayı gösterimi*, [05.01.10], Onaltılı sistemde bir sayı.

hexadecimal numeration system: *onaltılı sayma sistemi*, [05.04.15], bkz. hexadecimal system.

hexadecimal system: *onaltılı sistem*, [05.04.15], 0,1,2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, A, B, C, D, E, ve F şeklinde, A, B, C, D, E, ve F'in sırasıyla 10, 11, 12, 13, 14, ve 15'e karşılık geldiği, onaltının bir sabit kökünü ve en küçük tamsayı ağırlığının 1 olduğu, on altı sayıyı kullanan sabit kök notasyonu. ÖRNEK: Bir heksadesimal sistemde, 3E8 sayısı $3 \times 16^2 + 14 \times 16^1 + 8 \times 16^0$ a karşılık gelmektedir ve ondalık 1000 sayısına eşittir.

hidden character: *saklı karakter*, [23.03.08], Normalde yazdırılmayan ya da gösterilmeyen karakter. Örnek: Bir gömülü denetim karakteri.

hidden layer: *gizli katman*, [34.02.10], Yapay sinirlerinin dış sistemler ile doğrudan iletişim kurmadığı katman.

hidden line: *gizli çizgi*, [13.02.18], Üç boyutlu bir nesne görünümünde saklanılabilen bir çizgi kesimi veya çizgi.

hidden Markov model: *gizli Markov modeli*, [29.02.11], Her bir sinyal parçasının durumunun Markov sürecindeki bir durum olarak gösterildiği ve bu durumların doğrudan izlenebilir olmadıkları bir sinyal modeli. NOT 1: Bir Markov süreci, bir durumdan başka duruma geçiş olasılığının önceki durumlara değil yalnızca iki duruma bağlı olduğu bir seri durumdan oluşan rasgele bir işlemdir. NOT 2: Bir ifadeyi tanımak için, sistem çalışma eğitim esnasında elde edilen her bir model tarafından üretilen olasılığı hesaplar. Belirli bir ifade, bir sözcük veya en yüksek olasılık derecesini veren modelin bir diğer varlık olarak tanınır.

hidden neuron: *gizli sinir*, [34.02.05], Dış sistemlerle doğrudan iletişim kurmayan yapay sinir.

hidden surface: *gizli yüzey*, [13.02.19], Üç boyutlu bir nesne görünümünde saklanılabilen alan.

hierarchical artificial neural network: *hiyerarşik yapay sinir ağı*, [34.02.41], bkz. *hierarchical neural network*

hierarchical computer network: *hiyerarşik bilgisayar ağı*, [18.04.02], Düğümlerin kontrol ve işlem yeteneğine göre sınıfsal bir hiyerarşide düzenlenmiş düğümleri olan bilgisayar ağı.

hierarchical model: *hiyerarşik model*, [17.05.01], Yapısının şekilsel modeli bir ağaç yapısını temel aldığı veri modeli.

hierarchical network: *hiyerarşik ağ*, [18.04.02], bkz. *hierarchical computer network*

hierarchical neural network: *hiyerarşik sinir ağı*, [34.02.41], İşlemin bir aşamadan bir sonrakine doğru gerçekleştiği bir kaç alt ağ aşamasından oluşan sinir ağı.

hierarchical planning: *hiyerarşik plânlama*, [28.03.32], Bir plânın belirsiz parçalarının hiyerarşik bir gösterimini üretmek daha ayrıntılı alt plânlara ayırtıran plânlama.

hierarchy: *hiyerarşi*, *sıradüzen* [34.01.05], Bileşenlerinin iletişim amacıyla belirli kurallara göre birbiri ardına gelen düzeyler şeklinde sıralandığı bir sistem yapısı.

hierarchy chart: *hiyerarşi şeması*, [07.09.47], bkz. *structure chart*

high-level data link control: *üst düzey veri bağlantı kontrolü*, [09.06.31], Veri değişimi için ISO/IEC 3309 standardında tanımlanan çerçeve yapısını kullanarak bit esaslı protokol yolu ile veri bağlantılarının kontrolü.

high-level language: *yüksek düzey dil*, [07.01.08], Belirli problem sınıfları için

tasarlanmış ve sözdizimsel olarak bunlara yönelimli olan ve gerçekte belirli bir bilgisayar ya da bilgisayar sınıfının yapısından bağımsız olan programlama dili. ÖRNEKLER: Ada, COBOL, Fortran, Pascal.

highlighting: *önemini vurgulama*, [13.05.19], Bir görüntü elemanının görsel niteliklerinin değiştirilerek vurgulanması.

high-order language *yüksek düzey dil*, [07.01.08], bkz. *high-level language*

highway: *bağlantı yolu*, [21.02.01], Bir süreç bilgisayar sisteminde, bilgisayar sistemi ile süreç ara yüz sistemi arasındaki karşılıklı ara bağlantı için yol. NOT: Veri yolu bağlantı yolu olarak kullanılabilir.

HMM: *HMM*, [29.02.11], bkz. *hidden Markov model*

hold mode: *tutma modu*, [19.02.05], Bir örneksel bilgisayarın integral alma işleminin durdurulduğu ve tüm değişkenlerin bu mod işleme girişindeki değerlerinde tutulduğu durumdaki işletim modu.

hold-for-delivery service: *dağıtım için beklet hizmeti*, [32.06.10], İleti göndericinin kullanıcı temsilcisinin, kendi iletileri ve raporlarını daha sonraki bir zamanda dağıtım için bekletmesini ileti dağıtım sisteminden istemesine izin veren hizmet.

hole pattern: *delik örüntüsü*, [12.01.56], Bir veri ortamı üzerinde bulunan ve verinin kodlanmış gösterimini belirten bir delik dizisi. ÖRNEK: bir karakterin gösterimi için kullanılan deliklerin konfigürasyonu.

home address: *yer adresi*, [12.05.06], Bir manyetik diskin her izi üzerine yazılmış ve disk yüzeyindeki iz numarasını belirten bilgi.

homogeneous computer network: *türdeş bilgisayar ağı*, [18.04.03], Bütün bilgisayarların benzer veya aynı mimariye sahip olduğu bilgisayar ağı.

homogeneous network: *türdeş ağ*, [18.04.03], *bkz. homogeneous computer network*

homonym: *eşseslilik*, [17.07.16], Farklı varlıkları referans gösteren benzer terimler kümesinden biri.

Hopfield network: *Hopfield ağı*, [34.02.34], Yalnızca kararlı bir durum elde edilinceye kadar döngüsel olarak güncelleştirilen ve görünür sınırlara sahip olan tamamen bağlantılı ağ. NOT 1: Bir Hopfield ağı, bir enerji işlevinin en küçük yerel değerine karşılık gelen sonlu sayıda kararlı duruma sahiptir. Öğrenme esnasında, bağlantı ağırlıkları kararlı durumlar depolanacak örüntülere karşılık gelen şekilde ayarlanırlar. Bir giriş örüntüsünün uygulanmasından sonra ağ, depolanmış en yakın örüntüye doğru yavaş yavaş gelişir. NOT 2: Bir Hopfield ağı, bir zaman uyumlu sinir ağı veya zaman uyumsuz sinir ağı olabilir. NOT 3: Hopfield ağı genellikle çağrışımlı depolama olarak kullanılır ama eniyileme uygulamalarına da sahiptir.

horizontal formatting: *yatay biçimleme*, [23.06.30], Bir metin düzenleyicinin, metni kullanıcı tarafından belirlenmiş sınırlar içinde yatay olarak konumlandırması yeteneği.

horizontal format: *yatay biçim*, [23.06.05], *bkz. landscape format*

horizontal tabulation: *yatay çizelgeleme*, [23.06.30], *bkz. horizontal formatting*

host computer: *ana bilgisayar*, [18.02.07], Bir bilgisayar ağında, uç kullanıcılara hesaplama ve veri tabanı erişimi gibi hizmetleri sağlayan ve ağ

kontrol fonksiyonlarını yerine getirebilen bilgisayar.

host language: *ana dil*, [07.04.52], Bir veri düzenleme dilinin deyimlerinin gömülü olduğu programlama dili.

host language: *ana dil*, [17.07.12], (*Veri tabanlarında*) İçinde bir gömülü veri tabanı dili bulundurabilen programlama dili.

host machine: *ana makine 1.* [07.04.53], Bir başka bilgisayar için amaçlanan yazılımı geliştirmek amacıyla kullanılan bilgisayar. **2.** [07.04.54], Bir başka bilgisayarı taklit etmek için kullanılan bilgisayar. **3.** [07.04.55], Bir program ya da dosyanın kurulu olduğu bilgisayar. NOT: *bkz. hedef makine.*

host type: *ana tür*, [15.04.23], *bkz. Base type*

hot site: *otomatik yedek sistem*, [08.07.12], Alternatif olarak anında veri işlem yeteneği sağlayan tam donanımlı bir bilgisayar merkezi.

hot standby: *gecikmesiz (otomatik) yedekleme*, [14.04.02], Temel işlevsel birimin arızalanması durumunda, fazladan bir işlevsel birimin ivedilikle hizmete girdiği bir yapılanma.

hotspot: *ilgili nokta*, [13.03.20], Bir gösterici için bildirilen koordinatlara karşılık gelen x, y konumu. NOT: Bir okun işaret ettiği konum.

hub: *göbek*, [18.02.13], (*Dağıtık veri işlemede*) Yıldız ağ olarak tasarlanmış bir bilgisayar ağında, veri iletişimini koordine eden ve diğer bilgisayar ağlarına erişim sağlayabilen merkezi fonksiyonel birim. NOT: Şekil 18.3'e bakınız.

human error: *insan hatası, yanlışlı*, [14.01.09], *bkz. mistake*

hybrid computer: *karma bilgisayar*, [01.03.06], Sayısal bilgileri fiziksel

bilgilere ve fiziksel bilgileri sayısal bilgilere çeviricilerin birbirine bağlanmasıyla; sayısal bilgisayar bileşenlerini ve analog bilgisayar bileşenlerini biraraya getiren bilgisayar. NOT: Bir karma bilgisayar fiziksel veriyi üretebilir, kullanabilir ve veriyi ayırt edebilir.

hypercube: *çoklu küp*, [18.03.10], Kenarları iki düğüme indirgenen çoklu ızgara ağı. NOT: n-boyutlu çoklu küpün $2n$ düğümü vardır.

hypergrid: *çoklu ızgara*, [18.03.09], Bir doğrusal ağın çoklu boyutta genişlemesi. NOT 1: Çoklu ağın boyutu n ise, $2(n-1)$ farklı düğüm sınıfı vardır; en içteki düğümler $2n$ dala bağlanır, çoklu gelenler n dala bağlanırlar. NOT 2: Çoklu gelenler üzerinde sadece düğümler varsa, çoklu ızgara ağı çoklu küp ağı olarak adlandırılır.

hyphen drop: *kesmenin iptal edilmesi*, [23.04.26], Kelimenin bölünmesi gerekmediği zaman kesmenin kelimenin temsil edilmesinde görünmemesini sağlayan işlev.

İi

I/O: G/Ç, [06.02.07], *bkz. input-output.*

IC: IC, [01.03.10], *bkz. integrated circuit.*

IC memory: IC bellek, [12.03.02], *bkz. Integrated circuit memory.*

IF-AND-ONLY-IF Operation: YALNIZ VE YALNIZ EĞER işlemi, [02.05.08], *bkz. equivalence operation.*

IF-AND-ONLY-IF element: IF-AND-ONLY-IF elemanı, [03.04.11], *bkz. IF-AND-ONLY-IF gate.*

IF-AND-ONLY-IF gate: IF-AND-ONLY-IF geçidi, [03.04.11], Eşitlik Boolean işlemini gerçekleştiren bir geçit.

IFF: IFF, [02.05.08], *bkz. equivalence operation.*

IF-THEN element: IF-THEN elemanı, [03.04.12], *bkz. IF-THEN gate.*

IF-THEN gate: IF-THEN geçidi, [03.04.12], Akıl yürütme Boolean işlemini gerçekleştiren bir geçit.

IF-THEN Operation: ÖYLEYSE işlemi, [02.05.15], *bkz. Implication.*

INCLUSIVE-OR gate: (INCLUSIVE-)OR geçidi, [03.04.09], Ayrılma Boolean işlemini gerçekleştiren bir geçit.

INCLUSIVE-OR Operation: İçeren VEYA işlemi, [02.05.12], *bkz. disjunction.*

IPE: IPE, [07.04.04], *bkz. integrated programming environment.*

IPL: IPL, [07.06.41], *bkz. bootstrap.*

IPM: IPM, [32.08.01], *bkz. interpersonal message.*

IPMS: IPMS, [32.08.02], *bkz. interpersonal messaging system.*

IPN: IPN, [32.08.10], *bkz. interpersonal notification.*

IPO chart: girdi-süreç-çıkış şeması, [07.09.53], *bkz. input-process-output chart.*

IR: [01.06.03], *bkz. information retrieval.*

IRD: [17.06.01], *bkz. data dictionary.*

IRDS: [17.06.04], *bkz. data dictionary system.*

IS: [17.01.04] *bkz. Information System.*

ISDN: ISDN, [09.07.12], [09.07.12] *bkz. Integrated Services Digital Network.*

IVR: IVR, [29.03.12], *bkz. interactive voice response.*

icon: bir düşüncenin resim şeklinde gösterimi, [13.03.17], Bir kullanıcının, belirli bir işlevi veya yazılım uygulamasını seçmek için fare gibi bir aletle işaret edebileceği ekran üzerinde gösterilen bir grafik sembolü (pictogram). NOT: Grafik sembol genellikle resimsel bir gösterimdir.

iconize: simge durumuna küçültmek, [13.05.37], (f.) Bir pencereyi bir simge ile

değiştirmek. NOT: Simge durumuna büyütmenin tersi.

identifier: *tanıtıcı, belirleyici*, [15.01.03], (*Programlama dillerinde*) Bir dil yapısını isimlendiren sözcüksel işaret. ÖRNEK: Değişkenlerin, dizilerin, kayıtların, etiketlerin, altıordamların vb. elemanların isimleri. NOT: Bir tanımlayıcı genellikle isteğe bağlı olarak harfler, sayılar veya başka karakterlerin izlediği bir harften oluşur.

identifier: *tanımlayıcı*, [04.09.02], (*Veri organizasyonunda*) Bir veri elemanını tanımlamak veya adlandırmak ve muhtemelen bu veri elemanının belirli özelliklerini göstermek için kullanılan bir veya daha çok karakterler. NOT: ISO/IEC 2382-15'deki 15.01.03 maddesinden farklıdır.

identity authentication: *kimlik doğrulaması*, [08.04.12], Bir veri işlem sisteminin varlıkları tanımasını mümkün kılmak için gerçekleştirilen başarımlı testleri. ÖRNEK: Bir parolanın veya kimlik belgesinin kontrol edilmesi.

identity element: *özdeşlik elemanı*, [03.04.14], *bkz. identity gate*.

identity gate: *özdeşlik geçidi*, [03.04.14], Özdeşlik işlemini gerçekleştiren bir geçit.

identity operation: *özdeşlik işlemi*, [02.05.06], Yalnız ve yalnız işlem gören terimlerinin hepsi aynı Boole değerine sahipse, Boole işleminin sonucu Boole değeri olarak 1 olan işlem. NOT: İki işlem gören terim üzerindeki bir özdeşlik işlemi bir eşdeğerlik işlemidir.

identity token: *kimlik işareti*, [08.04.13], Kimlik doğrulaması için kullanılan bir cihaz. ÖRNEK: Akıllı kartlar, metal anahtarlar.

identity validation: *kimlik geçerliliği*, [08.04.12], *bkz. identity authentication*.

ideogram: *fikir belirten işaret*, [04.03.04], Doğal bir dilde, bir nesne veya kavramı veya ilişkili ses elemanlarını temsil eden grafik karakter. ÖRNEK: Fikir belirten Çince bir işaret veya bir Japon Kanji'si.

ideogram entry: *ideogram girişi*, [23.04.32], Fonogramlara dayalı, çok vuruşlu karakter girişlerini birleştiren ve bir sözlük ve sözdizim kuralları yolu ile ideogramları oluşturan bir metin giriş yöntemi. NOT: Japonca karakterler için "Kana-Kanji" dönüşüm girişi, Çince karakterler için "Pinyin-Hanji" dönüşüm girişi.

ideographic character: *fikir belirtme karakteri*, [04.03.04], *bkz. Letter*.

if statement: *eğer (if) deyimi*, [15.05.15], Şart deyimi değerinin doğruluğuna dayalı olarak deyimler sırasının çalıştırılmasına veya onların atlanmasına sebep olan bir koşullu deyim.

if-then rule: *eğer-ise kuralı*, [28.02.26], Dayanak noktasını veya koşulu temsil eden bir "eğer" deyiminden ve "eğer bölümü doğru ise varılacak hedefi ya da gerçekleştirilecek eylemi temsil eden "ise" deyiminden oluşan biçimsel mantık kuralı.

if-then statement: *eğer-ise deyimi*, [28.02.26], *bkz. if-then rule*

image: *görüntü*, [13.01.03], *bkz. display image*

image comprehension: *görüntü kavrama*, [28.01.17], *bkz. image understanding*.

image processing: görüntü işleme, 1. [01.06.20], Görüntüleri yaratacak, tarayacak, çözümleyecek, genişletecek, yorumlayacak veya görüntüleyecek bir veri işleme sisteminin kullanımı. 2. [13.01.04], Belirli bir amaç için verilerin veya nesnelerin resimlerle gösterimine herhangi bir işlemi uygulama süreci.

NOT: İşlemlerin örnekleri tarama analizlerini, görüntü sıkıştırma, görüntü düzenlemeyi, görüntüyü güçlendirme, yeniden işleme, nitelendirme ve uzaysal filtre yapmayı ve nesnelerin iki ve üç boyutlu modellerini yapmayı içerir.

image recognition: *görüntü tanıma*, [28.01.14], Bir işlevsel birim tarafından bir görüntünün, onu oluşturan nesnelerin, bunların niteliklerinin ve uzaysal ilişkilerinin algılanması ve çözümlenmesi. **NOT:** Görüntü tanıma görünüm çözümlenmeyi içerir.

image regeneration: *görüntüyü yeniden üretme*, [13.05.05], Bir ekran görüntüsünü depolama aygıtındaki gösteriminden üretmek için gereken olaylar dizisi.

image understanding: *görüntü anlama*, [28.01.17], Bir işlevsel birim tarafından hem verilen bir görüntü için hem de görüntünün neyi temsil ettiğine ilişkin bir tanım üretilmesi. **NOT:** Görüntü anlama, geometrik modelleme, bilgi gösterimi ve kavrama modeli yoluyla görsel veriyi birleştirerek bilgi üretir.

immediate data: *anlık veri*, [07.09.23], Bir komutta bulunan veri.

immediate instruction: *anlık komut*, [07.09.21], *bkz. direct instruction*.

immediate operand: *anlık işlenen*, [07.09.22], Bir komutta adresinden ziyade değeri bulunan işlenen.

immediate recipient: *anlık alıcı*, [32.04.06], Bir ileti veya sorgulamanın belirli bir örneğine atanmış potansiyel alıcı. **NOT:** Özel örnekler genellikle sunma ile oluşturulur ve dağıtım listesine genişletme veya ayırma ile oluşturulabilir.

impact printer: *vuruşlu yazıcı*, [12.07.03], Yazma ortamına, mekanik vuruşlarla yazma işlemini yapan yazıcı.

imperative language: *emirsel dil*, [07.01.17], Birincil etkisini değişkenlerin durumunu atamayla değiştirerek başaran bir programlama dili.

imperative statement: *emirsel deyim*, [15.05.12], *bkz. unconditional statement*.

implementation: *gerçekleştirme*, [20.04.01], (Bir sistem için) Düşünülen bir sistemin donanım, yazılım ve yordamlarının çalışır hale gelmesini sağlayan sistem geliştirme aşaması.

implication: *gerektirme*, [02.05.15], Yalnız ve yalnız birinci işlem gören terimin Boole değeri «O» ve ikinci işlem gören terimin Boole değeri «1» ise, ikili Boole işleminin sonucu 0 olan işlem.

implicit addressing: *örtük adresleme*, [07.09.18], Bir komutun işlem bölümünün işlenenlerden biri ya da daha fazlasının konumunu da gösterdiği adresleme metodu. **ÖRNEK:** Bir bilgisayar yalnızca bir birikece sahipse, birikece başvuran bir komut bunu açıklayan herhangi bir adres bilgisine gerek duymaz.

implicit declaration: *örtük bildirim*, [15.02.04], Özellikleri varsayılan olarak kabul edilen bir nesneyi tasarlayan bir tanıttıcı olayın sebep olduğu bir bildirim. **ÖRNEK:** Pascal dilinde "output = text" vb

implied addressing: *örtük adresleme*, [07.09.18], *bkz. implicit addressing*.

implied decimal type: *sabit noktalı tür*, [15.04.09], *bkz. fixed-point type*.

import: *içeri alma*, [32.04.20], (Elektronik postada) Bir erişim biriminin bir bilgi nesnesini dış iletişim sisteminden ileti aktarma sistemi içindeki bir ileti aktarma temsilcisine gönderdiği aktarma adımı. **NOT:** Şekil 32.6'ya bakınız.

impulse: *darbe*, [03.01.08], *bkz. pulse*.

inactive window: *pasif pencere*, [13.05.35], *bkz. geride duran pencere*.

in-basket: *gelen ileti kutusu*, [27.02.05], Yalnızca gelen elektronik postayı içeren posta kutusu.

Inbox: *gelen ileti kutusu*, [27.02.05], bkz. *in-basket*.

increment size: *artma büyüklüğü*, [13.03.23], Görüntü yüzeyi üzerinde adreslenebilir bitişik noktalar arasındaki mesafe.

incremental coordinate: *artımlı koordinat*, [13.02.08], Önceden adreslenmiş noktanın referans nokta olduğu göreceli koordinat.

incremental learning: *artarak öğrenme*, [31.03.07], Bir adımda öğrenilen bilginin, izleyen adımlarda sağlanan yeni bilgiyi içerecek şekilde dönüşümün yapıldığı çok aşamalı uyarlamalı öğrenme.

indent: *girintili yazdırmak*, [23.06.12], Bir satırı, kenar boşluğundan diğer satırlara göre daha ileriden başlatmak.

independent compilation: *bağımsız derleme*, [07.04.71], İlgili kaynak modüllerinden arayüz ve durum ilişkilerini temsil eden veriyi kullanmayan bir kaynak modülün derlenmesi. NOT: Bağımsız olarak derlenen birimler sonunda birleştirildiğinde arayüz ve durum verilerini doğruluk için denetlemek gerekli olabilir.

index: **1.** *dizin*, [06.05.05], Yerleştirme referansları veya anahtarlarıyla birlikte, bir belge veya bir dosyanın içeriklerinin bir listesi. **2.** *indis*, [07.09.44], (*Programlamada*) Bir veri öğesinin konumunu tanımlayan tam sayı.

index hole: *disk deliği*, [12.05.11], Diskin ilk sektörlerinin başlangıcını belirtmek için esnek disk üzerine açılan delik.

index track: *dizin izi*, [12.01.10], Aynı veri ortamı üzerinde bulunan ve diğer

izler üzerindeki verileri adreslemek amacıyla kullanılan iz.

index type: *dizi türü*, [15.04.12], Her bir veri nesnesinin bir dizinin bir alt simgesini gösterdiği bir sıralama türü.

indexed address: *indisli adres*, [07.09.45], Bir ya da daha fazla indis yazmacının içerikleriyle değiştirilecek olan adres.

indication primitive: *işaret temel ögesi*, [26.03.17], Bir yordamın başlatıldığı ya da bir işlemin eş düzey hizmet erişim noktasındaki bir hizmet kullanıcısı tarafından daha önceden başlatıldığını göstermek için bir hizmet sağlayıcı tarafından yayımlanan temel öge. NOT: Şekil 26.3'e bakınız.

indicator: *gösterge*, **1.** [07.02.12], Bir sürecin sonuçları ya da belirlenen bir koşulun ortaya çıkışını temel alan önceden tanımlanmış bir duruma ayarlanabilen bir aygıt ya da değişken. ÖRNEKLER: Bayrak, semafor. **2.** [12.08.19], Tanımlanmış bir durumun varlığının görsel yada başka bir işaretini gösteren bir aygıt.

indigenous error: *yerel hata*, [07.07.33], Bir programdaki, hata yerleştirme sürecinin parçası olarak kasten eklenmemiş hata.

indigenous fault: *yerel hata*, [07.07.33], bkz. *indigenous error*.

indirect address: *dolaylı adres*, [07.09.37], Bir başka adresin saklama konumunu tanımlayan adres. NOT: Ayrılmış saklama konumu, istenen işlenenin adresi ya da bir başka dolaylı adresi içerebilir; bu adres zinciri sonunda işlenene ulaştırır.

indirect instruction: *dolaylı komut*, [07.09.24], Bir dolaylı adres içeren komut.

indirect referencing: *dolaylı referans gösterme*, [15.10.02], Bir referans gösterilen dil yapısını işaret eden bir veri nesnesini referans gösterme. NOT: Referans gösterme içinde her veri nesnesinin son nesne hariç olmak üzere bir sonrakini işaret ettiği, son veri nesnesinin referans gösterilen dil yapısını işaret ettiği bir veri nesneleri zinciri boyunca yapılabilir

indirect submission: *dolaylı gönderme*, [32.04.15], Bir kullanıcı temsilcisinin bir ileti veya bir sorgulamayı bir ileti deposu aracılığı bir ileti aktarma temsilcisine göndermesi. NOT: Şekil 32.6'ya bakınız.

indirect user: *dolaylı kullanıcı*, [32.01.10], Bir ileti işleme sistemine bağlı başka bir iletişim sistemi aracılığıyla ileti işlemeye katılan kullanıcı. NOT 1: Diğer iletişim sistemi bir posta veya teleks sistemi olabilir. NOT 2: Şekil 32.6'ya bakınız.

indirectly recursive: *dolaylı özyinelemeli*, [07.03.18], Özgün alt programı çağıran veya sonuç olarak özgün alt programın bir alt program çağrısına yönelten alt program çağrıları zincirini başlatan bir başka alt programı çağıran alt programa ait.

Induction: *tümevarım*, [28.03.03], Verilen gerçeklerle başlayan ve genel hipotezlere göre sonuca varan sonuç çıkarma.

inductive inference: *tümevarım ile sonuç çıkarma*, [28.03.03], *bkz. induction*.

inductive learning: *tümevarım metoduyla öğrenme*, [31.03.11], Tümevarımların, sağlanan bilgi, örnekler ve gözlemlerden çıkarıldığı öğrenme stratejisi.

inference *sonuç çıkarma*, [28.03.01], Sonuçların bilinen dayanaklardan türetildiği akıl yürütme. NOT 1: Yapay

zekada, dayanak ya bir gerçek ya da bir kuraldır. NOT 2: "Sonuç çıkarma" terimi hem süreç hem de sonucu kapsar.

inference engine *sonuç çıkarma motoru*, [28.04.07], Bir bilgi tabanında depolanmış bilgi gösterimlerinden sonuçlar çıkarmak için akıl yürütme prensipleri uygulayan bir uzman sistem bileşeni.

infinite loop: *sonsuz döngü*, [07.03.04], Yürütülmesi yalnızca dış müdahale ile sonlandırılabilen döngü.

infix notation: *ara operatör notasyonu*, [02.08.01], Ara operatör ifadesi, operatörlerin işlem gören terimler arasında paylaşıldığı ve her operatörün işlem gören terimler üzerinde kullanılan işlemi ya da ona komşu olan ara sonuçları belirttiği; operatör önceliği ve çift-sınır-Parantezler gibi kurallarla yönetilen bir matematikle ilgili ifade oluşturma metodu. ÖRNEKLER: 1. A ile B'nin toplanıp, sonucun C ile çarpılması $(A + B) \times C$ ifadesiyle gösterilir. 2. P VE Q VE R'nin sonucu P VE (Q VE R) ifadesi ile gösterilir. NOT: Bir operatör için ikiden fazla işlem gören terimin olduğu durumun ayrılması istenirse ara operatör dağılım ifadesi kullanılabilir.

information: *bilgi*, 1. [01.01.01], (Bilgi İşlemede) Belirli bir bağlamda, özel bir anlamı olan olaylar, gerçekler, işler, işlemler veya fikirler gibi kavramlar da dahil olmak üzere nesnelerle ilgili olan işlenmiş bilgi. NOT: Şekil 1.1'e bakınız. 2. [16.01.03], (Bilgi kuramında) Verilen bir olası olaylar kümesi içinden belirli bir olayın oluşumu ile ilgili belirsizliği ortadan kaldıran ya da bu belirsizliği azaltan işlenmiş bilgi. NOT: Bilgi kuramında "olay" kavramı olasılık kuramında kullanılan kavram ile aynı anlamdadır. Örneğin, bir olay: a.) verilen bir öğeler kümesinde belirli bir öğenin bulunması, b.) bir iletide ya da iletinin verilen bir konumunda belirli bir karakter ya da

kelimenin bulunması, c.) bir deneyin üretebileceği ayrık sonuçlardan herhangi biri olabilir.

information analysis: *bilgi analizi*, [20.02.07], Gerçek ya da planlanan bir sistemde bilginin akışının ya da bilginin kendisinin belirli bir sisteme göre incelenmesi.

information base: *bilgi tabanı*, [17.02.08], Birbiri ile ve belirli bir varlık dünyası bulunduran önerileri ifade eden kavramsal şemalar ile tutarlı cümleler topluluğu.

information bit: *bilgi ikili*, [09.06.09], Kontrol amaçlı olmaktan ziyade kullanıcı verisini göstermek için kullanılan bir bit.

information content: *bilgi içeriği*, [16.03.02], Belirli olasılıklı bir olayın oluşu hakkındaki bilginin nicel bir ölçüsü olup olayın ortaya çıkma olasılığının tersinin logaritmasına eşittir. Bu ifadenin matematiksel gösterimi aşağıdaki gibi verilebilir:

$$I(X) = \log \frac{1}{p(x)} = -\log p(x)$$

Burada $p(x)$, x olayının oluşma olasılığıdır. NOT 1: Madde 16.01.03'te yer alan 3. not bu tanıma uygulanabilir. NOT 2: Eşit olasılıklı olaylardan oluşan bir küme için her bir olayın bilgi içeriği, kümenin karar içeriğine eşittir. ÖRNEK: $\{a, b, c\}$ üç olaydan oluşan bir küme ve bu olayların oluşma olasılıkları sırası ile $p(a) = 0,5$, $p(b) = 0,25$ ve $p(c) = 0,25$ olsun. Bu olayların bilgi içeriği:

$$I(a) = \log \frac{1}{0,50} Sh = 1Sh$$

$$I(b) = \log \frac{1}{0,25} Sh = 2Sh$$

$$I(c) = \log \frac{1}{0,25} Sh = 2Sh$$

information hiding: *bilgi gizleme*, [15.09.01], Kullanıcının bilmesi için gerekli olarak dikkate alınan ayrıntılarından başka belirli ayrıntıların veya dil yapısı bilgisinin veya erişimin reddedilmesi.

information management: *bilgi yönetimi*, [01.08.01], Bir bilgi işlem sisteminde, bilginin elde edilmesi, incelenmesi, muhafaza edilmesi, geri getirilmesi ve dağıtılmasını kontrol eden fonksiyonlar.

information object: *bilgi nesnesi*, [32.01.02], (*Elektronik postada*) Bir bilgiyi temsil eden veri kümesi. ÖRNEK: Bir ileti, sorgulama veya rapor. NOT: Bilgi salt metin ya da ses ya da görüntüleri içerebilecek şekilde temsil edilebilir.

information processing: *bilgi işleme*, [01.01.05], Bilgi işlemi kapsayan ve veri iletişimi ile ofis otomasyonu gibi faaliyetleri kapsayabilen bilgi üzerindeki işlemlerin sistematik olarak gerçekleştirilmesi. NOT 1: Bilgi işlem terimi, veri işlem terimi ile aynı anlamda kullanılmamalıdır. NOT 2: Şekil 1.1'e bakınız.

information processing system: *bilgi işleme sistemi*, [01.01.21], Bilgi işlemeyi gerçekleştiren bir veya daha fazla veri işleme sistemi ve aygıtları, örneğin ofis ve iletişim donanımı gibi cihazlar.

information resource dictionary system: *bilgi kaynağı sözlük sistemi*, [17.06.04], *bkz. data dictionary system*.

information resource dictionary: *bilgi kaynağı sözlüğü*, [17.06.01], *bkz. data dictionary*.

information retrieval: *bilgi getirme*, [01.06.03], Bellekte saklı veriden belirli bir konuda bilgi elde etmek için yapılan işler, yöntemler ve işlemler.

information sink: *ileti alım düğümü*, [16.02.03], *bkg. message sink*.

information source: *ileti kaynağı*, [16.02.02], *bkg. message source*.

information system: *bilgi sistemi*, **1.** [01.01.22], Personel, teknik ve mali kuruluş kaynakları gibi ilgili kurumsal kaynakların birleştirilmesiyle oluşturulan, bilgi temin eden ve dağıtan bir bilgi işleme sistemi. **2. bilgi sistemi**, [17.01.04 (*veri tabanlarında*)] Bir kavramsal şemadan, bilgi tabanından ve bilgiyi düzenli tutmak ve işlemek için bir sistem oluşturan bilgi işleyiciden oluşan bir sistem.

information theory: *bilgi kuramı*, [16.01.01], Bilginin nicel ölçümleri ile ilgili öğrenme dalı.

informational cohesion: *bilgisel bağlılık*, [07.12.06], Bir modülün etkinliklerinin, bağımsız giriş noktaları ve kod kullanan ortak bir veri yapısında gerçekleştirildiği bağlılık.

inheritance: *kalıtım*, **1.** [15.09.11], İç yapının parçasının veya tümünün kopyası ve bir sınıftan onun alt sınıfına geçen işlemler kümesi. **2.** [28.02.12], (*Yapay zekada*) Hiyerarşik bir bilgi gösteriminde, sınıf özelliklerinin, bir ya da daha fazla alt sınıfı tarafından varsayılan olarak edinimi.

inhibiting signal: *kısıtlama sinyali*, [03.01.14], Bir olayın ortaya çıkmasını engelleyen *sinyal*.

initial condition mode: *başlangıç koşulu modu*, [19.02.03], İntegral alma birimlerinin çalışmadığı ve başlangıç durumlarının ayarlandığı sırada örnek sel bilgisayarın çalışma modu.

initial program load: *başlangıç yordamı*, [07.06.41], *bkg. bootstrap*.

initialization: *iklendirme*, [12.01.04], Bir veri ortamının kullanımı ya da bir işlemin gerçekleştirilmesinden önce bir aygıt başlangıç durumuna getirmek için gereken işlemler.

initialize: *başlangıç değeri vermek*, [15.10.03], (*f.*) Bir veri nesnesine uygulamaya geçişinin başlangıcında bir veri değeri vermek.

initiate: *başlatmak*, [07.06.22], (*f.*) Bir programın yürütülmesini bir kesme noktasında askıya almak.

ink jet printer: *mürekkep püskürtmeli yazıcı*, [12.07.17], kağıt üzerine mürekkep püskürterek karakter oluşturan vuruşsuz bir yazıcı.

inked ribbon: *mürekkeplenmiş yazıcı şeridi*, [12.07.26], Çıktı birimlerinde kullanılan mürekkeplenmiş sürekli şerit.

inking: *boyama*, [13.05.15], Bir ekran üzerinde gösterici cihazın hareket ederek ve kağıt üzerinde kalem ile bir çizgi çekme tarzında gösterici cihazın arkasında iz bırakarak çizgi oluşturma.

inline recovery: *kaldığı yerden kurtarma*, [07.06.37], Bir arızanın ortaya çıkmasından önceki güvenli bir noktada çalışmayı devam ettirerek gerçekleştirilen kurtarma.

input: *girdi, giriş* **1.** [01.01.30], (*Veri*) Saklamak veya işlemek için bir bilgi işlem sistemine veya sistemin herhangi bir parçasına girilen veri. **2.** [01.01.31], (*İşlem*) Saklamak veya işlemek için bir bilgi işlem sistemine veya sistemin herhangi bir parçasına veri girme işlemi. **3.** [01.01.32], (*s.*) Bir girdi işleminde yer alan bir cihaz, işlem veya giriş-çıkış kanalına veya ilgili veri veya durumlara ait olma. NOT: "Girdi" kelimesi, belirli bir bağlamda, kullanımının açık olduğu durumlarda "Veri Girdisi", "İşaret Girdisi" veya "İşlem Girdisi" yerine kullanılabilir. **3.**, [06.02.03], [06.02.01], [06.02.02], (*s.*)

Bir girdi işleminde yer alan bir aygıt, bir işlem, kanal ya da ilgili veri ve duruma bağlı. NOT 1: “Girdi” sözcüğü, kullanımı açıkça verildiğinde, “girdi verisi”, “girdi sinyali”, “girdi işlemi” ile aynı anlamda kullanılabilir. NOT 2: (*veri*) Bir bilgisayarın herhangi bir bileşeni tarafından alınan ya da alınacak olan veri. NOT 3: (*işlem*) Verinin, bir bilgisayarın herhangi bir bileşeni tarafından alınmasını içeren işlem.

input layer: *giriş katmanı*, [34.02.07], Yapay sinirlerinin dış kaynaklardan sinyaller aldığı katman. NOT: "Giriş katmanı" terimi aynı zamanda bir kaynak düğümü grubu için de kullanılır.

input neuron: *giriş siniri*, [34.02.02], Dış kaynaklardan sinyaller alan yapay sinir.

input primitive: *girdi temel ögesi*, [13.02.33], Bir klavye, bir seçme cihazı, bir konumlayıcı, bir işaretleyici cihaz veya bir değerlendirici cihaz gibi bir girdi biriminden elde edilen temel grafik elemanı.

input protection: *giriş koruması*, [21.04.01], Örneksel giriş kanalları için, herhangi iki giriş bağlantısı ya da herhangi bir giriş bağlantısı ile topraklama arasında uygulanabilecek aşırı gerilime karşı koruma.

input stream: *girdi akışı*, [10.02.08], *bkz. job stream*.

input subsystem: *giriş alt sistemi*, [21.03.01], Teknik süreçten süreç bilgisayar sistemine veri aktaran, süreç ara yüz sisteminin bir parçası.

input-output : *girdi-çıkı*, [06.02.07], (s.) Bir girdi çıktı işleminde ayrı zamanda ya da eş anlı olarak yer alan bir aygıt, bir işlem, kanal ya da ilgili veri ve duruma bağlı. NOT: “girdi-çıkı” deyimini, kullanımı açıkça verildiğinde, “girdi-çıkı verisi”, “girdi-çıkı sinyali”, “girdi-çıkı işlemi” ile aynı anlamda kullanılabilir.

input-process-output chart: *girdi-süreç-çıkı şeması*, [07.09.53], Solda girdileri listeleyen bir dikdörtgen, ortada işlem adımlarını listeleyen bir dikdörtgen, sağda çıktıları listeleyen bir dikdörtgen ve girdileri işlem adımlarına ve işlem adımlarını çıktılarına bağlayan oklardan oluşan bir yazılım sistemi ya da modülün diyagramı. NOT: Şekil 7.6'ya bakınız.

inquiry station: *sorgu istasyonu*, [12.08.02], Temel olarak bilgisayarın sorgulanması amacıyla kullanılan bir kullanıcı ucu.

insert: *araya girme*, [23.04.10], Kullanıcının, mevcut metin içine ek metin yerleştirmesine olanak sağlayan mod ya da işlev. Metin, eklemeyi uyarlamak için otomatik olarak yeniden düzenlenir.

instance space: *örnek alanı*, [31.02.10], *bkz. example space*

instance-based learning: *örnek tabanlı öğrenme*, [31.03.12], *bkz. learning from examples*

instantiation örneklem, [28.03.06], Bir değişken değerinin yerine koyma ya da bir sınıftan bir örnek oluşturma. ÖRNEK: Belirli bir hastalığı olan kişi, genel "hasta" nesnesinin bir örneklemesidir. NOT: Bir kural tabanlı sistemde, örneklem bir kuralın bilgi tabanının içeriği ile başarılı şekilde eşlemesinin sonucudur.

instruction: *komut*, [07.09.01], Bir işlemin belirtimi ve ilişkili herhangi bir işlenenin kimliği.

instruction code: *komut kodu*, [07.09.10], Belirli bir bilgisayarın izin verilen farklı makine komutlarını temsil eden bayt kümesi.

instruction format: *komut biçimi*, [07.09.03], Bir komutu oluşturan parçaların yerleşim düzeni.

instruction length: *komut uzunluğu*, [07.09.05], Bir makine komutunu saklamak için gerekli sözcük, bayt ve bit sayısı.

instruction repertoire: *komut dağarcığı*, [07.09.04], *bkz. instruction set*

instruction set: *komut kümesi*, [07.09.04], Belirli bir bilgisayar tarafından tanınan ya da belirli bir programlama dili tarafından sağlanan komutların tam kümesi.

integer: *tamsayı*, [02.03.02], Sıfır artı bir, eksi bir, artı iki, eksi iki sayılarından biri.

integer literal: *tamsayı ifade*, [05.02.03], Bir tamsayıyı göstermek üzere kullanılan bir nümerik ifade.

integer type: *tamsayı türü*, [15.04.13], Her bir veri nesnesinin belirli bir aralıktaki tamsayılardan birini gösterdiği bir sıralama türü. NOT: Şekil 1.1'e bakınız.

integrated circuit: *tümleşik devre*, [01.03.10], Birbirine bağlı elektronik elemanları ihtiva eden küçük bir yarı iletken madde.

integrated circuit memory: *tümleşik devre belleği*, [12.03.02], Bir kristal malzeme yongası üzerinde üretilmiş transistör, diyot ve diğer devre elemanlarından oluşan bellek aygıtı.

integrated programming environment: *tümleşik programlama çevresi*, [07.04.04], Sıklıkla grafiksel ortak bir kullanıcı arayüzü altında programların geliştirilmesini destekleyen donanım ve yazılım araçlarının tümleşik topluluğu.

integrated services digital network: *tümleşik hizmetler sayısal ağı*, [09.07.12], Kullanıcı ağı ara yüzleri arasında sayısal bağlantıları kullanarak farklı türde iletişim hizmetlerini sağlayan veya destekleyen bilgisayar ağı. NOT: Bu hizmetlere

örnekler telefon, veri iletimi, elektronik posta, faks ve videolardır.

integrated software: *tümleşik yazılım*, [27.01.18], Elektronik tablo, metin işleme, veri tabanı yönetimi ve işle ilgili grafikler gibi ayrı programlar tarafından gerçekleştirilen işlevlerin bazılarını birleştiren yazılım paketi.

integration: *bütünleştirme*, [20.04.02], (*Sistem*) Sistemin bileşenlerini, sistemin bütünü oluşturmak üzere adım adım birleştirme.

integration test: *birleştirme testi*, [20.05.06], Programların ya da modüllerin, sistemin bütünü içinde düzgün işlediklerinin garanti edilmesi amacıyla adım adım test edilip birleştirilmesi.

integrator: *integral alıcı*, [19.01.09], Örnekse çıkış değişkeni, örnekse giriş değişkeninin zamana göre integrali olan işlevsel birim. NOT: Bazı integral alıcılar için, integral değişkeni zamandan farklı olabilir.

intelligent terminal: *akıllı terminal*, [01.03.14], *bkz. programmable terminal*

intended recipient: *amaçlanan alıcı*, [32.04.05], İleti göndericinin bir iletinin veya sorgulamanın amaçlanan olarak gönderileceği yer olarak belirttiği potansiyel alıcı.

interactive computer graphics: *etkileşimli bilgisayar grafiği*, [13.01.02], Bir kullanıcının görüntü birimindeki bir görüntüyü kontrol edebileceği veya onun içeriğini, biçiminin büyüklüğünü veya renklerini değiştirebileceği bilgisayar grafikleri. NOT: Etkileşimli bilgisayar grafikleri kullanıcının dinamik olarak ne kontrol edebileceği ne de gösterilen bir görüntünün elemanlarını değiştirebileceği pasif bilgisayar grafiklerinden farklıdır.

interactive environment: *etkileşimli çevre*, [07.11.09], Bir programın yürütülmesi esnasında her kullanıcıya yanıt verdiği ve kullanıcının süreç esnasında işlemleri doğrudan etkileme algılamasına sahip olduğu işletim çevresi.

interactive language: *etkileşimli dil*, [07.01.25], Bir kullanıcı ve bir veri işleme sistemi arasında konuşma modunda iletişimi destekleyen programlama dili.

interactive training: *etkileşimli eğitim*, [34.03.21], Bağlantı ağırlıklarının her bir giriş örüntüsünün sunulmasından sonra ayarlandığı eğitim.

interactive videography: *etkileşimli metin ve görüntü yayını*, [27.03.04], bkz. *videotex*

interactive voice response: *etkileşimli sesli yanıt*, [29.03.12], Bir kullanıcıya ait konuşma girdisine karşılık olarak verilen sesli yanıt.

interblock gap: *öbekler arası boşluk*, [12.03.36], Bir veri ortamı üzerinde bulunan ve birbirini izleyen iki öbek arasındaki boşluk.

interconnectivity: *birbirine bağlanabilirlik*, [18.05.04], Farklı bilgisayar ağlarındaki bir veya daha fazla düğümün veri alış-verişi yapma yeteneği.

interface: *arayüz*, [01.01.38], [09.01.06], İşlevlere, fiziksel ara bağlantılara, sinyal değişimlerine ve uygun olan diğer özelliklere ait olan değişik karakteristikler tarafından tanımlanan iki fonksiyonel birim arasında paylaşılan ara yüzey.

interleave: *iç düzenleme*, [10.01.10], (f.) Her dizinin özdeşliğini koruyacağı ve aynı yapının bir veya daha fazla dizisinin kısımlarıyla değiştirilen olayların veya nesnelerin kısımlarını düzenlemek.

intermediate equipment: *ara cihaz*, [09.06.34], Modülasyondan önce veya ters modülasyondan sonra ek fonksiyonları yapmak için veri terminal cihazı ve veri devre bitirme cihazı arasına sokulabilen yardımcı cihaz.

intermediate language: *ara dil*, [07.04.40], Kaynak dildeki bir programın tümü ya da bir bölümünün ya da tek bir deyimini çeviri ya da yorumlanmasının son haline getirilmeden önce çevrildiği hedef dil. NOT: Ara dil çevirinin son hali için kaynak dil olarak hizmet edebilir.

intermediate node: *ara düğüm*, [18.02.04], Birden fazla dalın ucunda yer alan bir düğüm. NOT: Şekil 18.2'ye bakınız.

intermediate system: *ara sistem*, [26.01.09], İletişimin belirli bir anında ne veri kaynağı ne de veri alış birimi olan, ancak röle işlevini gerçekleştiren açık sistem. NOT: Birkaç ara sistemden oluşan bir dizi olabilir.

internal label: *dahili etiket*, [04.09.06], Veri ortamına kaydedilen ve veri ortamına kaydedilen veri hakkında bilgi sağlayan etiket.

internal level: *içsel düzey*, [17.03.02], Bir bilgi sisteminin fiziksel bir gerçekleştirmesi içindeki bilginin temsil edilmesi ile uğraşan tüm yönlerde göz önünde tutulan bir düzey.

internal schema: *içsel şema*, [17.03.04], İçsel düzeye ait olan ve belirli bir kullanıcı bakışı içindeki cümlelerin muhtemel toplanmalarının dışsal olarak temsil edilmelerini ve bu temsil edilmelerin işleme yönlerini de içine alarak tanımlayan veri tabanı şemasının parçası.

interoperability: *birlikte işlerlik*, [01.01.47], [18.05.05] Kullanıcının kendine has özellikleri hakkında bilgi sahibi olmadığı veya çok az bilgiye sahip

olduğu değişik fonksiyonel üniteler arasında veri aktarımı veya programların icra edilmesi ve iletişim kurulması yeteneği.

interpersonal message: *kişiler arası ileti*, [32.08.01], Kişiler arası mesajlaşmadaki ileti. NOT: Şekil 32.4'e bakınız.

interpersonal messaging: *kişiler arası mesajlaşma*, [32.01.12], Kişiler arasında özel ilişkiler veya sıradan iş ilişkileri için düzenlenmiş ileti işleme biçimi.

interpersonal messaging service: *kişiler arası mesajlaşma hizmeti*, [32.08.06], Kişiler arası mesajlaşma sistemi yardımı ile sağlanan hizmet.

interpersonal messaging system: *kişiler arası mesajlaşma sistemi*, [32.08.02], Kişiler arasında mesajlaşmayı gerçekleştiren bir ileti işleme sistemi.

interpersonal notification: *kişiler arası uyarı*, [32.08.10], İleti amaçlanan alıcı tarafından alınsın ya da alınmasın kişiler arası bir iletinin göndericisine gönderilen bilgi.

interpret: *yorumlamak*, [07.04.30], (f.) Bir kaynak programdaki her deyim ve dil yapısını bir sonraki deyim işlemeden önce çözümlmek, çevirmek ve yürütmek.

interpreter: *yorumlayıcı*, 1. [07.04.31], Yorumlayabilen program. 2., [12.06.25], (Aygıt) Delinmiş bir kart üzerine delik örüntülerine karşılık gelen karakterleri yazan aygıt.

interpreter directive: *yorumlayıcı yönergesi*, [07.04.69], Bir programın yorumlanmasını denetleyen dil yapısı.

interpretive code: *yorumlayıcı kod*, [07.04.32], Bir yorumlayıcı tarafından tanınıp işlenebilen bir biçimde ifade edilen kod.

interpretive program: *yorumlayıcı program*, [07.04.31], bkz. *interpreter*

interrecord gap: *kayıtlararası boşluk*, [12.03.37], Bir veri ortamı üzerinde bulunan ve birbirini izleyen iki kayıt arasındaki boşluk.

interrogating: *sorgulama*, [09.06.27], Ana istasyonun bir yardımcı istasyona onun varlığını ve konumunu sorduğu işlem.

interrupt: *kesme*, [10.01.09], Bir bilgisayar programının yürütülmesi sırasında dış etkenlerle yürütmenin geçici bir süre için veya tamamen durdurulması hali.

intersection: *kesişme*, [02.05.10], bkz. *conjunction*.

in-test loop: *iç testli döngü*, [07.03.15], Testi döngü gövdesinin ortasında bir yerlerde gerçekleştiren döngü denetimi. ÖRNEK: Ada'daki *exit* deyimini.

intrinsic: *yerleşik tanımlama*, [15.02.05], bkz. *predefined*

invariant: *sabit*, [07.07.23], (s.) Belirlenen çevrede herhangi bir şeyin değişmediği özelliğe ait.

inverted: *tersine dönme*, [17.08.11], Bir dosyanın, bir kayıtlar kümesi veya bu dosya ve kayıtlar kümesindeki ikincil anahtara göre ilişkisi olan bir indeks ile ilişkisi olması.

inverter: *evirici*, [19.01.04], Çıkış örneksel değişkeni, büyüklük olarak giriş örneksel değişkeni ile aynı, fakat cebirsel olarak ters işaretli olan işlevsel birim.

irrational number: *irrasyonel sayı*, [02.03.05], Rasyonel olmayan gerçel sayı.

irrecoverable error: *düzeltilemez hata*, [14.04.08], Etkilenmiş işlevsel birimin dışında harici kaynak ya da teknikler

kullanmadan hatadan kurtulma işleminin gerçekleştirilemediği hata.

irrelevance: *yayma*, [16.04.06], *bkz. spread*

irreversible encipherment: *geri dönüştürülemez kriptolama*, [08.03.03], *bkz. irreversible encryption*.

irreversible encryption: *geri dönüştürülemez şifreleme*, [08.03.03], Orijinal verinin yeniden elde edilmesinin mümkün olmadığı şifreli metin üreten şifreleme. NOT: Geri dönüştürülemez şifreleme doğruluğun kanıtlanmasında oldukça kullanışlıdır. Mesela, bir parola geri dönüştürülemez olarak şifrelenir ve şifreli metin saklanır. Daha sonra sunulan parola aynı şekilde geri dönüştürülemez olarak şifrelenir ve şifreli metinlerin harf dizileri mukayese edilir. Birbirlerine özdeşlerse girilen parola doğru demektir.

island: *ada*, [13.02.30], Yükseklik çizgileri ve bir dolgu örüntüsü tarafından etrafı sarılarak sınırlanan bir alan.

isolated amplifier: *yalıtılmış yükselteç*, [21.03.05], Sinyal devresi ile topraklamayı da içeren diğer tüm devreler arasında bir elektrik bağlantısına sahip olmayan yükselteç.

isolated-words recognition: *ayrılmış sözcükleri tanıma*, [29.02.06], Diğer olası sözcükleri dikkate almaksızın, sözcük sözcük söylenen ve ayrı ayrı dile getirilen sözcüklerin tanınması.

iteration: *yineleme*, [07.03.01], Bir dizi adımı tekrarlayarak gerçekleştirme süreci.

iteration scheme: *yineleme düzeni*, [07.03.09], Bir döngüden çıkılıp çıkılmayacağına karar vermek için döngü denetiminde kullanılan metot. ÖRNEK: Bir "do ... while" cümlesi.

iteration statement: *yineleme deyimi*, [15.05.17], Kapsamı içine alınmış deyimlerinin tekrarını kontrol etmek için bir mekanizmayı içeren birleşik deyim.

iteration step: *yineleme adımı*, [07.03.02], Yinelemenin adım dizisinin bir kez yürütülmesi.

iterative operation: *yinelemeli işlem*, [19.02.09], Başlangıç koşullarının ve diğer parametrelerin başarılı bir birleşimi ile bir eşitlik kümesinin çözümü için algoritmanın tekrarlanması. Başlangıç koşullarının ve diğer parametrelerin birleşimi, yineleme kurallarının önceden belirlenmiş bir kümesini temel alan ikincil hesaplamalar ile seçilir. NOT: Yinelemeli işlemler genellikle sistem parametrelerinin otomatik olarak en iyileştirmesi için ya da sınır değeri problemlerinin çözümü için kullanılır.

Jj

jabber: *anlamsız ileti* , [25.02.08], Bir veri istasyonu tarafından protokol ile izin verilen bir zaman aralığının dışında yapılan bir iletim.

jabber control: *anlamsız ileti denetimi*, [25.02.09], Bir yerel alan ağında, ortam bağlantı biriminin, anormal şekilde uzun bir veri dizisini engellemek için otomatik olarak iletimi kesme yeteneği.

jam signal: *uyarı sinyali*, [25.02.05], Bir veri istasyonu tarafından diğer veri istasyonlarının iletim yapmamlarını bildirmek için gönderilen sinyal. NOT: CSMA/DA ağlarında, uyarı sinyali bir çarpışmanın meydana geldiğini gösterir. CSMA/CA ağlarında, uyarı sinyali bilgi gönderen veri istasyonunun iletim yapmak amacıyla olduğunu gösterir.

jitter: *kıpırdama*, [09.02.10], Bir sayısal sinyalin zaman içinde ideal konumlarından önemli anlarının kısa aralıklı anlık değişimleri.

job: *iş*, [10.02.01], Bir kullanıcı tarafından tanımlanmış ve bir bilgisayar tarafından yürütülmüş çalışmanın bir birimi.

job stream: *iş akışı*, [10.02.08], Bir işletim sistemine uygulanmak amacıyla verilen işlerin bir dizisi.

job transfer and manipulation: *iş aktarımı ve değişimi*, [26.05.09], Kullanıcı uygulama süreçlerinin, süreç ile ilgili dokümanları aktarmasını, kullanmasını

ve bu işlerin yürütülmesinin yönlendirmesini sağlayan uygulama hizmeti.

join: *birleştirme* , [17.04.11], Her ilişkinin bir veya daha fazla nitelikleri için ortak nitelik alanlarına sahip olan iki veya daha fazla ilişkiden yeni bir ilişki oluşturan ilişkisel cebir işlemi. NOT: İlişki, ilişkilerin kartezyen çarpımına ve ortak nitelik alanından benzer değerlere sahip olan esas ilişkilerden satırların birleştirilmesi ile elde edilen sonuçlara dayalıdır.

joining: *katılma*, [32.04.23], (*Elektronik postada*) Bir ileti aktarma temsilcisinin aynı ileti veya sorgulamadaki birkaç örneği veya aynı ileti veya sorgulamadaki birkaç raporun birleştirmesindeki aktarma olayı.

joint information content: *birleşik bilgi içeriği*, [16.04.03], X ve y şeklindeki iki farklı olayın ortaya çıkması ile ilgili bilginin nicel bir ölçüsüdür ve olayların ortaya çıkışının birleşik olasılığı $p(x,y)$ 'nin tersinin logaritmasına eşittir:

$$I(x, y) = \log \frac{1}{p(x, y)}$$

journalize: *günlük raporlama*, [14.03.12], Bakım hizmetini kolaylaştırmak amacıyla, bir bozukluk algılandığında işlevsel birimin iç durumunun bir depolama cihazına kaydedilmesi.

joystick: *oyun çubuğu*, [13.04.27], En azından iki yönde hareket eden bir kolu

kullanan bir konumlandırıcı cihaz veya bir işaretleme cihazı.

JTM: JTM, [26.05.09], *bkz. job transfer and manipulation*

jump: 1. *sıçrama*, [07.02.10], Komut ya da deyimlerin sıralı yürütülmesinden ayrılma. NOT: Bir sıçramanın nedeni, asenkron kesinti ya da denetimin bir özel durum işleyiciye aktarıldığı bir özel durumdan kaynaklanan kesinti değil aksine uygun bir komut ya da deyimdir. 2. [07.02.11], (*f.*) Komutlar ya da deyimlerin yürütüldüğü örtülü ya da tanımlanmış sıradan ayrılmak.

jump instruction: *sıçrama komutu*, [07.09.27], Bir sıçrama eylemini belirleyen komut.

justify : 1. *ayarlamak*, [06.06.06], Verinin belirlenen tarafındaki karakterin özel bir sayaç konumuna geleceği biçimde sayacın içeriğini kaydırmak. 2. *iki yana hizalamak*, [23.06.18], (Metin işleme) Her satır alanının ilk ve son karakterinin karşılık gelen kenar boşluklarına hizalanması yoluyla metni yatay olarak hizalama ya da metnin ilk ve son satırlarının onların karşılık gelen kenar alt ve üst kenar boşluklarına hizalanması yoluyla metnin dikey olarak hizalanması. NOT 1: Paragrafın son satırı genellikle iki tarafa hizalanmaz. NOT 2: Satırların (Japonca'da olduğu gibi) dikey olarak yazıldığı bir yazma sisteminde iki tarafa yaslama dikey şekildedir.

Kk

Karnaugh map: *Karnaugh Çizelgesi*, 02.12.06], Lojik fonksiyonun değişkenlerinin alt dikdörtgenlerle çizildiği dikdörtgenlerle gösterilen diyagram. Çakışan dikdörtgenlerin her kesişimi lojik değişkenlerin bir tek bileşimini belirtir ve bir kesişim tüm bileşimler için gösterilir.

KB:, [28.04.06], *bkz. knowledge base*

K-base: K-tabanı, [01.06.18], [28.04.06], *bkz. Knowledge base.*

KBS: *KBS*, [28.01.05], *bkz. knowledge-based system*

Kerning: *karakterleri sıkıştırma*, [23.06.36], İki bitişik karakter arasındaki boşluğun azaltılması. ÖRNEK: Yinelemeli yazdırmayı göstermek ve yazdırmak için karakter kutularının üst üste gelmesi.

key: *anahtar*, 1. [04.09.03], (Veri organizasyonunda) Veri elemanları kümesinin bir parçası olan bir tanımlayıcı. 2. [08.03.09], (Bilgisayar güvenliğinde) Şifreleme veya şifre çözme faaliyetlerini kontrol eden bit serisi.

keypunch: *klavye delgi*, [12.06.06], Veri ortamında delik açan klavye tabanlı delgi.

keystroke verification: *tuş darbesi doğrulama*, [08.06.06], Bir veri girişinin doğruluğunun, aynı verinin klavyeden yeniden girilmesi ile belirlenmesi.

knowledge (in artificial intelligence): *bilgi*, [28.01.03], (*Yapay zekada*) Sistematik kullanım için düzenlenmiş gerçekler, olaylar, inanışlar ve kurallar topluluğu.

knowledge acquisition: *bilgi edinme, bilgi edinimi*, [28.01.09], [31.01.04] Bir bilgi tabanlı sistem tarafından bilginin yerinin belirlenmesi, toplanması, ayrıştırılması ve daha fazla işlenebilecek bir biçime dönüştürülmesi süreci. NOT: Bilgi edinme normal olarak bilgi mühendisinin müdahalesini gerektirir, fakat aynı zamanda makinenin öğrenmesinin önemli bir parçasıdır.

knowledge base: *bilgi tabanı*, [28.04.06], [01.06.18], Bir alandaki insan uzmanlığı ve deneyimi hakkındaki sonuç çıkarma kuralları ve bilgiyi içeren veri tabanı. NOT: Kendi kendini geliştiren sistemlerde, bilgi tabanı ek olarak önceden karşılaşılan problemlerin çözümünden ortaya çıkan bilgiyi içerir.

knowledge engineer: *bilgi mühendisi*, [28.04.01], Bir alan uzmanı ve diğer bilgi kaynaklarından bilgiyi elde eden ve bunları bir bilgi tabanı olarak düzenleyen kişi. NOT: Aynı zamanda bilgi mühendisliğine bakınız.

knowledge engineering: *bilgi mühendisliği*, [28.01.07], Etki alanı uzmanlarından ve diğer bilgi kaynaklarından bilgi edinmeyle ilgili olan ve edindiği bilgiyi bir bilgi tabanına

yerleştiren disiplin. NOT: "Bilgi mühendisliği" kavramı bazen özellikle uzman sistemlerin ve diğer bilgi tabanlı sistemlerin tasarımı, oluşturulması ve bakımı sanatını kapsar.

knowledge engineering tool: *bilgi mühendisliği aracı*, [28.04.02], Bilgi tabanlı sistemlerin hızlı şekilde geliştirilmesini kolaylaştırmak için tasarlanmış işlevsel araç. NOT: Bir bilgi mühendisliği aracı, tipik problemlerin kolayca işlenebilmesi için temel modelleme yapıları sağladığı gibi bilgi gösterimi, sonuç çıkarma ve denetim için belirli stratejileri birleştirir.

knowledge representation: *bilgi gösterimi*, [28.01.08], Bir bilgi tabanında bilginin kodlanması ve saklanması süreci veya sonucu.

knowledge source: *bilgi kaynağı*, [28.04.03], Belirli bir tür problem için oluşturulmuş olan bir bilgi tabanındaki bilgi kaynağı.

knowledge tree: *bilgi ağacı*, [28.02.11], Ağaç benzeri yönlendirilmiş bir çizge ile temsil edilen hiyerarşik semantik ağ.

knowledge-based system: *bilgi tabanlı sistem*, [28.01.05], Özel bir etki alanı veya uygulama alanında bir bilgi tabanından anlamlar çıkararak problemleri çözmeyi sağlayan bir bilgi işleme sistemi. NOT 1: "Bilgi tabanlı sistem" kavramı bazen, genellikle bilgi uzmanlığı ile sınırlı olan "uzman sistem" ile eşanlamlı olarak kullanılır. NOT 2: Bazı bilgi tabanlı sistemler öğrenme yeteneklerine sahiptir.

known-plaintext attack: *Bilinen düz metin saldırısı*, [08.05.22], Şifre analizcinin büyük miktarda karşılık gelen düz metin ve şifreli metne sahip olduğu bir analitik saldırı.

koala pad: *koala tablası*, [13.04.32], İşaretçiyi taşıyacak bir pimi olan ve pim

üzerine basılarak işaretleyicinin konumunu doğrulayan bir grafik tableti.

Kohonen map: *Kohonen haritası*, [34.02.32], *bkz. self-organizing map*

L1

label: *etiket*, 1. [04.09.05], (*Veri organizasyonunda*) Bir veri elemanları kümesine eklenmiş olan bir tanımlayıcı. 2. [15.01.10], (*Programlama dillerinde*) Bir programdaki yer tanımlayıcı. NOT 1: Yer tanımlayıcı sık sık bir deyim referans göstermek için kullanılır. NOT 2: BASIC'te, bir satır numarası bir yer belirleyici olarak kullanılabilir, her zaman aktarma amacı ile kullanılmaz. NOT 3: FORTRAN'da, bir deyim önünde yer alan ve beş haneye kadar olan bir rakamdan oluşan bir yer belirleyici bir deyim referans göstermek için kullanılabilir.

LAN: [09.07.09], [25.01.01], *bkz. local area network*

LAN broadcast: *LAN yayını*, [25.01.04], Aynı yerel alan ağı üzerindeki diğer tüm veri istasyonları tarafından alınması amacı ile oluşturulan bir çerçevenin gönderilmesi.

LAN broadcast address: *LAN yayın adresi*, [25.01.17], Bir yerel alan ağı üzerinde tüm veri istasyonlarının bir kümesini tanımlayan bir LAN grup adresi.

LAN gateway: *LAN geçişi*, [25.01.13], Bir yerel alan ağını farklı protokoller kullanan başka bir ağa bağlayan işlevsel birim. NOT: Ağ; başka bir yerel alan ağı, herkese açık veri ağı ya da başka tür bir ağ olabilir. Şekil 25.1'e bakınız.

LAN global address: *LAN yayın adresi*, [25.01.17], *bkz. LAN broadcast address*

LAN group address: *LAN grup adresi*, [25.01.15], Bir yerel alan ağı üzerinde bir veri istasyonları grubunu tanımlayan adres.

LAN individual address: *LAN bireysel adresi*, [25.01.14], Bir yerel alan ağı üzerinde belirli bir veri istasyonunu tanımlayan adres.

LAN multicast: *LAN çoklu yayını*, [25.01.05], Aynı yerel alan ağı üzerinde bir grup seçilmiş veri istasyonu tarafından alınması amacı ile oluşturulan bir çerçevenin gönderilmesi.

LAN multicast address: *LAN çok yönlü adresi*, [25.01.16], Bir yerel alan ağı üzerindeki veri istasyonlarının bir alt kümesini tanımlayan LAN adres grubu.

LAN server: *LAN sunucusu*, [25.01.11], Bir yerel alan ağı üzerinde diğer veri istasyonlarına belirli hizmetler sağlayan veri istasyonu. ÖRNEK: Dosya sunucusu, yazıcı sunucusu, posta sunucusu.

landscape: *yatay biçim*, [23.06.05], *bkz. landscape format*

landscape format: *yatay biçim*, [23.06.05], Sayfanın genişliği sayfa uzunluğunu geçtiği zaman sayfanın yönünün değiştirilmesini sağlayan düzenleme .

language construct: *dil oluşturma*, [15.01.02], Bir programlama dilinin kurallarına uygun olarak bir veya daha fazla sözcüksel işareten oluşturulabilen sözdizimsel olarak izin verilebilir bir program parçası.

language preprocessor: *dil ön işlemcisi*, [07.04.81], Programların hazırlık işlemlerini etkileyen işlevsel birim. ÖRNEK: Bir makro üretici bir çeviricinin dil ön işlemcisi olarak işlev görebilir.

language processor: *dil işlemci*, [07.06.01], Belirli bir programlama dilinde yazılmış programları çevirmek ve yürütmek için kullanılan işlevsel birim. ÖRNEK: LISP makinesi.

laptop computer: *dizüstü bilgisayar*, [01.03.22], Bir kişinin dizi üstünde çalıştırılabilir kadar hafif ve küçük olan ve batarya ile çalışan, taşınabilir bilgisayar.

laser printer: *lazer yazıcı*, [12.07.20], Fotoğraf duyarlı bir yüzey üzerine bir lazer demetinin yönlendirilmesi yoluyla, toner aracılığı ile görülebilir şekle gelen ver kağıt üzerine aktarılabilir sabitleştirilen resimleri oluşturan vuruşsuz bir yazıcı.

late binding: *geç ilişkilendirme*, [07.02.30], İlişkilendirmelerin çoğunu genellikle esnekliği başarmak için yürütme esnasında gerçekleştiren programlama dillerinin bir özelliği. ÖRNEK: dBASE, Smalltalk.

latency: *gecikme*, [12.02.30], Komut kontrol biriminin veri için bir çağrı başlattığı an ile gerçek veri iletiminin başladığı an arasındaki zaman aralığı.

layer: *katman*, [34.02.06], (*Sinir ağlarında*) Hiyerarşik bir şekilde düzenlenmiş sinir ağında, çıkışların ağın çıkışı yönünde bir grup içindeki sınırlara bağlanabilen ancak ağ girişinin arka

tarafındaki bir grup içindeki sınırlara bağlanamayan bir grup yapay sinir. NOT: Aynı katmanın yapay sınırları aralarında bağlantılara sahip olabilirler.

layer : *katman*, **1.** [18.01.10], (*Dağıtık veri işleme*) Hiyerarşik olarak düzenlenen gruplar kümesine ait olan, belirli bir ağ mimarisinin tüm veri işleme sistemleri boyunca uzanan ve bir bütün olarak dikkate alınan yetenekler, fonksiyonlar ve protokoller grubu. NOT: Örnek için Şekil 18.1'e bakınız. **2.** [26.02.01], (*OSI'de*) Açık sistemler arası bağlantısı referans modelinde; hizmetler, işlevler ve protokollerin kavramsal açıdan tam olarak tanımlanmış, hiyerarşik olarak düzenlenmiş ve tüm açık sistemlere uygulanan yedi grubundan biri. NOT: 1 Yedi katman Şekil 26.1'de gösterilmiştir. Her katman ismi (örneğin, "uygulama") aynı zamanda bir varlığı, hizmeti, protokolü yada o katmanın diğer bazı yönlerini belirtebilir. 2. Katman isimlerini kullanmak yerine, belli bir katman ve onun bitişik katmanları aşağıdaki gibi tanımlanır: (N) - katmanı: Verilen herhangi bir katman, (N+1) - katmanı: Bir üst katman, (N -1) - katmanı: Bir alt katman. Bu gösterim aynı zamanda, protokoller, hizmetler gibi bu katmanlarla ilgili modeldeki diğer kavramlar için de kullanılır (Şekil 26.2'ye bakınız).

layered network: *katmanlı ağ*, [34.02.13], Yapay sınırların katmanlarda hiyerarşik olarak düzenlendiği sinir ağı. NOT: Bir katmanlı ağ, yapay sinir katmanlarına ek olarak bir grup farklı kaynak düğümüne sahip olabilir.

layout object: *belge yerleşim nesnesi*, [23.02.03], Bir belgenin belirli yerleşim yapısının bir ögesi. ÖRNEK: Bir sayfa, bir blok.

leader: *şerit başı*, [12.04.05], (*Manyetik şeritte*) Manyetik şeridin, şerit işaretleyicisinin başından önce gelen ve şeridi geçirmek için kullanılan kısım.

leaf : *ağaç yapısındaki yaprak*, [17.05.07], *bkz. terminal node*

learning: *öğrenme*, 1. [31.01.01], Biyolojik ya da otomatik bir sistemin kendi başarımını geliştirmek için kullanabileceği bilgi veya becerilerin edinilmesi süreci. 2. [34.03.05], (*Sinir ağlarında*) Bir sinir ağının başarımını giriş örüntüleri dizisine yanıt olarak parametrelerinin ayarlanmasıyla iyileştirdiği bir süreç. NOT: Genel olarak, öğrenme bağlantı ağırlıklarının ayarlanmasına bağlıdır.

learning algorithm: *öğrenme algoritması*, [34.03.06], (*Sinir ağlarında*) Öğrenme esnasında bir sinir ağının parametrelerini ayarlayan algoritma. NOT: Genel olarak, bir öğrenme algoritması bağlantı ağırlıklarını ayarlar.

learning by analogy: *benzerliklerden öğrenme*, [31.03.20], Tümevarım metodu ile öğrenme ve tümdengelim metodu ile öğrenmeyi birleştiren böylece tümevarımların karşılaştırılmakta veya ilişkilendirilmekte olan kavramların ortak özelliklerini belirlediği ve tümdengelimlerin öğrenilmekte olan kavramın beklenen niteliklerini bu özelliklerden çıkardığı öğrenme stratejisi. NOT: Benzerliklerden öğrenme iki problem arasındaki benzerliği tanıma yeteneğini ve başka bir problem alanındaki bir problemi çözmek için bir problem alanında geliştirilen kuralları kullanmayı gerektirir.

learning by being told: *anlatılandan öğrenme*, [31.03.05], Bir dış bilgi kaynağından, seçmeksizin veya sağlanan bilgiden ilgili öğeleri dönüştürmeksizin bilginin edinildiği ezbere öğrenme.

learning by deduction: *tümdengelimle öğrenme*, [31.03.17], *bkz. deductive learning*

learning by discovery: *keşfederek öğrenme*, [31.03.10], Sınıflandırma oluşumu ya da gözlenen verideki düzeni tanımlayan bir alan hakkındaki yeni kural ya da ilkelerin türetilmesini içeren gözetimsiz öğrenme.

learning by induction: *tümevarımla öğrenme*, [31.03.11], *bkz. inductive learning*

learning from examples: *örnekten öğrenme*, [31.03.12], Örneklerden ve isteğe bağlı olarak söz konusu kavramların karşı örneklerinden bir genel kavram tanımı çıkarılarak kavramların tümevarım metodu ile öğrenilmesi. NOT: Karışık veya tamamen tanımlanmamış örneklerden öğrenme, örneklerden öğrenimin geliştirilmiş bir biçimidir.

learning from instruction: *komuttan öğrenme*, [31.03.05], *bkz. learning by being told*

learning from observation: *gözlemden öğrenme*, [31.03.10], *bkz. learning by discovery*

learning from solution paths: *çözüm yollarından öğrenme*, [31.03.23], Bir problem için, çözüm yolu boyunca her hareketi olumlu bir örnek olarak işaretleyen ve her hareketin doğrudan çözüm yolunun dışına gitmesini olumsuz örnek olarak işaretleyen, tam bir çözüm yolu bulununcaya kadar beklemeye dayalı olan destekli öğrenme.

learning rate: *öğrenme oranı*, [34.03.08], Öğrenme esnasında bağlantı ağırlıklarındaki değişikliklerin büyüklüğünü düzenleyen bir parametre. NOT: Bir bağlantı ağırlığının değişim miktarı, öğrenme algoritması tarafından verilen bir değer ve öğrenme oranı olan bir katsayının çarpımıdır.

learning strategy: *öğrenme stratejisi*, [31.01.05], Öğrenme tekniklerinin,

uygulanmalarından önce kullanım için bir plan.

learning while doing: *yaparak öğrenme*, [31.03.25], Sorumluluk verilmesinden önce bulunacak çözüm yolu için beklemeye dayalı olmayan, fakat çözüm arama hâlâ etkin iken güven ve sorumluluk atamaya dayalı olan destekli öğrenme. NOT: Yaparak öğrenme bir amaca doğru ilerlemek için, döngüleri ve gereksiz şekilde uzun olan yollara dikkat eden, çıkmaz yollar ve başarısızlıkları kaydeden teknikleri içerir.

learning without a teacher: *öğretmensiz öğrenme*, [31.03.09], *bkz. unsupervised learning*

learning-apprentice strategy: *çıraklık öğrenimi stratejisi*, [31.03.24], Bir uzmanı gözleyerek gereksiz aramadan kaçınmak amacıyla arzulanan hareketleri arzulananlardan ayırt etmek için uzmanın eylemlerini kullanmayı ve anında geri bildirimler sağlamayı içeren güven/sorumluluk ataması. NOT: Çıraklık öğrenimi stratejisi uzman sistemlerin yarı otomatik olarak oluşturulmasında sıkça uygulanır.

least significant bit: *en az anlamlı bit*, [05.04.08], Konumsal notasyonda, kullanılan en küçük ağırlığa sahip bitin konumu.

least significant digit: *en az anlamlı basamak*, [05.04.07], Konumsal notasyonda, kullanılan en küçük ağırlığa sahip sayının hanesi.

left-adjusted: *sola yanaşık*, [23.06.15], *bkz. left aligned*

left-aligned: *sola yanaşık*, [23.06.15], Sol kenar boşluğuna hizalanmış olan fakat sağ kenar boşluğuna hizalanması gerekmeyen metne ait.

left-hand side: *sol taraf*, [28.02.27], Bir "eğer-ise" kuralının "eğer" parçasındaki gerçekler ya da deyimler kümesi.

left-justified: *sola yanaşık*, [23.06.15], *bkz. left aligned*

left-justify : *sola-ayarlamak*, [06.06.07], (f.) Sola doğru ayarlamak.

letter: *harf*, [04.03.02], Yalnız başına olduğunda veya diğerleriyle bir arada bulunduğu yazma dilinin bir veya daha fazla kavramını, yahut konuşma dilinin bir veya daha fazla ses elemanını gösteren bir grafik karakter. NOT: Yalnız başına kullanılan ayırma işaretleri ve noktalama işaretleri harf olarak ele alınmazlar.

letter quality: *metin kalitesi*, [23.07.01], İş yazışmaları için uygun olan ve bir ofis elektrikli daktilo kalitesini karşılayan metin yazdırma kalitesi.

lexical element: *sözcüksel eleman*, [15.01.01], *bkz. lexical token*

lexical token: *sözcüksel birim*, [15.01.01], Belirli kurallar çerçevesinde anlamla ilgili bir temel birimi temsil eden bir programlama dili alfabesinin bir veya daha çok karakterinden oluşan bir dizisi. ÖRNEK: Pascal dilinde 2G5 gibi bir hazır bilgi veya last_name gibi bir tanıtıcı.

lexical unit: *sözcüksel işaret*, [15.01.01], *bkz. lexical token*

lifetime: *ömür süresi*, [15.02.16], Bir dil yapısının mevcut olduğu sürece işletim süresinin bir parçası.

light button: *ışık düğmesi*, [13.04.37], Bir ekran alanı üzerinde işaretleyici cihaz tarafından etkin hale getirilebilen tuş simülasyonu.

lightpen: *ışıklı işaret kalemi*, [13.04.35], Görüntü yüzeyinde işaretleyerek kullanılan ışığa duyarlı seçme cihazı veya konumlayıcı cihaz.

limited type: *sınırlı tür*, [15.04.26], Sadece açık bir şekilde bildirilen işlemler ve veri özelliklerinin içinde kapsanıldığı bir program parçası için dışarıya kullanılabilir olan özel bir tür.

limiter: *sınırlayıcı*, [19.01.15], Bir örneksel değişkenin belirlenen sınırları aşmasını önlemek amacıyla kullanılan bir işlevsel birim.

line: *hat*, [09.06.03], Fiziksel bir iletim ortamı. NOT 1: Hat, veri bitirme cihazına ve veri anahtarlama merkezine harici olarak bağlı olan bir veri devresinin parçasıdır. NOT 2: Şekil 9.4'e bakınız.

line: *metin satırı*, [23.02.08], *bkz. line of text*

line code: *hat kodu*, [09.05.01], İletim kanalının karakteristiklerine uyan kod. NOT: Bu kod veri istasyon cihazlarına gönderilen ve onlardan alınarak kullanılan kod veya kodlardan farklı olabilir.

line editor: *satır düzenleyici*, [23.05.02], Kullanıcının bir satır içinde ya da bitişik satırlar grubu içinde düzeltilecek metin elemanlarına erişmek için satırları belirlemek zorunda olduğu metin düzenleyici.

line feed: *satır besleme*, [12.07.29], Yazma ya da görüntüleme konumunun bir sonraki satırdaki ilgili konuma hareketi.

line graphics: *çizgi grafikleri*, [13.01.11], Ekran görüntülerinin tamamen çizgi parçaları ile düzenlendiği bilgisayar grafikleri.

line of text: *metin satırı*, [23.02.08], Bazı biçimleme işlemleri tarafından belirlendiği gibi, genellikle kelimelerden ve boşluklardan oluşan ve bir temel satır üzerine dizilen karakterler dizisi. NOT: Bir satırın uzunluğu, biçimleme esnasında mevcut olan alan tarafından belirlenir.

line printer: *satır yazıcısı*, [12.07.06], Bir karakter satırının tümünü birden bir birim olarak yazan yazıcı.

line spacing: *satır boşluğu*, [23.02.10], Art arda gelen satırların referans satırları arasındaki mesafe.

linear list: *doğrusal liste*, [04.08.05], Elemanları listeler olmayan bir liste.

linear network: *doğrusal ağ*, [18.03.03], Tam olarak içinde iki uç düğümün, değişik sayıda ara düğümün ve herhangi iki düğüm noktası arasında sadece bir yolun yer aldığı ağ. NOT 1: Doğrusal ağ, ağaç modelindeki ağın özel bir durumudur. NOT 2: Şekil 18.3'e bakınız.

linear prediction coding *doğrusal tahmin kodlaması*, [29.01.25], Tahmin edilen sinyal örneklerinin önceki örneklerin doğrusal birleşimleri oldukları tahmin kodlaması. NOT: Doğrusal birleşimlerin katsayıları, genellikle girdi sinyali ile önceki veriden elde edilen sinyal arasındaki ortalama kare hatasını en az düzeyde tutarak elde edilir.

linear search: *doğrusal arama*, [06.04.08], Bir veri kümesi içerisinde verilerin sıradan taranarak aranması.

link: *bağlamak*, [07.05.01], (*f.*) İşaretçiler kullanarak veri nesnelerini birbirine bağlamak ya da bir ya da daha fazla programın bölümlerini bağlantılar sağlayarak birbirine bağlamak. ÖRNEK: Nesne programlarını bir bağlantı düzenleyici kullanarak bağlamak.

link: *bağ*, [07.05.02], Programın ayrı modülleri arasında denetim ve olasılıkla parametreleri geçen, genelde tek bir komut ya da adres olan program bölümü.

linkage: *bağlantı*, [07.05.02], *bkz. link*

linkage: *bağlantı*, [08.05.40], (*Bilgisayar güvenliğinde*) Bir veri işlem sistemindeki veri veya bilgi ile korunmuş bilgiyi

türetecek başka bir sistemdeki veri veya bilginin belirli bir amaçla oluşturulmuş bir kombinasyonu.

linkage editor: *bağlantı düzenleyici*, [07.05.03], Bir ya da daha fazla bağımsız olarak çevrilen nesne modülü ya da yük modülü işlendiğinde, bu modüller arasındaki çapraz başvuruları çözen, bunlar arasında bağlantılar sağlayan, yer değiştirilebilen öğeleri oluşturan ve gerekirse adresleri ayarlayan ve bunun sonucu olarak yeni yük modülleri yaratan program.

linkage editor: *bağ düzenleyici*, [10.02.12], *bkz. linker*

linked list: *bağlı liste*, [04.08.02], İçindeki elemanlar saklama aygıtının içerisine yayılmış fakat her bir elemanın bir sonraki elemanın konumunu belirlediği liste.

linked list search: *bağlı liste araması*, [06.04.09], Bağlı liste kullanan bir arama.

linker: *bağlayıcı*, **1.** [07.05.03], *bkz. linkage editor* **2.** [10.02.12], Amaç modülleri arasında ortak referansları çözerek ve olası elemanları yeniden yerleştirerek, bir ya da daha fazla birbirine bağlı olmayan çevrilmiş amaç modüllerinden veya yüklenebilir modüllerden bir yükleme modülü yaratmak için kullanılan bir bilgisayar programı.

linking loader: *bağlantılama yükleyici*, [07.05.07], Bir bağlantı düzenleyici ve bir yükleyicinin işlevsel yeteneklerini birleştiren program.

list: *liste*, [04.08.01], İlişkili elemanların sonlu sıralı bir kümesi. NOT: Bir listedeki elemanlar listeler olabilir.

list processing: *liste işleme*, [04.08.08], Listeler biçiminde bir veri işleme yöntemi. NOT: Bağlı listeler genellikle elemanlarının fiziksel konumları

değiştirilmeksizin sıraları değiştirilerek kullanılırlar.

list processing language: *liste işleme dili*, [07.01.26], Listeler ya da karakter dizileri biçiminde ifade edilen veri üzerinde değişiklik yapabilmek için tasarlanmış programlama dili. ÖRNEK: LISP.

literal: *ifade*, [05.02.01], Sözdizimsel bakış açısından kendi kendisini ifade eden bir sözcüksel işaret. ÖRNEK: JAN, FEB, MAR isimleri, bir veri türünün aşağıdaki tanımlarında, ifade olarak adlandırılırlar. Month_Type (JAN, FEB, MAR, APR, MAY, JUN, JUL, AUG, SEP, OCT, NOV, DEC); Month: Month_Type; Month:= APR;

LLC protocol: *LLC protokolü*, [25.05.01], *bkz. logical link control protocol*

LLC sublayer: *LLC alt katmanı*, [25.05.03], *bkz. logical link control sublayer*

LLC type 1: *LLC tür 1*, [25.05.07], *bkz. logical link control type 1*

LLC type 2: *LLC tür 2*, [25.05.08], *bkz. logical link control type 2*

LLC type 3: *LLC tür 3*, [25.05.09], *bkz. logical link control type 3*

load: *yüklemek*, **1.** [07.05.05], (f.) *(Bilgisayar programlamada)* Bir yükleyiciyi yürütmek. **2.** [17.08.14], (f.) *(Veri tabanlarında)* Bir veri tabanına veri yüklemek. **3.** [06.03.03], (f.) Veriyi bir bellek aygıtı ya da çalışma sayaçlarına aktarmak.

load map: *yükleme haritası*, [07.05.11], Bellekte bulunmakta olan programlar ya da verilerin tümü veya seçilmiş bölümlerinin saklama konumu ya da boyutlarını tanımlayan bilgisayar tarafından üretilmiş liste.

load module: *yüklenebilir modül*, [07.05.08], [10.02.11], Genellikle bağlayıcının çıktısı olan, yürütme için ana belleğe yüklenmeye uygun bir program birimi. NOT: Bir yük modülü genellikle bir bağlantı düzenleyici uygulamanın sonucudur.

load point: *yükleme noktası*, [12.04.02], Manyetik bir şeridin kaydedilebilir alanının başlangıcı. NOT: Bazı manyetik şerit sürücüler, yükleme noktası konumunu belirtmek amacıyla şerit başlangıç işareti kullanırlar.

load-and-go: *yükle ve devam et*, [07.05.09], Bir programın yükleme ve yürütmesi arasında hiçbir bekleme olmayan işletim tekniği.

loaded origin: *yüklenmiş başlangıç noktası*, [07.05.10], Bir programın ana belleğe yüklendiği ilk saklama yerinin adresi.

loader: *yükleyici*, [07.05.04], Dış depolamadan iç depolamaya diğer programları kopyalayan ya da dış depolamadan iç depolamaya ya da iç depolamadan kaydedicilere veri kopyalayan program.

local: *yerel*, [15.02.11], Sadece bildirim bölgesi içinde bildiriminin yapıldığı bir kapsama sahip olan bir dil yapısına ait olma.

local address administration: *yerel adres yönetimi*, [25.01.19], Aynı yerel alan ağı içinde tüm LAN bireysel adreslerinin tek ve benzersiz olduğu adres yönetimi.

local area network: *yerel alan ağı*, [25.01.01], Sınırlı coğrafi bir alan içinde kullanıcı binasında kurulan bilgisayar ağı. NOT: Bir yerel alan ağı içindeki iletişim dış düzenlemelere bağımlı değildir; bununla birlikte, ağ sınırları arasındaki iletişim bir düzenleme biçimine bağlı olabilir.

local area network (LAN): yerel alan ağı (LAN), [01.01.46], [09.07.09] Sınırlı bir coğrafi bölge içerisinde, bir kullanıcıya ait mekanda kurulan bir bilgisayar ağı. NOT: Yerel ağ içindeki iletişim dış düzenlemelere bağlı değildir; bununla birlikte, başka bir yerel ağla iletişimde bazı düzenlemelere tâbi olabilir.

localization: *yerelleştirme*, [07.12.21], Güçlü bağlılık ve gevşek bağlaştırma niteliklerine sahip olan bir modül dizisine uygulanan prensip.

location: *yer*, [12.02.05], (*Bellek*) Bir bellek aygıtında bir adres yoluyla tek olarak tanımlanabilen bir bellek konumu.

locator device: *konumlandırıcı*, [13.04.23], Bir konumun koordinatlarını temsil etmek için veri sağlayan girdi birimi. ÖRNEKLER: Grafik tableti, herhangi bir işaretleme cihazı.

lockout: *kilitleme*, [07.06.40], Her defasında yalnızca bir aygıt ya da sürece erişim izni verip diğerleri dışlanarak paylaşılan kaynakların korunduğu kaynakları ayırma tekniği. ÖRNEK: Güncelleştirilirken verilerin okunmasını yasaklamak.

lock-out: *kilit altına alma*, [10.05.10], *bkz. protection*

lock-out facility: *kilitlenme olanağı*, [22.03.09], Hesap makinesinin hata ya da taşma durumu olduğunda giriş verisini kabul edememesi olanağı.

log in: *sisteme girmek*, [01.01.53], *bkz. log on*

log off: *sistemi kapatmak*, [01.01.54], Bir sistemi kapatmak.

log on: *sistemi açmak*, [01.01.53], Bir sistemi açıp başlatmak.

log out: 1. *sistemden çıkmak*, [01.01.54], *bkz. log off* 2. *günlük raporlama*, [14.03.12], *bkz. journalize*

logger: *günlük*, [12.08.04], Genellikle zamana bağlı olarak, olayları ve fiziksel koşulları kaydeden işlevsel birim.

logic bomb: *mantıksal bomba*, [08.05.51], Belirli bir sistem koşulu neticesinde tetiklendiğinde veri işlem sisteminin hasar görmesine neden olan kötü niyetli mantık.

logic design: *mantıksal tasarım*, [03.03.02], Sembolik mantık gibi biçimsel tarif yöntemlerini kullanan işlevsel tasarım.

logic device: *mantıksal aygıt*, [03.04.01], *Mantıksal işlemleri* gerçekleştiren bir aygıt.

logic diagram: *mantıksal şema*, [03.03.03], Bir mantıksal tasarımın grafik gösterimi.

logic element: *mantıksal eleman*, [03.04.04], *bkz. gate*

logic function: *mantıksal fonksiyon*, [02.04.01], *bkz. switching function*

logic operation: mantık işlemi, [02.10.08], **1.** Sembolik mantığın kurallarını izleyen bir işlem. **2.** [02.10.09], Sonucun her karakteri, yalnız işlem gören her terimin karşılık gelen karakterine bağlı olan işlem. ÖRNEK: Ek-A' da "sonuç" kolonunda verilen iki Boole işlemleri.

logic programming: *mantık programlama*, [07.02.09], Bir programa giriş verisinin o programın kurallarına göre işlenmesi amacıyla önceden tanımlanmış algoritmaları olan mantıksal kurallar kümesi olarak yapılandırmak için bir metot.

logic shift: *mantıksal kaydırma*, [02.11.03], *bkz. logical shift*

logic symbol: *mantıksal sembol*, [03.03.04], Bir operatörü bir işlevi veya bir işlevsel ilişkiyi gösteren sembol.

logic variable: *mantıksal değişken*, [02.01.01], *bkz. switching variable*

logical access control: *mantıksal erişim kontrolü*, [08.04.17], Erişim kontrolünü sağlamak üzere veri veya bilgi ile ilgili mekanizmaların kullanımı. ÖRNEK: Parolanın kullanılması.

logical add: *mantıksal toplama*, [02.05.12], *bkz. disjunction*

logical cohesion: *mantıksal bağlılık*, [07.12.09], Bir modülün etkinliklerinin mantıksal olarak benzer olduğu bağlılık. ÖRNEK: Bir modülde farklı girdi ortamlarından verinin işlenmesi.

logical comparison: *mantıksal karşılaştırma*, [02.10.13], İki dizinin özdeş olup olmadıklarını tayin etmek için kontrol edilmesi.

logical level: *mantıksal düzey*, [17.03.05], Bir veri tabanı ve onun kavramsal şeması ile tutarlı ve bilgi tabanı ile uyumlu fakat fiziksel gerçekleştirmesinden ayrı mimarisi ile uğraşan tüm yönlerde göz önünde tutulan düzey.

logical link control protocol: *mantıksal bağlantı denetim protokolü*, [25.05.01], Yerel alan ağında, iletim ortamının nasıl paylaşıldığından bağımsız olarak veri istasyonları arasında çerçevelerin değişimini düzenleyen protokol.

logical link control sublayer: *mantıksal bağlantı denetim alt katmanı*, [25.05.03], Bir yerel alan ağında, ortamdaki bağımsız veri bağlantı işlevlerini destekleyen veri bağlantı katmanının parçası. NOT: LLC alt katmanı, ağ katmanına hizmetleri sağlamak için ortam erişim denetim alt katmanının hizmetlerini kullanır. Şekil 25.3'e bakınız.

logical link control type 1: *mantıksal bağlantı denetim türü 1*, [25.05.07], Mantıksal bağlantı denetim alt katmanı

içinde alındı bilgisi verilmeyen bağlantısız mod iletimi.

logical link control type 2: *mantıksal bağlantı denetim türü 2*, [25.05.08], Mantıksal bağlantı denetim alt katmanı içinde bir bağlantılı mod iletimi.

logical link control type 3: *mantıksal bağlantı denetim türü 3*, [25.05.09], Mantıksal bağlantı denetim alt katmanı içinde alındı bilgisi verilen bir bağlantısız-mod iletimi.

logical object: *mantıksal nesne*, [23.02.04], Uygulama ya da kullanıcı için önemli bir anlama sahip olabilen, bir belgenin belirli mantıksal yapısının bir ögesi. ÖRNEK: Bölüm, parça ya da paragraf.

logical operation: *mantıksal işlem*, [02.10.08], *bkz. logic operation*

logical product: *mantıksal çarpma*, [02.05.10], *bkz. conjunction*

logical record: *mantıksal kayıt*, [04.07.04], Mantıksal bakış açısından, fiziksel cavadan bağımsız olarak, ilişkili veri elemanları olan kayıt. NOT: Bir mantıksal kaydın kısımları farklı fiziksel kayıtlarda yerleştirilmiş olabilir veya birkaç mantıksal kayıt ya da mantıksal kayıtların bölümleri bir fiziksel kayda yerleştirilmiş olabilir.

logical ring: *mantıksal halka*, [25.03.09], Bir halka ağındaki geçiş denetimini göstermek için veri istasyonları arasında andaç geçiren bir andaç-veri yolu ağının soyut gösterimi. NOT: Şekil 25.4'e bakınız.

logical schema: *mantıksal şema*, [17.03.07], Mantıksal ölçüye ait olan veri tabanı şemasının parçası.

logical shift: *mantıksal kaydırma*, [02.11.03], Mantıksal kaydırma, bir bilgisayar sözcüğünün bütün

karakterlerini istisnasız olarak etkileyen bir kaydırmadır.

logical type: *mantıksal tür*, [15.04.06], Veri nesnelerinin sadece (genellikle TRUE-Doğru veya FALSE-yanlış) mantıksal değerleri kabul edebileceği ve sadece Boole işletmenleri tarafından işlenebileceği bir veri türü. NOT: Aynı zamanda karakter türüne, sayma türüne, tamsayı türüne ve gerçek türe bakınız

longitudinal magnetic recording: *boylamasına manyetik kaydetme*, [12.03.09], Veriyi gösteren manyetik kutuplanmaların kaydeden iz uzunluğu boyunca düzenlendiği manyetik kaydetme tekniği.

loop: *döngü*, [07.03.03], Belirli bir koşul geçerli iken yinelemeli olarak yürütülebilen bir deyim ya da komut dizisi. NOT: Bazı gerçekleştirmelerde, koşulun geçerli olup olmadığını anlamak için döngü bir kez yürütülünceye kadar hiçbir test yapılmaz.

loop assertion: *döngü bildirisi*, 1. [07.03.05], Bir döngünün belirli bir bölümünün her yürütülmesinde karşılanması gereken bir ya da daha fazla koşulu belirleyen mantıksal deyim. 2. [07.07.22], Bir döngünün yürütülmesi boyunca doğrulanması gereken bildirim.

loop body: *döngü gövdesi*, [07.03.06], Döngünün birincil amacını başaran döngü bölümü.

loop control: *döngü denetimi*, [07.03.07], Döngünün bir yinelemesinin yürütülüp yürütülmeyeceğine karar vermek için bir test içeren dil yapısı.

loop invariant: *döngü sabiti*, [07.07.24], Bir döngü boyunca sabit olan bir koşul.

loop parameter: *döngü parametresi*, [07.03.08], *bkz. loop-control variable*

loop statement: *tekrarlama deyimi*, [15.05.17], *bkz. iteration statement*

loop-control variable: *döngü denetim değişkeni*, [07.03.08], Bir döngüden çıkılıp çıkılmayacağına karar vermek için kullanılan veri nesnesi.

loophole: *kaçak yeri*, [08.05.07], *bkz. flaw*

loss: *kayıp*, [08.05.12], Verilen tavizden kaynaklanan hasar veya yoksun kalmanın nicelik ölçüsü.

LQ : [23.07.01], *bkz. letter quality*

LSB: [05.04.08], *bkz. least significant bit*

LSD: [05.04.07], *bkz. least significant digit*

Lukasiewicz notation: *Lukasiewicz notasyonu*, [02.08.02], *bkz. prefix notation*

Mm

MAC: [25.01.22], *bkz. medium access control*

MAC protocol: *MAC protokolü*, [25.05.02], *bkz. medium access control protocol*

MAC sublayer: *MAC alt katmanı*, [25.05.04], *bkz. medium access control sublayer*

machine code: *makine kodu*, **1.** [07.04.33], Bir bilgisayarın işleme birimi tarafından tanınıp yürütülebilen bir biçimde ifade edilen kod. **2.** *makine kodu*, [07.09.10], *bkz. instruction code*

machine discovery: *makine keşfi*, [31.01.10], Öğrenme yeteneği olan makineler tarafından gözlenmiş verilerdeki düzenlemeleri tanımlayan deneysel kuralların keşfi ve sınıflandırma oluşumu. NOT: Aynı zamanda kavramsal gruplandırma ve analitik öğrenme tanımlarına bakınız.

machine function: *makine işlevi*, [22.03.02], Hesap makinesi tarafından gerçekleştirilen işlev.

machine instruction: *makine komutu*, [07.09.02], Bir bilgisayar tarafından doğrudan yürütülebilen komut. NOT: Bir makine komutu makine dilinin bir ögesidir.

machine language: *makine dili*, [07.01.04], Yalnızca belirli bir bilgisayar

ya da bilgisayar sınıfının makine komutlarından oluşan yapay dil.

machine learning: *makinenin öğrenmesi*, [28.01.21], [31.01.02] İşlevsel bir birimin kendi başarımını yeni bilgi ve beceriler elde ederek ya da mevcut bilgi ve becerileri yeniden düzenleyerek geliştirmesi süreci.

machine vision: *makineyle imgeleme*, [28.01.20], Bilgisayarla imgelemenin makineye, robota, sürece ve kalite denetim çalışmasına uygulanması. NOT: "makineyle imgeleme" terimi mühendislikte kullanılır ve "bilgisayarla imgeleme" terimi ile karıştırılmamalıdır.

machine word: *makina için sözcük*, [04.06.05], *bkz. computer word*

machine-dependent: *makine bağımlı*, [07.04.35], Belirli bir bilgisayar türüne has özelliklere bağlı olan ve bu nedenle yalnızca o tür bilgisayarlarda yürütülebilen yazılıma ait.

machine-independent: *makineden bağımsız*, [07.04.36], Belirli bir bilgisayar türüne has özelliklere bağlı olmayan ve bu nedenle birden çok bilgisayar türünde yürütülebilen yazılıma ait.

machine-oriented language: *makine yönelimli dil*, [07.01.05], Belirli bir bilgisayar ya da bilgisayar sınıfının makine komutları ile aynı ya da benzer

yapıda basit deyimlerden oluşan bir programlama dili.

macro: *makro*, [15.06.21], bkz. *macroinstruction*

macro library: *makro kütüphanesi*, [07.04.76], Bir makro üretici için kullanılabilir olan, makro tanımları ile birlikte makro çağrılar ve makro komutlar topluluğu.

macroassembler: *makro birleştirici*, [07.04.77], Bir makro üreticinin işlevlerini içeren ya da gerçekleştiren birleştirici.

macrocall: *makro çağırma*, [15.06.22], Çağırma programlama dili seviyesinde bir makro tanımını başlatan bir deyim.

macrodefinition: *makro tanımı*, [15.06.23], Her uygun makro komutu veya makro çağırmasını yer değiştiren önceden tanımlanmış komutlar, deyimler ve talimatlar dizisi.

macrogenerator: *makro üretici*, [07.04.73], Karşılık gelen makro tanımı ile uyumlu olarak kaynak programdaki her makro komut ya da makro çağırma uygun kod ile yer değiştiren ve genellikle bir birleştirici ya da derleyicinin parçası olan bir modül.

macroinstruction: *makro komutu*, [15.06.21], Çağırma programlama dili seviyesinde bir makro tanımını başlatan bir komut.

macrolanguage *makro dili* 1. [07.01.32], Makro tanımlar ve makro komutlar tanımlamak için tasarlanmış programlama dili. 2. [07.01.33], Makro tanımlar ve makro komutlar içeren programlama dili.

macroprocessor: *makro işlemci*, [07.04.74], Makro tanımları desteklemek için bazı birleştirici ve derleyicilerde bulunan alt program.

macroprogramming: *makro programlama*, [07.04.75], Makro tanımlar ve makro komutlar ya da makro çağrılar kullanan programlama.

magnetic card: *manyetik kart*, [12.01.34], Üzerine veri kaydedilebilen mıknatıslanabilir bir yüzeyi olan bir kart.

magnetic card storage: *manyetik kart bellek*, [12.03.14], Verinin, ince-esnek kartların yüzeyine manyetik kaydetmeyle depolandığı manyetik bellek.

magnetic disk: *manyetik disk*, [12.01.36], Üzerine veri kaydedilebilen mıknatıslanabilir bir ya da iki yüzeyi olan düz çembersel plaka.

magnetic drum: *manyetik tambur*, [12.01.35], Üzerine veri kaydedilebilen mıknatıslanabilir bir yüzeyi olan bir düz çembersel silindir.

magnetic drum storage: *manyetik tambur bellek*, [12.03.11], Verinin, kullanım sırasında kendi ekseninde dönen bir tamburun yüzeyi üzerine manyetik kaydetmeyle depolandığı manyetik bellek.

magnetic head: *manyetik kafa*, [12.03.26], Bir manyetik veri ortamında veri ile ilgili bir ya da daha fazla sayıda okuma, yazma ve silme fonksiyonunu yerine getirebilen elektromıknatıs.

magnetic ink: *manyetik mürekkep*, [12.01.48], Verinin kaydedilmesi için uygun manyetik malzeme parçacıklarını içeren özel mürekkep.

magnetic ink character: *manyetik mürekkep karakteri*, [12.01.49], Manyetik mürekkep örüntüsü otomatik olarak tanımlanabilen karakter.

magnetic ink character reader: *manyetik mürekkep karakter okuyucu*, [12.08.08], Karakterleri manyetik

mürekkep karakteri tanıma yoluyla okuyan girdi birimi.

magnetic ink character recognition: *manyetik mürekkep karakteri tanıma*, [12.01.52], Manyetik mürekkep karakterlerin otomatik yollarla tanımlanması.

magnetic recording: *manyetik kaydetme*, [12.03.08], Verinin mıknatıslanabilir bir malzemeyi seçerek mıknatıslama yoluyla kaydedilme tekniği.

magnetic storage: *manyetik bellek*, [12.03.04], Belirli maddelerin manyetik özelliklerini kullanan bellek aygıtı.

magnetic tape drive: *manyetik şerit sürücü*, [12.04.08], Manyetik şeridi hareket ettirmeye ve hareketini kontrol etmeye yarayan mekanizma.

magnetic tape storage: *manyetik şerit bellek*, [12.03.13], Verinin, kullanım sırasında boylamasına hareket eden bir şeridin yüzeyine manyetik kaydetmeyle depolandığı manyetik bellek.

magnetic tape unit: *manyetik şerit birimi*, [12.04.09], Manyetik şeridi hareket ettirmeye ve hareketini kontrol etmeye yarayan mekanizma.

magnetic tape unitstreaming tape drive: *duraksız manyetik şerit birimi*, [12.04.10], Manyetik disklerin öbekler arası boşluklarda durmaksızın geriye alınması ve kopyalanması amacıyla özel olarak tasarlanmış manyetik şerit birimi.

magnetographic printer: *manyetografik yazıcı*, [12.07.21], Metal bir tambur üzerinde çalışan kafalar yoluyla, toner aracılığı ile görülebilir şekle gelen ver kağıt üzerine aktararak sabitleştirilen resimleri oluşturan vuruşsuz yazıcı.

mail broadcaster: *posta yayıncısı*, [32.02.07], bkz. *mail exploder*

mail exploder: *posta dağıtıcı*, [32.02.07], Bir iletiyi çoğaltan ve bunun sonucu ortaya çıkan kopyaları bir dağıtım listesi tarafından belirtilen çeşitli alıcılara yönlendiren işlevsel birim.

mail gateway: *posta ağ geçidi*, [32.02.11], İki ya da daha fazla farklı ileti işleme sistemini bağlayan ve bunlar arasında iletiler aktaran işlevsel birim.

mailbox *posta kutusu*, [27.02.03], [32.01.07], Gelen ve giden elektronik postaya erişilen bir mantıksal ya da sanal saklama alanı. NOT: Bir posta kutusu, ya gelen ya da giden iletiyi ya da her ikisini birden tutabilir.

main program: *ana program*, [15.07.01], İşletilecek ve diğer modüllerin çalışmasını başlatabilecek olan programın ilk modülü.

mainframe: *ana bilgisayar*, [01.03.02], Başka bilgisayarların bağlanarak onun imkânlarından faydalanabileceği; büyük kapasiteli, genellikle bir bilgisayar merkezinde bulunan bilgisayar.

mains/battery powered calculator: *elektrikli/pilli hesap makinesi*, [22.02.05], Enerjisini elektrik akımından ya da bir pilden alan hesap makinesi.

mains-powered calculator: *elektrikli hesap makinesi*, [22.02.03], Enerjisi sadece elektrik akımına bağlı olan hesap makinesi.

maintainability: *sürdürülebilirlik*, [14.01.06], Bir işlevsel birimi, kullanım için belirlenmiş şartlar altında ve belirlenmiş yordam ve kaynaklar kullanılarak bakımı gerçekleştirildiğinde istenen bir işlevi yerine getirebileceği bir durumda tutma ya da o duruma getirilebilme yeteneği.

maintenance: *bakım*, [14.01.05], Bir işlevsel birimin, istenen bir işlevi yerine getirebileceği bir durumda tutmak ya da

bu duruma getirmek için yapılan etkinlikler kümesi. NOT: Bakım; gözlemler, testler, ölçmeler, yer değiştirmeler, tamiratlar ve bazı durumlarda yönetimle ilgili eylemler gibi eylemleri içerir.

maintenance hook: *bakım çengeli*, [08.05.38], Yazılımın içinde, ilâve özelliklerin kolayca bakımının yapılmasını ve geliştirilmesini sağlayan ve programa sıra dışı noktalardan veya normal kontroller kullanılmaksızın girişe izin verebilen bir gizli kapı.

maintenance panel: *bakım paneli*, [12.08.21], Bir aygıt biriminin, bakım mühendisi ile etkileşimini sağlayan parçası.

majority element: *çoğunluk elemanı*, [03.04.16], *bkz. majority gate*.

majority gate: *çoğunluk geçidi*, [03.04.16], Çoğunluk işlemini gerçekleştiren geçit.

majority operation: *çoğunluk işlemi*, [02.10.11], Her işlem gören terimin yalnız 0 ve 1 değerini alabildiği bir eşik fonksiyonu ve yalnız 1'e sahip işlem gören terimlerin sayısı 0 değerine sahip olanların sayısından daha büyükse 1 değerini alan işlem.

malicious logic: *kötü niyetli mantık*, [08.05.46], Amacı bazı zararlı veya yetkisiz eylemler gerçekleştirmek olan ve bir donanım, yazılım veya sabit yazılımda uygulanan bir program. ÖRNEK: Mantıksal bomba, Truva atı, virüs, solucan.

multirange amplifier: *çok aralıklı yükselteç*, [21.03.08], Anahtarla değiştirilebilen, programlanabilen ya da farklı örnekselel sinyal aralıklarını belirlenen bir çıkış aralığına uyarlamak amacı ile yükselteç faktörünü otomatik olarak gerçekleştirebilen yükselteç.

MAN, [09.07.10], *bkz. metropolitan area network*

management domain: *yönetim alanı*, [32.02.12], (*Elektronik postada*) Tek bir kuruluş tarafından yönetilen en az birinin ileti aktarma temsilcisi içerdiği mesajlaşma sistemleri topluluğu. NOT 1: Bir yönetim alanı bir coğrafi bölgeye karşılık gelebilir. NOT 2: Yönetimi kuruluşu özellikle bu mesajlaşma sistemleri kümesindeki adresleme düzeninin yönetiminden sorumludur.

management domain name: *yönetim alan adı*, [32.05.12], Bir yönetim alanı tanımlayıcısı.

Manchester encoding: *Manchester kodlama*, [09.05.03], Geçiş yönünün bitin değerini belirlediği, bir geçiş tarafından her bite tahsis edilen zaman aralığının ikiye bölündüğü ikili faz kodlama. NOT 1: Bu geçiş, gerilim, manyetik kutupluluk veya ışık yoğunluğu gibi fiziksel değişkenlerin iki durumu arasında meydana gelebilir. NOT 2: Eğer fiziksel değişken elektriksel ise, bu kodlama türü kutba bağımlıdır ve doğru akım (DA) bileşeninden bağımsızdır. NOT 3: Şekil 9.2'ye bakınız.

manipulation detection: *hile tespiti*, [08.06.23], Verinin kazara veya bilerek değiştirilip değiştirilmediğini tespit etmek için kullanılan işlem.

manipulation detection code: *hile tespit kodu*, [08.06.24], Hile tespitini sağlamak için iliştilen verinin bir fonksiyonu olan bir bit serisi. NOT 1: Ortaya çıkan mesaj (veri artı MDC), gizliliğin veya veri doğrulamanın sağlanması amacı ile şifrelenebilir. NOT 2: MDC yaratmak için kullanılan fonksiyon genele açık olmalıdır.

mantissa: *mantis*, **1.** [02.02.09], Bir logaritmanın gösteriminde negatif olmayan kesirli kısım. **2.** [05.05.03], (*Kayan*

nokta gösteriminde) Gösterilen gerçel sayıyı belirlemek için üssü alınan kayan nokta tarafından çarpılan sayı. ÖRNEK: 05.05.02'deki örneğe bakınız .

manual answering: *Manuel cevaplama*, [09.08.03], Eğer sadece çağrılan kullanıcının el ile işletim yoluyla bir çağrı almak için hevesliliğini sinyal ederse bir çağrının tesis edildiği *cevaplama*.

manual calling (in a data network): *manuel çağırma*, [09.08.07], *(Bir veri ağında)* Bir çağırın veri istasyonundan hat içine tanımlanmamış bir karakter hızında seçme sinyalleri girişine izin veren çağırma. NOT: Karakterler veri terminal cihazında veya veri çevrim bitirme cihazında üretilebilirler.

manual function: *el ile işletim işlevi*, [22.03.01], Bir işletmen tarafından başlatılan ya da etkilenen işlev.

manufacturing cell: *üretim hücresi*, [24.01.16], Bir kaç muhtelif iş istasyonu, malzemeler, depolama sistemleri ve bunları birleştiren taşıma mekanizmalarından meydana gelen üretim birimi.

manufacturing message service: *üretim iletisi hizmeti*, [26.05.12], Bir denetleyici bilgisayarın, üretim ya da süreç denetimi için kullanılan bir bilgisayar ağında bilgisayar-tabanlı dağıtık cihazlar topluluğunun çalışmasını denetlemesini sağlayan uygulama hizmeti.

manufacturing resource planning: *üretim kaynak planlaması*, [24.01.13], Üretim süreci sırasında belirli bir zamanda her öge için ihtiyacın değerlendirilmesi ve tahmin edilmesine yönelik yönetim planlarının gerçekleştirilmesi. NOT: MRP (malzeme gereksinim planlaması) kısaltması ile karıştırılmamalıdır.

manuplating industrial robot: *kollu endüstriyel robot*, [24.04.03], Endüstriyel otomasyon uygulamalarında kullanmak için otomatik olarak denetlenebilen, tekrar programlanabilir, çok amaçlı, birkaç hareket etme eksenine olan, yere sabitlenmiş ya da hareket edebilen kollu makine. NOT: "Sabit robot" ya da "hareket edebilir robot" terimleri bazen kollu endüstriyel robotları çağrıştırmak için kullanılır.

map: *eşlemek*, [02.04.05], Eşlememe, diğer bir kümenin değerleri ve büyüklükleri ile tanımlanmış bir ilişkiye sahip bir değerler kümesidir.

map (over): *eşlemek (üzerine)*, [02.04.04], Başka bir grubun değerleri veya büyüklükleri ile tanımlanmış bir ilişkiye sahip bir değerler kümesini kurmak. ÖRNEK: Bir matematiksel fonksiyonu hesaplamak; başka bir deyimle, ilgisiz dahilindeki değişkenler ya da bağımsız değişkenlerin değerleri için bağımlı değişkenin değerlerini belirlemektir.

mapping: *eşleme*, 1. [02.04.05], *bkz. map* 2. [13.05.20], *(Bilgisayar grafiklerinde)* Bir koordinat sisteminden diğerine dönüştürme.

margin: *kenar boşluğu*, [23.06.08], Metin alanı ile sayfanın ya da ekranın dört kenarından herhangi birisi arasında yer alan ve genellikle kullanılmayan alan. NOT: Kenar boşlukları; sayfa başlıkları, dipnotlar, küçük resimler, notlar ve sayfa numaraları gibi öğeleri içerebilir.

marginal check: *zorlama testi*, [14.03.07], *bkz. stress test*

marginal test: *zorlama testi*, [14.03.07], *bkz. stress test*

mark scanning: *işaret tarama*, [12.01.54], Bir veri ortamına kayıtlı işaretlerin optik olarak otomatik algılanması

markup language: 1. *işaretleme dili*, [07.01.29], Ham metni, yordamsal ve açıklayıcı işaretlemeyle ham metne ekleyerek yapısal belgelere dönüştürmek için tasarlanmış metin biçimlendirme dili. 2. *bağlantılı metin dili*, [23.06.33], Bir belgenin içinde, onun işlenmesine yardım amacı ile bulunan gömülü komutlardan oluşan dil.

mask: *maske*, [06.06.03], Bir karakter örüntüsündeki kısımların ayrıştırılması veya alıkoyulmasını kontrol etmek için kullanılan karakter örüntüsü.

masquerade: *sahte davranış sergileme*, [08.05.29], Bir varlığın, yetkisiz erişim sağlamak için farklı bir varlıkmiş gibi davranması.

master station: *ana istasyon*, [09.06.38], Temel mod bağlantı kontrolünde, kendisi dışındaki bir veya daha fazla veri istasyonuna veri iletimini kesinleştirmek için çağrı alan veri istasyonu. NOT: Belirli bir anda, veri hattı üzerinde sadece bir ana istasyon olabilir.

master task: *ana görev*, [07.10.11], Yürütmesi bir görev yaratan bir program modülü.

material requirements planning: *malzeme gereksinim planlaması*, [24.01.14], Ana üretim programından türetilen ve ana maddeler için bileşen ihtiyacı ile üretim programlarını ilişkilendiren öncelikli planlama tekniği. NOT: MRP II (üretim kaynak planlaması) kısaltması ile karıştırılmamalıdır (Madde 24.01.13).

mathematical induction: *matematiksel tümevarım*, [02.01.02], Matematiksel tümevarım^ «ifade N üzerine kurulmuş terim için doğru ve N 'den büyük herhangi bir n değeri için doğru olduğunda, (n + 1) üzerinde kurulmuş terim içinde doğrudur» şeklinde gösterilerek terimleri N'den küçük olmayan

doğal sayılar üzerine kurulmuş bir ifadeyi kanıtlayan metottur.

mathematical logic: *matematiksel mantık*, [02.01.04], bkz. *symbolic logic*.

matrix printer: *matris yazıcı*, [12.07.16], Karakter ya da görüntülerin nokta örgüsüyle gösterildiği yazıcı

MAU: [25.01.28], bkz. *medium attachment unit*

maximize: *simge durumunu büyütmek*, [13.05.40], (f.) Bir sembolü bir pencere ile değiştirmek. NOT: Simge durumunu küçültmenin tersi.

maximum allowable common mode overvoltage: *en yüksek izin verilebilir ortak mod aşırı gerilimi*, [21.05.08], Bir giriş alt sistemine devre hasarına sebep olmadan uygulanabilen, ancak, geçici bir işlev kaybı oluşturma ihtimali olan ortak mod geriliminin en yüksek değeri. NOT 1: Eğer içerik olarak açıksa, bu terim "en çok izin verilebilir aşırı gerilim" olarak kısaltılabilir. NOT 2: Bu tarifile ilgili aşağıdaki ilişki mevcuttur: En çok ortak mod gerilimi, "en çok izin verilebilir ortak mod aşırı gerilimi"nden daha düşük olan "en çok çalışma ortak mod gerilimi"nden daha düşüktür.

maximum allowable normal mode overvoltage: *en yüksek izin verilebilir normal mod aşırı gerilimi*, [21.05.07], Bir giriş alt sistemine devre hasarına sebep olmadan uygulanabilen, ancak, geçici bir işlev kaybı ihtimali olan normal mod geriliminin en yüksek değeri. NOT 1: Eğer içerik olarak açıksa, bu terim "en çok izin verilebilir aşırı gerilim" şeklinde kısaltılabilir. NOT 2: Bu tarifile ilgili aşağıdaki ilişki mevcuttur: En çok normal mod gerilimi, "en çok izin verilebilir normal mod aşırı gerilimi"nden daha düşük olan "en çok işletim normal mod gerilimi"nden daha düşüktür.

maximum common mode voltage: *en yüksek ortak mod gerilimi*, [21.05.04], Alt sistemin kendisine ait işletim özelliklerine göre kesintisiz olarak çalışacağı ortak mod geriliminin en yüksek değeri. NOT: Bu tarifile ilgili aşağıdaki ilişki mevcuttur: "En çok ortak mod gerilimi", en çok izin verilebilir ortak mod aşırı geriliminden daha düşük olan en çok işletim normal mod geriliminden daha düşüktür.

maximum normal mode voltage: *en çok normal mod gerilimi*, [21.05.03], Alt sistemin kendi işletim özelliklerine göre çalışmaya devam edeceği normal mod geriliminin en yüksek değeri. NOT: Bu tarifile ilgili aşağıdaki ilişki mevcuttur: "En çok normal mod gerilimi", en çok izin verilebilir normal mod aşırı geriliminden daha düşük olan en çok işletim normal mod geriliminden daha düşüktür.

maximum operating common mode voltage: *en yüksek işletim ortak mod gerilimi*, [21.05.06], Bir giriş alt sistemine uygulanabilecek olan ve alt sistemin düşük performansla çalışmaya devam edeceği ortak mod geriliminin en yüksek değeri. NOT 1: Eğer içerik olarak açıksa, bu terim "en yüksek çalışma gerilimi" olarak kısaltılabilir. NOT 2: Bu tarifile ilgili aşağıdaki ilişki mevcuttur: en yüksek ortak mod gerilimi, "en yüksek izin verilebilir ortak mod aşırı gerilimi"nden daha düşük olan "en yüksek işletim ortak mod gerilimi"nden daha düşüktür.

maximum operating normal mode voltage: *en yüksek işletim normal mod gerilimi*, [21.05.05], Bir giriş alt sistemine uygulanabilecek olan ve alt sistemin düşük performansla çalışmaya devam edeceği normal mod geriliminin en yüksek değeri. NOT 1: Eğer içerik olarak açıksa, bu terim "en çok işletim gerilimi" olarak kısaltılabilir. NOT 2: Bu tarifile ilgili aşağıdaki ilişki mevcuttur: en çok normal mod gerilimi, "en çok izin verilebilir normal mod gerilimi"nden daha düşük olan "en çok işletim normal mod gerilimi"nden daha düşüktür.

MD: [32.02.12], *bkz. management domain*

MDC: [08.06.24], *bkz. manipulation detection code*

MDI: [25.01.29], *bkz. medium dependent interface*

mean access time: *ortalama erişim süresi*, [12.02.32], Bir aygıtın normal işletimi sonucundan elde edilen ortalama erişim süresi.

mean conditional information content: *koşullu entropi*, [16.04.04], *bkz. conditional entropy*

mean operating time between failures: *arızalar arası ortalama işletim süresi*, [14.02.02], Belirli şartlar altında bir işlevsel birimde birbirini izleyen arızalar arasındaki ortalama işletim süresi.

mean rate accuracy: *ortalama doğruluk*, [21.03.19], Giriş gürültüsünün sebep olduğu hatalar hariç, bir cihazın normal çalışma şartları altında kullanıldığı zaman aşmaması gereken hata sınırı.

mean time between failures: *arızalar arası ortalama süre*, [14.02.01], Belirtilen şartlar altında bir işlevsel birimde birbirini izleyen arızalar arasındaki ortalama süre. NOT: Arızalar arası ortalama süre bir teorik modelden ya da gözlemlerden elde edilebilir.

mean time to recovery: *tekrar elde etme için ortalama süre*, [14.04.11], Verilen bir işlevsel birim için, bir arızanın ardından işlemlerin yenilenmesi için gerekli ortalama süre.

mean time to restoration: *tekrar elde etme için ortalama süre*, [14.04.11], *bkz. mean time to recovery*

mean transinformation content: *ortalama aktarılan bilgi içeriği*, [16.04.08], Karşılıklı dışarılanan ve ortak tümünü kapsayan olayların iki sonlu kümesindeki

iki olayın aktarılan bilgi içeriğinin ortalama değeri. Bu ölçüt matematiksel olarak aşağıdaki gibi gösterilir:

$$T(X, Y) = \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^m p(x_i, y_j) T(x_i / y_j)$$

burada $X = \{x_1 \dots x_n\}$ x_i olaylarının ($i=1 \dots n$) kümesi, $Y = \{y_1 \dots y_m\}$ y_i ($i=1 \dots m$) olaylarının kümesi, $T(x_i, y_j)$ de x_i ve y_j 'nin aktarılmış bilgi içeriği ve $p(x_i, y_j)$ ise her iki olayın koşullu olasılığıdır. NOT 1: Aktarılmış bilgi içeriği X ve Y'de simetriktir. Ortalama aktarılan bilgi içeriği, olaylar kümesinin birinin entropisi ve diğerine göre bu kümenin şartlı entropisi arasındaki farka eşittir:

$$T(X, Y) = H(X) - H(X/Y) = H(Y) - H(Y/X) = T(Y, X)$$

NOT 2: X, ileti kaynağındaki iletilerin ve Y de ileti alım düğümündeki iletilerin özel bir kümesi olmak üzere ortalama aktarılan bilgi içeriği, bir kanaldan iletilen bilginin nicel bir ölçüsüdür. Ortalama aktarılan bilgi içeriği, ileti kaynağındaki entropi ile bilgi kaybının farkına, ya da ileti alım düğümündeki entropi ile yaymanın (irrelevance) farkına eşittir.

means-end analysis *yöntem sonuç çözümleme*, [28.03.16], bkz. *means-ends analysis*

means-ends analysis *yöntem sonuç çözümleme*, [28.03.16], Her adımda geçerli durum ile bilinen amaç durum arasındaki farkı en aza indiren işlemleri arayan problem çözme.

medium access control: *ortama erişim denetimi*, [25.01.22], İletim ortamının geçici denetimi içindeki veri istasyonlarının sırasını oluşturmak için kullanılan teknik.

medium access control protocol: *ortama erişim denetim protokolü*, [25.05.02], Bir yerel alan ağında, ağın topolojik yönlerini dikkate alan ve veri istasyonları arasında veri değişimini sağlayan iletim ortamına erişimi düzenleyen protokol.

medium access control sublayer: *ortam erişim denetim alt katmanı*, [25.05.04], Bir yerel alan ağında, ortam erişim denetimi uygulayan ve topolojiye bağımlı işlevleri destekleyen veri bağlantı katmanının parçası. NOT: MAC alt katmanı mantıksal denetim alt katmanına hizmetleri sağlamak için fiziksel katmanın hizmetlerini kullanır. Şekil 25.3'e bakınız.

medium attachment unit: *ortama bağlantı birimi*, [25.01.28], Bir yerel alan ağı üzerindeki bir veri istasyonunda, veri terminal cihazını iletim ortamına bağlamak için kullanılan cihaz. NOT: Şekil 25.2'ye ve 25.3'e bakılmalıdır.

medium dependent interface: *ortama bağımlı ara yüz*, [25.01.29], Bir yerel alan ağı üzerindeki veri istasyonunda, iletim ortamı ve ortam bağlantı birimi arasındaki mekanik ve elektriksel ara yüz. NOT: Şekil 25.2'ye ve 25.3'e bakınız.

medium interface connector: *ortam ara yüz bağlayıcısı*, [25.01.27], Bir yerel alan ağında, bir veri istasyonunu bir ana bağlantı birimine, ana kabloya ya da saplama kablosuna bağlamak için kullanılan bağlayıcı. NOT: Şekil 25.2'ye bakınız.

megaflops: *hızlı (mega) yer değiştirme*, [01.03.26], Saniyede bir milyon kayan noktalı işleme eşit olan işlem hızı ölçme birimi. NOT: Bu ölçü birimi bilimsel bilgisayar uygulamalarında kullanılır.

member: *üye*, [02.C.02], bkz. *element*

member recipient: *üye alıcı*, [32.04.08], Dağıtım listesinin genişletilmesi sonucu olarak iletinin gönderileceği potansiyel alıcı.

member record: *üye kaydı*, [17.05.17], *(bir ağ modelinde)* Bir kümedeki üst kaydın altında olan kayıt.

memory: *bellek*, [01.01.11], Bir işlem birimindeki adreslenebilir depolama alanının tamamı ve komutları icra etmek için kullanılan diğer dahili bellek.

memory dump: *bellek dökümü*, [07.07.10], Bir bilgisayarın iç depolamasının tümü ya da bir bölümünün içeriğinin dökümü. NOT: Genellikle ikili, sekizli ya da on altılı biçimdedir.

memory indication: *bellek işareti*, [22.04.07], Bir sayının bellekte tutulduğunu belirten görsel işaret.

memory partitioning: *bellek bölümlleme*, [22.01.03], Hesap makinelerinde bir bellek aygıtının bağımsız bölümlere ayrılması.

menu: *menü*, [01.06.06], [13.05.41], Bir hareketi, işi başlatmak için bir kullanıcının seçebileceği bir veri işlem sistemi tarafından gösterilen seçenekler listesi.

menu bar: *menü çubuğu*, [13.05.42], Menüler için simgeler veya isimler göstermek amacı ile kullanılan genellikle pencerenin (1) bir kenarında bulunan alan.

merge: *birleştirmek*, [06.05.07], Herbiri aynı düzende verilen iki veya daha fazla veri kümesini aynı düzende diğer bir kümede toplamak.

mesh network: *örgü ağ*, [18.03.05], Aralarında iki veya daha fazla yol olan, en az iki düğümün olduğu bir ağ. NOT: Şekil 18.3'e bakınız.

message: *ileti*, **1.** [16.02.01], (*Bilgi ve iletişim kuramında*) Bilgiyi taşımak için tasarlanmış sıralı karakterler dizisi. **2.** [27.01.13], (*Elektronik mesajlaşmada*) Bir öge olarak aktarılan bitler ya da karakterler dizisi. NOT: Bir ileti, zarf ve içerik olmak üzere iki bölümden oluşur. **3.** [15.09.06], (*programlama dillerinde*) Bir

nesnenin, işlemlerinden birini icra etmesi için bir istek. **4.** [32.01.03], (*Elektronik postada*) Kullanıcı temsilcileri arasında aktarılan bilgi nesnesi. NOT: Bir ileti genellikle iki parçadan oluşur: İçerik ve zarf.

message authentication: *mesaj doğrulama*, [08.01.12], Mesajın görünen kaynağından hedeflenen alıcıya gönderildiğinin ve taşıma esnasında değişmediğinin tasdik edilmesi.

message authentication code: *mesaj gerçekleştirme kodu*, [08.06.22], Veri (düz metin veya şifreli metin) ve bir gizli anahtarın fonksiyonu olan ve veri doğrulamasını sağlamak üzere verinin sonuna iliştirilen bir bit serisi. NOT: Mesaj gerçekleştirme kodunu yaratmak için kullanılan fonksiyon tipik olarak tek yönlü bir fonksiyondur.

message handling: *ileti işleme*, [32.01.06], İleti aktarma ve ileti depolama alt işlemleri ile ilgili işleri tümleştiren dağıtık bilgi işlem görevi.

message handling environment: *ileti işleme ortamı*, [32.02.02], İleti işleme sistemini, kullanıcıları ve dağıtım listelerini içeren ortam. NOT: Şekil 32.2'ye bakınız.

message handling service: **1.** *ileti hazırlama ve yönetim hizmeti*, [26.05.13], Sistemler arasında elektronik iletilerin değişimi için genelleştirilmiş olanak sağlayan uygulama hizmeti. **2.** *ileti işleme hizmeti*, [32.06.01], Bir ileti işleme sistemi tarafından sağlanan hizmet. **3.** *ileti işleme sistemi*, [32.02.01], Bir kullanıcıdan ve/veya merkezden diğerine iletiler taşıyabilen düzenli işlevsel birimler topluluğu. NOT: Şekil 32.2'ye bakınız.

message identification service: *ileti tanıma hizmeti*, [32.06.13], Bir ileti aktarma sisteminin sistem tarafından gönderilen veya dağıtılan her ileti veya sorgulama için benzersiz kimliği olan bir

kullanıcı temsilcisi sağlamasına izin veren hizmet. ÖRNEK: Zaman etiketi.

message retrieval: *ileti alımı*, [27.02.08], Gelen elektronik postanın posta kutusundan alınması süreci.

message sink: *ileti alım düğümü*, [16.02.03], İletişim sisteminde iletilerin alındığı bölüm.

message source: *ileti kaynağı*, [16.02.02], İletişim sisteminin, iletilerin kaynağı olduğu düşünülen bölümü.

message storage: *ileti depolama*, [32.01.05], (*Elektronik postada*) İleti işleme sistemi içinde daha sonra kullanmak için iletinin otomatik olarak depolanması.

message store: *ileti deposu*, [32.07.01], İleti depolama yeteneğine sahip tek bir doğrudan kullanıcı sağlayan işlevsel birim. NOT: Şekil 32.1 ve Şekil 32.6'ya bakınız.

message switching: *mesaj anahtarlama*, [09.07.17], Bir veri ağında, mesajları alarak, gerekli olduğu zaman depolayarak ve mesajları tamamen göndererek yönlendiren işlem.

message transfer (in electronic mail): *ileti aktarma*, [32.01.04], (*Elektronik postada*) İletilerin bilgisayar ağları kullanılarak aktarımı.

message transfer agent: *ileti aktarma temsilcisi*, [32.02.10], İletileri kullanıcılara veya dağıtım listeleri tarafından tanımlanan kullanıcılar grubuna taşıyan ileti aktarma sisteminin işlevsel birimi. NOT: Şekil 32.2'ye bakınız.

message transfer system: *ileti aktarma sistemi*, [32.02.09], Kullanıcı temsilcileri, ileti depoları ve erişim birimleri arasında depola ve ilet ileti aktarımı sağlayan bir ya da daha fazla ileti aktarma temsilcisi

içeren işlevsel birim. NOT: Şekil 32.2'ye bakınız.

messaging subsystem: *mesajlaşma alt sistemi*, [32.02.04], Bir ileti işleme sisteminin işlevsel önemi olan bir parçası. ÖRNEKLER: Bir kullanıcı temsilcisi veya posta dağıtıcı.

messaging system: *mesajlaşma sistemi*, [32.02.03], Bir ileti işleme sisteminin gerçekleştirilmesinde kullanılan veri işleme sistemi.

metacompiler: *meta derleyici*, [07.04.24], *bkz. compiler generator*

metadata : *veri bilgileri, meta veri*, [17.06.05], Veri veya veri elemanları ile muhtemelen bunların tarifleri ve veri sahiplikleri hakkında bilgi veren, ayrıca erişim yolları, erişim hakları ve veri kayıp özelliği içeren veri.

metaknowledge: *meta bilgi*, [28.02.25], Bilginin yapısı, kullanımı ve denetimi hakkında bilgi. NOT: Meta bilgi uzman sistemlerde ve diğer bilgi tabanlı sistemlerde etkili bir denetim mekanizması olabilir.

metalanguage: *metadil*, [07.01.01], Bir başka dil ve olasılıkla kendisinin bazı ya da tüm yönlerini belirlemek için kullanılan dil. ÖRNEK: Backus-Naur biçimi.

metarule: *meta kural*, [28.02.30], Bir başka kural ya da verilen bir kurallar kümesinin uygulanmak zorunda olduğu koşullar, düzen ve biçimini belirleyen kural. NOT: Meta kurallar, uzman sistemlerde ve kural tabanlı sistemlerde etkili bir denetim mekanizması olabilir.

metastable state: *metakararlı durum*, [03.01.03], *bkz. unstable state*

method: *yöntem*, [15.09.08], (*Programlama dillerinde*) Bir iletinin alındı belgesi üzerine bir nesnenin uyguladığı işlem.

metropolitan area network: *şehir alan ağı*, [09.07.10], Aynı şehir alanı içinde kurulan yerel alan ağlarını bağlayan bilgisayar ağı. NOT: Bir MAN (ŞAA) genellikle birbirine bağlı ağlardan daha yüksek hızda çalışır, idari bağları geçer ve birkaç erişim metodunu destekler.

MFLOPS *MFLOPS*, [01.03.26], *bkz. megaflops*

MFM recording: *MFM kaydetme*, [12.03.25], *bkz. modified frequency modulation recording*

MHE: [32.02.02], *bkz. message handling environment*

MHS: [32.02.01], *bkz. message handling system*

MIC: [25.01.27], *bkz. medium interface connector*

MICR: [12.01.52], *bkz. Magnetic ink character recognition*

MIPS: [01.03.25], *bkz. millions of instructions per second*

MIS : *yönetim bilgi sistemi*, [17.01.05], Bir kuruluşun yönetimini, karar oluşturmada destekleyen bir bilgi işlem sistemi.

microchip: mikro çip, [01.03.10], *bkz. integrated circuit*

microcode: *mikro kod*, [07.08.04], Mikro programların bir bölümü, tümü ya da bir kümesinin oluşturduğu mikro komutlar topluluğu.

microcode assembler: *mikro kod birleştirici*, [07.08.05], Mikro programları sembolik biçimden ikili biçime çeviren program.

microcomputer: mikro bilgisayar, [01.03.19], İşlemci birimi bir veya daha fazla mikroişlemciyi içeren, ayrıca giriş-

çıkış ve saklama kolaylıklarını sağlayan sayısal bilgisayar.

microdiagnostic: *mikro tanılayıcı*, [14.03.10], Bir işlevsel birim içine yerleştirilmiş ya da gerekirse dışarıda da olabilen, özel amaçlı bir mikroprogram kullanan bir tanılayıcı tekniği.

microinstruction: *mikro komut*, [07.08.01], Bir makine komutu ya da bir başka donanıma ait işlevin gerçekleştirilmesi için gerekli temel işlemlerden bir ya da daha fazlasını belirleyen ve bu işlemlere ait işlenenleri gösteren yönerge. NOT: Mikro komutlar gerçek makine komutlarıdır ve mikro kod daha kullanıcı dostu komut kümesine sahip görünen bir sanal makine yaratmak için kullanılır.

microoperation: *mikro işlem*, [07.08.06], Mikro programlamada, bir makine komutu ya da bir başka donanıma ait işlevin gerçekleştirilmesi için gerekli temel işlemlerden biri.

microprocessor: *mikroişlemci*, [01.03.09], Elemanları bir veya birkaç entegre devre içine sığacak şekilde küçültülmüş olan bir işlemci.

microprogram: *mikro program*, [07.08.03], Karşılık gelen donanım bileşenleri ile birlikte bir makine komutu ya da bir başka donanıma ait işlevin başarımını denetleyen mikro komutlar dizisi.

microprogrammable computer: *mikro programlanabilir bilgisayar*, [07.08.07], Mikro programların kullanıcı tarafından yaratılıp değiştirilebildiği bilgisayar.

microprogramming: *mikro programlama*, [07.08.02], Mikro komutlar kullanan programlama. NOT: Mikro programlama, makine komutlarını gerçekleştirmek için gerekli denetim sinyallerini kablo ile gerçekleştirmeye bir alternatiftir.

millions of instructions per second: *saniyede milyon işlem*, [01.03.25], Saniyede bir milyon işleme eşit olan işlem hızı ölçme birimi.

minicomputer: *mini bilgisayar*, [01.03.23], Yaptığı iş açısından mikrobilgisayar ile anabilgisayar arasında olan bir sayısal bilgisayar.

minimize: *yerleştirmek*, [13.05.37], *bkz. iconize*

minimum privilege: *en az ayrıcalık*, [08.04.15], Bir öznenin erişim haklarının, sadece yetkilendirilmiş görevlerin yerine getirilmesine yetecek şekilde kısıtlanması.

minuend: *çıkartılan*, [02.C.17], Bir çıkarma işleminde, bir sayı veya büyüklükten çıkartılan diğer sayı veya büyüklük.

mirror: *yansıtma*, [13.05.26], (f.) Her görüntü elemanının ortak bir eksene göre konumlanmış simetrik bir ikizine sahip olması gibi bir görüntü oluşturmak.

mirroring: *ikizleme*, [18.05.01], Bir bilgisayar ağı içindeki verinin uyumlu kopyası.

missing-pulse: *kayıp darbe*, [12.01.45], Düzeyi okunamayan ya da kaydedilemeyen darbe.

mistake: *yanılgı*, [14.01.09], İstenmeyen bir sonuç oluşturan ve insan tarafından gerçekleştirilen bir eylemin yapılması ya da yapılması gereken bir eylemin yapılmaması.

mixed base notation: *karma taban notasyonu*, [05.04.21], İçerisinde bir sayının, herbiri bir mantis ve bir taban içeren; verilen bir terimin tabanının verilen bir uygulama için sabit olduğu, fakat tabanların tüm terimlerin tabanları arasında gerekmedikçe tamsayı olmadığı bir mantis ve bir taban içeren bir sayma

sistemi. ÖRNEK: b3, b2, ve b1 tabanları ile mantis 6, 5, ve 4 olarak sayı $6b3 + 5b2 + 4b1$ ile gösterilir.

mixed mode: *karışık durum*, [15.05.34], (s.) Bir mantıksal değerin hesaplamasını tanımlayan bir dil yapısı.

mixed radix notation: *karışık kök notasyonu*, [05.04.12], İçerisinde sayı hanelerinin tamamının gerekli olmadıkça aynı köke sahip olmadıkları kök notasyon. ÖRNEK: İçerisinde ard arda gelen üç sayının saatleri, onarlı dakikaları ve dakikaları gösterdiği sıralama sistemi; bu sistem bir dakikayı bir birim olarak almaktadır, 3 sayılık hanelerin ağırlıkları sırasıyla 60, 10 ve 1'dir; ikinci ve üçüncü sayı hanelerinin kökleri sırasıyla 6 ve 10'dur. NOT: "Gün" ve "onarlı saatlere ilişkin sayı hanelerinin ağırlıklarını oranları bir tamsayı olamayacağından, günleri temsil etmek üzere bir veya daha fazla sayı ve saatleri temsil etmek üzere iki sayı kullanan kıyaslanabilir bir sıralama sistemi herhangi bir kök notasyonunun tanımını sağlamaz.

mixed type : *karışık tür*, [15.05.34], *bkz. expression*

MMS: [26.05.12], *bkz. manufacturing message service*

model-based expert system: *model tabanlı uzman sistem*, [28.04.15], Bir alan modelinin yapısını ve işlevini birleştiren bir uzman sistem. ÖRNEK: Bazı akıllı öğretim sistemlerinde bulunabilen "öğrenci modelleri" ve bazı tanı koyma sistemlerinde yerleşik olan şablonlar.

model-based synthesis: *model tabanlı sentezleme*, [29.03.04], Konuşma sinyalleri üretmek için bir konuşma ürün modeli kullanan konuşma sentezleme metodu.

model-based system: *model tabanlı sistem*, [28.04.15], bkz. *model-based expert system*

model-driven inference *modelden faydalanarak sonuç çıkarma*, [28.03.05], Bir etki alanı modelini kullanan sonuç çıkarma. NOT: Aynı zamanda model tabanlı uzman sisteme bakınız.

modem: modem, [09.04.08], Sinyalleri modüle eden ve ters modüle ederek eski haline getiren fonksiyonel birim. NOT 1: Bir modem genellikle sayısal sinyallerin örneksel iletim imkânları üzerinden aktarılmasına olanak sağlamak için kullanılır. NOT 2: "Modem" kelimesi, İngilizce MODulator ve DEModulator kelimelerinin kısaltılmasıdır.

moderated conference: *aracılı konferans*, [27.03.06], Katılımcıların, iletileri kabul eden, düzenleyen veya reddeden bir yönlendirici aracılığı ile bu iletileri birbirine gönderdiği bilgisayar konferansı.

modifiability: *değiştirilebilirlik*, [07.12.01], Bir programa yapılabilecek değişikliklerin kolaylığının bir ölçüsü.

modification detection: *değiştirme tespiti*, [08.06.23], bkz. *manipulation detection*

modification detection code: *değiştirme tespit kodu*, [08.06.24], bkz. *manipulation detection code*

modified frequency modulation recording: *değiştirilmiş frekans kiplenimli kaydetme*, [12.03.25], Bir biri içeren bir hücre merkezindeki ve her biri sıfır içeren iki hücre sınırındaki mıknatıslanma durumunda bir değişiklik olan sola dönüşüz kaydetme.

modular programming: *modüler programlama*, [07.02.08], Yazılımın modüller topluluğu olarak geliştirildiği bir yazılım geliştirme tekniği.

modularity: *modülerlik*, [07.12.03], Bir modüle yapılan bir değişikliğin diğer modüllerde en az etkiye sahip olduğu modüllerden oluşan bir program derecesinin ölçüsü.

modulation: *modülasyon*, [09.05.10], Bir taşıyıcıya ait en az bir karakteristik niceliğin, aktarılabilecek bir sinyalin karakteristik niceliğine uygun olarak değiştirildiği işlem.

modulation rate: *modülasyon hızı*, [09.05.19], Modüle edilen sinyalin anlamlı bir aralığının (periyodunun) çarpmaya göre tersi .

module: *modül*, [15.06.01], bkz. *program unit*

module strength: *modül gücü*, [07.12.04], bkz. *cohesion*

modulo two sum (deprecated): *modula 2 toplama*, [02.05.09], bkz. Non-equivalence operation.

monadic [dyadic] Operator: *birli (ikili) operatör*, [02.10.07], Yalnız bir (yalnız iki) işlem gören terim üzerindeki bir işlemi gösteren bir operatör.

monadic operation: *birli işlem*, [02.10.04], Bir ve yalnız bir işlem gören terim üzerindeki işlem. ÖRNEK: Olumsuzlama.

monitor: *monitör*, [12.08.20], [15.07.07], 1. Bir veri işleme sisteminde, analiz amacıyla seçilen etkinlikleri gözleyen ve kaydeden aygıt. NOT: Olası kullanımlar; normalden önemli sapmaları göstermek, ya da belirli işlevsel birimlerin kullanım düzeylerini belirlemek. 2. (*Programlama dillerinde*) Paralel işlemlere açık olan anca bir anda ancak bir işlemcinin kullanımına hazır olan kaynaklara erişim veya kaynaklar için gelen talepleri kontrol etmek için veri nesnesini idare edebilen işlemler kümesi ile birlikte paylaşılan bir veri nesnesi.

monostable (trigger) circuit: *tek kararlı (tetikleyici) devre*, [03.01.05], Bir kararlı ve bir kararsız durumu olan bir tetikleyici devre.

morph: *biçim*, [13.04.21], Biçimlendirme işlemi tarafından yaratılan görüntü.

morphing: *biçimlendirme işlemi*, [13.04.20], Özel efektler üretmek için bir veya daha fazla görüntüyü birleştirmeye ve bağlamaya imkân veren bilgisayarlı animasyon işlemi. NOT: Bu işlem hareketli resimler, video klipler ve reklamlar gibi görsel medyada sık sık kullanılır.

most significant bit: *en anlamlı bit*, [05.04.06], Konumsal notasyonda, kullanılan en büyük ağırlığa sahip bitin konumu.

most significant digit: *en anlamlı basamak*, [05.04.05], Konumsal notasyonda, kullanılan en büyük ağırlığa sahip sayının hanesi.

motion dynamics: *hareket dinamikleri*, [13.01.05], Gözlemcinin sabit duruşuna göre nesnelerin hareket ettiği ya da gözlemciye nesnelerin yanında, onların etrafında veya içinde hareket ediyormuş izlenimini veren görüntü içindeki nesnelerin hareketi.

mount: *yüklemek*, [12.01.06], (*f.*) Bir veri ortamını işletim konumuna getirmek.

mouse: *fare*, [13.04.29], Görüntü yüzeyinden başka bir yüzeyde hareket ettirilerek çalıştırılan elle kullanılan bir işaretleme cihazı. NOT: Fare genellikle, ekran üzerindeki parçaları seçmek veya eylemi başlatmak için bir veya daha fazla düğme ile donatılmıştır.

move: *taşımak*, [06.03.01], *bkz. transfer*

MRP: *malzeme gereksinim planlaması*, [24.01.14], *bkz. material requirements planning*

MRP II: [24.01.13], *bkz. manufacturing resource planning*

MS: [32.07.01], *bkz. message store*

MSB: [05.04.06], *bkz. most significant bit*

MSD: [05.04.05], *bkz. most significant digit*

MT: [32.01.04], *bkz. message transfer*

MTA: [32.02.10], *bkz. message transfer agent*

MTS: [32.02.09], *bkz. message transfer system*

multicast: *çoklu yayımlama*, [09.07.07], Aynı verinin seçilmiş bir grup varış noktasına iletilmesi.

multilayered network: *çok katmanlı ağ*, [34.02.16], En az iki katmana sahip olan katmanlı ağ. NOT: Çok katmanlı ağ, yapay sinirler katmanına ek olarak farklı kaynak düğümler grubuna sahip olabilir. Bu durumda, en az bir gizli katman vardır.

multilayered perceptron: *çok katmanlı perceptron*, [34.02.28], Bir grup kaynak düğüm, bir veya daha fazla gizli katman ve bir çıkış katmanından oluşan ve tek bir etkinleştirme işlevi kullanan ileri beslemeli ağ. NOT 1: Çok katmanlı bir perceptronda her bir yapay sinir bir tek katmanlı perceptrondur. NOT 2: Çok katmanlı perceptronlar herhangi bir Boole işlevi gerçekleştirilebilir.

multilevel address: *çok düzeyli adres*, [07.09.37], *bkz. indirect address*

multilevel device: *çok seviyeli cihaz*, [08.02.05], Bilgisayar güvenliğinin uyumunu riske atmaksızın iki veya daha fazla güvenlik seviyesine ait verileri aynı anda işleme tabi tutan fonksiyonel birim.

multiple access: *çoklu erişim*, [09.05.28], Çok sayıda terminalin

önceden belirlenen bir şekilde veya trafik talebine göre bir iletim kanalının kapasitesini paylaşabildiği herhangi bir teknik.

multiple firing: *çoklu ateşleme*, [28.02.33], Aynı başvuruda bilgiye defalarca erişmek için bir kuralı birden fazla kez ateşlemek.

multiple-precision: *çoklu duyarlık*, [02.06.02], Duyarlığı arttırmak için bir sayının gösterilişini iki ya da daha fazla bilgisayar sözcüğü kullanarak belirlemek.

multiplexer: 1. *çoklayıcı*, [09.04.06], (*Veri iletişiminde*) Farklı kaynaklardan gelen sinyalleri tek bir sinyalde birleştirmek için toplayan fonksiyonel birim. 2. *çoğullayıcı*, [21.03.10], Birkaç giriş sinyali alan ve bu sinyalleri her bir giriş sinyalinin yeniden elde edilebileceği bir tarzda tek bir çıkış sinyali içinde birleştiren cihaz.

multiplexing: 1. *çoklama*, [09.05.23], Birkaç ayrı kaynaktan toplanan sinyalleri tek bir iletim kanalı üzerinden iletim için tek bir sinyal içine birleştiren işlem. 2. *çoğullama*, [26.04.06], (*OSI'de*) Belirli bir katman içinde, bu katmanın birden fazla bağlantısının bir alt katmanın bir (1) bağlantısı tarafından sağlanması işlevi. NOT: İndirgeme (demultiplexing) terimi, alıcı varlık tarafından gerçekleştirilen işleve referans göstermek için kullanılırken çoklama terimi gönderen varlık tarafından gerçekleştirilen işleve referans göstermek için daha sınırlı bir anlamda kullanılır.

multiplicand: *çarpılan*, [02.C.21], Bir çarpma işleminde, işlem gören terim olan sayı veya büyüklük.

multiplier: *çarpan*, [02.C.22], Bir çarpma işleminde çarpanlardan biri.

multipoint connection: *çoklu bağlantı*, [09.07.05], İkidenden fazla veri istasyonu arasında tesis edilen bir bağlantı.

multiprocessing: *çoklu işlem*, [10.04.08], Bir çoklu işlemcinin iki ya da daha fazla işlemcisi aracılığı ile paralel işlemi sağlayan bir işlem modu..

multiprogramming: *çoklu programlama*, [10.04.06], Bir tek işlemciyle iki ya da daha fazla bilgisayar programının zamana serpiştirmeli olarak yürütmesini sağlayan bir işlem modu.

multistroke character entry: *çok vuruşlu karakter girişi*, [23.04.31], Tek bir karakter üretmek için çok sayıda tuşa basmayı gerektiren metin girişi metodu.

multitasking: *çoklu görev*, [10.04.07], İki veya daha fazla görevin aynı anda zaman serpiştirmeli olarak yürütmesini sağlayan bir işlem modu.

multi-tasking: *çoklu görev*, [10.04.07], *bkz. multitasking*

mutual exclusion *karşılıklı dışlama*, [07.02.16], Verilen herhangi bir zamanda yalnızca bir asenkron yordamın aynı paylaşılan değişkene erişebilmesini ya da bir grup kritik bölümü yürütebilmesini gerektiren prensip.

mutual information: *gönderilmiş bilgi*, [16.04.07], *bkz. transmitted information*

mutual recursion: *karşılıklı özyineleme*, [07.03.19], İki alt programın birbirini çağırdığı durum.

mutual suspicion: *karşılıklı şüphe*, [08.06.28], Etkileşen varlıklar arasında, varlıklardan hiçbirinin bir diğerine belirli bir özelliğe göre doğru ve güvenilir olarak fonksiyonunu yerine getirmesine bağlı olmayan ilişki.

Nn

N-address instruction: *N adresli komut*, [07.09.16], N adres bölümü içeren komut. Burada N sıfırdan büyük herhangi bir tam sayı olabilir.

name qualification: *isim özelliği*, [15.03.18], Bir program parçasının kapsamı içinde bir bölüme ve bu bölümdeki dil yapısı için bildirim yapılan tanıtıcıya referans yaparak dil yapılarını referans göstermenin bir yöntemi. ÖRNEK: Kayıt parçalarının (COBOL'da B OF A gibi) referans göstermek için kullanılması, kütüphane üyeleri veya bir modüldeki dil yapısı vb. kullanımlar.

name resolution: *ad çözümü*, [32.05.04], (*Elektronik postada*) Gerektiğinde bir O/R adına bir O/R adresinin eklendiği aktarım olayı.

name server: *isim sunucusu*, [18.02.20], Sembolik isimleri ve uygun ağ adreslerini yöneten sunucu.

named parameter association: *isim ile atama*, [15.06.18], Bir alt program çağırılmasında, parametrelerin ilişkisini gerçekleştirmek için gerçek parametrelere karşılık gelen biçimsel parametreleri açık bir şekilde isimlendirme. NOT 1: İsimlendirilmiş parametre ilişkilendirilmesinde, gerçek parametreler her hangi bir sırada verilebilir. NOT 2: Konumsal parametre ilişkilendirilmesi ile farklıdır.

naming authority: *adlandırma yetkilisi*, [32.05.01], Adların tahsis edilmesinden sorumlu yetkili. NOT: Adlandırma tipik olarak hiyerarşiktir. Adları tahsis edecek yetkili belirli bir düzeyin bir bölümü ile sınırlıdır.

NAND element: *NAND elemanı*, [03.04.13], *bkz. NAND gate*

NAND gate: *NAND geçidi*, [03.04.13], Birleşme değil Boolean işlemini gerçekleştiren bir geçit.

NAND operation: *VE DEĞİL işlemi*, [02.05.11], *bkz. non-conjunction*

narrowband: *dar bant*, [09.03.12], Aktarılabilecek bilgi ile ilişkili olarak göreceli bir şekilde kısıtlandırılmış bant frekansı. NOT: Dar bant normal olarak tek bir amaç için kullanılır veya tek bir kullanıcıya hizmet verir.

n-ary encoding: *n-li kodlama*, [09.05.05], Herhangi bir anda bir sinyalin iki veya daha fazla muhtemel fiziksel durumdan herhangi birini temsi edecek şekilde sayısal verinin kodlanması. NOT: n = 2 olması durumunda terim "ikili kodlama"dır.

Nassi-Shneiderman chart: *Nassi-Shneiderman şeması*, [07.09.50], *bkz. box diagram*

natural language: *doğal dil*, [01.05.08], Kuralları özel bir tanımlama yapmaksızın halihazırdaki kullanıma dayalı olan bir dil.

natural number: *doğal sayı*, [02.03.01], Doğal .sayı, sıfır; bir, iki, ... sayılarından biridir. NOT:: Bazen doğal sayılar 1'den başlar şeklinde tanımlanmaktadır.

natural-language comprehension: *doğal dil kavrama*, [28.01.18], *bkz. natural-language understanding*

natural-language understanding: *doğal dil anlama*, [28.01.18], Bir işlevsel birim tarafından doğal dilde iletişim kurulan metin veya konuşmadan ve hem verilen metin ya da konuşma hem de onun neyi temsil ettiğine ilişkin tanım yapılmasından bilgi çıkarılması.

n-bit byte: *n-bit bayt*, [04.05.09], Bitlerinin sayısı ile ilgili açık bir belirtimi olan bir bayt. ÖRNEK: 7-bit bayt.

near letter quality: *mektup kalitesine yakın*, [23.07.02], Bir ofis elektrikli daktilosu kadar iyi olmayan, fakat dahili mektuplar ve toplu harici mektuplar için yeterince uygun olan ve mektup kalitesinden daha hızlı yazdırma hızı elde etmek için kullanılan metin yazdırma kalitesi.

near-miss: *yanlışla yakın*, [31.03.15], Öğrenilecek bir kavramın olumlu örneğine oldukça benzer olan ve sonrakinin belirgin özelliklerini ayırmaya yardım edebilen olumsuz örneği.

need-to-know: *bilme gereksinimi*, [08.04.16], Verinin muhtemel bir alıcısının, bu veri tarafından temsil edilen hassas bilgiyi bilmek, bilgiye erişmek ve veya sahip olmak için yasal bir isteği.

negate: *olumsuzlamak*, [02.05.17], Olumsuzlama işlemini yapmak (değilini almak).

negation: *olumsuzlama*, [02.05.16], İşlem gören terimin zıttı bir Boole değerine sahip birli Boole işlemi. NOT:

Bu bölümün sonundaki Boole işlemleri tablosuna bakınız.

negative entry: *negatif giriş*, [22.03.16], Hesap makinesine girilen bir rakama negatif işareti verilmesi.

negative example: *olumsuz örnek*, [31.03.14], Kavram tanımının kapsamını sınırlandırabilen öğrenilecek kavramın karşı örneği.

negative indication: *negatif işaret*, [22.04.04], Gösterilen sayının negatif bir sayı olduğunun görsel gösterimi.

negative instance: *olumsuz olay*, [31.03.14], *bkz. negative example*

negentropy: *entropi*, [16.03.03], *bkz. entropy*

neighbor notification: *ağdaki diğer istasyonları uyarma*, [25.04.08], Bir andaç - halka ağında, her bir veri istasyonunun bitişik aktif istasyonu tanıdığı, böylece bir bozulma oluştuğunda bozulmadan etkilenebilecek tüm istasyonların bilgilendirildiği süreç.

nest: *iç içe yerleştirmek*, [07.02.06], (f.) Bir türdeki bir ya da daha fazla yapıyı aynı türdeki bir yapıya dahil etmek. ÖRNEKLER: Bir döngüyü (içe yerleştirilmiş ya da iç döngü) bir başka döngü (içe yerleştiren ya da dış döngü) içine yerleştirmek; bir alt programı bir başka alt program içine yerleştirmek.

network: *ağ*, 1. [01.01.44], Birbirine bağlı dalların ve düğümlerin düzenlenmesi. 2. [18.01.01], Uç birimler ve ara bağlantılarının bir düzenlemesi. NOT: Ağ topolojisinde veya ana hatları ile yapılmış düzenlemelerde birbirine bağlanmış varlıklar şema üzerindeki noktalar ve ara bağlantılarda şemalar üzerindeki çizgilerdir. Bilgisayar ağında, birbirine bağlı olan varlıklar, bilgisayarlar veya iletişim cihazlarıdır ve ara bağlantıların veri hatlarıdır.

network architecture: *ağ mimarisi*, [18.01.07], Bir bilgisayar ağının mantıksal yapısı ve işletim prensipleri. NOT: Bir bilgisayar ağının işletim prensiplerini, hizmetlerini, fonksiyonlarını ve protokollerini içerir.

network chart: *ağ şeması*, [20.07.05], Olayların, faaliyetlerin ve bunların proje denetimindeki ilişkilerini açıklamak ve çizelgesini çıkarmak için kullanılan yönlendirici grafik.

network hypercube: *çoklu küp ağ*, [18.03.10], bkz. *hypercube*

network hypergrid: *çoklu ızgara ağ*, [18.03.09], bkz. *hypergrid*

network layer: *ağ katmanı*, [26.02.07], Taşıma katmanındaki varlıklar için, varlıkların içinde bulunduğu açık sistemler arasında ağ aracılığıyla veri bloklarını anahtarlama ve yönlendirme yoluyla aktarımını yapan araçları sağlayan katman. NOT 1: .Ağ katmanı ara sistemler kullanabilir. NOT 2: Madde 26.02.01'de verilen NOT 1'e ve Şekil 26.1'e bakılmalıdır.

network model: *ağ modeli*, [17.05.03], Yapısının özelliği bir ağ yapısını temel alan veri modeli (1). ÖRNEK: Ağ veri tabanı dili (NDL - AVTD) modeli.

network planning: *ağ planlama*, [20.07.06], Bir projenin plânlanması, programlanması ve denetlenmesi için ağ şemaları kullanan teknik.

network structure : *ağ yapısı*, [17.05.04], Düğüm olarak varlıkları ve nitelikleri düzenleyen ve ağ yapısının aksine, düğümlerin çok sayıda üst düğüme sahip olmasına izin veren bir veri yapısı.

network topology: *ağ topolojisi*, [18.01.04], Bir ağın düğümlerinin ve dallarının şematik düzenlemesi. NOT: Topolojiler fiziksel veya mantıksal olabilir:

Örneğin, bir mantıksal halka, fiziksel olarak bir yıldız ağı olarak gerçekleştirilebilir.

network weaving: *ağ dokuması*, [08.05.18], Tespit veya geriye doğru izlenmeden kaçınmak amacıyla bir veri işlem sistemine erişimi sağlamak üzere değişik haberleşme ağlarının kullanıldığı bir nüfuz etme tekniği.

neural computer: *sinirsel bilgisayar*, [34.01.08], bkz. *neurocomputer*

neural connection: *sinirsel bağlantı*, [34.03.01], Kaynak sinir, hedef sinir ve bir bağlantı ağırlığı tarafından tanımlanan, iki yapay sinir arasındaki bağlantı.

neural link: *sinirsel bağlantı*, [34.03.01], bkz. *neural connection*

neural net: *sinirsel ağ, sinir ağ*, [28.01.22], [34.01.06], bkz. *neural network*

neural network: *sinir ağ, sinirsel ağ*, [28.01.22], [34.01.06], İçindeki her bir ögenin, giriş değerlerine doğrusal olmayan bir işlev uygulayarak bir değer ürettiği, üretilen değeri diğer öğelere ilettiği ya da bir çıkış değeri olarak gösterdiği, ayarlanabilir ağırlıklara sahip ağırlıklandırılmış bağlantılar tarafından birbirine bağlanan temel işlem öğeleri ağ. NOT 1: Bazı sinir ağları sinir sistemindeki sinirlerin işlevinin benzetimi için plânlanmışken, çoğu sinir ağ bağlantıcı modelin gerçekleştirilmesi olarak yapay zekâda kullanılırlar. NOT 2: Eşik işlevi, sigma işlevi ve polinom işlevi doğrusal olmayan işlev örnekleridir.

neural-network model: *sinir ağ modeli*, [34.01.10], Yazılımda benzetimi yapılabilen ya da bir sinirsel bilgisayar olarak gerçekleştirilebilen soyut bir sinir ağ modeli.

neurochip: *sinir yongası*, [34.01.09], Bir sinir ağı modelinin tümü ya da bir bölümünü gerçekleştiren yeniden yapılandırılabilir yonga.

neurocomputer: *sinir bilgisayarı*, [34.01.08], Bir sinir ağı olarak yapılan özel amaçlı bilgisayar. NOT: Başarım genellikle saniyedeki bağlantı güncelleme türünden ölçülür.

neurode: *yapay sinir*, [34.01.07], *bkz. artificial neuron*

nines complement: *dokuzun tümleyeni*, [05.08.06], Ondalık sistemde eksik kök tümleyeni.

NLQ: *mektup kalitesine yakın*, [23.07.02], *bkz. near letter quality*

NN: [28.01.22], [34.01.06], *bkz. neural network*

no-break space: bölünemeyen boşluk, [23.04.23], Metin işleyicinin bölemeyeceği bir karakter dizisinde özel bir karakter tarafından temsil edilen boşluk. ÖRNEK: 12 000 sayısındaki boşluk ya da IV. Murat ifadesindeki boşluk. NOT: Bölünemeyen boşluk bir gömülü komut tarafından da gerçekleştirilebilir.

node: *düğüm*, **1.** [09.07.01], [18.01.02], (*Veri iletişiminde*) Bir ağda, bir veya daha fazla varlığa bağlanan nokta. NOT 1: Ağ topolojisinde veya ana hatları ile yapılmış bir düzenlemede, düğümler şema üzerindeki noktalardır. Bir bilgisayar ağında, düğümler bilgisayarlar veya veri iletişim cihazlarıdır. NOT 2: Bir ağ, uç düğümleri ve ara düğümleri ihtiva edebilir. NOT 3: Şekil 18.2'ye bakınız. **2.** [04.10.01], (*Veri düzenlemesinde*) Veri yapılarında, ikincil elemanların oluştuğu kaynaktan elde edilen bir nokta. NOT: Bir düğüm hiçbir ikincil eleman içermeyebilir ve böylece son düğüm olarak adlandırılır.

noise: *gürültü*, [21.01.10], Bir sinyali etkileyebilen ve sinyal tarafından taşınan bilgiyi bozabilen girişim.

noise burst signal: *gürültü yayma sinyali*, [25.03.10], Bir andaç-veri yolu ağında ya da andaç - halka ağında, iletim ortamında geçerli bir çerçevede olmaması gereken bir faaliyet olduğunu gösteren sinyal.

nominal transfer rate: *anma iletim oranı*, [12.02.38], Herbir zaman biriminde teorik olarak ya da belirtilen aktarılabilir karakter sayısı.

nonadd function: *ilave etmeme işlevi*, [22.03.06], Kağıda yazan hesap makinesinde, hesaplamaları etkilemeksizin karakterlerin yazılmasına izin veren bir işlev.

non-affirmation: *onaylamama*, [32.04.27], (*Elektronik postada*) Bir ileti aktarma temsilcisinin, bir ileti aktarma sisteminin bir sorgulamada tanımlanan herhangi bir iletiyi kendi anlık alıcılarından birine dağıtamayacağına karar verdiği aktarım olayı. NOT: Bu durumda, ileti aktarma temsilcisi bir dağıtım raporu üretebilir.

non-conjunction: *birleşimsiz işlem*, [02.05.11], VE DEĞİL işlemi, yalnız ve yalnız her işlem gören terim «1 Boole değeri»ne sahipse, ikili Boole işleminin sonucu Boole değeri olarak sıfır olan işlemdir.

nondelivery: *dağıtılmama*, [32.04.25], (*Elektronik postada*) Bir ileti aktarma temsilcisinin, bir iletinin anlık kullanıcılarına veya bir raporun karşılık gelen ileti ya da sorgulamanın göndericisine dağıtılamadığına karar verdiği aktarım olayı. NOT: Bir ileti durumunda, ileti aktarma temsilcisi bir dağıtılmama raporu üretir.

nondelivery notification service: *dağıtılmama uyarı hizmeti*, [32.06.08],

İleti göndericinin kullanıcı temsilcisinin, gönderilen iletinin alıcının kullanıcı temsilcisine veya erişim birimine dağıtılmadığında açıkça uyarılmayı istemesine olanak tanıyan hizmet. NOT 1: İletin dağıtılmama nedeni uyarının bir parçası olarak yer alabilir. NOT 2: Çok alıcılı bir ileti durumunda, bu uyarı iletinin dağıtılmadığı alıcıların tümü ya da herhangi biri için geçerli olabilir.

nondestructive read: etkisiz okuma, [12.02.19], Kaynak adresindeki veriyi silmeyen okuma.

non-disjunction: ayırma olmayan işlem, [02.05.13], YA DA DEĞİL işlemi, yalnız ve yalnız her işlem gören terim «O Boole değerine» sahipse, ikili Boole işleminin sonucu Boole değeri olarak 1 olan işlemdir,

non-equivalence operation: eşdeğersizlik işlemi, [02.05.09], Yalnız ve yalnız işlem gören terimler farklı Boole değerine sahipse, sonucu Boole değeri olarak 1 olan işlem.

nonhierarchical planning: hiyerarşik olmayan plânlama, [28.03.33], Önceden belirlenmiş bir plân kümesinden iskelet plânlar seçen ve belirli bir problem durumu için problem çözme işlemleri yoluyla bunları örneklendiren plânlama.

non-identity operation: özdeş olmayan işlem, [02.05.07], Yalnız ve yalnız işlem gören terimlerin hepsi aynı Boole değerine sahip değilse, Boole işleminin sonucu Boole değeri olarak 1 olan işlem. NOT: İki işlem gören terim üzerindeki bir özdeş olmayan işlem bir eşdeğer olmayan işlemdir.

nonimpact printer: vuruşsuz yazıcı, [12.07.04], Yazma ortamındaki sonuçların, mekanik vuruşlar olmadan elde edildiği yazıcı.

non-isolated amplifier: yalıtılmamış yükselteç, [21.03.06], Sinyal devresi ile

topraklamayı da içeren diğer tüm devreler arasında bir elektrik bağlantısına sahip olan yükselteç.

nonlayered network: katmansız ağ, [34.02.14], Yapay sinirlerin katmanlar halinde düzenlenmediği sinir ağı.

nonnegative integer: negatif olmayan tamsayı, [02.03.01], bkz. *natural number*

nonprint function: yazmama işlevi, [22.03.25], Bir hesap makinesinde yazdırma mekanizmasının hesap makinesinden ayrılmasını sağlayan işlev.

nonprocedural language: yordamsal olmayan dil, [07.01.19], Belirli bir sırada yürütülecek belirli deyimler ya da komutları vermeksizin bir veri işleme sisteminin eylemleri ile başarılabacak duruma ulaşmak için gerekli yöntemleri sağlayan programlama dili.

nonprogrammable calculator: programlanamayan hesap makinesi, [22.02.16], Programı işletmen tarafından değiştirilemeyen hesap makinesi.

nonprogrammable terminal: programlanamayan terminal, [01.03.15], Bağımsız veri işleme kapasitesi olmayan bir kullanıcı terminali.

nonreceipt notification: alınmama uyarısı, [32.08.12], Bir kişiler arası iletinin, bir alınamama durumu, kabul edilememe durumu veya alınmada gecikme durumunu göndericiye rapor eden kişiler arası uyarı.

non-return-to-reference recording: referans-dönüslü olmayan kaydetme, [12.03.16], bkz. *non-return-to-zero-recording*

non-return-to-zero (change) recording: sıfıra-dönüşsüz (değişim) kaydetme, [12.03.21], Sıfırların belirli bir koşula ve birlerin diğer bir koşula göre miktatsızlanması ve miktatsızlanma

değişiminin gösterilen değer değişimine bağlı olduğu referans dönüşsüz kaydetme türü. NOT 1: Bu iki koşul doymuş mıknatıslama ve sıfır mıknatıslama olabilir, ancak genel olarak zıt yönlerdeki doyumluk kullanılmaktadır. NOT 2: Şekil 12.2'ye bakınız.

non-return-to-zero (mark) recording: *sıfıra-dönüşsüz (işaret) kaydetme*, [12.03.22], bkz. *non-return-to-zero change-on-ones recording*

non-return-to-zero change-on-ones recording: *birler üzerinde değişimli sıfıra-dönüşsüz kaydetme*, [12.03.22], Birlerin mıknatıslanma koşulundaki değişime bağlı olarak, sıfırların ise bir değişime olmaksızın gösterildiği sıfıra dönüşsüz kaydetme. NOT 1: Yalnızca bir ya da işaret sinyallerinin açıkça kaydedilmesinden dolayı bu metot "(işaret) kaydetme" olarak adlandırılmaktadır. NOT 2: Şekil 12.2'ye bakınız.

non-return-to-zero change-on-zeros recording: *sıfırlar üzerinde değişimli sıfıra-dönüşsüz kaydetme*, [12.03.23], Sıfırların mıknatıslanma koşulundaki değişime bağlı olarak, birlerin ise bir değişime olmaksızın gösterildiği sıfıra dönüşsüz kaydetme.

non-return-to-zero-recording: *sıfıra-dönüşsüz kaydetme*, [12.03.16], İkili karakterlerin, mıknatıslanma örüntüsünün sıfır ve birlerin gösterilişi amacıyla tüm bellek için kullanılması ve hücrenin hiçbir kısmı referans .koşula göre mıknatıslanmaması yöntemiyle manyetik olarak kaydedilmesi.

nonvolatile storage: *kalıcı bellek*, [12.02.18], Güç kesildiğinde içeriği kaybolmayan bellek aygıtı.

no-op: *işlemsiz komut*, [07.09.25], Yürütülmesi bilgisayarın yürütülecek bir sonraki komuta ilerlemekten başka hiçbir

işlem gerçekleştirmesine yol açmayan komut.

no-operation instruction: *işlemsiz komut*, [07.09.25], bkz. *no-op*

NOR element: *NOR elemanı*, [03.04.10], bkz. *NOR gate*

NOR gate: *NOR geçidi*, [03.04.10], *Ayrılma değil Boolean işlemini gerçekleştiren bir geçit*.

NOR operation: *YADA DEĞİL işlemi*, [02.05.13], bkz. *non-disjunction*.

normal mode rejection: *normal mod reddetme*, [21.03.17], Bir yükselteçnin, normal mod geriliminin etkilerini bastırma yeteneği.

normal mode voltage: *normal mod gerilimi*, [21.03.15], Bir yükseltecin iki giriş bağlantısı arasında oluşan ve orijinal sinyalin gerilimine eklenen istenmeyen gerilim miktarı.

normalization: *normalizasyon*, [17.04.12], (*Veri tabanlarında*) Bir ilişkiyi, referans gösterilen bütünlüğü desteklemek için tutarsız ve mükerrer nitelik bulundurmamaya daha basit bir veya daha fazla ilişkilere dönüştüren işlem.

normalize: *normalize etmek*, 1. [02.09.01], (*f.*) (*Kayan nokta gösterim sisteminde*) Temsil edilen gerçek sayı değişmeksizin, önceden tanımlanmış bir değer kümesini sağlamak amacıyla bir kayan noktalı gösterimde sabit nokta kısmındaki ayarlama ve buna karşılık gelen kayan noktalı gösterimde üssü ayarlama. ÖRNEK: Sabit nokta kısmını 1-9.99..... aralığına yerleştirmek için kayan noktalı gösterim 123:45 X 10² 1.2345 x 10⁴ ile normalize edilebilir. 2. [05.05.07], Temsil edilen gerçel sayı değişmeden kalmak üzere, mantisi tavsiye edilen belirli bir sınır içine getirmek için bir kayan nokta

gösteriminde mantis ve üs için ilgili ayarlamaları yapmak. NOT: Sıfır sayısı normalize edilemez.

normalized device coordinate: *normalize edilmiş cihaz koordinatı*, [13.02.12], Ara koordinat sistemi içinde tanımlanan ve bazı sınırlar ile, özellikle 0 ile 1 arasında normalleştirilen cihaz koordinatı. NOT 1: Normalleştirilmiş cihaz koordinatları içinde gösterilen ekran gösterimi herhangi bir cihaz uzayı üzerindeki aynı göreceli konuma yerleşir. NOT 2: Şekil 1'e bakınız.

normalized form: *normalize edilmiş biçim*, [05.05.08], (*Kayan nokta gösteriminde*) Gerçel sayının normalize edildiği bir kayan nokta gösteriminin biçimi.

normalized transformation: *normalleşmiş dönüşüm*, [13.02.14], Dünya koordinatından normalleşmiş cihaz koordinatına bir koordinat dönüşümü.

NOT element: *NOT elemanı*, [03.04.05], bkz. NOT gate.

NOT gate: *NOT geçidi*, [03.04.05], Ters işaret verme Boolean işlemini gerçekleştiren bir geçit.

NOT operation: *DEĞİL işlemi*, [02.05.16], bkz. negation.

notarization: *noter onayı*, [08.06.29], Verinin muhteva, orijin, zaman ve teslimatı gibi özelliklerinin doğruluğunun daha sonra güvencesinin sağlanmasına izin veren güvenilir bir üçüncü tarafça verinin kayıt altına alınması.

notation: *notasyon*, [05.01.01], Veri gösterimi için *semboller* ve bunların kullanımı için kurallar kümesi.

NOT-IF-THEN element: *NOT-IF-THEN elemanı*, [03.04.06], bkz. NOT-IF-THEN gate

NOT-IF-THEN gate: *NOT-IF-THEN geçidi*, [03.04.06], Dışlama Boole işlemini gerçekleştiren geçit.

NOT-IF-THEN operation: *NOT-IF-THEN işlemi*, [02.05.14], bkz. exclusion

NRZ: [12.03.16], bkz. non-return-to-zero recording

NRZ(C): [12.03.21], bkz. non-return-to-zero(change) recording

NRZ(M): [12.03.22], bkz. non-return-to-zero change-on-ones recording

NRZ-0: [12.03.23], bkz. non-return-to-zero change-on-zeros recording

NRZ-1: [12.03.22], bkz. non-return-to-zero change-on-ones recording

nucleus: *çekirdek*, [10.02.17], Yerleşik kontrol programı, ana bellekte yerleşen bir bilgisayar programının parçasıdır.

null address: *boş adres*, [25.01.21], Bir çerçeve içinde hiç bir istasyon ile ilişkisi olmayan adres. NOT: Boş adres bakım amaçları için kullanılabilir.

null pointer: *boş gösterge*, [15.03.21], Açıkça herhangi bir veri nesnesini işaret etmeyen bir gösterge. NOT: Programlama diline bağlı olarak, boş göstergenin "nil" veya "null" olarak adlandırılmaktadır.

null set: *sıfır küme*, [02.C.03], bkz. empty set

null string: *boş dizi*, [04.05.05], Hiçbir eleman içermeyen dizi.

number representation: *numara gösterimi*, [05.01.03], Bir numaralama sisteminde bir numaranın gösterimi.

number representation system: *numara gösterim sistemi*, [05.01.02], bkz. numeration system

numeral: *rakamsal gösterim*, [05.01.06], Bir sayının bir ayrık gösterimi. ÖRNEK: Aşağıdakiler aynı sayıyı gösteren dört farklı rakamsal gösterimdir: On iki sözle, 12 ondalık sistemde, XII Romen rakamları numeral, 1100 ikili sistemde.

numeration: *numaralandırma*, [05.01.03], *bkz. number representation system*

numeration system: *numaralandırma sistemi*, [05.01.02], Sayıların gösterimi için herhangi bir notasyon.

numeric: *nümerik*, [01.02.03], Sayılardan oluşan verilere olduğu kadar bu verileri kullanan süreçlere ve işlevsel birimlere ait olan.

numeric character: *sayı karakteri*, [01.02.12], *bkz. digit*

numeric character: *nümerik karakter*, [04.03.05], *bkz. digit*

numeric character set: *nümerik karakter kümesi*, [04.01.04], Basamakları içeren ve harfleri değil ama özel karakterleri içerebilen bir karakter kümesi.

numeric code: *nümerik kod*, [04.02.07], Uygulaması nümerik kod kümesini oluşturan bir kod.

numeric code element set: *nümerik kod eleman kümesi*, [04.02.11], *bkz. numeric code set*

numeric code set: *nümerik kod kümesi*, [04.02.11], Elemanları bir nümerik kod kümesinden oluşturulan bir kod kümesi.

numeric data: *nümerik veri*, [05.01.12], Sayılarla gösterilen veri.

numeric literal: *nümerik ifade*, [05.02.02], Sayısal gösterimde kullanılan ve aritmetik işlemlerle uyumlu olan sayılar ve diğer karakterleri içeren ifade.

numeric representation: *nümerik gösterim*, [05.01.11], Verinin sayılarla gösterimi.

numeric type: *sayısal tür*, [15.04.15], Her bir veri nesnesinin bir tam sayıyı veya bir gerçek sayının yaklaşık değerini gösterdiği ölçüm türü. NOT: Şekil 15.1'e bakınız.

numeric word: *nümerik sözcük*, [04.06.03], Sayıları ve muhtemel boşluk karakterleriyle özel karakterleri içeren sözcük. ÖRNEK: "+33 1 42 91 55 55" dizisi AFNOR'un uluslar arası telefon numarası olarak yazılmaktadır.

numerical: *numaralarla ifade*, [01.02.03], *bkz. numeric*

numerical control: *sayısal denetim*, [24.03.01], Sayısal olarak kodlanmış komutların kullanılmasını sağlayan bir cihaz tarafından gerçekleştirilen mekanik aletlerin ya da endüstriyel süreçlerin otomatik denetimi. NOT: Bu komutlar bir mekanik aleti ya da bir endüstriyel süreci denetleyen bir veri ortamındaki bir bilgisayar destekli tasarım ve üretim sistemi tarafından oluşturulabilir.

Oo

O/R address: *O/R adresi*, [32.05.03], Bir kullanıcı veya dağıtım listesini diğerinden ayıran ve kullanıcının ileti işleme sistemine ulaşım noktasını veya dağıtım listesinin konumunu tanımlayan liste özelliği. NOT 1: Bazı dokümanlarda veya kartlarda adresten önce "E-Posta: adi.soyadi@kurulus.org.tr" örneğinde olduğu gibi, E-Posta sembolü kullanılabilir. NOT 2: Çizelge 32.2'ye bakınız.

O/R name: *O/R adı*, [32.05.02], Bir kullanıcının gönderici olarak gösterilebileceği veya bir kullanıcı veya dağıtım listesini bir iletinin veya sorgulamanın potansiyel alıcısı olarak gösterilebileceği tanımlayıcı. NOT 1: Bir O/R adı bir dizin adı, bir O/R adresi veya her ikisinden oluşur. NOT 2: Çizelge 32.2'ye bakınız.

OA: [01.06.09], *bkz. office automation*

object: *nesne*, **1.** [08.01.31], (*Bilgisayar güvenliğinde*) Kendisine erişimin kontrol edildiği varlık. ÖRNEKLER: Bir dosya, bir program, ana belleğin bir bölgesi; bir şahıs hakkında toplanan ve varlığı idame ettirilen veri. **2.** [28.02.06], (*Yapay zekada*) Bir veya daha fazla niteliğe sahip olabilen kavramsal ya da fiziksel varlık. NOT: Bir nesne genellikle diğer nesneler ile sembolik anlatımlar ya da ilişkiler yoluyla ilişkilendirilir. **3.**

[15.09.05], (*Programlama dillerinde*) İşlemlerin etkinliğini tutan ve saklayan bir işlemler ve veri kümesi. Nesneler Ada dilinde paketler ve işlemler olarak, Modula-2 içinde "modüller" olarak ve Smaltalk içinde "nesneler" olarak gerçekleştirilir.

object code: *amaç kodu*, [07.04.57], Kodun yürütme öncesi son sürümü. NOT: Bir amaç program amaç koddan oluşur.

object language: *amaç dil*, [07.04.56], Amaç programları ifade etmek için kullanılan hedef dil.

object module: *amaç modül*, **1.** [07.04.58], Bağlama için yeteri kadar tam olan bir amaç programın tümü ya da bir bölümü. NOT: Birleştiriciler ve derleyiciler genellikle amaç modüller üretirler. **2.** [10.02.10], Bir çevirici ya da derleyicinin çıktısı veya bir bağlayıcıya girdi olarak uygun olan program birimi.

object program: *amaç program*, [07.04.59], Belirli bir bilgisayar tarafından yürütülmeden önce gerekirse bağlanması gereken hedef program.

object-oriented: *nesne yönelimli*, [15.09.13], Nesneleri, sınıfları ve kalıtları destekleyen bir programlama diline veya bir tekniğe ait olma. NOT: Bazı otoriteler nesne yönelimli

programlama için aşağıdaki bilgileri listelerler: bilgi gizleme veya sarma, veri özeti, mesaj taşıma, çoklu işlev, dinamik bağlama ve kalıtım.

object-oriented language: *nesne yönelimli dil*, [07.01.16], Nesne yönelimli kavramları destekleyen bir programlama dili. ÖRNEKLER: Eiffel, Smalltalk.

obscure: *engelleme*, [13.05.52], (f.) Gösterilen bir nesnenin tamamının veya kullanıcının görüş alanındaki parçasının başka bir nesne ile kapatmak. NOT: Bir pencereyi başka bir pencere ile kısmen kapatmak.

obsoleting indication service: *eskime bildirim hizmeti*, [32.08.09], Göndericinin alıcıya daha önce gönderilen bir veya daha fazla iletinin eskisiğini belirtmeye izin veren hizmet.

occlude: *kapatma*, [13.05.53], (f.) Gösterilen bir nesne ile ilgili seçimleri veya eylemlerin başlangıcını kapatmak. NOT: Bir seçeneğin kapatılması, tipik olarak isminin veya simgesinin kısmen saydam bir pencere (1) ile kaplanmasıdır

OCR: [12.01.53], *bkz. optical character recognition*

octal numeral: *sekizli sayı gösterimi*, [05.01.08], Sekizli sistemde bir sayı.

octal numeration system: *sekizli sayma sistemi*, [05.04.16], *bkz. octal system*

octal system: *sekizli sistem*, [05.04.16], 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6 ve 7 ile sabit kök olarak sekizi kullanan ve en küçük tam sayı ağırlığı 1 olan sabit kök notasyonu. ÖRNEK: Sekizli sistemde, 1750 sayısı ondalık olarak 1000'e karşılık gelen $1 \times 83 + 7 \times 82 + 5 \times 81 + 0 \times 80$ i göstermektedir.

octet: *sekizli bayt*, [01.02.10], Sekiz bitten oluşan bir bayt.

octet: *oktet*, [04.05.10], 8 bit içeren bir bayt.

octree: *sekiz bölümlü ağaç yapısı*, [13.02.37], Üç boyutlu bir nesnenin, her homojen olmayan sekizde birlik parçanın seçilmiş bir özelliğe göre sekizde birlik parçaların homojen oluncaya kadar veya önceden belirlenen bir kesim derinliğine ulaşıncaya kadar tekrarlamalı bir şekilde altbölümlere ayrılarak düzenlendiği, sekize ayrılan bir ağaç yapısı olarak anlatımı. NOT 1: Sekiz bölümlü ağaç yapısı tekniği üç boyutlu bir nesne ile ilgili saklanan veriyi sıkıştırır. NOT 2: Şekil 13.4'e bakınız.

office automation: *ofis otomasyonu*, [01.06.09], [27.01.01], Bir bilgi işlem sistemi aracılığıyla ofis faaliyetlerinin birleştirilmesi. NOT 1: Bu terim özellikle metin, görüntü ve ses işleme ve iletişimini içine alır. NOT 2: Bordro ve sipariş girişi gibi veri işleme etkinlikleri genellikle ofis otomasyonu olarak kabul edilmez.

office automation system *büro otomasyon sistemi*, [27.01.02], Büro etkinliklerini birleştirmek için kullanılan bilgi işleme sistemi.

offline: *çevrim dışı*, [01.01.42], (s.) Bir bilgisayarın temel işletimine paralel veya bağımsız olarak yer alan fonksiyonel bir birimin işletimine ait olma.

off-line: *çevrim dışı*, [01.01.42], [10.03.06], *bkz. offline*

offline: *çevrim dışı*, [10.03.06], (s.) Bilgisayarın doğrudan kontrolü altında olmadığında bir fonksiyonel birimin işlemiyle ilgili olarak.

offset track: *görelî konum izi*, [08.08.09], Bir diske standard olmayan konumda yazılan ve kopya koruma metodunun bir parçası olan bir iz.

one-address instruction: *bir adresli komut*, [07.09.13], Bir adres bölümü içeren komut. ÖRNEK: Saklama konumu A'nın içeriğini yükleyen komut.

one-ahead addressing: *bir ileri adresleme*, [07.09.19], Bir komutun işlenenlerinin yürütülen son komut için kullanılan işlenenlerin konumlarını izleyen saklama konumlarında olduğunun anlaşıldığı örtük adresleme metodu.

one-plus-one address instruction: *bir artı bir adresli komut*, [07.09.17], İkincisi bir sonra yürütülecek komutun adresini içeren, iki adres bölümü bulunan komut. ÖRNEK: Saklama konumu A'nın içeriğini yükleyen ve daha sonra saklama konumu B'deki komutu yürüten komut.

ones complement: *birin tümleyeni*, [05.08.07], İkili sistemde eksik kök tümleyeni.

one-way encryption: *tek yönlü şifreleme*, [08.03.03], bkz. *irreversible encryption*.

one-way propagation time: *iletim yolu gecikmesi*, [25.03.14], bkz. *transmission path delay*.

on-line: *çevrim içi*, [01.01.41], [10.03.05], bkz. *online*

online: *çevrim içi*, [10.03.05], (s.) Bilgisayarın doğrudan kontrolü altında olduğu anda bir fonksiyonel biriminin işlemiyle ilgili olarak.

online: *çevrim içi (niteleyici)*, [01.01.41], Bir bilgisayar kontrolü altında olduğunda, fonksiyonel bir birimin işlemine ait olma.

online maintenance: *uzaktan bakım*, [14.03.06], bkz. *remote maintenance*

on-the-fly printer: *sürekli yazıcı*, [12.07.10], Basım sırasında vuruş bandı ve baskı vuruşlarının durmadığı vuruşlu yazıcı.

opcode: *işlem kodu*, [07.09.11], bkz. *operation code*

open guard: *açık koruyucu*, [07.10.14], Koşulu DOĞRU'ya değerlendiren koruyucu.

open system: *açık sistem*, [26.01.03], Bir gerçek açık sistemin diğer gerçek açık sistemlerle iletişimi ile ilgili yönlerinin genelleştirilmiş bir soyut modelde temsil edilmesi. NOT: Bu terim ISO 7498 standardında ayrıca tanımlanmıştır.

open system interconnection reference model: *açık sistemler ara bağlantısı referans modeli*, [26.01.05], Açık sistemler ara bağlantısının genel prensiplerini ve bu prensiplerden ortaya çıkan ağ mimarisini tanımlayan model. NOT: Şekil 26.1'e bakınız.

open systems interconnection: *açık sistemler ara bağlantısı*, [26.01.04], Bilgisayar sistemlerinin veri değişimi ile ilgili ISO standartları ve CCIT tavsiyelerine uyumlu olarak birbiri ile bağlantısı.

open-security environment: *açık-güvenlik ortamı*, [08.01.22], Veri ve kaynakların kazara veya art niyetli yapılan şeylerden korunmasının normal yapılan işlemler yoluyla olduğu ortam.

operand: *işlem gören terim*, [02.10.02], Kendisine bir işlem uygulanan eleman.

operate mode: *hesapla modu*, [19.02.04], bkz. *compute mode*

operating environment: *işletim çevresi*, [07.11.07], Bir programın yürütülmesi esnasında var olan ya da var olması beklenen dış çevre.

operating space: *işletim uzayı*, [13.03.06], bkz. *gösterme uzayı*

operating system: *işletim sistemi*, [01.04.08], Programların çalışmasını kontrol eden ve kaynakların tahsisi,

zamanlama, giriş-çıkış kontrolü ve veri yönetimi gibi hizmetleri sağlayan yazılım. NOT: İşletim sistemleri öncelikle yazılım olmasına rağmen, kısmen donanım gerçekleştirmeleri olması da mümkündür.

operating voltage indicator: *çalıştırma voltaj göstergesi*, [22.04.01], Pil gücü ile çalışan bir hesap makinesine doğru voltaj uygulandığını belirtmek için görsel bir işaret veren aygıt.

operation: *işlem*, [02.10.01], Bilinen işlem gören terimlerin kabul edilebilir herhangi bir bileşimine uygulandığında, yeni bir işlem gören terim üreten iyi tanımlanmış bir eylem. ÖRNEK: Aritmetikte toplama işlemi, 5 ve 3'ün toplanıp 8 elde edilmesi; 5 ve 3 sayıları işlem gören terimler, 8 sayısı sonuç ve artı işareti toplama işleminde kullanılan operatördür.

operation code: *işlem kodu*, [07.09.11], Bir makine komutunun işlem bölümünün kodlanmış gösterimi. ÖRNEK: Bir birleştirme dilinde, makine kodunda belirli bir bit örüntüsü olarak temsil edilebilecek "sıfır değilse dallan" işlemini göstermek için BNZ kullanılabilir.

operation code trap: *işlem kodu tuzağı*, [07.07.17], Yürütüldüğünde bir kesmeye yol açan bir makine komutu işlem bölümünde yapılan belirli bir değişiklik.

operation exception: *işlem özel durumu*, [07.06.52], Bir programın geçersiz bir işlem parçası ile karşılaştığında ortaya çıkan özel durum.

operation field: *işlem alanı*, [07.09.06], bkz. *operation part*

operation part: *işlem bölümü*, [07.09.06], Gerçekleştirilecek işlemi belirleyen bir makine komutu ya da mikro komut bölümü.

operation table: *işlem çizelgesi*, [02.12.01], İşlem gören terimlerin tüm

uygun değerlerini listeleterek ve bu bileşimlerin her birinin sonucunu belirterek bir işlemi tanımlayan çizelge.

operational amplifier: *işlemsel yükselteç*, [19.01.02], Belirli işlemleri ya da işlevleri yerine getirmek amacıyla harici elemanlara bağlanmış yükselteç.

operationalization: *işler duruma getirme*, [31.03.19], Bir bildirimsel biçimden yordamsal, yani işler bir biçime dönüştürme ile bilgi derleme. ÖRNEK: "İslanma" önerisini, belirli bir durumda ıslanmaktan nasıl kaçınılacağını açıklayarak belirli önerilere dönüştürme. NOT: Aynı zamanda 'analitik öğrenme' maddesine de bakınız.

operator: *operatör*, [02.10.06], (*Sembollerle gösterimde*) Bir işlemin türünü gösteren sembol.

operator control panel: *işletmen denetim paneli*, [12.08.18], Bir bilgisayar ya da bir kısmını denetlemek için kullanılabilecek anahtarlar, ve muhtemelen kendi işlevi ile ilgili göstergeleri içeren işlevsel bir birim.

operator precedence: *işleç önceliği*, [15.05.36], Bir deyim içindeki işlemlerin uygulanma sırasını tanımlayan sıralama kuralı. NOT: Sıralama kuralı değerlendirme yönünü belirleyebilir.

opportunistic planning: *fırsatçı plânlama*, [28.03.34], Geliştirilmekte olan bir plânda elverişli problem çözme eylemleri içeren plânlama.

opportunity study: *elverişli zaman çalışması*, [20.02.01], Bir problemi incelemek ve problemin ele alınan zaman içerisinde çözülmesinin gerekip gerekmeyeceğini belirlemek üzere yapılan çalışma.

optical character: *optik karakter*, [12.01.50], Optik olarak otomatik tanımlanmayı kolaylaştırmak amacıyla

düzenlenen özel kurallara göre hazırlanmış el yazması ya da basılı grafik karakteri.

optical character reader: *optik karakter okuyucu*, [12.08.09], Karakterleri optik karakter tanıma yoluyla okuyan bir girdi birimi

optical character recognition: *optik karakter tanıma*, [12.01.53], Grafik karakterlerin tanınması amacıyla optik yöntemleri kullanan karakter tanıma.

optical disk: *optik disk*, [12.01.43], Optik tekniklerle, okunabilen sayısal veriyi içeren disk.

optical fiber: *optik fiber*, [09.04.04], Optik sinyallerin aktarılmasında dalga yönlendirme yeteneğine sahip olan ince tel şeklinde kablodan oluşan bir iletim ortamı.

optical mark reading: *optik işaret okuma*, [12.01.54], *bkz. mark scanning*

optical scanner: *optik tarayıcı*, [12.08.06], Örüntüleri incelemek için bir optik işlem kullanan tarayıcı. NOT: Optik tarayıcılar genellikle örüntü tanıma ya da karakter tanıma işlemlerinde kullanılır.

optical storage: *optik bellek*, [12.03.05], Optik teknikleri kullanan bellek aygıtı.

OR element (INCLUSIVE): *(INCLUSIVE-)OR elemanı*, [03.04.09], *bkz. INCLUSIVE-OR gate*

OR Operation: *VEYA İşlemi*, [02.05.12], *bkz. disjunction*.

order: *düzenlemek*, [06.05.01], (f.) Öğeleri, belirlenmiş kurallara göre bir düzen içinde yerleştirmek.

order: *düzen*, [06.05.02], Öğelerin belirlenmiş kurallara göre yerleşim durumu. NOT: Sıradüzenin tersine öğelerin hiyerarşisinin düzeninde olduğu

gibi bir düzen doğrusal olmak zorunda değildir.

ordered tree: *düzenlenmiş ağaç*, [04.10.04], İçinde her bir düğümün alt ağaçlarının düzeni anlamlı olan ağaç.

ordinal type: *sıralama türü*, [15.04.11], *bkz. discrete type*

organization name: *kuruluş adı*, [32.05.08], İleti gönderme ve alma amacı için bir kuruluşu benzersiz olarak atayan O/R adresi niteliği. NOT: Çizelge 32.1 ve Çizelge 32.2'ye bakınız.

organizational unit name: *kuruluş birim adı*, [32.05.09], İleti gönderme ve alma amacı için bir kuruluşa ait birimi benzersiz olarak atayan O/R adresi niteliği. NOT: Çizelge 32.1 ve Çizelge 32.2'ye bakınız.

origination: *başlangıç*, [32.04.12], Bir doğrudan kullanıcının bir ileti ya da sorgulamayı kendi kullanıcı temsilcilerine veya bir dolaylı kullanıcının iletisi veya sorgulamasını kendisine hizmet eden iletişim sistemine göndermesindeki ilk aktarım adımı. NOT: Şekil 32.6'ya bakınız.

originator: *gönderici*, [27.01.09], Bir iletiyi oluşturan, adresleyen ve genellikle gönderen kullanıcı.

originator: *gönderici*, [32.04.01], Bir ileti veya sorgulamanın başlangıç kaynağı olan kullanıcı. NOT: Bir gönderici genellikle sorgulama gönderir veya ileti oluşturur.

originator/recipient address: *gönderici/alıcı adresi*, [32.05.03], *bkz. O/R address*

originator/recipient name: *gönderici/alıcı adı*, [32.05.02], *bkz. O/R name*

orphan: *artık satır*, [23.06.28], *bkz. orphan line*

orphan line: *artık satır*, [23.06.28], Bir paragrafın, bir sütunun ya da bir sayfanın altında yalnız başına duran son satırı.

OS: [01.04.08], *bkz. operating system*

OSI: [26.01.04], *bkz. open systems interconnection*

OSI enviroment: *OSI ortamı*, [26.01.10], OSI referans modeli tarafından tanımlandığı üzere kavramlar, öğeler, işlevler, hizmetler ve protokollerin kümesinin ve uygulandığında açık sistemler arasındaki iletişimi mümkün kılan türetilmiş belirli standartların bir özet gösterimi.

OSI management: *OSI yönetimi*, [26.01.06], OSI ortamında iletişimin gerçekleşmesine olanak sağlayan kaynakları denetleme, eşgüdüm sağlama ve izleme olanakları.

OSI reference model: *OSI referans modeli*, [26.01.05], *bkz. Open System Interconnection reference model*

OSIE: *OSI ortamı*, [26.01.10], *bkz. OSI enviroment*

out-basket *giden ileti kutusu*, [27.02.06], Giden elektronik postayı içeren ve gönderilmiş olan postayı içerebilen posta kutusu.

outline representation: *ana hatları ile temsil*, [13.02.31], Bir nesnenin saklı çizgileri ihmal edilerek tel çerçeve ile gösterimi.

output: *çıktı*, **1.** [01.01.34], (*İşlem*) Bir bilgi işlem sisteminin veya herhangi bir parçasının sistemden veya parçasından dışarı veri aktarma işlemi. **2.** [01.01.35], (s.) Bir çıktı işleminde yer alan bir cihaz, işlem veya giriş-çıkış kanalına veya ilgili veri veya durumlara ait olma. NOT: “Çıktı” kelimesi, belirli bir bağlamda, kullanımının açık olduğu durumlarda

“Veri Çıktısı”, “İşaret Çıktısı” veya “İşlem Çıktısı” yerine kullanılabilir.

output: *çıktı*, **1.** [06.02.06], (s.) Bir çıktı işleminde yer alan bir aygıt, bir işlem, kanal ya da ilgili veri ve duruma bağlı. NOT: “Çıktı” sözcüğü, kullanımı açıkça verildiğinde, “çıktı verisi”, “çıktı sinyali”, “çıktı işlemi” ile aynı anlamda kullanılabilir. **2.** [06.02.04], (*Veri*) Bir bilgisayarın herhangi bir bileşeni tarafından üretilen ya da üretilecek olan veri. **3.** [06.02.05], (*İşlem*) verinin, bir bilgisayarın herhangi bir bileşeni tarafından üretilmesini içeren işlem. **4.** [01.01.33], (*Veri*) Bir bilgi işlem sisteminin veya herhangi bir parçasının, sistemden veya parçasından dışarı aktardığı veri.

output layer: *çıkış katmanı*, [34.02.08], Yapay sinirlerinin bir dış sisteme sinyaller gönderdiği katman.

output neuron: *çıkış siniri*, [34.02.03], Dış kaynaklara sinyaller gönderen yapay sinir.

output primitive: *çıktı temel elemanı*, [13.02.15], Bir ekran görüntüsü oluşturmak için kullanılabilen temel grafik elemanı. ÖRNEK: Bir nokta, bir çizgi parçası

output subsystem: *çıkış alt sistemi*, [21.03.02], Süreç bilgisayar sisteminden teknik sürece veri aktaran, süreç ara yüz sisteminin bir parçası.

overflow: *taşma*, **1.** [02.07.03], (*Aritmetik*) Bir aritmetik işlemin sonucunu gösteren bir sayısal sözcüğün sayı gösterilişi için sağlanan sözcük uzunluğunu geçen kısmı. **2.** [02.07.04], Sözcük uzunluğu sağlanan bellek cihazının saklama kapasitesini geçen bir işlemin sonucunu gösteren bir sözcüğün taşan kısmı. **3.** [22.03.08], (*Hesap makinelerinde*) Bir hesap makinesinin girişte ya da sonuçta rakam sayısını kabul edememesi ya da işleyememesi durumu.

overflow exception: *taşma özel durumu*, [07.06.54], Bir işlemin sonucu bir taşmaya neden olduğunda ortaya çıkan özel durum.

overflow indication: *taşma işareti*, [22.04.09], Bir hesap makinesinde hesaplama sonucunda taşma durumu oluştuğunu belirten görsel işaret.

overhead bit: *kontrol biti*, [09.06.10], Kontrol amacı ile kullanılan bir yardımcı bit. NOT: Kontrol bitleri, esas olarak gönderme cihazının bir işlemi, özellikle periyodik olmayan bir işlemi başardığı zaman, alıcı cihazın karşılık gelen tamamlayıcı işlemi başardığından emin olmak için kullanılır. Bu hizmet bitleri normal olarak belirli aralıklarda göndermenin sonunda sayısal bir sinyal olarak eklenir ve alınma işleminin sonunda kaldırılır

overlay: *yer paylaşmak*, [07.05.22], (f.) Yer paylaşan bir parçayı programın diğer bölümlerinin üzerine yazılacak şekilde yardımcı bellekten yüklemek.

overlay segment: *yer paylaşan parça*, [07.05.21], Yürütüldüğünde her defasında biri olmak üzere ana bellekteki aynı alanı işgal eden birçok program parçasının her biri.

overlay supervisor: *yer paylaşım denetçisi*, [07.05.23], Yer paylaşan parçaların sıralanması ve konumlandırılmasını denetleyen bir alt program.

overload: *aşırı yüklemek*, [15.01.08], (f.) Bir sözcüksel işarete birden fazla anlam tahsis etmek. ÖRNEK: "+" sözcüksel işareti tamsayı toplaması, gerçek sayı toplaması, birlik sabitleştirme, birleştirme vb. anlamlara gelebilir.

overwrite: *üzerine yazmak*, [23.04.29], (f.) (Metin işlemede) Mevcut olan metni, yerine aynı alan üzerinde yeni metin girerek değiştirmek.

owner record : *üst kayıt*, [17.05.16], (Bir ağ modelinde) Bir kümedeki tüm diğer kayıtların üzerinde olan kayıt.

Pp

pack: *sıkıştırmak*, [06.03.11], (f.) Depolama ortamının ve verinin bilinen özelliklerinden de yararlanılarak orijinal şeklinin geri alınabileceği şekilde, verinin yoğun bir biçime dönüştürülmesi. ÖRNEK: Sıkıştırma yapılmadığında boş kalacak olan bit ve bayt yerlerinin kullanımının sağlanması.

package: *paket*, [15.06.24], (*Programlama dillerinde*) Veri türleri, bu veri türlerinin veri nesneleri ve bu veri türlerinin parametrelerine sahip alt programlar gibi mantıksal olarak ilişkili dil yapılarının grubu yoluyla bilgi gizlemeyi, veriyi özetlemeyi veya kısa hale getirmeyi sağlamak için tasarlanmış modül.

package declaration: *paket bildirimi*, [15.06.25], Belirtileri paketin dışında olması istenilen, ara yüz oluşturma ya da derleme amacı ile dil yapılarının ayrı bildirimi.

packed decimal notation: *paketlenmiş ondalık notasyon*, [05.07.05], İçerisinde birbirini izleyen her biri 4 bitlik iki ondalık sayının bir bayt'la gösterildiği ikili kodlanmış ondalık notasyon.

packet: *paket*, [09.07.18], Kontrol verisini ve muhtemelen kullanıcı verisini kapsayan, bir bütün olarak anahtarlanan ve iletilen belirli bir biçimde (formatta) düzenlenen bitler sırası.

packet assembler/disassembler PAD: *paket birleştirici/ayırıcı*, [09.07.23], Paket aktarma modu için teçhiz edilmeyen veri terminal cihazının paket anahtarlama ağına erişmesine imkân sağlayan fonksiyonel birim.

packet mode terminal: *paket modu terminali*, [09.07.22], Paketleri kontrol edebilen, biçimleyebilen, iletebilen ve alabilen veri terminal cihazı.

packet sequencing: *paket sıralama*, [09.07.20], Paketlerin gönderen veri terminal cihazı tarafından gönderildikleri sırada, alıcı veri terminal cihazına dağıtımlarını kesinleştiren işlem.

packet switching: *paket anahtarlama*, [09.07.19], Bir veri ağına, iki düğüm arasında her iletim kanalının aktif olarak farklı adreslere sahip olan paketlere adreslendiği ve böylece adreslenmiş paketler yolu ile veriyi yönlendirme ve iletme işlemi.

packet transfer mode: *paket aktarma modu*, [09.07.21], Birçok bağlantı arasında ağ kaynaklarının dinamik olarak paylaşılmasına imkan veren, paketlerin anahtarlama ve iletimi yoluyla gerçekleştirilen veri aktarma metodu.

packing: *sıkıştırma*, [06.03.12], Verinin sıkıştırılma işlemi.

packing density: *sıkıştırma yoğunluğu*, [12.01.26], bkz. *data density*

padlocking: *koruyucu kilitleme*, [08.08.03], Veri veya yazılımın yetkisiz kopyalamaya karşı korunması için özel tekniklerin kullanılması.

page: *sayfa*, [10.05.16], (*Bir sanal bellek sisteminde*) Gerçek bellekle yardımcı bellek arasında bir birim olarak aktarılan ve bir sanal adresi olan değişmez uzunluklu öbek.

page break: *sayfa kesme*, [23.06.24], Kullanılmakta olan bir sayfa üzerindeki yazdırmayı sonlandıran ve bir sonraki sayfanın başından yazdırmaya yeniden başlayan işlev. NOT: Sayfa alt notları ve sayfa başlıkları sayfa atlamada yazdırılabilir.

page depth: *sayfa uzunluğu*, [23.06.23], *bkz. page length*

page depth control: *sayfa derinlik denetimi*, [23.06.03], *bkz. page length control*

page description language: *sayfa tanımlama dili*, [07.01.30], [23.06.34], Bir belgenin ekranda gösterilen ya da yazdırılan görüntüsünü belirlemek için kullanılan dil. ÖRNEKLER: HPGL, Postscript.

page frame: *sayfa çerçevesi*, [10.05.17], Gerçek bellekte, bir sayfa ölçüsüne sahip olan bellek yeri.

page header: *sayfa başlığı*, [23.06.09], Bir belge içinde bir ya da daha fazla sayfanın başına yazılan blok. NOT: Bir sayfa başlığı sayfa numarası gibi değişik bilgileri kapsayabilir.

page length control: *sayfa uzunluk denetimi*, [23.06.03], Metin işlemede, sayfa uzunluğunu belirleme yeteneği.

page length: *sayfa uzunluğu*, [23.06.23], Bir ekran ya da sayfa üzerinde yazdırmak ya da göstermek için mevcut alanın dikey boyutu. NOT: Sayfa

uzunluğu genellikle gerçek kağıt boyundan daha kısadır, ancak katlanabilir bir diyagram oluşturmak için normal sayfa uzunluğu aşılabılır.

page printer: *sayfa yazıcı*, [12.07.07], Bir sayfanın tümünü birden bir birim olarak yazan yazıcı. ÖRNEK: Bir COM yazıcı ya da lazer yazıcı.

page reader: *sayfa okuyucu*, [12.08.10], Girdi verisi basılı bir metin olan karakter okuyucu.

paging: *sayfalama*, [10.05.18], Ana bellekle yardımcı bellek arasında sayfaların aktarılması.

paging technique: *sayfalama tekniği*, [10.05.19], Gerçek belleğin sayfa çerçevelerine bölündüğü gerçek bellek atama tekniği.

panning: *gezdirme*, [13.05.64], Görüntünün yanal hareketine görsel etkinlik vermek için görüntü elemanlarının iyileşecek şekilde çevrilmesi. NOT: Gezdirme esnasında, görüntü elemanları silinebilir ve görüntüye başka görüntüler eklenebilir.

panoraminc translating: *panoramik (sınırsız görüntü) hareket*, [13.05.64], *bkz. panning*

paper feed: *kağıt besleme*, [22.04.02], Kağıda yazan hesap makinelerinde, işletmenin gereksinimlerine göre kağıdın dikey olarak elle konumlandırılmasını sağlayan aygıt.

paper skip: *kağıt atlama*, [12.07.23], Kağıdın yazma mekanizması üzerinde tek satır atlama hızından daha büyük bir hızdaki hareketi.

parallel: *paralel*, [03.02.01], Aynı zaman aralığı içerisinde herbiri ayrı fakat benzer işlevsel birimler tarafından gerçekleşen, içinde tüm olayların olduğu bir sürece uygun olan. ÖRNEK: Dahili bir veri

yolunun hatları boyunca bir bilgisayar sözcüğü bitlerinin paralel iletimi.

parallel run: *paralel çalışma*, [20.04.05], Biri esas sistem, diğeri onun yerini alacak olan sistem olmak üzere iki bilgi işlem sisteminin, karşılaştırma yapmak ve doğruluğu sağlamak için aynı kaynak veri ve uygulama ile çalışması.

parallel transmission: *paralel iletim*, [09.03.03], Bir karakteri veya veri varlığını temsil eden bir grubun sinyal elemanlarının ayrı iletim kanalları üzerinde eş zamanlı olarak iletimi.

parameter: *parametre*, **1.** [02.02.04], Belirli bir uygulama için sabit bir değer verilen ve uygulamayı gösterebilen değişken. **2.** [15.03.13], (*Programlama dillerinde*) Modüller arasında veri değerleri veya veri nesneleri geçirmek için bir dil yapısı.

parameter association: *parametre ilişkilendirme*, [15.03.16], Biçimsel parametreler ile onların somut bir örnekle gösterimi veya bir program çağırma içindeki karşılık gelen gerçek parametreleri arasındaki ilişkilendirme.

parent node: *üst düğüm*, [17.05.06], En az bir diğer düğümün doğrudan alt düğüm olduğu düğüm.

parent type: *üst tür*, [15.04.27], Yeni veri türleri oluşturmak için şablon olarak kullanılan veri türü.

parenthesis-free notation: *parantezsiz notasyon*, [02.08.02], *bkz. prefix notation*.

parse: *ayrıştırmak*, [07.04.44], (*f.*) Bir dil yapısının sözdizimsel yapısına, sözcüksel bileşenlere ayırıp bunlar arasında ilişkiler kurarak parçalayarak karar vermek. **ÖRNEKLER:** Blokları deyimlere, deyimleri alt deyimlere, alt deyimleri işleç ve işlenenlere ayrıştırmak.

parser: *ayrıştırıcı*, [07.04.45], Programlar ya da diğer metinleri, genellikle birleştirme, derleme, yorumlama ya da çözümlemenin ilk adımı olarak ayrıştıran yazılım aracı.

partial correctness: *kısmi doğruluk*, [07.07.30], Bir programın çıktı bildirimlerinin mantıksal olarak girdi bildirimleri ve işleme adımlarından sonra geldiğini belirten doğruluk ispatlama.

partially connected network: *kısmen bağlantılı ağ*, [34.02.17], Her bir yapay sinirin tüm diğer sinirlere bağlı olmasının gerekmediği katmansız ağ veya katmandaki her bir yapay sinirin bitişik ön katmandaki tüm sinirlere bağlı olmasının gerekmediği katmanlı ağ.

partially learned concept: *kısmi olarak öğrenilen kavram*, [31.02.08], Var olan veri, bilgi ya da varsayımlar temel alındığında kesin tanımlı çıkarılamayan kavram.

passive matrix display device: *pasif matris görüntü cihazı*, [13.04.09], Bir piksel satırını kontrol etmek için bir transistor kullanan sıvı kristal görüntü cihazı. **NOT:** Bu görüntü cihazı etkin matris görüntü cihazından ucuzdur, fakat düşük kaliteli görüntü sağlar.

passive station: *pasif istasyon*, [09.06.40], Çoklu bağlantı üzerinde veya iki nokta arasındaki bağlantı üzerinde temel mod bağlantı kontrolünü kullanan, çağrılmayı veya seçilmeyi bekleyen herhangi bir yan istasyon.

passive threat: *pasif tehdit*, [08.05.06], Bir veri işlem sisteminin durumunu değiştirmeksizin bilginin açığa çıkmasıyla oluşan tehdit. **ÖRNEK:** İletilen veriye veri yolu üzerinde ulaşarak hassas bilginin öğrenilmesi ile sonuçlanan bir tehdit.

passive vocabulary: *pasif sözlük*, [29.02.27], *bkz. recognition vocabulary*

passive wiretapping: *hatta pasif girme*, [08.05.28], Veri elde etme ile sınırlı hatta girme.

password: *parola*, [08.04.14], Doğrulama bilgisi olarak kullanılan karakter dizisi.

patch: **1.** *yama*, [07.07.19], Bir amaç modül ya da yüklenmiş programda, kaynak programı birleştirmeden ya da derlemeden yapılan doğrudan değişiklik. **2.** *yamamak*, [07.07.20], (*f.*) Bir yama yapmak.

path: *yol*, [18.02.01], Bir ağda iki düğümü, her dalı sadece bir defa kullanarak bağlayan güzergah. NOT 1: Bir yol sadece bir daldan ibaret olabilir. NOT 2: Herhangi iki düğüm arasında birden fazla dal olabilir. NOT 3: Şekil 18.2'ye bakınız.

pattern: *örüntü*, [28.02.08], (*yapay zekada*) Verilen genel tanım içinde bir varlığı tanımak için kullanılan özellikler ve bu özellikler arasındaki ilişkiler kümesi. NOT: Bu özellikler geometrik bir şekli, sesi, resmi, işareti ya da metni içerebilir.

pattern matching: *örüntü eşleştirme*, [28.03.19], Bir örüntüyü önceden belirlenmiş bir örüntüler kümesi ile karşılaştırarak ve verilen ölçüte göre en yakın olanını seçerek tanımlama.

pattern recognition: *örüntü tanıma*, **1.** [12.01.57], Şekil, biçim ve konfigürasyonların otomatik olarak tanımlanması. **2.** [28.01.13], Bir işlevsel birim tarafından fiziksel veya soyut örüntülerin ve bunların yapılarının ve düzenlerinin tanınması.

pattern training: *model eğitimi*, [34.03.21], *bkz. interactive training*

PCI: [26.03.04], *bkz. protocol control information*

PD: [32.10.01], *bkz. physical delivery*

PDAU: [32.10.03], *bkz. physical delivery access unit*

PDL: [07.01.30], *bkz. page description language*

PDS: [32.10.02], *bkz. physical delivery system*

PDU: *protokol veri birimi*, [26.03.06], *bkz. protocol data unit*

peer entities: *eş düzey varlıklar*, [26.04.01], Aynı ya da farklı açık sistemlerin aynı katmanında yer alan varlıklar. NOT: Aynı açık sisteme yerleştirilmiş olan varlıklar arasındaki iletişim OSI kapsamının dışındadır.

peer-to-peer network: *eşler arası ağ*, [18.04.05], İşlem ya da denetim yeteneklerine göre sadece eşdeğer düğümleri içeren bilgisayar ağı.

pel : [13.03.08], *bkz. pixel*

penetration: *nüfuz etme*, [08.05.16], Bir veri işlem sistemine yetkisiz erişim.

penetration testing: *nüfuz etme testi*, [08.06.18], Bilgisayar güvenliğini atlatma yolunu tespit etmek amacıyla bir veri işleme sisteminin fonksiyonlarını inceleme.

percentage function: *yüzde alma işlevi*, [22.03.12], Girilenlerden birisi yüzde olan iki sayıyı çarpan ve sonucu 100 ile bölen işlev.

perceptron: *perceptron*, [34.02.27], *bkz. single-layer perceptron*

perform statement: *gerçekleştirme deyimi*, [15.05.23], Bir veya daha fazla COBOL işlemine kontrolün verilmesini belirleyen ve işlemin yapılmasının tamamlandığı zaman kontrolün dönmelerini açıkça tanımlayan birleşik deyim. NOT: Gerçekleştirme deyimi aynı zamanda kapsamı içinde olan bir veya

daha fazla koşulsuz deyimini çalışmasını kontrol etmek için kullanılır.

perform until statement: *perform until deyimini*, [15.05.22], bkz. *until statement*

perform while statement: *perform while deyimini*, [15.05.21], bkz. *do while statement*

peripheral equipment: *çevre donanımı*, [01.03.07], Belirli bir bilgisayar tarafından kontrol edilen ve iletişim yapabilen cihaz. ÖRNEK: Giriş-çıkış birimleri, harici bellek.

permanent storage: *kalıcı bellek*, [12.02.12], Silinebilir olmayan bellek aygıtı.

permissible action: *izin verilebilir eylem*, [17.02.21], Belirli sınırlamalara ve kurallara uyan eylem.

perpendicular magnetic recording: *dikey olarak manyetik kaydetme*, [12.03.10], Veriyi gösteren manyetik kutuplanmaların kaydeden ortam düzleminde dik olarak düzenlendiği manyetik kaydetme tekniği.

personal computer: *kişisel bilgisayar*, [01.03.20], Bir şahıs tarafından bağımsız olarak kullanılması amacıyla hazırlanmış mikrobilgisayar.

personal name: *kişisel ad*, [32.05.07], Diğer bir nitelik tarafından (örneğin bir kuruluş adı), belirtilen bir olguya ilişkin bir kişinin benzersiz olarak atandığı O/R adresi niteliği. NOT 1: Örnek kişisel ad bileşenleri:

- soyad,
- ad,
- ilk ad,
- üretim niteleyici.

NOT 2: Bir O/R adresinde bir yaygın ad veya kişisel ad gereklidir. NOT 3: Çizelge 32.1 ve Çizelge 32.2'ye bakınız.

phase coherent frequency shift keying: *faz uyumlu frekans kaydırma anahtarlama*, [09.05.15], Önceden belirlenen fazların bit hızlarının tam katları olduğu ve bu frekanslar arasındaki geçişlerin dalga düzeni taşıyıcısının sıfır noktası geçişlerinde yapıldığı anahtar değişim frekansı.

phase coherent FSK: *faz uyumlu FSK*, [09.05.15], bkz. *phase coherent frequency shift keying*

phase encoding: 1. *evre şifreleme*, [12.03.17], bkz. *phase modulation recording* 2. *faz kodlama*, [09.05.02], (veri iletişimde) Periyodik bir sinyal fazının sayısal veriyi kodlamak için kullanılmasındaki kodlama. ÖRNEK: Manchester kodlaması.

phase jitter: *faz kıpırdaması*, [09.02.11], Önemli aralığın bir parçası olarak ifade edilen kıpırdama.

phase modulation recording: *evre kiplenimli kaydetme*, [12.03.17], Her bellek hücresinin karşıt yönlerden miknatıslanan iki bölgeye bölündüğü manyetik kaydetme. Bu yönlerin dizisi, gösterilen ikili karakterin sıfır veya bir olup olmadığını belirtir. NOT: Şekil 12.2'ye bakınız.

phase shift keying PSK: *faz kaydırma anahtarlama*, [09.05.16], Bir sayısal sinyal düzenleyicinin önceden belirlenmiş sabit sayıda değerler arasında çıkış sinyalinin fazını değiştirdiği modülasyon. NOT: Şekil 9.3'e bakınız.

phase-continuous frequency shift keying: *faz sürekli frekans kaydırma anahtarlama*, [09.05.14], Önceden belirlenen frekanslar arasındaki geçişin, geçişte faz değişiminin olmadığı bir değişim frekansı tarafından yapıldığı anahtar değişim frekansı. NOT: Faz sürekli frekans kaydırma anahtarlama, bir frekansın bir düğme tarafından yapılabilen başka bir frekans tarafından

kesintili olarak yer değiştirilmesi işlemi ile farklı olabilir.

phase-continuous FSK: *faz sürekli FSK*, [09.05.14], bkz. *phase-continuous frequency shift keying*.

PHIGS: [13.01.18], bkz. *Programmer's Hierarchical Interactive Graphics System*

phoneme: *sesbirimi*, [29.01.17], Belirli bir doğal dilde tanınabilir en küçük konuşma birimi.

phong shading: *içten yayılmalı gölgeleme*, [13.02.28], İçerdeki bir noktadan kenarlara inilen dikmeler boyunca yoğunlukların doğrusal interpolasyonu ile kapalı ve çok kenarlı bir alanın pürüzsüz gölgelenmesi. NOT: Şekil 13.2'ye bakınız.

physical access control: *fiziksel erişim denetimi*, [08.04.18], Erişim denetimini sağlamak üzere fiziksel mekanizmaların kullanımı. ÖRNEK: Bilgisayarın kilitli bir odada muhafaza edilmesi.

physical delivery: *fiziksel dağıtım*, [32.10.01], Bir iletinin fiziksel biçimde dağıtımı. NOT: Fiziksel biçim bir mektup olabilir.

physical delivery access unit: *fiziksel dağıtım erişim birimi*, [32.10.03], Fiziksel dağıtım için erişim birimi. NOT: Şekil 32.2'ye bakınız. ÖRNEK: Yazıcı.

physical delivery system: *fiziksel dağıtım sistemi*, [32.10.02], Fiziksel dağıtım gerçekleştiren sistem. ÖRNEK: Posta sistemi.

physical layer: *fiziksel katman*, [26.02.09], Bir iletim ortamı üzerinden bitleri aktarmak için fiziksel bağlantıları tesis etmek, sürdürmek ve sonlandırmak için mekanik, elektriksel, işlevsel ve yordamsal yöntemler sağlayan katman. NOT: Madde 26.02.01'de verilen NOT 1'e ve Şekil 26.1'e bakınız.

physical level: *fiziksel düzey*, [17.03.06], Veri yapılarının fiziksel temsil edilmesi, verinin uygun depolama düzenlenmesine yerleştirilmesi ve bir veri işleme sistemindeki işlemlere erişimi ile ilgili düzey.

physical medium attachment sublayer: *fiziksel ortam bağlantı alt katmanı*, [25.05.06], Bir yerel alan ağında, ortam bağlantı biriminin işlevsel devresi tarafından gerçekleştirilen fiziksel katmanın bir bölümü. NOT: Şekil 25.3'e bakınız.

physical record: *fiziksel kayıt*, [04.07.05], Bir veri ortamında veya bir depolama aygıtında fiziksel bir konuma yerleştirilmiş kayıt.

physical recording density: *fiziksel kaydetme yoğunluğu*, [12.01.24], Bir iz üzerinde her uzunluk ya da açı birimi başına düşen kayıtlı akım geçiş sayısı. NOT: Genellikle, uzunluk için milimetre başına düşen akım geçiş birimi (ftpm), açılar için ise radyan başına düşen akım geçiş birimi (ftprad) kullanılmaktadır.

physical schema: *fiziksel şema*, [17.03.08], Mantıksal düzeye ait olan veri tabanı şemasının parçası.

physical signaling sublayer: *fiziksel sinyalleşme alt katmanı*, [25.05.05], Bir yerel alan ağında, ortam erişim denetim katmanına ara yüz ile bağlanan ve bit sembolü kodlama ve iletimini sağlayan, bit sembolü alımı ve kod çözümünü gerçekleştiren ve isteğe bağlı yalıtım işlevlerini yapan fiziksel katmanın parçası. Şekil 25.3'e bakınız.

pick device: *seçme cihazı*, [13.04.34], Bir veya daha fazla görüntü ögesini belirlemek için kullanılan girdi birimi. ÖRNEK: Işıklı işaret kalemi.

pictogram: *simge*, [13.03.17], bkz. *icon*

pictorial character: *resimsel karakter*, [23.02.14], Kutular, şekiller, logolar ya da diyagramlar gibi basit grafikleri düzenlemek için kullanılabilen önceden tanımlanmış karakter kümelerinden biri.

picture: *görünüm*, [15.04.36], (*Programlama dillerinde*) Bir karakter hazır bilgi modeli yoluyla veri nesnelerinin dizgi türünde biçimini tanımlayan dil yapısı.

picture element: *resim elemanı*, [13.03.08], *bkz. pixel*

picture processing: *resim işleme*, [01.06.20], *bkz. image processing*.

picture processing: *resim işleme*, [13.01.04], *bkz. image processing*

piggyback entry: *kaçak giriş*, [08.05.30], Yetkili kullanıcının yasal bağlantıları yolu ile bir veri işlem sistemine yetkisiz erişim.

pilot project: *pilot proje*, [20.01.07], Gerçek ve sınırlı şartlar altında bir bilgi işleme sisteminin başlangıç sürümünü denemek için tasarlanmış ve daha sonra sistemin gerçek sürümünü gerçekleştirmek üzere kullanılacak olan proje.

pixel: *piksel*, [13.03.08], Renk ve aydınlanma şiddeti gibi özelliklerin bağımsız bir şekilde atanabildiği bir görüntünün en küçük iki boyutlu elemanı.

pixel map: *piksel haritası (pixmap)*, [13.03.12], Piksel değerlerinin iki boyutlu dizisi.

pixel value: *piksel değeri*, [13.03.10], Bir pikselin renk, aydınlanma şiddeti veya diğer özelliklerini gösteren değeri.

plaintext: *düz metin*, [08.03.07], Şifrelemeyle ilgili teknikler kullanılmaksızın anlam taşıyan veri.

planning : *planlama*, [28.03.31], (*Yapay zekada*) Arzu edilen bir amaca ulaşmak

için eylemlerin uygulama düzeni ve tarzına önceden karar verme süreci. NOT: Planlama, arama etkinliğini artırma ve amaç uyumsuzluklarını çözmeye ilgili bir bakış açısıyla gerçekleştirilir.

plasma panel: *plazma paneli*, [13.04.07], *bkz. gas panel*

playback: *geri oynatma*, [07.07.12], Bir programın tümü ya da bir bölümünün yürütülme geçmişinin girdi ve çıktının kullanıcının denetiminde ileri ya da geri yönde yeniden üretilebilecek şekilde kaydedildiği teknik. NOT: Geri oynatma hata ayıklamada kullanılır.

plotter: *çizici*, [12.07.02], Verinin silinebilir bir ortam üzerinde iki boyutlu grafik görünümü biçiminde çıktısını doğrudan üreten çıktı birimi.

plotting head: *çizici kafa*, [13.04.14], Çizicinin, görüntü yüzeyi üzerinde işaretler oluşturmak için kullanılan parçası.

PLS sublayer: *PLS alt katmanı*, [25.05.05], *bkz. physical signaling sublayer*

PMA sublayer: *PMA altkatmanı*, [25.05.06], *bkz. physical medium attachment sublayer*

pocket: *cep*, [12.06.31], Bir kart sıralayıcı içerisindeki kart desteleyici.

pocket calculator: *cep hesap makinesi*, [22.02.01], Elde çalıştırılabilecek şekilde boyutu küçük ve kütlesi hafif olan ya da cepte taşınabilen, elektriğe bağlı olmadan çalışabilen hesap makinesi.

pointer: *gösterge*, [13.04.33], (*bilgisayar grafiklerinde*) Kullanıcının, fare gibi bir işaretleme cihazı ile parçaları seçmek için hareket ettirebildiği ekran üzerinde gösterilen sembol.

pointer: *gösterge*, 1. [04.09.04], (*Veri organizasyonunda*) Diğer bir veri

elemanın konumunu gösteren veri elemanı. NOT: ISO/IEC 2382-15'deki 15.03.20 maddesinden farklıdır. **2.** [15.03.20], (*programlama dillerinde*) Veri değeri başka veri nesnesinin adresi olan veri nesnesi. NOT: Şekil 15.1'e bakınız.

pointer type: *gösterge veri türü*, [15.04.18], Her bir veri nesnesi bir gösterge olan bir veri türü. NOT: Şekil 15.1'e bakınız.

pointing device: *işaretleme aygıtı*, [13.04.24], Bir sembolü veya imleci ekran üzerinde hareket ettirmek için kullanılan aygıt. ÖRNEK: Bir fare (mouse), iz topu (trackball) veya oyun çubuğu (joystick).

point-to-point connection: *noktadan noktaya bağlantı*, [09.07.04], İki veri istasyonu arasında tesis edilen bir bağlantı.

polarized return-to-zero recording: *kutuplanmış sıfıra dönüşlü kaydetme*, [12.03.20], Sıfırların bir yöndeki miktatsızlanmayla ve birlerin karışık yöndeki miktatsızlanmayla gösterildiği sıfıra dönüşlü kaydetme biçimi. NOT: Şekil 12.2'ye bakınız.

Polish notation: *Polish notasyonu*, [02.08.02], *bkz. prefix notation*.

polling: *çağrı*, [09.06.23], Veri istasyonlarının iletim yapmak için bir zaman aralığında bir defa davet edildikleri işlem. NOT: Genellikle çoklu bağlantı üzerinde kullanılırken, çağrı iki nokta arasındaki bağlantı üzerinde kullanılır.

polygon fill: *çokgen doldurma*, [13.02.32], Bir program ile tanımlanmış yüzeyin çok kenarlı alanı boyunca bir dolgu örüntüsünün yayılması.

polymorphism: *çoklu işlev*, [15.09.10], Farklı nesnelerin aynı mesaja farklı şekilde cevap vermesi yeteneği.

pop-up window: *beliren pencere*, [13.05.32], Bazı eylem ve olaylara tepki olarak görüntü yüzeyi üzerinde hızlı bir şekilde ortaya çıkan pencere

port: *kapı*, **1.** [09.07.02], Sinyallerin içinden geçerek bir ağa girebildiği veya ağdan çıkabildiği nokta. **2.** [18.02.21], (*Bir ağa ait*) Verinin bir ağa girebildiği veya ağdan ayrılabilirdiği fonksiyonel birim. NOT: Aynı zamanda ISO / IEC 2382-8 standardındaki "kapı" teriminin tanımına bakınız.

portability: *taşınabilirlik özelliği*, [01.04.06], (Bir programın) Bir programın başka bir dile çevrilmeksizin ve değişiklik yapılmaksızın veya çok az değişikliklerle çeşitli tipdeki veri işleme sistemlerinde çalıştırılabilme özelliği.

portable computer: *taşınabilir bilgisayar*, [01.03.21], Sabit bir yerden ziyade, değişik yerlerde kullanmak için elde taşınabilen mikrobilgisayar.

portrait: *dikey sayfa biçimleme*, [23.06.06], *bkz. portrait format*

portrait format: *dikey sayfa biçimleme*, [23.06.06], Sayfa üzerindeki metin ve grafiğin düzenlenmesi sonucunda sayfanın boyu sayfa uzunluğunu geçtiği zaman sayfanın yön değiştirmesi.

position: *konum*, [04.05.07], Bir dizideki bir elemanın konumu.

positional notation: *konumsal gösterim*, [05.04.01], Bir sayının, sıralı bir rakamlar kümesi ile gösterildiği ve bu gösterimdeki her bir rakamın katkısının o rakamın değeri ve konumu ile ilişkili olduğu numaralama sistemi.

positional numeration system: *konumsal sıralama sistemi*, [05.04.01], *bkz. positional notation*.

positional parameter association: *konumsal parametre ilişkilendirilmesi*,

[15.06.19], Bir alt program çağırmasında, gerçek parametreler ile biçimsel parametrelerin bir alt programın bildirimindeki aynı sırada birbirine uygun olması. NOT: İsimlendirilmiş parametre ilişkilendirilmesi ile farklıdır.

positional representation: *konumsal gösterim*, [05.04.02], Bir sayının konumsal notasyonda gösterimi.

positive example: *olumlu örnek*, [31.03.13], Öğrenilecek kavrama uyan ve bu kavramın bir genelleştirmesini üretebilen örnek.

positive instance: *olumlu olay*, [31.03.13], bkz. *positive example*

postamble: *art takı*, [12.03.35], Geriye doğru okuma sırasında, zaman uyumluluğu sağlamak amacıyla, manyetik ortamdaki her öbeğin sonuna kaydedilen ikil dizisi.

postamble breakpoint: *çıkış kesme noktası*, [07.06.29], Bir program ya da alt programın bir çıkış noktasına yerleştirilmiş kesme noktası.

postcondition: *çıkış koşulu*, [07.07.26], Yürütme dizisinde, programın belirli bir bölümünden hemen sonra gelen bir noktaya ait bildirim.

post-development review: *geliştirme sonrası gözden geçirme*, [20.02.09], Uygulamaya konan bir sistemin kullanıma hazır hale geldikten sonraki etkilerinin izlenmesi.

postfix notation: *son operatör notasyonu*, [02.08.03], İçindeki her operatörün işlem gören terimlerinden önce geldiği ve bu terimler üzerinde kullanılan işlemi veya ondan önce gelen ara sonuçları kullanan bir matematiksel ifade oluşturma yöntemi. ÖRNEKLER: 1. A ile B'nin toplanıp sonucun C ile çarpılması $AB + Cx$ şeklindedir. 2. P ve Q VE R'nin sonucu $PQR VE VE$

şeklindedir. NOT: Son operatör ifadesi, alt karakter ifadesi olarak da adlandırılır.

post-implementation review: *geliştirme sonrası gözden geçirme*, [20.02.09], bkz. *post-development review*

postmortem dump: *otopsi dökümü*, [07.07.08], Bir programın yürütülmesi normal olmayan bir şekilde sonlandığında üretilen döküm.

posttest loop: *son testli döngü*, [07.03.14], Testi döngü gövdesinden sonra gerçekleştiren döngü denetimi. ÖRNEK: Pascal'daki "repeat ... until" yapısı.

potential recipient: *olası alıcı*, [32.04.03], Bir ileti veya sorgulamanın taşınabildiği herhangi bir kullanıcı veya dağıtım listesi.

potentiometer set mode: *potansiyometre ayar modu*, [19.02.01], Problemin katsayılarının ayarlandığı esnada bir örnekssel bilgisayarın ayar modu.

PPCS: [24.01.12], bkz. *production planning control system*

preamble: 1. *başlangıç sinyali*, [09.06.13], Diğer veri istasyonları ile zaman uyumunu gerçekleştirmek için bir çerçeveden önce gelen ve bir veri istasyonu tarafından gönderilen belirli bir bit örüntüsü. NOT 1: Bazı protokollerde, başlangıç sinyali çerçevenin parçasıdır. NOT 2: Şekil 9.5'e bakınız. 2. *eş zamanlama ön eki*, [12.03.34], Zaman uyumunu sağlamak amacıyla, manyetik ortamdaki her öbeğin başlangıcına kaydedilen ikil dizisi.

preamble breakpoint: *giriş kesme noktası*, [07.06.28], Bir program ya da alt programın bir giriş noktasına yerleştirilmiş kesme noktası.

precision: *kesinlik*, [02.06.01], Çok yakın değerler arasında ayırım yapabilme ölçüsü. ÖRNEK: Dört basamaklı sayı altı - basamaklı sayıdan daha az duyarlıdır. Bununla birlikte gerektiği gibi hesaplanmış dört - basamaklı sayı uygun olmayan biçimde hesaplanmış altı basamaklı sayıdan daha doğru olabilir.

precondition: *giriş koşulu*, [07.07.25], Yürütme dizisinde, programın belirli bir bölümünden hemen önce gelen bir noktaya ait bildirim.

predefined: *önceden tanımlanmış*, [15.02.05], Programlama dili tanımı ile beyan edilen bir dil yapısına ait olma. ÖRNEK: PL/I dilinde önceden tanımlanmış SIN, Fortran dilinde önceden tanımlanmış veri türü tanımlaması INTEGER vb.

predefined identifier: *önceden tanımlanmış tanıtıcı*, [15.01.04], Bir programlama dilinin parçası olarak tarif edilen bir tanımlayıcı. ÖRNEK: Ayrılmış bir kelime. NOT: Önceden tanımlanmış tanıtıcı ayrılmamış ise, tanıtıcıyı kullanan bir bildirim onun anlamını tanım kapsamı için yeniden tarif eder.

predefined type: *önceden tanımlanmış tür*, [15.04.32], Bir programlama dilinin uygun işlemler için sağladığı önceden tanımlanmış bir tanıtıcı tarafından referans gösterilen bir veri türü.

predicate: *yüklem*, [17.07.13], Bir cümlede referans verilmiş varlıkları niteleyen bir fiille benzerliği olan kavramsal şema dilindeki dil yapısı.

prediction coding *tahmin kodlaması*, [29.01.24], (*Konuşma tanıma ve sentezlemede*) Girdi sinyali ile sabit süreli bir zaman penceresi üzerinde tahmin edilen bir sinyal arasındaki farkı kodlamak için kullanılan konuşma kodlaması.

prefix notation: *ön operatör notasyonu*, [02.08.02], İçindeki her operatörün işlem gören terimlerinden önce geldiği ve bu terimler üzerinde kullanılan işlemi belirten ya da onu izleyen ara sonuçları belirten bir matematikle ilgili ifade oluşturma yöntemi. ÖRNEKLER: 1. A ile B'nin toplanıp, sonucun C ile çarpılması $x + ABC$ ile gösterilir. 2. P ve Q VE R'nin sonucu VE PVEQR ile gösterilir. NOT: Ön operatör ifadesi, parantezsiz gösterim veya Lukasiewicz gösterimi olarak da adlandırılır.

premise part: *dayanak bölümü*, [28.02.27], *bkz. left-hand side*

preprocessing: *ön işleme*, [07.04.80], Büyük bir süreçten önce gerçekleştirilen işleme. ÖRNEK: SQL gibi gömülü bir veritabanı dili deyiminin ana dile çevrilmesi.

preprocessor: *ön işlemci*, [07.04.79], Büyük bir süreçten önce bazı işleme adımları gerçekleştiren program ya da alt program.

pre-read head: *ön okuma kafası*, [12.03.29], Aynı veriyi diğer okuma kafası tarafından okunmadan önce okumak amacı ile kullanılan ve diğer okuma kafasıyla bitişik olan okuma kafası.

presentaion layer: *sunuş katmanı*, [26.02.04], Veriyi temsil etmek için ortak söz dizimi seçimi ile uygulama verisinin bu ortak söz dizimine ve tersine dönüşümünü sağlayan katman. NOT: Madde 26.02.01'deki NOT 1'e ve Şekil 26.1'e bakınız.

pretest loop: *ön testli döngü*, [07.03.13], Testi döngü gövdesine girmeden önce gerçekleştiren döngü denetimi. ÖRNEK: Ada'daki bir "for" döngüsü. NOT: Genellikle ön testli döngü tercih edilir çünkü son testli döngü testin ilk gerçekleştirilmesinden önce döngünün bir kez yürütülmesine izin verir.

prevarication: *yayma*, [16.04.06], *bkz. spread*

preventive maintenance: *koruyucu bakım*, [14.03.04], Arıza olasılığını azaltmak ya da bir işlevsel birimin işlevselliğindeki azalmayı önlemek için belirli kriterlere göre ya da önceden belirlenmiş zaman aralıklarında gerçekleştirilen bakım.

previewer: *ön izletici*, [23.03.06], Baskı ön izleme için kullanılan yazılım.

primary index: *birincil indeks*, [17.08.09], Birincil anahtarlar için indeks.

primary key: *birincil anahtar*, [17.03.11], Bir kaydı tanımlayan anahtar.

primary recipient: *birincil alıcı*, [32.08.03], Bir iletinin asıl alıcısı olarak amaçlanan alıcı.

primary station: *birincil istasyon*, [09.06.41], Üst seviye veri bağlantı denetiminde, veri hattının ana kontrol fonksiyonlarını destekleyen, iletmek için komutlar üreten ve alınan cevapları yorumlayan veri istasyonun parçası. NOT: Ana istasyona tahsis edilen belirli sorumluluklar, yer değiştirme sinyalinin kontrolünün başlatılması, veri akışının düzenlenmesi ile hata kontrol ve hata geri kazanım fonksiyonlarını göz önünde bulunduran işleri içerir.

primitive: *temel öge*, [26.03.15], Bir hizmet sağlayıcısı ile hizmet kullanıcısı arasındaki etkileşimin özet bir tanımı. NOT 1: Bir hizmet kullanıcısı genellikle bir varlıktır. Belirli bir katmandaki hizmet sağlayıcısı genellikle o katmanın varlıklarından ve daha alt katmanın hizmetinden meydana gelir (fiziksel katman hariç). Böylece, bir temel öge aynı zamanda iki bitişik varlık arasındaki etkileşimin kısa bir tanımıdır. NOT 2: Şekil 26.3'e bakınız.

print bar: *vuruş çubuğu*, [12.07.09], *bkz. type bar*

print drum: *yazma tamburu*, [12.07.12], Olası her yazma konumundaki kabartma karakterleri içeren dönen silindir.

print preview: *baskı ön izleme*, [23.03.05], Sayfanın basıldığında alacağı görüntüyü olabildiğince yakın olarak oluşturan, belgenin bir sayfasının görüntüsü. NOT: Görülen metnin aynısının basılması, basıldığında görüleceği şekilde sürekli bir metnin görüntüsünü sağlarken baskı ön izleme işlevi kullanıcı tarafından çağrılmalıdır.

print server: *yazıcı sunucusu*, [18.01.19], Yazdırma kaynaklarını yöneten ve bu kaynaklara erişimi düzenleyen sunucu.

print through: *istenmeyen aktarım*, [12.01.18], Manyetik ortamda bulunan iki parçanın bir araya gelmesiyle birinden diğerine oluşan istenmeyen kayıtlı sinyal aktarımı.

print wheel: *yazdırma çarkı*, [12.07.13], Tek yazma konumundaki tüm karakter kümesini içeren dönen disk. NOT: Papatya dizimi bir yazdırma çarkı örneğidir

printer: *yazıcı*, [12.07.01], Önceden belirlenmiş bir karakter kümesine ilişkin ayrıntı grafik karakterlerinin bir dizisi şeklinde, verinin kalıcı bir kaydını üreten çıktı birimi. NOT: Bir çok durumda, yazıcılar çizici olarak da kullanılabilir.

printing calculator: *kağıda yazan hesap makinesi*, [22.02.10], Elde edilen sonuç verisinin kağıda yazıldığı hesap makinesi.

privacy: *kişisel gizlilik*, [08.01.23], Birey hakkında usulsüz veya kanunsuz olarak bilgi toplanması ve bunun kullanılması ile neticelenen, bireyin özel yaşamına veya

işlerine yetkisiz girişlerin olmayacağından emin olma.

privacy protection: *kişiye özelin korunması*, [08.06.08], Kişiye özel olanın korunmasını garanti etmek için alınan tedbirler. NOT: Tedbirler, verinin korunması, bireyler hakkında veri toplamada, verinin bir araya getirilmesinde ve verinin işlenmesindeki sınırlamaları içerir.

private: *özel*, [15.09.04], Kullanıcılarına doğrudan sunulmayan dil yapılarının karakteristiklerine ait.

private domain name: *özel alan adı*, [32.05.14], Bir ülkeye ya da idari yönetim alanına ilişkin bir özel yönetim alanını tanımlayan nitelik. NOT: Çizelge 32.1 ve Çizelge 32.2'ye bakınız.

private key: *gizli anahtar*, [08.03.10], Kullanıcısının özel kullanımı için düzenlenmiş şifre çözme amaçlı anahtar.

private management domain: *özel yönetim alanı*, [32.02.14], Belirli bir ülkenin telekomünikasyon kurumu tarafından tanınan bir telekomünikasyon işletmeninden farklı bir kuruluş tarafından yönetilen yönetim alanı. NOT: Şekil 32.5'e bakınız.

private part: *özel kısım*, [15.06.27], İşlem geliştirme tarafından ihtiyaç duyulan yapısal ayrıntıları sağlayan ancak paketin işlevsel kullanıcılarına erişilemez ve onlar ile ilgisi olmayan paket bildiriminin parçası.

private type: *özel tür*, [15.04.25], Bir program içinde; bir verinin yapısı, değerler kümesi ve işlemleri tanımlanan fakat kullanılabilirliği bu programın ayrıcalıklı bölümleri için sınırlandırılmış olan veri türü. ÖRNEK: Ada dilinde, açıkça erişilebilir yapılan işlemler hariç sadece tahsis etme, eşitlik ve eşitsizlik kullanıcılara erişilebilir durumdadır.

privileged instruction: *ayrıcalıklı komut*, [07.09.26], Yalnızca belirli modda yürütülebilen komut.

PRMD: [32.02.14], *bkz. private management domain*

probe: *sorgulama*, [32.03.09], (*Elektronik postada*) İleti aktarma ile gönderilen ve iletinin dağıtılıp dağıtılmağını belirlemek için kullanılan bilgi nesnesi. NOT 1: Sorgulama zarfı içinde bulunan nitelikler dağıtılabirliği belirlenmesi gereken iletilerin bir sınıfını tanımlar. NOT 2: Sorgulama dağıtım listeleri tarafından genişletilmeyebilir.

problem definition: *problem tanımı*, [20.02.03], Problemin çözümü için kullanılacak verileri, metodları, yordamları ve çözüm algoritmalarını içerebilen problem ifadesi.

problem description: *problem açıklaması*, [20.02.03], *bkz. problem definition*

problem reduction *problem indirgeme*, [28.03.15], Genellikle çözümü özgün probleme göre daha kolay olan birkaç alt probleme parçalamak için işlemlerin kullanıldığı problem çözme.

problem solving: *problem çözme*, [28.01.12], İstenilen bir amaca yönlendirebilen eylemler ve işlemler sırasının belirlenmesi. NOT: Problem çözme genellikle, bir kişinin ilk durumdan başlayarak istenilen sonucu bulmak için problem uzayında arama yapmayı sürdürdüğü bir süreçtir. Başarılı problem çözme, ilk durumu bilmeye, kabul edilebilir bir sonucun ne olacağına, istenilen bir amacın verilmesine ve problem uzayını tanımlayan işlemlere ve öğelere dayalıdır.

problem space *problem uzayı*, [28.03.12], Belirli bir problem çözülürken dikkate alınan öğeler ve işlemler

arasındaki etkileşimlerin çözümlenmesinde kullanılabilen olası durumların tümü tarafından tanımlanan kavramsal ya da biçimsel alan.

problem-oriented language: *problem yönelimli dil*, [07.01.15], Belirli bir uygulama alanına ait kavramları yansıtan programlama dili. ÖRNEK: Veritabanı uygulamaları için SQL, iş uygulamaları için COBOL.

procedural cohesion: *yordamsal bağlılık*, [07.12.11], Bir modülün etkinliklerinin tümünün bir yineleme ya da karar süreci gibi verilen bir yordama katkı sağladığı bağlılık.

procedural knowledge: *yordamsal bilgi*, [28.02.23], Bir problemi çözmek ya da bir amaca ulaşmak için atılması gereken adımları açıkça belirten bilgi.

procedural language: *yordamsal dil*, [07.01.18], Belirli bir sırada yürütülecek, belirli deyimler ya da komutları vererek bir veri işleme sisteminin eylemleri ile başarılabilecek duruma ulaşmak için gerekli yöntemleri sağlayan programlama dili. ÖRNEKLER: Ada, BASIC, COBOL, Fortran ve Pascal.

procedural security: *yordam güvenliği*, [08.01.02], *bkz. administrative security*.

procedure: *yordam*, [15.06.11], Parametre mekanizmasının parçası hariç olmak üzere bir veri değerini döndürmeyen alt program. NOT 1: COBOL dilinde, bir işlem, işlem bölümü içinde bir paragraf, mantıksal olarak birbirini izleyen paragraflar grubu veya (hiç paragraf olmayan veya birden çok paragraf içeren) bir bölümdür. NOT 2: Bazı programlama dillerinde (Örneğin, C ve C++ gibi), işlem dil yapısı, kullanılmayacak veya geçerli olmayabilecek veri değerlerinin geri getirilmesinden başka, işlev dil yapısı ile arasında fark yoktur.

procedure call: *işlem çağırma deyim*, [15.05.25], *bkz. procedure call statement*

procedure-call statement: *işlem çağırma*, [15.05.25], Bir işlemin çalışmasını başlatan ve gerçek parametreleri sağlayan basit deyim. NOT: İşlev çağırma ile mukayese ediniz.

procedure-oriented language: *yordam yönelimli dil*, [07.01.18], *bkz. procedural language*

process: *süreç*, 1. [01.01.24], Belirli şartlar altında gerçekleştirilen, etkisi veya amacıyla tanımlanmış olayların önceden belirlenen akışı. 2. [21.01.01], (*Teknik*) Fiziksel değişkenlerin izlendiği ya da denetlendiği bir aygıt tarafından gerçekleştirilen işlemler kümesi. ÖRNEK: Bir rafinerideki sıvılaştırma ve damıtma; bir uçaktaki otomatik pilot ve otomatik iniş işlemi. 3. [01.01.25], (*Veri işlemede*) Bir programın tamamının veya parçalarının çalışması esnasında oluşan olayların önceden belirlenen akışı. 4. [10.01.04] (*f.*) (*Veri*) Veri üzerinde işlemler yapmak. 5. [10.01.03], (*Bir veri işlem sisteminde*) Belirli bir amaç veya sonuca göre oluşan olayların gidişi.

process computer system: *süreç bilgisayar sistemi*, [21.01.02], Bir teknik süreci izleyen ya da denetleyen ve süreç ara yüz sistemi olan bilgisayar sistemi.

process control equipment: *süreç denetim teçhizatı*, [21.01.04], Bir teknik sürecin değişkenlerini ölçen, süreç bilgisayar sisteminden gelen denetim sinyallerine göre süreci yönlendiren ve uygun sinyal dönüşümlerini sağlayan teçhizat. ÖRNEK: Algılayıcılar, dönüştürücüler ya da hareket ettiriciler.

process interface system: *süreç ara yüz sistemi*, [21.01.03], Bir süreç bilgisayar sisteminde, süreç denetim cihazını bilgisayar sistemine uyarlayan işlevsel birim.

process interrupt signal: *süreç kesme sinyali*, [21.01.11], Bir teknik süreçten gelen ve süreç bilgisayar sisteminde kesintiye sebep olan sinyal.

processing unit: *işlem birimi*, [01.03.01], Bir veya daha fazla işlemci ve onların dahili belleklerinden oluşan işlevsel birim. NOT: Türkçede işlemci terimi, işletim birimi ile eş anlamlı olarak sıkça kullanılır.

processor: *işlemci*, [10.01.02], [01.03.08], Bir bilgisayardaki komutları çalıştıran ve yorumlayan fonksiyonel birim. NOT: Bir işlemci en az bir komut kontrol birimi ile matematiksel ve mantıksal birimi bulundurur.

processor time: *işlemci zamanı*, [07.06.05], İşlemcilerin gerçekte bir programı yürüttükleri zaman aralıkları toplamı. NOT: Geçen zaman ile karşılaştırılmalıdır.

product: *çarpım*, [02.C.23], Çarpma işleminin sonucu olan sayı veya büyüklük.

product assurance: *ürün güvencesi*, [14.01.02], Önceden belirlenmiş gereksinimlerin tasarım aşamasından itibaren dikkate alındığını ve oluşturulan ürünün kendisinden beklenen kalite kriterlerini ürün yaşam süresi boyunca taşıyacağını garanti etmek için gerçekleştirilen etkinlik ve şartlar.

product modeling: *ürün modelleme*, [24.02.06], Bir cismin katı özellikleri yanında onun üretimi için gerekli olan bilgi ile ilişkili üç boyutlu bir geometrik modelleme. NOT: Üretim için gerekli olan bilgi; malzeme, tolerans ve kullanılacak aletler hakkındaki bilgiyi kapsar.

production planning control system: *üretim planlama denetim sistemi*, [24.01.12], Üretim planlarını oluşturmak, yürütmek ve denetlemek için kullanılan veri işleme sistemi.

production rule: *üretim kuralı*, [28.02.29], Kural temelli bir sistemde bilgiyi temsil eden bir "eğer-ise" kuralı.

production system: *üretim sistemi*, [28.04.14], bkz. *rule-based system*

program: *program*, [01.05.01], Belirli bir fonksiyonu, işi veya problemi çözmek için ihtiyaç duyulan ifadeleri, deyimleri veya komutları düzenleyen ve belirli bir programlama dilinin kurallarına tatbik eden sözdizim birimi.

program: *programlamak*, [01.05.02], (f) Programları tasarımılamak, yazmak, düzeltmek ve test etmek.

program design language: *program tasarım dili*, [07.01.38], Özel dil yapıları ve bazen bir programın tasarımını geliştirmek, çözümlemek ve doküman etmek için doğrulama protokolleri olan tasarım dili.

program generator: *program üretici*, [07.04.78], Diğer programları üretebilen program.

program library: *program kütüphanesi*, [07.11.04], Programlar ya da program bölümleri ve olasılıkla bunların kullanımına ait bilgilerin düzenli topluluğu. NOT: Bir program kütüphanesi, bir yordam kütüphanesi ya da bir kaynak program kütüphanesi gibi genellikle kendi öğelerinin özelliğine göre adlandırılır.

program maintenance manual: *program bakımı el kitabı*, [20.06.08], Bir programa bakım yapmak için gerekli bilgiyi içeren doküman.

program specification: *program belirtimi*, [20.06.06], Bir programın bakımını kolaylaştıracak ve programlamaya izin verecek düzeyde programın işlevlerini ve yapısını detaylıca açıklayan doküman.

program unit: *program birimi*, [15.06.01], Derleme, bağlama veya çalıştırma gibi eylemlere göre ayırık ve tanımlanabilir olması amacı ile geliştirilen ve diğer programlar veya program parçaları ile etkileşebilen bir program parçası. NOT 1: "Modül" terimi ile referans gösterilen kavram farklı programlama dillerine göre değişebilir. NOT 2: Şekil 15.2'ye bakınız.

programmable breakpoint: *programlanabilir kesme noktası*, [07.06.27], Başlatıldığında daha önceden belirlenmiş bir hata ayıklama sürecini otomatik olarak başlatan kesme noktası.

programmable calculator: *programlanabilir hesap makinesi*, [22.02.17] Programı işletmen tarafından değiştirilebilen hesap makinesi.

programmable read-only memory: *programlanabilir salt okunur bellek*, [12.02.15], İçerisine veri yazılabilen ve içerisinden veri okunabilen bellek aygıtı. NOT: RAM, "Random Access Memory" sözcüklerinin kısaltmasıdır ve doğrudan erişimli bellek aygıtları için kullanılır.

programmable terminal: *programlanabilen terminal*, [01.03.14], Veri işleme kapasitesine sahip olan kullanıcı terminali.

programmer: *programcı*, [07.04.01], Programları tasarlayan, yazan ya da test eden kişi.

Programmer's Hierarchical Interactive Graphics System: *Programcı İçin Hiyerarşik Etkileşimli Grafik Sistemi*, [13.01.18], Hiyerarşik grafik verisinin tanımı, düzenlenmesi, depolanması ve görüntülenmesini kontrol eden standard bir grafik destek işlevleri kümesi.

programming: *programlama*, [01.05.03], Programları tasarlama, yazma, düzeltme ve test etme.

programming environment: *programlama çevresi*, [07.04.03], Programların hazırlanmasını destekleyen donanım ve yazılım araçları topluluğu.

programming language: *programlama dili*, [07.01.03 (01.05.10)], Programları ifade etmek amacıyla kullanılan yapay dil.

programming support environment: *programlama destek çevresi*, [07.04.03], bkz. *programming environment*

programming system: *programlama sistemi*, [07.11.03], Bir programlama çevresinde, geliştirme için gerekli programlama dilleri ve yazılım araçları ve bu programlama dillerinde ifade edilen programların kullanımı.

program-sensitive fault: *programa duyarlı bozukluk*, [14.02.03], Bazı komut dizilerinin yürütülmesi sonucu ortaya çıkabilen bozukluk.

project: *proje*, [20.07.01], Hedefleri, büyüklüğü ve süresi önceden belirlenerek üretilen iş.

project control: *proje denetimi*, [20.07.04], Bir projenin ilerleyişi, kalitesi ve kaynakların verimli kullanımının proje planı ile karşılaştırılarak adım adım izlenmesi ile ilgili faaliyetler.

project management: *proje yönetimi*, [20.07.02], Proje planlaması ve proje denetimi ile ilgili faaliyetler.

project planning: *proje planlama*, [20.07.03], Bir projenin temel bileşenlerinin, zamanlamasının, kaynaklarının ve yordamlarının belirtimiyle ilgili faaliyetler.

project specification: *proje belirtimi*, [20.07.07], Bir projenin hedeflerinin, gereksinimlerinin, kapsamının ve diğer projelerle ilişkilerinin belirtimi.

projection: *projeksiyon*, [17.04.09], Verilen bir ilişkinin niteliklerinin bir alt kümesini kullanarak yeni bir ilişki oluşturan ilişkisel cebir işlemi.

PROM: [12.02.15], *bkz. programmable read-only memory*

prompt: *bilgi isteği*, [01.06.07], Kullanıcının cevabını istemek için bir program tarafından gönderilen görüntü veya ses mesajı.

proof of correctness: *doğruluk ispatı*, [07.07.28], Doğruluk ispatlamanın uygulanması sonucu olan ispat.

proof of delivery service: *dağıtım kanıtlama hizmeti*, [32.06.12], Bir ileti göndericisinin bir iletinin amaçlanan alıcılara dağıtıldığına dair doğrulama almasına izin veren hizmet.

proof of submission service: *göndermeyi kanıtlama hizmeti*, [32.06.11], Bir ileti göndericisinin iletinin dağıtım için amaçlanan alıcılara gönderilmesi ile ilgili kimlik doğrulama yollarını ileti aktarma sisteminden almasını sağlayan hizmet.

prop: *destek*, [28.02.17], Bir senaryonun yürütülmesi esnasında kendi kendine hiçbir eylem gerçekleştirmeyen varlık.

propagate (an exception): *yaymak (bir özel durum)*, [07.06.49], (f.) Verilen bir modülde gerekli işleme eksikliği nedeniyle denetimi önceden çağıran bir modül ya da iç modülün özel durum işleyicisine aktarmak ya da bir özel durum işleyici içinde özel durumu açıkça yeniden üretmek.

proper subset: *asıl alt küme (Ast Küme)*, [02.C.05], Kümenin tüm elemanlarını kapsamayan alt küme.

proposition : *önerme*, [17.02.07], İddia edilmesi veya yalanlaması mümkün olan

bir iş durumu hakkındaki varlıkları ilgilendiren işlerin anlaşılabilir durumu.

prosodic rule: *ölçü birimsel kural*, [29.03.08], *bkz. prosody rule*

prosody rule: *ölçü birim kuralı*, [29.03.08], Konuşma hızını, ses perdesini, ses dalgasını, yüksekliğini ve vurguyu belirten işaretleri sağlamak için konuşulacak seslerin belirleyici ses sembolleri sırasına uygulanan kural.

protection: *koruma*, [10.05.10], Bir bilgisayar sisteminin bütününün veya bir parçasının kullanımını veya erişimini sınırlamak için yapılan düzenleme.

protection exception: *koruma özel durumu*, [07.06.53], Bir programın saklama aygıtındaki korumalı bir alana erişmeyi denemesi ile ortaya çıkan özel durum.

protocol: *protokol*, 1. [09.06.04], İletişim yapılmasında fonksiyonel birimlerin davranışlarını belirleyen kurallar kümesi. 2. [15.09.07], (*programlama dillerinde*) Mesajların değişiminde nesnelerin davranışını belirleyen kurallar kümesi. 3. [26.03.03], (*OSI 'de*) İletişim işlevlerinin gerçekleştirilmesinde aynı katmandaki varlıkların davranışlarını belirleyen sözdizimsel ve anlamsal kurallar kümesi.

protocol control information: *protokol denetim bilgisi*, [26.03.04], Bir sonraki alt katman tarafından sağlanan hizmetler aracılığıyla, katmanların ortak işlemlerini koordine etmek için belirli bir katmanın varlıkları arasında değiştirilen veri. NOT: Şekil 26.2'ye bakınız.

protocol data unit: *protokol veri birimi*, [26.03.06], Verilen bir katmanın protokolü ile belirlenen ve bu katmanın protokol denetim bilgisini ve muhtemelen bu katmanın kullanıcı verisini içeren veri kümesi. NOT: Şekil 26.2'ye bakınız.

prototype: *prototip*, [20.01.08], Sistem tasarımının, performansının ve üretim potansiyelinin değerlendirilmesi için uygun olan; ya da gereksinimlerin belirlenmesi ya da daha iyi anlaşılmasına olanak sağlayan temel gerçekleştirme ya da model.

pruning: *budama*, [28.03.30], Bir arama ağacındaki bir veya daha fazla dalı yok sayarak problem çözümünü en iyi duruma getirme tekniği.

pseudocode: *yapay kod*, [07.01.39], Bilgisayar tarafından işlenir olması gerekmeyen ama insanlar için bir program belgesinin tasarımını yapmayı amaçlayan doğal dilden olanlarla birlikte bir programlama dilinden dil yapılarının birleşimi. ÖRNEK:

EĞER veri beklenenden daha hızlı gelir

İSE her üçüncü girdiyi reddet

DEĞİLSE alınan tüm verileri işle

EĞERSONU.

pseudo-random number sequence: *sözde rasgele sayı dizisi*, [02.03.09], Bazı aritmetik işlemler tarafından belirlenen; ancak gereken amaç için fiilen rasgele olan sayı dizisi

public key: *açık anahtar*, [08.03.11], Herhangi bir varlık tarafından, karşılık gelen özel anahtarın sahibi tarafından şifrelenmiş, haberleşme için kullanılması amaçlanan anahtar.

public-key cryptography: *Açık anahtar şifreleme*, [08.03.12], Bünyesinde bulunan bir ortak anahtar ile karşılık gelen özel anahtarın şifreleme ve şifre çözme için kullanıldığı şifreleme. NOT: Şifreleme için bir açık anahtar kullanılıyorsa, karşılık gelen anahtar, şifre çözme için kullanılmalıdır. Bunun tersi de geçerlidir.

puck: *işaret damgası*, [13.04.30], Görüntüleri izlerken girdi noktalarının kayıtlamak için bir grafik tabletinin

tablası üzerine elle konumlanan bir işaretleme cihazı.

pull-down menu: *aşağı çekme (pull-down) menüsü*, [13.05.43], *bkz. menu bar*

pulse: *vuru*, [03.01.08], İlgilenilen zaman aralığına göre başlangıç değeriyle son değerinin aynı olduğu kısa süredeki genlik değerindeki değişme.

pulse string: *vuru dizisi*, [03.01.09], *bkz. pulse train*.

pulse train: *vuru treni*, [03.01.09], Aynı özelliklere sahip bir vuru serisi.

punched card: *delinmiş kart*, [12.01.63], Üzerinde delik örüntüleri bulunan kart.

punch: *delgi*, [12.06.03], Veri ortamında delikler oluşturmak için kullanılan aygıt.

punch card: *delikli kart*, [12.01.62], Üzerine delik örüntülerinin delinebileceği kart.

punch path: *delgi yolu*, [12.06.22], Bir delgide, delgi istasyonu olan kart yolu.

punch position: *delgi konumu*, [12.06.02], Üzerine veri kaydetmek amacıyla delgi yapılabilen, bir veri ortamı üzerindeki tanımlanmış yer.

punch station: *delgi istasyonu*, [12.06.04], Delgi içerisinde bulunan ve veri ortamının delindiği alan.

punched tape: *delinmiş şerit*, [12.01.59], Üzerinde delinmiş delik örüntüleri olan şerit

punched tape reader: *delikli şerit okuyucu*, [12.06.14], Delinmiş şerit üzerindeki delik örüntülerini okuyan ya da algılayan ve veriyi delik örüntülerinden elektrik sinyallerine dönüştüren girdi birimi.

punching position: *delme konumu*, [12.06.02], *bkz. punch position*

punctuation capability: *noktalama yeteneği*, [22.03.05], Kağıda yazılan ya da ekranda gösterilen rakamların, ondalık işaretin solundan itibaren üçer basamaklı gruplara bölünmesi yeteneği.

pushbutton: *düğme*, [13.04.36], Alternatif hareketler ve nesneler kümesinden seçim yapmak için kullanılan, ekran alanında bir işlev tuşu veya bu tuşun simülasyonu.

pushdown list: *aşağı itme listesi*, [04.08.06], *bkz. stack*.

pushdown storage: *ters bellek*, [12.02.24], En son eklenen verinin ilk olarak erişilebileceği biçiminde düzenlendiği bellek aygıtı. NOT: Bu yöntem “son giren ilk çıkar (LIFO)” olarak tanımlanmaktadır.

pushed window: *geride duran pencere*, [13.05.35], Pencere kümesinde o anda etkin olarak kullanılmayan pencere.

pushup list: *ileri itme listesi*, [04.08.07], *bkz. queue*.

pushup storage: *kuyruk bellek*, [12.02.25], İlk olarak eklenen verinin ilk olarak erişilebileceği biçiminde düzenlendiği bellek aygıtı. NOT: Bu yöntem “ilk giren ilk çıkar (FIFO)” olarak tanımlanmaktadır.

Qq

kaise statement: *yükseltme deyimi*, [15.05.29], Bir istisna durumu duyuran veya istisna durumun olmasına sebep olan basit deyim.

quadtree: *dört bölümlü ağaç yapısı*, [13.02.36], İki boyutlu bir nesnenin, her homojen olmayan çeyrek parçanın seçilmiş bir özelliğe göre çeyrek parçaların homojen oluncaya kadar veya önceden belirlenen bir kesim derinliğine ulaşıncaya kadar tekrarlamalı bir şekilde alt bölümlere ayrılarak düzenlendiği, dörde ayrılan bir ağaç yapısı olarak anlatımı. NOT 1: Dört bölümlü ağaç yapısı tekniği iki boyutlu bir nesne ile ilgili saklanan veriyi sıkıştırır. NOT 2: Şekil 13.3'e bakınız.

qualification: *özellik*, [15.03.18], *bkz. name qualification*

quality assurance: *kalite güvencesi*, [20.05.01], Bir sistemin ya da sistem bileşenlerinin belirlenmiş teknik gereksinimlere uygunluğunu garanti etmek amacıyla yapılan planlı sistematik çalışmalar.

quantize: *nicemlemek*, [02.09.10], (f) Eşit genişlikte olmaları gerekmeyen, çakışmayan sonlu sayıda bir aralık içinde; bir değişkenin değer kümesini bölmek ve aralık içinde ayrılan bir değer tarafından her aralığı göstermek.

quarter-squares multiplier: *parabolik çarpım birimi*, [19.01.07], Eviricileri,

toplayıcıları ve kare alma işlev üreteçlerini de içeren ve işlemi $x = [(x+y)^2 - (x-y)^2] / 4$ özelliğini temel alan örnekssel çarpıcı.

quasistable stable: *kararlımsı durum*, [03.01.03], *bkz. unstable state*.

query language: *sorgulama dili*, [17.07.07], Bir veri tabanında kullanıcıların veri almaları ve muhtemel veri düzeltmeleri için kullanılan veri işleme dili. ÖRNEK: SQL (sequential query language - sıralı sorgulama dili).

query: *sorgulama*, [17.07.08], Belirli koşullara dayalı olarak doğrudan veri elde etme veya bir veri tabanından veri getirme talebi. ÖRNEK: Belirli bir uçakta boş bir koltuk için bir rezervasyon sistemi talebi.

queue: *kuyruk*, [04.08.07], Listedeki çıkartılacak elemanı ilk önce listeye eklenmiş olan eleman olacak şekilde yapılandırılmış ve düzenlenmiş olan liste. NOT 1: Bu yöntem "ilk-giren-ilk-çıkart" şeklinde tanımlanmaktadır (FIFO). NOT 2: Şekil 4.1'e bakınız.

quotient: *bölüm*, [02.C.26], Bir bölme işleminin sonucu.

Rr

radial basis function: *radyal temelli işlev*, [34.03.14], Bağlantı ağırlık vektörü tarafından belirlenen bir noktada ortalan ve konumunun ve genişliğinin öğrenme ile ayarlandığı etkinleştirme işlevi. NOT 1: Bir radyal temelli işlev ağında, radyal temelli işlevler gizli sinirlerin etkinleştirme işlevidirler ve örüntüleri temsil etmek için temel seti oluştururlar. NOT 2: Bir radyal temelli işlev monoton olan olağan etkinleştirme işlevlerinin aksine en çok ve en az değere sahiptir. En çok kullanılan radyal temelli işlev Gaussian işlevidir.

radial basis function network: *radyal temelli işlev ağı*, [34.02.29], Her bir gizli sinirin, etkinleştirme işlevi olarak bir radyal temelli işlevi kullandığı ve çıkış sinirlerinin bu radyal temelli işlevin doğrusal birleşimini gerçekleştirdiği ileri beslemeli ağ.

radix: *kök*, [05.04.10], Bir kök gösteriminde, bir sonraki daha yüksek ağırlıklı sayı hanesinin ağırlığını elde etmek için verilen bir sayı hanesinin ağırlığıyla çarpılacak olan pozitif tam sayı. ÖRNEK: Ondalık sistemde, her bir sayı hanesinin kökü 10'dur ve her bir sayı hanesindeki ağırlık 10'un tam sayı üsleridir.

radix: *kök*, [05.03.01], *bkz. base*

radix complement: *kök tümleyen*, [05.08.02], Sabit kök notasyonunda, kökün belirli bir kuvvetinden verilen bir

sayıyı çıkartarak türetilen tümleyen. ÖRNEK: Üç hane kullanan ondalık sistemde, 830 sayısı 170'in kök tümleyenidir, kökün kuvveti: 1 000 (=103). NOT: Kök tümleyeni önce eksik kök tümleyeni türeterek, ardından sonucun en anlamlı hanesine 1 ekleyerek ve herhangi bir elde sayısı varsa onu kullanarak elde edilebilir.

radix notation: *kök sayı gösterimi*, [05.04.09], İçerisinde, herhangi bir sayı hanesinin ağırlığının bir sonraki daha düşük ağırlıklı sayı hanesinin ağırlığına oranının pozitif bir tamsayı olduğu bir konumsal gösterim. NOT: Herhangi bir sayı hanesindeki sayının izin verilebilir değer aralığı sıfırdan sayı hanesinin kök eksi bir olduğu yere kadardır.

radix point: *kök nokta*, [05.04.11], Kök notasyonda ifade edilen bir sayının gösteriminde, ondalık kısımla ilişkili bölümden, tam sayı kısımla ilişkili bölümün ayırım yeri.

radix-minus-one complement: *kök eksi bir tümleyeni*, [05.08.05], *bkz. diminished radix complement*

ragged left: *hizalanmamış sol*, [23.06.17], Sol kenar boşluğuna hizalanmamış olan metne ait.

ragged right: *hizalanmamış sağ*, [23.06.16], Sağ kenar boşluğuna hizalanmamış olan metne ait.

raise (an exception): üretmek (bir özel durum), [07.06.46], (f.) Belirli bir koşulun ortaya çıkmasıyla başlatılacak bir özel duruma neden olmak.

RAM: [12.02.14], bkz. *programmable read-only memory*

random access: rasgele erişim, [12.02.22], bkz. *direct access*

random network: rastgele ağ, [34.02.19], bkz. *randomly connected network*

random number: rasgele sayı, [02.03.07], Küme içinde her sayının bulunma olasılığı aynı olan, bilinen bir sayı kümesinden seçilmiş bir sayı.

random number sequence: rasgele sayı dizisi, [02.03.08], Yalnızca kendisinden önce gelen sayının belirtilmesiyle belirlenemeyen sayı dizisi.

randomly connected network: rastgele bağlantılı ağ, [34.02.19], Yapay sinirlerin rastgele bağlandığı sinir ağı.

range: 1. *erim*, [02.02.07], bkz. *span*. **2.** *aralık*, [15.04.07], (*programlama dillerinde*) Bir ölçüm türünün bitişik veri değerleri kümesi. **3.** [02.C.10], (f.) Bir büyüklük veya işlevin alabileceği değerleri belirlemek.

range specification: aralık belirleme, [23.04.27], Bir karakter dizisinin başlangıcının ve sonunun seçimi. NOT: Aralık; kelime, satır, paragraf, cümle ya da sayfa gibi birimlere dayalı olarak seçilebilir.

rapid enrollment: hızlı kayıt, [29.02.22], Sözcük modellerinin, sistemin sözlüğündeki her bir sözcüğün eğitim çalışmasından ziyade verilen bir metnin okunmasına dayalı olarak oluşturulduğu kayıt işlemi.

raster: ızgara, [13.03.24], Bir görüntü uzayının taranılarak düzenli görünüm

sağlayan çizgilerinin önceden belirlenmiş örüntüsü.

raster display: ızgara gösterimi, [13.03.34], bkz. *raster image*

raster graphics: ızgara grafikler, [13.01.12], Ekran görüntüsünün satırlara ve kolonlara ayrılmış bir piksel dizisi içinde düzenlendiği bilgisayar grafiği.

raster image: ızgara görüntüsü, [13.03.34], Bir ızgara taramayı kullanan bir görüntü cihazı tarafından üretilen görüntü.

raster plotter: ızgara çizici, [13.04.12], Satır satır tarama tekniği kullanarak bir görüntü yüzeyi üzerinde görüntü üreten çizici.

raster scan: ızgara tarama, [13.03.33], Tüm görüntü uzayını boydan boya çizgi çizgi tarama yoluyla görüntü elemanlarını oluşturma ve kayıt etme tekniği.

raster unit: ızgara birimi, [13.03.25], Bitişik piksellerin arasındaki mesafe.

rasterization: ızgaralama, [13.02.22], Piksellerden oluşturulmuş bir ekran görüntüsü üreten resimleştirme tekniği.

rational number: rasyonel sayı, [02.03.04], Bir tamsayının sıfırdan farklı bir tam sayıya bölümü olan gerçek sayı.

ray tracing: ışın izleme, [13.02.29], Gözlemcinin gözünden görüntüdeki nesnelere doğru ışığın ışınlarının hayalî olarak izlenmesiyle, görüntünün parçalarının ekranda gösterilmesi gereken belirlenme tekniği. NOT: İzleme yansımaları ve ışık kırılmalarını içerebilir.

RBF: [34.03.14], bkz. *radial basis function*

RBF network: RBF ağı, [34.02.29], bkz. *radial basis function network*

RDBMS: *RDBMS (kısaltma)*, [17.04.06], *bkz. relational database management system*

read (to): *okumak*, [06.01.01], (f.) Bir bellek aygıtından, bir veri ortamından ya da bir başka kaynaktan veri elde etmek.

read (write) cycle time: *okuma (yazma), çevrim süresi*, [12.02.37], Ayrı okuma ve yazma çevrim süreleri olan bir bellek aygıtının ardışık iki okuma (yazma) çevrimleri arasındaki en küçük zaman aralığı.

read access: *okuma erişimi*, [08.04.20], Veriyi okuma izni veren erişim hakkı.

read head: *okuma kafası*, [12.03.27], Yalnızca okuma yeteneği olan manyetik kafa.

read path: *okuma yolu*, [12.06.24], Bir okuyucuda, okuma istasyonuna sahip olan yol.

read station: *okuma istasyonu*, [12.06.23], Veri ortamındaki verinin, okuyucuda okunduğu kesim.

read/write head: *okuma/yazma kafası*, [12.03.28], Okuma ve yazma yeteneği olan manyetik kafa.

read/write opening: *okuma/yazma açılışı*, [12.05.12], Disket kılıfı içerisinde bulunan ve okuma/yazma kafalarının izlere erişimine olanak veren açıklık.

read/write slot: *okuma/yazma yeri*, [12.05.12], *bkz. read/write opening*

read-only memory: *salt okunur bellek*, [12.02.13], Normal koşullarda, içerisinde bulunan verinin yalnızca okunabildiği bellek aygıtı.

ready: *hazır (Niteleyici)*, [07.10.06], Görevin işleme için beklediği ve engellenmediği bir yürütülebilir görevin görev durumuna ait. NOT: Şekil 7.7'ye bakınız.

real-time operation: *gerçek zamanlı işlem (Örneksel hesaplamada)*, [19.02.07], Zaman ölçeği faktörünün 1 olduğu sırada hesaplama modundaki işlem.

real address: *gerçek adres*, [07.09.43], Bir sanal saklama sisteminin ana bellek bölümündeki bir saklama konumunun adresi.

real address: *gerçek adres*, [10.05.14], Gerçek bellekteki bir bellek yerinin adresi.

real literal: *gerçek ifade*, [05.02.04], Bir gerçek sayıyı göstermek üzere kullanılan nümerik ifade.

real number: *gerçek sayı*, [02.03.03], Sabit bir tabanlı sayı sisteminde sonlu ya da sonsuz bir sayı tarafından temsil edilebilen bir sayı (O, - 3 , 5/2 , Ö 11 , p).

real open system: *gerçek açık sistem*, [26.01.02], Diğer gerçek sistemlerle iletişimde açık sistem ara bağlantısı standartlarındaki gereksinimlere uyumlu gerçek sistem. NOT: Bu terim ISO 7498 standardında ayrıca tanımlanmıştır.

real storage: *gerçek bellek*, [10.05.13], Bir sanal bellek sistemindeki ana bellek. NOT: Fiziksel olarak, gerçek bellekle ana bellek aynıdır. Ancak, kavramsal olarak, gerçek bellek, bir sanal bellek sisteminin kullanıcıya sağlayabileceği adreslerin aralığını temsil eder. Daha önceleri, kullanıcıya sağlanabilecek adreslerin tümü ana bellek tarafından sağlanırdı.

real system: *gerçek sistem*, [26.01.01], Bağımsız bir bütün olarak bilgi işleme, bilgi aktarma ya da her ikisini birden gerçekleştirebilen bir ya da daha fazla bilgisayar, ilişkili yazılım, çevre cihazları, terminaller, bilgisayar işletmeni, fiziksel süreçler ve iletişim araçlarından oluşan küme. NOT: Bu terim ISO 7498 standardında ayrıca tanımlanmıştır.

real time: *gerçek zamanlı*, [10.03.04], (s.) Dış süreç tarafından zorlanan zaman gereksinimlerine göre bilgisayarın dışındaki bir başka süreç aracılığı ile veri işleme işlemine ilişkin. NOT: Gerçek zamanlı terimi, ilerlerken, insanın araya girmesiyle etkilenebilen konuşmalı tarz ve süreçlerde işletilen sistemleri belirtmek için de kullanılır.

real type: *gerçek tür*, [15.04.08], Her bir veri nesnesinin muhtemel yaklaşık bir gerçek sayıyı temsil ettiği bir veri türü. ÖRNEK: İkili sayı sistemindeki 0,1 ondalık sayısının sonsuz sayıda hanesi vardır. NOT 1: Gerçek türler ya sabit noktalı türler ya da kayan noktalı türlerdir. NOT 2: Şekil 15.1'e bakınız.

realm: *veri alanı*, [17.05.18], (*Bir ağ modelinde*) Bir birim olarak açılabilen ve kapatılabilen veri tabanı parçası.

real-time environment: *gerçek zamanlı çevre*, [07.11.10], Gerçek zamanlı programların yürütülmesini destekleyen işletim çevresi.

reasoning: *akıl yürütme*, [28.01.11], Bir insan veya bilgisayarın çözümüleme, sınıflandırma veya tanı koyduğu, varsayımlarda bulunduğu, problemleri çözdüğü veya sonuçlar çıkardığı süreç.

receipt: *alma*, [32.04.19], (*Elektronik postada*) Ya bir kullanıcı temsilcisinin bir ileti veya raporu doğrudan kullanıcısına gönderdiği ya da başka bir iletişim sisteminin ileti veya raporu bir dolaylı kullanıcıya gönderdiği aktarma adımı. NOT: Şekil 32.6'ya bakınız.

receipt notification: *alım uyarısı*, [32.08.11], Kişiler arası iletinin göndericisine kişiler arası iletinin başarılı bir şekilde alındığını rapor eden kişiler arası uyarı. NOT: Başarılı alım, kişiler arası iletinin beklenen ve düzenlenmiş alımını içerebilir.

receiving service user: *alıcı hizmet kullanıcısı*, [26.03.14], Özel bir bağlantısız-mod iletimi esnasında ya da bağlantının veri aktarım evresi esnasında bir veri alım düğümü gibi davranan hizmet kullanıcısı.

recipient: **1.** *alıcı*, [27.01.10], Bir iletinin gönderildiği kullanıcı. NOT: Alma işlemi amaçlanmış ancak henüz gerçekleşmemiş ise, bu terim "amaçlanan alıcı" olarak kullanılmalıdır. **2.** *alıcı*, [32.04.02], Bir ileti alabilen veya kendisine bir iletinin adreslendiği kullanıcı veya dağıtım listesi.

recognition time: *tanıma süresi*, [21.03.22], Sayısal giriş sinyalinin değerinin değişmesi ile bu sinyalin sayısal giriş cihazı tarafından tanınması arasında geçen süre.

recognition vocabulary: *tanıma sözlüğü*, [29.02.27], Bir konuşma tanıyıcının tanımladığı sözcükler ve cümleler topluluğu. NOT: Konuşma sözlüğünün karşıtıdır.

reconfiguration: *yeniden yapılanma*, [14.04.04], Bir bozukluk ya da hatanın algılanmasından sonra herhangi bir arızayı önlemek amacıyla ya da işlevsel birimi kendisinden talep edilen işlevi yerine getirebileceği bir duruma yeniden getirmek amacıyla işlevsel birimin yapısında gerçekleştirilen değişiklik.

record: *kayıt*, **1.** [04.07.03], (*Veri organizasyonunda*) Bir birim olarak ele alınan veri elemanları kümesi. **2.** [17.05.12], (*Veri tabanlarında*) Bir kayıt türünün örneği olan veri nesnesi.

record length: *kayıt uzunluğu*, [04.07.06], Bir kayıttaki bayt'ların sayısı veya uygun bir diğer birimi.

record size: *kayıt büyüklüğü*, [04.07.06], bkz. *record length*

record type: *kayıt türü*, **1.** [15.04.20], Parçaları alan türleri veya başka kayıt türleri olan bileşik tür. **ÖRNEK:** Bir personel kaydı bu kaydın içinde alt kayıtlar ve alanlar olarak düzenlenmiş olan personel verilerinden oluşabilir. **NOT 1:** Bir kayıt türü bir değerler ve işlemler kümesini tanımlar. Böyle bir kayıt türünün örneği, kendileri kayıt olan değerleri kapsayabilir. **NOT 2:** Şekil 15.1'e bakınız. **2.** *kayıt türü*, [17.05.13], Bileşenleri alan türleri veya diğer kayıt türleri olan bileşik tür.

recover: **1.** *kurtarmak*, [07.06.33], (*f.*) Bir sistem, dosya, veritabanı ya da diğer bir kaynağın tümü ya da bir bölümünün veya gerekli işlevlerin gerçekleştirilebilmesi için bir programın yürütülmesinin önceki ya da yeni durumunu oluşturmak. **2.** *geri kazanım*, [09.06.29], Veri iletiminde, veri iletimi esnasında ortaya çıkan hatalı şartların veya uyumsuzlukların çözümü için bir işlem. **3.** *kurtarma*, [07.06.34], (*Bilgisayar programlamada*) Kurtarma süreci ya da sonucu. **4.** *düzeltilme*, [17.08.15], (*Veri*) Dosyaların yedeğinin alınması ve kopyalama sonrasında bir veri tabanının eski haline getirilmesi.

recovery function: *yeniden elde etme işlevi*, [21.03.13], Bir işlevsel birimin bir arızadan sonra normal işlemlerini yeniden başlatması yeteneği.

recovery time: *geri kazanım süresi*, [21.04.05], Darbe alınırken ya da gönderilirken, bir darbenin sonu ile bir sonraki darbenin başlangıcı arasında gerekli olan süre. **NOT:** Bu terim, genellikle darbe gönderen ya da alan cihazlara uygulanır.

recurrent network: *yenilenen ağ*, [34.02.26], Yapay sinirler arasındaki bağlantıların an az bir geri besleme döngüsü oluşturduğu sinir ağı. **ÖRNEKLER:** Hopfield ağı, Boltzmann makinesi. **NOT:** Katmansız ağ bir yenilenen ağıdır. Verilen bir katman içindeki sinirler arasında veya verilen bir

sinirden giriş yönündeki arka katman içindeki bir sinire bağlantılar varsa katmanlı ağ yenilenendir.

recursion: *özyineleme*, [07.03.16], Bir alt programın ya kendisine bir alt program çağırısı içerdiği ya da özgün alt programı çağırarak veya sonuç olarak özgün alt programın bir alt program çağırısına yönelten alt program çağırısı zincirini başlatan bir başka alt programı çağırıldığı bir süreç.

recursive function: *yinelemeli fonksiyon*, [02.C.12], Fonksiyonun bir işlem gören terim olduğu; yerine koyma bağıntılarıyla doğal sayılardan türetilen ve değerleri doğal sayılar olan fonksiyon.

recursively defined sequence: *tanımı tekrarlı dizi*, [02.04.03], Birinciden sonraki her terimin, işlemin uygulandığı terimlerinin önceki elemanların bazılarını ya da hepsini kapsadığı bir işlem tarafından belirlenen terimler dizisi. **NOT:** Tekrarlı bir dizide muhtemelen birden büyük, sınırlı sayıda tanımlanmamış elemanlar olabilir.

redirection: *yeniden yönlendirme*, [32.04.24], Bir ileti aktarma temsilcisinin bir kullanıcı veya iletinin hazır kullanıcıları arasındaki dağıtım listesini bir alternatif kullanıcı ile değiştirdiği aktarma olayı.

redundancy: *artıklık*, **1.** [14.01.12], Bir işlevsel birimin, istenen bir işlevi yerine getirebilmesi ya da verinin bilgiyi gösterebilmesi için yeterli yolların dışında başka bir yolun bulunması. **ÖRNEK:** Aynı işlevsel bileşenlerin kullanımı, eşlik bitlerinin ilave edilmesi. **NOT:** Artıklık temelde güvenilirlik ve kullanılabilirliği geliştirmek için kullanılır. **2.** [16.03.05], (bilgi kuramında) Karar içeriği (H_0)'in entropi H 'yi aşan miktarıdır ve R ile ifade edilir. Matematiksel gösterimi aşağıdaki gibi verilebilir:

$$R = H_0 - H$$

Genellikle, iletiler uygun kodlar kullanarak

daha az karakterle temsil edilebilirler; artıklık, uygun kodlama ile kodlanmış iletilerin ortalama uzunluğundaki azalmanın bir ölçüsü olarak düşünülebilir. ÖRNEK: $\{a, b, c\}$ üç olaydan oluşan bir küme ve bu olayların oluşma olasılıkları sırası ile $p(a) = 0,5$, $p(b) = 0,25$ ve $p(c) = 0,25$ olsun. Bu kümenin artıklığı:

$R = 1,58 \text{ Sh} - 1,50 \text{ Sh} = 0,08 \text{ Sh}$ olarak bulunur.

redundant code: *fazlalık kodu*, [09.05.06], Karakter, sembol ve sinyal elemanının veriyi göstermek için gerekli olan kodlama kullanılmasından daha fazla olan kod.

reel: *makara*, [12.01.61], Üzerine şeritlerin sarılabildiği kenarlıklı silindir.

reentrant: *yeniden girili*, [07.03.20], Tekrar tekrar girilebilen ya da önceki yürütmeler tamamlanmadan önce girilebilen yürütülebilir sürümdeki bir program ya da program parçasına ait. Bu tür bir programın her yürütmesi tüm diğer yürütmelerden bağımsızdır.

reentry point: *yeniden giriş noktası*, [07.06.19], Bir program, modül veya deyimdeki, bir başka program, modül veya deyimden yürütülmesinden sonra bu program, modül veya deyimden yürütülmesinin devam ettiği nokta.

reference edge: *referans kenar* [12.01.19], ortam içerisinde yada üzerindeki belirtim yada ölçümleri oluşturmak için kullanılan bir veri ortamı kenarı.

reference line: *referans satırı*, [23.02.09], Satırlar arasında dikey mesafelerin ölçülmesi ve karakterlerin sıralanması için kullanılan temel yatay satır.

referential integrity: *referans gösterilen bütünlük*, [17.04.13], İkincil anahtarların nitelik değerlerinin boş değerler olması veya diğer ilişkilerin birinci anahtarlarının

değerlerine benzer olması gibi ilişkiler kümesinin bir özelliği.

referral: *tavsiye*, [32.09.09], Bir dizin sistem temsilcisi tarafından bir dizin kullanıcı temsilcisine veya bir başka dizin sistem temsilcisine çözülemeyen bir isteğin verilmesi durumunda alternatif bir ulaşım noktasını kullanma önerisi. NOT: Tavsiyenin nedeni istenen bilginin mantıksal olarak çok uzakta olması olabilir.

refresh: *yenileme (tazeleme)*, [13.05.06], Görüntünün ekranda görünebilir olarak kalması amacı ile bir görüntüyü tekrarlayarak yeniden üretme işlemi.

refresh rate: *yenileme (tazeleme) hızı*, [13.05.07], Bir görüntünün yenilenmesindeki sıklık.

regeneration: *yeniden üretme*, [13.05.05], *bkz.*

region: *bölge*, [13.03.14], (*Bilgisayar grafiklerinde*) Bir görüntü uzayının sürekli bir parçası.

regular network: *düzenli ağ*, [18.03.07], İçinde her düğümün veya her düğümler sınıfının aynı miktarda dala bağlandığı ağ. ÖRNEK: Şekil 18.3'de gösterilen halka ağ, yıldız ağ, ızgara ağ. NOT: Bir düğümler sınıfı, ağlar içindeki düğümün uç düğümler ve ara düğümler gibi göreceli konumu ile karakterize edilir.

reinforcement learning: *destekli öğrenme*, [31.03.22], Güven/sorumluluk ataması ile geliştirilen öğrenme.

relation class: *ilişki sınıfı*, [17.04.02], Aynı nitelik kümelerine sahip olan tüm ilişkiler. NOT: Bir ilişki sınıfı nitelik isimleri kümesi tarafından vasıflandırılabilir.

relation: *ilişki*, [17.04.01], Aynı niteliklere sahip olan varlık olaylarının bu niteliklerle birlikteki grubu. NOT: Bir ilişkisel veri tabanındaki ilişki varlık

örneklerine karşılık gelen satırlar ve niteliklere karşılık gelen kolonlardan oluşan bir tablo tarafından gösterilebilir.

relational algebra: *ilişkisel cebir*, [17.04.08], İlişkilerin işlenmesi ve ifade edilmesi için bir cebir işlem. NOT: Bir ilişkisel cebirdeki ortak işlemler projeksiyon, seçme, birleştirme, kartezyen sonuç, ayırıştırma, birleştirme ve farklılık işlemleridir.

relational database management system: *ilişkisel veri tabanı yönetim sistemi*, [17.04.06], İlişkisel veri tabanı için tasarlanmış veri tabanı yönetim sistemi.

relational database: *ilişkisel veri tabanı*, [17.04.05], Verilerin ilişkisel bir modele göre düzenlendiği veri tabanı.

relational language: *ilişkisel dil*, [17.07.09], Bir ilişkisel veri tabanına erişim, bunu sorgulama ve düzeltme için veri tabanı dili.

relational model: *ilişki modeli*, [17.04.04], Yapısı bir grup ilişkiye dayalı olan veri modeli. ÖRNEK: SQL böyle bir modeli temsil eder.

relational structure: *ilişki yapısı*, [17.04.03], Verinin ilişkiler olarak düzenlendiği veri yapısı.

relative address: *görelî adres*, [07.09.36], Kendisinin bir taban adresten çıkarılmasıyla bir konumu tanımlayan doğrudan adres.

relative command: *göreceli komut*, [13.05.03], Göreceli koordinatları kullanan görüntü komutu.

relative coordinate: *göreceli koordinat*, [13.02.07], Başka bir adreslenebilir noktaya göre başka bir adreslenebilir noktanın konumunu tanımlayan koordinatların herhangi biri.

relative entropy: *bağıl entropi*, [16.03.04], Entropi H'nin karar içeriği H₀'a oranı (H_r). Matematik gösterilişi aşağıdaki gibidir:

$$H_r = \frac{H}{H_0}$$

ÖRNEK: {a,b,c} üç olaydan oluşan bir küme ve bu olayların oluşma olasılıkları sırası ile p(a) = 0,5 , p(b) = 0,25 ve p(c) = 0.25 olsun. Bu kümenin bağıl entropisi:

$$H_r = 1,5Sh / 1,580Sh = 0,95$$

olarak bulunur.

relative error: *bağıl hata*, [02.06.09], Mutlak yanlışın yanlış içindeki doğru, belirlenmiş veya teorik olarak doğru bir niceliğin değerine oranı.

relative redundancy: *bağıl artıklık*, [16.04.01], R'nin karar içeriği H₀'a oranıdır ve r ile ifade edilir. Matematiksel gösterimi aşağıdaki gibi verilebilir:

$$r = \frac{R}{H_0}$$

NOT: Bağıl artıklık, aynı zamanda bağıl entropi H_r'i bire tamamlayan sayıdır:

$$R = 1 - H_r$$

relative vector: *göreceli vektör*, [13.03.22], Uç noktası başlangıç noktası ile yer değiştirilmiş olarak verilen vektör.

relay: *röle*, [26.01.08], Bir açık sistemden alınan verinin diğer bir açık sisteme aktarılmasına olanak sağlayan yönlendirme ve benzerlerinden oluşan işlevler kümesi.

reliability: *güvenilirlik*, [14.01.03], Bir işlevsel birimin, belirli bir zaman aralığında ve verilen şartlar altında istenen işlevi yerine getirme yeteneği.

reliable transfer service element: *güvenilir aktarım hizmet ögesi*, [26.05.06], Uygulama varlıkları arasında değiştirilen protokol veri birimlerinin bütünlüğünü garanti eden ve asgari sayıda yeniden iletim ile uçtaki açık

sistem başarısızlıklarının ortadan kalkmasını sağlayan uygulama hizmet elemanı.

relocatable: *yer değiştirebilir*, [07.05.14], Ana belleğin herhangi bir bölümüne yüklenebilen bir amaç programın tümü ya da bir bölümüne ait. NOT: Başlama adresi yükleyici tarafından oluşturulur. Yükleyici daha sonra program parçalarının yüklendiği saklama konumlarını yansıtmak için adresleri ayarlar.

relocatable address: *yer değiştirebilir adres*, [07.09.38], Başvurduğu veri yer değiştirdiğinde ya da bu adresi içeren program yer değiştirdiğinde ayarlanması gereken adres.

relocatable program: *yer değiştirebilir program*, [07.05.13], Yer değiştirebilir bir biçimde olan amaç program.

relocate: *yer değiştirmek*, [07.05.12], (f.) Bir adres alanındaki amaç programın tümü ya da bir bölümünü taşımak ve adreslerde gerekli ayarlamaları yapmak. Böylece bu dönüşümün sonucu olan ilgili program parçaları yeni konumda yürütülebilirler.

relocating assembler: *yer değiştirme birleştiricisi*, [07.04.17], Sonucu yer değiştirebilir olan birleştirici.

relocating loader: *yer değiştirme yükleyicisi*, [07.05.15], Yer değiştirebilir programlar ya da yer değiştirebilir modülleri işleyen yükleyici.

relocation dictionary: *yer değiştirme sözlüğü*, [07.05.16], Yer değiştirdiğinde ayarlanması gereken adresleri tanımlayan amaç modül ya da yük modülü bölümü.

relocation offset: *yer değiştirme sapması*, [07.05.17], Bir programın yüklenmiş başlangıç noktası ve

birleştirilmiş başlangıç noktası arasındaki fark.

remainder: *kalan*, [02.C.27], Bir bölme işleminde, bölme işleminin sonuçlarından biri ve bölenin mutlak değerinden daha küçük bir mutlak değere sahip, bölünenin bölünmemiş kısmı olan sayı veya büyüklük.

remark: *yorum*, [15.01.11], *bkz. comment*

remote batch entry: *uzaktan toplu giriş*, [10.04.02], Toplu verilerin ve bilgilerin bilgisayara, bir veri hattından geçerek erişen bir giriş birimi yoluyla girilmesi.

remote batch processing: *uzaktan yapılan toplu işlem*, [10.03.02], Girdi çıktı birimlerinin bilgisayara veri hatları üzerinden eriştiği toplu işlem.

remote database access: *uzaktan veri tabanı erişimi*, [26.05.15], Bir kullanıcı uygulama sürecinin, uzak bir veri tabanına erişmesini sağlayan uygulama hizmeti.

remote job entry: *uzaktan toplu iş girişi*, [10.04.03], Toplu işlerin, bilgisayara, bir veri hattından geçerek erişen bir giriş birimi yoluyla girilmesi.

remote maintenance: *uzaktan bakım*, [14.03.06], Uzak bir yerdeki bakım ünitesinin yardımıyla ya da denetimiyle ve mevcut bulunan iletişim olanaklarının kullanımıyla bir işlevsel birimin bakımının yapılması. NOT: Bu bağlamda sözü edilen iletişim, işlevsel birimin özellikleri içerisinde bulunan yerel ağ bağlantısı ile iletişimi içermez.

remote operations service element: *uzaktan işlemler hizmet öğesi*, [26.05.05], İşlemleri uzaktan başlatmak ve denetlemek için genelleştirilmiş olanak sağlayan uygulama hizmet öğesi.

rendering: *betimleme*, [13.02.21], Bir görüntünün geometrisini, rengini, temel yapısını, parlaklığını ve diğer niteliklerini bir ekran görüntüsüne dönüştürme.

reorganization: *yeniden düzenlenme*, [17.08.20], İçerdiği gerçek veri yapılarına göre ya da gerçek veri yapılarına daha iyi uyumunu sağlamaküzere bir veri tabanının depolama düzenlemesinin değiştirilmesi. NOT: Yeniden düzenleme, veriye erişimi hızlandırmak veya depolama cihazının daha etkin kullanılmasını temin etmek amacı ile yapılabilir.

repeat until statement: *repeat until deyimi*, [15.05.22], *bkz. until statement*

repeat while statement: *repeat while deyimi*, [15.05.21], *bkz. do while statement*

repeater: *tekrarlayıcı*, [25.01.10], Bir yerel alan ağı içinde, veri istasyonları arasında iletişim sınırını genişletmek ya da iki bölüm arasında bağlantı yapmak için sinyalleri yükselten ve yeniden üreten cihaz.

repetitive addressing: *yinelemeli adresleme*, [07.09.20], Bir komut işleminin yürütülen son komutun işlenenlerini gösterdiğinin anlaşıldığı örtük adresleme metodu.

repetitive operation: *tekrarlamalı işlem*, [19.02.08], Başlangıç koşullarının ve diğer parametrelerin sabitlenmiş birleşimi ile bir eşitlik kümesinin çözümünün otomatik olarak tekrarlanması. NOT: Tekrarlamalı işlem, genellikle sabit bir çözümün gösterilişine izin vermek için kullanılır. Ayrıca bir ya da daha fazla parametrenin dışarıdan değiştirilmesine ya da bu parametrelerinin en iyileştirilmesine olanak sağlamak amacıyla da kullanılır.

replace: *değiştirme*, [23.04.11], Kullanıcının, mevcut metnin belirlenen bir

parçası yerine yeni bir metin koymasına olanak sağlayan işlev ya da mod.

replay: *yeniden oynatma*, [07.07.13], Giriş verisinin yakalandığı ve çözümleme amacıyla kontrollü koşullar altında programın yürütülmesine yol açacak şekilde programa yeniden verilebildiği teknik.

reply: *yanıtlamak*, [32.06.02], (f.) Alınan bir iletiye yanıt olarak bir ileti oluşturmak ve iletiyi göndereni alıcı olarak atamak.

report: *rapor (Elektronik postada)*, [32.03.10], Bir iletinin veya sorgulamanın aktarılma durumuna ait gelişmeyi veya sonucu gösteren ve ileti aktarma sistemi tarafından üretilen bilgi nesnesi. NOT: Bir rapor bir iletinin veya sorgulamanın dağıtılma veya dağıtılmama durumunu gösterebilir.

reproducer (card): *kart çoğaltıcı*, [12.06.27], *bkz. (card) reproducing punch*

reproducing punch (card): *kart çoğaltıcı*, [12.06.27], Okunan delinmiş kart üzerindeki verinin tümünü ya da bir kısmını kopyalayarak bir başka delinmiş kart üzerine basan aygıt.

repudiation: *reddetme*, [08.06.25], Haberleşmenin tamamına veya bir kısmına katılan varlıkların birinin haberleşmeyi reddetmesi. NOT: Tekniklerin ve mekanizmaların açıklamalarında “reddetme” terimi, haberleşmeye katılan varlıklardan hiç birinin katılımını reddedemeyeceği anlamında kullanılır.

request primitive: *talep temel ögesi*, [26.03.16], Bir yordamı çağırmak amacı ile bir hizmet kullanıcısı tarafından yayımlanan temel öge. NOT: Şekil 26-3’e bakınız.

required hyphen: *zorunlu kesme*, [23.04.25], Bir kelimenin ya da ifadenin

satır içindeki konumundan bağımsız olarak, yazımı için gerekli olan kısa çizgi. NOT: Zorunlu kesmeler kaldırılamazlar.

required page break: *zorunlu sayfa kesme*, [23.06.25], *bkz. hard page break*

requirement: *gereksinim*, [20.01.02], Sistemin sağlamak zorunda olduğu gerekli şart.

requirement specification language: *gereksinim belirtim dili*, [07.01.35], Özel dil yapıları ve bazen donanım gereksinimleri ya da yazılım gereksinimleri ya da her ikisini de geliştirmek, çözümlmek ve dökümanete etmek için doğrulama protokolleri olan belirtim dili.

requirements analysis: *gereksinim analizi*, [20.02.04], Bir sistemin tanımını oluşturmak için kullanıcı gereksinimlerinin sistemli bir şekilde incelenmesi.

rescue point: *geri alma noktası*, [07.06.32], *bkz. restart point*

reserved word: *ayrılmış kelime*, [15.01.05], Bir programcı tarafından yeniden tanımlanamayan önceden ayrılmış bir tanıtıcı. NOT: Tüm programlama dilleri ayrılmış kelimelere sahip değildir.

reset mode: *başlangıç koşulu modu*, [19.02.03], *bkz. initial condition mode*

resident: *kalıcı*, [07.05.24], (s.) Ana bellekte yer alan programlar, bölümler ya da verilere ait.

resident: *yerleşik*, [10.02.16], (s.) Belirli bir bellek aygıtında kalıcı olarak bulunan bilgisayar programları ile ilgili.

resident control programme: *yerleşik kontrol programı*, [10.02.17], *bkz. nucleus*

resident program: *kalıcı program*, [07.05.25], Saklama aygıtının belirli bir alanında kalan program.

residual data: *artık veri*, [08.06.15], Bir veri ortamında bir dosyanın veya dosya parçasının silinmesinden sonra arta kalan veri. NOT: Artık veri, veri ortamının temizliği yapılana kadar geri getirilebilir şekilde yerinde kalabilir.

resilience: *bozulmaya dayanıklılık*, [14.04.06], *bkz. fault tolerance*

resize: *yeniden boyutlandırmak*, [13.05.24], (f.) Bir görüntü yüzeyi üzerindeki elemanların boyutlarını veya koordinatlarını değiştirmek.

resolver: *çözücü birim*, [19.01.17], Örnekse giriş değişkeni, bir noktanın kutupsal koordinatları ve örnekse çıkış değişkeni ise aynı noktanın kartezyen koordinatları olduğu ya da örnekse giriş değişkeninin bir noktanın kartezyen koordinatları ve örnekse çıkış değişkeninin aynı noktanın kutupsal koordinatları olduğu işlevsel birim. NOT: Bir çözücü birim, PR (Kutupsal - Kartezyen) ya da RP (Kartezyen - Kutupsal) olarak iki sınıfa ayrılabilir.

resource: *kaynak*, [01.01.23], İstenen işlemleri gerçekleştirmek için gerek duyulan veri işleme sisteminin herhangi bir elemanı. ÖRNEK: Saklama cihazları, giriş-çıkış birimleri, bir veya daha fazla işleme birimleri, veriler, dosyalar ve programlar.

resource allocation: *kaynak atama*, [10.01.07], İşlerin gerçekleştirilmesi için bir bilgisayar sistemi imkanlarının tahsis edilmesi. ÖRNEK: Ana belleğin, giriş-çıkış birimlerinin, kütüklerin tahsis edilmesi.

response primitive: *tepki temel ögesi*, [26.03.18], Aynı hizmet erişim noktasındaki işaret temel ögesi tarafından önceden başlatılan bir

yordamın tamamlandığını göstermek için bir hizmet kullanıcısı tarafından yayımlanan temel öge. NOT: Şekil 26.3'e bakınız.

response time: *yanıt süresi, tepkime süresi*, [10.01.12], Bir bilgisayar programında bir isteme veya soruşturma sonucuyla cevaplamanın başlangıcı arasında geçen süre.

response time window: *tepki süresi penceresi*, [25.03.13], Bir andaç – veri yolu ağında, bir veri istasyonunun bir ortam erişim denetim çerçevesini iletmesi ve bir tepki için beklemesi kadar süreye eşit denetimli zaman aralığı.

response window: *tepki süresi penceresi*, [25.03.13], *bkz. response time window*.

restart: **1.** *yeniden başlatmak*, [07.06.31], (f.) Bir denetleme noktasında kaydedilen veriyi kullanarak bir programın yürütülmesini devam ettirmek. **2.** *yeniden başlatma*, [17.08.16], (*Veri tabanlarında*) Bir hata düzeltme işleminden sonra veri tabanı yönetim sisteminin başlatılması.

restart point: *yeniden başlatma noktası*, [07.06.32], Bir programdaki, bir kesme noktası ya da denetleme noktasında kesildikten sonra yürütmenin devam ettiği nokta.

restructuring: *yeniden yapılandırma*, [17.08.19], Bir veri tabanının kendisi ile ilgili yeniden düzenlenmesini ihtiva eden bilgi sisteminin gerçek durumuna göre mantıki yapısının değişmesi.

result: *sonuç*, [02.10.03], Bir işlemin kullanılmasıyla elde edilen veri elemanı.

retention period: *alıkoyma süresi*, [12.04.11], Bir veri ortamı üzerinde bulunan verinin korunması için gereken zaman uzunluğu.

retrieval: *geri alım*, [32.04.18], (*Elektronik postada*) Bir ileti veya raporun kullanıcının ileti deposundan çıkarılması ve kullanıcının kullanıcı temsilcisine gönderildiği aktarma adımı. NOT: Bu kullanıcı gerçek bir kullanıcıdır.

retrospective trace: *geriye dönük izleme*, [07.06.10], Bir programın yürütülmesinden sonra yürütme esnasında kaydedilmiş geçmiş verisinden üretilen izleme. NOT: Geriye dönük izleme yürütme esnasında toplanarak üretilen yürütme izlemeye göre farklılık gösterir.

return: *geri dönmek, geri döndürmek*, [15.05.07], **1.** (f.) Çağırın programa bir atlamaya sebep olan bir geri dönüş deyimini uygulamak. **2.** [15.05.08], Bir geri dönüş deyimini uygulandığında zaman çağırın programa bir değer sağlamak.

return statement: *geri dönüş deyimini*, [15.05.06], Bir program parçasında bir uygulama sırasının (veya muhtemel birkaç uygulamanın) sonunu tasarlayan ve çağırın program içindeki belirli bir noktaya bir atlayışa sebep olan ve muhtemelen çağırın program parçası için bir sonuç sağlayan bir dil yapısı.

return-to-reference recording: *referansa-dönüslü kaydetme*, [12.03.15], Bellek hücresinin bir kısmının sıfır ve birleri göstermek için miknatıslanma örüntülerinin kullanılması ve hücrenin kalan kısmının bir referans koşul belirtmek amacıyla miknatıslandırılması yöntemiyle ikili karakterlerin manyetik kaydedilmesi.

return-to-zero recording: *sıfıra-dönüslü kaydetme*, [12.03.19], İçerisinde, referans koşulun miknatıslanma yokluğu olduğu referansa-dönüslü kaydetme türü.

reverse clipping: *tersine kesme*, [13.05.55], Verilen bir maskenin içinde yer alan görüntü elemanlarının tamamının gizlenmesi.

reverse find: *geriye doğru arama*, [23.04.15], *bkz. backward search*

reverse LAN channel: *geri aktaran LAN kanalı*, [25.03.04], *bkz. backward LAN channel*

reverse Polish notation: *ters Polish notasyonu*, [02.08.03], *bkz. postfix notation*.

reverse search: *geriye doğru arama*, [23.04.15], *bkz. backward search*

reverse video: *ters görüntü*, [13.04.18], Genellikle önemini belirtmek amacı ile bir görüntünün veya görüntü parçasının ön ve arka plandaki renklerinin veya gölgelerinin ters çevrilerek yeniden düzenlenmesi.

rewind: *geri sarmak*, [12.01.07], (f.) Mıknatıslı ya da delikli bir şeridi başlama konumuna geri getirmek.

right aligned: *sağa yanaşık*, [23.06.14], Sağ kenar boşluğuna hizalanmış olan fakat sol kenar boşluğuna hizalanması gerekmeyen metne ait.

right-adjusted: *sağa yanaşık*, [23.06.14], *bkz. right aligned*

right-hand side: *sağ taraf*, [28.02.28], Bir "eğer-ise" kuralının "ise" parçasındaki gerçekler ya da deyimler kümesi.

right-justified: *sağa yanaşık*, [23.06.14], *bkz. right aligned*

right-justify: *sağa ayarlamak*, [06.06.07], (f.) Sağa doğru ayarlamak..

ring: *halka*, [04.08.03], [18.03.01], *bkz. circular list*.

ring latency: *halka gecikme süresi*, [25.04.03], Bir halka ağında, bir sinyalin halka etrafında bir defa yayılması için gereken zaman. NOT: Halka gecikme süresi, saplama kabloları ve ilâveten andaç-halka ağına bağlı olan her veri

istasyonundaki yayılma gecikmelerinin toplamını da kapsayan halka ortamı boyunca bir sinyal yayılma gecikmesini içerir ve veri iletme hızı ile ilgilidir.

ring network: *halka ağ*, [18.03.01], Her düğümün kendisine bağlı sadece iki dalı olan ve bu iki dalın bir ara düğüm olduğu ağ. NOT: Şekil 18.3'e bakınız.

rise time: *yükselme süresi*, [21.03.20], Yaklaşık bir basamak işlevi içinde, bir sinyalin belirlenmiş düşük değerden belirlenmiş yüksek değere değişmesi için gerekli olan süre. NOT: Bu değerler, genellikle basamak yüksekliğinin %10'u ve %90'ıdır.

risk: *risk*, [08.05.09], Belirli bir tehdidin bir veri işlem sisteminin belirli bir kırılganlığından istifade etme ihtimali. NOT: Şekil 8.1'e bakınız.

risk acceptance: *risk kabulü*, [08.01.25], Genellikle teknik veya mali nedenlerle, belirli bir risk derecesini kabul edecek yönetim kararı.

risk analysis: *risk analizi*, [08.01.24], Bir veri işlem sisteminin sahip olduğu değerlerini, bunlara yönelik tehditleri ve bu tehditlere karşı sistemin kırılganlığını tanımlamak için sistematik bir metod.

risk assessment: *risk değerlendirmesi*, [08.01.24], *bkz. risk analysis*.

RJE: *RJE*, [10.04.03], *bkz. remote job entry*

robot: *robot*, [24.04.02], Otomatik denetim altında manipulasyon ya da hareket eylemlerini gerçekleştirmek üzere tasarlanmış, genellikle programlanabilen bir mekanik aygıt.

robot system: *robot sistemi*, [24.04.04], Robot donanımı ve yazılımını da içeren, kollarından, güç kaynağından, denetim sistemlerinden, son etkileyicilerden, robotun etkileşimde olduğu her malzeme

ve robotu işletmek ve gözlemlemek için kullanılan tüm haberleşme ara yüzlerinden meydana gelen üretim hücresi.

robotic system: *robot sistemi*, [24.04.04], *bkz. robot system*

robotics: 1. *robotbilim tekniği*, [01.06.13], Robotları tasarımı, yapma ve kullanmayı içine alan teknikler. 2. *robotik*, [24.04.01], Robotların tasarımı, gerçekleştirilmesi ve kullanılmasıyla ilgilenen mühendislik dalı.

roll in: *ana belleğe taşımak*, [10.05.08], (f.) Önceden yardımcı belleğe taşınmış veri kümelerini ana belleğe yeniden aktarmak.

roll out: *yardımcı belleğe taşımak*, [10.05.07], (f.) Ana belleği başka bir kullanım için boşaltma amacıyla, ana bellekten yardımcı belleğe, çeşitli ölçülerdeki bilgisayar programları veya dosyalar gibi veri kümelerini aktarmak.

rolling: *dürme*, [13.05.57], Yukarı veya aşağı yönde sınırlı kaydırma.

rollover windowing: *pencere kademelendirme*, [13.05.44], *bkz. window cascading*

ROM: [12.02.13], *bkz. read-only memory*

root compiler: *kök derleyici*, [07.04.41], Yalnızca bir ara dile derleme yapan derleyici. NOT: Bir kök derleyici bir kod üretici ile birleştirildiğinde tam bir derleyici olur.

root node: *kök düğüm*, [17.05.05], Üst düğümü olmayan düğüm.

ROSE: *ROSE*, [26.05.05], *bkz. remote operations service element*

rotation: *döndürme*, [13.05.25], (*Bilgisayar grafiğinde*) Bir nesnenin sabit bir eksen etrafında dönmesini temsil

etmek amacı ile görüntü elemanlarının düzenlenmesi.

rotational delay: *dönme gecikmesi*, [12.02.34], Bir doğrudan erişim aygıtının okuma/yazma kafasının, verilen adres ya da anahtara göre kaydın iz üzerindeki yerini bulması için gereken süre.

rotational position sensing: *dönüşsel konum algılama*, [12.02.35], Okuma ve yazma için uygun olan mevcut konumu göstermek amacıyla bir disk konumunu sürekli olarak izlemek için kullanılan teknik. NOT: Bu teknik uygun senkronizasyon sinyalleri ile okuma/yazma kafasının konumunun sürekli olarak karşılaştırmasını kullanır.

rote learning: *ezbere öğrenme*, [31.03.02], Sağlanan bilgiden herhangi bir anlam çıkarma işlemi yapılmaksızın doğrudan yeni bilgi edinmeyi içeren öğrenme stratejisi. NOT: Ezbere öğrenme, verilen kavramın tanımlarını doğrudan ezberlemeyle öğrenmeyi ve programlanarak öğrenmeyi içerir.

round: *yuvarlatmak*, [02.09.04], (f) Basamaklı gösterimde en sağdaki bir veya daha fazla sayıyı atlamak veya çıkarmak ve belirlenmiş bir kurala göre elde bulunan kısmı ayarlamak. NOT 1: Yuvarlatmanın amacı sayının duyarlılığını sınırlamak veya sayıdaki karakter sayısını azaltmak ya da her ikisini yapmaktır. NOT 2: Yuvarlatmanın en genel aritmetik şekilleri aşağıya yuvarlatma, yukarıya yuvarlatma ve yuvarlatmadır.

round down: *aşağıya yuvarlatmak*, [02.09.05], (f.) Eldeki sayı kısmına hiç ayarlama yapmadan yuvarlatma. ÖRNEK: 12.6374 ve 15.0625 sayıları iki ondalık aşağı yuvarlatıldığında; 12,63 ve 15,06 olurlar. NOT 1: Sayı aşağı yuvarlatılırsa gerçek değeri küçülür. NOT 2: Aşağı yuvarlatma bir çeşit kesmedir.

round down function: *aşağı yuvarlama işlevi*, [22.03.34], Bir hesaplamanın sonucundaki en az anlamlı basamağın ilerisindeki bütün basamakların atılmasını sağlayan işlev.

round off: *şartlı yuvarlatma*, [02.09.07], (f) Yalnız çıkarılan sayının en soldaki rakamı basamağın yarısından büyük veya eşitse, elde bulunan sayının en sağındakine 1 ekleyerek ve gerekli taşımalar yapılarak kısmi ayarlama ile yuvarlatma. II -Şartlı Yuvarlatma kalan sayının en sağındaki rakama 1 ekleyerek ve gerekli taşımaları yaparak kısmi ayarlama ile yuvarlatma aşağıdaki koşullardan biri sağlanırsa yapılabilir. - Atılan sayının en soldaki rakamı basamağın yarısından büyük olduğunda; -Atılan sayının en soldaki rakamı basamağın yarısına eşit ve izleyen bir ya da daha fazla sayı sıfırdan büyük olduğunda, -Atılan sayının en soldaki rakamı basamağın yarısına eşit, izleyen bütün rakamlar sıfıra eşit, ve kalan en sağdaki rakam tek olduğunda. ÖRNEK: 12.6375 ve 15.0625 üç ondalık basamağa yuvarlatıldığında 12,638 ve 15.062 olurlar. NOT: Bu tanımda tek yerine çift kullanılabilir.

round up: *yukarıya yuvarlatma*, [02.09.06], (f) Yalnız bir veya daha fazla sıfır olmayan sayı çıkarılırsa, en soldaki sayıya 1 eklenerek kalan sayı kısmını ayarlama ve gerekli taşımaları yürütme. ÖRNEK: 12,6374 ve 15,0625 sayıları iki ondalık basamağa yuvarlatıldığında 12,64 ve 15,07 olur. NOT: Bir sayı üste yuvarlatıldığında gerçek değeri büyür.

rounding: *yuvarlama*, [22.03.32], *bkz. round-up function*

rounding error: *yuvarlama hatası*, [02.06.16], Yuvarlamadan kaynaklanan hata.

round-off function: *yuvarlama yapmama işlevi*, [22.03.33], Gerekli taşıyıcıları ile birlikte bir hesaplama, en

yüksek ondalık nokta yerinden sonraki yerleri sıfırdan büyük bir değere sahip olduğunda, sonucundaki en az anlamlı bit hanesine bir sonraki basamağın değeri 5 ya da yukarısı olduğu yerde bir (1) eklenmesini, bir sonraki basamağın değeri 4 ya da aşağısında bir değer olduğu yerde en az anlamlı basamağın aynen kalmasını sağlayan işlev.

round-trip propagation time: *çift yönlü yayılma zamanı*, [25.02.12], Bir bitin veri yolu ağında en uzak iki veri istasyonu arasında gitmesi için gerekli olan zamanın iki katı. NOT: Taşıyıcı dinleyen kullanan bir ağda, her çerçeve yeterince uzun olmalı ki bu çerçeve iletilmekte iken bir çarpışma sinyali iletilen istasyon tarafından algılanabilsin. Böylece, çerçevenin asgari uzunluğu çift yönlü yayılma zamanı tarafından belirlenir.

round-up function: *yukarı yuvarlama işlevi*, [22.03.32], Gerekli taşıyıcılar ile birlikte bir hesaplama, en yüksek ondalık nokta yerinden sonraki yerleri sıfırdan büyük bir değere sahip olduğunda, sonucundaki en az anlamlı bit hanesine bir (1) eklenmesini sağlayan işlev.

router: *yönlendirici*, [18.02.11], Bir veya daha fazla bilgisayar ağı arasında bir yol tesis eden fonksiyonel birim. NOT: OSI (açık sistem ara bağlantıları) modeline uyan bilgisayar ağlarındaki bir yönlendirici, ağ katmanında çalışır.

routine: *yordam*, [01.05.04], Sıkça kullanılan veya bazı genellemeleri ihtiva eden bir program veya program parçası.

row pitch: *satır aralığı*, [12.01.21], Üzerinde kayıt bulunan veri ortamı üzerinde bulunan iz boyunca bitişik iki şerit satırı arasındaki uzaklık.

RPS: [12.02.35], *bkz. rotational position sensing*

RTSE: [26.05.06], *bkz. reliable transfer service element*

rubberbanding: *lastikle bantlama*, [13.05.14 Nesneleri veya noktaları birbirine bağlayan çizgileri uzatma, yeniden boyutlandırma veya yeniden yönlendirme yoluyla diğer noktalar veya nesneler ile bağlanabilirliğini muhafaza eden bir tarzda bir nesneyi veya bir noktayı hareket ettirme işi.

rule matching: *kural eşleştirme*, [28.03.21], Bir amacın ve verilen bir problemin öğelerinin, dayanakları doğru olan eğer-ise kuralları dizisinin basamaklanmış uygulanmasıyla eşleştirilmesi.

rule-based synthesis: *kural tabanlı sentezleme*, [29.03.07], Sesli tanımlamanın bir kurallar kümesi yoluyla konuşma ürün modeli parametrelerine dönüştürülmesine dayalı konuşma sentezleme metodu.

rule-based system: *kural tabanlı sistem*, [28.04.14], Verilen yordamları izleyerek bir gerçekler kümesine bir eğer-ise kuralları kümesini uygulama yoluyla sonuçlar çıkaran bilgi tabanlı sistem.

ruler line: *cetvel satırı*, [23.06.19], Sağ ve sol sayfa boşluğu ile herhangi bir sekmenin (tab) ayarlandığı yeri gösteren satır.

run: *çalıştırma*, [10.02.06], [10.02.07], **1.** (İş) Bir veya daha fazla işin yürütülmesi. **2.** (Program) Bir veya daha fazla programın yürütülmesi.

run duration: *çalışma süresi*, [07.06.03], *bkz. execution duration*

run stream: *geçiş akışı*, [10.02.08], *bkz. job stream*

run time: *çalışma zamanı*, [07.06.02], *bkz. execution time*

run-length encoding: *çalışma-süresi kodlama*, [13.02.03], Her birinin eşit değerli elemanlar dizisinin uzunluğunu

temsil ettiği sayı serisi türünden tanımlanan bir sayısal veri akımının kodlanması. **ÖRNEK:** Aynı gri gölgeye sahip olan bir satır içindeki her görüntü ögesi sırasının bir büyüklük değeri ve uzunluk değeri olarak gösterildiği sayısal kodlama. **NOT:** Çalışma-süresi kodlamanın amacı depolama ve/veya iletim gereksinimlerini azaltmaktır.

running: *çalışıyor (Niteleyici)*, [07.10.07], Görevin o anda bir işlemciye atandığı bir yürütülebilir görevin görev durumuna ait. **NOT:** Şekil 7.7'ye bakınız.

running foot: *sayfa altlığı*, [23.06.10], *bkz. footer*

running head: *sayfa başlığı*, [23.06.09], *bkz. page header*

running time: *yürütme süresi*, [07.06.03], *bkz. execution duration*

RZ: [12.03.19], *bkz. return-to-zero recording*

Ss

safety ring: *güvenlik halkası*, [12.04.03], *bkz. write-enable ring*

sample: *örneklemek*, [02.09.11], (f) Düzenli veya düzensiz aralıklardaki belirli değerler için, tanım kümesinden bir fonksiyonun değerlerini elde etmek. NOT: Bu terimin diğer anlamları belirli alanlarda kullanılabilir, örneğin istatistikte.

sample-hold device: *örnek ve tut cihazı*, [21.03.09], Bir örnek sel sinyalin anlık değerini algılayan ve hafızasında tutan aygıt.

sanitizing: *arındırma*, [08.06.14], Bir dokümanın hassasiyetini azaltmak üzere içindeki hassas bilgilerin kaldırılması.

SAP: *hizmet erişim noktası*, [26.03.02], *bkz. service access point*

save: *saklama*, [23.04.02], Kullanıcının, bir dosyayı bir veri ortamına depolamasına, böylece dosyanın içeriğine kalıcı değişiklikler yapmasına olanak sağlayan mod ya da işlev.

scaffolding: *destek öğeleri*, [07.11.02], Son üründe bulunması amaçlanmayan, yazılım geliştirme ve test işlemlerini desteklemek için tasarlanmış programlar ve veri. ÖRNEKLER: İşlevsiz alt programlar ve dosyalar, test örneği üreticileri, yazılım izleyiciler, koçanlar.

scalar: *skalar*, [02.02.05], Yalnızca bir değerle tanımlanan büyüklük.

scalar type: *skalar türü*, [15.04.04], *bkz. simple type*

scale: *ölçeklemek*, [02.09.08], (f) Bir büyüklüğün gösterilişini değiştirmek için başka birimlerle göstererek, değer kümesini belirlenmiş bir değer kümesine getirmek.

scale factor: *ölçek çarpanı*, [02.09.09], Ölçeklemede çarpan olarak kullanılan sayı. ÖRNEK: 1/1000 ölçek çarpanı - 1 ve +1 aralığını kapsamı açısından; 856, 432, -95 ve -182 değerlerini ölçeklemeye uygundur.

scale multiplier: *katsayı birimi*, [19.01.05], *bkz. coefficient unit*

scaling: *ölçeklendirme*, [13.05.22], (bilgisayar grafiklerinde) Bir görüntünün parçasını veya tamamını bir veya daha fazla eksen boyunca orantılı olarak daraltma veya genişletme. NOT: Ölçeklendirmenin her yönde aynı faktör ile uygulanması zorunlu değildir.

scaling factor: *ölçekleme çarpanı*, [02.09.09], *bkz. scale factor*.

scan line: *tarama çizgisi*, [13.02.35], Sıralı olarak taranan görüntü elemanlarının tipik bir yatay düzenlemesi.

scanner: *tarayıcı*, [12.08.05], Özel bir görüntüyü parça parça inceleyen ve görüntü ile ilgili sayısal ya da örnek sel sinyaller üreten aygıt.

scanning: *tarama*, [06.04.07], Verinin sistematik olarak araştırılması.

scanning line: *tarayıcı çizgi*, [13.02.35], *bkz. scan line*

scavenge: *deşelemek*, [08.05.32], (f) Hassas bilginin elde edilmesi için işe yaramayan kalıntı verinin yetkisiz olarak araştırılması.

scenario: *senaryo*, [28.02.15], *bkz. script*

scene: *görünüm*, [13.01.13], Nesnelerin gerçek hayata göre düzenlenmesi.

scene: *sahne*, [28.02.19], (*Yapay zekada*) Senaryo tabanlı bilgi gösteriminde, olayların ve eylemlerin kışeleştirilmiş bilinen bir sırası. NOT: Bir lokanta senaryosunda, aşağıdaki sahnelerle karşılaşılabilir: Girme, sipariş verme, yeme, ödeme ve ayrılma.

schedule: *iş planlamak*, [10.02.05], (f.) Sevkedilecek işleri veya görevleri seçmek. NOT: Bazı işletim sistemlerinde, giriş-çıkış işlemleri gibi çalışmanın diğer birimleri de programa konulabilir.

scheduled maintenance: *planlanmış bakım*, [14.03.05], Belirli bir zaman planına göre yürütülen koruyucu bakım. NOT: Zaman planı; geçen zamana, işletim süresine ya da kullanım sayısına göre belirlenir.

schema: *şema*, 1. [17.01.02] Belirli bir hususa ait olan bir veri tabanı yapısının tam bir tarifi. 2. [28.02.07], (*Yapay zekada*) Basit bir kavram, varlık ya da nesne sınıfını hakkındaki bilginin olası kullanımları yoluyla temsil etmek için bir biçimsellik. NOT: Bir şema bir kavramı kullanan yolları gösterir, kavramın tipik örneklerini tanımlamaz.

scientific visualization: *bilimsel görselleştirme*, [13.01.07], Bilgisayar grafiklerinin ve görüntü işleminin insan anlayışını desteklemek için nesnelerin

veya işlemlerin özelliklerini veya modelleri sunmak amacıyla kullanılması. ÖRNEK: Bir tümörün manyetik rezonans taramalarının birleşimiyle oluşturulan ekran görüntüsü; sıcaklık derecesi bilgilerini gösteren bir gölün üst ve kenar görüntüleri; kalpteki iki boyutlu elektrik dalgaları modeli.

scope: *bir bildirimin kapsamı*, [15.02.06], İçinde bildirimin geçerli olduğu program parçası.

scope of declaration: *kapsam*, [15.02.06], *bkz. scope*

scramble: *kariştirmek*, [09.05.07], (f) İletimi veya kaydetmeyi kolaylaştırmak için bir sayısal sinyali, aynı anlama ve aynı bit hızına sahip olan sözde rasgele bir sayısal sinyale çevirmek. NOT: Kariştirme uzun bir sıra şeklinde verilen "1" ve "0"ın aktarılmasından meydana gelebilecek problemlere engel olur.

screen: *ekran*, [13.04.03], Görüntülerin sürekli olmayacak şekilde üzerinde görünebileceği görüntü yüzeyi.

screen editor: *ekran düzenleyici*, [23.05.03], Ekranda metni görüntüleyen ve satır numaralarından bağımsız olarak imleç pozisyonunu kullanarak karakter dizilerinin düzenlenmesine olanak sağlayan metin düzenleyici.

script: *senaryo*, [28.02.15], Bilinen varlıklar arasında ilişkilerin sonuçlarını belirlemek için önceden belirlenmiş olaylar dizisini kullanan bilgi gösterimi. NOT 1: Bir olay, sahneler, ayarlamalar, konuya ait roller ve destekler aracılığıyla temsil edilir. NOT 2: Bir senaryo, veri yönelimli olan ve zaman içindeki bir noktaya karşılık gelen bir çerçevenin aksine olay yönelimlidir.

scrolling: *kaydırma*, [23.03.01], Bir ekran ya da pencerenin sınırları içinde görünmeyen verileri görmek için, bir

görüntünün dikey ya da yatay olarak hareket ettirilmesi.

scroll bar: *kaydırma çubuğu*, [13.05.58], Kaydırma işlemini kontrol etmek veya verilerin ya da hâlihazırda gösterilen görüntünün sınırını belirlemek için kullanılan ve bir ekranın veya pencerenin herhangi bir kenarında yer alan çubuk.

scroll box: *kaydırma kutusu*, [13.05.59], Bir penceredeki verilerin ya da hâlihazırda gösterilen görüntünün göreceli konumunu gösteren kaydırma çubuğu üzerinde taşınabilir alan. NOT: Düşey kaydırma kutusu aynı zamanda "asansör" olarak da adlandırılır. Yatay kaydırma kutusu aynı zamanda "kaydırma kutusu" olarak da adlandırılır.

scrolling: *kaydırma*, [13.05.56], (*bilgisayar grafiklerinde*) Pencerenin bir kenarında yeni bilgi gözükürken eski bilginin karşı kenarda kaybolduğu bir tarzda pencere içindeki görüntü elemanlarının genellikle yatay veya düşey hareketi.

SD system: *SD sistem*, [29.02.16], *bkz. speaker-dependent system*

SDU: *hizmet veri birimi*, [26.03.07], *bkz. service data unit*

search: *arama*, [06.04.01], Bir öge ya da ögeler kümesi içerisinde, verilen bir özelliğe sahip ögelerin araştırılması.

search: *arama*, [23.04.12], (*Metin işlemede*) Kullanıcının; özel karakter dizileri, gömülü komutlar ya da metin içinde özel nitelikli karakterler gibi ögelerin konumlarını bulmasına olanak sağlayan işlev ya da mod.

search and replace: *arama ve değiştirme*, [23.04.13] Kullanıcının, özel karakter dizileri, gömülü komutlar ya da metin içinde özel nitelikli karakterler gibi ögelerin konumlarını bulmasına ve bunların tamamının ya da bir kısmının

verilen bir metin ile yer değiştirmesine olanak sağlayan işlev ya da mod. NOT: Bu işlev ya da mod tüm metin boyunca ya da metnin bir parçası üzerinde gerçekleştirilir.

search cycle: *1. arama çevrimi*, [06.04.02], Bir arama işleminde, her bir veri ögesi için yinelenen işlemler dizisi. *2. arama anahtarı*, [06.04.03], Veri erişimi için kullanılan anahtar.

search space *arama uzayı*, [28.03.11], Problem çözmede, başlangıç durumlarından amaç durumlarına götüren olası adımlar kümesi.

search time: *arama süresi*, [12.02.34], *bkz. rotational delay*

search tree: *arama ağacı*, [28.03.23], Bulunan düğümler ve elde edilen sonuçlar için yapılan bir aramada uygulanan çeşitli kuralları dikkate alan ağaç benzeri çizge.

secondary index: *ikincil indeks*, [17.08.10], İkincil anahtarlar için indeks.

secondary key: *ikincil anahtar*, [17.03.12], Esas anahtar olmayan, fakat bir erişim indeksi olarak tutulan ve birden fazla kaydı belirten anahtar.

secondary recipient: *ikincil alıcı*, [27.01.16], *bkz. copy recipient*

secondary station: *İkincil istasyon*, [09.06.42], Üst seviyede veri bağlantı kontrolünde, birincil istasyondan talimat verildiği şekilde veri bağlantı kontrol fonksiyonlarını gerçekleştiren, aldığı komutları yorumlayan ve iletilecek cevapları üreten bir veri istasyonunun parçası.

second-generation language: *ikinci nesil dil*, [07.01.10], Makro komutlar gibi daha yüksek düzey dil yapılarını içerecek şekilde bir birinci nesil dili genişleten programlama dili.

secret key: *gizli anahtar*, [08.03.14], Sınırlandırılmış sayıda ilgili kişi tarafından şifreleme ve şifre çözme için kullanımı amaçlanmış anahtar.

sector: *sektör*, [12.05.02], Bir manyetik tambur ya da manyetik diskin üzerinde bulunan önceden belirlenmiş açılı ve adreslenebilen iz ya da bant parçası.

sector alignment: *sektör hizalaması*, [08.08.10], Sektörlerin izden ize uygun olarak konumlandırılıp konumlandırılmadıklarını kontrol ederek diskin yetkisiz bir kopya olup olmadığını belirleyen, kopya korumasına ait bir teknik.

secure access management service: *güvenli erişim yönetim hizmeti*, [32.06.15], İleti işleme sisteminin kaynaklarının yetkisiz kullanımına karşı koruma sağlayan hizmet.

security audit: *güvenlik denetlemesi*, [08.01.05], Tesis edilen güvenlik politikası ve kullanılabilir işlemlerle uygunluğu kesinleştirmek, güvenlik ihlallerini tespit etmek, kontrol, güvenlik politikası ve işlemlerde belirlenmiş değişikliklerle ilgili tavsiyelerde bulunmak ve sistem kontrollerinin yeterliliğini denemek için veri işleme sistem kayıtlarının ve faaliyetlerinin bağımsız olarak gözden geçirilmesi ve tetkik edilmesi.

security category: *güvenlik sınıfı*, [08.02.03], Veriye yalnızca hiyerarşik güvenlik sınıflandırması ile erişim kontrolünden daha dikkatli erişim kontrolü için kullanılan, hassas bilginin hiyerarşik olmayan gruplandırması.

security classification: *güvenlik sınıflandırması*, [08.02.01], Veri veya bilginin erişimine karşı belirli bir koruma derecesinin ve bu koruma derecesinin gösteriminin belirlenmesi. ÖRNEK: “Çok gizli”, “gizli”, “özel”.

security clearance: *güvenlik erişim yetkisi*, [08.01.19], Bir kişiye, belirli bir güvenlik seviyesinde veya altında veri veya bilgiye erişim izninin verilmesi.

security filter: *güvenlik süzgeci*, [08.06.26], Sistemden geçen veri üzerinde bir güvenlik politikasını uygulayan güvenilir bir bilgisayar sistemi.

security level: *güvenlik seviyesi*, [08.01.20], Bir nesnenin hassasiyetini veya bir bireyin güvenlik erişim yetkisini temsil eden, hiyerarşik güvenlik sınıflandırması ve güvenlik sınıflamasının bir birleşimi.

security policy: *güvenlik politikası*, [08.01.06], Bilgisayar güvenliğini sağlamak üzere benimsenen bir eylem plânı veya yöntemi.

seek time: *konumlandırma süresi*, [12.02.33], Bir doğrudan erişim aygıtının erişim kolunun uygun iz üzerinde konumlandırılması için gereken süre.

segment: *parça*, [07.05.20], (*Bilgisayar programlamada*) Programın tümünün ana bellekte kalıcı olmasına gerek kalmaksızın yürütülebilen program bölümü.

segmentation: *parçalama*, [07.05.19], Bir programın parçalarının gerektiğinde yardımcı bellekten ana belleğe yüklendiği bellek ayırma tekniği.

select statement: *seçme deyimi*, [15.05.31], Bir çağırın için veya bir çağırılan için alternatif akışları seçmelerine veya beklemlerine izin veren bir birleşik deyim.

selecting: *seçme*, [09.06.24], Veri almak için bir veya daha fazla veri istasyonunun talep edilme süreci. NOT: Genellikle çoklu bağlantı üzerinde kullanılırken, seçme iki nokta arasındaki bağlantı üzerinde kullanılır.

selection signal: *seçme sinyali*, [09.07.28], Bir anahtarlı ağda, bir çağrı işlemini tesis etmek için gerekli olan bilginin tamamını gösteren karakterler sırası.

selection: *seçme*, [17.04.10], Verilen ilişkinin niteliklerinin bir alt kümesini kullanarak yeni bir ilişki oluşturan ilişkisel cebir işlemi. ÖRNEK: "yazar" ve "başlık" niteliklerini bulunduran verilen bir "kitaplar" ilişkisi belirli bir yazar tarafından yazılan alt grubunun düzenlenmesidir.

selective dump: *seçici döküm*, [07.07.06], Yalnızca belirlenmiş saklama konumlarının dökümü.

selective-wait statement: *seçmeli bekleme deyimi*, [15.05.32], Kendi deyimler dizisini çalıştırmamasından önce giriş çağırma deyiminden bir çağrı için bekleyen seçme deyimi. Bir veya daha fazla işlemin sonucu olarak bir veri değerinin hesaplamasını tanımlayan bir dil yapısı. NOT: İşlemler hazır bilgiler, tanımlayıcılar veya işlev çağırımları olabilir.

self-contained database language: *kendi kendine yeterli veri tabanı dili*, [17.07.11], Veri tabanlarını kullanarak tam uygulama programları yazmak için yeterli olan ve böylece bir sunucu programlama dili içinde gerekli gömülü program gerektirmeyen veri tabanı dili.

self-learning: *kendi kendine öğrenme*, [31.01.03], Açık olarak dış bilgi sunumu olmaksızın, bir iç bilgi tabanından veya yeni girdi verisinden öğrenme.

self-organization: *kendi kendini düzenleme*, [34.03.09], Bir denetimsiz öğrenme sinir ağının giriş örüntülerinde bulunan özelliklere göre bağlantı ağırlıklarını ayarlama yeteneği.

self-organizing feature map: *kendi kendini düzenleyen özellik haritası*, [34.02.32], *bkz. self-organizing map*

self-organizing map: *kendi kendini düzenleyen harita*, [34.02.32], Genellikle iki boyutlu bir çıkış katmanından oluşan, kaynak düğümlerine tamamen bağlanmış ve rekabete dayalı öğrenmeyi kullanan kendi kendini düzenleyen ağ.

self-organizing network: *kendi kendini düzenleyen ağ*, [34.02.31], Kendi kendini düzenlenme yeteneği olan sinir ağı. NOT: Kendi kendini düzenleyen bir ağ çoğu kez beyin hücrelerinin kendilerini bir davranış biçimi veya modele göre düzenleme yeteneğinin benzerini veya daha iyisini yapmak için tasarlanır.

self-relative address: *kendine göreli adres*, [07.09.46], Erişilecek saklama konumunun adresini elde etmek için komutun adresine eklenmesi gereken adres.

semantic net: *semantik ağ*, [28.02.10], *bkz. semantic network*

semantic network: *semantik ağ*, [28.02.10], Nesnelerin veya durumların değişik düğümler arasındaki ilişkilerini gösteren bağlantılarla birleştirilmiş düğümler olarak görünen kavram tabanlı bir bilgi gösterimi.

semaphore: *semafor – işaretçi*, [15.07.06], Birden fazla iş için kullanılabilir olan ancak bir anda sadece bir işin kullanımına müsait olan kaynaklara erişimi sıra yoluyla yönetmek için veri yapısı.

sending service user: *gönderen hizmet kullanıcısı*, [26.03.13], Özel bir bağlantısız-mod iletimi esnasında ya da bağlantının veri aktarım evresi esnasında bir veri kaynağı gibi davranan hizmet kullanıcısı.

sensitive information: *hassas bilgi*, [08.02.02], Ortaya çıkarılması, değiştirilip düzeltilmesi, bozulup yok edilmesi veya kaybı birine veya bir şeye fark edilebilir zarar verebileceği için uzman yetkili

tarafından belirlendiği şekilde korunması gereken bilgi.

sensitivity: *duyarlılık*, [08.01.26], Bilginin korumaya duyulan ihtiyacını belirtmek için sahibinin bilgiye atadığı önem ölçüsü.

sentence: *cümle*, [17.07.15], Bir ifadeyi dile getiren kavramsal şema diline ait yapı.

separate compilation: *ayrı derleme*, [07.04.70], İlgili kaynak modüllerinden arayüz ve durum ilişkilerini temsil eden veriyi kullanan bir kaynak modülün derlenmesi. NOT: Arayüz ve durum verileri derleyici tarafından doğruluğu denetlemek ve başvuruları çözmek için kullanılır.

separate compilation: *ayrı derleme*, [07.04.71], *bkz. independent compilation*

separation of duties: *görevlerin ayrılması*, [08.06.16], Hassas bilgiye ait sorumlulukların bölünmesi sureti ile tek başına hareket eden bir şahsın bir veri işlem sisteminin sadece sınırlı bir bölümüne zarar vermesini sağlamak.

separator: *sınırlayıcı*, [15.01.06], *bkz. delimiter (in programming languages)*

separator: *ayırıcı*, [15.01.07], Bitişik sözcüksel işaretleri ve söz dizimsel birimleri tek bir parça gibi yorumlanmasını engelleyen ayırıcı. ÖRNEK: Boşluk karakteri veya bir biçim gerçekleştirici. NOT: Ayırıcının tersi.

sequence: *sıra*, [06.05.04], Sıradüzenlenmiş öğelerin dizisi.

sequence: *sıralamak*, [06.05.03], (f.) Doğal sayıların sırasına uygun olan bir düzen içinde öğeleri yerleştirmek. NOT: Diğer doğrusal düzenleri doğal sayılarla eşleştirmek için yöntem ya da yordamlar tanımlanabilir. Bu durumun bir uzantısı

olarak sıradüzenleme kronolojik ya da alfabetik olabilir.

sequential: *ardışık*, [03.02.03], Aralarında herhangi bir zaman boşluğu bulunmaksızın, içinde biri diğerinin ardından olduğu bir sürece uygun olan.

sequential access: *ardışık erişim*, [12.02.23], Verinin düzenlendiği sırada girilmesi ve girildiği sırada erişilmesi yeteneği.

sequential circuit: *ardışık devre*, [03.04.02], Belirli bir andaki çıkış değeri, kendisine uygulanan giriş değerine ve o andaki dahili durumuna, ayrıca hemen arkasından gelen giriş değerleriyle izleyen dahili durumuna bağlı olan bir mantıksal aygıt. NOT: Bir ardışık devre sonlu sayıda dahili durumun olduğunu varsayabilir ve böylece soyut bir bakış açısından sonlu bir otomasyon olarak ele alınabilir.

sequential cohesion: *sıralı bağlılık*, [07.12.12], Bir modülün bir etkinliğinin sonucunun aynı modül tarafından gerçekleştirilen sonraki bir başka etkinlik için bir işlenen olarak çalıştığı bağlılık.

sequential search: *sıradan arama*, [06.04.08], *bkz. linear search*

serial: *seri*, [03.02.02], İçinde tüm olayların birbirinin ardı sıra olduğu bir sürece uygun olan. ÖRNEK: V24 CCITT protokolüne göre bir karakterin bitlerinin seri iletimi.

serial access: *seri erişim*, [12.02.23], *bkz. sequential access*

serial number: *sıra numarası*, [02.03.10], Bir dizideki bireysel bir rakamın yerini gösteren bir tamsayı.

serial printer: *seri yazıcı*, [12.07.05], *bkz. character printer*

serial transmission: *seri iletim*, [09.03.04], Bir karakteri veya veri

varlığını temsil eden bir grubun sinyal elemanlarının bir iletim kanalı üzerinde sıra ile iletimi.

servability: *hizmet verilebilirlik*, [14.04.01], Verilen şartlar altında ve belirli toleranslar ile, bir hizmetin, kullanıcı tarafından talep edildiğinde sağlanabilme ve talep edilen süre boyunca hizmetin devam etme yeteneği.

serveability: *hizmet verilebilirlik*, [14.04.01], bkz. *servability*

server: *sunucu*, [09.08.09], [18.02.15], Bir bilgisayar ağında, iş istasyonlarına, kişisel bilgisayarlara veya diğer fonksiyonel birimlere paylaşılan hizmetler sağlayan fonksiyonel birim. ÖRNEK: Dosya sunucusu, yazıcı sunucusu veya e-posta sunucusu. NOT: Hizmetler, tahsis edilmiş hizmetler veya paylaşılmış hizmetler olabilir.

service: *hizmet*, [18.01.11], [26.03.01] Ağ mimarisinde, belirli bir katmanın ve onun altındaki katmanların bir sonraki üst katmana sağladığı yetenekler. NOT 1: Belirli bir katmanın hizmetleri bu katmanın ve bir sonraki üst katmanın arasındaki sınırdan sağlanır. NOT 2: Bir katman yapısının örneği için Şekil 18.1'e bakınız.

service access point: *hizmet erişim noktası*, [26.03.02], Verilen bir katmanın hizmetlerinin bir varlık aracılığıyla bir üst katmanın varlıklarına sağlandığı nokta.

service bit: *hizmet biti*, [09.06.10], bkz. *overhead bit*

service data unit: *hizmet veri birimi*, [26.03.07], Verilen bir katmanın hizmet kullanıcısı tarafından gönderilen ve değişmeden eşdüzeydeki diğer bir hizmet kullanıcısına gönderilmek zorunda olan veri kümesi. NOT: Şekil 26.2'ye bakınız.

service primitive: *temel öge*, [26.03.15], bkz. *primitive*

service provider: *hizmet sağlayıcı*, [26.03.10], (OSI'de) Eşdüzey hizmet kullanıcılarına hizmet sağlayan tüm varlıkların soyut bir gösterimi.

service user: *hizmet kullanıcısı* (OSI'de), [26.03.09], Hizmet erişim noktaları yoluyla bir hizmeti kullanan, açık sistemdeki varlık.

serviceability: *hizmet verilebilirlik*, [14.04.01], bkz. *servability*

session: *oturum*, [18.01.09], Bilgisayar ağında bağlantının tesis edilmesi, idame ettirilmesi ve çözülmesi süresince meydana gelen bütün faaliyetler.

session layer: *oturum katmanı*, [26.02.05], Sunuş varlıklarının, veri değişimlerini yönetmek ve diyaloglarının eşzamanlı olmasını ve düzenlenmesi sağlamak için araçlar sağlayan katman. NOT: Madde 26.02.01'deki NOT 1'e ve Şekil 26.1'e bakınız.

set: *küme*, 1. [02.C.01], Genelde verilen bir özellik veya özelliklere sahip her çeşit nesnenin, ögenin ya da kavramın sonlu veya sonsuz sayısı. 2. [17.05.14], (*bir ağ modelinde*) Yaygın olarak belirli bir niteliği veya nitelikleri olan kayıtların isimlendirilmiş topluluğu.

set (a breakpoint): *ayarlamak (bir kesme noktası)*, [07.06.21], (f.) Bir programın yürütülmesini askıya alan bir kesme noktası ve uygun bir olay tanımlamak.

set type: *küme türü*, [17.05.15], (*bir ağ modelinde*) Bir üst kayıt ile bir veya daha fazla üye kaydının aralarındaki hiyerarşik ilişkisi ile birlikte bir üst kaydın kayıt türü ve bir veya daha fazla üye kaydın kayıt türlerini ihtiva eden kayıt türlerinin isimlendirilmiş kayıt türleri topluluğu.

setting: *ortam*, [28.02.18], Destekleri içeren bir senaryonun belirli durumu.

settling time: *kararlı hale gelme süresi*, [21.03.21], Bir sisteme belirli bir giriş sinyalinin uygulanmasını takiben çıkış sinyalinin, kararlı durum değerini merkez almak kaydıyla belirli bir dar aralığa girmesi ve o aralıkta kalması için gerekli olan süre. NOT: Giriş, bir basamak, darbe, rampa, parabol ya da sinüs dalgası olabilir. Bir basamak ya da darbe fonksiyonu için, aralık genellikle son kararlı durum değerinin $\pm$ yüzde 2'si olarak belirlenir.

shading: *gölgeleme*, [13.02.25], Işık kaynaklarının nasıl yerleştirildiğine ve nesne ile bitişik nesnelerin nasıl aydınlatıldığına dayalı olan bir nesnenin yüzeyindeki ışığın yoğunluğunun hesaplanması ile bir nesnenin resimlenmesi için bir teknik.

shared data: *paylaşılan veri*, [15.02.07], Eşzamanlı bir şekilde veya farklı zamanlarda çalıştırılabilen bir veya daha fazla program birimi tarafından erişilebilen veri. ÖRNEK: Fortran dilindeki COMMON; bazı program dillerindeki "compool"; PL/I dilindeki EXTERNAL olarak biçimlenen tek değişkenler; Ada dilindeki paketleme düzeni gibi veri özellikleri.

shared variable: *paylaşılan değişken*, [07.02.23], İki ya da daha fazla asenkron yordam ya da aynı zamanda yürütülen program tarafından erişilebilen değişken.

shell: *kabuk*, [28.04.08], *bkz. expert system shell*

shell site: *muhafazalı taraf*, [08.07.11], *bkz. cold site*.

shielding: *kesilmenin tersi olan işlem*, [13.05.55], *bkz. reverse clipping*

shift: *kaydırma*, [02.11.01], Bir sözcüğün tüm veya bazı karakterlerinin aynı sayıda

karakter basamağı ile tanımlanmış sözcük sonuna doğru hareketi.

shrink: *küçültmek*, [13.05.38], (f.) Bir pencerenin boyutlarını küçültmek.

SI system: *SI sistem*, [29.02.17], *bkz. speaker-independent system*

side effect: *yan etki*, [15.08.03], Bir deyim, ifade veya alt programın sebep olduğu dolaylı sonuç. NOT: Yan etkiler, örneğin bir işlev tarafından getirilen bir parametrenin veri değerini değiştirmek amacıyla olabilir.

sigma memory: *sigma bellek*, [22.01.02], Bir hesap makinesindeki bir dizi hesaplamaların sonucunu biriktirmek için kullanılan birim.

sign bit: *işaret biti*, [05.03.03], Cebirsel işaret konumunda bulunan ve temsil edilen sayının cebirsel işaretini gösteren bit.

sign change function: *işaret değiştirme işlevi*, [22.03.17], Hesap makinesinde tutulan bir rakamın işaretini tersine çeviren işlev.

sign character: *işaret karakteri*, [05.03.04], Cebirsel işaret konumunda bulunan ve temsil edilen sayının cebirsel işaretini gösteren karakter.

sign position: *işaret konumu*, [05.03.02], Normalde bir sayının bir ucunda yer alan, temsil edilen sayının cebirsel işaretini belirleyen göstergeyi içeren konum.

signal: *İşaret*, [01.02.01], Veriyi temsil etmek için kullanılan fiziksel nicelik.

signal element: *sinyal elemanı*, [09.02.05], Bir veya daha fazla karakteristik niceliği ile diğerlerinden ayırt edilen ve bir ayrık sinyali oluşturan parçaların her biri. NOT: Karakteristik niceliklerinin örnekleri, zamana bağlı

genlik, dalga biçimi, süre ve konumdur. Şekil 9.1'e bakınız.

signal regeneration: *sinyali yeniden üretme*, [03.01.12], Kendi özgün özelliklerine uygun bir sinyali yeniden elde etmek üzere sinyal dönüşümü.

signal shaping: *sinyal şekillendirme*, [03.01.11], *bkz. signal transformation*.

signal transformation: *sinyal dönüşümü*, [03.01.11], Bir sinyalin bir veya daha fazla özelliğini, örneğin en büyük değerini, şeklini veya zamanlamasını değiştirme işlemi.

signature: *imza*, [32.03.06], (*Elektronik postada*) Gövdenin sonunda özel tanıtım için ileti göndericisi tarafından tasarlanmış belirli bir metin parçası. NOT 1: İmza genellikle ad ve adresi içerir ve aynı zamanda telefon ve faks numaralarını içerebilir. NOT 2: İmza bir sayısal imzayı veya iletinin kimliğini doğrulayan başka bir veriyi içerebilir.

significant condition: *önemli koşul*, [09.02.06], Bir koda göre sinyal elemanın anlamını tanımlayan sinyal elemanın karakteristik niceliği. NOT: Şekil 9.1'e bakınız.

significant digit: *anlamli basamak*, [05.03.05], Bir sayıda, belirli bir doğruluk ve hassaslığı muhafaza etmek için gerek duyulan basamak.

significant digit arithmetic: *anlamli basamak aritmetiği*, [02.07.02], Sonuçtaki anlamli basamak sayısının, kullanılan işleme, elde edilebilir duyarlık derecesine ve işlem gören terimlerdeki anlamli basamak sayısına göre belirlendiği ve her işlem gören terimde anlamli basamak sayısının belirtildiği bir kayan noktalı gösterme sisteminin düzenlenmiş bir şeklini kullanarak hesaplar yapma yöntemi.

significant instant: *önemli an*, [09.02.08], Ayrık sinyal içinde bir sinyal elemanın başladığı an. NOT: Şekil 9.1'e bakınız.

significant interval: *önemli aralık*, [09.02.09], İki ardışık önemli an arasındaki zaman aralığı. NOT: Şekil 9.1'e bakınız.

similarity-based generalization: *benzerlik tabanlı genelleme*, [31.02.15], Verilen bir kavramın tüm örneklerini, bu örnekler arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları araştırarak tanımlayan kavram genelleme.

simple buffering: *basit tamponlama*, [10.05.03], Bir bilgisayar programının yürütmesi süresince tampon bellek atama tekniklerinden biri.

simple perceptron: *basit perceptron*, [34.02.27], *bkz. single-layer perceptron*

simple statement: *basit deyim*, [15.05.02], Başka bir deyim kapsamayan deyim.

simple type: *basit tür*, [15.04.04], Her örneğinin skalar bir değeri temsil ettiği veri türü. NOT 1: Pascal skalar türleri ya sıra belirten türler ya da gerçek türlerdir. Ada skalar türleri, ya ayrık türler ya da gerçek türlerdir. NOT 2: Şekil 15.1'e bakınız.

simplex transmission: *tek yönlü iletim*, [09.03.05], Sadece önceden belirlenen bir yönde veri iletimi.

simulation: *benzetim*, [01.06.01], Fiziksel veya soyut bir sistemin seçilmiş işleyiş özelliklerini temsil etmek için bir veri işlem sisteminin kullanımı. ÖRNEK: Kanatlar etrafındaki hava akımının değişik hız, sıcaklık ve hava basınçlarında temsili gösterimi.

simulation: *benzetim*, [20.01.09], Fiziksel ya da soyut bir sistemin seçilmiş

karakteristiklerini temsil etmek için bir veri işleme sisteminin kullanımı.

simultaneous: *zaman uyumlu*, [03.02.05], Bir süreçte, aynı zaman aralığı içerisinde herbiri ayrı bir işlevsel birim tarafından gerçekleştirilen, iki veya daha fazla olaylara uygun olan. ÖRNEK: Bir veya daha fazla programın icra edilmesinde, girdi-çıkı kanalları, girdi-çıkı denetleyicileri ve ilgili yardımcı teçhizat tarafından gerçekleştirilen, bir diğeriyle eş zamanlı olabilen ve işleme birimi tarafından gerçekleştirilen diğeri işlemlerle eş zamanlı olabilen girdi-çıkı işlemleri.

Single- [double-] [triple-] precision: *tekli – [çiftli] - [üçlü] duyarlılık*, [02.06.03], Gereken duyarlılığa uygun olarak bir sayıyı göstermek için bir [iki] [üç] bilgisayar sözcüğü kullanmak.

single-address instruction: *tek adresli komut*, [07.09.13], *bkz. one-address instruction*

single-cable broadband LAN: *tek kablolu geniş bantlı LAN*, [25.03.07], Hem ileri iletim LAN kanalı hem de geri iletim LAN kanalı için bir kablo kullanan geniş bantlı LAN.

single-layer perceptron: *tek katmanlı perceptron*, [34.02.27], Tek bir işlevin giriş değerlerinin doğrusal bir birleşimine uygulanması ile belirlenen bir ikili çıkış değeri ve hata düzeltme öğrenmesi olan bir yapay sinirden oluşan sinir ağı. NOT 1: Tek katmanlı perceptron çok boyutlu bir düzlem tarafından ayrılan iki karar bölgesi oluşturur. NOT 2: Tek katmanlı perceptron, ikili giriş değerleri için eşitsizlik işlemini (ÖZEL VEYA) gerçekleştiremez.

single-layered network: *tek katmanlı ağ*, [34.02.15], Gizli katmanlar olmaksızın, yalnızca kaynak düğümler ve çıkış katmanına sahip olan katmanlı ağ.

NOT: Tek katmanlı bir ağda, yalnızca çıkış katmanı hesaplama yapar.

single-level device: *tek seviyeli aygıt*, [08.02.06], Belirli bir anda sadece tek bir güvenlik seviyesinde veriyi işleme tabi tutan fonksiyonel birim.

single-step execution: *tek adımlı yürütme*, [07.07.14], *bkz. single-step operation*

single-step operation: *tek adımlı işlem*, [07.07.14], Tek bir komut ya da bir komut parçasının bir dış sinyale tepki olarak yürütüldüğü bilgisayarın bir işlem modu. NOT: Tek adımlı işlem hata ayıklamada kullanılır.

skew: *kayıklık*, [12.04.07], Bir şerit satırının belirtilen referanstan açısız ya da boylamasına sapması.

skip: *atlama*, [23.04.28], (*Metin işlemede*) Kullanıcının, bir sayfa ya da paragraf gibi bir kısım metni atlamasına olanak sağlayan işlev.

slab: *kat*, [34.02.12], Aynı etkinleştirme işlevini ve öğrenme kuralını paylaşan ve eşit ara bağlantı topolojisine sahip olan bir grup yapay sinir. NOT: Katlar hiyerarşik bir biçimde birbirine bağlanabilirler, ancak aynı zamanda başka mimariler de ortaya çıkabilir.

slave station: *yardımcı istasyon*, [09.06.39], Temel mod bağlantı kontrolünde, veri almak için ana istasyon tarafından seçilen veri istasyonu.

slice: *dizi dilimi*, [15.03.09], *bkz. array slice*

slot: *yuva*, [28.02.14], (*Yapay zekada*) Nesne adları, yüz olarak adlandırılan belirli nitelikler, değerler ve diğeri çerçevelere işaretçiler gibi özellikleri saklamak için kullanılan çerçeve bileşeni.

slot time: *bekleme zamanı*, [25.02.11], Çarpışma durumunda, veri

istasyonlarının yeniden iletmeye teşebbüs edebileceği zamanı belirlemek için kullanılan gerçekleştirmeye bağlı zaman birimi.

slot time: *zaman dilimi*, [25.03.15], (*Bir andaç - veri yolu ağında*) Herhangi bir veri istasyonunun başka bir veri istasyonundan tepki almak için beklemek zorunda olduğu en fazla zaman.

slotted-ring: *yuvalı halka ağı*, [25.04.02], Bir iletim ortamı üzerindeki iletim dizisinde önceden tanımlanmış yuvalardaki verinin gönderildiği istasyona geri döndüğü iletim ile veri istasyonları arasında tek yönlü veri iletilmesini sağlayan bir halka ağı.

smiley: *gülümseyen yüz*, [32.10.05], *bkz. emoticon*

smooth shading: *pürüzsüz gölgeleme*, [13.02.26], Bir tel çerçeveli gösterimden geliştirilen katı bir nesnenin eğimli yüzlerine pürüzsüz bir görüntü vermek için kullanılan gölgeleme tekniği.

snapshot dump: *anlık döküm*, [07.07.09], Zamanda belirli bir noktada bellekte ya da bir veritabanında bulunan verinin tümü ya da bir kısmının kopyası.

stow: *simgeleştirmek*, [13.05.37], *bkz. Iconize*

SOFM: [34.02.32], *bkz. self-organizing map*

soft copy: *elektronik kopya*, 1. [01.06.05], Bilginin ses veya görüntü formatında kalıcı olmayan çıktısı. ÖRNEK: Katot ışını tüpü gösterimi. 2. [13.03.03], Bir gösterme uzayında geçici olarak görüntünün gösterilmesi. ÖRNEK: Sıvı kristal görüntü birimi üzerindeki bir görüntü.

soft error: *geçici hata*, [12.01.15], Verinin okunması sırasında geçici olarak

oluşan ve ardışık her okuma girişimine ortaya çıkmayabilen hata.

soft hyphen: *gerektiğinde kullanılan kesme*, [23.04.24], Bir kelimeye otomatik olarak ya da kullanıcı tarafından kelimenin bölünebileceği yeri belirlemek için eklenen ve satırın sonunda yeterli alan kalmaması durumunda kelimenin bölünmesi zorunda olduğu zaman bir çizgi olarak kullanılan özel karakter.

soft page break: *koşullu sayfa kesme*, [23.06.26], Konumu metin düzenleme esnasında değişebilen, otomatik sayfalandırma ile girilen sayfa kesme.

soft sectoring: *mantıksal sektörleme*, [12.05.18], Bir manyetik disk birimi üzerindeki sektör sınırlarının kayıtlı veri yolu ile belirlenmesi.

software: *yazılım*, [01.01.08], Bir bilgi işleme sisteminin programları, işlemleri, kuralları ve ilgili dokümantasyonunun tamamı veya bir kısmı. NOT: Yazılım, kaydedildiği ortamdan bağımsız olan bir oluşumdur.

software engineering: *yazılım mühendisliği*, [01.04.07], Bilimsel ve teknolojik bilginin sistematik uygulanışı, metotlar ve yazılımın ürününü, desteğini ve kalitesini en iyi duruma getirmek için tasarlama, kurma, test etme ve doküman düzenleme ile ilgili mühendislik dalı.

software library: *yazılım kütüphanesi*, [07.11.05], Yazılım geliştirmeye yardımcı olmak için tasarlanmış kontrollü bir yazılım ve ilişkili dokümantasyon topluluğu.

software package: *yazılım paketi*, [01.04.05], [20.01.16], Genel bir uygulama ya da işlev için çeşitli kullanıcılara sağlanmış ve dokümantasyonu yapılmış programların bütünü. NOT: Bazı yazılım paketleri özel bir uygulama için değiştirilebilir.

software piracy: *yazılım korsanlığı*, [01.07.05], 08.08.02], Yazılım ürünlerinin izinsiz kullanımı veya kopyalanması.

software tool: *yazılım aracı*, [07.04.47], Bir program ya da dokümantasyonunun geliştirme, test, çözümleme ya da bakımında kullanılan yazılım. ÖRNEKLER: Çapraz başvuru üretici, geri derleyici, sürücü, düzenleyici, akış şeması üretici, izleyici, test örneği üretici, zamanlama çözümleyici.

solid modeling: *hacimsel modelleme*, [13.01.10], Bir nesnenin dış şekilleri kadar iç yapısını da göstermek için onun katı özellikleri ile ilgili üç boyutlu geometrik modelleme.

solid modeling: *hacim modelleme*, [24.02.05], *bkz. volume modeling*

solution space *çözüm uzayı*, [28.03.13], Belirli bir problemin çözümlerini oluşturan durumların tümü tarafından tanımlanan kavramsal ya da biçimsel alan.

SOM: [34.02.32], *bkz. self-organizing map*

sonogram: *sonogram*, [29.01.20], Bir zaman fonksiyonu olarak frekansları ve karşılık gelen genlikleri gösteren bir akustik sinyalin grafiksel gösterimi.

sort: *sıralamak*, [06.05.06], (*f.*) Nesneleri, her grubun içindeki nesneleri düzenlemeye gerek duymaksızın, belirlenen kriterlere göre ayırarak gruplamak.

sound: *ses*, [29.01.01], Hava ya da başka bir ortamın sesle ilgili sınırlar aracılığıyla algılanabilen titreşimi.

source code: *kaynak kod*, [07.04.38], Bir birleştirici, derleyici ya da diğer bir çeviriciye giriş için uygun bir biçimde ifade edilen kod.

source code generator: *kaynak kod üretici*, [07.04.43], Bir programın gereksinimleri ya da tasarımını girdi olarak kabul eden ve gereksinimler ya da tasarımı gerçekleştiren kaynak kodu üreten yazılım aracı.

source language: *kaynak dil*, [07.04.34], Bir kaynak programda kullanılan programlama dili.

source module: *kaynak modül*, [07.04.39], Çeviri için yeteri kadar tam olan bir kaynak programın tümü ya da bir bölümü. NOT: Ayrıca derleme birimi terimine bakınız.

source node: *kaynak düğüm*, [34.02.01], Giriş sinyallerini yapay sınırlara ulaştıran sınır ağı düğümü.

source program: *kaynak program*, [07.04.37], Belirli bir çeviricinin kabul edebildiği program.

space character: *boşluk karakteri*, [04.04.03], Herhangi bir grafik karakteri üretmeksizin baskı veya ekran konumunu satır boyunca bir konum iletme karakteri.

span: *aralık*, [02.02.07], Bir büyüklük veya fonksiyonun alabileceği en düşük ve en yüksek değerler arasındaki fark.

speaker adaptation *konuşmacı uyumu*, [29.01.36], Tanıma modellerini otomatik olarak değiştirmek için konuşmacıya ait ek konuşma örneklerine dayanan bir sisteme izin veren konuşma tanıma metodu. NOT: Uyarlamalı eğitimi ve konuşmacı uyarlamalı sisteme de bakınız.

speaker authentication *konuşmacı kimlik doğrulama*, [29.01.34], *bkz. speaker verification*

speaker dependence: *konuşmacı bağımlılığı*, [29.02.15], Bir konuşma tanıyıcının, bireysel kullanıcıların

konuşma örüntüleriyle eğitime duyduğu gereksinimin derecesi.

speaker identification *konuşmacı tanımlama*, [29.01.35], Bir ses örneğini, konuşanı belirlemek için farklı kişilere karşılık gelen bir ses imzaları kümesi ile karşılaştıran konuşmacı tanıma biçimi.

speaker recognition *konuşmacı tanıma*, [29.01.32], Bir insan sesinin bazı akustik özelliklerinin çözümlenmesiyle belirli bir konuşmacı hakkında bilgi elde etme süreci.

speaker verification *konuşmacı doğrulama*, [29.01.34], Bir konuşma örneğinin, iddia edilen kişi tarafından yapıp yapılmadığına karar vermek için konuşmacı tanıma biçimi. NOT: Konuşmacı doğrulama, temel olarak bilgi, tesis veya binalara erişimi sınırlamak için kullanılır.

speaker-adaptive system: *konuşmacı uyarlamalı sistem*, [29.02.18], Konuşma örnekleri arasındaki farkı izlemek ve başarıyı geliştirmek için konuşma şablonunu düzenleyebilen ve güncelleyebilen konuşmacıdan bağımsız sistem. NOT: Başarıyı geliştirme yeteneği bir çeşit öğrenmedir.

speaker-dependent recognition: *konuşmacı bağımlı tanıma*, [29.02.13], Kayıtlı bir kullanıcı ya da kullanıcı grubunun, bu kullanıcıların konuşma örüntülerine ait önceki eğitimini temel alan konuşma örneklerinin tanınması.

speaker-dependent system: *konuşmacı bağımlı sistem*, [29.02.16], Kayıtlı bir kullanıcı veya kullanıcılar grubu ile sınırlı olan ve bunların konuşma örüntüleri hakkında eğitilmesi gerekli olan konuşma tanıyıcı. ÖRNEKLER: Tek konuşmacılı sistem, çok konuşmacılı sistem.

speaker-independent recognition: *konuşmacıdan bağımsız tanıma*, [29.02.14], Herhangi bir kullanıcının

konuşma örüntülerine ait önceden yapılan bir eğitim olmayan herhangi bir kullanıcının konuşma örneklerinin tanınması.

speaker-independent system: *konuşmacıdan bağımsız sistem*, [29.02.17], Tanıyıcıyı hiç kullanmayan veya ara sıra kullanan kullanıcılar ile birlikte güvenilir bir şekilde çalışabilecekleri ve kayıtlı olmayan kullanıcılara açık olan konuşma tanıyıcı.

speaker-trained system: *konuşmacı eğitilmiş sistem*, [29.02.16], bkz. *speaker-dependent system*

speaking mode: *konuşma modu*, [29.02.26], Bir konuşma tanıyıcıya ait, ayrılmış sözcükler modu, sürekli sözcükler modu ve sürekli konuşma modu olarak adlandırılan üç konuşma modundan biri.

special character: *özel karakter*, [04.03.12], Ne bir harf veya sayı ne de bir boşluk olan ne de genellikle bir fikir belirtme işareti olan grafik karakter. ÖRNEKLER: Bir noktalama işareti, yüzde işaretili bir matematiksel sembol.

special-purpose language: *özel amaçlı dil*, [07.01.24], Yeteneklerini belirli bir türdeki uygulamaya odaklayan programlama dili. ÖRNEKLER: Form doldurma dili; Postscript.

specification: *belirtim*, [20.01.03], Sistemi geliştirmek ya da geçerliliğini sağlamak amacı ile sistemin açıklayıcı bir tanımını veren doküman biçimindeki detaylı anlatım.

specification language: *belirtim dili*, [07.01.34], Genelde doğal dil ve yapay dilin bilgisayar tarafından işlenebilen bir birleşimi olan, bir sistem ya da bileşenin gereksinimleri, tasarımı, davranış ya da diğer özelliklerini ifade etmek için kullanılan, özel dil yapıları ve bazen belirlenen varlıkların geliştirilmesi,

çözümlemesi ve dökümanite edilmesini ifade etmek için doğrulama protokolleri sağlayan problem yönelimli dil.

speech: *konuşma*, [29.01.03], Belirli bir doğal dildeki ses örüntüleri ya da bu tür örüntüleri canlandıran akustik sinyaller.

speech analysis: *konuşma çözümleme*, [29.01.16], Bir konuşma sinyalinin karakteristik parametrelerinin çıkarılması. NOT: Karakteristik parametreler, bağımsız ses parçalarının doğasını (ünlüler ve ünsüzler), hece yapısını, ölçülebilirlik özelliklerini, biçim birim yapısını, sözdizimlerini, cümleleri, yan cümleleri ve uzun dönemli konuşma sınırlamalarını içerir.

speech analysis system: *konuşma çözümleme sistemi*, [29.02.04], *bkz. speech analyzer*

speech analyzer: *konuşma çözümleyici*, [29.02.04], Konuşma çözümlemesi yapan işlevsel birim.

speech bandwidth: *konuşma bant genişliği*, [29.01.09], Belirli bir sistem tarafından iletebilen ya da kaydedilebilen konuşma frekansları aralığı.

speech clipping *konuşma kısaltma*, [29.01.29], Tepe sinyallerini bir en büyük genlik değerine sınırlama ya da belirli bir genlik değerinden daha küçük sinyallerin sifıra indirilmesi.

speech coding *konuşma kodlama*, [29.01.23], Ses sinyalinin uygun bir şekilde yeniden yapılandırılmasına izin veren bir kurallar kümesine göre sayısallaştırılmış konuşma sinyalinin, bir ayırık veri öğeleri dizisine dönüştürülmesi. NOT: Konuşma sayısallaştırma, konuşma sıkıştırma ile ilişkilendirilebilir. "Konuşma kodlama" terimi genelde her ikisinin de içeren bir işlem için kullanılır.

speech compression *konuşma sıkıştırma*, [29.01.27], Daha dar bir frekans bandı üzerinde bir konuşma sinyalini iletmek veya depolamak ya da normal olarak gerekli olan bit miktarından daha az miktarda bit kullanmak için bir konuşma işleme tekniği. ÖRNEKLER: Tahmin kodlaması, alt bant kodlaması, formantları kullanarak şifreleme.

speech control *konuşma kontrolü*, [29.01.38], *bkz. voice control*

speech digitization: *konuşma sayısallaştırma*, [29.01.22], *bkz. speech digitizing*

speech digitizing: *konuşma sayısallaştırma*, [29.01.22], Analog konuşma sinyallerinin sayısal sinyallere dönüştürülmesi.

speech encoding *konuşma şifreleme*, [29.01.23], *bkz. speech coding*

speech frequency: *konuşma frekansı*, [29.01.08], Konuşmayı kaydetme ya da iletim için gerekli olan aralıkta bir frekans.

speech input: *konuşma girdisi*, [29.01.12], Bir işlevsel birim tarafından alınan konuşma sinyalleri dizisi.

speech intelligibility *konuşma anlaşılabilirliği*, [29.01.28], Genellikle konuşma birimlerinin yüzdesi olarak ölçülebilen bir konuşma çıktısının doğru bir şekilde anlaşılabilirliği özelliği.

speech output: *konuşma çıktısı*, [29.01.13], Bir işlevsel birim tarafından üretilen ya da yeniden üretilen konuşma sinyallerinin önceden kaydedilmiş veya sentezlenmiş dizisi.

speech pattern: *konuşma örüntüsü*, [29.01.10], Bir konuşma sinyalinde bulunan temel yapı.

speech processing: *konuşma işleme*, [29.01.15], Konuşma çözümleme, konuşma sıkıştırma, konuşma tanıma ve

konuşma sentezleme gibi konuşma sinyallerini işleme.

speech recognition: *konuşma tanıma*, [28.01.15], [29.01.30], Bir işlevsel birim tarafından bir insan sesinin taşıdığı bilginin algılanması ve çözümlenmesi. NOT: Tanınacak bilgi, önceden belirlenmiş bir sözcük dizisi içindeki bir sözcük, belirlenmiş bir dilin sesbirimi veya bazen de konuşanın ses özellikleri yoluyla tanınması olabilir.

speech recognition system: *konuşma tanıma sistemi*, [29.02.05], *bkz. speech recognizer*

speech recognizer: *konuşma tanıyıcı*, [29.02.05], Konuşma tanımayı sağlayan işlevsel birim. NOT: Bir konuşma tanıyıcı, bileşenleri arasında bir konuşma çözümleyiciye sahiptir ve genellikle ses girdisini konuşma şablonunun karakteristik parametreleri ile eşleştirir.

speech reconstruction *konuşmayı yeniden oluşturma*, [29.01.39], Kodlanmış veriden elde edilen özgün konuşmanın bir kopyasının işlevsel bir birim tarafından üretilmesi.

speech restitution *konuşma iadesi*, [29.01.39], *bkz. speech reconstruction*

speech signal: *konuşma sinyali*, [29.01.07], Belirli bir dilde bilgi taşıyan akustik sinyal. NOT: Bir konuşma sinyali, ses sinyali ya da bir ses sinyalinin benzetimini yapan akustik sinyal olabilir.

speech spectrogram: *konuşma spektrogramı*, [29.01.19], Bir konuşmanın frekans özelliklerinin grafiksel gösterimi. NOT: Konuşma spektrogramları genellikle konuşma tanımada temel araştırma araçlarıdır.

speech synthesis *konuşmayı sentezleme*, [29.01.40], Yapay konuşma üretimi.

speech synthesis system: *konuşma sentezleme sistemi*, [29.03.01], *bkz. speech synthesizer*

speech synthesizer: *konuşma sentezleyici*, [29.03.01], Konuşma sentezleme için kullanılan işlevsel birim.

speech template: *konuşma şablonu*, [29.01.14], Gelecekte başvurmak için ya da eşleştirme amacıyla bir işlevsel birimde depolanmış önceden kaydedilmiş veya kural tabanlı ses özellikleri kümesi.

speech training *konuşma eğitimi*, [29.01.41], Bir veya daha fazla konuşmacının ses özelliklerini kullanmak için bir işlevsel birimin eğitimi.

speech understanding: *konuşma anlama*, [29.02.03], Konuşma sinyalleri tarafından iletilen bilgi yorumunun işlevsel bir birim tarafından üretilmesi. NOT 1: Konuşma anlama, işlevsel bir birim tarafından bilginin önceden elde edildiğini varsayar. NOT 2: Aynı zamanda konuşma tanıma terimine de bakınız.

speech waveform coding *konuşma dalga biçimi kodlama*, [29.01.23], *bkz. speech coding*

speech-based alerting: *konuşma tabanlı uyarı*, [29.03.18], Bir kullanıcıyı bir işlevsel birimin veya makinenin iletilmesiyle ilgili olarak uyarın ya da bilgilendiren sentezlenmiş konuşma mesajı. ÖRNEK: Bir otomobilin çalışması ile ilgili problemler hakkında uyarı mesajı.

speech-pattern matching: *konuşma örüntü eşleştirme*, [29.02.02], Bir konuşma örneğinden elde edilen nitelik parametreleri ile bir tanıma sözlüğü içindeki önceden kaydedilmiş bir konuşma şablonundan elde edilen nitelik parametrelerinin eşleştirilmesi.

speech-to-text conversion: *konuşmayı metne dönüştürme*, [29.02.01], Konuşma girdisini metne dönüştürme işlemi.

spellchecker: *imla denetleyici*, [23.04.07], *bkz. spelling checker*

spelling checker: *imla denetleyici*, [23.04.07], Bir metin işleyicide metin içindeki kelimelerin yazılımını denetleyen program. NOT: Kelimeler üzerinde denetleme işlemi yazıldıkları zaman ya da daha sonraki bir işlemde yapılabilir.

spidernet: *örümcek ağı şeklindeki ağ*, [18.03.11], Bir yıldız ağı ve bir veya daha fazla halka ağı bir örümcek ağına benzeyen karması. NOT 1: Örümcek ağı şeklindeki ağ, 3 düğüm sınıfını içerir: m dalı olan merkezi yıldız, her birinin dört dalı olan k adet iç halka üzerindeki düğümler ve bir kenar halka. NOT 2: Örümcek ağı şeklindeki ağ daha yüksek boyutlara genişletilebilir. NOT 3: Şekil 18.3'e bakınız.

spiral track: *spiral iz*, [08.08.11], Bir disk üzerinde spiral şekilde olan ve kopya koruma metodunun bir parçası olan iz.

splitting: *ayırma*, [32.04.22], (*Elektronik postada*) Bir ileti aktarma temsilcisinin bir ileti veya sorgulamayı gönderme adımındaki her yeni örneği kendi hazır kullanıcılarına farklı yolla göndermek için çoğalttığı aktarma olayı.

spoken command *sözlü komut*, [29.01.37], *bkz. voice command*

spoken menu: *sözlü menü*, [29.03.20], *bkz. voice menu*

spoken vocabulary: *konusulan sözlük*, [29.03.17], Bir konuşma sentezleyicinin bir kullanıcı isteğine yanıt vermesinde kullanılabilecek sözcükler ve cümleler topluluğu. NOT: Tanıma sözlüğünün karşıtıdır.

spoken-language identification: *konusulan dili tanımlama*, [29.01.43], Konuşma örneklerinden bir insanın konuştuğu dili ya da lehçeyi tanımlama.

spoken-language translation: *konusulan dili çevirme*, [29.01.44], Aynı dili konuşmayan insanlar arasında iletişimi sağlamak için, bir dilden, bir mesaj içeriğini başka bir dile çeviren ve hedef dilde uygun konuşma mesajı hâline getiren konuşmayı tanıma süreci.

spoof: *yanıltmak*, [08.05.33], (f) Bir kullanıcıyı, gözlemciyi (kulak misafiri gibi) veya bir kaynağı kandırmak amacı ile hareket etmek.

spooling: *sıraya alma*, [10.04.01], Çevre birimleri ile bir bilgisayarın işlemcileri arasında veri transferi olduğunda; gecikme işlemini azaltmak için yardımcı belleğin bir tampon bellek olarak kullanılması. NOT: Bu terim "Simultaneous Peripheral Operation OnLine" deyiminden üretilmiştir.

spot punch: *tek delik açıcı*, [12.06.05], Bir veri ortamı içerisinde bir anda bir delik açabilen aygıt.

spread: *yayma*, [16.04.06], İleti kaynağındaki iletilerin belirli bir kümesi verildiğinde, ileti alım düğümündeki iletilerin kümesinin koşullu entropisi.

spreadsheet program: *hesap çizelge programı*, [01.06.21], Hücreler arasında kullanıcı tarafından tanımlanan ilişkilere dayalı olarak, bir hücrenin içeriğindeki değişikliğin bir veya daha fazla hücrenin yeniden hesaplanmasına sebep olabilen, hücrelerin satır ve kolonlar şeklinde düzenlenerek yapılan bir çizelgeyi gösteren program.

square function: *kare alma işlevi*, [22.03.10], Bir rakamı kendisi ile doğrudan çarpan işlev.

square root function: *karekök alma işlevi*, [22.03.11], Kendisi ile çarpılarak elde edilen bir sayıdan orijinal sayıyı tekrar elde eden işlev.

stable coalition: *kararlı koalisyon*, [34.02.22], Kararlı durum esnasında birbirini etkin olarak tutan ve karşılıklı olarak birbirini etkileyen yapay sinir grubu.

stable state: *kararlı durum*, 1. [03.01.02], Bir tetikleyici devrede, uygun bir vuru uygulanana kadar devrenin içinde kaldığı durum. 2. [34.02.21], (*Sinir ağlarında*) Tüm yapay sinirlerin bağlantı ağırlıklarının değişmemiş olarak kaldığı durum. NOT: Kararlı durum genellikle, ağırlıkların daha fazla alıştırılmayla bile değişmemiş olarak kaldığı zaman meydana gelir, fakat, aynı zamanda bir Hopfield ağına olduğu gibi, normal işlevde de meydana gelebilir.

stack: *yığın*, [04.08.06], Listedeki çıkartılacak elemanı en yakında listeye eklenmiş olan eleman olacak şekilde yapılandırılmış ve düzenlenmiş olan liste. NOT 1: Bu yöntem “son-giren-ilk-çıkart” şeklinde tanımlanmaktadır (LIFO). NOT 2: Şekil 4.1’e bakınız.

stack indicator: *yığıt belirteci*, [12.02.26], *bkz. stack pointer*

stack pointer: *yığıt göstergesi*, [12.02.26], Bir yığıt belleğe en son saklanan veri nesnesini içeren bellek yerinin adresi.

stack(storage): *yığıt (bellek)*, [12.02.24], *bkz. pushdown storage*

standard form: *standard biçim*, [05.05.08], (*Kayan nokta gösteriminde*) *bkz. normalized form*

standardize (to): *standardize etmek*, [02.09.01], *bkz. normalize*

star network: *yıldız ağı*, [18.03.04], Tek bir ara düğüm noktasına sahip ağaç ağı. NOT: Şekil 18.3’e bakınız.

star/ring network: *yıldız/halka ağı*, [25.04.04], Birkaç veri istasyonunun ana bağlantı birimi aracılığıyla gruplandığı ve bir ağ ile birbirine bağlanması şeklinde yapılanmış tek yönlü iletimli halka ağı. NOT: Bu şekil, ağ işlemini kesintiye uğratmaksızın veri istasyonlarının ağa bağlanmasını ve ağdan çıkarılmasını sağlar.

start-of-frame: *çerçeve başlangıcı*, [09.06.11], Bir çerçevenin başlamasını gösteren belirli bir bit örüntüsü. NOT: Şekil 9.5’e bakınız

start-stop transmission: *Başla-dur iletimi*, [09.03.09], Bir karakteri temsil eden sinyal elemanlarının, her grubunun başlatma sinyali olarak adlandırılan belirgin bir sinyalin önde yer alması ve durma sinyali olarak adlandırılan başka bir sinyal tarafından izlenmesi gibi zamana bağlı olmayan iletim.

starvation: *açlık*, [07.06.38], Koşut zamanlı asenkron yordamlar gerekli kaynakları tuttuğu için öngörülebilir herhangi bir zaman aralığında bir asenkron yordamın yürütülmesinin ilerleyemediği durum.

state: *durum*, [28.03.10], (*Yapay zekada*) Bir problemin çözümünün bir adımıdaki anlık tanım.

state diagram: *durum diyagramı*, [07.09.54], *bkz. state transition diagram*

state transition diagram: *durum geçiş diyagramı*, [07.09.54], Bir sistem ya da bileşenin var sayabileceği durumu ve bir durumdan bir başkasına geçişin nedeni ya da sonucu olan olayları gösteren diyagram. NOT: Şekil 7.7’ye bakınız.

statement: *deyim*, 1. [07.09.01], *bkz. instruction* 2. [15.05.01], Ya bir bildirimi

gösteren ya da yapılacak eylemlerin tanımını, (eğer varsa) bu eylemlerde yapılmasında kullanılacak işlenenleri ve sonuçların düzenlenmesini içeren bir iş biriminin tarifini veren açıkça sonlandırılmış sözdizimsel birim. NOT: Bazı programlama dilleri bildirimlerin deyimler olmasını dikkate almaz.

static: *durağan*, [15.02.14], (s.) Programın tamamının çalışması boyunca mevcut olan ve değerlerini bulunduran nesnelere ait olma. ÖRNEK: Bir çalışmadan diğer çalışmaya geçildiğinde değerlerinin tutulması için *durağan* olarak bildirilen bir alt program değişkeni.

static binding: *durağan ilişkilendirme*, [07.02.27], Bir programın yürütülmesinden önce gerçekleştirilen ve yürütme esnasında değişmesi söz konusu olmayan ilişkilendirme.

static breakpoint: *durağan kesme noktası*, [07.06.26], Derleme esnasında ayarlanabilen kesme noktası. ÖRNEK: Bir kesme noktası verilen bir alt program çağrısında ayarlanabilir.

static image: *durağan görüntü*, [13.05.65], bkz. *background image*

static scope: *durağan kapsam*, [15.02.09], Bildirimin yapıldığı en içteki modülün bulunması ile belirlenen kapsam. NOT: Bir programın masa üstü kontrolü *durağan* kapsamı bulmak için yeterlidir.

static storage: *durağan bellek*, [12.02.09], Peryodik yenilenme gerektirmeyen bellek aygıtı.

static test mode: *statik test modu*, [19.02.02], Bir örnek sel bilgisayarda, bağlantıyı denetlemek amacıyla başlangıç koşullarının girilmesi esnasındaki ayar modu ve integral alma birimi dışındaki tüm hesaplama aygıtlarının doğru çalışması.

stationary information source: *durağan ileti kaynağı*, [16.02.06], bkz. *stationary message source*

stationary message source: *durağan ileti kaynağı*, [16.02.06], Her bir iletinin oluşum olasılığının oluşma zamanından bağımsız olduğu ileti kaynağı.

statistical time division multiplexing: *istatistiksel zaman bölmeli çoklama*, [09.05.27], Genel talebin zaman içinde iletim kanalının genel kapasitesini geçebileceği riskine bağlı olarak, zaman aralıklarının her bir anda değerlendirilen ihtiyaçlara göre her bir sinyale tahsis edildiği zaman bölmeli çoklama.

step-by-step operation: *adım adım işlem*, [07.07.14], bkz. *single-step operation*

stepwise refinement: *adım adım iyileştirme*, [07.02.05], İşleme adımları ve verinin başlangıçta yüzeysel ve sonrasında daha ayrıntılı olarak tanımlandığı bir yazılım geliştirme tekniği.

stipple pattern: *noktalarla resim yapma örüntüsü*, [13.05.49], Bir döşeme veya maske parçası oluşturmak amacı ile kullanılan piksel haritası.

storage: *bellek*, [12.02.04], Verinin bellek aygıtında tutulması.

storage (device): *saklama (aygıtı)*, [01.01.10], Verinin içine yerleştirilmesine, saklanmasına ve ona erişilebilmesine imkân sağlayan fonksiyonel birim.

storage capacity: *bellek kapasitesi*, [12.02.21], Veri birimi cinsinden ölçülen, bir bellek aygıtında saklanabilen veri miktarı.

storage cell: *bellek hücresi*, [12.02.06], Bellekte adreslenebilen en küçük birim.

storage element: *bellek elemanı*, [12.02.06], bkz. *storage cell*

storage image: *bellek görüntüsü*, [10.02.13], Bir bilgisayar programının ve ilgili verilerinin ana bellekte kaldıkları süre içindeki gösterimi.

storage indication: *bellek işareti*, [22.04.07], *bkz. memory indication*

storage organization : *depolama düzenlemesi*, [17.03.09], Bir veri yapısının, onun bir depolama cihazındaki verisi üzerindeki işlemlerin ve uygun erişim işlemlerinin detaylı olarak düzenlenmesi. NOT: Veri yapısının mantıksal elemanları onların depolanmış fiziksel karşılıklarına yerleştirilir: Örneğin bir kayıt türünün kayıtları bir dosyanın depolanmış kayıtları içine ayrıntılı olarak yerleştirilir.

storage partitioning: *bellek bölümleme*, [22.01.03], *bkz. memory partitioning*

storage protection: *bellek koruma*, [12.02.28], Bir bellek aygıtında, bir ya da daha fazla yerde erişimin, okuma, yazma ya da her ikisinin önlenerek sınırlandırılması.

storage size: *bellek büyüklüğü*, [12.02.21], *bkz. storage capacity*

storage structure language: *depolama yapı dili*, [17.07.05], Belirli bir depolama cihazının veya işletim sisteminin depolama düzenlemelerini bağımsız bir şekilde tanımlayan veri tabanı dili.

store: *saklamak*, [12.02.02], [12.02.03],
1. (f.) Veriyi bellek birimine yerleştirmek.
2. (f.) Veriyi bellek biriminde alıkoymak.

store-and-forward: *sakla ve ilet*, [09.07.13], Gönderilecek yere doğru gönderilmeden önce, verilerin içinde geçici olarak depolandığı bir veri ağının çalışma tarzı.

stored message alert service: *depolanmış ileti uyarma hizmeti*, [32.07.02], İleti deposuna ulaşan bir ileti,

kayıtlı ölçütleri ne zaman karşılırsa kullanıcıyı bilgilendiren hizmet.

stored message listing service: *depolanmış ileti listeleme hizmeti*, [32.07.03], Bir ileti alıcısının kullanıcı temsilcisine ileti deposunda depolanmış iletiler hakkında bilgi listesi sağlayan hizmet. NOT: Bilgi her iletiden seçilen özellikler ve ileti deposu tarafından eklenen diğer bilgilerden oluşur.

stored message summary service: *depolanmış ileti özetleme hizmeti*, [32.07.04], Bir ileti alıcısının kullanıcı temsilcisine, ileti deposuna depolanmış iletilerin bir veya daha fazla niteliğini temel alan belirli bir ölçütü karşılayan iletilerin sayısını sağlayan hizmet.

storing: *saklama*, [12.02.01], Verinin bellek birimine yerleştirme işlemi.

streamer: *duraksız aygıt*, [12.04.10], *bkz. (magnetic) tape unit streaming tape drive*

stress test: *zorlama testi*, [14.03.07], Muhtemel bozuklukları tespit etmek ya da bozuklukların konumlarını belirlemek için mevcut çalışma şartlarının ilgili değer aralıklarında değiştirilerek gerçekleştirilen test.

stretch: *çekme, uzatma*, [13.05.23], (f.) Bir grafik nesnesinin orantılı veya orantısız olarak hem şeklini hem büyüklüğünü değiştirmek.

string: *dizi*, [04.05.01], Aynı doğaya sahip elemanların sırası, örneğin karakterler veya ikil sayılar bir bütün olarak ele alınmaktadır. NOT: Bir dizi boş olabilir veya bir eleman içeriyor olabilir.

string constant: *sabit dizi*, [05.02.08], *bkz. string literal*.

string literal: *dizi ifade*, [05.02.08], Bir birim olarak ele alınan sıfır veya daha çok karakter sırasını içeren ifade.

ÖRNEK: "İsminiz nedir?" tırnak işaretleriyle sınırlanmış bir dizi ifadedir.

string type: *dizgi türü*, [15.04.17], Her bir veri nesnesi bir dizgi olan bir veri türü.
NOT: Şekil 15.1'e bakınız.

stripping: *temizleme*, [25.04.09], Bir kaynak veri istasyonunun, verinin halka boyunca başarılı bir şekilde iletiminden sonra çerçevelerini ağdan kaldırması işlemi.

stroke character generator: *vuruşlu karakter üretici*, [13.04.16], Çizgi parçalarından oluşan karakterlerin görüntülerini üreten karakter üretici.

stroke device: *çarpma aygıtı*, [13.04.40], Girdi biriminin yolunu kayıt etmek için bir koordinatlar kümesi sağlayan girdi cihazı.
ÖRNEK: Değişmeyen bir hızda örneklenen bir konumlayıcı cihaz.

strong typing: *zorunlu yazım*, [15.04.30], Bir dil yapısındaki işlenenlerin işlemlerin veri türleri ile uyumlu veri türleri olmak zorunda olduğu veya işlem gerçekleştirilmeden önce açık bir şekilde tür dönüşümüne uğramış olan gereksinimin zorlanması. ÖRNEK: Ada dilinde zorunlu yazma $2 + 3,5$ in toplamını kurallara aykırı yapar, çünkü 2 bir tamsayı 3,5 ise bir gerçek sayıdır.

structural description: *yapısal tanım*, [31.02.06], Nesneler ve kavramların, bunların parçaları ve aralarındaki ilişkilerinin tanımlarını temel alan gösterimi.

structure chart: *yapı şeması*, [07.09.47], Bir sistem ya da programdaki modül, etkinlik ya da diğer öğeleri tanımlayan ve daha büyük ya da daha genel öğelerin daha küçük, daha belirli öğelere nasıl bölündüğünü gösteren diyagram. NOT 1: Sonucun çağrı çizgesinde gösterilenle aynı olması gerekmez.
NOT 2: Şekil 7.1'e bakınız.

structured design: *yapısal tasarım*, [07.02.04], Modülerlik, veri, sistem yapıları ve işleme adımlarının yukarıdan aşağıya tasarımı ve adım adım iyileştirilmesi gibi prensipleri temel alan belirlenmiş kurallara bağlı yazılım tasarımına olan herhangi bir oluşturulmuş düzen yaklaşımı.

structured program: *yapısal program*, [07.02.03], Yapısal programlama prensiplerine göre oluşturulan program.

structured programming: *yapısal programlama*, 1. [07.02.01], Yalnızca her biri tek bir giriş noktası ve tek bir çıkış noktası olan hiyerarşik olarak düzenlenmiş yapılar kullanarak programlar oluşturmak için bir metod. NOT: Yapısal programlamada üç tür denetim akışı kullanılır: Sıralı, koşullu ve yinelemeli. 2. [07.02.02], Yapısal tasarımı içeren ve yapısal programların geliştirilmesiyle sonuçlanan herhangi bir yazılım geliştirme tekniği.

structured programming language: *yapısal programlama dili*, [07.01.21], Yapısal programlama (2) için dil yapıları sağlayan programlama dili.

STT conversion: *STT dönüştürme*, [29.02.01], *bkz. speech-to-text conversion*

stub: *koçan*, [07.11.01], Bir programda ilerleme sağlanabilmesi için geçici olarak kullanılan yedek bileşen. ÖRNEK: Derleme ya da test işleminde, bir koçan gerçek bileşen kullanılabilir oluncaya kadar kullanılır.

style: *biçim*, [23.06.37], Bir kullanıcının metne aynı anda çok sayıda özelliği uygulamasına ve metnin farklı parçalarına aynı biçimleme özelliklerini uygulayarak bir belgenin yerleşimini standardlaştırmasına olanak sağlayan, isimlendirilmiş biçimleme komut kümesi.

style checker: *tarz denetleyici*, [23.04.09], Hazır yazım kuralları ile bir metnin tarz özelliklerini karşılaştırarak yanlışları düzelten ve sonra tarzı geliştirmek için alternatif yollar sunan yazılım.

style sheet: *biçem tablosu*, [23.06.38], Bir dosyanın kendisine bağlı olan belgelerin yerleşimini belirlediği dosya içine saklanmış bir biçemler topluluğu.

sub-band coding *alt bant kodlaması*, [29.01.26], Bir süzgeç bankasına sahip sinyali süzmeyi ve daha sonra her bir çıktı sinyalini ayrı bir şekilde kodlamayı içeren konuşma kodlaması.

subject: *özne*, [08.01.30], (*Bilgisayar güvenliğinde*) Nesnelere erişebilen aktif varlık. ÖRNEK: Bir programın yürütülmesiyle ilgili olan bir süreç. NOT: Bir özne bilginin nesneler arasında dolaşmasına neden olabilir veya veri işlem sisteminin durumunu değiştirebilir.

subject: *konu*, [32.03.05], (*Elektronik postada*) İleti göndericisi tarafından belirtildiği gibi bir iletinin içeriğini özetleyen başlık kısmı.

sublayer: *alt katman*, [26.02.02], (*OSI'de*) Açık sistemler ara bağlantısı referans modelinde, tüm açık sistemlere uygulanan ve bir katmanda yer alan hizmetler, işlevler ve protokollerin kavramsal olarak tamamlanmış grubu.

submission: *gönderme*, [32.04.13], (*Elektronik postada*) Bir kullanıcı temsilcisinin veya bir ileti deposunun bir ileti veya bir sorgulamayı bir ileti aktarma temsilcisine göndermesindeki aktarma adımı. NOT: Şekil 32.6'ya bakınız.

subnet: *alt ağ*, [18.01.05], *bkz. subnetwork*

subnetwork: *alt ağ*, [18.01.05], Elemanları arasında, sınırları tanımlayan ortak özellikler bulunan ve kendi başına

bir ağ özellikleri taşıyan ve bir bilgisayar ağının bir parçası olan ağ.

subprogram: *alt program*, [15.06.03], Bir tanımlayıcıya sahip olan ve kontrol akışı içinde başka bir programdan veya belirli bir dil yapısı yoluyla başka bir modül ile başlatılan ve kontrol akışının, başlatan programa veya modüle geri çevrildiği bir modül.

subprogram call: *alt program çağırma*, [15.06.10], Bir alt programı başlatan çağırma komutu. ÖRNEK: İşlem çağırma deyimi, işlev çağırma komutu.

subprogram trace: *alt program izleme*, [07.06.11], Bir programın tümü ya da bir bölümünün yürütülmesi esnasında tüm ya da seçilen alt program çağrılarının ve isteğe bağlı olarak her alt program veya diğer modüle geçilen ya da geri döndürülen parametre değerlerinin kaydı.

subroutine: *işlem*, [15.06.11], *bkz. procedure*

subscriber: *abone*, [27.01.03], Büro otomasyon sisteminin bir veya daha fazla hizmetini kullanmaya yetkili kullanıcı.

subscripting: *alt simgeleme*, [15.10.01], Dizi referansı ya da hesaplandığında ögenin konumunu gösteren bir ya da birden fazla deyimle bir dizi ögesini referans etme.

subset: *alt küme*, [02.C.04], Her elemanı tanımlanmış diğer bir kümenin elemanı olan küme.

substitution: *yerine koyma*, [08.03.16], Bit serilerinin veya karakter serilerinin başka bit serileri veya karakter serileri ile değiştirilmesi sureti ile gerçekleştirilen şifreleme. NOT: Elde edilen şifreli metin yerine koyma şifrelemesi olarak adlandırılır.

subsymbolic representation: *alt sembolik gösterim*, [34.01.03],

Sembolleri doğrudan depolama yerine, gösterimi oldukça geniş bir ağ üzerinde dağıtan bilgi gösterimi tekniği. NOT: Bağlantıcı modelde, ağda depolanan bilgi alt sembolik gösterim kullanılmasıyla parçalanır ve kolayca basit kurallar ya da sembolik biçimler olarak ifade edilemez.

subsystem: *alt sistem*, [26.01.11], (OSI'de) Bir açık sistemde, sistemin sadece bir sonraki alt bölümündeki ya da üst bölümündeki öğeler ile doğrudan etkileşen, açık sistemin hiyerarşik bölümündeki öğe. NOT: Bir açık sistemin hiyerarşik bölümü ya bir katman ya da alt katman olabilir.

subtotal function: *alt toplam işlevi*, [22.03.27], Bir hesaplamanın ara sonucunun kağıda yazılmasını ya da ekranda gösterilmesini sağlayan işlev.

subtrahend: *çıkan*, [02.C.18], Bir çıkarma işleminde, çıkartılardan çıkan sayı veya büyüklük.

subtree: *alt ağaç*, [04.10.03], Bir düğüm ve bu düğümün tüm alt düzey düğümlerini içeren bir ağaç parçası.

subtype: *alt tür*, [15.04.22], Başka veri türünden bir veya daha fazla kısıtlama ile elde edilen veri türü.

subunit: *alt birim*, [15.06.15], Bir modülün ayrı bir şekilde derlenen gövdesi.

sum: *toplam*, [02.C.16], İki veya daha fazla sayı veya büyüklüğün eklenmesi sonucu elde edilen sayı veya büyüklük.

summary punch: *özet delgi*, [12.06.28], Bir başka aygıt tarafından hesaplanan ya da özetlenen veriyi kaydetmek için kullanılan kart delgi.

summer: *örneksel toplayıcı*, [19.01.03], *bkz. analog adder*

summing integrator: *toplayarak integral alıcı*, [19.01.10], Örneksel çıkış

değişkeni, örneksel giriş değişkenlerinin ağırlıklandırılmış toplamalarının zamana göre ya da başka bir örneksel giriş değişkenine göre integrali olan işlevsel birim.

supercomputer: *süper bilgisayar*, [01.03.24], Bilimsel ve mühendislik problemlerinin çözümü için belirli bir zamanda en yüksek işlem hızına sahip olan bilgisayar türlerinden biri.

supersector: *süper sektör*, [08.08.12], Bir disk üzerinde aşırı büyük olarak yazılan ve kopya koruma metodunun bir parçası olan iz.

supervised learning: *gözetimli öğrenme*, [31.03.08], Elde edilen bilginin doğruluğunun dış bilgi kaynağından alınmış geri bildirim aracılığıyla denendiği öğrenme stratejisi.

support program: *destek programı*, [01.04.03], *bkz. support software*.

support software: *destek yazılımı*, [01.04.03], Diğer yazılımların geliştirilmesine, bakımına ve kullanımına yardım eden veya genel olarak, uygulamadan bağımsız iş yapabilme imkânı sunan bir program veya yazılım. ÖRNEK: Bir derleyici, bir veri tabanı yönetim sistemi.

surface modeling: *yüzey modelleme*, [13.01.09], Bir bilgi işlem sistemi üzerinde, nesnelerin yüzeylerini temsil eden bir modelin oluşturulması.

surface modeling: *yüzey oluşturma*, [24.02.04], *bkz. surfacing*

surfacing: *yüzeyleme*, [13.01.09], *bkz. surface modeling*

surfacing: *yüzey oluşturma*, [24.02.04], (13.01.09) Veri işleme sisteminde nesnelerin yüzeylerini temsil eden bir modelin oluşturulması.

surge resistance: *yüksek gerilime direnme*, [21.01.07], *bkz. surge withstand capability*

surge withstand capability: *yüksek gerilime dayanma yeteneği*, [21.01.07], Bir cihazın aşırı gerilime maruz kalmasından sonra işlevsel olarak sağlam kalma yeteneği.

swapping: *değiş-tokuş*, [10.05.09], Ana belleğin bir alanının içeriğinin yardımcı bellekteki bir alanın içeriği ile değiştirilme süreci.

switch: *anahtar*, [07.02.14], Bir bayrak tarafından denetlenen sıçramalar listesinden bir sıçrama seçeneği.

switching: *anahtarlama*, [09.07.15], Bir bağlantı sağlamak için fonksiyonel birimleri, iletim kanallarını veya haberleşme devrelerini birleştiren geçici bir işlem. ÖRNEK: Devre anahtarlama, mesaj anahtarlama, paket anahtarlama.

switching function: *anahtarlama fonksiyonu*, [02.04.01], Sadece mümkün olan değerlerin sınırlı bir sayısını alabilen ve bağımsız değişkenlerin her biri bu değerlerin yalnız sınırlı bir sayısı olan fonksiyon.

switching variable: *anahtarlama değişkeni*, [02.02.01], Yalnız sınırlı sayıda değer veya durum alabilen değişken. ÖRNEK: Bir karakter kümesinin belirlenmemiş bir karakteri.

symbol: *sembol*, [01.02.07], Belirli bir bağlamda bir anlamı olan bir kavramın grafiksel gösterimi.

symbolic address: *sembolik adres*, [07.09.32], Bir adresi temsil eden tanımlayıcı.

symbolic execution: *sembolik yürütme*, [07.06.13], Giriş verisi için gerçek değerler yerine değişken adları gibi sembolik değerler kullanarak ve program

çıktılarını bu sembolleri içeren mantıksal ya da matematiksel deyimler olarak ifade ederek bir programın tümü ya da bir bölümünün yürütmesinin benzetimiyle yazılımın çözümlenmesini destekleyen süreç.

symbolic language: *sembolik dil*, [07.01.09], İşlemler, adresler, işlenenler ve sonuçları sembolik biçimde adlandıran programlama dili. ÖRNEKLER: Birleştirme dili, yüksek düzey dil.

symbolic logic: *sembolik mantık*, [02.01.04], Yapay bir dil kullanarak doğal dillerin belirsizlik ve mantıksal yetersizliklerini ortadan kaldırmayı amaçlayan; içinde doğru argümanların yer aldığı mantık metodu.

symbolic trace: *sembolik izleme*, [07.06.12], Giriş verisi için gerçek değerler yerine sembolik değerlerin kullanıldığı, kaynak program deyimlerinin ve program yürütüldüğünde sıçramaların sonucunun kaydı.

symmetric binary channel: *simetrik ikili kanal*, [16.02.05], İkili karakterlerden oluşan iletileri taşımak için tasarlanmış ve bu ikili karakterlerden herhangi bir karakterin diğer karaktere değişiminin koşullu olasılığının eşit olduğu kanal.

symmetric cryptography: *simetrik şifreleme*, [08.03.13], Şifreleme ve şifre çözme için aynı anahtarın kullanıldığı şifreleme.

symmetrical list: *simetrik liste*, [04.08.04], İçindeki her bir elemanın bir sonraki elemanın konumunu belirlemek için ayrıca bir veri içerdiği bir bağlı liste.

synaptic connection: *kromozom şeklinde bağlantı*, [34.03.01], *bkz. neural connection*

synaptic interconnection: *kromozom şeklinde karşılıklı bağlantı*, [34.03.01], *bkz. neural connection*

synaptic weight: *kromozom şeklinde ağırlık*, [34.03.02], *bkz. connection weight*

synchronization: *eşzamanlama*, [07.02.17], İki ya da daha fazla asenkron yordamın yürütülmesinin ortak zamanlama ve eş güdümünü sağlama eylemi.

synchronous: *zaman uyumlu*, [01.01.28], Ortak zamanlama sinyalleri gibi belirli olayların ortaya çıkmasına bağlı olan bir veya daha fazla işleme ait olan.

synchronous: *eş zamanlı*, [10.01.08], Bir ortak zamanlama işaretiyle yönetilen iki veya daha fazla olay süreci.

synchronous neural network: *zaman uyumlu sinir ağı*, [34.02.23], Tüm yapay sinirlerin zaman uyumlu olarak güncelleştirildikleri sinir ağı.

synchronous transmission: *zaman uyumlu iletim*, [09.03.10], Her sinyal elemanının meydana geliş zamanının sabit bir zaman esasıyla ilgili olduğu veri iletimi.

synonym: *eşanlamlılık*, [17.07.17], Aynı varlığı referans gösteren benzer terimler kümesinden biri.

syntax-directed editor: *sözdizim yönelimli düzenleyici*, [23.05.04], Özel bir programlama dili için tasarlanmış ve bu dilin sözdizimi ile uyumunu belirleyen metin düzenleyici.

synthesis: *sentez*, [28.01.16], (*Yapay zekada*) Bir işlevsel birim tarafından yapay ses, metin, müzik ve görüntülerin üretilmesi.

synthesis by parametric modeling: *parametrik modellemeyle sentezleme*, [29.03.05], *bkz. synthesis by parametric representation*

synthesis by parametric representation: *parametrik gösterimle*

sentezleme, [29.03.05], Konuşma sinyalinden, dalga ve uyarma genlikleri gibi zamana ve frekans parametrelerine dayalı olan konuşma ürünü için bir model elde eden konuşma sentezleme metodu. NOT: Doğrudan dalga biçimli sentezlemenin aksine, parametrik gösterimle sentezleme mesaj başına depolama gereksinimlerini azaltır.

synthetic speech: *sentetik konuşma*, [29.01.04], *bkz. artificial speech*

sysgen: *sysgen*, [10.02.18], *bkz. system generation*

system analysis: *sistem analizi*, [20.02.05], Sistemin bilgi gereksinimleri ve işlemlerini ve bunlarının birbiri ile ya da başka bir sistemle nasıl ilişkileneceğini belirlemek için gerçek ya da planlanan bir sistemin incelenmesi.

system description: *sistem açıklaması*, [20.06.04], Bir sistemin kuruluş yapısı, temel özellikleri ile donanım ve yazılım gereksinimlerini tanımlayan ve sistem tasarımı sonucunda oluşturulan dokümantasyon.

system design: *sistem tasarımı*, [20.03.01], Belirtilen gereksinimleri yerine getirecek bir sistem için yazılım ve donanım yapısını, sistemi oluşturan bileşenleri, modülleri, arayüzleri ve veriyi tanımlama süreci.

system development: *sistem geliştirme*, [20.01.01], Genellikle gereksinim analizlerini, sistemin tasarımı, gerçekleştirilmesini, dokümantasyonunu ve kalite güvencesini içeren süreç.

system documentation: *sistem dokümantasyonu*, [20.06.01], [01.04.04] Bir bilgi işleme sisteminin özelliklerini, kapasitesini, sınırlamalarını, tasarımı, işletimini ve bakımını tanımlayan dokümanların bütünü.

system follow-up: *geliştirme sonrası gözden geçirme*, [20.02.09], bkz. *post-development review*

system generation: *işletim sistemi ilk açılımı*, [10.02.18], Bir veri işleme sisteminin ihtiyaçlarına uyarlanan belirli bir işletim sistemini oluşturma ya da bir işletim sisteminin bazı bölümlerini seçme işlemi.

system integrity: *sistem bütünlüğü*, [08.01.27], Hem yetkisiz kişilerin kaynaklarda değişiklikler yapmasını veya kaynakları kullanmasını hem de yetkili kişilerin kaynakları uygun olmayan şekilde değiştirmesini veya kaynakları uygun olmayan şekilde kullanmasını önlemekte kullanılabilme amacını yerine getiren bir veri işlem sistemi niteliği.

system library: *sistem kütüphanesi*, [07.11.06], Bir veri işleme sisteminde kalıcı olan ve kullanım için erişilebilen ya da diğer programlara başvuru aracılığıyla katılabilen yazılım kütüphanesi.

system life cycle: *sistem yaşam döngüsü*, [20.01.05], Bir sistemin başlangıcından kullanımının bitimine kadar olan sürede gerçekleşen ve geliştirmeye yönelik değişimler.

system maintenance: *sistem bakımı*, [20.05.09], Sistemin arızalarını düzeltmek, performansını arttırmak ve değişik bir çevreye ya da değişik gereksinimlere uygunluğunu sağlamak için sistem üzerinde değişiklik yapılması.

system software: *sistem yazılımı*, [20.01.14], [01.04.02], Uygulama yazılımının çalışmasını destekleyen ve aynı zamanda uygulamadan bağımsız olan yazılım.

system support: *sistem destekleme*, [20.01.12], Uygulamaya geçirilmiş bir sistemin iyileştirilmesi ve kullanımı için gerekli araç, gereç ve hizmetlerin devamlı olarak sağlanması.

system test and evaluation plan: *sistem testi ve değerlendirme planı*, [20.06.09], Bir sistemin detaylı özelliklerini, kriterlerini, genel uygulama yöntemini, sorumluluklarını ve sistemin test edilip değerlendirilmesi için gerekli genel planları oluşturan plan.

Tt

table: *çizelge*, [04.07.13], İçindeki her bir elemanın argümanlar veya anahtarlar yoluyla belirlenebildiği verilerin bir düzenlemesi.

tabulator: *çizelgeliyici*, [12.06.29], Delikli kart ya da şerit veri ortamından veriyi okuyarak listeler, çizelgeler ya da toplamalar üreten bir aygıt.

tailgate: *peşine takılmak*, [08.05.31], (f) Yetkili bir personeli arkasından takip ederek kontrollü kapı yoluyla fiziksel erişim sağlamak.

tape: *şerit*, [12.01.31], **1.** (Manyetik) Üzerine veri kaydedilebilen mıknatıslanabilir bir yüzeyi olan şerit. **2.** [12.01.58], (delikli) Üzerine delik örüntülerinin delinebileceği teyp şeridi.

tape frame: *teyp satırı*, [12.01.20], *bkz. tape row*

tape punch: *şerit delgisi*, [12.06.13], Delik örüntüleri biçimindeki bir veri kaydının otomatik olarak delikli şerit üzerindeki delgisi.

tape reproducer: *şerit çoğaltıcı*, [12.06.15], Okunan şeritteki bilginin tümünü ya da bir kısmını diğer bir teybe kopyalayan aygıt.

tape row: *teyp satırı*, [12.01.20], Bir manyetik şeridin kılavuz kenarına dik olan bir hat üzerinde paralel olarak kaydedilen ya da algılanan bir grup ikili karakter.

tape spool: *şerit öbeği*, [12.01.60], Üzerine şeritlerin sarılabildiği kenarlıksız silindir.

target language: *hedef dil*, [07.04.48], Bir çeviricinin kendi sonuçlarını ifade ettiği dil.

target machine: *hedef makine* **1.** [07.04.49], Bir programın yürütülmesinin amaçlandığı bilgisayar. NOT: Ana makine (1) tanımına bakınız. **2.** [07.04.50], Bir başka bilgisayar tarafından taklit edilen bilgisayar. NOT: Ana makine (2) tanımına bakınız.

target program: *hedef program*, [07.04.51], Bir kaynak programın çevrilmiş sürümü.

task: *görev*, **1.** [10.02.02], Çoklu bir programlama veya çoklu bir işlem çevresinde, bir bilgisayar tarafından gerçekleştirilecek olan çalışmanın elemanı olarak bir kontrol programınca işlem gören komutların bir veya daha fazla dizisi. **2.** [15.07.02], (*Programlama dillerinde*) Ya çoklu işlemci üzerinde ya da bir işlemci üzerinde münavebeli olarak diğer modüllerinde aynı anda işletilebildiği bir modül. NOT: İşletim kontrolü açısından bir modül ile iş arasındaki fark her zaman doğru değildir.

task entry: *görev girişi*, [07.10.12], Bir çağırın modül için bir arayüz sağlayan görevdeki konum.

task state: *görev durumu*, [07.10.01], Bir görevin ömrü boyunca olabileceği koşullardan biri.

task synchronization: *görev eş zamanlaması*, [15.07.04], İş faaliyetlerinin zaman içinde koordine edilme metodu. ÖRNEK: İşaretçi (semafor), izleme, buluşmalar.

taxonomy formation: *sınıflandırma oluşumu*, [31.01.09], Kümelenmiş kavramların ayrık sınıfları aracılığıyla bir kavram sınıflandırma düzeni oluşturma. NOT 1: Sınıflandırma oluşturma'nın amacı birbirinden ayrı özelliklerin en çok sadelik ve en az çakışma ile elde edilmesidir. NOT 2: Aynı zamanda kavramsal gruplandırma ve kavram oluşumu tanımlarına bakınız.

TCU: [25.01.24], *bkz. trunk connecting unit*

teleconferencing: *tele konferans*, [27.03.07], Farklı yerlerdeki katılımcılar arasında haberleşme olanakları kullanılarak yapılan etkileşimli iletişim. NOT 1: Tele konferans, konferans çağrıları ve durağan ya da hareketli görüntüler bulunan video konferansı içerir. NOT 2: Şekil 27.1'e bakınız.

telecopy: *faks (2)*, [27.03.12], *bkz. fax*

telefax: *telefaks*, [27.03.10], *bkz. fax (1)*

telemaintenance: *uzaktan bakım*, [14.03.06], *bkz. remote maintenance*

teletex: *teleteks*, [27.03.02], Aboneler arasında harf kalitesinde iletişim sağlayan elektronik posta hizmeti. NOT 1: Teleteks, teleksin geliştirilmiş sürümüdür. Teleteks, teleksten daha yüksek bir hızda hem büyük harf hem de küçük harf iletim sağlar.

teletext: *teletekst*, [27.03.03], Haberler, hava durumu raporları ve reklamları doğrudan bir abonenin televizyon

sistemine sağlayan yayın hizmeti. NOT: Abone teletekst sinyallerini almak için özel bir kod çözücüye sahip olmalıdır.

telex: *teleks*, [27.03.01], Teleks aygıtları veya teleks ile uyumlu aygıtlar arasında metin iletimi için kullanılan açık anahtarlama hizmeti.

template: *şablon*, [28.02.09], Tanımlanacak bir varlığın parçası veya tamamı ile karşılaştırılan bir başvuru örüntüsü. ÖRNEK: Şablonlar karakter tanıma, hedef bulma, konuşma tanıma vb. işlemler için kullanılır.

template matching: *şablon eşleştirme*, [28.03.20], Bir şablon kullanarak örüntü eşleştirme.

temporal cohesion: *geçici bağlılık*, [07.12.08], Bir modülün etkinliklerinin tümünün belirli bir zamanda gerekli olduğu bağlılık. ÖRNEK: Bir programın tüm başlangıç değerlerini içeren bir modül.

tens complement: *onun tümleyeni*, [05.08.03], Ondalık sistemdeki kök tümleyeni.

term: *terim*, [17.07.14], Bir varlığı referans veren kavramsal şema diline ait yapı.

terminal: *uç birim*, 1. [01.03.11], Bir sistemde veya iletişim ağında veri girilebilmesi ve alınabilmesinde kullanılan fonksiyonel birim. 2. [12.08.01], (*Kullanıcı*) Kullanıcının bilgisayar ile iletişim kurduğu bir girdi-çıkı birimi.

terminal node: *son düğüm*, [17.05.07], Alt düğümü olmayan düğüm.

terminated: *sonlandırıldı (Niteleyici)*, [07.10.10], Tamamlanmış, kendisine bağımlı tüm olayların çözüldüğü ve etkinleştirme kaydının bırakıldığı bir görevin görev durumuna ait. NOT: Şekil 7.7'ye bakınız.

termination test: *sonlandırma testi*, [07.03.11], Bir döngü denetiminde DOĞRU koşulun yinelenen bitmesi gerektiğini belirttiği test. ÖRNEK: Pascal'da sonlandırma testinin döngü denetim değişkeninden önce bir "until" cümlesi gelir.

test and maintenance program: *test ve bakım programı*, [14.03.11], Bir işlevsel birimi temel olarak bakım ve doğrulama amacıyla test etmek için tasarlanmış program.

test language: *test dili*, [07.01.41], Donanım ya da yazılım bileşenlerini test etmek için yöntemler sağlayan problem yönelimli dil. ÖRNEKLER: ATLAS, ATOLL, DETOL, DMAD.

test plan: *test planı*, [20.06.09], bkz. *systems test and evaluation plan*

text: *metin*, 1. [01.01.03], Bir anlamı iletmesi amaçlanan ve bunların yorumu kullanıcının bazı doğal veya yapay dil bilgisine önemli derecede bağlı olan semboller, kelimeler, deyimler, paragraflar, cümleler, çizelgeler veya diğer karakter düzenlemeleri şeklindeki veriler. ÖRNEK: Bir ekran üzerinde görüntü ve kâğıt üzerinde basılı bir iş mektubu. 2. [23.01.01], Bir düşüncüyü ifade etmek için kullanılan ve aslında yorumu okuyucunun bazı doğal ya da yapay dil bilgisine dayalı; karakterler, semboller, kelimeler, kelime grupları, paragraflar, cümleler, çizelgeler ya da diğer karakter düzenlemeleri biçimindeki veri. ÖRNEK: Kağıt üzerine basılmış ya da ekranda gösterilen iş mektubu.

text [voice, image, video] transmission: *metin [ses, görüntü, video] iletimi*, [27.01.04], Bir ağ üzerinden metnin [ses, görüntü, video] bir noktadan diğerine elektronik olarak aktarılması.

text area: *metin alanı*, [23.02.11], Genellikle metin ya da diğer grafik

elemanlarının yer aldığı ekran ya da tek sayfalık alan.

text editing: *metin düzenleme*, [23.01.04], Eklemeleri, çıkarmaları ya da yeniden biçimlendirmeleri de içeren, metni değiştirme ya da yeniden düzenleme gibi metin üzerinde düzeltmeler yapmak için metin işlemci kullanma.

text editor: *metin düzenleyici*, [23.05.01], Kullanıcıya metin oluşturma ve düzenleme olanağı sağlayan yazılım.

text processing: *metin işleme*, [01.06.10], [23.01.02], Veri girme, metin düzenleme, sıralama, birleştirme, geri getirme, saklama, görüntüleme ya da yazdırma gibi metin üzerinde gerçekleştirilen veri işleme işlemleri.

text processor: *metin işlemci*, [23.01.03], Bir kullanıcının metin üzerinde işlemler yapmasına olanak sağlayan bir yazılım paketi ya da gerekli yazılıma sahip aygıt.

text-dependent recognition system: *metne bağımlı tanıma sistemi*, [29.02.29], bkz. *text-dependent recognizer*

text-dependent recognizer: *metin bağımlı tanıyıcı*, [29.02.29], Yalnızca önceden tanımlanmış bir mesaja karşılık gelen bir konuşma örneğini aldığı zaman güvenilir bir şekilde çalışan konuşma tanıyıcı.

text-formatting language: *metin biçimlendirme dili*, [07.01.28], Metnin ne şekilde biçimlendirileceğini belirtmek için tasarlanmış problem yönelimli dil. ÖRNEKLER: HTML, nroff.

text-independent recognition system: *metinden bağımsız tanıma sistemi*, [29.02.28], bkz. *text-independent recognizer*

text-independent recognizer: *metinden bağımsız tanıyıcı*, [29.02.28], Alınan konuşma örneğinin önceden tanımlanmış bir mesaja karşılık gelip gelmemesi konusunda güvenilir bir şekilde çalışan konuşma tanıyıcı.

text-to-speech conversion: *metinden konuşmaya dönüştürme*, [29.03.09], Metnin konuşma çıktısına dönüştürülmesi.

text-to-speech synthesis system: *metinden konuşmaya sentezleme sistemi*, [29.03.10], bkz. *text-to-speech synthesizer*

text-to-speech synthesizer: *metinden konuşmaya sentezleyici*, [29.03.10], Metni sesle ilgili sembollere ve daha sonra yapay konuşmaya çeviren konuşma sentezleyici.

texture: *desen*, [13.02.23], Renk ve parlaklıktan bağımsız bir şekilde bir nesnenin yüzeyinin çıplak gözle görülebilen görünümünü karakterize eden nitelikler kümesi.

texture mapping: *desen eşlemesi*, [13.02.24], Üç boyutlu bir görüntünün modellenmiş yüzeylerinin desenlerini görüntünün karşılık gelen alanlarına eşleyerek bir nesneyi iki boyutlu temsil etmek için kullanılan resimleştirme tekniği.

thematic role: *konuya ait rol*, [28.02.16], Bir senaryonun yürütülmesi esnasında bir varlığın gerçekleştirebileceği işlevler kümesi. NOT: Bir konuya ait roller aktörler tarafından gerçekleştirilir.

thermal printer: *termal yazıcı*, [12.07.18], Karakterlerin, sıcak elemanların ısıya dayanıklı kağıt üzerine doğrudan uygulanması ya da bir şeritteki mürekkebin düz kağıt üzerine eritilmesiyle üretildiği vuruşsuz yazıcı.

third-generation language: *üçüncü nesil dil*, [07.01.11], Kendi basit deyimlerinin her biri için yüksek oranda makine komutları olan ve programcının soyutlama düzeyini belirli bir bilgisayarın nasıl çalıştığının ayrıntılı bilgisi yerine dikkatin çözülecek probleme odaklanmasına yükselten bir yüksek düzey dil. ÖRNEKLER: Ada, BASIC, Fortran, Modula-2, Pascal.

thread: *parçacık*, 1. [07.10.16], Diğerinin kaynaklarını kullanan, bir başka süreç içindeki bir süreç. 2. [32.10.04], (*Elektronik postada*) Birbiri ile yakından ilişkili bilgileri bulunduran ve başka iletilerden kolaylıkla ayrılabilen ileti dizisi.

threat: *tehdit*, [08.05.04], Bilgisayar güvenliğinin olası bozulmaya uğraması. NOT: Şekil 8.1'e bakınız.

threat analysis: *tehdit analizi*, [08.01.28], Veri işlem sistemini elverişsiz şekilde etkileyebilecek eylem ve olayların gözden geçirilmesi.

three-address instruction: *üç adresli komut*, [07.09.15], Üç adres bölümü içeren komut. ÖRNEK: Saklama konumu A ve saklama konumu B'nin içeriklerini toplayan ve sonucu saklama konumu C'ye yerleştiren komut.

threshold element: *eşik elemanı*, [03.04.15], bkz. *threshold gate*

threshold function: *eşik fonksiyonu*, [02.04.07], Tanımlanmış bir matematikle ilgili fonksiyonu verilen eşik değerini geçtiğinde argümanların «Bir», diğer durumlarda «sıfır» değerini aldığı ve bir ya da daha fazlasının mutlaka Boole argümanı olmasının gerekmediği iki değerli bir anahtarlama fonksiyonu. ÖRNEK: Eşik fonksiyonu $g \leq T$ olduğunda $f_1(a_1, \dots, a_n) = 0$; $g > T$ olduğunda $f_1(a_1, \dots, a_n) = 1$; $g = W, a_1 + \dots + a_n$, Burada $W_1, \dots, W_n$ gerçek

argümanlar için pozitif katsayılarıdır ve T eşik değeridir.

threshold gate: *eşik geçidi*, [03.04.15], Eşik işlemini gerçekleştiren geçit.

threshold operation: *eşik işlemi*, [02.10.10], İşlem gören terimlerin eşik fonksiyonunu hesaplayan işlem.

throughput: *üretilen İş*, [10.01.14], Verilen bir zaman devresinde bir bilgisayar sistemiyle yapılan işin miktarının ölçüsü. ÖRNEK: Bir gündeki iş sayısı.

thumbwheel: *işaretleme tekeri*, [13.04.28], Kendi eksenini etrafında dönebilen bir tekeri kullanan bir değerlendirme aygıtı. NOT: Bir çift işaretleme tekeri iki boyutlu konumlar için kullanılabilir: Bir işaretleme tekeri dikey yönde konumu sağlarken diğeri yatay yöndeki konumu sağlar.

ticket: *bilet – etiket*, [08.04.09], (*Bilgisayar güvenliğinde*) Bir işlemcinin bir nesneye bir veya daha fazla erişim hakkının gösterimi. NOT: Bir bilet bir erişim iznini temsil eder.

tile: *döşeme*, [13.05.46], 1. Bir bölgeyi doldurmak amacı ile x ve y koordinatlarında bir piksel haritasının kopyalanarak çoğaltılması. 2. [13.05.47], Döşeme yoluyla üretilen bir pencere.

tilling: *pencereleri tuğla gibi döşeme*, [13.05.45], Görüntü uzayının iki veya daha fazla ayrık pencereye (1) bölünmesi. NOT: Pencere kademelendirmenin tersi.

time bomb: *zaman bombası*, [08.05.52], Önceden belirlenmiş bir zamana gelindiğinde faaliyete geçirilecek olan mantıksal bomba.

time division multiple access: *zaman bölmeli çoklu erişim*, [09.05.30], Ortak kanal içindeki her iletim kanalı koluna

ayrı bir zaman aralığının tahsis edildiği çoklu erişim tekniği.

time division multiplexing: *zaman bölmeli çoklama*, [09.05.26], Birkaç bağımsız sinyalin tek bir iletim kanalı üzerinden iletimi için ayrı periyodik zaman aralıklarına tahsis edildiği çoklama.

time scale (factor): *zaman ölçeği (faktörü)*, [19.02.06], Problemin gerçek zamanının bilgisayar zamanına dönüşümünü gerçekleştirmek üzere çarpan olarak kullanılan sayı.

time sharing: *zaman paylaşımı*, 1. [01.01.43], Bir işlemci içinde, bir veya daha fazla işleme fasılalı zaman ayırmayı sağlayan bir veri işleme sistemi işletimi. 2. [10.04.04], Aynı işlemcide zamanın belirli miktarlarına atanan iki ya da daha fazla süreci ihtiva eden işlemin bir modu. 3. [10.04.05], İki ya da daha fazla sürecin zamana serpiştirmeli olarak bir işlemcide çalışmasını sağlayan bir bilgisayar sistemi işletim tekniği. 4. [10.03.03], *bkz. Conversational mode*

time slicing: *zaman dilimi*, [01.01.43], *bkz. time sharing*.

time slicing: *zaman dilimleme*, [10.04.04], *bkz. time sharing*

time slot TS: *zaman aralığı*, [09.06.16], Tek olarak tanımlanabilen ve tarif edilebilen herhangi bir periyodik zaman aralığı.

time-out: *zaman aşımı*, [09.06.28], Önceden belirlenen bir sürenin sonunda ortaya çıkması için tasarlanan olay. NOT: Zaman aşımı uygun bir sinyal gönderilerek engellenebilir; zaman aşımı şartı uygun zaman aşımı iptal sinyali alınması ile iptal edilebilir.

timing recovery: *geri kazanım zamanlaması*, [09.06.17], Zaman aralıklarının sürekliliğine bağlı olarak

alınan sayısal sinyalden bir periyodik zaman sinyalinin türetilmesi.

TMS: [28.04.12], *bkz. truth maintenance system*

token: *andaç*, [25.01.06], Bir yerel alan ağında, bir veri istasyonundan diğerine sıra ile geçen ve iletim ortamının denetimini gerçekleştiren istasyonu gösteren yetki sembolü bitleri. NOT: Bilginin tamamı çerçeveler tarafından taşınır. Bazı çerçeveler kullanıcı verisi içermeyip andaç içerir, bazıları ise andaç içermeyip veri içerir.

token passing procedure: *andaç geçirme protokolü*, [25.01.07], *bkz. token passing protocol*

token passing protocol: *andaç geçirme protokolü*, [25.01.07], Bir andaç kullanan yerel alan ağında, veri istasyonunun andaçı nasıl elde edeceği, kullanacağı ve aktaracağını belirleyen kurallar kümesi.

token-bus network: *andaç - veri yolu ağı*, [25.03.01], Andaç geçirici protokolün kullanıldığı bir veri yolu ağı.

token-ring network: *andaç - halka ağı*, [25.04.01], İletilen verinin gönderici istasyona geri dönmesi gibi, andaç geçiş protokolü ile veri istasyonları arasında tek yönlü veri iletilmesini sağlayan halka ağı.

top-down: *yukarıdan aşağı*, [20.01.10], En üst seviyede başlayan ve en alt seviyeye doğru ilerleyen bir method ya da yordama ait.

top-level domain name: *üst düzey alan adı*, [32.05.11], İleti işleme sisteminin bölgesel veya kurumsal yapısındaki en yüksek hiyerarşik düzeyi tanımlayan O/R adresi niteliği. NOT: X.400'de en üst düzey alan adı ülke adıdır. İnternette en üst düzey alan adı ya ülke adı ya da "com", "edu", "gov", "mil", "net" veya "org" gibi İngilizce kısaltmalardır.

total correctness: *toplam doğruluk*, [07.07.31], Bir programın çıktı bildirimlerinin mantıksal olarak girdi bildirimleri ve işleme adımlarından sonra geldiğini ve ek olarak programın verilen tüm girdi koşulları altında sonlandığını belirten doğruluk ispatlama.

total function: *toplam işlevi*, [22.03.28], Kağıda yazılabilecek ya da ekranda gösterilebilecek ve elle tekrar girilmeden yeniden kullanılamayan bir hesaplama sonucu sağlayan işlev.

totally connected network: *tamamen bağlantılı ağ*, [34.02.18], Her bir yapay sinirin tüm diğer sinirlere bağlandığı katmansız ağ veya bir katmandaki her bir yapay sinirin bitişik ön katmandaki tüm sinirlere bağlandığı katmanlı ağ.

touch screen: *dokunma duyarlı ekran*, [12.08.15], Kullanıcının, veri işleme sistemi ile ekranlara dokunarak iletişim kurmasına olanak sağlayan görüntü aygıtı.

trace: *izleme*, [07.06.07], Yürütülen komut ya da deyimlerin sırasını, kullanılan işlenenler ve adları ve sonuçları gösteren, bir programın tümü ya da bir bölümünün yürütme kaydı.

trace: *izlemek*, [07.06.08], (f.) Bir izleme üretmek.

trace program: *izleme programı*, [07.07.16], Bir izleme üreten program.

tracing facility: *izleme olanağı*, [28.02.35], (Yapay zekada) Bir bilgi yönelimli programlama dili ya da programlama aracında, kullanılan değişkenlerin değerleri ile birlikte uygulanan kurallarını görüntüleme yolu.

track: *iz*, [12.01.08], Veri ortamının tekli okuma/yazma kafası altında hareket etmesi sırasında, ortam üzerinde bulunan ve kafa ile ilgili olan yol.

track and hold unit: *izle ve tut birimi*, [19.01.20], Örneksele çıkış değişkeni, örneksele giriş değişkenine ya da bu değişkenin harici bir Boolean işareti göre seçilmiş bir örneğine eşit olduğu işlevsel birim. NOT: İzleme esnasında işlevsel birim örneksele giriş değişkenine eşittir. Tutma esnasında ise işlevsel birim, giriş değişkeninin anahtarlama esnasındaki değerini tutar.

track and store unit: *izle ve tut birimi*, [19.01.20], *bkz. track and hold unit*

track density: *iz yoğunluğu*, [12.01.23], İzleme dik yönde ölçülen, her uzunluk birimi başına düşen iz sayısı. NOT: İz yoğunluğu, iz aralığı ile ters orantılıdır.

track pitch: *iz aralığı*, [12.01.22], İzleme dik yönde ölçülen, bitişik iki iz arasındaki uzaklık. NOT: İz aralığı, iz yoğunluğu ile ters orantılıdır.

trackball: *iz topu*, [13.04.26], *bkz. control ball*

tracking: *izleme*, [13.05.10], (*Bilgisayar grafiklerinde*) Bir izleme sembolünü hareket ettirme işlemi.

tracking symbol: *izleme sembolü*, [13.05.11], Bir yer belirleyici cihaz tarafından üretilen koordinat verilerine karşılık gelen bir konumu işaret eden ekran üzerindeki sembol.

traffic analysis: *trafik çözümleme*, [08.05.41], Trafik akışının gözlenmesinden bilgi çıkarımı yapılması. ÖRNEK: Trafiğin mevcudiyetinin, yokluğunun, miktarının, yönünün ve sıklığının çözülmesi.

traffic padding: *trafik doldurma*, [08.06.30], İletişim ortamında sahte veri yaratarak trafik çözümleme ya da şifre çözme zorlaştıran karşı tedbir.

trailer (magnetic tape): *şerit sonu*, [12.04.06], Manyetik şeridin, bitiş işaretini izleyen kısmı.

trailer label: *art bilgi etiketi*, [04.09.10], *bkz. end-of-file label*.

training: *eğitim*, [34.03.18], (*Sinir ağlarında*) Bir sinir ağının, giriş değerlerinin bir örneği ile doğru çıkış değerleri arasında bir ilişki oluşturmaya öğretme süreci.

transaction call: *işlem çağırma*, [15.06.14], Bir işin başka bir iş ile buluşma istemesine izin veren bir işlem çağırma.

transaction processing: *işlem işleme*, [26.05.16], İşlemi gerçekleştirmek için etkileşimli iletişim aracılığıyla iki ya da daha fazla işlem yapılmasına olanak sağlayan bir dağıtık sistemdeki uygulama hizmeti.

transcribe: *dönüştürerek aktarmak*, [06.03.10], (*f.*) Veriyi, yeni ortamın gerektirebileceği şekle çevirerek bir ortamdan bir başka ortama aktarmak.

transfer: *aktarmak*, **1.** [06.03.01], (*f.*) Veriyi bir bellek yerinden diğerine göndermek. **2.** [09.03.01], Bir konumdan göndermek ve diğer konumdan almak. **3. aktarma**, [32.04.17], (*Elektronik postada*) Bir ileti aktarma temsilcisinin bir iletiyi, sorgulamayı veya raporu başka bir ileti aktarma temsilcisine gönderdiği aktarma adımı. NOT: Şekil 32.6'ya bakınız.

transfer interpreter: *iletim yorumlayıcı*, [12.06.26], Delinmiş bir kart üzerine delik örüntülerine karşılık gelen karakterleri bir başka kart üzerine yazan aygıt.

transfer rate: *aktarma hızı*, [09.05.21], *bkz. actual transfer rate*

transfer syntax: *aktarma söz dizimi*, [26.06.02], Açık sistemler arasında veri

aktarılmasında kullanılan somut söz dizimi.

transfer time: *iletim süresi*, [12.02.29], Veri iletiminin başladığı an ve durduğu an arasındaki zaman aralığı.

transferred information: *gönderilmiş bilgi*, [16.04.07], *bkz. transmitted information*

transform: *dönüştürmek*, [06.03.04], (f.) Verinin temel olarak anlamını değiştirmeden, tanımlanan kurallara göre biçimini değiştirmek.

transient error: *geçici hata*, [12.01.15], Ardışık her okuma girişimine oluşan kalıcı hata.

transinformation y; content: *gönderilmiş bilgi*, [16.04.07], *bkz. transmitted information*

transition: *geçiş*, [09.02.07], Bir ayrık sinyal içinde farklı önemli şartlara sahip olan ardışık iki sinyal elemanını ayıran bir geçiş olgusu. NOT: Şekil 6.1'e bakınız.

translate: *çevirmek*, [06.03.05], [07.04.05], (f.) Bir programlama dilinde yazılmış bir program kısmını bir başka programlama diline ya da işletim için uygun bir biçime değiştirmek.

translating: *çevirme*, [13.05.21], (bilgisayar grafiklerinde) Bir veya daha fazla görüntü elemanının konumlarına aynı yer değiştirme işleminin uygulanması.

translation: *çeviri*, [07.04.06], Çevirme süreci ya da sonucu.

translation duration: *çeviri süresi*, [07.04.63], Bir programı çevirmek için gerek duyulan zaman miktarı.

translation program: *çeviri programı*, [07.04.07], *bkz. translator*

translation time (1): *çeviri zamanı (1)*, [07.04.60], Çevirinin gerçekleştiği herhangi bir an. (2), [07.04.63], *bkz. translation duration*

translator: *çevirici*, [07.04.07], Çeviri yapabilen bir ya da daha fazla program.

translator directive: *çevirici yönergesi*, [07.04.66], Bir programın çevirisini denetleyen dil yapısı.

transliterate: *karakter dönüştürmek*, [06.03.07], (f.) Veriyi, karakter karakter çevirmek.

transmission: *iletim*, [09.01.02], *bkz. data transmission*.

transmission channel: *İletim kanalı*, [09.03.14], İki nokta arasında bir yöndeki sinyallerin iletim hattı. NOT: İletim kanalı, frekans bölüm çoklama veya zaman bölüm çoklama tarafından sağlanabilir.

transmission control character: *iletim kontrol karakteri*, [04.04.02], Veri terminal cihazları arasındaki veri iletimini mümkün kılmak veya denetlemek için kullanılan bir kontrol karakteri. NOT: İletim kontrol karakterleri ISO/IEC 10646-1 ve ISO 6429'de tarif edilmiştir.

transmission frame: *İletim çerçevesi*, [09.06.08], *bkz. frame*

transmission line: *İletim hattı*, [09.06.03], *bkz. line*

transmission medium: *İletim ortamı*, [09.01.05], Sinyalleri yönlendiren yapay veya doğal ortam.

transmission path delay: *iletim yolu gecikmesi*, [25.03.14], Bir bitin bir veri yolu ağındaki en uzak iki veri istasyonu arasında gitmesi için gerekli olan zaman.

transmit: *iletmek*, [09.03.02], (f.) Başka bir yerin kabul etmesi için bir konumdan veri göndermek.

transmittal: *aktarım*, [32.04.09], Bir kaynaktaki bilgi nesnesini, potansiyel alıcılarına gönderme veya göndermeyi deneme. NOT: Aktarım, bir dizi aktarma adımı ve aktarma olaylarından oluşur.

transmittal event: *aktarım olayı*, [32.04.11], Bir iletinin aktarılması sırasında ileti aktarma sisteminde oluşan olay. NOT: Dağıtmama gibi bazı aktarma olayları, kullanıcılara görünebilir (örneğin ayırma gibi) diğerleri görünmezler.

transmittal step: *aktarım adımı*, [32.04.10], İleti işleme ortamındaki bir bilgi nesnesini bir işlevsel birimden diğerine gönderme süreci.

transmitted information: *iletilmiş bilgi*, [16.04.07], Bir y olayının ortaya çıkışı verildiğinde, başka bir x olayının ortaya çıkışı ile ifade edilen bilgi içeriği $I(x)$ ile aynı olayın ortaya çıkışı ile ifade edilen koşullu bilgi içeriği $I(x, y)$ arasındaki fark. Bu ölçütün matematiksel gösterimi aşağıdaki gibidir:

$$T(x, y) = I(x) - I(x, y)$$

NOT 1: x ve y olayları; bir ileti kanalının ileti kaynağındaki ve ileti alım düğümündeki iletilerdir. NOT 2: Gönderilmiş bilgi içeriği ayrıca şu şekilde de ifade edilebilir:

$$T(x, y) = I(x) + I(y) - I(x / y)$$

burada $I(y)$, y olayının bilgi içeriğidir. Buradan gönderilmiş bilgi içeriğinin simetrik olduğu sonucu çıkar.

$$T(x, y) = T(y, x)$$

transport layer: *taşıma katmanı*, [26.02.06], Bir uçtan diğer uca güvenilir veri aktarma hizmeti sağlayan katman. NOT 1: Belirli şartlar altında taşıma katmanı, ağ katmanı tarafından sağlanan hizmeti geliştirebilir. NOT 2: Madde 26.02.01'de verilen NOT 1'e ve Şekil 26.1'e bakınız.

transposition: *konum değiştirme (transpoze etme)*, [08.03.15], Belirli bir plâna göre bitlerin veya karakterlerin

yerlerinin yeniden düzenlenmesi ile şifreleme. NOT: Elde edilen şifreli metin konum değiştirme şifresi olarak adlandırılır.

trapdoor: *tuzak kapısı*, [08.05.37], Genellikle deneme ve hata giderme amacı ile yaratılmış ve bilgisayar güvenliğini aşmak için kullanılan gizlenmiş donanım veya yazılım.

tree: *ağaç*, [04.10.02], Herbir düğüm için en fazla bir üst düğümle ve yalnız bir kök düğümle hiyerarşik olarak bağlanmış düğümleri içeren bir veri yapısı.

tree network: *ağaç ağı*, [18.03.02], Herhangi iki düğüm arasında sadece bir yolun mevcut olduğu ağ. NOT: Şekil 18.3'e bakınız.

tree search: *ağaç arama*, [06.04.10], Bir ağaç yapısı üzerinde yapılan ve bir sonraki aramada ağacın hangi dalının atılacağına ve diğerinde arama yapılacağına karar veren arama.

tree structure: *ağaç yapısı*, [17.05.02], (*Veri tabanlarında*) Varlıkları veya nitelikleri, her düğüm için en fazla bir kaynak düğümü ve sadece bir kök düğümü olan düğümler olarak düzenleyen veri yapısı.

tributary station: *yan istasyon*, [09.06.37], Çoklu bağlantı üzerinde veya iki nokta arasındaki bağlantı üzerinde temel mod bağlantı kontrolünü kullanan kontrol istasyonundan başka herhangi bir istasyon.

trigger circuit: *tetikleyici devre*, [03.01.01], En az bir tane kararlı durumu olan ve uygun bir vurunun uygulanmasıyla arzu edilen bir geçiş durumu başlatılabilecek şekilde tasarılan, belirli bir sayıda kararlı ve kararsız durumları olan devre.

Trojan horse: *Truva atı*, [08.05.49], Görünüşte zararsız olan ancak

bünyesinde verilerin yetkisiz olarak toplanmasına, tahrip edilmesine veya bilgilere zarar vermesine izin veren kötü niyetli program.

truncated binary exponential backoff: *üstel olarak ikili azalma algoritması*, [25.02.07], Bir CSMA / CD ağında bir çarpışmadan sonra, yeniden iletimin bekleme zamanı ve gönderim teşebbüs sayısından türetilen bir zaman kadar ertelenmesini öneren, yeniden iletimin zaman planlaması için kullanılan algoritma.

truncation: *kesme*, 1. [02.09.02], (*Bir diziyi*) Belirlenmiş bir ölçüye göre bir dizinin ilk veya son kısmının çıkarılması veya atlanması. 2. [02.09.03], (*Bir Hesaplama İşlemini*) Varsa belirlenmiş kurallara göre, en son sonuç veya doğal sondan önce bir hesaplama işleminin bitirilmesi.

truncation error: *kesme hatası*, [02.06.15], Kesmeden kaynaklanan hata.

trunk cable: *ana kablo*, [25.01.23], Veri istasyonları arasında iletişimi sağlamak amacı için ana bağlantı birimlerini birbirine bağlayan kablo. NOT: Şekil 25.2'ye bakınız.

trunk connecting unit: *ana bağlantı birimi*, [25.01.24], Bir veri istasyonunu bir ana kabloya bir saplama kablosu yardımı ile bağlayan fiziksel aygıt. NOT: Ana bağlantı birimi, istasyonun ağa girmesini ya da bağlanmadan geçmesini içerir. Şekil 25.2'ye bakınız.

trunk coupling unit: *ana bağlantı birimi*, [25.01.24], *bkz. trunk connecting unit*

trusted computer system: *güvenilir bilgisayar sistemi*, [08.01.29], Farklı seviyede erişim hakkı olan kullanıcıların veriye ve farklı güvenlik sınıflandırması ve güvenlik kategorisi olan veriye aynı anda erişimini dikkate almak üzere yeterli

bilgisayar güvenliği sağlayan veri işlem sistemi.

truth maintenance system: *doğruluk bakım sistemi*, [28.04.12], İnanışlar arasındaki bağımlılıkları izleyerek bilgi tabanının doğruluğunun bakımını yapan bir bilgi tabanlı sistem. NOT: Doğruluk bakımı temel olarak yanlış sonuç çıkarmalara götüren bilgi öğelerini silme işleminden oluşur.

truth table: *doğruluk çizelgesi*, [02.12.03], Bir lojik işlem için bir işlem çizelgesi.

tumbling: *gezinme*, [13.05.63], Uzayda sürekli bir şekilde değişen bir yönlendirme eksenini etrafında görüntü elemanlarının dönmesini hareketli olarak gösterme.

tuple: *çoklu ilişki*, [17.04.07], Bir ilişkisel veri tabanında, bir varlığın ortaya çıkmasını ve onun niteliklerini tek olarak tanımlayan ilişki parçası. NOT: Bir çoklu ilişki bir ilişki çizelgesinin bir satırı ile gösterilebilir.

turnaround time: *dönüş süresi*, [10.01.13], Bir işin sunuluşuyla tam çıktının elde edilmesi arasında geçen süre.

turnkey system: *anahtar teslimi sistem*, [01.01.48], Belirli bir kullanıcıya veya uygulamaya uyarlanmış ve kurulduğu zaman ve kullanıcıya teslim edildiğinde işleme hazır olan bir bilgi işlem sistemi. NOT: Kullanıcı verisi hakkında bazı ön hazırlık çalışmalarının yapılması gerekebilir.

turn-on stabilizing time: *devre çalışma kararlılık süresi*, [21.01.08], Bir cihaza elektrik verildiği zaman ile cihazın işletim özelliklerine uygun olarak çalışmaya başladığı zaman arasında geçen süre.

twisted pair: *İkili sarmal iletim hattı*, [09.04.01], Birbirine dolanan izole edilmiş

iki elektrik iletkeninden oluşan iletim ortamı.

two-address instruction: *iki adresli komut*, [07.09.14], İki adres bölümü içeren komut. ÖRNEK: Saklama konumu A'nın içeriğini saklama konumu B'nin içeriği ile toplayan komut.

two-out-of-five code: *beşin ikisi kod*, [05.07.03], İçerisinde her bir ondalık sayının, kullandığı beş haneden ikisi bir tür (genellikle bir) ve diğer üçü diğer tür (genellikle sıfır) olmak üzere bunları içeren bir ikili sayıyla gösterildiği bir ikili kodlanmış ondalık gösterim. NOT: Gösterimi 00110 olan sıfır hariç genellikle kullanılan ağırlık değerleri 6-3-2-1-0'dir.

twos complement: *ikinin tümleyeni*, [05.08.04], İkili sistemdeki kök tümleyeni.

type area: *metin alanı*, [23.02.11], bkz. *text area*

type bar: *yazma çubuğu*, [12.07.09], Vuruşlu yazıcıya monte edilmiş ve basılacak karakterleri taşıyan çubuk.

type conversion: *tür dönüşümü*, [15.04.29], Genellikle kurala uygun olmayan veri türünün uygunsuzluğundan kaçınmak için gerçekleştirilen, bir veri türünün değerinin gösterimini başka bir veri türünün gösterimine dönüştürme. NOT: Sayısal türler arasındaki tür dönüşümüne sık sık izin verilir fakat bu dönüşüm doğruluk kaybına, duyarlılık kaybına veya her ikisinin birden kaybına sebep olabilir.

typed body service: *yazılı gövde metni hizmeti*, [32.08.07], Bir kişiler arası ileti gövdesindeki parçaların her birinin doğası ve özelliklerinin gönderilmesine izin veren hizmet. NOT: Özellikler kodlanmış bilgi türünü içerir.

Uu

UA: [32.02.05], *bkz. user agent*

unary [binary] operator: *tekli (ikili) operatör*, [02.10.07], *bkz. monadic operator*.

unary operation: *tekli işlem*, [02.10.04], *bkz. monadic operation*.

uncertainty: *belirsizlik*, [28.04.13], Bir değere danışma esnasında karar verilemediği ya da bilgi tabanındaki bir gerçek ya da bir kural şüpheli olarak kaldığında ortaya çıkan durum.

unconditional jump instruction: *koşulsuz sıçrama komutu*, [07.09.28], Zorunlu bir sıçrama eylemini belirleyen sıçrama komutu.

unconditional statement: *şartsız deyim*, [15.05.12], Herhangi bir koşul olmaksızın işletilen deyim.

undelete: *silme işleminin tersini yapmak*, [23.04.30], (f.) Önceden silinmiş olan fakat değişikliklerin sakla komutu kullanılarak kalıcı hale getirilmediği durumda metin ve grafikleri yeniden yüklemek.

underflow: *eksik gelme*, 1. [02.07.05], Bir aritmetik işlemde kullanılan sayı gösterim sisteminin değer kümesinde temsil edilemeyecek kadar küçük bir mutlak değeri olan sonuç. ÖRNEKLER: 1. Özellikle kayan noktalı gösterme sistemi kullanıldığında, gösterilebilen sonuç en küçük sıfır olmayan nicelikten

daha küçükse bu şart sağlanmıştır. 2. Kabul edilebilir değer kümesinin dışında negatif üssün üremesinden dolayı yetersizlik olabilir. 2. [22.03.31], (*Hesap makinelerinde*) Bir hesap makinesinin, bir sayının en az önemli kısmı iptal edilirken, en önemli kısmı için sıfır sonuç göstermesi durumu. ÖRNEK: Hesap makinesinin çıkış gösterme kapasitesi 4 basamak ise, .0000432 rakamı .0000 olarak gösterilecektir.

underflow exception: *eksik gelme özel durumu*, [07.06.55], Bir işlemin sonucu bir aritmetik eksik gelmeye neden olduğunda ortaya çıkan özel durum.

underflow indication: *eksik gelme işareti*, [22.04.08], Bir hesap makinesinde eksik gelme durumu oluştuğunu belirten görsel işaret.

underline: *altını çizmek*, [23.06.13], (f.) Bir karakterin ya da bir grup karakterin hemen altında bir çizgi göstermek ya da yazdırmak.

underlying type: *vurgulanan tür*, [15.04.23], *bkz. base type*

underscore: *altını çizmek*, [23.06.13], *bkz. underline*

understandability: *anlaşılabilirlik*, [07.12.02], Bir kişinin bir programı okuyabileceği, gerçek yaşam veri ve algoritmalarına eşleşen çözümdeki veri

yapıları ya da veri nesneleri ve algoritmaların yalıtımının kolaylık ölçüsü.

undo: *son yapılan işlemi geri alma*, [23.04.03], Kullanıcının, en son gerçekleştirdiği komutu ya da komutları iptal etmesine olanak sağlayan işlev. NOT: Bazı komutların geri alınması mümkün değildir.

unit string: *birim dizi*, [04.05.06], Bir eleman içeren dizi.

unit test: *birim test*, [20.05.05], Çözümleme ve programlama hatalarından kaçınmak için programların ya da modüllerin ayrı ayrı testi .

universal address administration: *evrensel adres yönetimi*, [25.01.20], Aynı yerel alan ağı ya da başka bir yerel alan ağı üzerinde tüm LAN bireysel adreslerinin tek ve benzersiz olduğu adres yönetimi.

universal set: *evrensel küme*, [02.C.06], Evrensel küme, belirli bir konu ile tüm öğelerin kapsandığı kümedir.

universal type: *genel tür*, [15.04.33], Sayısal değerlerin ve zorunlu yazma ile uygun olması için kullanılan bazı önceden tanımlanan işlemlerin sonucunun veri türü. ÖRNEK: Ada dilinde, (bir veri türü verilmeksizin) bir sayı bildirimi genel tür olarak kabul edilir.

universe of discourse: *genel anlatım*, [17.02.06], Özel bir kapsam içerisinde ilgi uyandıran tüm varlıklar. ÖRNEK: İlgili alanı "finansman" ise, genel anlatım "bir kuruluşun finansmanla ilgili tüm yönleri" olacaktır. NOT: Muhtemelen henüz algılanmayan veya dikkate alınmayan varlıkları içeren çok sayıda varlık dünyasını içerebilir.

unlearning: *öğrenmeme*, [31.02.01], Öğrenmeyi ortadan kaldırmak için bir sistemde depolanmış bilgiyi ayarlama.

unpack: *paketi açmak*, [06.03.13], (f.) Sıkıştırılmış veriden orijinal şeklini elde etmek.

unpacked decimal notation: *paketlenmemiş ondalık gösterim*, [05.07.06], İçerisinde her bir ondalık sayının bir bayt'la gösterildiği bir ikili kodlanmış ondalık gösterim.

unrecoverable error: *kurtarılamaz hata*, [07.07.36], Program dışı kurtarma teknikleri kullanılmaksızın kurtarmanın olanaksız olduğu hata.

unrecoverable error: *düzeltilemez hata*, [14.04.08], *bkz. irrecoverable error*

unrestricted recognition system: *sınırlanmamış tanıma sistemi*, [29.02.17], *bkz. speaker-independent system*

unstable state: *kararsız durum*, [03.01.03], Bir tetikleyici devrede, bir vuru uygulanmaksızın bir devrenin kararlı duruma dönene kadar sonlu bir süre boyunca devrenin içinde kaldığı durum.

unsupervised learning: *gözetimsiz öğrenme*, [31.03.09], Dış bilgi kaynaklarından geri bildirim aracılığıyla elde edilen bilgi üzerinde herhangi bir doğruluk testi yapılmaksızın, farklı varlıkları gözlemeye, çözümlemeye ve bu varlıkların alt kümelerinin bazılarının belirli sınıflar içinde gruplanabileceğinin belirlenmesine dayanan öğrenme stratejisi. NOT: Bir kavram oluşturulduğunda, bu kavramın diğer kavramların izleyen öğreniminde kullanılabilecek bir ad verilir.

until statement: *until deyimi*, [15.05.22], Tekrar kontrolünün bir koşul gerçekleşinceye kadar (until) yapısının içine alındığı kontrol deyimi.

until-construct: *until yapısı*, [15.05.19], Her tekrar adımından sonra bir test işlemini tanımlayan tekrar kontrolü için bir dil yapısı.

update dynamics: *güncelleme dinamikleri*, [13.01.06], Bir ekranda görülen nesnelerin şekillerinin, renklerinin veya diğer niteliklerinin etkileşimli değişiklikleri

uplink: *yükleme bağlantısı*, [25.03.06], Veri istasyonundan merkeze veri iletimine ait .

upload: *yüklemek*, [01.01.37], Sisteme bağlı küçük bilgisayardan daha büyük kaynakları olan büyük bir bilgisayara, tipik olarak kişisel bilgisayardan ana bilgisayara verileri ya da programları aktarmak.

usability test: *kullanılabilirlik testi*, [20.05.08], Gerçekleştirilen sistemin; kullanıcılar tarafından belirlenen işlevsel amaçları yerine getirip getirmediğini belirlemek için yapılan test.

user: *kullanıcı*, [32.01.08], (*Elektronik postada*) Bir potansiyel kaynak ya da gönderilecek yer olarak, ileti işlemeye katılan işlevsel birim veya kişi.

user agent: *kullanıcı temsilcisi*, [32.02.05], İleti işleme sistemi ile doğrudan kullanıcının etkileşimini sağlayan işlevsel birim. NOT 1: Kullanıcı temsilcisi, kullanıcının iletileri oluşturduğu, gönderdiği veya aldığı ileti işleme sisteminin bileşenidir. NOT 2: Şekil 32.2'ye bakınız.

user class of service: *kullanıcı hizmet sınıfı*, [09.08.03], Eğer varsa, içinde veri sinyali iletim hızının, veri terminal cihazının çalışma türünün ve kod yapısının standardlaştırıldığı bir veri ağı tarafından sağlanan veri iletim hizmeti kategorisi.

user coordinate: *kullanıcı koordinatı*, [13.02.09], Bir kullanıcı tarafından belirlenmiş ve cihazdan bağımsız koordinat.

user data: *kullanıcı verisi*, [26.03.05] (OSI'de) Belirli bir katmanın varlıkları arasında, bir alt katmanın hizmetleri yardımıyla bu iki katmanın birleşik işlemlerini koordine etmek amacıyla veri değişimi.

user facility: *kullanıcı araçları*, [09.08.04], Kullanıcının isteğine bağlı olarak bir veri ağı tarafından veri iletim hizmeti şeklinde sağlanan kullanıma hazır fonksiyonlar kümesi. NOT: Bazı kullanıcı araçları çağırma esasına dayalı olarak, bazıları kullanıcı ile mutabık kalınan bir zaman dönemi için belirlenebilir.

user ID: *kullanıcı kimliği*, [08.04.22], Veri işlem sistemi tarafından bir kullanıcıyı tanımak üzere kullanılan bir karakter serisi veya örüntüsü.

user identification: *kullanıcı kimliği*, [08.04.22], *bkz. user ID*.

user manual: *kullanıcı el kitabı*, [20.06.03], *bkz. user's guide*

user profile: *kullanıcı profili*, [08.04.23], 1. Erişim kontrolü için tipik bir kullanıcı tanımı. NOT: Bir kullanıcı profili, kullanıcı kimliği, kullanıcı adı, parola, erişim hakları ve diğer nitelikler gibi verileri içerebilir. 2. Faaliyetteki değişiklikleri tespit etmek için kullanılabilen kullanıcı etkinliklerine ait bir örüntü.

user terminal: *kullanıcı terminali*, [01.03.12], Bir kullanıcının bilgisayar ile iletişim yapmasını sağlayan terminal.

user view: *kullanıcı bakışı*, [17.01.06] Uygun veri toplanmasıyla temsil edilen ilgili bilgi ile birlikte belirli bir kullanıcı veya kullanıcı grubunu ilgilendiren genel anlatım şekli.

user's guide: *kullanıcı kılavuzu*, [20.06.03], Bir işlevsel birimin nasıl kullanılacağını tanımlayan; bu birimin kullanıcısının, sahibinin ve satıcısının

sorumluluk ve haklarının açıklamasını da kapsayabilen doküman.

user-friendly: *kullanıcı dostu*, [01.06.22], İnsanlar tarafından kullanımın kolay ve uygun olması.

user-tuned system: *kullanıcı ayarlı sistem*, [29.02.18], bkz. *speaker-adaptive system*

utility program: *hizmet programı*, [07.11.11], Bilgisayar kullanıcıları ve hizmet personeli için sık sık gerek duyulan genel hizmetleri sağlayan program. ÖRNEK: Tanı programı; izleme programı; sıralama programı.

utility routine: *hizmet alt programı*, [07.11.12], Bilgisayar kullanıcıları ve hizmet personeli için sık sık gerek duyulan genel hizmetleri sağlayan alt program. ÖRNEK: Giriş alt programı.

utterance spectrogram: *söz söyleme spektrogramı*, [29.01.19], bkz. *speech spectrogram*

Vv

vaccine program: *aşılama programı*, [08.06.32], *bkz. anti-virus program*.

vacuum column: *vakum kolonu*, [12.04.12], Bir manyetik şerit sürücünde, sürme mekanizması ile makara arasında bir şerit döngüsü oluşturmak amacıyla içerisinde alçak hava basıncı kullanılan boşluk.

validation: *geçerleme (test)*, [20.05.04], Gerçekleştirilmiş bir sistemin belirlenmiş ihtiyaçları karşılayıp karşılamadığını belirlemek üzere yapılan test.

valuator: *değerlendirici*, [13.04.38], Sayısal bir değeri sağlayan girdi birimi. ÖRNEKLER: Bir işaretleme tekerleği, potansiyometre, kontrol kadranları veya kaydırma çubuğu.

valuator device: *değerlendirici aygıt*, [13.04.38], *bkz. valuator*

variable: *değişken*, [15.03.03], Adresler ile veri değerleri arasındaki ilişkinin değişebildiği; bir tanımlayıcı, bir veri nitelikleri kümesi, bir ya da daha fazla adres ve veri değerlerinden oluşan bir açık deklarasyon ile oluşturulan dördü. NOT: Bazı programlama dillerinde adres değişebilir. Bu nedenle ilişkili veri değerleri değişebilir. Diğer programlama dillerinde, program çalışırken adres sabit kalır fakat ilişkili veri değerleri değişebilir.

variable function generator: *değişken işlev üretici*, [19.01.13], Oluşturulan

işlevin, hesaplama esnasında ya da hesaplama öncesi kullanıcı tarafından belirlenebildiği işlev üretici.

variable trace: *değişken izleme*, [07.06.14], Bir programın yürütülmesi esnasında erişilen ya da değiştirilen değişkenlerin ad ve değerlerinin kaydı.

variable-point representation system: *değişken nokta gösterim sistemi*, [05.04.20], İçerisinde kök nokta o noktadaki özel bir karakterle açıkça gösterilmiş olan kök notasyonu.

variant part: *değişken kısım*, [15.03.10], Uygun olan veri yapılarının veya bildirimi yapılan veri türlerinin değişebildiği veri nesnelerinin birleşiminden oluşan kaydın bir parçası. NOT: Hem veri nesnelerinin sayısı hem de onların birleşimi değişebilir.

variant record: *değişken kayıt*, [15.03.11], Değişken kısım bulunduran kayıt. NOT: Kayıt değişken kısımlardaki veri türlerini göstermek amacı ile ayrımları bulundurabilir.

variant record type: *değişken kayıt türü*, [15.04.21], Bileşenlerinin alternatif listesini belirleyen değişken bir parçası olan kayıt türü.

vector: *vektör*, [02.02.06], Skalerlerin sıralı bir kümesiyle tanımlanan büyüklük.

vector display device: *vektör görüntü aygıtı*, [13.04.06], Bir noktadan başka noktaya sistematik bir sırada çizilen, bir vektörler serisi olarak görüntü üreten görüntü aygıtı. NOT: Görüntü solgunlaşmaması için tekrar üretilir veya yenilenir.

vector generator: *vektör oluşturucu*, [13.04.22], Yönlendirilmiş çizgi parçaları oluşturan işlevsel birim.

vector-refresh display: *vektör yenilemeli görüntü*, [13.04.06], *bkz. vector display device*

Veitch diagram: *Veitch diyagramı*, [02.12.05], Boole Fonksiyonları için bir gösterme aracı olup, değişkenlerin sayısı diyagramdaki kare sayısını ve gerek duyulan kare sayısı da olabilen durum sayısını belirler; bir başka deyişle ikinin, belirlenmiş değişken sayısı kadar üssü alınır.

Venn diagram: *Venn diyagramı*, [02.12.04], Kümelerin bir yüzey üzerine çizilen belgelerle gösterildiği diyagram.

verification: *doğrulama*, [08.06.01], Bir faaliyet, süreç veya ürünün karşılık gelen kurallar veya özelliklerle karşılaştırılması. ÖRNEK: Bir özelliğin güvenlik politikası modeli ile veya nesne kodunun kaynak kodu ile karşılaştırılması.

verification (test): *doğrulama (test)*, [20.05.03], Sistemin gerçekleştirilmesinin belirli bir aşamasında sistemin belirlenmiş tüm gereksinimleri karşılandığını göstermek için sistem testi.

version space: *sürüm uzayı*, [31.02.09], Var olan veri, bilgi veya varsayımlar ile tutarlı olan tüm kavram tanımları kümesi.

vertical format: *dikey sayfa biçimleme*, [23.06.06], *bkz. portrait format*

vertical formatting: *dikey biçimleme*, [23.06.31], Bir metin düzenleyicinin,

metni kullanıcı tarafından belirlenmiş sınırlar içinde dikey olarak konumlandırması yeteneği.

vertical scrolling: *düşey kaydırma*, [13.05.57], *bkz. rolling*

vertical tabulation: *dikey biçimleme*, [23.06.31], *bkz. vertical formatting*

VIRS: [29.03.13], *bkz. voice interactive response system*

video conferencing: *video konferans*, [27.03.08], Ses, metin ve grafiklere ek olarak katılımcıların durağan ya da hareketli görüntülerinin iletimini sağlayan tele konferans.

video display terminal: *görüntülü terminal*, [01.03.16], Genellikle klavye gibi bir giriş birimiyle beraber kullanılan ve ekranda bilgileri gösteren kullanıcı terminali.

video RAM: *görüntü belleği*, [13.04.41], Bir görüntünün tüm piksel değerlerini tutan tampon bellek.

videotex: *videoteks*, [27.03.04], Bilginin ekranda gösterildiği ve bir iletişim ağı üzerinden alfasayısal ve grafik bilginin etkileşimli değişimini sağlayan hizmet.

view: *görünüm*, [13.02.38], (*Bilgisayar grafiklerinde*) Üç boyutlu nesnelerin muhtemel gösterimlerinden herhangi biri.

viewdata: *videoteks*, [27.03.04], *bkz. videotex*

viewport: *görüş bölümü*, [13.05.29], Bir görüntü uzayının önceden belirlenmiş parçası. NOT: Şekil 13.1'e bakınız.

virtual: *sanal*, [01.01.49], Gerçek gibi gözükken ancak fonksiyonları diğer yollarla yerine getirilen fonksiyonel bir birime ait olma.

virtual address: *sanal adres*, 1. [07.09.42], Bir sanal saklama sisteminde,

dış bellekteki bir saklama konumuna, bu konum ana belleğin parçasıymış gibi erişilmesine izin vermek için atanan adres.

2. [10.05.12], Sanal bellekteki bir bellek yerinin adresi.

virtual call facility: *sanal çağırma birimi*, [09.07.26], Çağrı düzenleme işlemi ve çağrı temizleme işlemi, kullanıcı verilerinin paket aktarma modunda ağ üzerinden aktarıldığı iki veri terminal cihazı arasında haberleşme süresini belirleyen bir kullanıcı yeteneği. NOT: Veriler genellikle ağ tarafından alındıkları sırada dağıtılırlar.

virtual machine: *sanal makina*, [01.01.50], Belirli bir kullanıcının ayrıcalıklı kullanımında gibi gözüken, ancak fonksiyonları gerçek bir veri işleme sistemi kaynaklarının paylaşılmasıyla yerine getirilen sanal veri işlem sistemi.

virtual memory: *sanal bellek*, [10.05.11], Sanal adreslerin gerçek adreslerle eşleştirildiği bir bilgisayar sisteminin kullanıcısı tarafından adreslenebilir ana bellek olarak algılanan bellek alanı. NOT: Görüntü belleğin büyüklüğü, ana bellek yerlerinin gerçek sayılarıyla değil; bilgisayar sisteminin adresleme şemasıyla ve elde edilebilir yardımcı bellek oranı ile sınırlandırılmıştır.

virtual pushbutton: *sanal düğme*, [13.04.37], bkz. *light button*

virtual space: *sanal uzay*, [13.02.34], (*Bilgisayar grafiklerinde*) Piksellerin koordinatlarının cihazdan bağımsız bir düzende ifade edildiği bir uzay. NOT: Dünya koordinatına ve Şekil 13.1'e bakınız

virtual storage: *sanal bellek*, [10.05.11], bkz. *virtual memory*

virtual terminal: *sanal terminal*, [26.05.07], Belirli bir sınıfa ait farklı

terminallerin OSI ortamında nasıl çalışacağını tarif eden genelleştirilmiş mantıksal model.

virus: *virüs*, [08.05.47], Kendisini başka programlara kopyalayarak o programı değişikliğe uğratan ve muhtemelen kendisinin de değişmiş bir kopyasının diğer programlarda yer almasını sağlayan ve bulaştığı program çağrıldığında faaliyete geçen ve yayılarak genişleyen program. NOT: Bir virüs genellikle hasara veya sıkıntıya neden olur ve önceden belirlenmiş bir tarih gibi belirli bir olay neticesinde harekete geçebilir.

virus signature: *virüs imzası*, [08.06.31], Belirli bir virüsün her kopyasında ortak olan ve virüsün mevcudiyetini bulmak üzere tarayıcı bir program tarafından kullanılabilen tek ve benzersiz bir bit serisi.

visibility: *görünebilirlik*, **1.** [15.02.17], Bir program parçası içinde belirli bir yerde belirli bir dil yapısına referans gösterilme yeteneği. **2.** [15.02.18], İçerisinde belirli bir dil yapısına referans gösterilen bir program parçası.

visible layer: *görünür katman*, [34.02.09], Düzümünün dış sistemlerle doğrudan iletişim kurduğu katman.

visible neuron: *görünür sinir*, [34.02.04], Dış sistemlerle doğrudan iletişim kuran yapay sinir. NOT: Bir görünür sinir, giriş siniri, çıkış siniri ya da her ikisi de olabilir.

visible part: *görülebilir kısım*, [15.06.26], Kullanıcı nesneleri veya paket hizmetleri tarafından istenilen ayrıntıları sağlayan paket bildiriminin bir parçası.

visual display unit: *görsel görüntü birimi*, [01.03.16], bkz. *video display terminal*

visulation: *görselleştirme*, [13.01.07], bkz. *scientific visualization*

vocoder: ses kodlayıcı, [29.03.19], Başlangıç konuşma sinyalinin anlaşılabilir olarak yeniden yapılanmasına olanak veren konuşma sinyal parametrelerini elde eden konuşma kodlama aygıtı.

voice: ses - insan sesi, [29.01.02], Gırtlakta üretilen ve ağızdan çıkarılan ses.

voice coder: ses kodlayıcı, [29.03.19], bkz. *vocoder*

voice command ses komutu, [29.01.37], Bir işlevsel birim tarafından bir komut olarak anlaşılabilen konuşma girdisi. NOT: Kullanıcı, ayrılmış sözcükler veya küçük bir sözlükten elde edilen sözcük sıraları biçiminde ses komutları verebilir.

voice control ses kontrolü, [29.01.38], Bir işlevsel birim ya da makinenin ses komutları aracılığıyla kontrolü. ÖRNEK: Bir otomobilin hız kontrolü ve dönüş sinyalleri.

voice control system: ses denetim sistemi, [29.02.20], Konuşma girdisine tepki olarak, konuşma tanıyıcının bilgisayar kontrollü donanım komutlar gönderdiği sistem. ÖRNEK: Hareket için basit ses komutlarına tepki veren bir robot.

voice controller: ses denetleyicisi, [29.02.20], bkz. *voice control system*

voice input: ses girdisi, [29.01.11], Bir işlevsel birim tarafından alınan ses sinyalleri dizisi.

voice interactive response system: ses etkileşimli yanıt sistemi, [29.03.13], Etkileşimli sesli yanıt için işlevsel birim.

voice mail: sesli posta, [27.01.14], Saklanan ve bir veya daha fazla alıcıya aktarılan sayısallaştırılmış ses iletisi.

voice menu: sesli menü, [29.03.20], Kullanıcıya, sözlü seçenekler kümesi arasından seçenek sunan menü.

voice output: ses çıktısı, [29.01.13], bkz. *speech output*

voice previewer: ses önizleyici, [29.03.16], Metindeki hataları seçme, düzgün olmayan yapıları tanımlama ve yazılı materyalde bulunan mesajın yeterliliğini değerlendirmek için konuşma çıktısı sağlayan taslak materyali önizleyici.

voice prompt: ses uyarıcı, [29.02.24], Bir sesli yanıt sistemi ile diyalog süresince kullanıcıya rehberlik etmek için kullanılan bir sözlü mesaj.

voice recognition: ses tanıma, [29.01.31], Bir ses sinyalinin bir işlevsel birim tarafından sesin bazı akustik özelliklerinin gösterimine dönüştürülmesi. NOT: Sesi tanıma konuşmacı tanımada kullanılır.

voice response: sesli yanıt, [29.03.11], Bir kullanıcı isteğine yanıt olarak sağlanan sentezlenmiş konuşma sinyali.

voice server: ses sunucusu, [29.03.14], Sesli yanıt sağlayan sunucu.

voice signal: ses sinyali, [29.01.06], İnsan sesi içeren akustik sinyal.

voice signature: ses imzası, [29.01.33], Tanıma amacıyla kullanılan belirli bir konuşmacının ses örneği.

voiceprint: ses izi, [29.01.33], bkz. *voice signature*

voice-recognition unit: ses tanıma birimi, [29.02.19], Sınırlı sayıda ses komutunu tanıyan ve bunları bilgisayar girdi verisi olarak hizmet verebilen veya başka diğer istenilen eylemleri başlatabilen eşit sayısal sinyallere çeviren işlevsel birim. NOT: Bu tür basit çevresel aygıtlar, bir konuşma tanıyıcıyla

veya konuşma tanıyıcı olmaksızın kullanılabilir.

NOT: Kırılganlık bir tehditle bağlantılıysa bir risk mevcuttur. Şekil 8.1'e bakınız.

voice-response prompt: *sesli yanıt uyarıcı*, [29.02.24], *bkz. voice prompt*

volatile storage: *uçucu bellek*, [12.02.17], Güç kesildiğinde içeriği kaybolan bellek aygıtı.

volume element: *hacim elemanı*, [13.03.09], Renk ve aydınlanma şiddeti gibi özelliklerin bağımsız bir şekilde tahsis edildiği bir cisim modellemesindeki en küçük üç boyutlu eleman. NOT: Hacim temsil eden noktanın bir iç yapısı yoktur ve tipik olarak üç boyutlu uzayın eşit mesafeli olarak bölünmesinden türetilir.

volume header: *birim başlığı*, [04.09.07], *bkz. volume label*.

volume label: *birim etiketi*, [04.09.07], Birimi tanımlayan ve birim verisinin başlangıcını gösteren dahili etiket.

volume modeling: *katı modelleme*, [13.01.10], *bkz. solid modeling*

volume modeling: *hacim modelleme*, [24.02.05], [13.01.10] Bir nesnenin, dış şeklinin yanı sıra iç yapısını da temsil etmek üzere cismin katı (solid) özellikleri ile ilişkili üç boyutlu geometrik modelinin oluşturulması.

voxel: *voksel*, [13.03.09], *bkz. volume element*

voxel: *hacim elemanı değeri (voxel)*, [13.03.11], Bir hacim elemanının renk, aydınlanma şiddeti veya diğer özelliklerini gösteren özel değer.

VR: [29.03.11], *bkz. voice response*

VRAM: [13.04.41], *bkz. video RAM*

vulnerability: *kırılganlık* , [08.05.08], Bir veri işlem sisteminde zafiyet veya kusur.

Ww

waiting time: *bekleme süresi*, [12.02.30], *bkz. latency*

walk-through: *sistem denetimi*, [20.03.04], *(Yapısal)* Bir sistemin gereksinimleri, tasarımı, gerçekleştirilmesi ya da sistemin herhangi bir parçasının uzman personel tarafından sistemli bir şekilde incelenmesi.

warm start : *sıcak başlama*, [17.08.18], Kopyalama öncesi veya kopyalama sonrası ön işlem yapılarak bir veri tabanı yönetim sisteminin başlaması.

warped-input model: *saptırılmış girdi modeli*, [29.02.10], Temel frekans bantları, göreceli genlikler, ses dalgası yükselişleri ve düşüşleri gibi belirgin özelliklere sahip olan bir konuşma spektrogramının sıkıştırılmış biçimi.

watchdog timer: *gözcü saati*, [14.04.10], Belirli bir süre sonunda tepkinin gecikmesi üzerine bir işlevsel birimin ya da bir sinyalin durumunu izleyen zamanlayıcı.

weak bit: *zayıf bit*, [08.08.13], Bir disk üzerine bilerek yazılan zayıf manyetik alan dayanıklılığında bir veya sıfır olarak yorumlanabilen ve kopya koruma metodunun bir parçası olan bit.

weak typing: *zayıf yazma*, [15.04.31], Zorunlu yazma kurallarının gevşetilmesi. ÖRNEK: Zayıf yazma iki işlenenden birinin tür dönüşümü açıkça

yapılmaksızın bir tamsayı ile bir kayan noktalı sayının toplanmasına izin verebilir. NOT: Zayıf yazımda, dolaylı tür dönüşü olabilir veya olmayabilir.

weight: *ağırlık*, [05.04.04], Konumsal gösterimde, bir sayının gösterimine ilave katkısını elde etmek amacıyla sayı hanesindeki sayıyla gösterilen değerle belirlenen katsayı.

weight-sharing network: *ağırlık paylaşımlı ağ*, [34.02.20], Aynı katmandaki tüm yapay sinirlerin aynı bağlantı ağırlık vektörünü paylaştığı sinir ağı.

what you see is what you get: *görülen belgenin aynısının basılması*, [23.03.07], Bir metin işleyicinin, metni basılacağı gibi sürekli olarak gösterebilmesi yeteneği. NOT: Baskı ön izleme kullanıcı tarafından talep edilmek zorunda olun bir işlev iken görünen belgenin aynısının basılması sabit görüntü sağlar.

while-construct: *while yapısı*, [15.05.18], Her tekrar adımından önce bir test işlemini tanımlayan tekrar kontrolü için dil yapısı.

wide area network: *geniş alan ağı*, [09.07.11], Yerel alan ağları veya şehir alan ağları tarafından hizmet verilen alanlardan daha geniş coğrafi alanlara hizmet veren iletişimi sağlayan bir bilgisayar ağı.

wide track: *geniş iz*, [08.08.14], Üzerlerine aynı verinin yazıldığı ve kopya koruma metodunun bir parçası olan disk üzerinde iki veya daha fazla bitişik iz.

wideband: *geniş bant*, [09.03.13], *bkz. broadband*

widow: *yalnız satır*, [23.06.27], *bkz. widow line*

widow line: *yalnız satır*, [23.06.27], Bir paragrafın, bir sonraki sütuna ya da sayfada yalnız başına duracağı yere aktarılan son satırı.

window: *pencere*, [13.05.27], **1.** *bkz. görüntü penceresi* **2.** [13.05.28], Bir sanal uzayın önceden belirlenmiş parçası. NOT: Şekil 13.1'e bakınız.

window cascading: *kademeli pencereleme*, [13.05.44], Kademelendirilmiş pencerelerin üst üste gelecek şekilde oluşturulması. NOT: Pencereleri tuğla gibi döşemenin tersi.

window/viewport transformation: *pencere/görüş bölümü dönüşümü*, [13.05.30], Bir pencerenin (2) sınırlarını ve içeriğini bir görüş bölümünün içerisine ve sınırlarının içine eşleştirme. NOT: Şekil 13.1'e bakınız.

windowing: *pencere açma*, [13.05.36], Bir görüntü yüzeyi üzerinde pencerelerin (1) oluşturulması.

windowing: *pencereleme*, [23.03.02], Farklı verileri aynı görüntü alanında oluşturmak için ya da farklı uygulamaların ayrı ayrı denetimi için pencereler kullanan teknik.

winner-takes-all network: *kazanan-tümünü-alır ağı*, [34.02.37], Bir katmandaki en güçlü sinirin aynı katmanda bulunan diğer sinirleri engelleyebildiği sinir ağı. NOT: Kazanan-tümünü-alır ağı rekabete dayalı bir öğrenme türünü kullanır.

winner-takes-more network: *kazanan-daha-fazlasını-alır ağı*, [34.02.38], Giriş değeri ortalamasının üzerinde olan rekabet eden tüm yapay sinirlerin etkin kalabildiği sinir ağı. NOT: Kazanan-daha-fazlasını-alır ağı rekabete dayalı bir öğrenme türünü kullanır.

wireframe modeling: *çizgisel modelleme*, [24.02.07], Bir cismin yüzeyini çevreleyen çizgilerin bir kümesinin kullanılması ile nesnenin şeklinin temsil edildiği üç boyutlu geometrik modelleme.

wireframe representation: *tel çerçeveli gösterim*, [13.02.20], Telli yapıya rağmen tamamen çizgilerle düzenlemiş olarak üç boyutlu bir nesnenin temsil edilmesi. NOT: Çizgiler gerçek bir nesne görünümünde gizlenebilen çizgileri de içeren görüntüdeki yüzey çizgi kenarları gösterebilir.

wiretapping: *hatta girme*, [08.05.26], Veriyi elde etme, değişikliğe uğratma veya araya yeni veri ekleme için devresinin bir bölümüne gizlice erişim.

word: *sözcük*, [04.06.01], Belirli bir amaç için bir birim olarak ele alınan bir karakter veya bir bit dizisi. NOT: Metin işlemedeki sözcükler özel karakterler veya kontrol karakterleriyle belirlenirken, bir bilgisayar sözcük uzunluğu bilgisayarın mimarisi ile belirlenir.

word count: *kelime sayma*, [23.06.29], Bir metin işleyicinin bir belge içindeki kelime sayısının sayılmasına olanak sağlayan yeteneği.

word length: *sözcük uzunluğu*, [04.06.06], Bir sözcükteki karakterlerin veya bitlerin sayısı.

word processing: *kelime işleme*, [01.06.10], [23.01.02], [23.01.03], *bkz. text processing*.

word size: *sözcük büyüklüğü*, [04.06.06], *bkz. word length*.

word spotting: *sözcük ayırt etme*, [29.02.23], Bir konuşma tanıyıcının, bir komut sözcüğünü ya da akıcı konuşma içindeki bir komut dizisini tanıma yeteneği.

word wrap: *sözcük kaydırma*, [23.04.20], Kelimenin uzunluğu ve kelime ile ilgili noktalama işareti satır üzerindeki mevcut boş alanı geçtiği zaman tüm kelimeyi bir sonraki satıra otomatik olarak yerleştiren işlev.

word-organized storage: *sözcük tabanlı bellek*, [12.02.08], Verinin bilgisayar sözcüğü birimi aynı zamanda bilgisayar sözcüğünün parçaları cinsinden içerisine depolanabildiği ya da içerisinden erişilebildiği bellek aygıtı.

work area: *iş alanı*, [07.02.15], *bkz. working space*

work space: *çalışma alanı*, [07.02.15], *bkz. working space*

working area: *iş alanı*, [07.02.15], *bkz. working space*

working space: *çalışma alanı*, [07.02.15], Veriyi geçici olarak tutmak için bir program tarafından kullanılan bir saklama aygıtının bir bölümü.

workstation: *iş istasyonu*, [01.03.13], Hesaplama yeteneği olan ve kullanıcı kaynaklı girdi-çıkırtı birimlerini içerecek şekilde özel amaca yönelik fonksiyonel birim. ÖRNEK: Programlanabilen terminal, programlanamayan terminal veya müstakil mikrobilgisayar.

world koordinate: *dünya koordinatı*, [13.02.10], Özellikle girdi ve çıkırtı ile ilgili grafiksel veri işlemeyi belirtmek için bir uygulama programı tarafından kullanılan aygıttan bağımsız koordinat. NOT: Şekil 13.1'e bakınız.

worm: *solucan*, [08.05.48], Kendi başına hareket edebilen ve veri işlem sistemi veya bilgisayar ağları üzerinden yayılabilen program. NOT: Solucanlar genellikle yardımcı bellek boşlukları ve işlem zamanı gibi mevcut kaynakları kullanmak üzere tasarılmıştır.

wraparound: 1. *sarım*, [13.03.29], (*Bilgisayar grafiğinde*) Görüntü uzayının karşı ucunda ve aksi halde görüntü uzayı dışında kalacak bir görüntü parçasının gösterimi. 2. *sonraki satıra geçme*, [23.04.21], (*Metin işlemede*) Bir satırın son konumundan sonra girilmiş olan metnin otomatik olarak bir sonraki satırın başına yerleştirilmesine olanak sağlayan işlev.

write: *yazmak*, [06.01.02], (*f.*) Bir veri ortamına ya da bir bellek aygıtına verileri, sürekli ya da geçici bir biçimde kaydetmek. NOT: “Bir yere okumak” ya da bir yerden okumak” deyimleri “bir yere yazmak” ya da “bir yerden yazmak” deyimlerinden yalnızca tanımdaki bakış açısı ile ayrılır. ÖRNEK: bir veri öbeğinin iç bellekten dış belleğe aktarılması, “dış belleğe yazmak” ya da “iç bellekten okumak” ya da her ikisi olarak adlandırılabilir.

write access: *yazma erişimi*, [08.04.21], Veriyi yazmak için gereken izni veren erişim hakkı. NOT: Yazma erişim hakkı veri ekleme, verinin güncelleştirilmesi, silinmesi ve yaratılması için gerekli izni verebilir.

write head: *yazma kafası*, [12.03.30], Yalnızca yazma yeteneği olan bir manyetik kafa.

write protection label: *yazma koruma etiketi*, [12.05.20], Disket üzerinde varlığı ya da yokluğu durumunda diskete veri kaydedilmesini önleyen etiket.

write ring: *yazma halkası*, [12.04.03], *bkz. write-enable ring*

write-enable ring: *dosya koruma halkası*, [12.04.03], Bir manyetik şerit makarası üzerinde varlığı ya da yokluğu durumunda şerit üzerine yazılmasını, böylelikle bir dosyanın kazara silinmesini önleyen kaldırılabilir metal ya da plastik halka.

WYSIWYG: *WYSIWYG* , [23.03.07], *bkz. what you see is what you get*

Yy

TSE ISO/IEC 2382 Standartlarında bu harfte ingilizce bilişim terimi bulunmamaktadır.

Xx

TSE ISO/IEC 2382 Standartlarında bu harfte ingilizce bilişim terimi bulunmamaktadır.

Zz

zero: sıfır, [02.03.11], Herhangi bir sayıya eklendiğinde veya bu sayıdan çıkarıldığında sayının değerini değiştirmeyen sayı. NOT: Bilgisayarlarda sıfır pozitif veya negatif işaretli sıfır (bu işaretli sayıyı sıfırdan çıkarma sonucu olabilir) ve kayan nokta sıfırı (burada kayan noktalı göstermedeki üs değişebilirken sabit nokta kısmı sıfırdır) gibi farklı gösterimler alabilir.

zero suppression: sıfır silme, [06.06.08], Sayıdaki anlamsız sıfırların çıkarılması.

zero suppression function: sıfırı ihmal etme işlevi, [22.03.29], Bir hesaplamanın sonucunun gösterilmesinde ya da yazdırılmasında istenmeyen sıfırların ihmal edilmesi işlemini sağlayan işlev.

zero-address instruction: sıfır adresli komut, [07.09.12], Herhangi bir adres bölümü olmayan komut. ÖRNEKLER: Yığın makinesi için belirli komutlar, HALT komutu.

zerofill: sıfır doldurmak, [06.06.05], (f.) Kullanılmayan bellek alanlarını sıfır gösteren karakterle doldurmak.

z-fold paper: z-katlanmış kağıt, [12.07.25], Önceden yelpaze biçiminde katlanmış ve her iki tarafındaki besleme delikleri yoluyla yazıcıya verilen sürekli kağıt.

zig-zag fold paper: z-katlamalı kağıt, [12.07.25], bkz. *continuous forms*

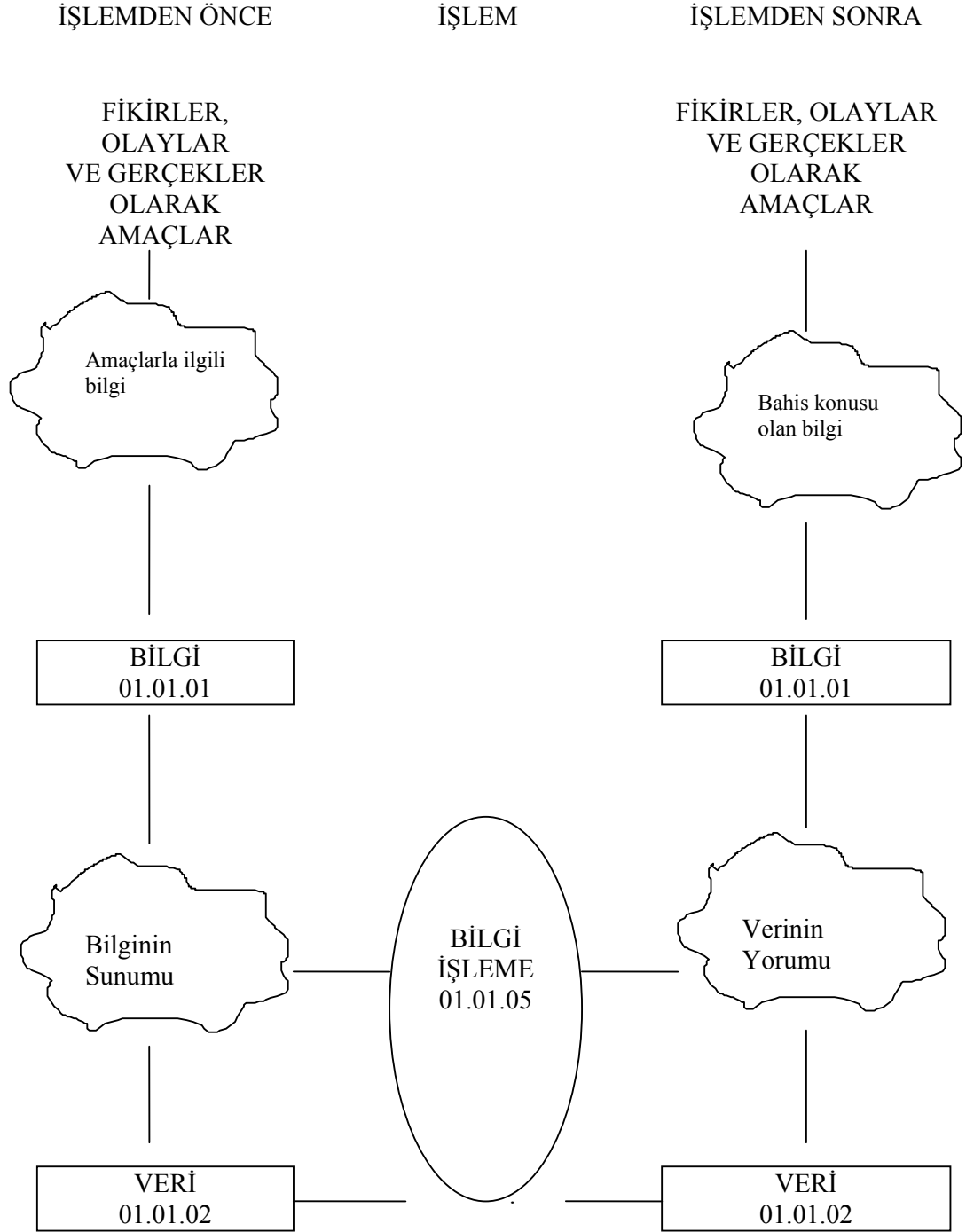
zone punch: bölge delgisi, [12.06.12], 12 satırlık delgi kartının ilk üç satırının birine delinmiş delik.

zooming: yakınlaştırma, [13.05.62], Görüntü elemanlarını bir gözlemciye doğru yaklaştırarak veya uzaklaştırarak görsel etkinlik vermek için görüntünün tamamının iyileşecek bir şekilde ölçeklenmesi. NOT: Ölçekleme değeri tüm yönlerde aynı olmalıdır.

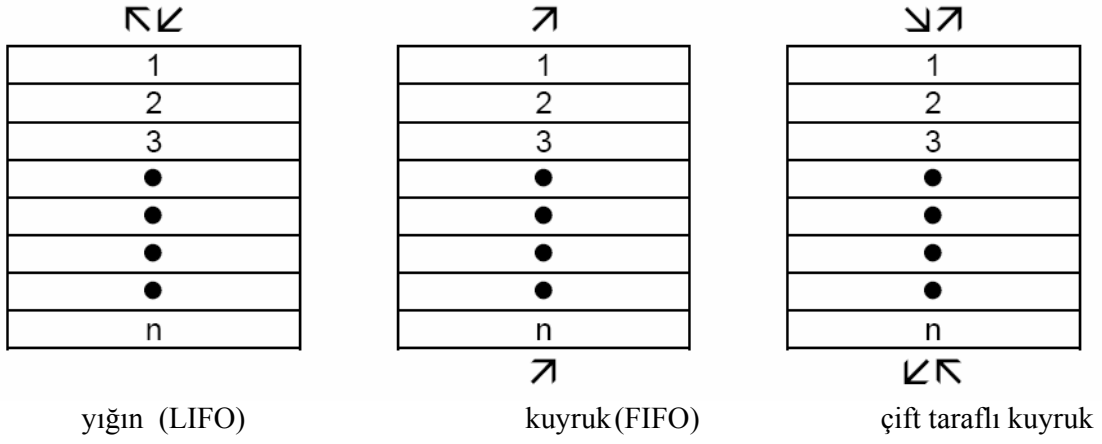
EK-A:

Şekiller ve Çizelgeler

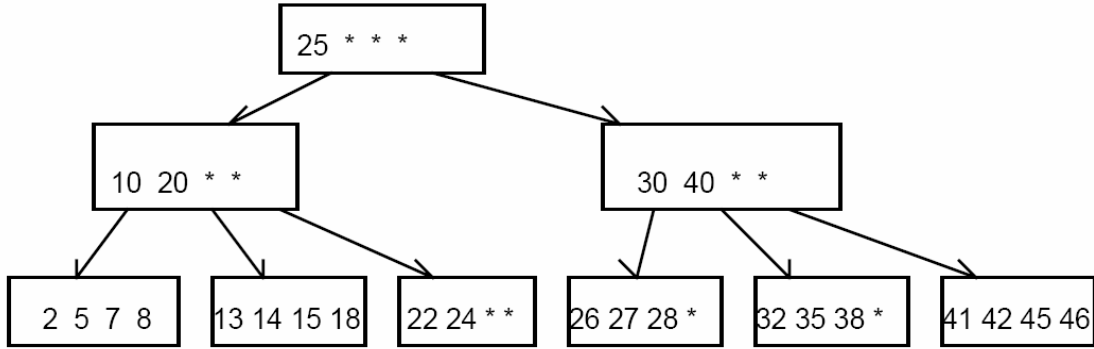
ŞEKİLLER

Şekil 1.1 - Veri ve bilgi arasındaki ilişkiler

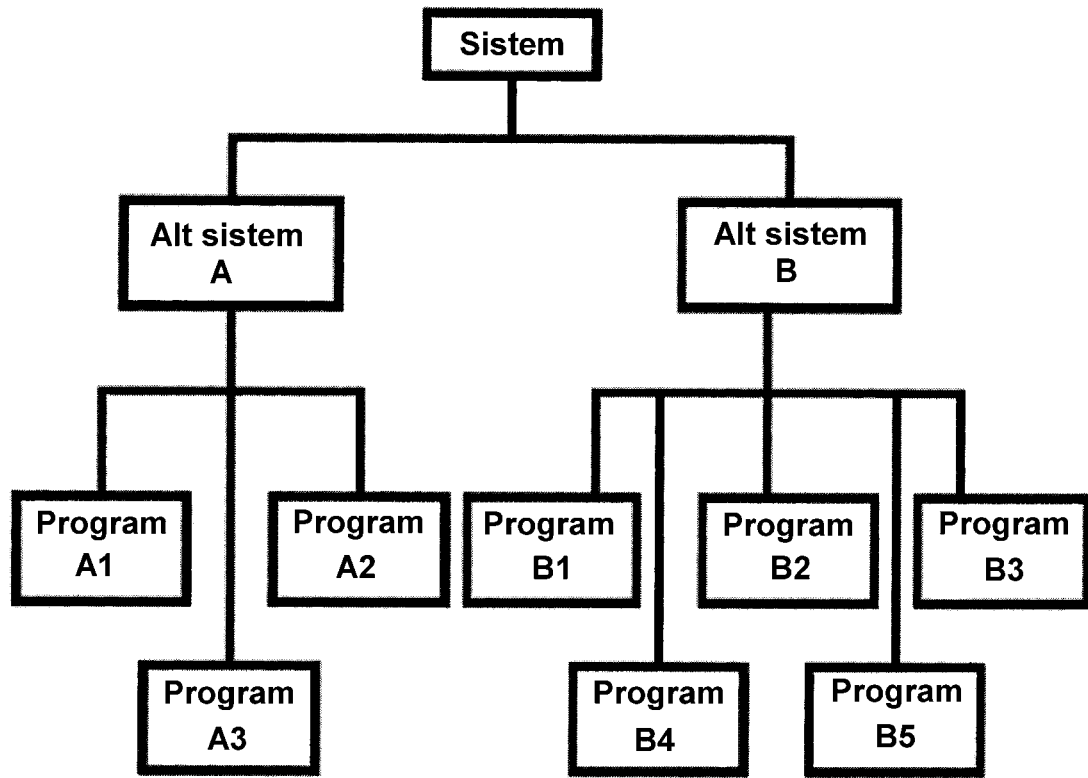

Şekil 4.1 – Yığın, kuyruk ve çift taraflı kuyruk

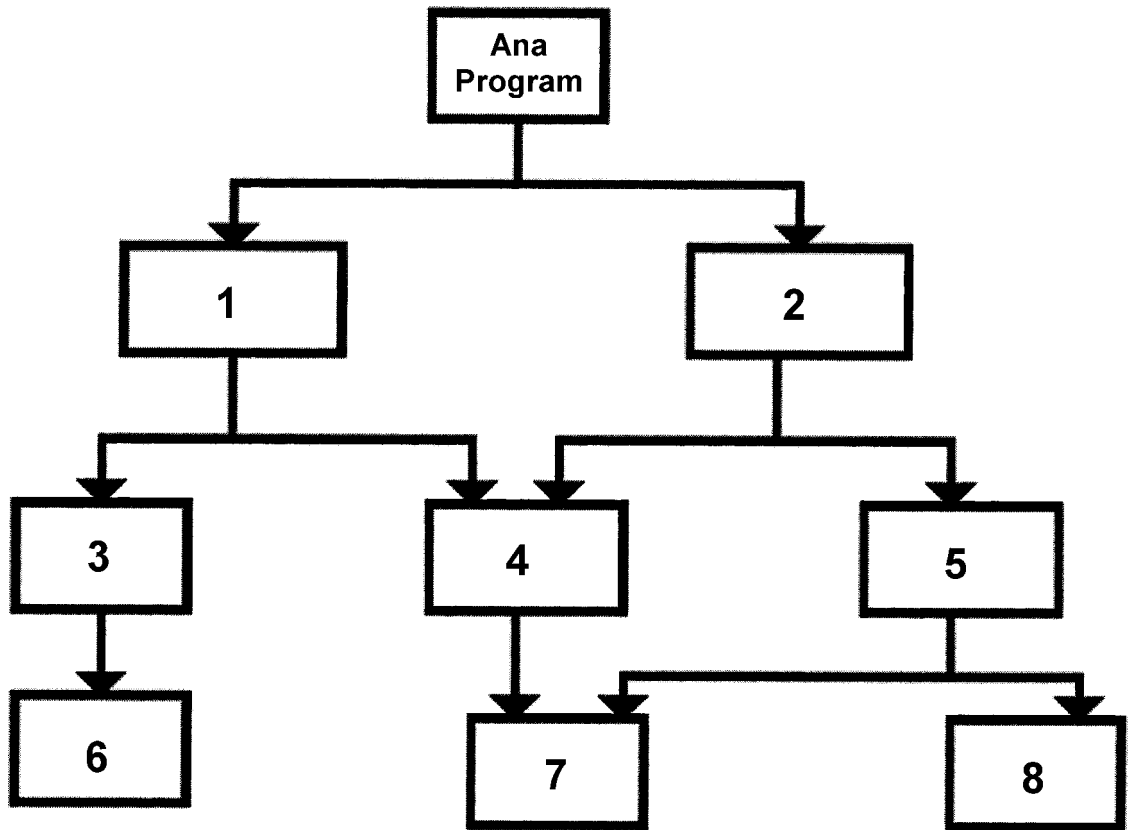

Şekil 4.2 – 2. derece B-ağacı

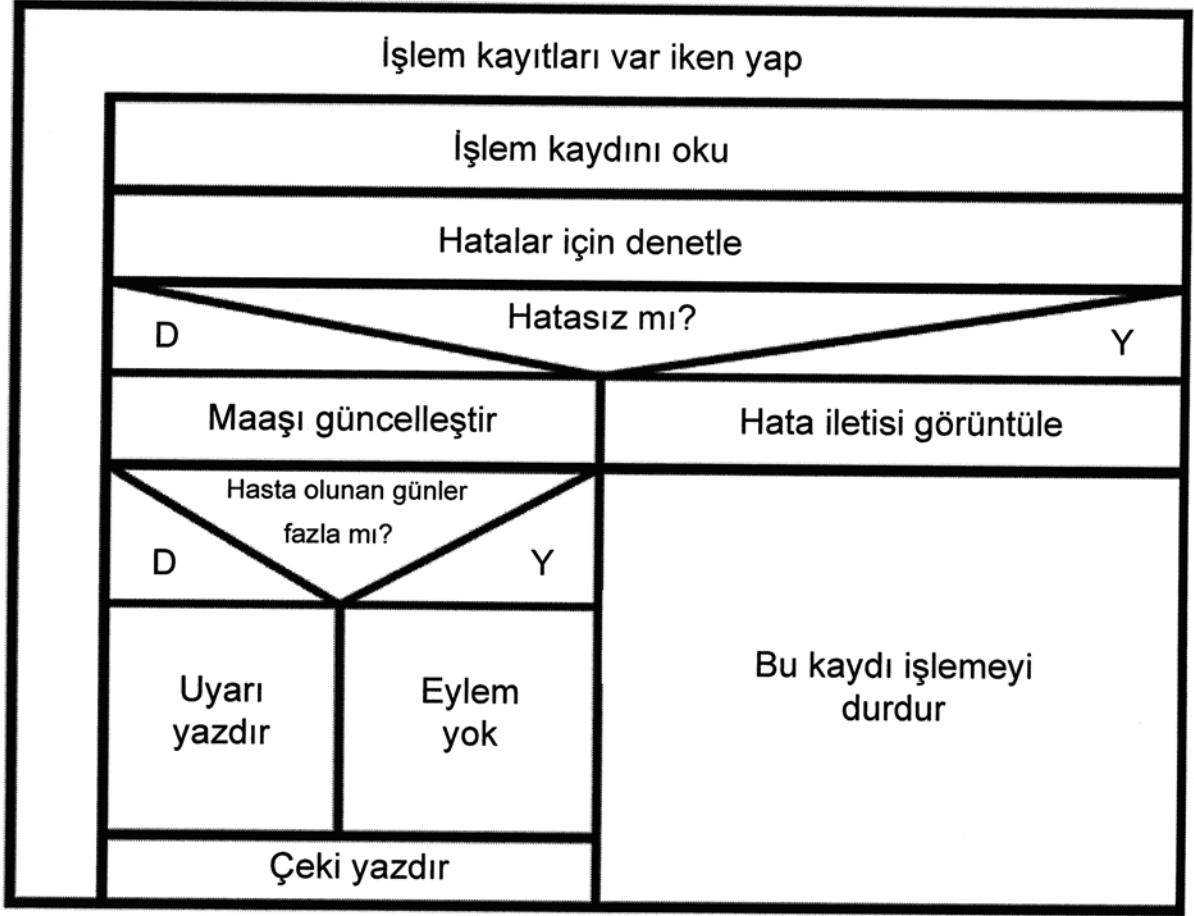
Not – Yıldız işareti (*) boş ögeyi belirtmektedir.

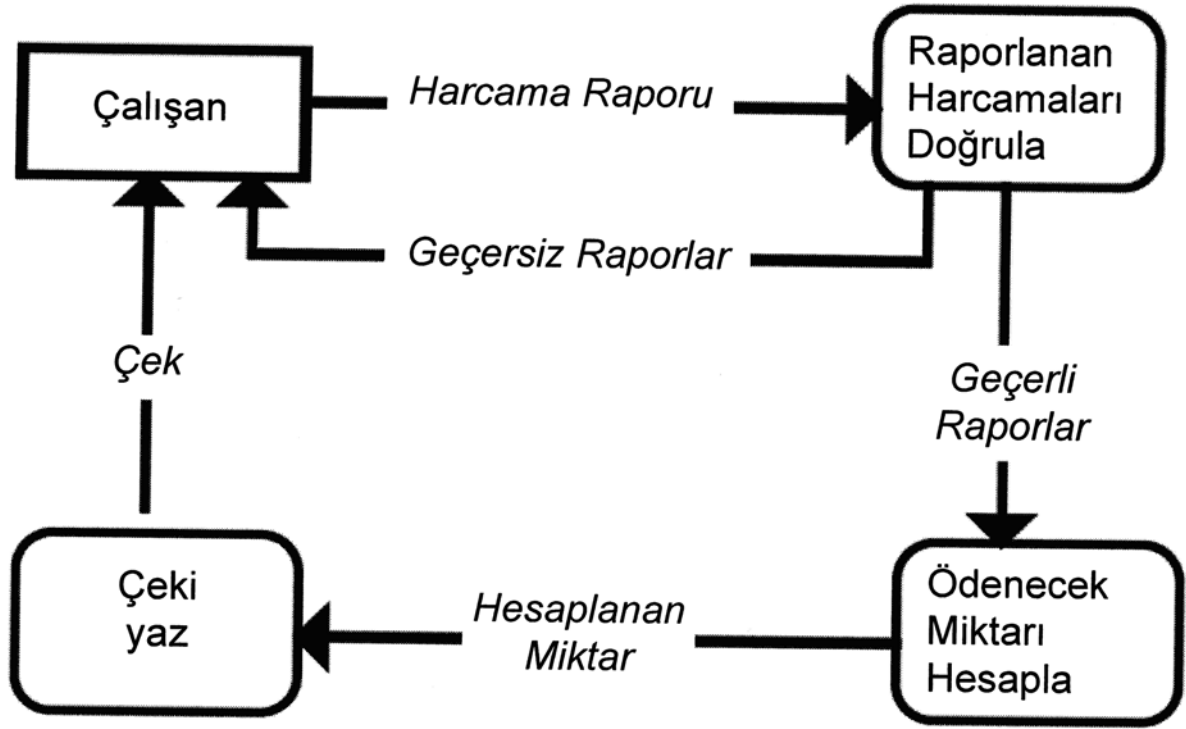
Şekil 7.1 – Bir yapı şeması örneği

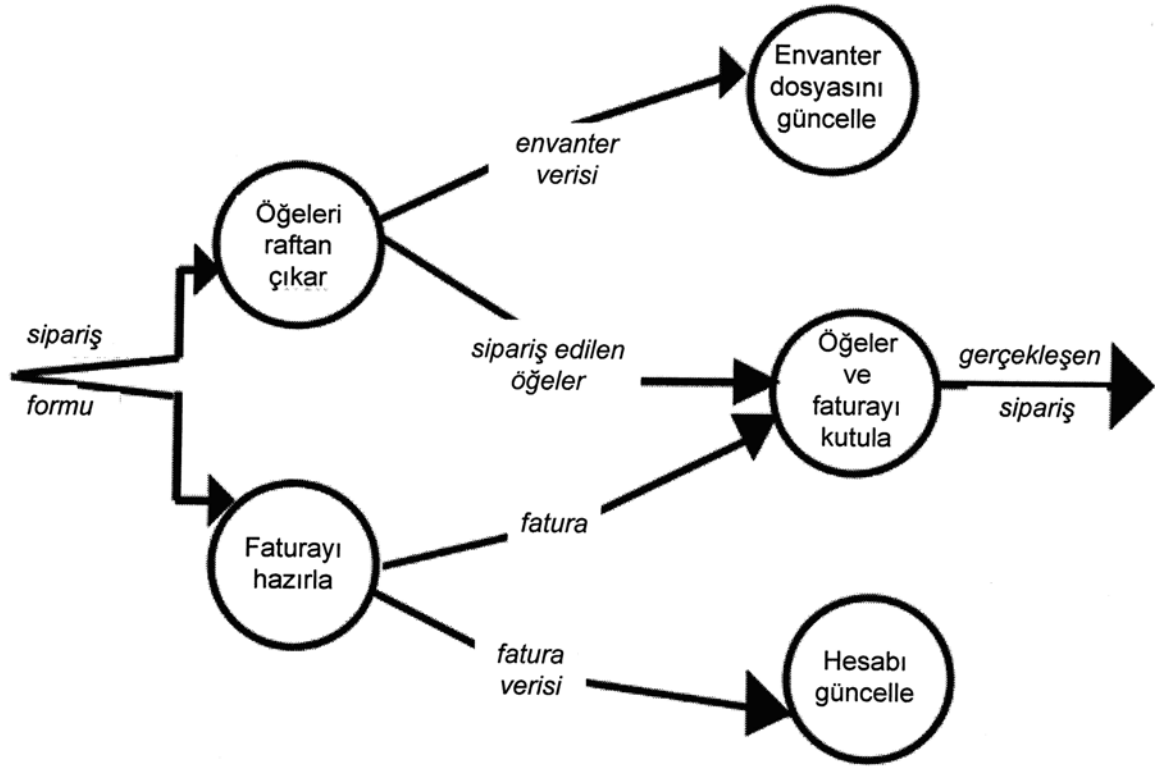
Şekil 7.2 – Bir çağrı çizgesi örneği

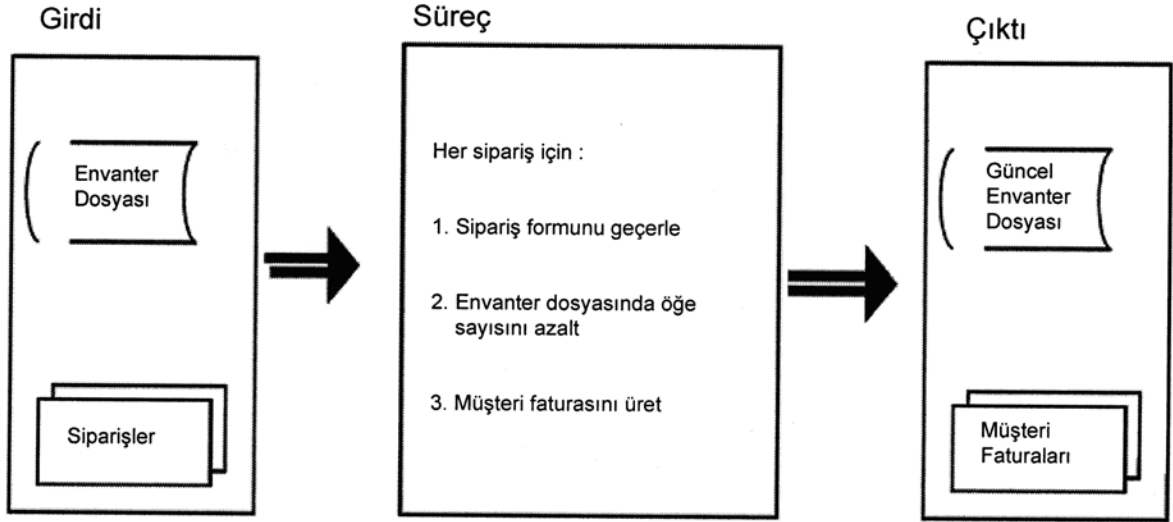
Şekil 7.3 – Bir kutu diyagramı örneği

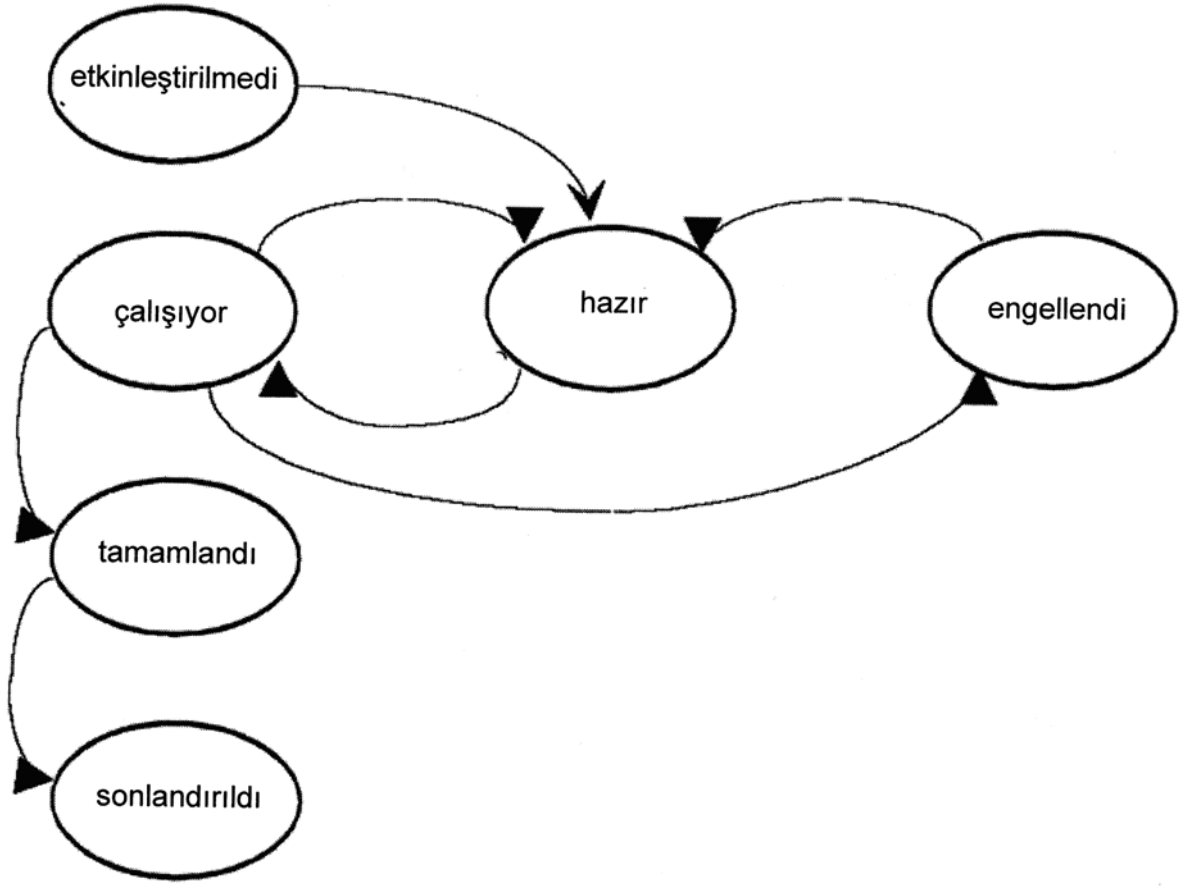
Şekil 7.4 – Bir veri akış diyagramı örneği

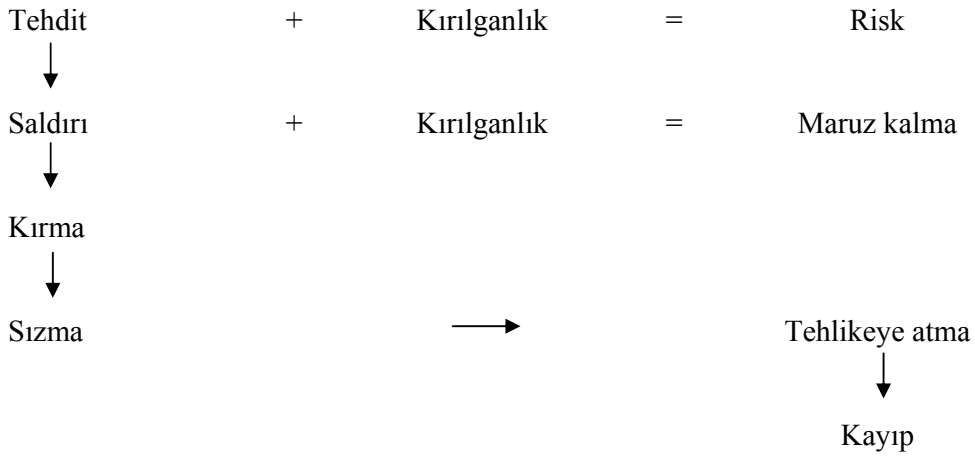
Şekil 7.5 – Bir balon şema örneği

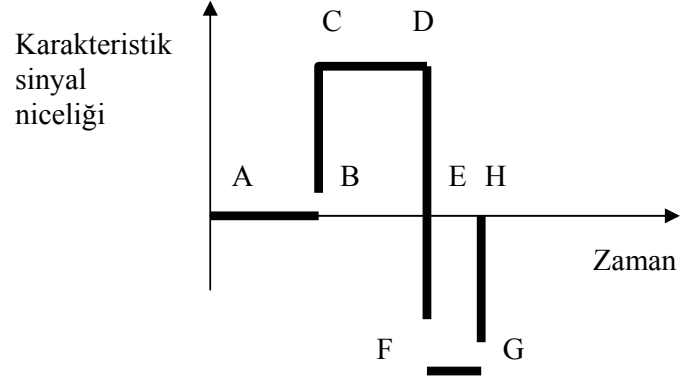
Şekil 7.6 – Bir girdi-süreç-çıktı örneği

Şekil 7.7 – Bir görevin durum geçiş diyagramı örneği

Şekil 8.1 - Güvenlik ihlallerinin seviyeleri

Sinyallerin bileşenleri**Geometrik açıklama**

Sinyal elemanı

BCDE ve EFGH iletim bölümleri

Önemli şartlar
değerleri

AB, CD ve FG iletim bölümlerinin sıra

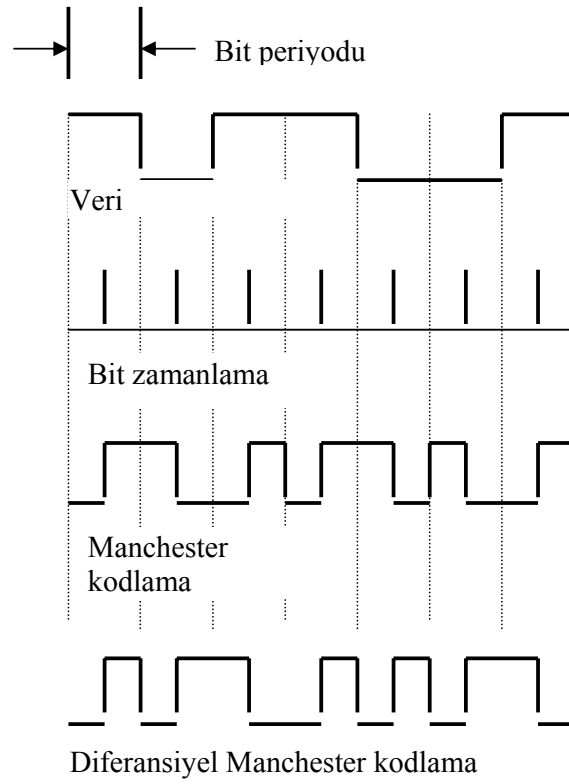
Geçiş

BC, DF ve GH iletim bölümleri

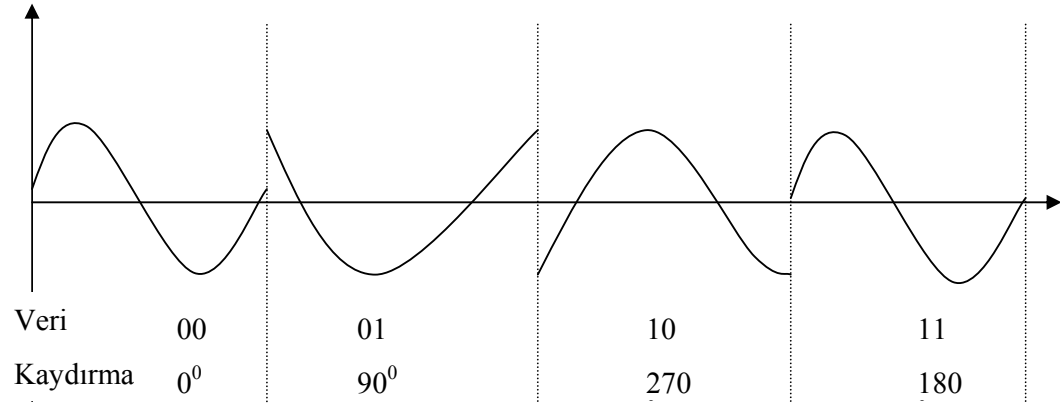
Önemli an

B, E, H kartezyen değerleri

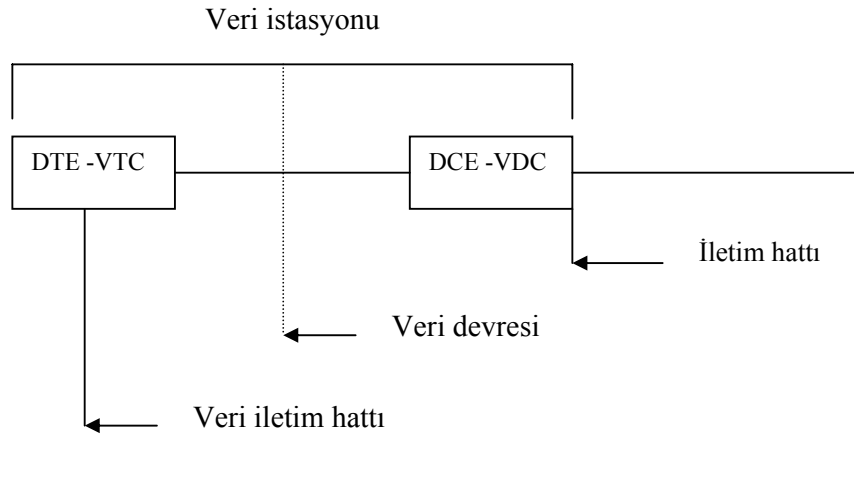
Şekil 9.1 - Ayrık sinyallerin ideal olarak düzenlenmiş bileşenleri

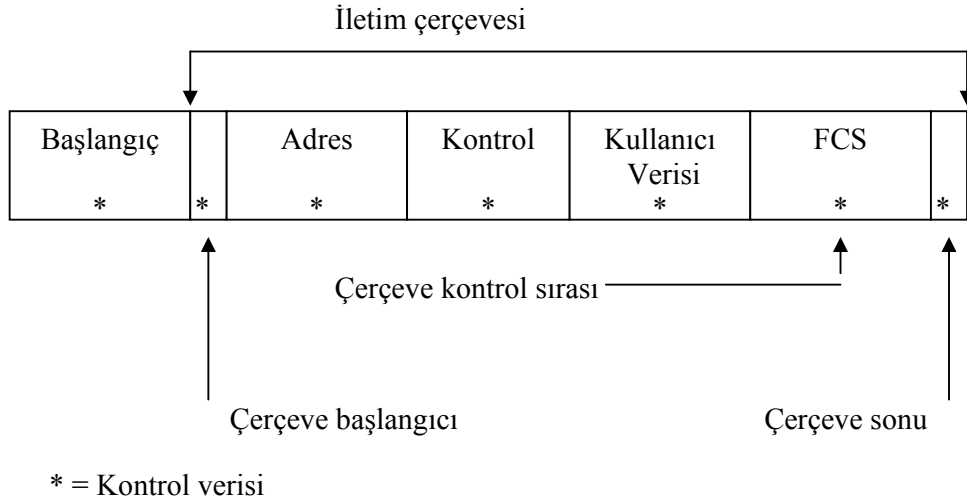
Şekil 9.2 - Manchester ve diferansiyel Manchester kodlama

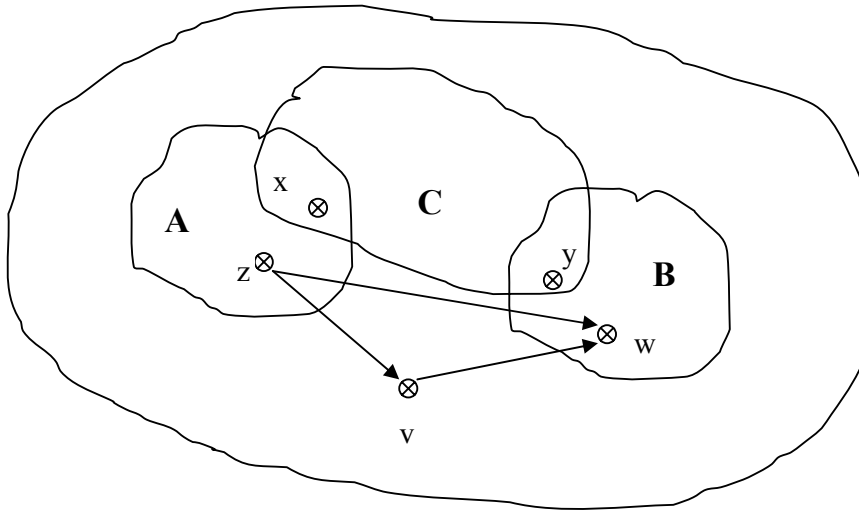
Şekil 9.3 - Faz kaydırma anahtarlama

Şekil 9.4 - Bir veri hattının bileşenleri

Şekil 9.5 - Bir iletim çerçevesi örneği

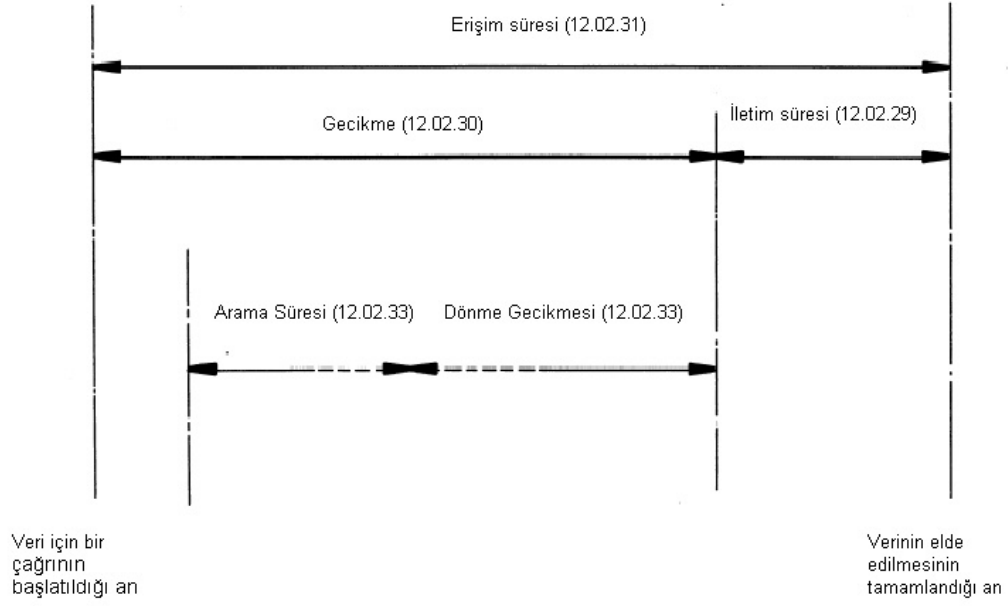

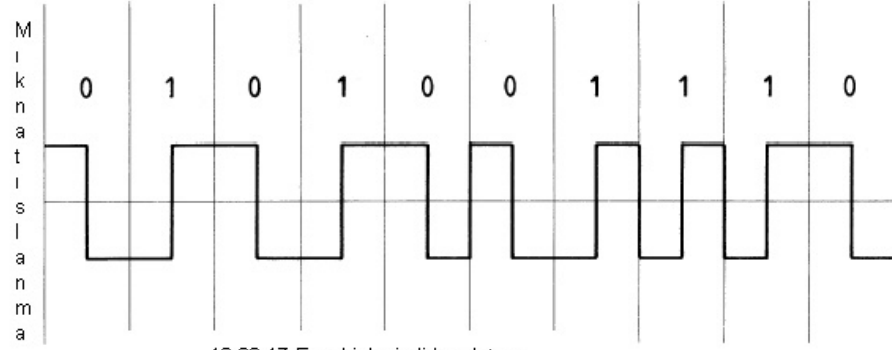
Veri ağı

Notlar

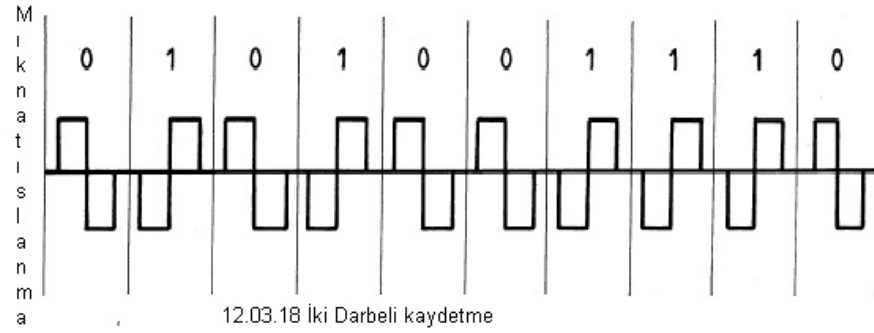
1. A, B ve C kapalı kullanıcı gruplarıdır
2. x DTE (veri terminal cihazları) A ve C kapalı kullanıcı gruplarına aittir.
3. y DTE'ler B ve C yakın kullanıcı grubuna aittir.
4. A kapalı kullanıcı grubundaki z DTE dışarı erişim özelliğine sahiptir.
5. B kapalı kullanıcı grubundaki w DTE içeri erişim özelliğine sahiptir.
6. v DTE herhangi bir kapalı kullanıcı grubuna ait değildir.
7. Ok işareti bazı potansiyel bağlantı gerçekleştirmelerini gösterir.

Şekil 9.6 - Gelen ve giden mesaj erişimini sağlayan kapalı kullanıcı gruplarını gösteren bir veri ağı

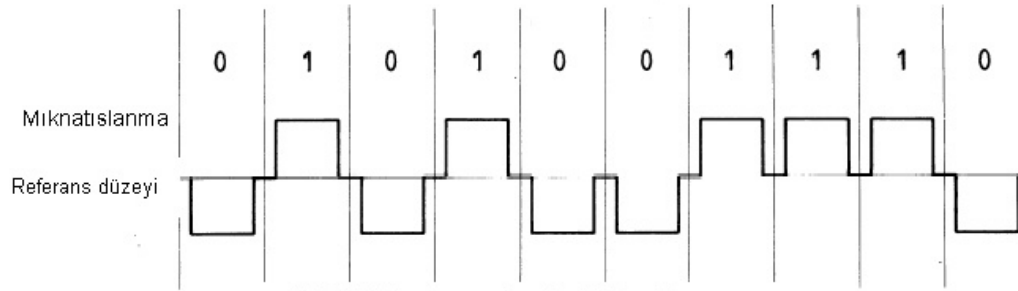
Şekil 12.1 - Süreler ve erişim

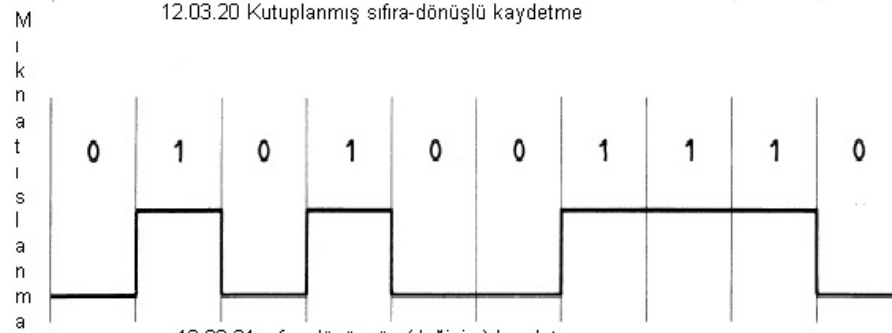
12.03.17 Evre kiplenimli kaydetme

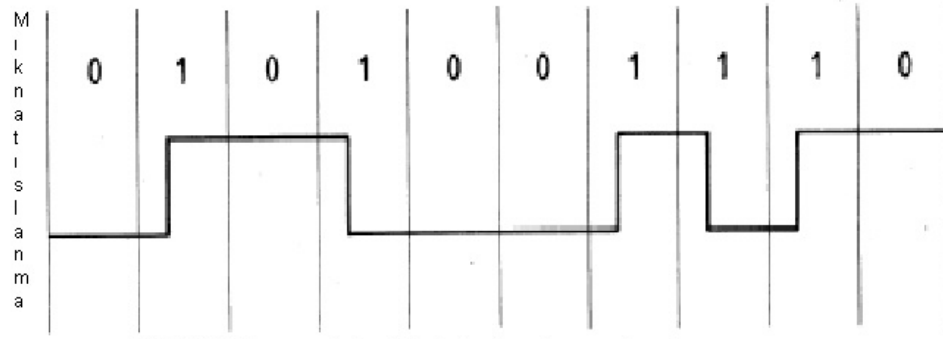
12.03.18 İki Darbeli kaydetme

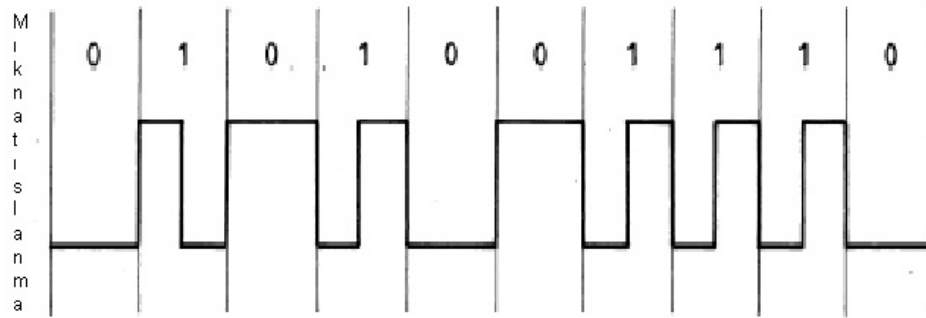
12.03.20 Kutuplanmış sıfıra-dönüslü kaydetme

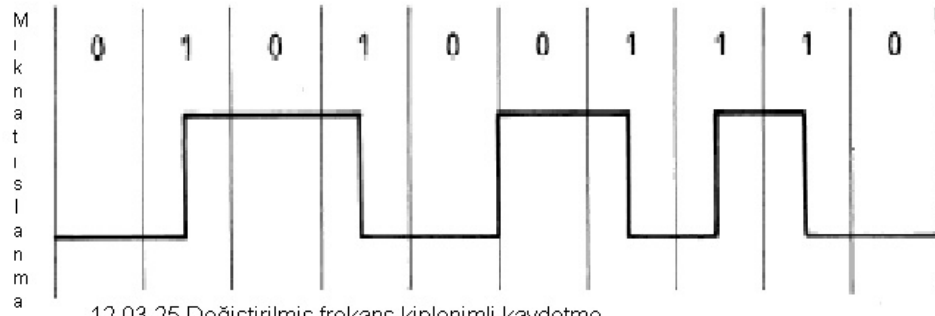
12.03.21 sıfıra-dönüsslüz (değişim) kaydetme

12.03.22 birler üzerinde değişimli sıfıra-dönüşsüz kaydetme

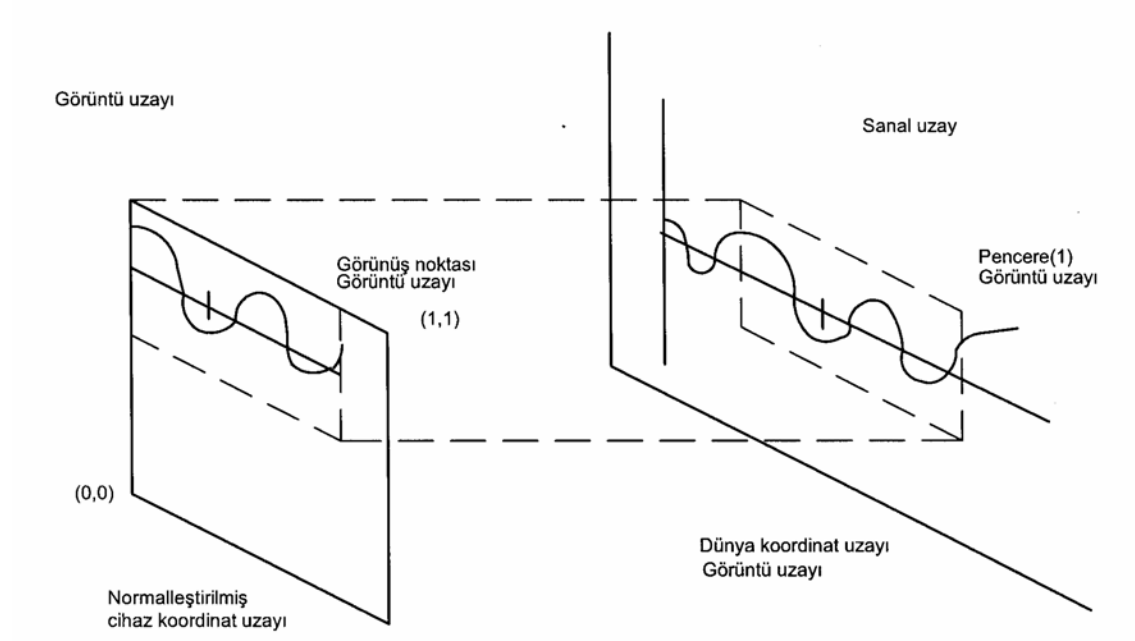

12.03.24 Frekans kiplenimli kaydetme

12.03.25 Değiştirilmiş frekans kiplenimli kaydetme

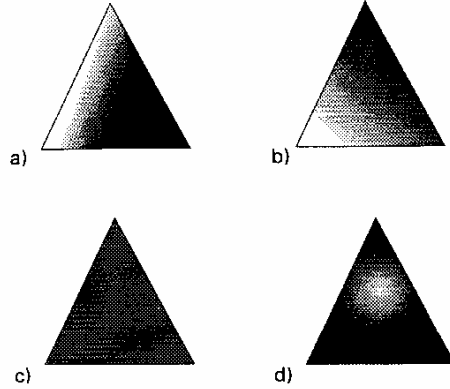
Şekil 12.2 - Bazı kayıt türlerinin darbesel gösterimleri

Şekil 13.1 - Pencerenin (dünya koordinatının) kesmeleri içeren görüş noktasıyla (normalleştirilmiş cihaz koordinatlarına) eşleştirilmesi

(Gouraud) Kenarlara yoğunlaşan gölgeleme

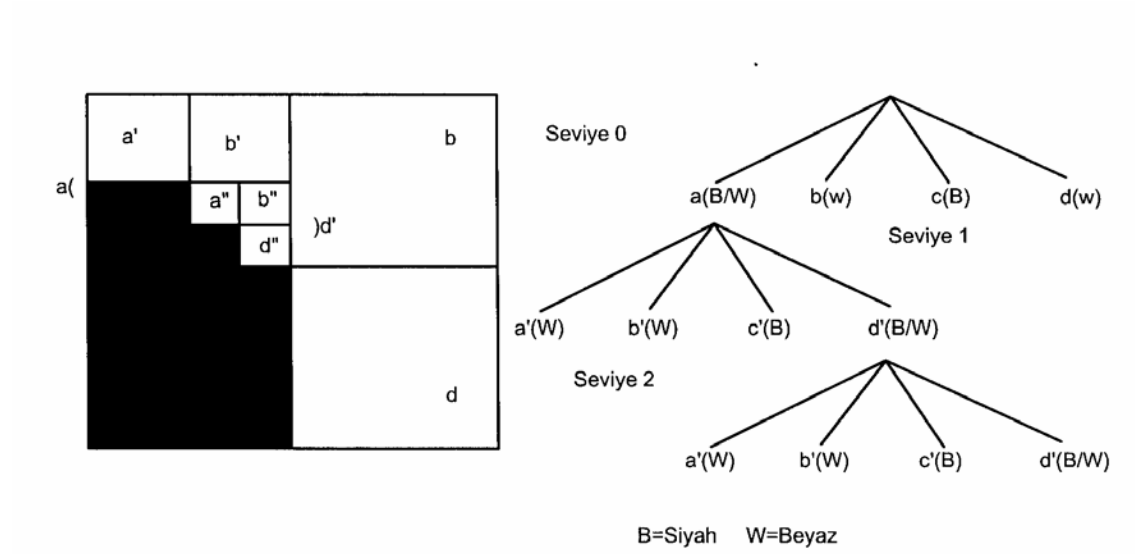
(Phong) İçten yayılmalı gölgeleme

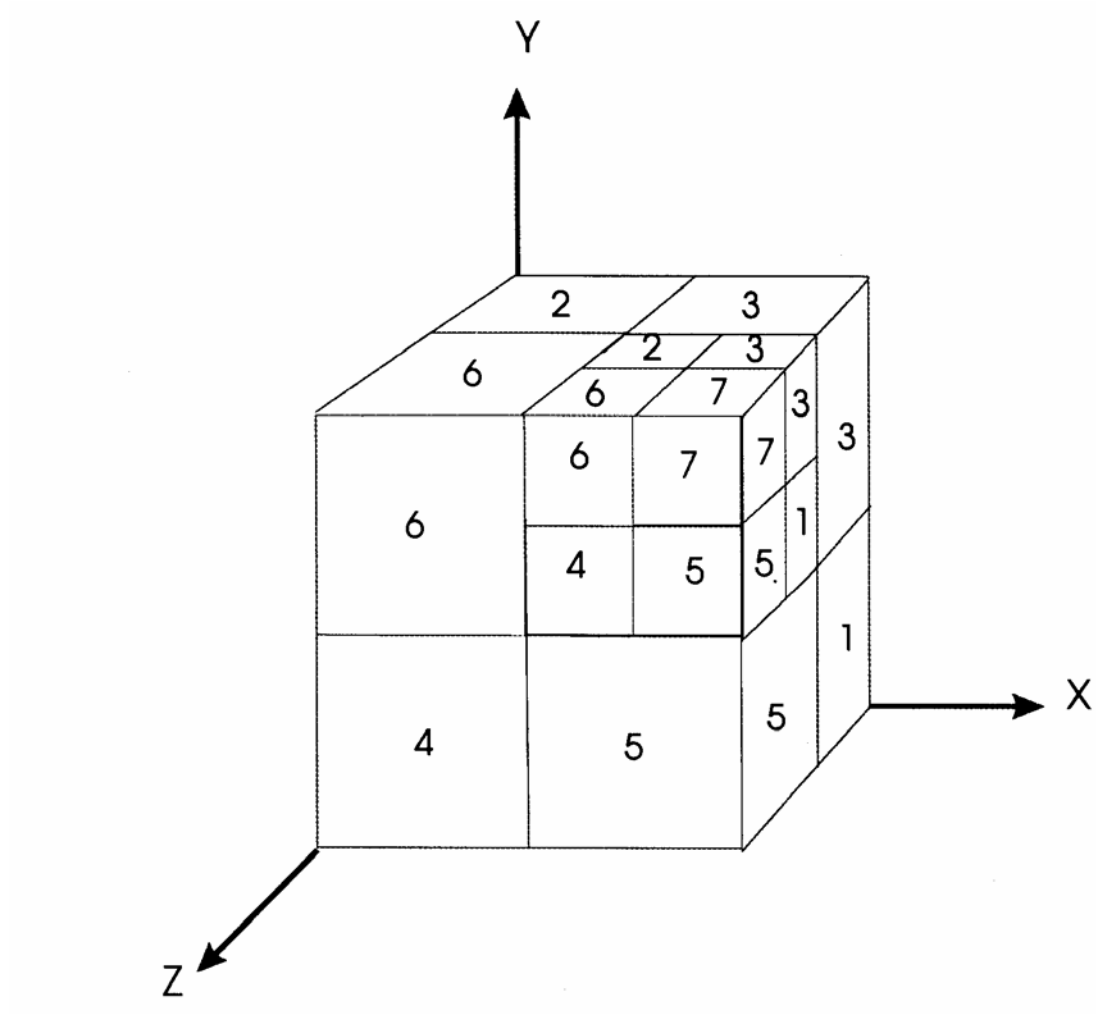
Şekil 13.2 - Kenarlara yoğunlaşan gölgeleme ve içten yayılmalı gölgelemenin kullanıldığı ışık yansıtıcı aydınlatma modeli.

Aydınlatma sol tarafa düştüğünde: a) kenarlara yoğunlaşan gölgeleme, b) içten yayılmalı gölgeleme.

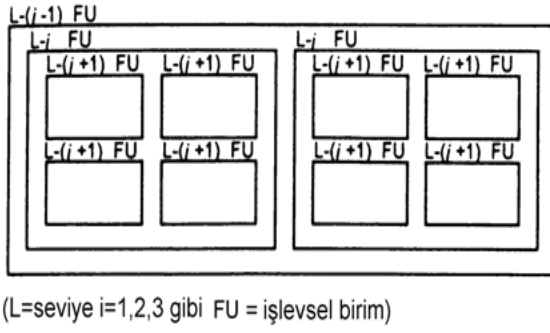
Aydınlatma çokgeninin içine düştüğünde: c) kenarlara yoğunlaşan gölgeleme, d) içten yayılmalı gölgeleme.

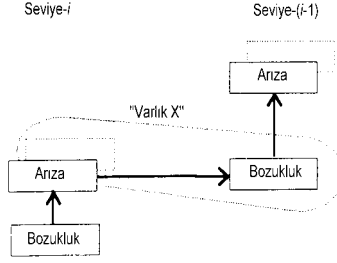
Şekil 13.3 - Dört bölmeli ağaç gösterimi - Her çeyrek parça, çeyrek parçalar eş yapılı oluncaya kadar art arda (örneğin, tümü beyaz veya tümü siyah oluncaya kadar) parçalara ayrılırlar.

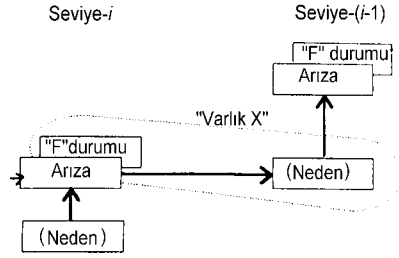
Şekil 13.4 - Sekizli sayım

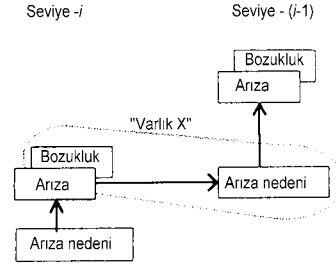
(A) Bir işlevsel birimin yapılandırması

(C) ISO/IEC 2382-14'in bakışı

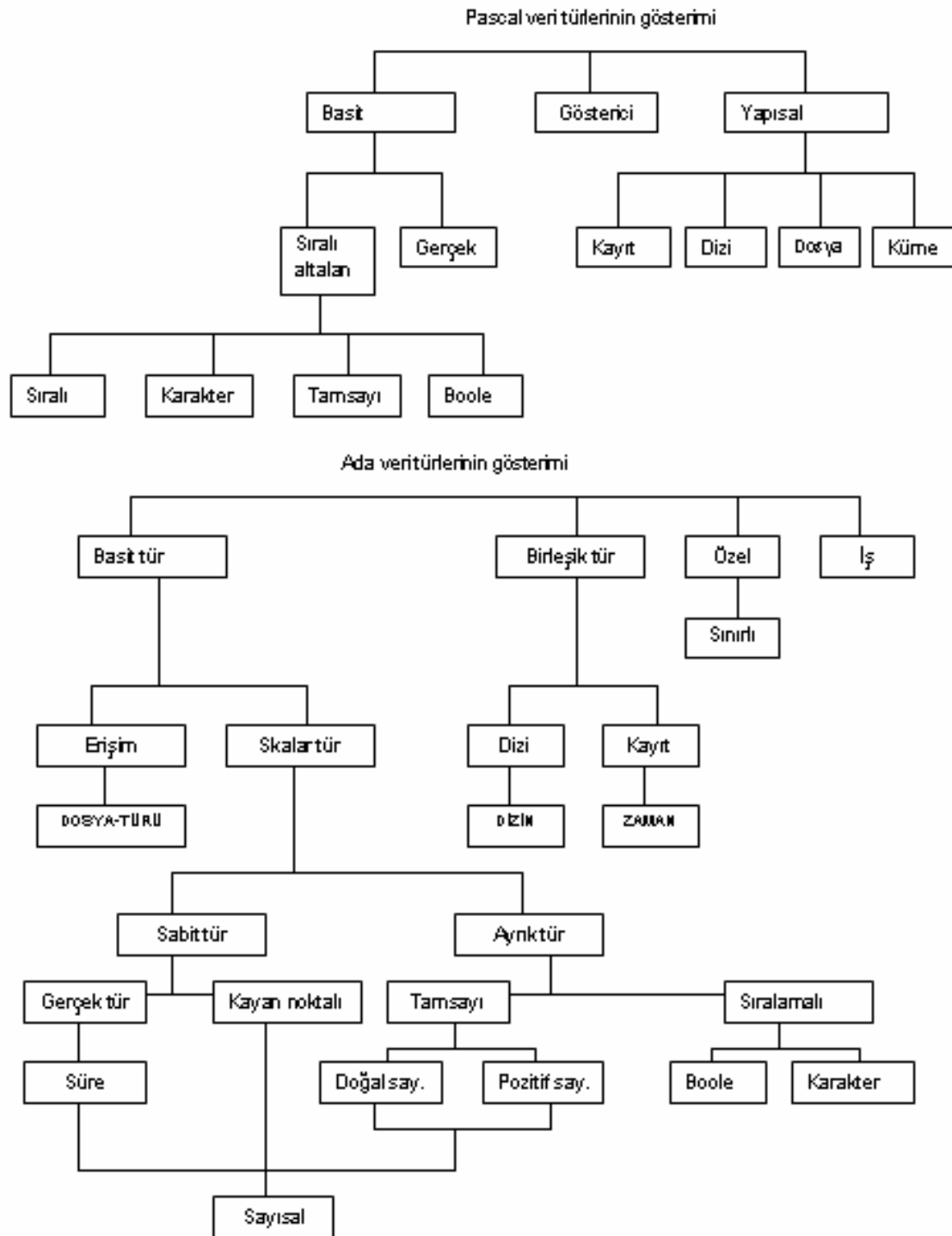

(B) Genel bakış

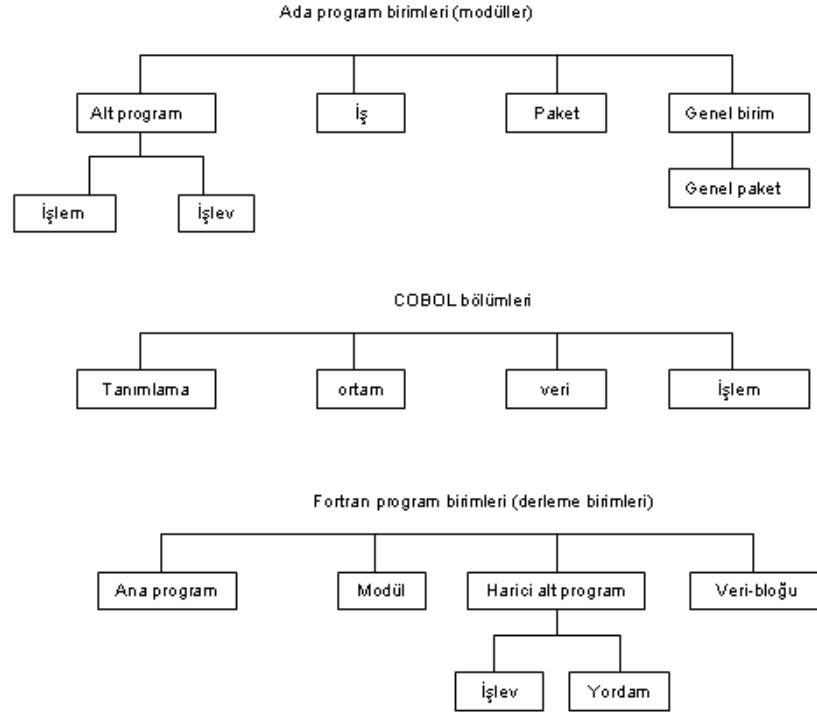

(D) IEC 50(191)'in bakışı

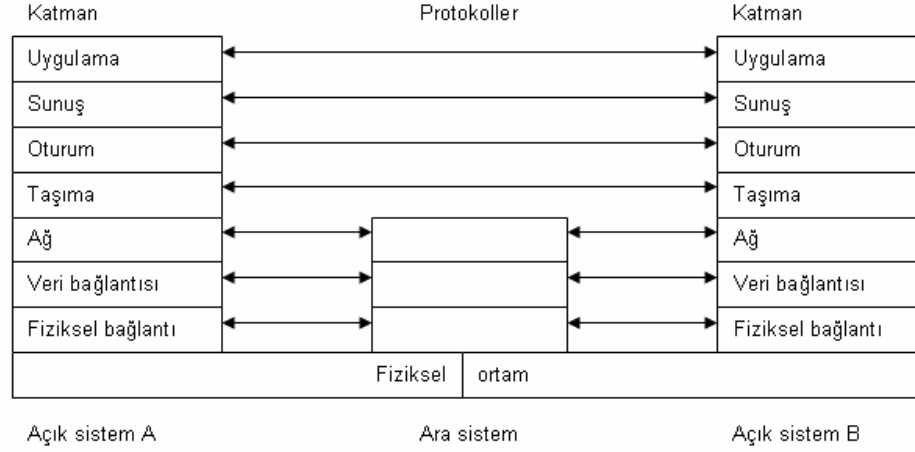
Şekil 14.1 - Arıza modeli

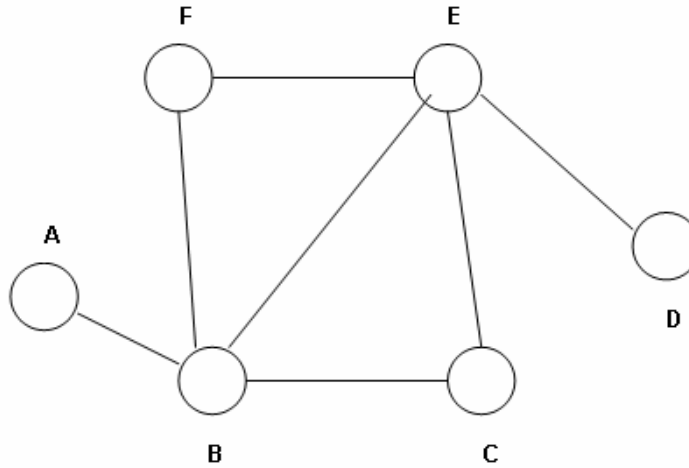
Şekil 15.1 - Ada ve Pascal programlama dillerinde veri türlerinin örnekleri

Şekil 15.2 – Program parçalarına örnekler

Şekil 18.1 - 7 katmanlı açık sistem ara bağlantı (OSI) modeli

Not

Dallar AB, BC, BE, BF, CE, DE ve EF çizgi parçalandır.

Düğüm A, B, C, D, E ve E'dir.

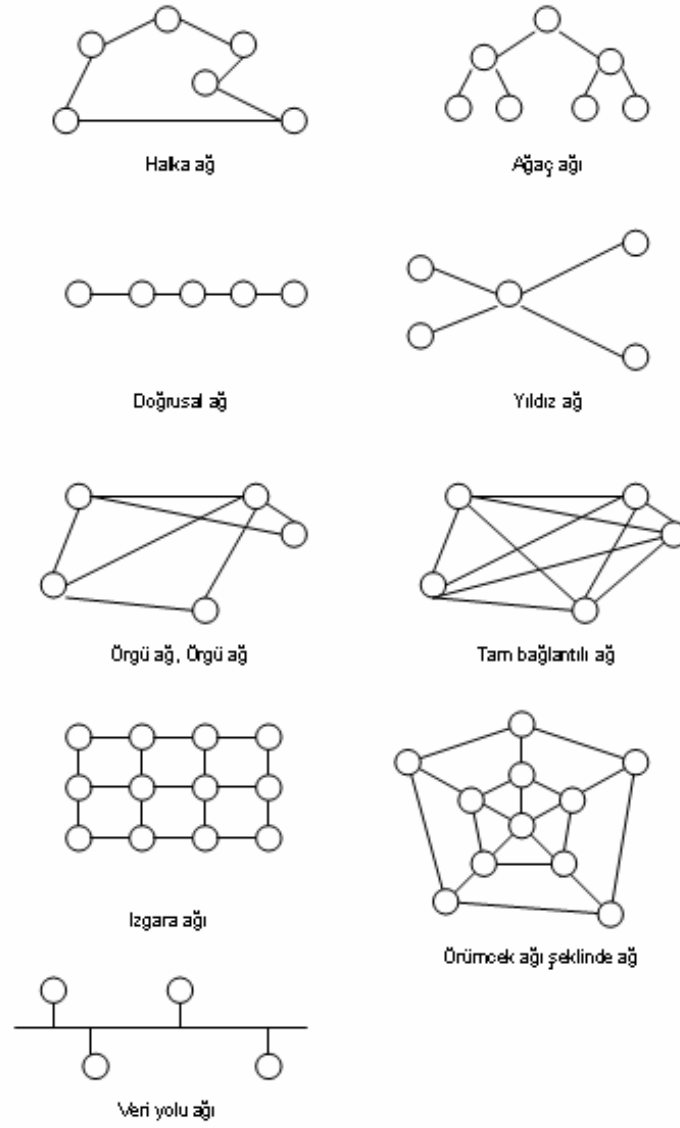
Son düğümler A ve D'dir.

İç düğümler B, C, E ve F'dir.

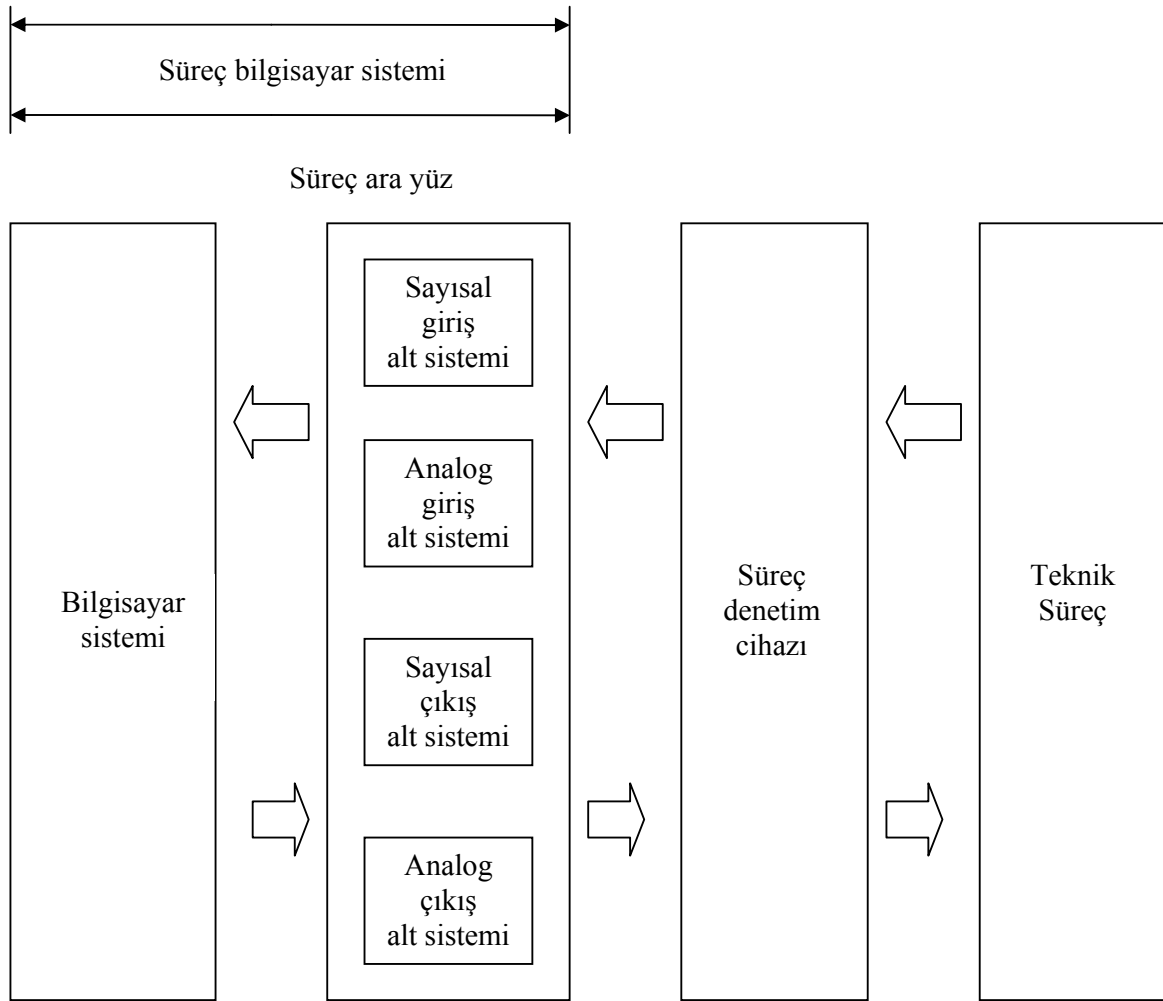
Bitişik düğümler (A ve B), (B ve C), (B ve E), (B ve F), (C ve E), (D ve E) veya (E ve F)'dir.

A'dan D'ye üç yol vardır: ABCED, ABED ve ABFED

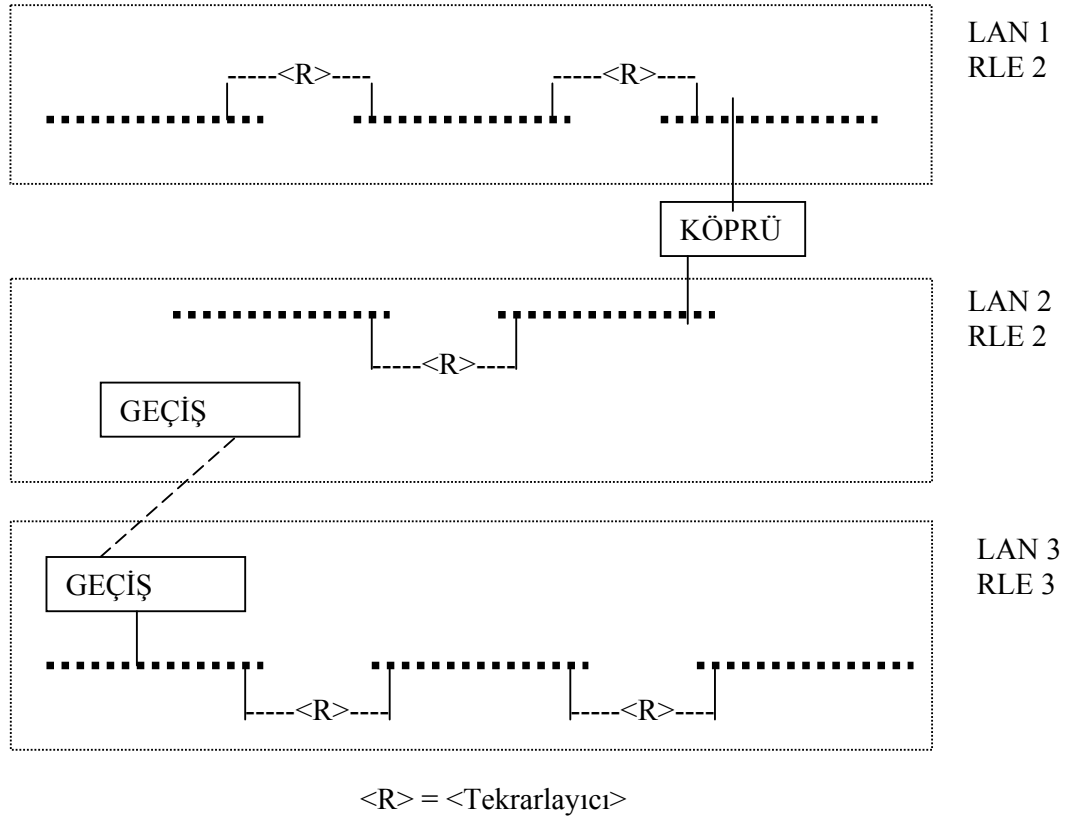
Şekil 18.2 - Ağ bileşenleri

Şekil 18.3 - Bilgisayar ağı örnekleri

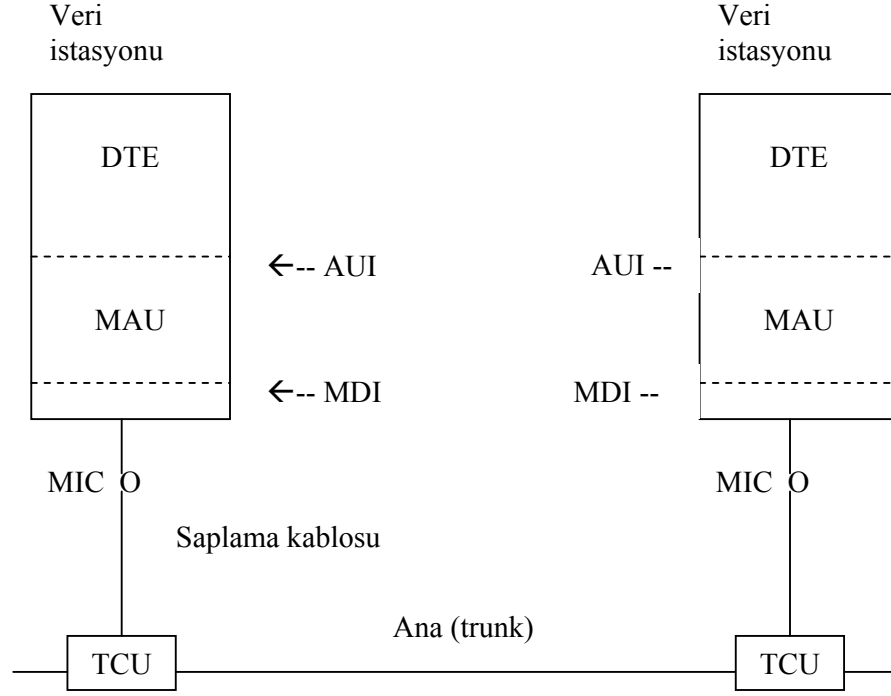

Şekil 21.1 - Süreç bilgisayar sistemi ve ilgili teknik süreçlerin şematik gösterimi

LAN1, LAN2 ve LAN3 üç yerel alan ağıdır.
 LAN1 ve LAN2 aynı LLC (Logical Link Control) protokolüne sahiptir.
 LAN2 ve LAN3 farklı LLC (Logical Link Control) protokollerine sahiptir.

Şekil 25.1 - Yerel alan ağları arasındaki bağlantı örnekleri

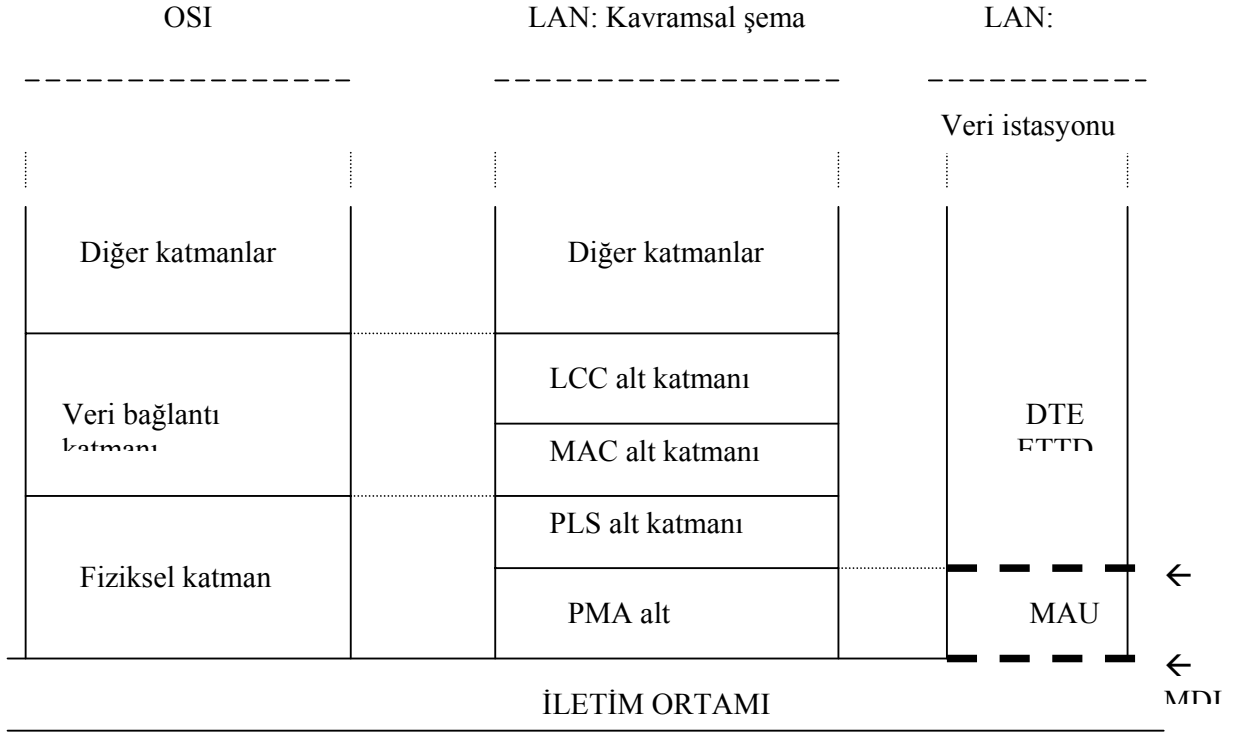
Cihazlar:

DTE: Veri terminal cihazı
 MAU: Ortam bağlantı birimi
 MIC: Ortam arayüz bağlantısı
 TCU: Ana bağlantı birimi

Ara yüzler:

AUI: Bağlantı birimi arayüzü
 MDI: Ortam bağımlı ara yüz

Şekil 25.2 - Bir ana kablo üzerinde veri istasyonlarının bağlantısı

Alt katmanlar :

Cihazlar :

Ara yüzler :

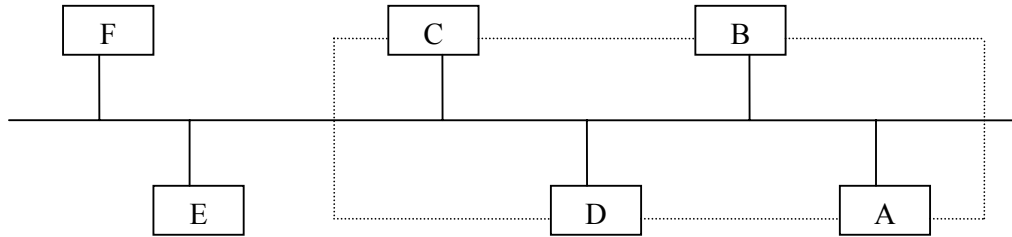
LLC: Mantıksal bağlantı kontrolü DTE=ETTD: Veri terminal cihazı AUI: Bağlantı birimi ara yüzü

MAC: Ortam erişim kontrolü MAU: Ortama bağlantı birimi MDI: Ortama bağımlı ara yüz

PLS: Fiziksel sinyalleme

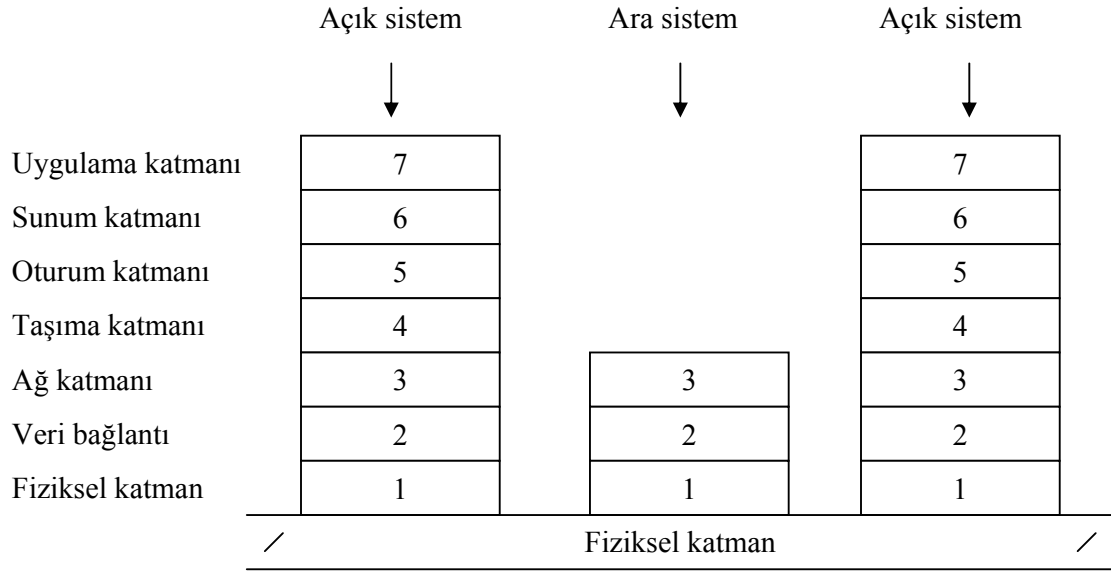
PMA: Fiziksel ortam bağlantısı

Şekil 25.3 - Yerel alan ağının katmanları ve alt katmanları

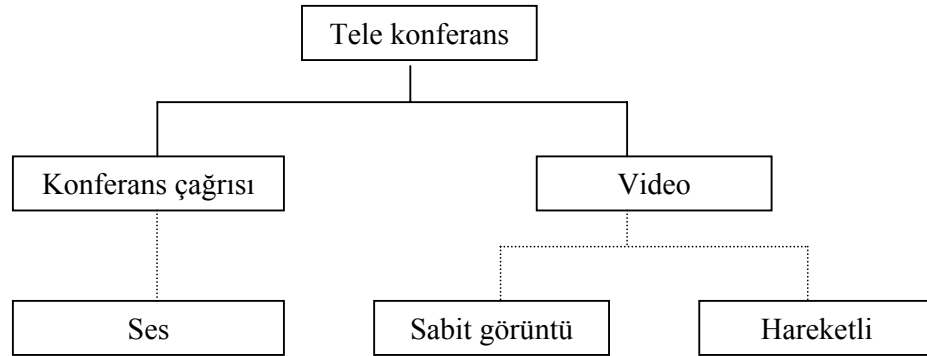

Not - E ve F istasyonu çerçeveler alabilir fakat andaç almadıkları için çerçeve iletemez.

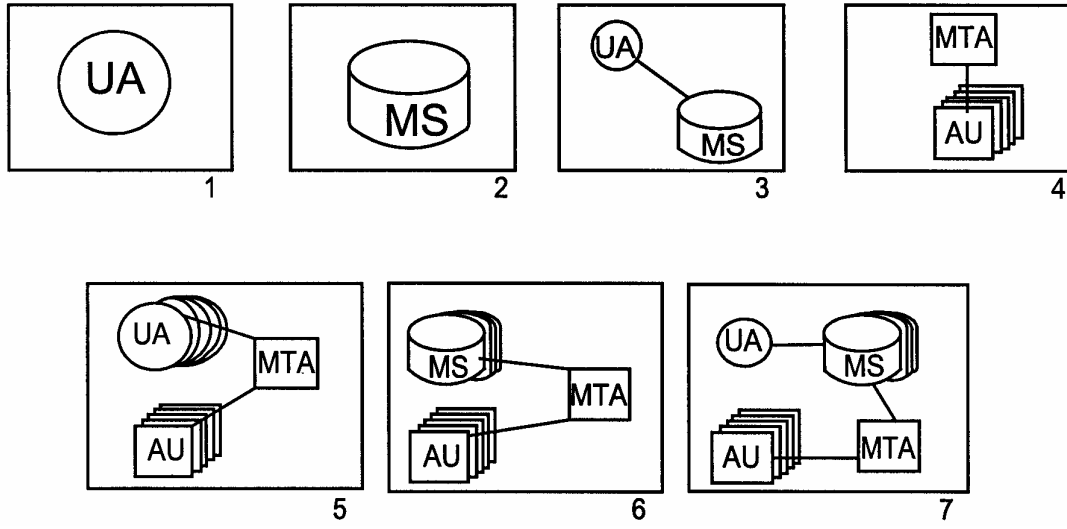
Şekil 25.4 - Fiziksel veri yolu üzerindeki mantıksal halka

Şekil 26.1 - Açık sistemlerin ara bağlantısı için yedi katmanlı referans modeli

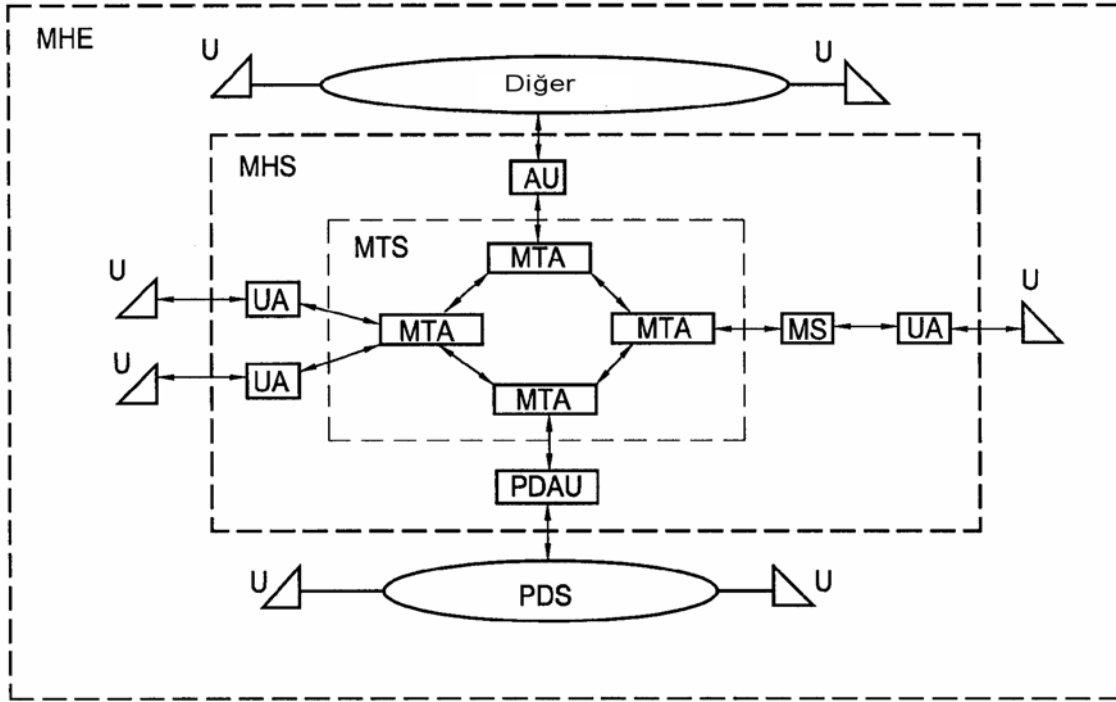
Şekil 27.1 - Etkileşimli iletişim türleri

AU: Erişim birimi,
 MS: İleti deposu
 MTA: İleti aktarma temsilcisi
 UA: Kullanıcı temsilcisi

Not - Farklı mesajlaşma sistemleri tek bir kullanıcıya veya çok sayıda kullanıcıya hizmet veren farklı işlevsel birimleri içerebilir.

Şekil 32.1 - Mesajlaşma sistemi türleri

U: Kullanıcı

Çevre veya sistemler

MHE: İleti işleme ortamı

MHS: İleti işleme sistemi

MTS: İleti aktarma sistemi

PDS: Fiziksel dağıtım sistemi

Diğer: Diğer iletişim sistemleri

İşlevsel birimler

AU: Erişim birimi

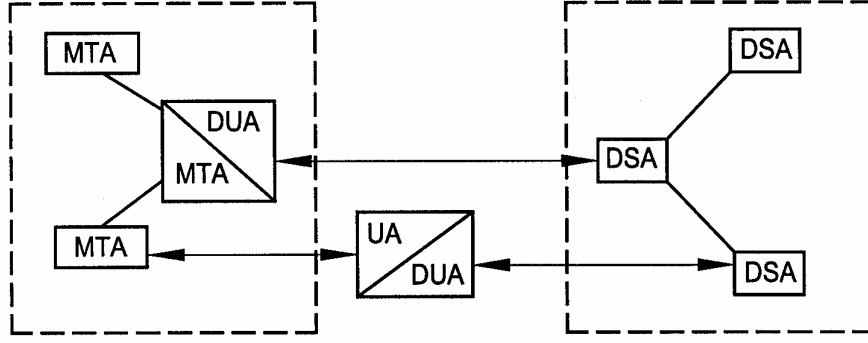
MS: İleti deposu

MTA: İleti aktarma temsilcisi

PDAU: Fiziksel dağıtım erişim birimi

UA: Kullanıcı temsilcisi

Şekil 32.2 - İleti hazırlama ve yönetim ortamının genel görünümü

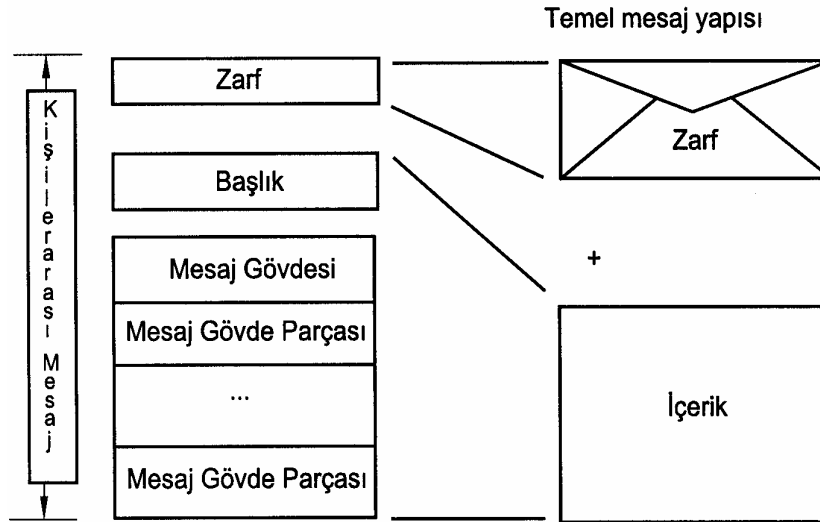

İleti aktarma sistemi

Dizin sistemi

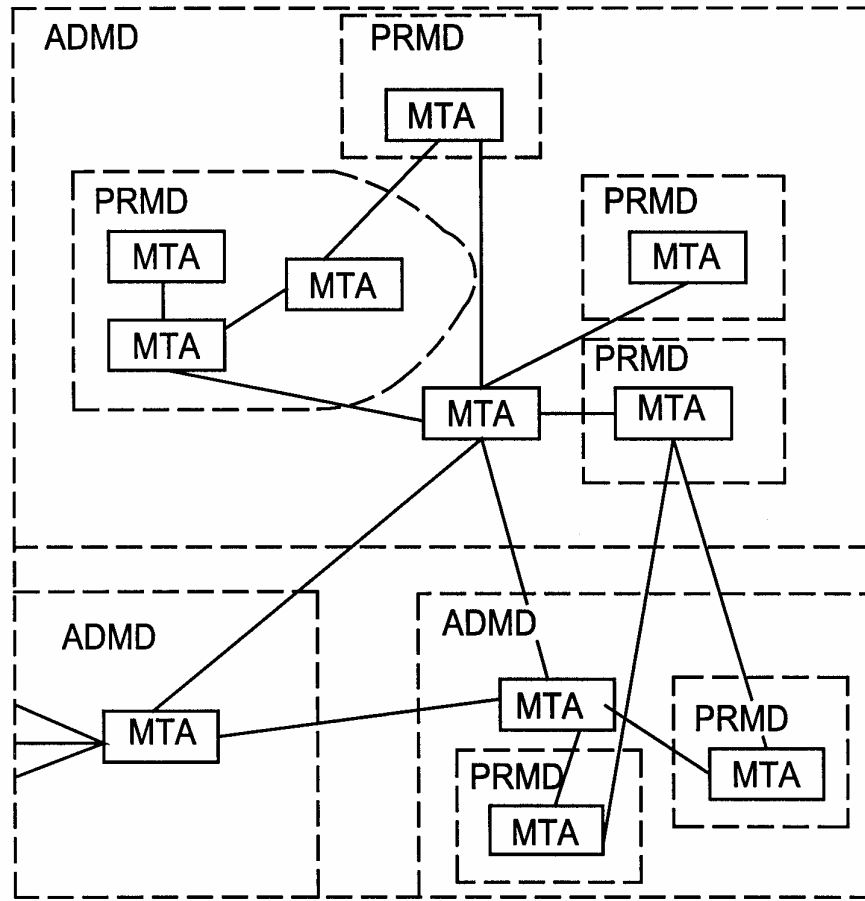
İşlevsel birimler:

DSA : Dizin sistemi temsilcisi
 DUA: Dizin kullanıcı temsilcisi
 MTA: İleti aktarma temsilcisi
 UA: Kullanıcı temsilcisi

Şekil 32.3 - İleti işleme sistemi ve dizin sistemi arasındaki birlikte çalışma

Not - Bu şekil bir ileti yapısının örneğidir.

Şekil 32.4 - Kişiler arası ileti yapısı

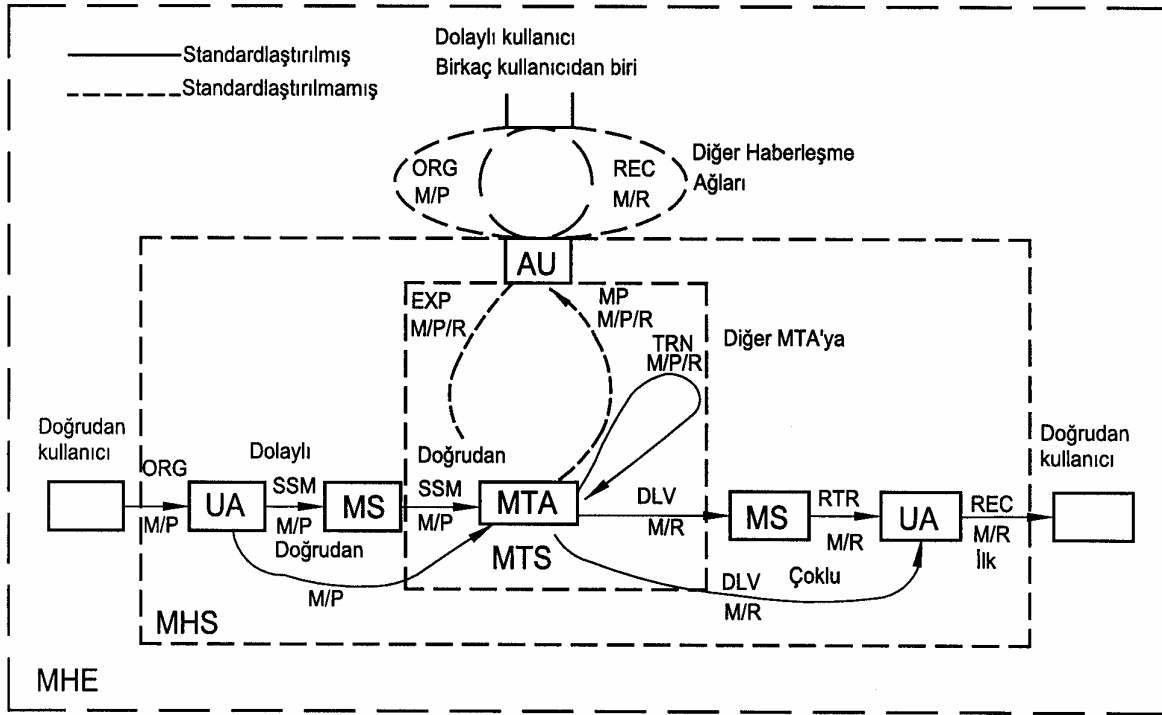

MTA: İleti aktarma temsilcisi

ADMD: İdari yönetim alanı

PRMD: Özel yönetim alanı

Şekil 32.5 - Yönetim alanları arasındaki ilişkiler

Ortam veya sistemler:

MHE: İleti işleme ortamı

MHS: İleti işleme sistemi

MTS: İleti aktarma sistemi

İşlevse Birimler:

AU Erişim birimi

MS İleti deposu

MTS İleti aktarma temsilcisi

UA Kullanıcı temsilcisi

Aktarım adımları:

DLV Dağıtım

EXP Dışarı gönderme

IMP İçeri alma

ORG Çıkış yeri

SBM Sunuş

REC Alım

RTR Geri alım

TRN Diğer MTA'ya aktarma

Gönderilmiş bilgi nesneleri:

M/P İletiler ve sorgulamalar

M/P/R İletiler, sorgulamalar ve raporlar

M/R İletiler ve raporlar

Şekil 32.6 - İleti işleme ortamındaki bilgi akışının dinamik bir gösterimi

ÇİZELGELER

Çizelge 2.1- Birli Boole işlemleri çizelgesi

İşlem numarası	Tamamlayıcı işlem	P=0 için sonuç	P=1 için sonuç	Terim	Anlamı	Gösterme örnekleri		İlgili terim numarası
0	3	0	0	Sabit sıfır	Sabit sıfır	0		-
1	2	0	1	Değişken	P	-		-
2	1	1	0	Olumsuzlama	P değil	-		0.2.1.5.16
3	0	1	1	Sabit bir	Sabit bir	1		-

Not - Bu çizelgede P değişkeni bir daire ile gösterilmiş; tanımlanmış küme taranmış alanla belirtilmiştir .

Çizelge 2.2 - İkili Boole işlemler çizelgesi

İşlem numarası	Tamamlayıcı işlem	P=0 Q=0	P=0 Q=1	P=1 Q=0	P=1 Q=1	Terim	Anlam	Gösterme örnekleri		İlgili terim numarası
								Sembolik gösterme	Venn diyagramı ile gösterme	
0	15	0	0	0	0	Sabit sıfır	Sabit sıfır	0		-
1	14	0	0	0	1	Birleşme	P ve Q	$\wedge$		0.2.1.5.10
2	13	0	0	1	0	Dışarma	P dışarılar Q	$\rightarrow$		0.2.1.5.14
3	12	0	0	1	1	Değişken	P			-
4	11	0	1	0	0	Dışarma	Q dışarılar P	$\rightarrow$		0.2.1.5.14
5	10	0	1	0	1	1. Değişken	Q			-
6	9	0	1	1	0	Eşdeğersizlik	ya P ya Q	$\neq$		0.2.1.5.9
7	8	0	1	1	1	Ayırma	P veya Q	$\vee$		0.2.1. 5.12
8	7	1	0	0	0	Ayırma olmayan	ne P ne Q	∇ ↓		0.2.1.5.13
9	6	1	0	0	1	Esdeğerlik işlemi	P denktir Q	$\equiv$		0.2.1.5.8
10	5	1	0	1	0	2. de gideni olumsuzlama	Q'nun değil	$\neg$		-
11	4	1	0	1	1	Gerektilme	Q gerektirir P	$\rightarrow$		0.2.1.5.15
12	3	1	1	0	0	1. değeri olumsuzlama	P değil	$\neg$		-
13	2	1	1	0	1	Gerektilme	P gerektirir Q	$\rightarrow$		0.2.1.5.15
14	1	1	1	1	0	Birleşme olmayan	P ve Q'nun her ikisi de değil	$\bar{\wedge}$ ↑		0.2.1.5.11
15	0	1	1	1	1	Sabit bir	Sabit bir	1		-

Not - Bu çizelgede, P ve Q değişkenleri sol ve sağ dairelerle gösterilmiş; tanımlanmış küme taranmış alanla belirtilmiştir

Çizelge 32.1 - Bazı O/R adres özellikleri

En yaygın O/R adres özellikleri	Örnekler
Ülke adı	TR, FR , CA
İdari yönetim alan adı	d400, ATLAS
Özel yönetim alan adı	marmara-univesitesi
Kuruluş adı	istatistik-enstitusu
Kuruluş birim adları	apk
Soyad	öz
Ad	esra
Kısaltılmış ad	E.Ö.
Yaygın kullanılan ad	postmaster
Alan tanımlı özellikler	auto-reply (otomatik yanıtla)

Çizelge 32.2 - O/R adreslerine örnekler

X.400

<u>Sembol</u>	<u>Türkçe Adı</u>	<u>Örnekler</u>
C	Ülke adı	C=TR, C=FR
A	İdari yönetim alan adı	A=ATLAS
P	Özel yönetim alan adı	P=marmara-universitesi
O	Kuruluş adı	O= istatistik-enstitusu
OUn	Kuruluş birim adları	OU1=apk
S	Soyad	S= öz

Internet

kullanıcı@yönetim-alanı-adı.üst-düzey-alan-adı yönetim-alanı = <yönetim-alan-adı yönetim-alan-adı.(üst-düzey) yönetim-alanı-adı> kullanıcı = < kullanıcı-adı kullanıcı-adı.tanımlayıcı> tanımlayıcı = <soyadı adı ... yaygın-kullanılan-ad> Örnekler: postmaster@tse.org.tr, esra.oz@tse.org.tr

EK-B:

İngilizce Türkçe Terim Listesi

Aa

A/D converter	: A/D dönüştürücü	access management service	: erişim yönetimi hizmeti
abbreviated address calling	: kısaltılmış adres çağırma	access mechanism	: erişim düzeneği
abduction	: çıkarım	access method	: erişim metodu
abductive inference	: çıkarım ile sonuç çıkarma	access path independence	: erişim yolu bağımsızlığı
abort sequence	: durdurma dizisi	access period	: erişim dilimi
abort statement	: durdurma deyimi	access permission	: erişim izni
aborted connection	: durdurulmuş bağlantı	access right	: erişim hakkı
absolute address	: mutlak adres	access time	: erişim süresi
absolute assembler	: mutlak birleştirici	access type	: erişim türü
absolute code	: mutlak kod	access unit	: erişim birimi
absolute command	: mutlak komut	accountability	: izlenebilirlik
absolute coordinate	: mutlak koordinat	accuracy	: doğruluk
absolute error	: mutlak hata	acknowledgment	: onaylama
absolute instruction	: mutlak komut	acoustic signal	: akustik sinyal
absolute loader	: mutlak yükleyici	ACSE	: bkz. association control service element
absolute vector	: mutlak vektör	action	: eylem
abstract data type	: soyut veri türü	action bar	: eylem çubuğu
abstract syntax	: soyut söz dizimi	action part	: eylem bölümü
accept statement	: onaylama deyimi	activation	: etkinleştirme
acceptance test	: kabul testi	activation function	: etkinleştirme işlevi
access	: erişmek	activation record	: etkinleştirme kaydı
access arm	: erişim kolu	active matrix display	: etkin matris görüntüleyici
access category	: erişim kategorisi	active matrix display device	: etkin matris görüntü aygıtı
access control	: erişim denetimi	active threat	: etkin tehdit
access control field	: erişim denetimi alanı	active vocabulary	: etkin sözlük
access control list	: erişim denetimi listesi	active window	: etkin pencere
access level	: erişim düzeyi		
access list	: erişim listesi		

active wiretapping	: etkin hatta girme	adjacent domains	: bitişik alanlar
actor	: aktör	adjacent nodes	: bitişik düğümler
actual argument	: gerçek bağımsız değişken	adjust text mode	: metin ayarlama modu
actual parameter	: gerçek parametre	ADMD	: bkz. administration management domain
actual recipient	: gerçek alıcı	administration domain name	: idari alan adı
actual transfer rate	: gerçek aktarım hızı	administration management domain	: idari yönetim alanı
acyclic network	: döngüsel olmayan ağ	administrative security	: idari güvenlik
adaptive learning	: uyarlamalı öğrenme	ADP	: bkz. data processing
adaptive neural network	: uyarlanır sinir ağı	ADT	: bkz. abstract data type
adaptive resonance theory network	: uyarlanır rezonans teorisi ağı	advice taking	: öneri alma
adaptive training	: uyarlamalı eğitim	advisory system	: öneri sistemi
ADC	: bkz. analog-to-digital converter	affirmation	: onaylama
add mode	: toplama modu	after-image	: değişiklik sonrası kopya
addend	: toplanan	agenda	: gündem
addition without carry	: eldesiz toplama	aggregate	: kümelenme
address	: adres	aggregate value	: kümelenme değeri
address administration	: adres yönetimi	aggregation	: kümelenme
address format	: adres biçimi	aiming field	: hedefleme alanı
address modification	: adres değiştirme	aiming symbol	: hedefleme sembolü
address offset	: adres sapması	air-floating head	: havada kayan kafa
address part	: adres bölümü	algebraic language	: cebirsel dil
address space	: adres alanı	algorithm	: algoritma
address translator	: adres çevirici	algorithmic language	: algoritmik dil
addressability	: adreslenebilirlik	alias	: takma ad
addressable point	: adreslenebilir nokta		
addressing exception	: adresleme özel durumu		

aliasing	: bozulma
alphabet	: alfabe
alphabetic character	: alfabetik karakter
alphabetic character set	: alfabetik karakter kümesi
alphabetic code	: alfabetik kod
alphabetic code element set	: alfabetik kod eleman kümesi
alphabetic code set	: alfabetik kod kümesi
alphabetic string	: alfabetik dizi
alphabetic word	: alfabetik sözcük
alphanumeric	: alfanümerik
alphanumeric character	: alfanümerik karakter
alphanumeric character set	: alfanümerik karakter kümesi
alphanumeric code	: alfanümerik kod
alphanumeric code element set	: alfanümerik kod eleman kümesi
alphanumeric code set	: alfanümerik kod kümesi
alphanumeric data	: alfanümerik veri
alphanumeric word	: alfanümerik sözcük
alternate recipient	: alternatif alıcı
alternate track	: farklı iz
amplitude shift keying	: genlik kaydırma anahtarlama
analog	: örneksel
analog adder	: örneksel toplayıcı
analog computer	: örneksel bilgisayar
analog data	: örneksel veri
analog divider	: örneksel bölücü
analog input channel	: örneksel giriş kanalı
analog input	: örneksel giriş

channel amplifier	: kanalı yükseltici
analog multiplier	: örneksel çarpıcı
analog output channel amplifier	: örneksel çıkış kanalı yükseltici
analog representation	: örneksel gösterim
analog signal	: örneksel sinyal
analog variable	: örneksel değişken
analog-to-digital converter	: örnekselden sayısal dönüştürücü
analytic learning	: analitik öğrenme
analytical attack	: analitik saldırı
AND element	: AND elemanı
AND gate	: AND geçidi
AND operation	: VE işlemi
ANN	: bkz. neural network
anonymous	: isimsiz
anonymous remailer	: adı bilinmeyen ileti gönderici
answering	: yanıtlama
antialiasing	: bozulma giderme
anticipatory paging	: sezgisel sayfalama
anti-virus program	: anti virüs programı
aperture card	: açıklıklı kart
append	: ekleme
application association	: uygulama işbirliği
application generator	: uygulama üretici
application layer	: uygulama katmanı
application problem	: uygulama problemi

application program	: uygulama programı	assembly language	: birleştirme dili
application service element	: uygulama hizmet ögesi	assembly time	: birleştirme zamanı
application software	: uygulama yazılımı	assertion	: bildirim
application-oriented language	: uygulama yönelimli dil	assignment	: atama
archive	: arşivlemek	assignment by name	: ada göre atama
archive file	: arşiv dosyası	assignment statement	: atama deyiimi
archived file	: arşivlenmiş dosya	association	: işbirliği
argument	: argüman	association control service element	: işbirliği denetim hizmet ögesi
arithmetic operation	: aritmetik işlem	associative learning	: çağrışımlı öğrenme
arithmetic shift	: aritmetik kaydırma	associative memory	: çağrışımsal bellek
array	: dizi	associative storage	: içerik adreslenebilir bellek
array slice	: dizi dilimi	associative storage	: çağrışımsal depolama
array type	: dizi türü	asymmetric cryptography	: asimetrik şifreleme
ART network	: ART ağı	asynchronous	: zaman uyumsuz
artificial intelligence	: yapay zeka	asynchronous neural network	: zaman uyumsuz sinir ağı
artificial language	: yapay dil	asynchronous transmission	: zaman uyumsuz iletim
artificial neural network	: yapay sinir ağı	atomic type	: atomik tür
artificial neuron	: yapay sinir	attachment unit interface	: bağlantı birimi ara yüzü
artificial speech	: yapay konuşma	attack	: saldırı
artificial vision	: yapay imgeleme	attribute	: nitelik
artificial voice	: yapay konuşma	attribute class	: nitelik sınıfı
assemble	: birleştirmek	attribute domain	: nitelik alanı
assemble-and-go	: birleştir ve devam et	attribute relationship	: nitelik ilişkisi
assembled origin	: birleştirilmiş başlangıç noktası	attribute value	: nitelik değeri
assembler	: birleştirici	attribute	: nitelik
assembler directive	: birleştirici yönergesi	audit trail	: denetim kuyruğu
assembly code	: birleştirme kodu		
assembly duration	: birleştirme süresi		

augment	: eklenen	automatic pagination	: otomatik sayfalandırma
authentication	: kimlik doğrulama	automatic paragraph numbering	: otomatik paragraf numaralama
authentication exchange	: kimlik doğrulama değişimi	automatic sequential operation	: yinelemeli işlem
authentication information	: kimlik doğrulama bilgisi	automatic speech recognition	: otomatik konuşma tanıma
authoring language	: yazarlık dili	automation	: otomasyon
authorization	: yetkilendirme	auto-reply	: otomatik yanıt
auto-attendant	: otomatik görevli	availability	: kullanılabilirlik, ulaşılabilirlik
auto-forward	: otomatik iletme	average conditional information content	: koşullu entropi
automate	: otomatikleştirmek	average information content	: entropi
automated attendant	: otomatik görevli	average information rate	: ortalama bilgi hızı
automatic	: otomatik	average transinformation content	: ortalama aktarılan bilgi içeriği
automatic answering	: otomatik yanıtlama	average transinformation rate	: ortalama aktarılan bilgi hızı
automatic calling	: otomatik arama		
automatic constant function	: otomatik sabit işlevi		
automatic data processing	: otomatik veri işleme		
automatic footnote tie-in	: metne bağlı otomatik dipnot		
automatic function	: otomatik işlev		
automatic learning	: otomatik öğrenme		
automatic page numbering	: otomatik sayfa numaralama		

Bb

back propagation	: geri yayılma	background image	: arka plan görüntüsü
backbone	: omurga	background tile	: arka plan döşemesi
backbone network	: omurga ağı	back-propagation network	: geri yayılma ağı

backspace	: geriye almak	basic mode link control	: temel mod bağlantı denetimi
backtracking	: geri yönde izleme	batch processing	: toplu işlem
backup	: yedek	batch training	: toplu eğitim
backup file	: yedekleme dosyası	batch-processing environment	: toplu işlem çevresi
backup procedure	: yedekleme işlemi	battery powered calculator	: pilli hesap makinesi
backward chaining	: geri yönde zincirleme	baud	: baud (saniyede gönderilen bit sayısı)
backward recovery	: geri yönde kurtarma	BCD notation	: BCD notasyonu
backward search	: geriye doğru arama	beaconing station	: arıza bildirim istasyonu
bacterium	: bakteri	before-image	: düzeltme öncesi kopya
bad sectoring	: hatalı sektör oluşturma	beginning-of-file label	: dosya başı etiketi
balanced error	: dengeli hata	beginning-of-tape marker	: şerit başlangıç işareti
balanced tree	: dengelenmiş ağaç	beginning-of-volume label	: birim başı etiketi
band	: bant	belief	: inanış
band (belt) printer	: bant (kemer) yazıcı	BER	: bkz. bit error ratio
bar code	: çubuklu kod	best-first search	: en iyiyi arama
bar printer	: çubuk yazıcı	between-the-lines entry	: hatlar arasına giriş
barge in	: karışmak	bias	: sapma
base	: taban	bias error	: sapma hatası
base address	: taban adres	bidirectional list	: iki yönlü liste
base type	: temel tür	bidirectional search	: iki yönlü arama
baseband	: ana bant	binary [N-ary] Boolean operation	: [N-li] Boole işlemi
baseband LAN	: ana bant LAN	binary [N-ary] operation	: ikili [N-li] işlem
based literal	: temel ifade		
baseline	: referans satırı		
basic format	: varsayılan biçim		

binary [ternary] [octal] [decimal or denary] [duodecimal] [sexadecimal or hexadecimal] [N-ary]	: ikili [üçlü] [sekizli] [onlu] [on ikili] [onaltılı] [N'li]
binary arithmetic operation	: ikili aritmetik işlem
binary cell	: ikili hücre
binary character	: ikili karakter
binary character set	: ikili karakter kütmesi
binary code	: ikili kod
binary code element set	: ikili kod eleman kütmesi
binary code set	: ikili kod kütmesi
binary digit	: ikili sayı
binary digital signal	: ikili sayısal sinyal
binary notation	: ikili notasyon
binary numeral	: ikili gösterim
binary numeration system	: ikili sayma sistemi
binary operation	: ikili işlem
binary search	: ikili arama
binary signal	: ikili sinyal
binary system	: ikili sistem
binary tree	: ikili ağaç
binary-coded decimal notation	: ikili kodlanmış ondalık notasyon
binary-coded decimal representation	: ikili kodlanmış ondalık gösterim
binary-coded notation	: ikili kodlanmış notasyon
bind	: ilişkilendirmek
binding	: ilişkilendirme
binding time	: ilişkilendirme zamanı

biometric	: biometri
biquinary code	: iki beşli kod
bistable (trigger) circuit	: iki kararlı (tetikleyici) devre
bit	: bit, ikil
bit density	: bit yoğunluğu
bit error ratio	: bit hata oranı
bit position	: bit konumu
bit rate	: bit hızı
bit string	: bit dizisi
bitmap	: bit eşlem
bit-oriented protocol	: bit yönelimli protokol
bitplane	: bit düzlemi
blackboard model	: kara tahta modeli
blank	: boşluk
blank character	: boşluk karakteri
blank medium	: boş ortam
blanking	: boşluk yapma
blind copy recipient	: görünmez kopya alıcısı
blinking	: yanıp sönmeye
block	: blok
block check	: blok denetleme
block copy	: blok kopyalama
block diagram	: blok diyagramı
block length	: blok uzunluğu
block move	: blok taşıma
block size	: blok büyüklüğü
block statement	: blok deyimi

block transfer	: blok aktarma	breadth-first search	: enine arama
blocking factor	: bloklama faktörü	breakpoint	: kesme noktası
block-structured language	: blok yapıllı dil	bridge	: köprü
body	: gövde	bridge input circuit	: köprü giriş devresi
body stub	: gövde koçanı	bridge-router	: köprü yönlendirici
boilerplate	: çekirdek metin	broadband	: geniş bant
Boltzmann machine	: Boltzmann makinesi	broadband LAN	: geniş bantlı LAN
Boolean expression	: Boole deyimi	broadcast	: yayımlama
Boolean function	: Boole işlevi	broadcast mail	yayımlama postası
Boolean operation	: Boole işlemi	broadcast videography	: metin ve görüntü yayını
Boolean operation table	: Boole işlem çizelgesi	brouter	: köprü yönlendirici
Boolean operator	: Boole işleci	B-router	: B-yönlendirici
Boolean type	: mantıksal tür	browsing	: göz atma
boot	: ön yüklemek	brute-force attack	: kaba kuvvet saldırısı
bootstrap	: başlangıç yordamı	B-tree	: B-ağacı
bootstrap loader	: başlatma yordamı yükleyici	bubble chart	: balon şema
border	: sınır	bubble memory	: kabarcık bellek
borrow digit	: ödünç hane	bug seeding	: hata yerleştirme
BOT marker	: BOT işareti	built-in	: yerleşik
bottleneck layer	: engel katmanı	bundle	: deste
bottom-up	: aşağıdan yukarıya	burn in	: düzeltici bakım sınaması, tarama sınaması
bounding box	: karakter kutusu sınırlandırma kutusu	bus network	: veri yolu ağı
box diagram	: kutu diyagramı	bus-quiet signal	: veri yolunun boş olma sinyali
branch	: dal	byte	: bayt
breach	: bozma		

Cc

CA	: bkz. computer-aided	calculator with program-controlled addressable storage	: program denetimli adreslenebilir bellekli hesap makinesi
CAD	: bkz. computer-aided design	calculator with program-controlled and keyboard controlled addressable storage	: program ve klavye denetimli adreslenebilir bellekli hesap makinesi
CAD/CAM	: bkz. computer-aided design and manufacturing	calculator with reverse-Polish notation logic	: ters öntakı gösterim mantıklı hesap makinesi
CAE	: bkz. computer aided engineering	calculator with suffix notation logic	: ekleme gösterim mantıklı hesap makinesi
calculator	: hesap makinesi	calculator without addressable storage	: adreslenebilir saklama birimi olmayan hesap makinesi
calculator with algebraic logic	: cebirsel mantıklı hesap makinesi	call	: çağrı, çağırmak
calculator with arithmetic logic	: aritmetik mantıklı hesap makinesi	call by address	: adres ile çağırma
calculator with external program input	: dışardan program girişi olan hesap makinesi	call by location	: konum ile çağırma
calculator with keyboard and external program input	: klavyeden ve dışarıdan program girişi hesap makinesi	call by name	: isim ile çağırma
calculator with keyboard controlled addressable storage	: klavye denetimli adreslenebilir bellekli hesap makinesi	call by reference	: referans ile çağırma
calculator with keyboard program input	: klavyeden program girişi hesap makinesi	call by value	: değer ile çağırma
calculator with postfix notation logic	: son ek gösterim mantıklı hesap makinesi	call control procedure	: çağrı denetleme yordamı
calculator with postfix notation logic	: son ek gösterim mantıklı hesap makinesi	call graph	: çağrı çizgesi
		call tree	: çağrı ağacı
		call-back	: geri arama
		called service user	: aranan hizmet kullanıcısı

calligraphic display device	: kaligrafik görüntü aygıtı
calling	: çağırma
calling sequence	: çağırma dizisi
calling service user	: arayan hizmet kullanıcısı
capability	: yetenek
CAM	: bkz. computer-aided manufacturing
CAN	: bkz. Hopfield network
CAP	: bkz. computer-aided planning
capability list	: yetenek listesi
CAPC	: bkz. computer-aided production management
CAPM	: bkz. computer-aided production management
CAPP	: bkz. computer-aided process control
CAQ assurance	: bkz. computer-aided quality assurance
CAQA	: bkz. computer-aided quality assurance
card column	: kart sütunu
card deck	: kart destesi
card feed	: kart besleme
card hopper	: kart tutucu
card path	: kart yolu
card punch	: kart delgi
card reader	: kart okuyucu
card row	: kart satırı
card sorter	: kart sıralayıcı

card stacker	: kart desteleyici
cardinality	: nitelik sayısı
carriage return	: satır başı
carrier	: taşıyıcı
carrier sense	: taşıyıcı dinleme
carrier sense multiple access collision avoidance network	: çakışma önleyen taşıyıcı dinleyen çoklu erişim ağı
carrier sense multiple access collision detection network	: çakışma algılayan taşıyıcı dinleyen çoklu erişim ağı
carry	: taşımak, elde
carry digit	: elde sayısı
cartridge	: kartuş
cascaded windows	: kademeli pencereler
case statement	: durum deyimi
case-based learning	: örnek tabanlı öğrenme
cassette	: kaset
CAT	: bkz. computer-aided testing
catalog	: katalog, kataloglamak
catalogue	: katalog
causal analysis	: nedensel çözümleme
CCR	: bkz. commitment, concurrency and recovery
center	: ortalamak
central processing unit	: merkezi işlem birimi
certainty factor	: kesinlik faktörü
certification	: belgelendirme

CGI	: bkz. computer graphics interface	character reader	: karakter okuyucu
CGM	: bkz. computer graphics metafile	character recognition	: karakter tanıma
CGRM	: bkz. computer graphics reference model	character set	: karakter kümesi
chad	: talaş	character string	: karakter dizisi
chain letter	: zincir mektup	character type	: karakter türü
chain printer	: zincir yazıcı	characteristic	: karakteristik
chained list	: bağlantılı liste	characteristic description	: özellik tanımı
change dump	: değişim dökümü	character-oriented protocol	: karakter yönelimli protokol
change-over system	: geçiş sistemi	checking code	: denetleme kodu
channel	: kanal	checking program	: denetleme programı
channel capacity	: kanal kapasitesi	checkpoint	: denetleme noktası
Chapin chart	: Chapin şeması	chip	: çip
character	: karakter	choise device	: seçim aygıtı
character average information content	: karakter ortalama entropi	chosen-plaintext attack	: seçilmiş düz metin saldırısı
character box	: karakter kutusu	chunking	: büyük parçalara ayırma
character display	: karakter ekran	CIM	: bkz. computer integrated manufacturing
character generator	: karakter üretici	ciphersystem	: şifre sistemi
character information rate	: karakter ortalama entropi	ciphertext	: şifreli metin
character literal	: karakter ifade	ciphertext-only attack	: yalnızca şifreli metin saldırısı
character mean entropy	: karakter ortalama entropi	circuit switching	: devre anahtarlama
character mean information content	: karakter ortalama entropi	circular list	: dairesel liste
character mean transinformation content	: karakter başına ortalama aktarılan bilgi içeriği	class	: sınıf
character printer	: karakter yazıcı	clear	: temizlemek
		clear all function	: hepsini silme işlevi

clear entry function	: girişi silme işlevi
clear memory function	: belleği silme işlevi
clearance	: erişim yetkisi
clearing	: temizleme
cleartext	: açık metin
click	: tıklamak
client	: istemci
client-server	: istemci sunucu
clip mask	: parça maskesi
clipboard	: pano
clipping	: kesme
clock pulse	: saat vurusu
clock signal	: saat sinyali
clock track	: saat izi
closed guard	: kapalı koruyucu
closed loop	: kapalı döngü
closed user group	: kapalı kullanıcı grubu
closed user group with incoming access	: dışarıdan gelen mesaja açık olan kapalı kullanıcı grubu
closed user group with outgoing access	: dışarı erişilebilen kapalı kullanıcı grubu
closed-security environment	: kapalı güvenlik ortamı
cluster	: küme
CIMS	: bkz. common management information service
CNC	: bkz. computer numerical control.
Coaxial cable	: eş eksenli kablo
coaxial pair	: eş eksenli iletim hattı

code	: kod, kodlamak
code breakpoint	: kod kesme noktası
code element	: kod elemanı
code element set	: kod elemanı kümesi
code extension character	: kod uzantı karakteri
code generator	: kod üretici
code set	: kod kümesi
code trace	: kod izleme
code value	: kod değeri
coded character set	: kodlanmış karakter kümesi
coded image	: kodlanmış görüntü
coded set	: kodlanmış küme
code-independent data communication	: koddan bağımsız veri iletişimi
code-transparent data communication	: kod geçişli veri iletişimi
coding	: kodlama
coding scheme	: kodlama planı
coefficient unit	: katsayı birimi
cognitive modeling	: kavram modelleme
cognitive science	: bilişsel bilim
cognitivism	: bilişsellik
cohesion	: bağlılık
coincidental cohesion	: rastlantısal bağlılık
coincident-current selection	: çakışan akım seçimi
cold site	: soğuk taraf
cold standby	: gecikmeli (elle) yedekleme
cold start	: soğuk başlama
collate	: harmanlamak

collating sequence	: harmanlama sırası
collator	: birleştirici
collision	: çakışma
collision enforcement	: çakışma izleme
collision resolution	: çakışma çözümü
color map	: renk haritası
column	: sütun
COM printer	: COM yazıcı
comb	: tarak
combinational circuit	: kombinasyonel devre
combined station	: birleşik istasyon
command language	: komut dili
comment	: açıklama
commitment, concurrency and recovery	: üstlenme, koşul zamanlılık ve kurtarma
common coupling	: ortak bağlaştırma
common management information service	: ortak yönetim bilgi hizmeti
common mode rejection	: ortak mod reddetme
common mode voltage	: ortak mod gerilimi
common name	: yaygın ad
common-environment coupling	: ortak çevre bağlaştırma
communication adapter	: iletişim adaptörü
communication theory	: iletişim kuramı
communicational cohesion	: iletişimsel bağlılık

communications security	: iletişim güvenliği
compact	: yoğunlaştırmak
comparator	: karşılaştırıcı
compare	: karşılaştırmak
compartmentalization	: bölmelere ayırma
compatibility	: uyumluluk
competitive learning	: rekabete dayalı öğrenme
compilation	: derleme
compilation duration	: derleme süresi
compilation time	: derleme zamanı
compilation unit	: derleme birimi
compile	: derlemek
compile-and-go	: derle ve devam et
compiled knowledge	: derlenmiş bilgi
compiler	: derleyici
compiler code	: derleyici kodu
compiler compiler	: derleyici derleyicisi
compiler directive	: derleyici yönergesi
compiler generator	: derleyici üretici
compiler specification language	: derleyici belirtim dili
complement	: tümleyen
complementary operation	: tümleyen işlem
complete generalization	: tam genelleme
completed	: tamamlandı
complex number	: karmaşık sayı
composite type	: birleşik tür
compound statement	: bileşik deyim

compress	: sıkıştırmak
compromise	: uzlaşma
compromising emanation	: uzlaşma bilgi yayılması
COMSEC	: bkz. communications security
compute mode	: hesaplama modu
computer	: bilgisayar
computer abuse	: bilgisayarın kötüye kullanılması
computer architecture	: bilgisayar mimarisi
computer center	: bilgisayar merkezi
computer conferencing	: bilgisayar konferansı
computer crime	: bilgisayar suçu
computer fraud	: bilgisayar sahtekarlığı
computer generation	: bilgisayar kuşağı
computer graphics	: bilgisayar grafiği
computer graphics interface	: bilgisayar grafiği arayüzü
computer graphics metafile	: bilgisayar grafiği metadosyası
computer graphics reference model	: bilgisayar grafiği referans modeli
computer instruction code	: bilgisayar komut kodu
computer network	: bilgisayar ağı
computer numerical control	: bilgisayarlı sayısal denetim
computer output microfilm printer	: mikrofilm yazıcı
computer program	: bilgisayar programı

computer resource	: bilgisayar kaynağı
computer science	: bilgisayar bilimi
computer security	: bilgisayar güvenliği
computer system	: bilgisayar sistemi
computer vision	: bilgisayarla imgeleme
computer word	: bilgisayar sözcüğü
computer-aided	: bilgisayar destekli
computer-aided design	: bilgisayar destekli tasarım
computer-aided design and manufacturing	: bilgisayar destekli tasarım ve üretim
computer-aided drafting	: bilgisayar destekli çizim
computer-aided drawing	: bilgisayar destekli çizim
computer-aided engineering	: bilgisayar destekli mühendislik
computer-aided manufacturing	: bilgisayar destekli üretim
computer-aided planning	: bilgisayar destekli planlama
computer-aided process planning	: bilgisayar destekli süreç planlaması
computer-aided production control	: bilgisayar destekli üretim yönetimi
computer-aided production management	: bilgisayar destekli üretim yönetimi
computer-aided publishing	: bilgisayar destekli yayıncılık
computer-aided quality assurance	: bilgisayar destekli kalite güvencesi
computer-aided testing	: bilgisayar destekli test

computer-assisted	: bilgisayar destekli	conclusion part	: sonuç bölümü
computer-assisted publishing	: bilgisayar destekli yayıncılık	concrete syntax	: somut söz dizimi
computer-integrated manufacturing	: bilgisayar tümleşik üretim	concurrent	: koşut zamanlı
computerization	: bilgisayarlı otomasyon	condition part	: koşul bölümü
computerize	: bilgisayarla otomatikleştirmek	conditional entropy	: koşullu entropi
computer-oriented language	: bilgisayar yönelimli dil	conditional expression	: koşullu deyim
computer-system audit	: bilgisayar sistemi denetimi	conditional implication	: koşullu gerektirme
computing system	: hesaplama sistemi	conditional information content	: koşullu bilgi içeriği
concatenation synthesis	: birbirine bağlanan sentezleme	conditional jump instruction	: koşullu sıçrama komutu
concept	: kavram	conditional statement	: koşullu deyim
concept description	: kavram tanımı	conference call	: konferans çağrısı
concept formation	: kavram oluşumu	confidence factor	: güven faktörü
concept generalization	: kavram genelleme	confidentiality	: gizlilik
concept learning	: kavram öğrenme	configuration	: konfigürasyon
concept specialization	: kavram özelleştirme	configuration control board	: konfigürasyon denetim kurulu
concept validation	: kavram geçerleme	confirm primitive	: onay temel ögesi
conceptual clustering	: kavramsal gruplandırma	confirmability	: onaylanabilirlik
conceptual level	: kavramsal düzey	conflict resolution	: uyuşmazlık çözümü
conceptual model	: kavramsal model	confusion matrix	: karışıklık matrisi
conceptual schema	: kavramsal şema	conjunction	: birleşme
conceptual schema language	: kavramsal şema dili	connected-words recognition	: birleşik sözcükleri tanıma
conceptual subschema	: kavramsal alt şema	connection	: bağlantı
conceptual system design	: kavramsal sistem tasarımı	connection science	: bağlantı bilimi
		connection strength	: bağlantı gücü
		connection updates per second	: saniye başına bağlantı güncelleme
		connection weight	: bağlantı ağırlığı

connectionism	: bağlantıcılık
connectionist learning	: bağlantıcı öğrenme
connectionist model	: bağlantıcı model
connectionless transmission	: bağlantısız modda iletim
connectionless-mode transmission	: bağlantısız modda iletim
connection-mode transmission	: bağlantı modunda iletim
connection-oriented transmission	: bağlantı modunda iletim
connectivity	: bağlanabilirlik
connectivity	: bağlanabilirlik
consecutive	: ardıl
consistent generalization	: tutarlı genelleme
console	: konsol
constant	: sabit
constant function	: sabit işlev
constraint	: kısıtlama
constraint rule	: kısıtlama kuralı
constraint-based generalization	: kısıtlama tabanlı genelleme
consultation	: danışma
contact bounce	: anahtar sıçraması
contact input	: anahtar girişi
contact interrogation signal	: anahtar sorgulama sinyali
contact protection	: anahtar koruması
contamination	: kirlenme
content	: içerik
content addressable storage	: çağrışımlı bellek

content coupling	: içerik bağlaştırma
content type	: içerik türü
content-addressable storage	: içerik adreslenebilir depolama
contention	: çekişme
contiguous-words recognition	: yakın sözcükleri tanıma
contingency plan	: beklenmedik durum planı
contingency procedure	: beklenmedik durum işlemi
continuation test	: devam etme testi
continuous forms	: sürekli form
continuous-speech recognition	: sürekli konuşma tanıma
contour	: eş düzey çizgisi
control area	: denetim alanı
control ball	: denetim topu
control breakpoint	: denetim kesme noktası
control character	: kontrol karakteri
control coupling	: denetim bağlaştırma
control flow	: kontrol akışı
control flow diagram	: denetim akış diyagramı
control flow graph	: denetim akış çizgesi
control frame	: denetim çerçevesi
control language	: denetim dili
control program	: denetim programı
control station	: denetim istasyonu
control-flow trace	: denetim akışı izleme

controlled access system	: denetimli erişim sistemi
controlled maintenance	: denetimli bakım
conversational language	: konuşma dili
conversational mode	: konuşma modu
convert	: dönüştürmek
coordinate graphics	: koordinat grafiği
copy	: kopyalamak
copy protection	: kopya koruması
copy recipient	: kopya alıcısı, kopya alıcı
core	: çekirdek
core image	: çekirdek görüntü
coroutine	: eş yordam
corrective maintenance	: onarıcı bakım
correctness proving	: doğruluk ispatlama
correspondent entities	: birbiri ile ilgili varlıklar
countermeasure	: karşı önlem
country name	: ülke adı
coupling	: bağlaştırma, bağlaşım
covert channel	: gizli kanal
CPU	: bkz. processing unit
credentials	: güven belgesi
credit/blame assignment	: güven/sorumluluk ataması
critical section	: kritik kısım
cross-assembler	: çapraz birleştirici
crossbar associative network	: çapraz çağrışimli ağ

cross-compiler	: çapraz derleyici
crosstalk	: çapraz girişim
cryogenic storage	: soğuğa dayalı bellek
cryptanalysis	: şifre çözümüleme
cryptanalytical attack	: şifre kırmaya yönelik analitik saldırı
cryptographic system	: şifrelemeyle ilgili sistem
cryptography	: şifreleme bilim dalı (kriptografi)
cryptosystem	: kriptosistemi
CSMA/CA network	: bkz. carrier sense multiple access collision avoidance network
CSMA/CD network	: bkz. carrier sense multiple access collision detection network
CUD	: bkz. closed user group
CUPS	: bkz. connection updates per second
current pointer	: etkin işaretçi
cursor	: imleç
curve follower	: eğri okuyucu
curve generator	: eğri üretici
cut and paste	: kes ve yapıştır
cut-off	: kesme
cutover	: başka sisteme aktarma
cycle time	: çevrim süresi
cyclic shift	: döngüsel kaydırma
cylinder	: silindir

Dd

D/A converter	: bkz. digital-to-analog converter	data definition language	: veri tanımlama dili
DAC	: bkz. digital-to-analog converter	data density	: veri yoğunluğu
daemon	: bkz. demon	data description language	: veri tanımlama dili
DAL	: bkz. database administration language	data description	: veri tanımı
data	: veri	data dictionary system	: veri sözlük sistemi
data acquisition	: veri edinimi	data dictionary	: veri sözlüğü
data administration	: veri yönetimi	data division	: veri bölümü
data analysis	: veri çözümleme	data element	: veri elemanı
data attribute	: veri özelliği	data entry	: veri girişi
data authentication	: veri kimliğini doğrulama	data exception	: veri özel durumu
data bank	: veri bankası	data field	: veri alanı
data breakpoint	: veri kesme noktası	data flow	: veri akışı
data circuit	: veri devresi	data flow diagram	: veri akış diyagramı
data circuit transparency	: veri devresi saydamlığı	data flow graph	: veri akış çizgesi
data circuit-terminating equipment	: veri devresi sonlandırma aygıtı	data flowchart	: veri akış şeması
data collection	: veri toplama	data independence	: veri bağımsızlığı
data collection station	: veri toplama istasyonu	data input station	: veri giriş istasyonu
data communication	: veri iletişimi	data integrity	: veri bütünlüğü
data concentrator	: veri yoğunlaştırıcı	data inventory	: veri envanteri
data corruption	: veri bozulması	data link	: veri bağlantısı
data coupling	: veri bağlaştırma	data link layer	: veri bağlantı katmanı
		data management	: veri yönetimi
		data manipulation language	: veri işleme dili
		data manipulation rule	: veri işleme kuralı

data medium	: veri ortamı
data medium protection device	: veri ortamı koruma aygıtı
data model	: veri modeli
data modeling facility	: veri modelleme olanağı
data module	: veri modülü
data multiplexer	: veri çoklayıcı
data network	: veri ağı
data object	: veri nesnesi
data processing	: veri işleme
data processing center	: veri işleme merkezi
data processing system	: veri işleme sistemi
data protection	: veri koruma
data reconstitution	: verinin yeniden kurulması
data reconstruction	: verinin yeniden yapılandırılması
data restoration	: veri restorasyonu
data security	: veri güvenliği
data signaling rate	: veri sinyal hızı
data sink	: veri alıcısı
data source	: veri kaynağı
data station	: veri istasyonu
data structure	: veri yapısı
data structuring rule	: veri yapılandırma kuralı
data switching exchange	: veri anahtarlama merkezi
data terminal equipment	: veri terminal aygıtı
data trace	: veri izleme
data transfer phase	: veri aktarım evresi
data transmission	: veri iletimi
data type	: veri türü

data validation	: veri geçerleme
data value	: veri değeri
data volatility	: veri değişkenliği
database	: veri tabanı
database administration language	: veri tabanı yönetim dili
database administration	: veri tabanı yönetimi
database administrator	: veri tabanı yöneticisi
database file organization	: veri tabanı dosyası düzenleme
database handler	: veri tabanı işleyici
database key	: veri tabanı anahtarı
database language	: veri tabanı dili
database machine	: veri tabanı makinesi
database management system	: veri tabanı yönetim sistemi
database schema	: veri tabanı şeması
database subschema	: veri tabanı alt şeması
database utility	: veri tabanı yardımcı yazılımı
datadump	: veri dökümü
data-flow trace	: veri akışı izleme
datagram	: datagram
datagram service	: datagram hizmeti
data-sensitive fault	: veriye duyarlı bozukluk
DBA	: bkz. database administrator
DBMS	: bkz. database management system

DCE	: bkz. data circuit terminating equipment
DDL	: bkz. data definition language
DDP	: bkz. distributed data processing
dead zone unit	: ölü bölge birimi
deadlock	: kilitleme
debug	: hata ayıklama
debug	: hata ayıklamak
debugger	: hata ayıklayıcı
decimal digit	: ondalık sayı
decimal literal	: ondalık ifade
decimal marker	: ondalık işaretleyici
decimal notation	: ondalık notasyon
decimal numeral	: ondalık sayı
decimal numeration system	: ondalık sıralama sistemi
decimal point	: ondalık nokta
decimal system	: ondalık sistem
decipherment	: şifre çözme
decision content	: karar içeriği
decision layer	: karar katmanı
decision table	: karar çizelgesi
declaration	: bildirim
declarative knowledge	: duyurulan bilgi
declarative part	: bildirim kısmı
declarative region	: bildirim bölgesi
decode	: kod çözmek
decompile	: geri derlemek
decompiler	: geri derleyici

decryption	: kriptoloji
deduction	: tümdengelim
deductive inference	: tümdengelim ile sonuç çıkarma
deductive learning	: tümdengelim metoduyla öğrenme
default	: varsayılan
default format	: varsayılan biçim
deference	: erteleme
deferred delivery service	: ertelenmiş dağıtım hizmeti
deferred maintenance	: ertelenmiş bakım
delay element	: gecikme elemanı
delay line	: gecikme hattı
delay statement	: erteleme deyimi
delayed	: geciktirildi
delegation	: yetkilendirme
delete	: silme
delimiter	: sınırlayıcı
delivery	: dağıtım
delivery notification service	: dağıtım uyarı hizmeti
demand paging	: isteğe göre sayfalama
demodulation	: bindirim çözme
demon	: hızır
demultiplexer	: çoklama çözücü
demultiplexing	: çoklama çözümü
denial of service	: hizmet reddi
dependency	: bağımlılık
dependent compilation	: bağımlı derleme
depth-first search	: derinliğine arama
dequeue	: çift yönlü kuyruk
derived type	: türetilen tür

descramble	: karışıklığı düzeltmek
description space	: tanım uzayı
design language	: tasarım dili
desk application	: masa (üstü) uygulaması
desk checking	: sıra denetleme
desk-top calculator	: masa üstü hesap makinesi
desktop publishing	: masa üstü yayıncılık
destructive read	: yıkıcı okuma
detectable element	: algılanabilir öge
developmental baseline	: geliştirme esasları
device control character	: aygıt kontrol karakteri
device coordinate	: aygıt koordinatı
device space	: aygıt uzayı
device transformation	: aygıt dönüşümü
diagnostic	: tanı
diagnostic function	: tanı işlevi
diagnostic program	: tanı programı
dial-back	: arayan numarayı çevirme
dialog box	: iletişim kutusu
dialog component	: diyalog bileşeni
dichotomizing search	: ikiye bölmeli arama
difference	: fark
differential amplifier	: fark yükselteci
differential encoding	: diferansiyel kodlama
differential Manchester encoding	: diferansiyel Manchester kodlaması
digit	: rakam

digit place	: rakam yeri
digit position	: konum
digital	: sayısal
digital computer	: sayısal bilgisayar
digital data	: sayısal veri
digital envelope	: sayısal zarf
digital optical disk	: sayısal optik disk
digital representation	: sayısal gösterim
digital signal	: sayısal sinyal
digital signature	: sayısal imza
digital-to-analog converter	: sayısalan örneksele dönüştürücü
digitize	: sayısallaştırmak
digitized data	: sayısallaştırılmış veri
digitized image	: sayısallaştırılmış görüntü
digitizer	: sayısallaştırıcı
diluted network	: seyreltilmiş ağ
diminished radix complement	: eksik kök tümleyeni
diphone	: geçiş sesi
direct access	: doğrudan erişim
direct address	: doğrudan adres
direct call facility	: doğrudan çağrı aracı
direct instruction	: doğrudan komut
direct percentage function	: doğrudan yüzde işlevi
direct submission	: doğrudan gönderme

direct user	: doğrudan kullanıcı
direct waveform synthesis	: doğrudan dalga biçimli sentezleme
directed-beam display device	: yönlü ışık görüntüleme aygıtı
directly recursive	: doğrudan özyinelemeli
directory	: dizin
directory facility	: dizin hizmeti
directory information base	: dizin bilgi tabanı
directory information tree	: dizin bilgi ağacı
directory management domain	: dizin yönetim alanı
directory name	: dizin adı
directory system	: dizin sistemi
directory system agent	: dizin sistemi temsilcisi
directory user	: dizin kullanıcısı
directory user agent	: dizin kullanıcı temsilcisi
disambiguation	: belirsizliği giderme
disassemble	: ayırmak
disaster recovery plan	: afet kurtarma plânı
disclosure	: açığa çıkarma
disclosure of other recipients service	: diğer alıcıları açıklama hizmeti
discrete	: ayrık
discrete data	: ayrık veri
discrete representation	: ayrık gösterim

discrete signal	: ayrık sinyal
discrete type	: ayrık tür
discretely timed signal	: ayrık zamanlanmış sinyal
discrete-speech recognition	: ayrık konuşma tanıma
discretionary hyphen	: gerektiğinde kullanılan kesme
discriminant	: ayırım
discriminant description	: ayırma tanımı
discrimination network	: ayırt etme ağı
disjunction	: ayırma
disk	: disk
disk cartridge	: disk kartuşu
disk drive	: disk sürücü
disk pack	: disk paketi
disk storage	: disk bellek
disk unit	: disk birimi
diskette	: disket
dispatch	: zaman ayırmak
dispatcher	: zaman ayırıcı
display	: gösterme, göstermek
display and printing calculator	: görüntüleyen ve kağıda yazan hesap makinesi
display calculator	: görüntüleyen hesap makinesi
display command	: gösterme komutu
display console	: görüntü konsolu
display device	: görüntü aygıtı
display element	: görüntü elemanı

display image	: ekran görüntüsü
display instruction	: gösterme komutu
display recall control	: görüntüyü yeniden çağırma denetimi
display space	: gösterme uzayı
display surface	: görüntü yüzeyi
display window	: görüntü penceresi
distributed data processing	: dağıtık veri işleme
distributed database	: dağıtık veri tabanı
distribution list	: dağıtım listesi
dithering	: titretme
dividend	: bölünen
divisor	: bölen
DL	: bkz. distribution list
DMD	: bkz. directory management domain
DMF	: bkz. data modeling facility
DML	: bkz. data manipulation language
do while statement	: do while deyimi
document	: belge
document architecture	: belge mimarisi
document body	: belge gövdesi
document delivery	: belge dağıtımı
document formatter	: belge biçimlendirici

document interchange format	: belge değişim biçimi
document merge	: belge birleştirme
document profile	: belge profili
document reader	: belge okuyucu
domain	: etki alanı
domain knowledge	: alan bilgisi
domain model	: alan modeli
dot (matrix) printer	: nokta yazıcı
dot matrix character generator	: nokta matrisli karakter üretici
double-ended queue	: çift uçlu kuyruk
double-pulse recording	: iki darbeli kaydetme
downlink	: indirme bağlantısı
download	: indirmek
draft copy	: taslak kopya
draft quality	: taslak kalitesi
dragging	: sürüklenme
drift	: sapma
drop cable	: saplama kablosu
drop-in	: fazla darbe
drum plotter	: tambur çizici
drum printer	: tambur yazıcı
drum unit	: tambur birimi
DSA	: bkz. directory system agent
DSE	: bkz. data switching exchange
DSR	: bkz. data signaling rate

DTE	: bkz. data terminal equipment
DTW	: bkz. dynamic time warping
DUA	: bkz. directory user agent
dual operation	: ikili işlem
dual-cable broadband LAN	: çift kablolu geniş bantlı LAN
dumb terminal	: akılsız terminal
dummy argument	: yedek bağımsız değişken
dump	: dökmek
duplex transmission	: çift yönlü iletim
duplicate	: çoğaltmak
duplicator (card)	: kart çoğaltıcı
durability	: süreklilik
dyadic [N-adic] Boolean operation	: ikici [N-ci] Boole işlemi
dyadic [N-adic] operation	: ikici [N-ci] işlem
dynamic	: dinamik

dynamic binding	: dinamik ilişkilendirme
dynamic breakpoint	: dinamik kesme noktası
dynamic buffering	: dinamik tamponlama
dynamic image	: dinamik görüntü
dynamic relocation	: dinamik yer değiştirme
dynamic resource allocation	: dinamik kaynak atama
dynamic scope	: dinamik kapsam
dynamic storage	: dinamik bellek
dynamic storage allocation	: dinamik bellek tahsisi
dynamic time warping	: dinamik zaman saptırma
dynamic tool display	: dinamik araç göstergesi
dynamically programmable connection	: dinamik olarak programlanabilen bağlantı

Ee

e-mail	: e-posta
early binding	: erken ilişkilendirme
eavesdropping	: hat dinleme
echo	: yansıtma
edit	: düzenlemek
editing	: düzenleme

effective address	: etkili adres
effective transfer rate	: etkin aktarma hızı
elaboration	: ayrıntılandırma
elapsed time	: geçen zaman
electronic archive	: elektronik arşiv

electronic data interchange	: elektronik veri değişimi
electronic document interchange	: elektronik doküman değişimi
electronic mail	: elektronik posta
electronic mailbox	: elektronik posta kutusu
electronic messaging	: elektronik mesajlaşma
electronic publishing	: elektronik yayıncılık
electrostatic plotter	: elektrostatik çizici
electrostatic printer	: elektrostatik yazıcı
electrostatic storage	: elektrostatik bellek
element	: eleman
elementary statement	: başlangıç deyimi
email	: e-posta
embedded command	: gömülü komut
embedded database language	: gömülü veri tabanı dili
emoticon	: duygu sembolü
empty medium	: boş ortam
empty set	: boş küme
emulate	: benzetmek
emulation	: taklit etme
enabling signal	: yetkilendirme sinyali
encapsulate	: sarmak
encapsulated type	: sarılmış tür
encapsulation	: sarma
encipherment	: şifreleme

encoded information type	: kodlanmış bilgi türü
encryption	: kriptolama
end node	: uç düğümü
end open system	: açık uçlu sistem
end-around borrow	: dolanır ödünç
end-around carry	: dolanır elde
end-around shift	: dolanır kaydırma
end-of-file label	: dosya sonu etiketi
end-of-frame	: çerçeve sonu
end-of-tape marker	: şerit sonu işareti
end-of-volume label	: birim sonu etiketi
endpoint node	: uç noktası düğümü
enrollment	: kayıt
entity instance	: varlık örneği
entity occurrence	: varlık olgusu
entity class	: varlık sınıfı
entity identification	: varlık tanımlama
entity relationship	: varlık ilişkisi
entity world	: varlık dünyası
entity	: varlık
entrance	: giriş
entrapment	: tuzağa düşürme
entropy	: entropi
entry	: giriş
entry name	: giriş adı

entry point	: giriş noktası
entry-call statement	: giriş çağırma deyimi
enumerated type	: sıralanmış tür
enumeration literal	: sıralama ifadesi
enumeration type	: sıralama türü
envelope	: zarf
environment	: çevre
environmental condition	: çevresel koşul
episode	: bölüm
epoch	: öğrenme sırası
equals function	: eşitleme işlevi
equivalence operation	: eşdeğerlik işlemi
equivocation	: bilgi kaybı
erasable programmable read-only memory	: silinebilir programlanabilir salt okunur bellek
erasable storage	: silinebilir bellek
erase head	: silme kafası
erasing head	: silici kafa
error	: hata
error condition	: hata koşulu
error control	: hata denetimi
error control software	: hata denetleme yazılımı
error correction	: hata düzeltme
error detection	: hata algılama
error indication	: hata işareti
error prediction	: hata tahmini
error range	: hata dizisi

error rate	: hata oranı
error recovery	: hatadan kurtulma
error seeding	: hata yerleştirme
error span	: hata aralığı
error-correction learning	: hata düzeltme öğrenmesi
evaluation function	: değerlendirme işlevi
evaluation report	: değerlendirme raporu
example space	: örnek uzayı
example-based learning	: örnek tabanlı öğrenme
exception	: özel durum
exception handler	: özel durum işleyici
excess-three code	: üç fazlalı kod
EXCLUSIVE-OR element	: EXCLUSIVE-OR elemanı
EXCLUSIVE-OR gate	: EXCLUSIVE-OR geçidi
EXCLUSIVE-OR operation	: DIŞLAYAN VEYA işlemi
exclusion	: dışlama
executable	: yürütülebilir
execute	: yürütmek
execution	: yürütme
execution duration	: yürütme süresi
execution monitor	: yürütme izleyici
execution profile	: yürütme profili
execution sequence	: yürütme sırası
execution time	: yürütme zamanı
execution trace	: yürütme izleme
exhaustive attack	: ayrıntılı saldırı

exit	: çıkmak
exit point	: çıkış noktası
exit statement	: çıkış deyimi
expand	: yaymak, büyütmek
expedited data unit	: hızlandırılmış veri birimi
expert system	: uzman sistem
expert system shell	: uzman sistem kabuğu
expiration date indication service	: sona erme tarihini gösterme hizmeti
expiry date indication service	: bitiş tarihini gösterme hizmeti
explanation facility	: açıklama olanağı
explanation-based learning	: açıklamaya dayalı öğrenme
explosion proof	: patlamaya karşı dayanıklı
exponent	: üs

export	: dışarı gönderme
exposure	: tehlikeye açık olma
expression	: deyim
expression language	: deyim dili
extended result output function	: uzatılmış sonuç çıktı işlevi
extensibility	: genişletilebilirlik
extensible language	: genişletilebilir dil
external	: dışsal
external coupling	: dış bağlaştırma
external level	: dış düzey
external schema	: dış şema
extra sector	: ek sektör
extra-pulse	: fazladan vuru
extra track	: ek iz

Ff

facsimile	: faks
facsimile machine	: faks makinesi
fact	: olgu
factor	: katsayı
factorial	: faktöriyel
factorial function	: faktöriyel işlevi
failsafe	: arıza önleme
failsafe operation	: bozulmayan işlem
failsoft	: kısmi aksamalı

failure	: arıza
failure access	: aksaklık erişimi
fake sector	: sahte sektör
family-of-parts programming	: parça ailesi programlaması
fanfold paper	: yelpaze katlanmış kağıt
fan-in	: giriş kapasitesi
fan-out	: çıkış kapasitesi
fast select	: hızlı seçim
fatal error	: onulmaz hata

fault	: bozukluk
fault seeding	: hata yerleştirme
fault tolerance	: bozulmaya dayanıklılık
fault trace	: bozukluk kaydı
fax	: faks, fakslamak
fax board	: faks kartı
fax machine	: faks makinesi
fax modem	: faks modem
FCS	: bkz. frame check sequence
FDM	: bkz. frequency division multiplexing
FDMA	: bkz. frequency division multiple access
feasibility study	: fizibilite çalışması
feature-based speech recognition	: özellik tabanlı konuşma tanıma
feed hole	: besleme deliği
feed pitch	: besleme aralığı
feed track	: besleme izi
feedback propagation	: geri besleme yayılması
feedback-propagation network	: geri beslemeli yayılma ağı
feedforward network	: ileri beslemeli ağ
feedforward propagation	: ileri besleme yayılması
FEP	: bkz. front-end processor
Fibonacci search	: Fibonacci araması
field	: alan
field type	: alan türü
file	: dosya

file maintenance	: dosya bakımı
file protection	: dosya koruma
file server	: dosya sunucusu
file transfer, access and management	: dosya aktarımı, erişimi ve yönetimi
file updating	: dosya güncelleme
filing	: dosyalama
fill	: doldurma, doldurmak
fill pattern	: doldurma örüntüsü
find	: arama
find and replace	: arama ve değiştirme
finite-element analysis	: sonlu eleman analizi
finite-element modeling	: sonlu eleman modellemesi
fire	: ateşlemek
firmware	: bellenim
first-generation language	: birinci nesil dil
fitness-for-use test	: kullanıma uygunluk testi
fixed decimal mode	: sabit ondalık modu
fixed function generator	: sabit işlev üretici
fixed radix notation	: sabitlenmiş kök notasyonu
fixed-count iteration	: sabit sayıda yineleme
fixed-point representation system	: sabit nokta gösterim sistemi
fixed-point type	: gizli ondalık tür
flag	: bayrak
flatbed plotter	: yassı çizici
flaw	: kusur

flexible manufacturing system	: esnek üretim sistemi
flicker	: titreşme
flip-flop	: flip-flop
floating decimal mode	: kayan ondalık modu
floating head	: kayan kafa
floating-point base	: kayan nokta tabanı
floating-point radix	: kayan nokta kökü
floating-point representation	: kayan nokta gösterimi
floating-point representation system	: kayan nokta gösterim sistemi
floating-point type	: kayan noktalı tür
flooding	: taşma
floppy disk	: esnek disk
flow control	: akış kontrolü
flow diagram	: akış diyagramı
flowchart	: akış şeması
flush left	: sola yanaşık
flush right	: sağa yanaşık
flying head	: uçan kafa
FM recording	: FM kaydetme
folder	: klasör
font	: yazı tipi
footer	: sayfa altlığı
for-construct	: için (for) yapısı
foreground image	: ön alan görüntüsü
foreign key	: ikincil anahtar
form feed	: form besleme
form flash	: form görüntüleme

form letter	: şablon mektup
form overlay	: kaplama form
formal logic	: biçimsel mantık
formal parameter	: biçimsel parametre
formal parameter mode	: biçimsel parametre durumu
formal specification	: biçimsel belirtim
formant	: formant
formant synthesis	: formant sentezleme
format	: biçim
format effector	: biçim dengeleyici
forming	: biçimleme
forward	: iletmek
forward chaining	: ileri yönde zincirleme
forward channel	: ileri aktarma kanalı
forward LAN channel	: ileri aktaran LAN kanalı
forward propagation	: ileri yayılma
forward recovery	: İleri yönde kurtarma
forward-propagation network	: ileri yayılma ağı
fourth-generation language	: dördüncü nesil dil
frame	: çerçeve
frame buffer	: görüntü tampon belleği
frame check sequence	: çerçeve kontrol dizisi
frame control field	: çerçeve kontrol alanı
frame end delimiter	: çerçeve sonu sınırlayıcısı

frame start delimiter	: çerçeve başlatma sınırlayıcısı
free-space administration	: serbest alan yönetimi
frequency division multiple access	: frekans bölmeli çoklu erişim
frequency division multiplexing	: frekans bölmeli çoklama
frequency modulation recording	: frekans modülasyonlu kaydetme
frequency shift keying	: frekans kaydırma anahtarlama
front-end computer	: ön uç bilgisayar
front-end processor	: ön uç işlemci
FSK	: bkz. frequency shift keying
FTAM	: bkz. file transfer, access and management
full-duplex transmission	: tam çift yönlü iletim
full-page display	: tüm sayfa görüntüsü
fully connected network	: tam bağlantılı ağ

function	: İşlev, fonksiyon
function call	: işlev çağırma
function generator	: işlev üretici
function preselection capability	: işlev önseçim yeteneği
functional analysis	: işlevsel analiz
functional cohesion	: işlevsel bağlılık
functional dependence	: işlevsel bağımlılık
functional design	: işlevsel tasarım
functional language	: işlevsel dil
functional programming	: işlevsel programlama
functional unit	: işlevsel birim
fusion	: birleştirme
fuzzy logic	: bulanık mantık
fuzzy set	: bulanık küme
fuzzy-set logic	: bulanık küme mantığı

Gg

gap width	: boşluk genişliği
gas panel	: gaz paneli
gate	: geçit
gateway	: ağ geçidi
general-purpose language	: genel amaçlı dil

generate-and-test	: üret ve test et
generated address	: üretilmiş adres
generating function	: üretme fonksiyonu
generic	: genel yapı

generic body	: genel gövde
generic declaration	: genel yapı bildirimi
generic instance	: genel örnek
generic instantiation	: genel somut örnek
generic module	: genel modül
generic operation	: genel işlem
generic package	: genel paket
generic unit	: genel birim
genetic learning	: kalıtsal öğrenme
geometric modeling	: geometrik modelleme
geometric modeling	: geometrik modelleme
GKS	: bkz. graphical kernel system
global	: genel
global address administration	: genel adres yönetimi
global search and replace	: belgenin tümünde arama ve değiştirme
glyph	: grafik karakter şekli
glyph font	: grafik karakter fontu
goto statement	: goto deyimi

Gouraud shading	: kenarlara yoğunlaşan (Gouraud) gölgeleme
grammar checker	: gramer denetleyici
graphic character	: grafik karakteri
graphic display (device)	: grafik görüntü (aygıt)
graphic primitive	: başlangıç grafiği
graphical kernel system	: grafiksel çekirdek sistemi
graphics digitizer	: grafik sayısallaştırıcı
graphics tablet	: grafik tableti
graphics workstation	: görüntü birimi
graphics workstation	: grafiksel iş istasyonu
gray scale	: grilik ölçeği
grid	: ızgara
grid network	: ızgara ağ
grouping isolation	: gruplandırma yalıtımı
grup technology	: grup teknolojisi
guard	: koruyucu
guard	: koruma
guide edge	: kılavuz kenar

Hh

hacker	: bilgisayar korsanı
half-duplex transmission	: yarı çift yönlü iletim
hand-held calculator	: cep hesap makinesi
handle	: düzenleyici kutu

handle (an exception)	: işlemek (bir özel durum)
hard copy	: basılı kopya
hard disk	: sabit disk
hard hyphen	: zorunlu kesme

hard page break	: zorunlu sayfa kesme
hard sectoring	: fiziksel sektörlendirme
hard space	: bölünemeyen boşluk
hardware	: donanım
hardware design language	: donanım tasarım dili
hash addressing	: özet adresleme
hash clash	özet çakışması
hash function (in hashing)	: özet işlevi (özetlemede)
hash table search	: özet tablosu arama
hash value	: özet değeri
hashing	: özetleme
HDL	: bkz. hardware design language
HDLC	: bkz. high-level data link control
HDR	: bkz. header label
head crash	: kafa çökmesi
head gap	: kafa boşluğu
head loading zone	: kafa yükleme bölgesi
head switching	: kafa değiştirme
head/disk assembly	: kafa/disk düzeneği
headend	: yönlendirici
header	: başlık
header label	: başlık etiketi
heading	: başlık
heap	: öbek
heap	: öbek
Hebbian learning	: Hebbian öğrenmesi

height	: yükseklik
height-balanced tree	: yükseklik dengeli ağaç
heterarchy	: çok yönlü hiyerarşi
heterogeneous computer network	: türdeş olmayan bilgisayar ağı
heterogeneous network	: türdeş olmayan ağ
heuristic learning	: buluşsal öğrenme
heuristic method	: buluşsal metot
heuristic rule	buluşsal kural
heuristic search	: buluşsal arama
hexadecimal digit	: onaltılı rakam
hexadecimal numeral	: onaltılı sayı gösterimi
hexadecimal numeration system	: onaltılı sayma sistemi
hexadecimal system	: heksadesimal sistem
hidden character	: saklı karakter
hidden layer	: gizli katman
hidden line	: gizli çizgi
hidden Markov model	: gizli Markov modeli
hidden neuron	: gizli sinir
hidden surface	: gizli yüzey
hierarchical artificial neural network	: hiyerarşik yapay sinir ağı
hierarchical computer network	: hiyerarşik bilgisayar ağı
hierarchical model	: hiyerarşik model

hierarchical network	: hiyerarşik ağ
hierarchical neural network	: hiyerarşik sinir ağı
hierarchical planning	: hiyerarşik plânlama
hierarchy	: hiyerarşi, sıradüzen
hierarchy chart	: hiyerarşi şeması
high-level data link control	: üst düzey veri bağlantı kontrolü
high-level language	: yüksek düzey dil
highlighting	: önemini vurgulama
high-order language	: yüksek düzey dil
highway	: bağlantı yolu
HMM	: bkz. hidden Markov model
hold mode	: tutma modu
hold-for-delivery service	: dağıtım için beklet hizmeti
hole pattern	: delik örüntüsü
home address	: yer adresi
homogeneous computer network	: türdeş bilgisayar ağı
homogeneous network	: türdeş ağ
homonym	: eşseslilik

Hopfield network	: Hopfield ağı
horizontal formatting	: yatay biçimleme
horizontal format	: yatay biçim
horizontal tabulation	: yatay çizelgeleme
host computer	: ana bilgisayar
host language	: ana dil
host machine	: ana makine
host type	: ana tür
hot site	: otomatik yedek sistem
hot standby	: gecikmesiz (otomatik) yedekleme
hotspot	: ilgili nokta
hub	: göbek
human error	: insan hatası, yanılğı
hybrid computer	: karma bilgisayar
hypercube	: çoklu küp
hypergrid	: çoklu ızgara
hyphen drop	: kesmenin iptal edilmesi

İi

IO	: bkz. input-output
IC	: bkz. integrated circuit
IC memory	: IC bellek
IF-AND-ON LY-IF	: YALNIZ VE YALNIZ

operation	işlemi
IF-AND-ONLY-IF element	: IF-AND-ONLY-IF elemanı
IF-AND-ONLY-IF gate	: IF-AND-ONLY-IF geçidi

IF-THEN element	: IF-THEN elemanı
IF-THEN gate	: IF-THEN geçidi
IF-THEN operation	: ÖYLEYSE işlemi
INCLUSIVE-OR gate	: (INCLUSIVE) OR geçidi
INCLUSIVE-OR operation	: içeren VEYA İşlemi
IPE	: bkz. integrated programming environment
IPL	: bkz. bootstrap
IPM	: bkz. interpersonal message
IPMS	: bkz. interpersonal messaging system
IPN	: bkz. interpersonal notification
IPO chart	: girdi-süreç-çıkış şeması
IR	: bkz. information retrieval
IRD	: bkz. data dictionary
IRDS	: bkz. data dictionary system
IS	: bkz. information system
ISDN	: bkz. integrated services digital network
IVR	: bkz. interactive voice response
icon	: bir düşüncenin resim şeklinde gösterimi
iconize	: simge durumuna küçültmek
identifier	: tanıtıcı, belirleyici, tanımlayıcı
identity authentication	: kimlik doğrulaması
identity element	: özdeşlik elemanı

identity gate	: özdeşlik geçidi
identity operation	: özdeşlik işlemi
identity token	: kimlik işareti
identity validation	: kimlik geçerliliği
ideogram	: fikir belirten işaret
ideogram entry	: ideogram girişi
ideographic character	: fikir belirtme karakteri
if statement	: eğer (if) deyimi
if-then rule	: eğer-ise kuralı
if-then statement	: eğer-ise deyimi
image	: görüntü
image comprehension	: görüntü kavrama
image processing	: görüntü işleme
image recognition	: görüntü tanıma
image regeneration	: görüntüyü yeniden üretme
image understanding	: görüntü anlama
immediate data	: anlık veri
immediate instruction	: anlık komut
immediate operand	: anlık işlenen
immediate recipient	: anlık alıcı
impact printer	: vuruşlu yazıcı
imperative language	: emirsel dil
imperative statement	: emirsel deyim
implementation	: gerçekleştirme

implication	: gerektirme
implicit addressing	: örtük adresleme
implicit declaration	: örtük bildirim
implied addressing	: örtük adresleme
implied decimal type	: sabit noktalı tür
import	: içeri alma
impulse	: darbe
inactive window	: pasif pencere
in-basket	gelen ileti kutusu
inbox	gelen ileti kutusu
increment size	: artma büyüklüğü
incremental coordinate	: artımlı koordinat
incremental learning	: artarak öğrenme
indent	: girintili yazdırmak
independent compilation	: bağımsız derleme
index	: dizin, indis
index hole	: dizin deliği
index track	: dizin izi
index type	: dizin türü
indexed address	: indisli adres
indication primitive	: işaret temel ögesi
indicator	: gösterge
indigenous fault	: yerel hata
indirect address	: dolaylı adres
indirect instruction	: dolaylı komut
indirect referencing	: dolaylı referans gösterme
indirect submission	: dolaylı gönderme

indirect user	: dolaylı kullanıcı
indirectly recursive	: dolaylı özyinelemeli
induction	: tümevarım
inductive inference	: tümevarım ile sonuç çıkarma
inductive learning	: tümevarım metoduyla öğrenme
inference	: sonuç çıkarma
inference engine	: sonuç çıkarma motoru
infinite loop	: sonsuz döngü
infix notation	: ara operatör notasyonu
information	: bilgi
information analysis	: bilgi analizi
information base	: bilgi tabanı
information bit	: bilgi ikili
information content	: bilgi içeriği
information hiding	: bilgi gizleme
information management	: bilgi yönetimi
information object	: bilgi nesnesi
information processing	: bilgi işleme
information processing system	: bilgi işleme sistemi
information resource dictionary	: bilgi kaynağı sözlüğü
information resource dictionary system	: bilgi kaynağı sözlük sistemi
information retrieval	: bilgi getirme

information sink	: ileti alım düğümü
information source	: ileti kaynağı
information system	: bilgi sistemi
information theory	: bilgi kuramı
informational cohesion	: bilgisel bağlılık
inheritance	: kalıtım
inhibiting signal	: kısıtlama sinyali
initial condition mode	: başlangıç koşulu modu
initial program load	: başlangıç yordamı
initialization	: ilklendirme
initialize	: başlangıç değeri vermek
initiate	: başlatmak
ink jet printer	: mürekkep püskürtmeli yazıcı
inked ribbon	: mürekkeplenmiş yazıcı şeridi
inking	: boyama
inline recovery	: kaldığı yerden kurtarma
input	: girdi, giriş
input layer	: giriş katmanı
input neuron	: giriş siniri
input primitive	: girdi temel ögesi
input protection	: giriş koruması
input stream	: girdi akışı
input subsystem	: giriş alt sistemi
input-output	: girdi-çıkıtı
input-process-output chart	: girdi-süreç-çıkıtı şeması
inquiry station	: sorgu istasyonu
insert	: araya girme

instance space	: örnek alanı
instance-based learning	: örnek tabanlı öğrenme
instantiation	: örnekleme
instruction	: komut
instruction code	: komut kodu
instruction format	: komut biçimi
instruction length	: komut uzunluğu
instruction repertoire	: komut dağarcığı
instruction set	: komut kümesi
integer	: tamsayı
integer literal	: tamsayı ifade
integer type	: tamsayı türü
integrated circuit	: tümleşik devre
integrated circuit memory	: tümleşik devre belleği
integrated programming environment	: tümleşik programlama çevresi
integrated services digital network	: tümleşik hizmetler sayısal ağı
integrated software	: tümleşik yazılım
integration	: bütünleştirme
integration test	: birleştirme testi
integrator	: integral alıcı
intelligent terminal	: akıllı terminal
intended recipient	: amaçlanan alıcı
interactive computer graphics	: etkileşimli bilgisayar grafiği

interactive environment	: etkileşimli çevre
interactive language	: etkileşimli dil
interactive training	: etkileşimli eğitim
interactive videography	: etkileşimli metin ve görüntü yayını
interactive voice response	: etkileşimli sesli yanıt
interblock gap	: öbeklerarası boşluk
interconnectivity	: birbirine bağlanabilirlik
interface	: arayüz
interleave	: iç düzenleme
intermediate equipment	: ara cihaz
intermediate language	: ara dil
intermediate node	: ara düğüm
intermediate system	: ara sistem
internal label	: dahili etiket
internal level	: içsel düzey
internal schema	: içsel şema
interoperability	: birlikte işlerlik
interpersonal message	: kişiler arası ileti
interpersonal messaging	: kişiler arası mesajlaşma
interpersonal messaging service	: kişiler arası mesajlaşma hizmeti
interpersonal messaging system	: kişiler arası mesajlaşma sistemi
interpersonal notification	: kişiler arası uyarı

interpret	: yorumlamak
interpreter	: yorumlayıcı
interpreter directive	: yorumlayıcı yönergesi
interpretive code	: yorumlayıcı kod
interpretive program	: yorumlayıcı program
interrecord gap	: kayıtlararası boşluk
interrogating	: sorgulama
interrupt	: kesme
intersection	: kesişme
in-test loop	: iç testli döngü
intrinsic	: yerleşik tanımlama
invariant	: sabit
inverted	: tersine dönme
inverter	: evirici
irrational number	: irrasyonel sayı
irrecoverable error	: düzeltilemez hata
irrelevance	: yayma
irreversible encipherment	: geri dönüştürülemez kriptolama
irreversible encryption	: geri dönüştürülemez şifreleme
island	: ada
isolated amplifier	: yalıtılmış yükselteç
isolated-words recognition	: ayrılmış sözcükleri tanıma
iteration	: yineleme
iteration scheme	: yineleme düzeni
iteration statement	: yineleme deyimi
iteration step	: yineleme adımı

iterative operation : yinelemeli işlem

Jj

jabber : anlamsız ileti
jabber control : anlamsız ileti denetimi
jam signal : uyarı sinyali
jitter : kıpırdama
job : iş
job stream : iş akışı
job transfer and manipulation : iş aktarımı ve değişimi
join : birleştirme
joining : katılma

joint information content : birleşik bilgi içeriği
journalize : günlük raporlama
joystick : oyun çubuğu
JTM : bkz. job transfer and manipulation
jump : sıçrama
jump instruction : sıçrama komutu
justify : ayarlamak
justify : iki yana hizalamak

Kk

Karnaugh map : Karnaugh Çizelgesi
KB : bkz. knowledge base
KBS : bkz. knowledge-based system
kerning : karakterleri sıkıştırma
key : anahtar
keypunch : klavye delgi
keystroke verification : tuş darbesi doğrulama
knowledge : bilgi
knowledge acquisition : bilgi edinimi, bilgi edinme

knowledge base : bilgi tabanı
knowledge engineer : bilgi mühendisi
knowledge engineering : bilgi mühendisliği
knowledge engineering tool : bilgi mühendisliği aracı
knowledge representation : bilgi gösterimi
knowledge source : bilgi kaynağı
knowledge tree : bilgi ağacı

knowledge-based system	: bilgi tabanlı sistem
known-plaintext attack	: bilinen düz metin saldırısı

koala pad	: koala tablası
Kohonen map	: Kohonen haritası

L1

label	: etiket
LAN	: bkz. local area network
LAN broadcast	: LAN yayını
LAN broadcast address	: LAN yayın adresi
LAN gateway	: LAN geçişi
LAN global address	: LAN yayın adresi
LAN group address	: LAN grup adresi
LAN individual address	: LAN bireysel adresi
LAN multicast	: LAN çoklu yayını
LAN multicast address	: LAN çok yönlü adresi
LAN server	: LAN sunucusu
landscape	: yatay biçim
landscape format	: yatay biçim
language construct	: dil oluşturma
language preprocessor	: dil ön işlemcisi
language processor	: dil işlemci
laptop computer	: dizüstü bilgisayar

laser printer	: lazer yazıcı
late binding	: geç ilişkilendirme
latency	: gecikme
layer	: katman
layered network	: katmanlı ağ
layout object	: belge yerleşim nesnesi
leader	: şerit başı
leaf	: ağaç yapısındaki yaprak
learning	: öğrenme
learning algorithm	: öğrenme algoritması
learning by analogy	: benzerliklerden öğrenme
learning by being told	: anlatılandan öğrenme
learning by deduction	: tümdengelimle öğrenme
learning by discovery	: keşfederek öğrenme
learning by induction	: tümevarımla öğrenme
learning from examples	: örneklerden öğrenme
learning from instruction	: komuttan öğrenme
learning from observation	: gözlemden öğrenme

learning from solution paths	: çözüm yollarından öğrenme
learning rate	: öğrenme oranı
learning strategy	: öğrenme stratejisi
learning while doing	: yaparak öğrenme
learning without a teacher	: öğretmensiz öğrenme
learning-apprentice strategy	: çıraklık öğrenimi stratejisi
least significant bit	: en az anlamlı bit
least significant digit	: en az anlamlı basamak
left-adjusted	: sola yanaşık
left-aligned	: sola yanaşık
left-hand side	: sol taraf
left-justified	: sola yanaşık
left-justify	: sola-ayarlamak
letter	: harf
letter quality	: metin kalitesi
lexical element	: sözcüksel eleman
lexical token	: sözcüksel birim
lexical unit	: sözcüksel işaret
lifetime	: ömür süresi
light button	: ışık düğmesi
lightpen	: ışıklı işaret kalemi
limited type	: sınırlı tür
limiter	: sınırlayıcı
line	: hat, metin satırı
line code	: hat kodu
line editor	: satır düzenleyici

line feed	: satır besleme
line graphics	: çizgi grafikleri
line of text	: metin satırı
line printer	: satır yazıcısı
line spacing	: satır boşluğu
linear list	: doğrusal liste
linear network	: doğrusal ağ
linear prediction coding	: doğrusal tahmin kodlaması
linear search	: doğrusal arama
link	: bağ, bağlamak
linkage	: bağlantı
linkage editor	: bağ/bağlantı düzenleyici
linked list	: bağlı liste
linked list search	: bağlı liste araması
linker	: bağlayıcı
linking loader	: bağlantılama yükleyici
list	: liste
list processing	: liste işleme
list processing language	: liste işleme dili
literal	: ifade
LLC protocol	: bkz. logical link control protocol
LLC sublayer	: LLC alt katmanı
load	: yüklemek
load map	: yükleme haritası
load module	: yük modülü, yüklenebilir modül
load point	: yükleme noktası
load-and-go	: yükle ve devam et
loaded origin	: yüklenmiş başlangıç noktası
loader	: yükleyici

local	: yerel
local address administration	: yerel adres yönetimi
local area network	: yerel alan ağı
local area network	: yerel alan ağı
localization	: yerelleştirme
location	: yer
locator device	: konumlandırıcı
lockout	: kilitleme, kilit altına alma
lock-out facility	: kilitlenme olanağı
log in	: sisteme girmek
log off	: sistemi kapatmak
log on	: sistemi açmak
log out	: sistemden çıkmak, günlük raporlama
logger	: günlük
logic bomb	: mantıksal bomba
logic design	: mantıksal tasarım
logic device	: mantıksal aygıt
logic diagram	: mantıksal şema
logic element	: mantıksal eleman
logic function	: mantıksal fonksiyon
logic operation	: mantık işlemi
logic programming	: mantık programlama
logic shift	: mantıksal kaydırma
logic symbol	: mantıksal sembol
logic variable	: mantıksal değişken
logical access control	: mantıksal erişim kontrolü
logical add	: mantıksal toplama

logical cohesion	: mantıksal bağlılık
logical comparison	: mantıksal karşılaştırma
logical level	: mantıksal düzey
logical link control protocol	: mantıksal bağlantı denetim protokolü
logical link control sublayer	: mantıksal bağlantı denetim alt katmanı
logical link control type 1	: mantıksal bağlantı denetim türü 1
logical link control type 2	: mantıksal bağlantı denetim türü 2
logical link control type 3	: mantıksal bağlantı denetim türü 3
logical object	: mantıksal nesne
logical operation	: mantıksal işlem
logical product	: mantıksal çarpma
logical record	: mantıksal kayıt
logical ring	: mantıksal halka
logical schema	: mantıksal şema
logical shift	: mantıksal kaydırma
logical type	: mantıksal tür
longitudinal magnetic recording	: boylamasına manyetik kaydetme
loop	: döngü
loop assertion	: döngü bildirimi, döngü bildirisi
loop body	: döngü gövdesi
loop control	: döngü denetimi
loop invariant	: döngü sabiti
loop parameter	: döngü parametresi

loop statement	: tekrarlama deyimi
loop-control variable	: döngü denetim değişkeni
loophole	: kaçak yeri
loss	: kayıp

LQ	: bkz. letter quality
LSB	: bkz. least significant bit
LSD	: bkz. least significant digit
Lukasiewicz notation	: Lukasiewicz notasyonu

Mm

MAC	: bkz. medium access control
MAC protocol	: MAC protokolü
MAC sublayer	: MAC alt katmanı
machine code	: makine kodu
machine discovery	: makine keşfi
machine function	: makine işlevi
machine instruction	: makine komutu
machine language	: makine dili
machine learning	: makinenin öğrenmesi
machine vision	: makineyle imgeleme
machine word	: makina için sözcük
machine-dependent	: makine bağımlı
machine-independent	: makineden bağımsız
machine-oriented language	: makine yönelimli dil
macro	: makro
macro library	: makro kütüphanesi
macroassembler	: makro birleştirici
macrocall	: makro çağırma
macrodefinition	: makro tanımı
macrogenerator	: makro üretici

macroinstruction	: makro komutu
macrolanguage	: makro dili
macroprocessor	: makro işlemci
macroprogramming	: makro programlama
magnetic card	: manyetik kart
magnetic card storage	: manyetik kart bellek
magnetic disk	: manyetik disk
magnetic drum	: manyetik tambur
magnetic head	: manyetik kafa
magnetic ink	: manyetik mürekkep
magnetic ink character	: manyetik mürekkep karakteri
magnetic ink character reader	: manyetik mürekkep karakter okuyucu
magnetic ink character recognition	: manyetik mürekkep karakteri tanıma
magnetic recording	: manyetik kaydetme
magnetic storage	: manyetik bellek
magnetic tape drive	: manyetik şerit sürücü
magnetic tape storage	: manyetik şerit bellek

magnetic tape unit	: manyetik şerit birimi
magnetic tape unitstreaming tape drive	: duraksız manyetik şerit birimi
magnetographic printer	: manyetografik yazıcı
mail broadcaster	: posta yayınlıyıcı
mail exploder	: posta dağıtıcı
mail gateway	: posta ağ geçidi
mailbox	: posta kutusu
main program	: ana program
mainframe	: ana bilgisayar
mains/battery powered calculator	: elektrikli/pilli hesap makinesi
mains-powered calculator	: elektrikli hesap makinesi
maintainability	: sürdürülebilirlik
maintenance	: bakım
maintenance hook	: bakım çengeli
maintenance panel	: bakım paneli
majority element	: çoğunluk elemanı
majority gate	: çoğunluk geçidi
majority operation	: çoğunluk işlemi
malicious logic	: kötü niyetli mantık
MAN	: bkz. metropolitan area network
management domain	: yönetim alanı
management domain name	: yönetim alan adı
Manchester encoding	: Manchester kodlama
manipulation detection	: hile tespiti

manipulation detection code	: hile tespit kodu
mantissa	: mantis
manual answering	: manuel cevaplama
manual calling	: manuel çağırma
manual function	: el ile işletim işlevi
manufacturing cell	: üretim hücresi
manufacturing message service	: üretim ileti hizmeti
manufacturing resource planning	: üretim kaynak planlaması
manuplating industrial robot	: kollu endüstriyel robot
map	: eşlemek
mapping	: eşleme
margin	: kenar boşluğu
marginal check	: zorlama testi
mark scanning	: işaret tarama
markup language	: işaretleme dili, bağlantılı metin dili
mask	: maske
masquerade	: sahte davranış sergileme
master station	: ana istasyon
master task	: ana görev
material requirements planning	: malzeme gereksinim planlaması
mathematical induction	: matematiksel tümevarım
mathematical logic	: matematiksel mantık
matrix printer	: matris yazıcı
MAU	: bkz. medium attachment unit
maximize	: simge durumunu büyütmek

maximum allowable common mode overvoltage	: en yüksek izin verilebilir ortak mod aşırı gerilimi
maximum allowable normal mode overvoltage	: en yüksek izin verilebilir normal mod aşırı gerilimi
maximum common mode voltage	: en yüksek ortak mod gerilimi
maximum normal mode voltage	: en çok normal mod gerilimi
maximum operating common mode voltage	: en yüksek işletim ortak mod gerilimi
maximum operating normal mode voltage	: en yüksek işletim normal mod gerilimi
MD	: bkz. management domain
MDC	: bkz. manipulation detection code
MDI	: bkz. medium dependent interface
mean access time	: ortalama erişim süresi
mean conditional information content	: koşullu entropi
mean operating time between failures	: arızalar arası ortalama işletim süresi
mean rate accuracy	: ortalama doğruluk
mean time between failures	: arızalar arası ortalama süre
mean time to recovery	: tekrar elde etme için ortalama süre
mean time to restoration	: tekrar elde etme için ortalama süre
mean transinformation content	: ortalama aktarılan bilgi içeriği

means-end analysis	: yöntem sonuç çözümleme
means-ends analysis	: yöntem sonuç çözümleme
medium access control	: ortama erişim denetimi
medium access control protocol	: ortama erişim denetim protokolü
medium access control sublayer	: ortam erişim denetim alt katmanı
medium attachment unit	: ortama bağlantı birimi
medium dependent interface	: ortama bağımlı ara yüz
medium interface connector	: ortam ara yüz bağlayıcısı
megaflops	: hızlı (mega) yer değiştirme
member	: üye
member recipient	: üye alıcı
member record	: üye kayıt
memory	: bellek
memory dump	: bellek dökümü
memory indication	: bellek işareti
memory partitioning	: bellek bölümlleme
menu	: menü
menu bar	: menü çubuğu
merge	: birleştirmek
mesh network	: örgü ağ
message	: ileti
message authentication	: mesaj doğrulama
message authentication code	: mesaj gerçekleştirme kodu
message handling	: ileti işleme
message handling environment	: ileti işleme ortamı

message handling service	: ileti işleme hizmeti
message handling system	: ileti işleme sistemi
message identification service	: ileti tanıma hizmeti
message retrieval	: ileti alımı
message sink	: ileti alım düğümü
message source	: ileti kaynağı
message storage	: ileti depolama
message store	: ileti deposu
message switching	: mesaj anahtarlama
message transfer	: ileti aktarma
message transfer agent	: ileti aktarma temsilcisi
message transfer system	: ileti aktarma sistemi
messaging subsystem	: mesajlaşma alt sistemi
messaging system	: mesajlaşma sistemi
metacompiler	: meta derleyici
metadata	: veri bilgileri, meta veri
metaknowledge	: meta bilgi
metalanguage	: metadil
metarule	: meta kural
metastable state	: metakararlı durum
method	: yöntem
metropolitan area network	: şehir alan ağı
MFLOPS	: bkz. megaflops
MFM recording	: bkz. modified frequency modulation recording

MHE	: message handling environment
MHS	: bkz. message handling system
MIC	: bkz. medium interface connector
MICR	: bkz. magnetic ink character recognition
MIPS	: bkz. millions of instructions per second
MIS	: yönetim bilgi sistemi
microchip	: mikro çip
microcode	: mikro kod
microcode assembler	: mikro kod birleştirici
microcomputer	: mikro bilgisayar
microdiagnostic	: mikro tanılayıcı
microinstruction	: mikro komut
microoperation	: mikro işlem
microprocessor	: mikro işlemci
microprogram	: mikro program
microprogrammable computer	: mikro programlanabilir bilgisayar
microprogramming	: mikro programlama
millions of instructions per second	: saniyede milyon işlem
minicomputer	: mini bilgisayar
minimize	: yerleştirmek
minimum privilege	: en az ayrıcalık
minuend	: çıkartılan
mirror	: yansıtmak
mirroring	: ikizleme
missing-pulse	: kayıp darbe

mistake	: yanlış
mixed base notation	: karma taban notasyonu
mixed mode	: karışık durum
mixed radix notation	: karışık kök notasyonu
mixed type	: karışık tür
model-based expert system	: model tabanlı uzman sistem
model-based synthesis	: model tabanlı sentezleme
model-based system	: model tabanlı sistem
model-driven inference	: modelden faydalanan sonuç çıkarma
modem	: modem
moderated conference	: aracılı konferans
modifiability	: değiştirilebilirlik
modification detection	: değiştirme tespiti
modification detection code	: değiştirme tespit kodu
modified frequency modulation recording	: değiştirilmiş frekans kiplenimli kaydetme
modular programming	: modüler programlama
modularity	: modülerlik
modulation	: modülasyon
modulation rate	: modülasyon hızı
module	: modül
module strength	: modül gücü
modulo two sum	: modula 2 toplama
monadic [dyadic] operator	: birli (ikili) operatör
monadic operation	: birli işlem

monitor	: monitör
monostable (trigger) circuit	: tek kararlı (tetikleyici) devre
morph	: biçim
morphing	: biçimlendirme işlemi
most significant bit	: en anlamlı bit
most significant digit	: en anlamlı basamak
motion dynamics	: hareket dinamikleri
mount	: yüklemek
mouse	: fare
move	: taşımak
MRP	: bkz. manufacturing resource planning
MRP II	: bkz. manufacturing resource planning
MS	: bkz. message store
MSB	: bkz. most significant bit
MSD	: bkz. most significant digit
MT	: bkz. message transfer
MTA	: bkz. message transfer agent
MTS	: bkz. message transfer system
multicast	: çoklu yayımlama
multilayered network	: çok katmanlı ağ
multilayered perceptron	: çok katmanlı perceptron
multilevel address	: çok düzeyli adres
multilevel device	: çok seviyeli cihaz
multiple access	: çoklu erişim
multiple firing	: çoklu ateşleme
multiple-precision	: çoklu duyarlık

multiplexer	: çoklayıcı, çoğullayıcı
multiplexing	: çoklama, çoğullama
multiplicand	: çarpılan
multiplier	: çarpan
multipoint connection	: çoklu bağlantı
multiprocessing	: çoklu işlem
multiprogramming	: çoklu programlama
multirange amplifier	: çok aralıklı yükselteç

multistroke character entry	: çok vuruşlu karakter girişi
multitasking	: çoklu görev
multi-tasking	: çoklu görev
mutual exclusion	: karşılıklı dışlama
mutual information	: gönderilmiş bilgi
mutual recursion	: karşılıklı özyineleme
mutual suspicion	: karşılıklı şüphe

Nn

N-address instruction	: N adresli komut
name qualification	: isim özelliği
name resolution	: ad çözümleme
name server	: isim sunucusu
named parameter association	: isim ile atama
naming authority	: adlandırma yetkilisi
NAND element	: NAND elemanı
NAND gate	: NAND geçidi
NAND operation	: VE DEĞİL işlemi
narrowband	: dar bant
n-ary encoding	: n-li kodlama
Nassi-Shneiderman chart	: Nassi-Shneiderman şeması
natural language	: doğal dil
natural number	: doğal sayı
natural-language comprehension	: doğal dil kavrama

natural-language understanding	: doğal dil anlama
n-bit byte	: n-bit bayt
near letter quality	: mektup kalitesine yakın
near-miss	: yanlışla yakın
need-to-know	: bilme gereksinimi
negate	: olumsuzlamak
negation	: olumsuzlama
negative entry	: negatif giriş
negative example	: olumsuz örnek
negative indication	: negatif işaret
negative instance	: olumsuz olay
negentropy	: entropi
neighbor notification	: ağdaki diğer istasyonları uyarma
nest	: iç içe yerleştirmek
network	: ağ

network architecture	: ağ mimarisi
network chart	: ağ şeması
network hypercube	: çoklu küp ağı
network hypergrid	: çoklu ızgara ağı
network layer	: ağ katmanı
network model	: ağ modeli
network planning	: ağ planlama
network structure	: ağ yapısı
network topology	: ağ topolojisi
network weaving	: ağ dokuması
neural computer	: sinirsel bilgisayar
neural connection	: sinirsel bağlantı
neural link	: sinirsel bağlantı
neural network	: sinirsel ağ, sinir ağı
neural-network model	: sinir ağı modeli
neurochip	: sinir yongası
neurocomputer	: sinir bilgisayarı
neurode	: yapay sinir
nines complement	: dokuzun tümleyeni
NLQ	: bkz. near letter quality
NN	: bkz. neural network
no-break space	: bölünemeyen boşluk
node	: düğüm
noise	: gürültü
noise burst signal	: gürültü yayma sinyali
nominal transfer rate	: anma iletim oranı
nonadd function	: ilave etmeme işlevi

non-affirmation	: onaylamama
non-conjunction	: birleşimsiz işlem
nondelivery	: dağıtılmama
nondelivery notification service	: dağıtılmama uyarı hizmeti
nondestructive read	: etkisiz okuma
non-disjunction	: ayırma olmayan işlem
non-equivalence operation	: eşdeğersizlik işlemi
nonhierarchical planning	: hiyerarşik olmayan plânlama
non-identity operation	: özdeş olmayan işlem
nonimpact printer	: vuruşsuz yazıcı
non-isolated amplifier	: yalıtılmamış yükselteç
nonlayered network	: katmansız ağ
nonnegative integer	: negatif olmayan tamsayı
nonprint function	: yazmama işlevi
nonprocedural language	: yordamsal olmayan dil
nonprogrammable calculator	: programlanamayan hesap makinesi
nonprogrammable terminal	: programlanamayan terminal
nonreceipt notification	: alınmama uyarısı
non-return-to-reference recording	: referans dönüşlü olmayan kaydetme
non-return-to-zero (change) recording	: sıfıra dönüşsüz (değişim) kaydetme

non-return-to-zero (mark) recording	: sıfıra dönüşsüz (işaret) kaydetme
non-return-to-zero change-on-ones recording	: birler üzerinde değişimli sıfıra dönüşsüz kaydetme
non-return-to-zero change-on-zeros recording	: sıfırlar üzerinde değişimli sıfıra dönüşsüz kaydetme
non-return-to-zero-recording	: sıfıra dönüşsüz kaydetme
nonvolatile storage	: kalıcı bellek
no-op	: işlemsiz komut
no-operation instruction	: işlemsiz komut
NOR element	: NOR elemanı
NOR gate	: NOR geçidi
NOR Operation	: YADA DEĞİL işlemi
normal mode rejection	: normal mod reddetme
normal mode voltage	: normal mod gerilimi
normalization	: normalizasyon
normalize	: normalize etmek
normalized device coordinate	: normalize edilmiş cihaz koordinatı
normalized form	: normalize edilmiş biçim
normalized transformation	: normalleşmiş dönüşüm
NOT element	: NOT elemanı
NOT gate	: NOT geçidi
NOT operation	: DEĞİL işlemi
notarization	: noter onayı
notation	: notasyon
NOT-IF-THEN element	: NOT-IF-THEN elemanı
NOT-IF-THEN gate	: NOT-IF-THEN geçidi

NOT-IF-THEN operation	: NOT-IF-THEN işlemi
NRZ	: bkz. non-return-to-zero-recording
NRZ(C)	: bkz. non-return-to-zero(change) recording
NRZ(M)	: bkz. non-return-to-zero change-on-ones recording
NRZ-0	: bkz. non-return-to-zero change-on-zeros recording
NRZ-1	: bkz. non-return-to-zero change-on-ones recording
nucleus	: çekirdek
null address	: boş adres
null pointer	: boş gösterge
null set	: sıfır küme
null string	: boş dizi
number representation	: numara gösterimi
number representation system	: numara gösterim sistemi
numeral	: rakamsal gösterim
numeration	: numaralandırma
numeration system	: numaralandırma sistemi
numeric	: nümerik
numeric character	: sayı karakteri, nümerik karakter
numeric character set	: nümerik karakter kümesi
numeric code	: nümerik kod
numeric code element set	: nümerik kod eleman kümesi
numeric code set	: nümerik kod kümesi
numeric data	: nümerik veri

numeric literal	: nümerik ifade
numeric representation	: nümerik gösterim
numeric type	: sayısal tür

numeric word	: nümerik sözcük
numerical	: numaralarla ifade
numerical control	: sayısal denetim

Oo

O/R address	: O/R adresi
O/R name	: O/R adı
OA	: bkz. office automation
object	: nesne
object code	: amaç kod
object language	: amaç dil
object module	: amaç modül
object program	: amaç program
object-oriented	: nesne yönelimli
object-oriented language	: nesne yönelimli dil
obscure	: engelleme
obsoleting indication service	: eskime bildirim hizmeti
occlude	: kapatma
OCR	: bkz. optical character recognition
octal numeral	: sekizli sayı gösterimi
octal numeration system	: sekizli sayma sistemi
octal system	: sekizli sistem
octet	: sekizli bayt, oktet
octree	: sekiz bölümlü ağaç yapısı
office automation	: ofis otomasyonu

office automation system	büro otomasyon sistemi
off-line	: çevrim dışı
offset track	: görelî konum izi
one-address instruction	: bir adresli komut
one-ahead addressing	: bir ileri adresleme
one-plus-one address instruction	: bir artı bir adresli komut
ones complement	: birin tümleyeni
one-way encryption	: tek yönlü şifreleme
one-way propagation time	: iletim yolu gecikmesi
on-line	: çevrim içi
online maintenance	: uzaktan bakım
on-the-fly printer	: sürekli yazıcı
opcode	: işlem kodu
open guard	: açık koruyucu
open system	: açık sistem
open system interconnection reference model	: açık sistemler ara bağlantısı referans modeli

open systems interconnection	: açık sistemler ara bağlantısı
open-security environment	: açık-güvenlik ortamı
operand	: işlem gören terim
operate mode	: hesapla modu
operating environment	: işletim ortamı
operating space	: işletim uzayı
operating system	: işletim sistemi
operating voltage indicator	: çalıştırma voltaj göstergesi
operation	: işlem
operation code	: işlem kodu
operation code trap	: işlem kodu tuzağı
operation exception	: işlem özel durumu
operation field	: işlem alanı
operation part	: işlem bölümü
operation table	: İşlem çizelgesi
operational amplifier	: işlemsel yükselteç
operationalization	: işler duruma getirme
operator	: operatör
operator control panel	: işletmen denetim paneli
operator precedence	: işleç önceliği
opportunistic planning	: fırsatçı plânlama
opportunity study	: elverişli zaman çalışması
optical character	: optik karakter
optical character reader	: optik karakter okuyucu
optical character recognition	: optik karakter tanıma

optical disk	: optik disk
optical fiber	: optik fiber
optical mark reading	: optik işaret okuma
optical scanner	: optik tarayıcı
optical storage	: optik bellek
OR element (INCLUSIVE)	: (INCLUSIVE) OR elemanı
OR Operation	: VEYA İşlemi
order	: düzen, düzenlemek
ordered tree	: düzenlenmiş ağaç
ordinal type	: sıralama türü
organization name	: kuruluş adı
organizational unit name	: kuruluş birim adı
origination	: başlangıç
originator	: gönderici
originator/recipient address	: gönderici/alıcı adresi
originator/recipient name	: gönderici/alıcı adı
orphan	: artık satır
orphan line	: artık satır
OS	: bkz. operating system
OSI	: bkz. open systems interconnection
OSI enviroment	: OSI ortamı
OSI management	: OSI yönetimi
OSI reference model	: OSI referans modeli
OSIE	: OSI ortamı
out-basket	: giden ileti kutusu
outline representation	: ana hatları ile temsil
output	: çıktı
output layer	: çıkış katmanı

output neuron	: çıkış siniri
output primitive	: çıktı temel elemanı
output subsystem	: çıkış alt sistemi
overflow	: taşma
overflow exception	: taşma özel durumu
overflow indication	: taşma işareti
overhead bit	: kontrol biti

overlay	: yer paylaşmak
overlay segment	: yer paylaşan parça
overlay supervisor	: yer paylaşım denetçisi
overload	: aşırı yüklemek
overwrite	: üzerine yazmak
owner record	: üst kayıt

Pp

pack	: sıkıştırmak
package	: paket
package declaration	: paket bildirimi
packed decimal notation	: paketlenmiş ondalık notasyon
packet	: paket
packet assembler/disassembler	: paket birleştirici/ayırıcı
packet mode terminal	: paket modu terminali
packet sequencing	: paket sıralama
packet switching	: paket anahtarlama
packet transfer mode	: paket aktarma modu
packing	: sıkıştırma
packing density	: sıkıştırma yoğunluğu
padlocking	: koruyucu kilitleme
page	: sayfa
page break	: sayfa kesme

page depth	: sayfa uzunluğu
page depth control	: sayfa derinlik denetimi
page description language	: sayfa tanımlama dili
page frame	: sayfa çerçevesi
page header	: sayfa başlığı
page length control	: sayfa uzunluk denetimi
page length	: sayfa uzunluğu
page printer	: sayfa yazıcı
page reader	: sayfa okuyucu
paging	: sayfalama
paging technique	: sayfalama tekniği
panning	: gezdirme
panoramic translating	: panoramik (sınırsız görüntü) hareket
paper feed	: kağıt besleme
paper skip	: kağıt atlama
parallel	: paralel

parallel run	: paralel çalışma
parallel transmission	: paralel iletim
parameter	: parametre
parameter association	: parametre ilişkilendirme
parent node	: üst düğüm
parent type	: üst tür
parenthesis-free notation	: parantezsiz notasyon
parse	: ayırtırmak
parser	: ayırtırıcı
partial correctness	: kısmi doğruluk
partially connected network	: kısmen bağlantılı ağ
partially learned concept	: kısmi olarak öğrenilen kavram
passive matrix display device	: pasif matris görüntü cihazı
passive station	: pasif istasyon
passive threat	: pasif tehdit
passive vocabulary	: pasif sözlük
passive wiretapping	: hatta pasif girme
password	: parola
patch	: yama, yamamak
path	: yol
pattern	: örüntü
pattern matching	: örüntü eşleştirme
pattern recognition	: örüntü tanıma
pattern training	: model eğitimi
PCI	: bkz. protocol control information
PD	: bkz. physical delivery

PDAU	: bkz. physical delivery access unit
PDL	: bkz. page description language
PDS	: bkz. physical delivery system
PDU	: protokol veri birimi
peer entities	: eş düzey varlıklar
peer-to-peer network	: eşler arası ağ
pel	: bkz. pixel
penetration	: nüfuz etme
penetration testing	: nüfuz etme testi
percentage function	: yüzde alma işlevi
perceptron	: perceptron
perform statement	: gerçekleştirme deyimi
perform until statement	: perform until deyimi
perform while statement	: perform while deyimi
peripheral equipment	: çevre donanımı
permanent storage	: kalıcı bellek
permissible action	: izin verilebilir eylem
perpendicular magnetic recording	: dikey olarak manyetik kaydetme
personal computer	: kişisel bilgisayar
personal name	: kişisel ad
phase coherent frequency shift keying	: faz uyumlu frekans kaydırma anahtarlama

phase coherent FSK	: faz uyumlu FSK
phase encoding	: evre şifreleme, faz kodlama
phase jitter	: faz kıpırdaması
phase modulation recording	: evre kiplenimli kaydetme
phase shift keying	: faz kaydırma anahtarlama
phase-continuous frequency shift keying	: faz sürekli frekans kaydırma anahtarlama
phase-continuous FSK	: faz sürekli FSK
PHIGS	: bkz. programmers hierarchical interactive graphics system
phoneme	: sesbirimi
phong shading	: içten yayımlı gölgeleme
physical access control	: fiziksel erişim denetimi
physical delivery	: fiziksel dağıtım
physical delivery access unit	: fiziksel dağıtım erişim birimi
physical delivery system	: fiziksel dağıtım sistemi
physical layer	: fiziksel katman
physical level	: fiziksel düzey
physical medium attachment sublayer	: fiziksel ortam bağlantı alt katmanı
physical record	: fiziksel kayıt
physical recording density	: fiziksel kaydetme yoğunluğu

physical schema	: fiziksel şema
physical signaling sublayer	: fiziksel sinyalleşme alt katmanı
pick device	: seçme cihazı
pictogram	: simge
pictorial character	: resimsel karakter
picture	: görünüm
picture element	: resim elemanı
picture processing	: resim işleme
piggyback entry	: kaçak giriş
pilot project	: pilot proje
pixel	: piksel
pixel map	: piksel haritası
pixel value	: piksel değeri
plaintext	: düz metin
planning	: planlama
plasma panel	: plazma paneli
playback	: geri oynatma
plotter	: çizici
plotting head	: çizici kafa
PLS sublayer	: PLS alt katmanı
PMA sublayer	: PMA altkatmanı
pocket	: cep
pocket calculator	: cep hesap makinesi
pointer	: gösterge
pointer type	: gösterge veri türü
pointing device	: işaretleme aygıtı
point-to-point connection	: noktadan noktaya bağlantı
polarized return-to-zero recording	: kutuplanmış sıfıra dönüşlü kaydetme

Polish notation	: Polish notasyonu
polling	: çağrı
polygon fill	: çokgen doldurma
polymorphism	: çoklu işlev
pop-up window	: beliren pencere
port	: kapı
portability	: taşınabilirlik özelliği
portable computer	: taşınabilir bilgisayar
portrait	: dikey sayfa biçimleme
portrait format	: dikey sayfa biçimleme
position	: konum
positional notation	: konumsal gösterim
positional numeration system	: konumsal sıralama sistemi
positional parameter association	: konumsal parametre ilişkilendirilmesi
positional representation	: konumsal gösterim
positive example	: olumlu örnek
positive instance	: olumlu olay
postamble	: art takı
postamble breakpoint	: çıkış kesme noktası
postcondition	: çıkış koşulu
post-development review	: geliştirme sonrası gözden geçirme
postfix notation	: son operatör notasyonu
post-implementation review	: geliştirme sonrası gözden geçirme
postmortem dump	: otopsi dökümü

posttest loop	: son testli döngü
potential recipient	: olası alıcı
potentiometer set mode	: potansiyometre ayar modu
PPCS	: bkz. production planning control system
preamble	: başlangıç sinyali, eş zamanlama ön eki
preamble breakpoint	: giriş kesme noktası
precision	: kesinlik
precondition	: giriş koşulu
predefined	: önceden tanımlanmış
predefined identifier	: önceden tanımlanmış tanıtıcı
predefined type	: önceden tanımlanmış tür
predicate	: yüklem
prediction coding	: tahmin kodlaması
prefix notation	: ön operatör notasyonu
premise part	: dayanak bölümü
preprocessing	: ön işleme
preprocessor	: ön işlemci
pre-read head	: ön okuma kafası
presentaion layer	: sunuş katmanı
pretest loop	: ön testli döngü
prevarication	: yayma
preventive maintenance	: koruyucu bakım
previewer	: ön izletici
primary index	: birincil indeks
primary key	: birincil anahtar

primary recipient	: birincil alıcı
primary station	: birincil istasyon
primitive	: temel öge
print bar	: vuruş çubuğu
print drum	: yazma tamburu
print preview	: baskı ön izleme
print server	: yazıcı sunucusu
print through	: istenmeyen aktarım
print wheel	: yazdırma çarkı
printer	: yazıcı
printing calculator	: kağıda yazan hesap makinesi
privacy	: kişisel gizlilik
privacy protection	: kişiye özelin korunması
private	: özel
private domain name	: özel alan adı
private key	: gizli anahtar
private management domain	: özel yönetim alanı
private part	: özel kısım
private type	: özel tür
privileged instruction	: ayrıcalıklı komut
PRMD	: bkz. private management domain
probe	: sorgulama
problem definition	: problem tanımı
problem description	: problem açıklaması
problem reduction	: problem indirgeme
problem solving	: problem çözme

problem space	problem uzayı
problem-oriented language	: problem yönelimli dil
procedural cohesion	: yordamsal bağlılık
procedural knowledge	: yordamsal bilgi
procedural language	: yordamsal dil
procedural security	: yordam güvenliği
procedure	: yordam
procedure call	: işlem çağırma deyim
procedure-call statement	: işlem çağırma
procedure-oriented language	: yordam yönelimli dil
process	: süreç
process computer system	: süreç bilgisayar sistemi
process control equipment	: süreç denetim teçhizatı
process interface system	: süreç ara yüz sistemi
process interrupt signal	: süreç kesme sinyali
processing unit	: işlem birimi
processor	: işlemci
processor time	: işlemci zamanı
product	: çarpım
product assurance	: ürün güvencesi
product modeling	: ürün modelleme
production planning control system	: üretim planlama denetim sistemi
production rule	: üretim kuralı
production system	: üretim sistemi

program	: program
program	: programlamak
program design language	: program tasarım dili
program generator	: program üretici
program library	: program kütüphanesi
program maintenance manual	: program bakımı el kitabı
program specification	: program belirtimi
program unit	: program birimi
programmable breakpoint	: programlanabilir kesme noktası
programmable calculator	: programlanabilir hesap makinesi
programmable read-only memory	: programlanabilir salt okunur bellek
programmable terminal	: programlanabilen terminal
programmer	: programcı
Programmer's Hierarchical Interactive Graphics System	: Programcı İçin Hiyerarşik Etkileşimli Grafik Sistemi
programming	: programlama
programming environment	: programlama çevresi
programming language	: programlama dili
programming support environment	: programlama destek çevresi
programming system	: programlama sistemi
program-sensitive fault	: programa duyarlı bozukluk
project	: proje

project control	: proje denetimi
project management	: proje yönetimi
project planning	: proje planlama
project specification	: proje belirtimi
projection	: projeksiyon
PROM	: bkz. programmable read-only memory
prompt	: bilgi isteği
proof of correctness	: doğruluk ispatı
proof of delivery service	: dağıtımı kanıtlama hizmeti
proof of submission service	: göndermeyi kanıtlama hizmeti
prop	: destek
propagate (an exception)	: yaymak (bir özel durum)
proper subset	: asıl alt küme (ast küme)
proposition	: önerme
prosodic rule	: ölçü birimsel kural
prosody rule	: ölçü birim kuralı
protection	: koruma
protection exception	: koruma özel durumu
protocol	: protokol
protocol control information	: protokol denetim bilgisi
protocol data unit	: protokol veri birimi
prototype	: prototip
pruning	: budama
pseudocode	: yapay kod

pseudo-random number sequence	: sözde rasgele sayı dizisi
public key	: açık anahtar
public-key cryptography	: açık anahtar şifreleme
puck	: işaret damgası
pull-down menu	: aşağı çekme menüsü
pulse	: vuru
pulse string	: vuru dizisi
pulse train	: vuru treni
punched card	: delinmiş kart
punch	: delgi
punch card	: delikli kart
punch path	: delgi yolu
punch position	: delgi konumu

punch station	: delgi istasyonu
punched tape	: delinmiş şerit
punched tape reader	: delikli şerit okuyucu
punching position	: delme konumu
punctuation capability	: noktalama yeteneği
pushbutton	: düğme
pushdown list	: aşağı itme listesi
pushdown storage	: ters bellek
pushed window	: geride duran pencere
pushup list	: ileri itme listesi
pushup storage	: kuyruk bellek

Qq

qaise statement	: yükseltme deyimi
quadtree	: dört bölümlü ağaç yapısı
qualification	: özellik
quality assurance	: kalite güvencesi
quantize	: nicemlemek
quarter-squares multiplier	: parabolik çarpım birimi

quasistable stable	: kararlımsı durum
query	: sorgulama
query language	: sorgulama dili
queue	: kuyruk
quotient	: bölüm

Rr

radial basis function	: radyal temelli işlev

radial basis function network	: radyal temelli işlev ağı

radix	: kök
radix complement	: kök tümleyen
radix notation	: kök sayı gösterimi
radix point	: kök nokta
radix-minus-one complement	: kök eksi bir tümleyeni
ragged left	: hizalanmamış sol
ragged right	: hizalanmamış sağ
raise (an exception)	: üretmek (bir özel durum)
RAM	: bkz. programmable read-only memory
random access	: rasgele erişim
random network	: rasgele ağ
random number	: rasgele sayı
random number sequence	: rasgele sayı dizisi
randomly connected network	: rasgele bağlantılı ağ
range	: erim, aralık
range specification	: aralık belirleme
rapid enrollment	: hızlı kayıt
raster	: ızgara
raster display	: ızgara gösterimi
raster graphics	: ızgara grafikler
raster image	: ızgara görüntüsü
raster plotter	: ızgara çizici
raster scan	: ızgara tarama
raster unit	: ızgara birimi
rasterization	: ızgaralama
rational number	: rasyonel sayı
ray tracing	: ışın izleme
RBF	: bkz. radial basis function

radix complement	: kök tümleyen
radix notation	: kök sayı gösterimi
radix point	: kök nokta
radix-minus-one complement	: kök eksi bir tümleyeni
ragged left	: hizalanmamış sol
ragged right	: hizalanmamış sağ
raise (an exception)	: üretmek (bir özel durum)
RAM	: bkz. programmable read-only memory
random access	: rasgele erişim
random network	: rasgele ağ
random number	: rasgele sayı
random number sequence	: rasgele sayı dizisi
randomly connected network	: rasgele bağlantılı ağ
range	: erim, aralık
range specification	: aralık belirleme
rapid enrollment	: hızlı kayıt
raster	: ızgara
raster display	: ızgara gösterimi
raster graphics	: ızgara grafikler
raster image	: ızgara görüntüsü
raster plotter	: ızgara çizici
raster scan	: ızgara tarama
raster unit	: ızgara birimi
rasterization	: ızgaralama
rational number	: rasyonel sayı
ray tracing	: ışın izleme
RBF	: bkz. radial basis function

receiving service user	: alıcı hizmet kullanıcısı
recipient	: alıcı
recognition time	: tanıma süresi
recognition vocabulary	: tanıma sözlüğü
reconfiguration	: yeniden yapılanma
record	: kayıt
record length	: kayıt uzunluğu
record size	: kayıt büyüklüğü
record type	: kayıt türü
recover	: kurtarmak
recovery	: geri kazanım
recovery	: kurtarma, düzeltme
recovery function	: yeniden elde etme işlevi
recovery time	: geri kazanım süresi
recurrent network	: yinelenen ağ
recursion	: özyineleme
recursive function	: yinelemeli fonksiyon
recursively defined sequence	: tanımı tekrarlı dizi
redirection	: yeniden yönlendirme
redundancy	: artıklık
redundant code	: fazlalık kodu
reel	: makara
reentrant	: yeniden girişli
reentry point	: yeniden giriş noktası
reference edge	: referans kenar
reference line	: referans satırı
referential integrity	: referans gösterilen bütünlük
referral	: tavsiye

recipient	: alıcı
recognition time	: tanıma süresi
recognition vocabulary	: tanıma sözlüğü
reconfiguration	: yeniden yapılanma
record	: kayıt
record length	: kayıt uzunluğu
record size	: kayıt büyüklüğü
record type	: kayıt türü
recover	: kurtarmak
recovery	: geri kazanım
recovery	: kurtarma, düzeltme
recovery function	: yeniden elde etme işlevi
recovery time	: geri kazanım süresi
recurrent network	: yinelenen ağ
recursion	: özyineleme
recursive function	: yinelemeli fonksiyon
recursively defined sequence	: tanımı tekrarlı dizi
redirection	: yeniden yönlendirme
redundancy	: artıklık
redundant code	: fazlalık kodu
reel	: makara
reentrant	: yeniden girişli
reentry point	: yeniden giriş noktası
reference edge	: referans kenar
reference line	: referans satırı
referential integrity	: referans gösterilen bütünlük

relocatable	: yer değiştirebilir
relocatable address	: yer değiştirebilir adres
relocatable program	: yer değiştirebilir program
relocate	: yer değiştirmek
relocating assembler	: yer değiştirme birleştiricisi
relocating loader	: yer değiştirme yükleyicisi
relocation dictionary	: yer değiştirme sözlüğü
relocation offset	: yer değiştirme sapması
remainder	: kalan
remark	: yorum
remote batch entry	: uzaktan toplu giriş
remote batch processing	: uzaktan yapılan toplu işlem
remote database access	: uzaktan veri tabanı erişimi
remote job entry	: uzaktan toplu iş girişi
remote maintenance	: uzaktan bakım
remote operations service element	: uzaktan işlemler hizmet ögesi
rendering	: tel çerçeveli temsil, betimleme
reorganization	: yeniden düzenlenme
repeat until statement	: repeat until deyimi
repeat while statement	: repeat while deyimi
repeater	: tekrarlayıcı

relocatable address	: yer değiştirebilir adres
relocatable program	: yer değiştirebilir program
relocate	: yer değiştirmek
relocating assembler	: yer değiştirme birleştiricisi
relocating loader	: yer değiştirme yükleyicisi
relocation dictionary	: yer değiştirme sözlüğü
relocation offset	: yer değiştirme sapması
remainder	: kalan
remark	: yorum
remote batch entry	: uzaktan toplu giriş
remote batch processing	: uzaktan yapılan toplu işlem
remote database access	: uzaktan veri tabanı erişimi
remote job entry	: uzaktan toplu iş girişi
remote maintenance	: uzaktan bakım
remote operations service element	: uzaktan işlemler hizmet ögesi
rendering	: tel çerçeveli temsil, betimleme
reorganization	: yeniden düzenlenme
repeat until statement	: repeat until deyimi
repeat while statement	: repeat while deyimi
repeater	: tekrarlayıcı

resolver	: çözücü birim
resource	: kaynak
resource allocation	: kaynak atama
response primitive	: tepki temel ögesi
response time	: yanıt süresi, tepkime süresi
response time window	: tepki süresi penceresi
response window	: tepki süresi penceresi
restart	: yeniden başlatma(k)
restart point	: yeniden başlatma noktası
restructuring	: yeniden yapılandırma
result	: sonuç
retention period	: alıkoyma süresi
retrieval	: geri alım
retrospective trace	: geriye dönük izleme
return	: geri dönmek, geri döndürmek
return statement	: geri dönüş deyimi
return-to-reference recording	: referansa dönüşlü kaydetme
return-to-zero recording	: sıfıra dönüşlü kaydetme
reverse clipping	: tersine kesme
reverse find	: geriye doğru arama
reverse LAN channel	: geri aktaran LAN kanalı
reverse Polish notation	: ters Polish notasyonu
reverse search	: geriye doğru arama
reverse video	: ters görüntü

resource	: kaynak
resource allocation	: kaynak atama
response primitive	: tepki temel ögesi
response time	: yanıt süresi, tepkime süresi
response time window	: tepki süresi penceresi
response window	: tepki süresi penceresi
restart	: yeniden başlatma(k)
restart point	: yeniden başlatma noktası
restructuring	: yeniden yapılandırma
result	: sonuç
retention period	: alıkoyma süresi
retrieval	: geri alım
retrospective trace	: geriye dönük izleme
return	: geri dönmek, geri döndürmek
return statement	: geri dönüş deyimi
return-to-reference recording	: referansa dönüşlü kaydetme
return-to-zero recording	: sıfıra dönüşlü kaydetme
reverse clipping	: tersine kesme
reverse find	: geriye doğru arama
reverse LAN channel	: geri aktaran LAN kanalı
reverse Polish notation	: ters Polish notasyonu
reverse search	: geriye doğru arama

rotational delay : dönme gecikmesi

rotational position sensing : dönüşsel konum algılama

rote learning : ezbere öğrenme

round : yuvarlatmak

round down : aşağıya yuvarlatmak

round down function : aşağı yuvarlama işlevi

round off : şartlı yuvarlatma

round up : yukarıya yuvarlatma

rounding : yuvarlama

rounding error : yuvarlama hatası

round-off function : yuvarlama yapmama işlevi

round-trip propagation time : çift yönlü yayılma zamanı

round-up function : yukarı yuvarlama işlevi

router : yönlendirici

routine : yordam

row pitch : satır aralığı

RPS : bkz. rotational position sensing

RTSE : bkz. reliable transfer service element

rubberbanding : lastikle bantlama

rule matching : kural eşleştirme

rule-based synthesis : kural tabanlı sentezleme

rule-based system : kural tabanlı sistem

ruler line : cetvel satırı

run : çalıştırma

run duration : çalışma süresi

run stream : geçiş akışı

rotational position sensing : dönüşsel konum algılama

rote learning : ezbere öğrenme

round : yuvarlatmak

round down : aşağıya yuvarlatmak

round down function : aşağı yuvarlama işlevi

Ss

safety ring	: güvenlik halkası
sample	: örneklemek
sample-hold device	: örnekle ve tut cihazı
sanitizing	: arındırma
SAP	: bkz. service access point
save	: saklama
scaffolding	: destek öğeleri
scalar	: skalar
scalar type	: skalar türü
scale	: ölçeklemek
scale factor	: ölçek çarpanı
scale multiplier	: katsayı birimi
scaling	: ölçeklendirme
scaling factor	: ölçekleme çarpanı
scan line	: tarama çizgisi
scanner	: tarayıcı
scanning	: tarama
scanning line	: tarayıcı çizgi
scavenge	: deşelemek
scenario	: senaryo
scene	: görünüm, sahne
schedule	: iş planlamak
scheduled maintenance	: planlanmış bakım
schema	: şema
scientific visualization	: bilimsel görselleştirme
scope	: bir bildirimin kapsamı

scope of declaration	: kapsam
scramble	: karıştırmak
screen	: ekran
screen editor	: ekran düzenleyici
script	: senaryo
scroll bar	: kaydırma çubuğu
scroll box	: kaydırma kutusu
scrolling	: kaydırma
SD system	: bkz. speaker-dependent system
SDU	: bkz. service data unit
search	: arama
search and replace	: arama ve değiştirme
search cycle	: arama çevrimi
search key	: arama anahtarı
search space	: arama uzayı
search time	: arama süresi
search tree	: arama ağacı
secondary index	: ikincil indeks
secondary key	: ikincil anahtar
secondary recipient	: ikincil alıcı
secondary station	: ikincil istasyon
second-generation language	: ikinci nesil dil
secret key	: gizli anahtar
sector	: sektör
sector alignment	: sektör hizalaması

secure access management service	: güvenli erişim yönetim hizmeti
security audit	: güvenlik denetlemesi
security category	: güvenlik sınıfı
security classification	: güvenlik sınıflandırması
security clearance	: güvenlik erişim yetkisi
security filter	: güvenlik süzgeci
security level	: güvenlik seviyesi
security policy	: güvenlik politikası
seek time	: konumlandırma süresi
segment	: parça
segmentation	: parçalama
select statement	: seçme deyimi
selecting	: seçme
selection signal	: seçme sinyali
selection	: seçme
selective dump	: seçici döküm
selective-wait statement	: seçmeli bekleme deyimi
self-contained database language	: kendi kendine yeterli veri tabanı dili
self-learning	: kendi kendine öğrenme
self-organization	: kendi kendini düzenlenme
self-organizing feature map	: kendi kendini düzenleyen özellik haritası
self-organizing map	: kendi kendini düzenleyen harita
self-organizing network	: kendi kendini düzenleyen ağ
self-relative address	: kendine göreli adres
semantic net	: semantik ağ

semantic network	: semantik ağ
semaphore	: semafor – işaretçi
sending service user	: gönderen hizmet kullanıcısı
sensitive information	: hassas bilgi
sensitivity	: duyarlılık
sentence	: cümle
separate compilation	: ayrı derleme
separate compilation	: ayrı derleme
separation of duties	: görevlerin ayrılması
separator	: ayırıcı, sınırlayıcı
sequence	: sıra, sıralamak
sequential	: ardışık
sequential access	: ardışık erişim
sequential circuit	: ardışık devre
sequential cohesion	: sıralı bağıllık
sequential search	: sıradan arama
serial	: seri
serial access	: seri erişim
serial number	: sıra numarası
serial printer	: seri yazıcı
serial transmission	: seri iletim
servability	: hizmet verilebilirlik
server	: sunucu
service	: hizmet
service access point	: hizmet erişim noktası
service bit	: hizmet biti

service data unit	: hizmet veri birimi
service primitive	: temel öge
service provider	: hizmet sağlayıcı
service user	: hizmet kullanıcısı
serviceability	: hizmet verilebilirlik
session	: oturum
session layer	: oturum katmanı
set	: küme
set (a breakpoint)	: ayarlamak (bir kesme noktası)
set type	: küme türü
setting	: ortam
settling time	: kararlı hale gelme süresi
shading	: gölgeleme
shared data	: paylaşılan veri
shared variable	: paylaşılan değişken
shell	: kabuk
shell site	: muhafazalı taraf
shielding	: kesilmenin tersi olan işlem
shift	: kaydırma
shrink	: küçültmek
SI system	: SI sistem
side effect	: yan etki
sigma memory	: sigma bellek
sign bit	: işaret biti
sign change function	: işaret değiştirme işlevi
sign character	: işaret karakteri
sign position	: işaret konumu
signal	: işaret
signal element	: sinyal elemanı

signal regeneration	: sinyali yeniden üretme
signal shaping	: sinyal şekillendirme
signal transformation	: sinyal dönüşümü
signature	: imza
significant condition	: önemli koşul
significant digit	: anlamlı basamak
significant digit arithmetic	: anlamlı basamak aritmetiği
significant instant	: önemli an
significant interval	: önemli aralık
similarity-based generalization	: benzerlik tabanlı genelleme
simple buffering	: basit tamponlama
simple perceptron	: basit perceptron
simple statement	: basit deyim
simple type	: basit tür
simplex transmission	: tek yönlü iletim
simulation	: benzetim
simultaneous	: zaman uyumlu
single- [double-] [triple-] precision	: tekli – [çiftli] - [üçlü] duyarlık
single-address instruction	: tek adresli komut
single-cable broadband LAN	: tek kablolu geniş bantlı LAN
single-layer perceptron	: tek katmanlı perceptron
single-layered network	: tek katmanlı ağ
single-level device	: tek seviyeli aygıt
single-step execution	: tek adımlı yürütme

single-step operation	: tek adımlı işlem
skew	: kayıklık
skip	: atlama
slab	: kat
slave station	: yardımcı istasyon
slice	: dizi dilimi
slot	: yuva
slot time	: bekleme zamanı
slot time	: zaman dilimi
slotted-ring	: yuvalı halka ağı
smiley	: gülümseyen yüz
smooth shading	: pürüzsüz gölgeleme
snapshot dump	: anlık döküm
SOFM	: bkz. self-organizing map
soft copy	: elektronik kopya
soft error	: geçici hata
soft hyphen	: gerektiğinde kullanılan kesme
soft page break	: koşullu sayfa kesme
soft sectoring	: mantıksal sektörlleme
software	: yazılım
software engineering	: yazılım mühendisliği
software library	: yazılım kütüphanesi
software package	: yazılım paketi
software piracy	: yazılım korsanlığı
software tool	: yazılım aracı
solid modeling	: hacimsel modelleme
solid modeling	: hacim modelleme
solution space	: çözüm uzayı
SOM	: bkz. self-organizing map
sonogram	: sonogram

sort	: sıralamak
sound	: ses
source code	: kaynak kod
source code generator	: kaynak kod üretici
source language	: kaynak dil
source module	: kaynak modül
source node	: kaynak düğüm
source program	: kaynak program
space character	: boşluk karakteri
span	: aralık
speaker adaptation	: konuşmacı uyumu
speaker authentication	: konuşmacı kimlik doğrulama
speaker dependence	: konuşmacı bağımlılığı
speaker identification	: konuşmacı tanımlama
speaker recognition	: konuşmacı tanıma
speaker verification	: konuşmacı doğrulama
speaker-adaptive system	: konuşmacı uyarlamalı sistem
speaker-dependent recognition	: konuşmacı bağımlı tanıma
speaker-dependent system	: konuşmacı bağımlı sistem
speaker-independent recognition	: konuşmacıdan bağımsız tanıma
speaker-independent system	: konuşmacıdan bağımsız sistem
speaker-trained system	: konuşmacı eğitilmiş sistem

speaking mode	: konuşma modu
special character	: özel karakter
special-purpose language	: özel amaçlı dil
specification	: belirtim
specification language	: belirtim dili
speech	: konuşma
speech analysis	: konuşma çözümleme
speech analysis system	: konuşma çözümleme sistemi
speech analyzer	: konuşma çözümleyici
speech bandwidth	: konuşma bant genişliği
speech clipping	: konuşma kısaltma
speech coding	: konuşma kodlama
speech compression	: konuşma sıkıştırma
speech control	: konuşma kontrolü
speech digitization	: konuşma sayısallaştırma
speech digitizing	: konuşma sayısallaştırma
speech encoding	: konuşma şifreleme
speech frequency	: konuşma frekansı
speech input	: konuşma girdisi
speech intelligibility	: konuşma anlaşılabilirliği
speech output	: konuşma çıktısı
speech pattern	: konuşma örüntüsü
speech processing	: konuşma işleme
speech recognition	: konuşma tanıma
speech recognition	: konuşma tanıma sistemi

system	
speech recognizer	: konuşma tanıyıcı
speech reconstruction	: konuşmayı yeniden oluşturma
speech restitution	: konuşma iadesi
speech signal	: konuşma sinyali
speech spectrogram	: konuşma spektrogramı
speech synthesis	: konuşmayı sentezleme
speech synthesis system	: konuşma sentezleme sistemi
speech synthesizer	: konuşma sentezleyici
speech template	: konuşma şablonu
speech training	: konuşma eğitimi
speech understanding	: konuşma anlama
speech waveform coding	: konuşma dalga biçimi kodlama
speech-based alerting	: konuşma tabanlı uyarı
speech-pattern matching	: konuşma örüntü eşleştirme
speech-to-text conversion	: konuşmayı metne dönüştürme
spellchecker	: imla denetleyici
spelling checker	: imla denetleyici
spidernet	: örümcek ağı şeklindeki ağ
spiral track	: spiral iz
splitting	: ayırma
spoken command	: sözlü komut
spoken menu	: sözlü menü

spoken vocabulary	: konuşulan sözlük
spoken-language identification	: konuşulan dili tanımlama
spoken-language translation	: konuşulan dili çevirme
spoof	: yanıltmak
spooling	: sıraya alma
spot punch	: tek delik açıcı
spread	: yayma
spreadsheet program	: hesap çizelge programı
square function	: kare alma işlevi
square root function	: karekök alma işlevi
stable coalition	: kararlı koalisyon
stable state	: kararlı durum
stable state	: kararlı durum
stack	: yığın
stack indicator	: yığıt belirteci
stack pointer	: yığıt göstergesi
stack(storage)	: yığıt (bellek)
standard form	: standard biçim
standardize (to)	: standardize etmek
star network	: yıldız ağı
star/ring network	: yıldız/halka ağı
start-of-frame	: çerçeve başlangıcı
start-stop transmission	: başla dur iletimi
starvation	: açlık
state	: durum
state diagram	: durum diyagramı
state transition diagram	: durum geçiş diyagramı
statement	: deyim
static	: durağan

static binding	: durağan ilişkilendirme
static breakpoint	: durağan kesme noktası
static image	: durağan görüntü
static scope	: durağan kapsam
static storage	: durağan bellek
static test mode	: statik test modu
stationary information source	: durağan ileti kaynağı
stationary message source	: durağan ileti kaynağı
statistical time division multiplexing	: istatistiksel zaman bölmeli çoklama
step-by-step operation	: adım adım işlem
stepwise refinement	: adım adım iyileştirme
stipple pattern	: noktalarla resim yapma örüntüsü
storage	: bellek
storage (device)	: saklama (aygıtı)
storage capacity	: bellek kapasitesi
storage cell	: bellek hücresi
storage element	: bellek elemanı
storage image	: bellek görüntüsü
storage indication	: bellek işareti
storage organization	: depolama düzenlemesi
storage partitioning	: bellek bölümlleme
storage protection	: bellek koruma
storage size	: bellek büyüklüğü
storage structure language	: depolama yapı dili

store	: saklamak
store-and-forward	: sakla ve ilet
stored message alert service	: depolanmış ileti uyarma hizmeti
stored message listing service	: depolanmış ileti listeleme hizmeti
stored message summary service	: depolanmış ileti özetleme hizmeti
storing	: saklama
stow	: simgeleştirmek
streamer	: duraksız aygıt
stress test	: zorlama testi
stretch	: çekme, uzatma
string	: dizi
string constant	: sabit dizi
string literal	: dizi ifade
string type	: dizgi türü
stripping	: temizleme
stroke character generator	: vuruşlu karakter üretici
stroke device	: çarpma aygıtı
strong typing	: zorunlu yazım
structural description	: yapısal tanım
structure chart	: yapı şeması
structured design	: yapısal tasarım
structured program	: yapısal program
structured programming	: yapısal programlama
structured programming language	: yapısal programlama dili
STT conversion	: bkz. speech-to-text

conversion	
stub	: koçan
style	: biçem
style checker	: tarz denetleyici
style sheet	: biçem tablosu
sub-band coding	: alt bant kodlaması
subject	: özne, konu
sublayer	: alt katman
submission	: gönderme
subnet	: alt ağ
subnetwork	: alt ağ
subprogram	: alt program
subprogram call	: alt program çağırma
subprogram trace	: alt program izleme
subroutine	: işlem
subscriber	: abone
subscripting	: alt simgeleme
subset	: alt küme
substitution	: yerine koyma
subsymbolic representation	: alt sembolik gösterim
subsystem	: alt sistem
subtotal function	: alt toplam işlevi
subtrahend	: çıkan
subtree	: alt ağaç
subtype	: alt tür
subunit	: alt birim
sum	: toplam
summary punch	: özet delgi
summer	: örneksel toplayıcı
summing integrator	: toplayarak integral alıcı

supercomputer	: süper bilgisayar
supersector	: süper sektör
supervised learning	: gözetimli öğrenme
support program	: destek programı
support software	: destek yazılımı
surface modeling	: yüzey modelleme
surface modeling	: yüzey oluşturma
surfacing	: yüzeyleme, yüzey oluşturma
surge resistance	: yüksek gerilime direnme
surge withstand capability	: yüksek gerilime dayanma yeteneği
swapping	: değiş-tokuş
switch	: anahtar
switching	: anahtarlama
switching function	: anahtarlama fonksiyonu
switching variable	: anahtarlama değişkeni
symbol	: sembol
symbolic address	: sembolik adres
symbolic execution	: sembolik yürütme
symbolic language	: sembolik dil
symbolic logic	: sembolik mantık
symbolic trace	: sembolik izleme
symmetric binary channel	: simetrik ikili kanal
symmetric cryptography	: simetrik şifreleme
symmetrical list	: simetrik liste
synaptic connection	: kromozom şeklinde bağlantı

synaptic interconnection	: kromozom şeklinde karşılıklı bağlantı
synaptic weight	: kromozom şeklinde ağırlık
synchronization	: eşzamanlama
synchronous	: zaman uyumlu, eş zamanlı
synchronous neural network	: zaman uyumlu sinir ağı
synchronous transmission	: zaman uyumlu iletim
synonym	: eşanlamlılık
syntax-directed editor	: sözdizim yönelimli düzenleyici
synthesis	: sentez
synthesis by parametric modeling	: parametrik modellemeyle sentezleme
synthesis by parametric representation	: parametrik gösterimle sentezleme
synthetic speech	: sentetik konuşma
system analysis	: sistem analizi
system description	: sistem açıklaması
system design	: sistem tasarımı
system development	: sistem geliştirme
system documentation	: sistem dokümantasyonu
system documentation	: sistem dokümantasyonu
system follow-up	: geliştirme sonrası gözden geçirme
system generation	: işletim sistemi ilk açılımı
system integrity	: sistem bütünlüğü
system library	: sistem kütüphanesi

system life cycle : sistem yaşam döngüsü
system maintenance : sistem bakımı
system software : sistem yazılımı

system support : sistem destekleme
system test and evaluation plan : sistem testi ve değerlendirme planı

Tt

table : çizelge
tabulator : çizelgeliyici
tailgate : peşine takılmak
tape : şerit
tape frame : teyp satırı
tape punch : şerit delgisi
tape reproducer : şerit çoğaltıcı
tape row : teyp satırı
tape spool : şerit öbeği
target language : hedef dil
target machine : hedef makine
target program : hedef program
task : görev
task entry : görev girişi
task state : görev durumu
task synchronization : görev eş zamanlaması
taxonomy formation : sınıflandırma oluşumu
TCU : bkz. trunk connecting unit
teleconferencing : tele konferans
telecopy : faks
telefax : telefaks
telemaintenance : uzaktan bakım
teletex : teleteks

teletext : teletekst
telex : teleks
template : şablon
template matching : şablon eşleştirme
temporal cohesion : geçici bağıllık
tens complement : onun tümleyeni
term : terim
terminal : uç birim
terminal node : son düğüm
terminated : sonlandırıldı
termination test : sonlandırma testi
test and maintenance program : test ve bakım programı
test language : test dili
test plan : test planı
text : metin
text [voice, image, video] transmission : metin [ses, görüntü, video] iletimi
text area : metin alanı
text editing : metin düzenleme
text editor : metin düzenleyici
text processing : metin işleme

text processor	: metin işlemci
text-dependent recognition system	: metne bağımlı tanıma sistemi
text-dependent recognizer	: metin bağımlı tanıyıcı
text-formatting language	: metin biçimlendirme dili
text-independent recognition system	: metinden bağımsız tanıma sistemi
text-independent recognizer	: metinden bağımsız tanıyıcı
text-to-speech conversion	: metinden konuşmaya dönüştürme
text-to-speech synthesis system	: metinden konuşmaya sentezleme sistemi
text-to-speech synthesizer	: metinden konuşmaya sentezleyici
texture	: desen
texture mapping	: desen eşlemesi
thematic role	: konuya ait rol
thermal printer	: termal yazıcı
third-generation language	: üçüncü nesil dil
thread	: parçacık
threat	: tehdit
threat analysis	: tehdit analizi
three-address instruction	: üç adresli komut
threshold element	: eşik elemanı
threshold function	: eşik fonksiyonu
threshold gate	: eşik geçidi
threshold operation	: eşik işlemi
throughput	: üretilen iş

thumbwheel	: işaretleme tekeri
ticket	: bilet, etiket
tile	: döşeme
tilling	: pencereleri tuğla gibi döşeme
time bomb	: zaman bombası
time division multiple access	: zaman bölmeli çoklu erişim
time division multiplexing	: zaman bölmeli çoklama
time scale (factor)	: zaman ölçeği (faktörü)
time sharing	: zaman paylaşımı
time slicing	: zaman dilimi
time slicing	: zaman dilimleme
time slot	: zaman aralığı
time-out	: zaman aşımı
timing recovery	: geri kazanım zamanlaması
TMS	: bkz. truth maintenance system
token	: andaç
token passing procedure	: andaç geçirme protokolü
token passing protocol	: andaç geçirme protokolü
token-bus network	: andaç veri yolu ağı
token-ring network	: andaç halka ağı
top-down	: yukarıdan aşağı
top-level domain name	: üst düzey alan adı
total correctness	: toplam doğruluk
total function	: toplam işlevi
totally connected network	: tamamen bağlantılı ağ

touch screen	: dokunma duyarlı ekran
trace	: izlemek
trace program	: izleme programı
tracing facility	: izleme olanağı
track	: iz
track and hold unit	: izle ve tut birimi
track and store unit	: izle ve tut birimi
track density	: iz yoğunluğu
track pitch	: iz aralığı
trackball	: iz topu
tracking	: izleme
tracking sembol	: izleme sembolü
traffic analysis	: trafik çözümleme
traffic padding	: trafik doldurma
trailer (magnetic tape)	: şerit sonu
trailer label	: art bilgi etiketi
training	: eğitim
transaction call	: işlem çağırma
transaction processing	: işlem işleme
transcribe	: dönüştürerek aktarmak
transfer	: aktarma, aktarmak
transfer interpreter	: iletim yorumlayıcı
transfer rate	: aktarma hızı
transfer syntax	: aktarma söz dizimi
transfer time	: iletim süresi
transferred information	: gönderilmiş bilgi
transform	: dönüştürmek

transient error	: geçici hata
transinformation y; content	: gönderilmiş bilgi
transition	: geçiş
translate	: çevirmek
translating	: çevirme
translation	: çeviri
translation duration	: çeviri süresi
translation program	: çeviri programı
translation time	: çeviri zamanı
translator	: çevirici
translator directive	: çevirici yönergesi
transliterate	: karakter dönüştürmek
transmission	: iletim
transmission channel	: iletim kanalı
transmission control character	: iletim kontrol karakteri
transmission frame	: iletim çerçevesi
transmission line	: iletim hattı
transmission medium	: iletim ortamı
transmission path delay	: iletim yolu gecikmesi
transmit	: iletmek
transmittal	: aktarım
transmittal event	: aktarım olayı
transmittal step	: aktarım adımı
transmitted information	: iletilmiş bilgi
transport layer	: taşıma katmanı
transposition	: konum değiştirme (transpoze etme)

trapdoor	: tuzak kapısı
tree	: ağaç
tree network	: ağaç ağı
tree search	: ağaç arama
tree structure	: ağaç yapısı
tributary station	: yan istasyon
trigger circuit	: tetikleyici devre
Trojan horse	: Truva atı
truncated binary exponential backoff	: üstel olarak ikili azalma algoritması
truncation	: kesme
truncation error	: kesme hatası
trunk cable	: ana kablo
trunk connecting unit	: ana bağlantı birimi
trunk coupling unit	: ana bağlantı birimi
trusted computer system	: güvenilir bilgisayar sistemi

truth	: doğruluk bakım
maintenance system	: sistemi
truth table	: doğruluk çizelgesi
tumbling	: gezinme
tuple	: çoklu ilişki
turnaround time	: dönüş süresi
turnkey system	: anahtar teslimi sistem
turn-on	: devre çalışma
stabilizing time	: kararlılık süresi
twisted pair	: ikili sarmal iletim hattı
two-address instruction	: iki adresli komut
two-out-of-five code	: beşin ikisi kod
twos complement	: ikinin tümleyeni
type area	: metin alanı
type bar	: yazma çubuğu
type conversion	: tür dönüşümü
typed body service	: yazılı gövde metni hizmeti

Uu

UA	: bkz. user agent
unary [binary] operator	: tekli (ikili) operatör
unary operation	: tekli işlem
uncertainty	: belirsizlik
unconditional jump instruction	: koşulsuz sıçrama komutu
unconditional statement	: şartsız deyim
undelete	: silme işleminin tersini yapmak

underflow	: eksik gelme
underflow exception	: eksik gelme özel durumu
underflow indication	: eksik gelme işareti
underline	: altını çizmek
underlying type	: vurgulanan tür
underscore	: altını çizmek
understandability	: anlaşılabilirlik
undo	: son yapılan işlemi geri alma

unit string	: birim dizi
unit test	: birim test
universal address administration	: evrensel adres yönetimi
universal set	: evrensel küme
universal type	: genel tür
universe of discourse	: genel anlatım
unlearning	: öğrenmeme
unpack	: paketi açmak
unpacked decimal notation	: paketlenmemiş ondalık gösterim
unrecoverable error	: kurtarılamaz hata
unrecoverable error	: düzeltilemez hata
unrestricted recognition system	: sınırlanmamış tanıma sistemi
unstable state	: kararsız durum
unsupervised learning	: gözetimsiz öğrenme
until statement	: until deyimi
until-construct	: until yapısı
update dynamics	: güncelleme dinamikleri
uplink	: yükleme bağlantısı

upload	: yüklemek
usability test	: kullanılabilirlik testi
user	: kullanıcı
user agent	: kullanıcı temsilcisi
user class of service	: kullanıcı hizmet sınıfı
user coordinate	: kullanıcı koordinatı
user data	: kullanıcı verisi
user facility	: kullanıcı araçları
user ID	: kullanıcı kimliği
user identification	: kullanıcı kimliği
user manual	: kullanıcı el kitabı
user profile	: kullanıcı profili
user terminal	: kullanıcı terminali
user view	: kullanıcı bakışı
user's guide	: kullanıcı kılavuzu
user-friendly	: kullanıcı dostu
user-tuned system	: kullanıcı ayarlı sistem
utility program	: hizmet programı
utility routine	: hizmet alt programı
utterance spectrogram	: söz söyleme spektrogramı

Vv

vaccine program	: aşılama programı
vacuum column	: vakum kolonu
validation	: geçerleme

valuator	: değerlendirici
valuator device	: değerlendirici aygıt
variable	: değişken

variable function generator	: değişken işlev üretici
variable trace	: değişken izleme
variable-point representation system	: değişken nokta gösterim sistemi
variant part	: değişken kısım
variant record	: değişken kayıt
variant record type	: değişken kayıt türü
vector	: vektör
vector display device	: vektör görüntü aygıtı
vector generator	: vektör oluşturucu
vector-refresh display	: vektör yenilemeli görüntü
Veitch diagram	: Veitch diyagramı
Venn diagram	: Venn diyagramı
verification	: doğrulama
verification	: doğrulama
version space	: sürüm uzayı
vertical format	: dikey sayfa biçimleme
vertical formatting	: dikey biçimleme
vertical scrolling	: düşey kaydırma
vertical tabulation	: dikey biçimleme
VIRS	: bkz. voice interactive response system
video conferencing	: video konferans
video display terminal	: görüntülü terminal
video RAM	: görüntü belleği
videotex	: videoteks
view	: görünüm

viewdata	: videoteks
viewport	: görüş bölümü
virtual	: sanal
virtual address	: sanal adres
virtual call facility	: sanal çağırma birimi
virtual machine	: sanal makina
virtual memory	: sanal bellek
virtual pushbutton	: sanal düğme
virtual space	: sanal uzay
virtual storage	: sanal bellek
virtual terminal	: sanal terminal
virus	: virüs
virus signature	: virüs imzası
visibility	: görünebilirlik
visible layer	: görünür katman
visible neuron	: görünür sinir
visible part	: görülebilen kısım
visual display unit	: görsel görüntü birimi
visulation	: görselleştirme
vocoder	: ses kodlayıcı
voice	: ses, insan sesi
voice coder	: ses kodlayıcı
voice command	: ses komutu
voice control	: ses kontrolü
voice control system	: ses denetim sistemi
voice controller	: ses denetleyicisi
voice input	: ses girdisi

voice interactive response system	: ses etkileşimli yanıt sistemi
voice mail	: sesli posta
voice menu	: sesli menü
voice output	: ses çıktısı
voice previewer	: ses önizleyici
voice prompt	: ses uyarıcı
voice recognition	: ses tanıma
voice response	: sesli yanıt
voice server	: ses sunucusu
voice signal	: ses sinyali
voice signature	: ses imzası
voiceprint	: ses izi
voice-recognition unit	: ses tanıma birimi

voice-response prompt	: sesli yanıt uyarıcı
volatile storage	: uçucu bellek
volume element	: hacim elemanı
volume header	: birim başlığı
volume label	: birim etiketi
volume modeling	: katı modelleme
volume modeling	: hacim modelleme
voxel	: hacim elemanı değeri, voksel
VR	: bkz. voice response
VRAM	: bkz. video RAM
vulnerability	: kırılganlık

Ww

waiting time	: bekleme süresi
walk-through	: sistem denetimi
warm start	: sıcak başlama
warped-input model	: saptırılmış girdi modeli
watchdog timer	: gözcü saati
weak bit	: zayıf bit
weak typing	: zayıf yazma
weight	: ağırlık
weight-sharing network	: ağırlık paylaşımlı ağ
what you see is what you get	: görülen belgenin aynısının basılması
while-construct	: while yapısı

wide area network WAN	: geniş alan ağı
wide track	: geniş iz
wideband	: geniş bant
widow	: yalnız satır
widow line	: yalnız satır
window	: pencere
window cascading	: kademeli pencereleme
window/viewport transformation	: pencere/görüş bölümü dönüşümü
windowing	: pencere açma, pencereleme
winner-takes-all network	: kazanan-tümünü-alır ağı

winner-takes-more network	: kazanan-daha-fazlasını-alır ağı
wireframe modeling	: çizgisel modelleme
wireframe representation	: görünmeyen yüzey
wiretapping	: hatta girme
word	: sözcük
word count	: kelime sayma
word length	: sözcük uzunluğu
word processing	: kelime işleme
word processing	: metin işleme
word processor	: kelime işlemci
word size	: sözcük büyüklüğü
word spotting	: sözcük ayırt etme
word wrap	: sözcük kaydırma
word-organized storage	: sözcük tabanlı bellek
work area	: iş alanı

work space	: çalışma alanı
working area	: iş alanı
working space	: çalışma alanı
workstation	: iş istasyonu
world koordinate	: dünya koordinatı
worm	: solucan
wraparound	: sarım
wraparound	: sonraki satıra geçme
write	: yazmak
write access	: yazma erişimi
write head	: yazma kafası
write protection label	: yazma koruma etiketi
write ring	: yazma halkası
write-enable ring	: dosya koruma halkası
WYSIWYG	: bkz. what you see is what you get

Xx

TSE ISO/IEC 2382 Standartlarında bu harfte ingilizce bilişim terimi bulunmamaktadır.

Yy

TSE ISO/IEC 2382 Standartlarında bu harfte ingilizce bilişim terimi bulunmamaktadır.

Zz

zero	:	sıfır
zero suppression	:	sıfır silme
zero suppression function	:	sıfırı ihmal etme işlevi
zero-address instruction	:	sıfır adresli komut
zerofill	:	sıfır doldurmak
z-fold paper	:	z-katlanmış kağıt
zig-zag fold paper	:	z-katlamalı kağıt
zone punch	:	bölge delgisi
zooming	:	yakınlaştırma

EK-C:

Türkçe İngilizce Terim Listesi

Aa

A/D dönüştürücü	: A/D converter
abone	: subscriber
açığa çıkarma	: disclosure
açık anahtar	: public key
açık anahtar şifreleme	: public-key cryptography
açık güvenlik ortamı	: open-security environment
açık koruyucu	: open guard
açık metin	: cleartext
açık sistem	: open system
açık sistemler ara bağlantısı	: open systems interconnection
açık sistemler ara bağlantısı referans modeli	: open system interconnection reference model
açık uçlu sistem	: end open system
açıklama	: comment
açıklama olanağı	: explanation facility
açıklamaya dayalı öğrenme	: explanation-based learning
açıklıklı kart	: aperture card
açlık	: starvation
ad çözümüleme	: name resolution
ada	: island
ada göre atama	: assignment by name
adı bilinmeyen ileti gönderici	: anonymous remailer
adım adım işlem	: step-by-step operation
adım adım iyileştirme	: stepwise refinement
adlandırma yetkilisi	: naming authority
adres	: address

adres alanı	: address space
adres biçimi	: address format
adres bölümü	: address part
adres çevirici	: address translator
adres değiştirme	: address modification
adres ile çağırma	: call by address
adres sapması	: address offset
adres yönetimi	: address administration
adresleme özel durumu	: addressing exception
adreslenebilir nokta	: addressable point
adreslenebilir saklama birimi olmayan hesap makinesi	: calculator without addressable storage
adreslenebilirlik	: addressability
afet kurtarma plânı	: disaster recovery plan
ağ	: network
ağ dokuması	: network weaving
ağ geçidi	: gateway
ağ katmanı	: network layer
ağ mimarisi	: network architecture
ağ modeli	: network model
ağ planlama	: network planning
ağ şeması	: network chart
ağ topolojisi	: network topology
ağ yapısı	: network structure
ağaç	: tree
ağaç ağı	: tree network
ağaç arama	: tree search

ağaç yapısı	: tree structure
ağaç yapısındaki yaprak	: leaf
ağıdaki diğer istasyonları uyarma	: neighbor notification
ağırlık	: weight
ağırlık paylaşımli ağ	: weight-sharing network
akıl yürütme	: reasoning
akıllı terminal	: intelligent terminal
akılsız terminal	: dumb terminal
akış diyagramı	: flow diagram
akış kontrolü	: flow control
akış şeması	: flowchart
aksaklık erişimi	: failure access
aktarım	: transmittal
aktarım adımı	: transmittal step
aktarım olayı	: transmittal event
aktarma	: transfer
aktarma hızı	: transfer rate
aktarma söz dizimi	: transfer syntax
aktarmak	: transfer
aktör	: actor
akustik sinyal	: acoustic signal
alan	: field
alan bilgisi	: domain knowledge
alan modeli	: domain model
alan türü	: field type
alfabe	: alphabet
alfabetik dizi	: alphabetic string
alfabetik karakter	: alphabetic character
alfabetik karakter kümesi	: alphabetic character set
alfabetik kod	: alphabetic code

alfabetik kod eleman kümesi	: alphabetic code element set
alfabetik kod kümesi	: alphabetic code set
alfabetik sözcük	: alphabetic word
alfanümerik	: alphanumeric
alfanümerik karakter	: alphanumeric character
alfanümerik karakter kümesi	: alphanumeric character set
alfanümerik kod	: alphanumeric code
alfanümerik kod eleman kümesi	: alphanumeric code element set
alfanümerik kod kümesi	: alphanumeric code set
alfanümerik sözcük	: alphanumeric word
alfanümerik veri	: alphanumeric data
algılanabilir öge	: detectable element
algoritma	: algorithm
algoritmik dil	: algorithmic language
alıcı	: recipient
alıcı hizmet kullanıcısı	: receiving service user
alıkoyma süresi	: retention period
alım uyarısı	: receipt notification
alınmama uyarısı	: nonreceipt notification
alma	: receipt
alt ağ	: subnet, subnetwork
alt ağaç	: subtree
alt bant kodlaması	: sub-band coding
alt birim	: subunit
alt katman	: sublayer
alt küme	: subset

alt program	: subprogram
alt program çağırma	: subprogram call
alt program izleme	: subprogram trace
alt sembolik gösterim	: subsymbolic representation
alt simgeleme	: subscripting
alt sistem	: subsystem
alt toplam işlevi	: subtotal function
alt tür	: subtype
alternatif alıcı	: alternate recipient
altını çizmek	: underline, underscore
amaç dil	: object language
amaç kod	: object code
amaç modül	: object module
amaç program	: object program
amaçlanan alıcı	: intended recipient
ana bağlantı birimi	: trunk connecting unit, trunk coupling unit
ana bant	: baseband
ana bant LAN	: baseband LAN
ana belleğe taşımak	: roll in
ana bilgisayar	: host computer, mainframe
ana dil	: host language
ana görev	: master task
ana hatları ile temsil	: outline representation
ana istasyon	: master station
ana kablo	: trunk cable
ana makine	: host machine
ana program	: main program
ana tür	: host type
anahtar	: switch, key

anahtar girişi	: contact input
anahtar koruması	: contact protection
anahtar sıçraması	: contact bounce
anahtar sorgulama sinyali	: contact interrogation signal
anahtar teslimi sistem	: turnkey system
anahtarlama	: switching
anahtarlama değişkeni	: switching variable
anahtarlama fonksiyonu	: switching function
analitik öğrenme	: analytic learning
analitik saldırı	: analytical attack
AND elemanı	: AND element
AND geçidi	: AND gate
andaç	: token
andaç geçirme protokolü	: token passing protocol, token passing procedure
andaç halka ağı	: token-ring network
andaç veri yolu ağı	: token-bus network
anamlı basamak	: significant digit
anamlı basamak aritmetiği	: significant digit arithmetic
anlamsız ileti	: jabber
anlamsız ileti denetimi	: jabber control
anlaşılabilirlik	: understandability
anlatılandan öğrenme	: learning by being told
anlık alıcı	: immediate recipient
anlık döküm	: snapshot dump
anlık işlenen	: immediate operand
anlık komut	: immediate instruction

anlık veri	: immediate data
anma iletim oranı	: nominal transfer rate
anti virüs programı	: anti-virus program
ara cihaz	: intermediate equipment
ara dil	: intermediate language
ara düğüm	: intermediate node
ara operatör notasyonu	: infix notation
ara sistem	: intermediate system
aracılı konferans	: moderated conference
aralık	: range, span
arama	: find, search
arama ağacı	: search tree
arama anahtarı	: search key
arama çevrimi	: search cycle
arama süresi	: search time
arama uzayı	: search space
arama ve değiştirme	: find and replace, search and replace
aranan hizmet kullanıcısı	: called service user
araya girme	: insert
arayan hizmet kullanıcısı	: calling service user
arayan numarayı çevirme	: dial-back
arayüz	: interface
ardıl	: consecutive
ardışık	: sequential
ardışık devre	: sequential circuit
ardışık erişim	: sequential access
argüman	: argument

arındırma	: sanitizing
arıza	: failure
arıza bildirim istasyonu	: beaconing station
arıza önleme	: failsafe
arızalar arası ortalama işletim süresi	: mean operating time between failures
arızalar arası ortalama süre	: mean time between failures
aritmetik işlem	: arithmetic operation
aritmetik kaydırma	: arithmetic shift
aritmetik mantıklı hesap makinesi	: calculator with arithmetic logic
arka plan döşemesi	: background tile
arka plan görüntüsü	: background image
arşiv dosyası	: archive file
arşivlemek	: archive
arşivlenmiş dosya	: archived file
ART ağı	: ART network
art bilgi etiketi	: trailer label
art takı	: postamble
artarak öğrenme	: incremental learning
artık satır	: orphan line
artık veri	: residual data
artıklık	: redundancy
artımlı koordinat	: incremental coordinate
artma büyüklüğü	: increment size
asıl alt küme	: proper subset
asimetrik şifreleme	: asymmetric cryptography
aşağı çekme menüsü	: pull-down menu

aşağı itme listesi	: pushdown list
aşağı yuvarlama işlevi	: round down function
aşağıdan yukarıya	: bottom-up
aşağıya yuvarlama	: round down
aşılama programı	: vaccine program
aşırı yüklemek	: overload
atama	: assignment
atama deyimi	: assignment statement
ateşlemek	: fire
atlama	: skip
atomik tür	: atomic type
ayarlamak	: justify
ayarlamak (bir kesme noktası)	: set (a breakpoint)
aygıt dönüşümü	: device transformation
aygıt kontrol karakteri	: device control character
aygıt koordinatı	: device coordinate
aygıt uzayı	: device space
ayırıcı	: separator
ayırma	: disjunction, splitting
ayırma olmayan işlem	: non-disjunction

ayırma tanımı	: discriminant description
ayırmak	: disassemble
ayırt etme ağı	: discrimination network
ayrı derleme	: separate compilation
ayrıcalıklı komut	: privileged instruction
ayrık	: discrete
ayrık gösterim	: discrete representation
ayrık konuşma tanıma	: discrete-speech recognition
ayrık sinyal	: discrete signal
ayrık tür	: discrete type
ayrık veri	: discrete data
ayrık zamanlanmış sinyal	: discretely timed signal
ayrılmış kelime	: reserved word
ayrılmış sözcükleri tanıma	: isolated-words recognition
ayırım	: discriminant
ayrıntılılandırma	: elaboration
ayrıntılı saldırı	: exhaustive attack
ayrıştırmak	: parse, extract

Bb

bağ	: link
bağ düzenleyici	: linkage editor
B-ağacı	: B-tree
bağlı artıklık	: relative redundancy
bağlı entropi	: relative entropy
bağlı hata	: relative error

bağımlı derleme	: dependent compilation
bağımlılık	: dependency
bağımsız derleme	: independent compilation
bağlamak	: link
bağlanabilirlik	: connectivity

bağlantı	: connection, linkage
bağlantı ağırlığı	: connection weight
bağlantı bilimi	: connection science
bağlantı birimi ara yüzü	: attachment unit interface
bağlantı düzenleyici	: linkage editor
bağlantı gücü	: connection strength
bağlantı modunda iletim	: connection-mode transmission, connection-oriented transmission
bağlantı yolu	: highway
bağlantıcı model	: connectionist model
bağlantıcı öğrenme	: connectionist learning
bağlantıcılık	: connectionism
bağlantılama yükleyici	: linking loader
bağlantılı liste	: chained list
bağlantılı metin dili	: markup language
bağlantısız modda iletim	: connectionless-mode transmission, connectionless transmission
bağlaşım	: coupling
bağlaştırma	: coupling
bağlayıcı	: linker
bağlı liste	: linked list
bağlı liste araması	: linked list search
bağlılık	: cohesion
bakım	: maintenance
bakım çengeli	: maintenance hook
bakım paneli	: maintenance

	panel
bakteri	: bacterium
balon şema	: bubble chart
bant	: band
bant (kemer) yazıcı	: band (belt) printer
basılı kopya	: hard copy
basit deyim	: simple statement
basit perceptron	: simple perceptron
basit tamponlama	: simple buffering
basit tür	: simple type
baskı ön izleme	: print preview
başka sisteme aktarma	: cutover
başla-dur iletimi	: start-stop transmission
başlangıç	: origination
başlangıç değeri vermek	: initialize
başlangıç deyimini	: elementary statement
başlangıç koşulu modu	: initial condition mode, reset mode
başlangıç sinyali	: preamble
başlangıç yordamı	: bootstrap, initial program load
başlatma yordamı yükleyici	: bootstrap loader
başlatma yordamını çalıştırmak	: bootstrap
başlatmak	: initiate
başlık	: header, heading
başlık etiketi	: header label
baud	: baud
bayrak	: flag
bayt	: byte
BCD notasyonu	: BCD notation
bekleme süresi	: waiting time

bekleme zamanı	: slot time
beklenmedik durum işlemi	: contingency procedure
beklenmedik durum planı	: contingency plan
belge	: document
belge biçimlendirici	: document formatter
belge birleştirme	: document merge
belge dağıtımı	: document delivery
belge değişim biçimi	: document interchange format
belge gövdesi	: document body
belge mimarisi	: document architecture
belge okuyucu	: document reader
belge profili	: document profile
belge yerleşim nesnesi	: layout object
belgelendirme	: certification
belgenin tümünde arama ve değiştirme	: global find and replace, global search and replace
beliren pencere	: pop-up window
belirleyici	: identifier
belirsizliği giderme	: disambiguation
belirsizlik	: uncertainty
belirtim	: specification
belirtim dili	: specification language
belleği silme işlevi	: clear memory function
bellek	: memory, storage
bellek bölümlendirme	: memory partitioning, storage partitioning

bellek büyüklüğü	: storage size
bellek dökümü	: memory dump
bellek elemanı	: storage element
bellek görüntüsü	: storage image
bellek hücresi	: storage cell
bellek işareti	: memory indication storage indication
bellek kapasitesi	: storage capacity
bellek koruma	: storage protection
bellenim	: firmware
benzerlik tabanlı genelleme	: similarity-based generalization
benzerliklerden öğrenme	: learning by analogy
benzetim	: simulation
benzetmek	: emulate
besleme aralığı	: feed pitch
besleme deliği	: feed hole
besleme izi	: feed track
beşin ikisi kod	: two-out-of-five code
betimleme	: rendering
biçem	: style
biçem tablosu	: style sheet
biçim	: format, morph
biçim dengeleyici	: format effector
biçimleme	: forming
biçimlendirme işlemi	: morphing
biçimsel belirtim	: formal specification
biçimsel mantık	: formal logic
biçimsel parametre	: formal parameter
biçimsel parametre durumu	: formal parameter mode
bildirim	: assertion, declaration

bildirim bölgesi	: declarative region
bildirim kısmı	: declarative part
bileşik deyim	: compound statement
bilet	: ticket
bilgi	: information, knowledge
bilgi ağacı	: knowledge tree
bilgi analizi	: information analysis
bilgi edinimi	: knowledge acquisition
bilgi edinme	: knowledge acquisition
bilgi getirme	: information retrieval
bilgi gizleme	: information hiding
bilgi gösterimi	: knowledge representation
bilgi içeriği	: information content
bilgi ikili	: information bit
bilgi isteği	: prompt
bilgi işleme	: information processing
bilgi işleme sistemi	: information processing system
bilgi kaybı	: equivocation
bilgi kaynağı	: knowledge source
bilgi kaynağı sözlüğü	: information resource dictionary
bilgi kaynağı sözlük sistemi	: information resource dictionary system
bilgi kuramı	: information theory
bilgi mühendisi	: knowledge engineer

bilgi mühendisliği	: knowledge engineering
bilgi mühendisliği aracı	: knowledge engineering tool
bilgi nesnesi	: information object (in electronic mail)
bilgi sistemi	: information system
bilgi tabanı	: information base, knowledge base
bilgi tabanlı sistem	: knowledge-based system
bilgi yönetimi	: information management
bilgisayar	: computer
bilgisayar ağı	: computer network
bilgisayar bilimi	: computer science
bilgisayar destekli	: computer-aided, computer-assisted
bilgisayar destekli çizim	: computer-aided drawing, computer-aided drafting
bilgisayar destekli kalite güvencesi	: computer-aided quality assurance
bilgisayar destekli mühendislik	: computer-aided engineering
bilgisayar destekli planlama	: computer-aided planning
bilgisayar destekli süreç planlaması	: computer-aided process planning
bilgisayar destekli tasarım	: computer-aided design
bilgisayar destekli tasarım ve üretim	: computer-aided design and manufacturing
bilgisayar destekli test	: computer-aided testing
bilgisayar destekli üretim	: computer-aided manufacturing

bilgisayar destekli üretim yönetimi	: computer-aided production management, computer-aided production control
bilgisayar destekli yayıncılık	: computer-aided publishing, computer-assisted publishing
bilgisayar grafiği	: computer graphics
Bilgisayar Grafiği Arayüzü	: Computer Graphics Interface
Bilgisayar Grafiği Metadosyası	: Computer Graphics Metafile
Bilgisayar Grafiği Referans Modeli	: Computer Graphics Reference Model
bilgisayar güvenliği	: computer security
bilgisayar kaynağı	: computer resource
bilgisayar komut kodu	: computer instruction code
bilgisayar konferansı	: computer conferencing
bilgisayar korsanı	: hacker
bilgisayar kuşağı	: computer generation
bilgisayar merkezi	: computer center
bilgisayar mimarisi	: computer architecture
bilgisayar programı	: computer program
bilgisayar sahtekarlığı	: computer fraud
bilgisayar sistemi	: computer system
bilgisayar sistemi denetimi	: computer-system audit
bilgisayar sözcüğü	: computer word
bilgisayar suçu	: computer crime

bilgisayar tümleşik üretim	: computer-integrated manufacturing
bilgisayar yönelimli dil	: computer-oriented language
bilgisayarın kötüye kullanılması	: computer abuse
bilgisayarla imgeleme	: computer vision
bilgisayarla otomatikleştirmek	: computerize
bilgisayarlı otomasyon	: computerization
bilgisayarlı sayısal denetim	: computer numerical control
bilgisel bağlılık	: informational cohesion
bilimsel görselleştirme	: scientific visualization
bilinen düz metin saldırısı	: known-plaintext attack
bilişsel bilim	: cognitive science
bilişsellik	: cognitivism
bilme gereksinimi	: need-to-know
bindirim çözme	: demodulation
biometri	: biometric
bir adresli komut	: one-address instruction
bir artı bir adresli komut	: one-plus-one address instruction
bir bildirimin kapsamı	: scope
bir düşüncenin resim şeklinde gösterimi	: icon
bir ileri adresleme	: one-ahead addressing
birbiri ile ilgili varlıklar	: correspondent entities

birbirine bağlanabilirlik	: interconnectivity
birbirine bağlanan sentezleme	: concatenation synthesis
birim başı etiketi	: beginning-of-volume label
birim başlığı	: volume header
birim dizi	: unit string
birim etiketi	: volume label
birim sonu etiketi	: end-of-volume label
birim testi	: unit test
birin tümleyeni	: ones complement
birinci nesil dil	: first-generation language
birincil alıcı	: primary recipient
birincil anahtar	: primary key
birincil indeks	: primary index
birincil istasyon	: primary station
birler üzerinde değişimli sıfıra dönüşüz kaydetme	: non-return-to-zero change-on-ones recording
birleşik bilgi içeriği	: joint information content
birleşik istasyon	: combined station
birleşik sözcükleri tanıma	: connected-words recognition
birleşik tür	: composite type
birleşimsiz işlem	: non-conjunction
birleşme	: conjunction
birleştir ve devam et	: assemble-and-go
birleştirici	: assembler, collator
birleştirici yönergesi	: assembler directive
birleştirilmiş başlangıç noktası	: assembled origin

birleştirme dili	: assembly language
birleştirme kodu	: assembly code
birleştirme süresi	: assembly duration
birleştirme testi	: integration test
birleştirme zamanı	: assembly time
birleştirme	: join, fusion
birleştirmek	: assemble, merge
birli (ikili) operatör	: monadic [dyadic] operator
birli işlem	: monadic operation
birlikte işlerlik	: interoperability
bit	: bit
bit dizisi	: bit string
bit düzlemi	: bitplane
bit eşlem	: bitmap
bit hata oranı	: bit error ratio
bit hızı	: bit rate
bit konumu	: bit position
bit yoğunluğu	: bit density
bit yönelimli protokol	: bit-oriented protocol
bitiş tarihini gösterme hizmeti	: expiry date indication service
bitişik alanlar	: adjacent domains
bitişik düğümler	: adjacent nodes
blok	: block
blok aktarma	: block transfer
blok büyüklüğü	: block size
blok denetleme	: block check
blok deyimi	: block statement
blok diyagramı	: block diagram
blok kopyalama	: block copy
blok taşıma	: block move
blok uzunluğu	: block length

blok yapılı dil	: block-structured language
bloklama faktörü	: blocking factor
bloklar arası boşluk	: interblock gap
Boltzmann makinesi	: Boltzmann machine
Boole deyimi	: Boolean expression
Boole işleci	: Boolean operator
Boole işlem çizelgesi	: Boolean operation table
Boole işlemi	: Boolean operation
Boole işlevi	: Boolean function
boş adres	: null address
boş dizi	: null string
boş gösterge	: null pointer
boş küme	: empty set
boş ortam	: blank medium, empty medium
boşluk	: blank
boşluk genişliği	: gap width
boşluk karakteri	: blank character, space character
boşluk yapma	: blanking
BOT işareti	: BOT marker
boyama	: inking
boylamasına manyetik kaydetme	: longitudinal magnetic recording
bozma	: breach
bozukluk	: fault
bozukluk kaydı	: fault trace

bozulma	: aliasing
bozulma giderme	: antialiasing
bozulmaya dayanıklılık	: fault tolerance, resilience
bozulmayan işlem	: failsafe operation
bölen	: divisor
bölge	: region
bölge delgisi	: zone punch
bölmelere ayırma	: compartmentalization
bölüm	: episode, quotient
bölünemeyen boşluk	: hard space, no-break space
bölünen	: dividend
B-tabanı	: K-base
budama	: pruning
bulanık küme	: fuzzy set
bulanık küme mantığı	: fuzzy-set logic
bulanık mantık	: fuzzy logic
buluşsal arama	: heuristic search
buluşsal kural	: heuristic rule
buluşsal metot	: heuristic method
buluşsal öğrenme	: heuristic learning
büro otomasyon sistemi	: office automation system
bütünleştirme	: integration
büyük parçalara ayırma	: chunking
büyütmek	: expand
B-yönlendirici	: B-router

Cc

CAQ güvencesi	: CAQ assurance
cebirsel dil	: algebraic language
cebirsel mantıklı hesap makinesi	: calculator with algebraic logic
cep	: pocket
cep hesap makinesi	: pocket calculator, hand-held calculator
cetvel satırı	: ruler line

Chapin şeması	: Chapin chart
COM yazıcı	: COM printer
CSMA/CA ağı	: CSMA/CA network
CSMA/CD ağı	: CSMA/CD network
cümle	: sentence

Çç

çağırma	: calling
çağırma dizisi	: calling sequence
çağırma	: call
çağrı	: call, polling
çağrı ağacı	: call tree
çağrı çizgesi	: call graph
çağrı denetleme yordamı	: call control procedure
çağrışımlı bellek	: content addressable storage
çağrışımlı öğrenme	: associative learning
çağrışımsal bellek	: associative memory
çağrışımsal depolama	: associative storage

çakışan akım seçimi	: coincident-current selection
çakışma	: collision
çakışma algılayan taşıyıcı dinleyen çoklu erişim ağı	: carrier sense multiple access collision detection network
çakışma çözümü	: collision resolution
çakışma izleme	: collision enforcement
çakışma önleyen taşıyıcı dinleyen çoklu erişim ağı	: carrier sense multiple access collision avoidance network
çalışıyor	: running
çalışma alanı	: work space, working space
çalışma süresi	: run duration

çalışma süresi kodlama	: run-length encoding
çalışma zamanı	: run time
çalıştırma	: run
çalıştırma voltaj göstergesi	: operating voltage indicator
çapraz birleştirici	: cross-assembler
çapraz çağrışimli ağ	: crossbar associative network
çapraz derleyici	: cross-compiler
çapraz girişim	: crosstalk
çarpan	: multiplier
çarpılan	: multiplicand
çarpım	: product
çarpma aygıtı	: stroke device
çekirdek	: core, nucleus
çekirdek görüntü	: core image
çekirdek metin	: boilerplate
çekişme	: contention
çekme	: stretch
çerçeve	: frame
çerçeve başlangıcı	: start-of-frame
çerçeve başlatma sınırlayıcısı	: frame start delimiter
çerçeve kontrol alanı	: frame control field
çerçeve kontrol dizisi	: frame check sequence
çerçeve sonu	: end-of-frame
çerçeve sonu sınırlayıcısı	: frame end delimiter
çeviri	: translation
çeviri programı	: translation program
çeviri süresi	: translation duration
çeviri zamanı	: translation time

çevirici	: translator
çevirici yönergesi	: translator directive
çevirme	: translating
çevirmek	: translate
çevre	: environment
çevre donanımı	: peripheral equipment
çevresel koşul	: environmental condition
çevrim dışı	: off-line, offline
çevrim içi	: on-line, online
çevrim süresi	: cycle time
çıkan	: subtrahend
çıkarm	: abduction
çıkarm ile sonuç çıkarma	: abductive inference
çıkartılan	: minuend
çıkış alt sistemi	: output subsystem
çıkış deyimi	: exit statement
çıkış kapasitesi	: fan-out
çıkış katmanı	: output layer
çıkış kesme noktası	: postamble breakpoint
çıkış koşulu	: postcondition
çıkış noktası	: exit point
çıkış siniri	: output neuron
çıkma	: exit
çıktı	: output
çıktı temel elemanı	: output primitive
çıraklık öğrenimi stratejisi	: learning-apprentice strategy
çift kablolu geniş bantlı LAN	: dual-cable broadband LAN
çift uçlu kuyruk	: double-ended queue
çift yönlü iletim	: duplex transmission

çift yönlü kuyruk	: dequeue
çift yönlü yayılma zamanı	: round-trip propagation time
çip	: chip
çizelge	: table
çizelgeleyici	: tabulator
çizgi grafikleri	: line graphics
çizgisel modelleme	: wireframe modeling
çizici	: plotter
çizici kafa	: plotting head
çoğaltmak	: duplicate
çoğullama	: multiplexing
çoğullayıcı	: multiplexer
çoğunluk elemanı	: majority element
çoğunluk geçidi	: majority gate
çoğunluk işlemi	: majority operation
çok aralıklı yükselteç	: multirange amplifier
çok düzeyli adres	: multilevel address
çok katmanlı ağ	: multilayered network
çok katmanlı perceptron	: multilayered perceptron
çok seviyeli cihaz	: multilevel device
çok vuruşlu karakter girişi	: multistroke character entry
çok yönlü hiyerarşi	: heterarchy
çokgen doldurma	: polygon fill

çoklama	: multiplexing
çoklama çözücü	: demultiplexer
çoklama çözümü	: demultiplexing
çoklayıcı	: multiplexer
çoklu ateşleme	: multiple firing
çoklu bağlantı	: multipoint connection
çoklu duyarlık	: multiple-precision
çoklu erişim	: multiple access
çoklu görev	: multitasking
çoklu ızgara	: hypergrid
çoklu ızgara ağı	: network hypergrid
çoklu ilişki	: tuple
çoklu işlem	: multiprocessing
çoklu işlev	: polymorphism
çoklu küp	: hypercube
çoklu küp ağı	: network hypercube
çoklu programlama	: multiprogramming
çoklu yayımlama	: multicast
çözücü birim	: resolver
çözüm uzayı	: solution space
çözüm yollarından öğrenme	: learning from solution paths
çubuk yazıcı	: bar printer
çubuklu kod	: bar code

Dd

D/A dönüştürücü	: D/A converter
dağıtık veri işleme	: distributed data processing

dağıtık veri tabanı	: distributed database
dağıtılmama	: nondelivery

dağıtılmama uyarı hizmeti	: nondelivery notification service
dağıtım	: delivery
dağıtım için beklet hizmeti	: hold-for-delivery service
dağıtım listesi	: distribution list
dağıtım uyarı hizmeti	: delivery notification service
dağıtım kanıtlama hizmeti	: proof of delivery service
dahili etiket	: internal label
dairesel liste	: circular list
dal	: branch
danışma	: consultation
dar bant	: narrowband
darbe	: impulse
datagram	: datagram
datagram hizmeti	: datagram service
dayanak bölümü	: premise part
değer ile çağırma	: call by value
değerlendirici	: valuator
değerlendirici aygıt	: valuator device
değerlendirme işlevi	: evaluation function
değerlendirme raporu	: evaluation report
DEĞİL işlemi	: NOT operation
değiş tokuş	: swapping
değişiklik sonrası kopya	: after-image
değişim dökümü	: change dump
değişken	: variable
değişken işlev üretici	: variable function generator
değişken izleme	: variable trace
değişken kayıt	: variant record
değişken kayıt türü	: variant record type

değişken kısım	: variant part
değişken nokta gösterim sistemi	: variable-point representation system
değiştirilebilirlik	: modifiability
değiştirilmiş frekans kiplenimli kaydetme	: modified frequency modulation recording
değiştirme	: replace
değiştirme tespit kodu	: modification detection code
değiştirme tespiti	: modification detection
delgi	: punch
delgi istasyonu	: punch station
delgi konumu	: punch position
delgi yolu	: punch path
delik örüntüsü	: hole pattern
delikli kart	: punch card
delikli şerit okuyucu	: punched tape reader
delinmiş kart	: punched card
delinmiş şerit	: punched tape
delme konumu	: punching position
denetim akış çizgesi	: control flow graph
denetim akış diyagramı	: control flow diagram
denetim akışı izleme	: control-flow trace
denetim alanı	: control area
denetim bağlaştırma	: control coupling
denetim çerçevesi	: control frame
denetim dili	: control language
denetim istasyonu	: control station
denetim kesme noktası	: control breakpoint

denetim kuyruğu	: audit trail
denetim programı	: control program
denetim topu	: control ball
denetimli bakım	: controlled maintenance
denetimli erişim sistemi	: controlled access system
denetleme kodu	: checking code
denetleme noktası	: checkpoint
denetleme programı	: checking program
dengelenmiş ağaç	: balanced tree
dengeli hata	: balanced error
depolama düzenlemesi	: storage organization
depolama yapı dili	: storage structure language
depolanmış ileti listeleme hizmeti	: stored message listing service
depolanmış ileti özetleme hizmeti	: stored message summary service
depolanmış ileti uyarma hizmeti	: stored message alert service
derinliğine arama	: depth-first search
derle ve devam et	: compile-and-go
derleme	: compilation
derleme birimi	: compilation unit
derleme süresi	: compilation duration
derleme zamanı	: compilation time
derlemek	: compile
derlenmiş bilgi	: compiled knowledge
derleyici	: compiler
derleyici belirtim dili	: compiler specification language
derleyici derleyicisi	: compiler compiler

derleyici kodu	: compiler code
derleyici üretici	: compiler generator
derleyici yönergesi	: compiler directive
desen	: texture
desen eşlemesi	: texture mapping
deste	: bundle
destek	: prop
destek öğeleri	: scaffolding
destek programı	: support program
destek yazılımı	: support software
destekli öğrenme	: reinforcement learning
deşelemek	: scavenge
devam etme testi	: continuation test
devre anahtarlama	: circuit switching
devre çalışma kararlılık süresi	: turn-on stabilizing time
deyim	: expression, statement
deyim dili	: expression language
dış bağlaştırma	: external coupling
dış düzey	: external level
dış şema	: external schema
dışardan program girişi olan hesap makinesi	: calculator with external program input
dışarı erişilebilen kapalı kullanıcı grubu	: closed user group with outgoing access
dışarı gönderme	: export
dışarıdan gelen mesaja açık olan kapalı kullanıcı grubu	: closed user group with incoming access
dışlama	: exclusion
DIŞLAYAN VEYA elemanı	: EXCLUSIVE-OR element

DIŞLAYAN VEYA geçidi	: EXCLUSIVE-OR gate
DIŞLAYAN VEYA işlemi	: EXCLUSIVE-OR operation
dışsal	: external
diferansiyel kodlama	: differential encoding
diferansiyel Manchester kodlaması	: differential Manchester encoding
diğer alıcıları açıklama hizmeti	: disclosure of other recipients service
dikey biçimleme	: vertical formatting, vertical tabulation
dikey olarak manyetik kaydetme	: perpendicular magnetic recording
dikey sayfa biçimleme	: portrait format, vertical format
dil işlemci	: language processor
dil ön işlemcisi	: language preprocessor
dil yapısı	: language construct
dinamik	: dynamic
dinamik araç göstergesi	: dynamic tool display
dinamik bellek	: dynamic storage
dinamik bellek tahsisi	: dynamic storage allocation
dinamik görüntü	: dynamic image
dinamik ilişkilendirme	: dynamic binding
dinamik kapsam	: dynamic scope
dinamik kaynak atama	: dynamic resource allocation
dinamik kesme noktası	: dynamic breakpoint

dinamik olarak programlanabilen bağlantı	: dynamically programmable connection
dinamik tamponlama	: dynamic buffering
dinamik yer değiştirme	: dynamic relocation
dinamik zaman saptırma	: dynamic time warping
disk	: disk
disk bellek	: disk storage
disk birimi	: disk unit
disk kartuşu	: disk cartridge
disk paketi	: disk pack
disk sürücü	: disk drive
disket	: diskette
diyalog bileşeni	: dialog component
dizgi	: string
dizgi türü	: string type
dizi	: array
dizi dilimi	: array slice
dizi ifade	: string literal
dizi türü	: array type
dizin	: directory, index
dizin adı	: directory name
dizin bilgi ağacı	: directory information tree
dizin bilgi tabanı	: directory information base
dizin deliği	: index hole
dizin hizmeti	: directory facility
dizin izi	: index track
dizin kullanıcı temsilcisi	: directory user agent
dizin kullanıcısı	: directory user
dizin sistemi	: directory system
dizin sistemi temsilcisi	: directory system agent

dizin türü	: index type
dizin yönetim alanı	: directory management domain
dizüstü bilgisayar	: laptop computer
do while deyimi	: do while statement
doğal dil	: natural language
doğal dil anlama	: natural-language understanding
doğal dil kavrama	: natural-language comprehension
doğal sayı	: natural number
doğrudan adres	: direct address
doğrudan çağrı aracı	: direct call facility
doğrudan dalga biçimli sentezleme	: direct waveform synthesis
doğrudan erişim	: direct access
doğrudan gönderme	: direct submission
doğrudan komut	: direct instruction
doğrudan kullanıcı	: direct user
doğrudan özyinelemeli	: directly recursive
doğrudan yüzde işlevi	: direct percentage function
doğrulama	: verification
doğruluk	: accuracy
doğruluk bakım sistemi	: truth maintenance system
doğruluk çizelgesi	: truth table
doğruluk ispatı	: proof of correctness
doğruluk ispatlama	: correctness proving
doğrusal ağ	: linear network
doğrusal arama	: linear search
doğrusal liste	: linear list

doğrusal tahmin kodlaması	: linear prediction coding
dokunma duyarlı ekran	: touch screen
dokuzun tümleyeni	: nines complement
dolanır elde	: end-around carry
dolanır kaydırma	: end-around shift
dolanır ödünç	: end-around borrow
dolaylı adres	: indirect address
dolaylı gönderme	: indirect submission
dolaylı komut	: indirect instruction
dolaylı kullanıcı	: indirect user
dolaylı özyinelemeli	: indirectly recursive
dolaylı referans gösterme	: indirect referencing
doldurma	: fill
doldurma örüntüsü	: fill pattern
doldurmak	: fill
donanım	: hardware
donanım tasarım dili	: hardware design language
dosya	: file
dosya aktarımı, erişimi ve yönetimi	: file transfer, access and management
dosya bakımı	: file maintenance
dosya başı etiketi	: beginning-of-file label
dosya güncelleme	: file updating
dosya koruma	: file protection
dosya koruma halkası	: write-enable ring
dosya sonu etiketi	: end-of-file label
dosya sunucusu	: file server
dosyalama	: filing

dökmek	: dump
döküm	: dump
döndürme	: rotation
döngü	: loop
döngü bildirimi	: loop assertion
döngü bildirisi	: loop assertion
döngü denetim değişkeni	: loop-control variable
döngü denetimi	: loop control
döngü gövdesi	: loop body
döngü parametresi	: loop parameter
döngü sabiti	: loop invariant
döngüsel kaydırma	: cyclic shift
döngüsel olmayan ağ	: acyclic network
dönme gecikmesi	: rotational delay
dönüş süresi	: turnaround time
dönüşsel konum algılama	: rotational position sensing
dönüştürerek aktarmak	: transcribe
dönüştürmek	: convert
dönüştürmek	: transform
dördüncü nesil dil	: fourth-generation language
dört bölümlü ağaç yapısı	: quadtree
döşeme	: tile
durağan	: static
durağan bellek	: static storage
durağan görüntü	: static image
durağan ileti kaynağı	: stationary information source
durağan ileti kaynağı	: stationary message source
durağan ilişkilendirme	: static binding
durağan kapsam	: static scope

durağan kesme noktası	: static breakpoint
duraksız aygıt	: streamer
duraksız manyetik şerit birimi	: magnetic tape unitstreaming tape drive
durdurma deyimi	: abort statement
durdurma dizisi	: abort sequence
durdurulmuş bağlantı	: aborted connection
durum	: state
durum deyimi	: case statement
durum diyagramı	: state diagram
durum geçiş diyagramı	: state transition diagram
duyarlılık	: sensitivity
duygu sembolü	: emoticon
duyurulan bilgi	: declarative knowledge
düğme	: pushbutton
düğüm	: node
dünya koordinatı	: world coordinate
dürme	: rolling
düşey kaydırma	: vertical scrolling
düz metin	: plaintext
düzeltilici bakım sınaması	: burn in
düzeltilemez hata	: irrecoverable error, unrecoverable error
düzeltilme öncesi kopya	: before-image
düzeltilme	: recovery
düzen	: order
düzenleme (metin işlemede)	: editing
düzenlemek	: edit

düzenlemek : order
düzenlenmiş ağaç : ordered tree

düzenleyici kutu : handle
düzenli ağ : regular network

Ee

eğer deyimi : if statement
EĞER İSE işlemi : IF-THEN operation
eğer-ise deyimi : if-then statement
eğer-ise kuralı : if-then rule
eğitim : training
eğri okuyucu : curve follower
eğri üretici : curve generator
ek iz : extra track
ek sektör : extra sector
ekleme : append
ekleme gösterim mantıklı hesap makinesi : calculator with suffix notation logic
eklenen : augend
ekran : screen
ekran düzenleyici : screen editor
ekran görüntüsü : display image
eksik gelme : underflow
eksik gelme işareti : underflow indication
eksik gelme özel durumu : underflow exception
eksik kök tümleyeni : diminished radix complement
el ile işletim işlevi : manual function
elde : carry
elde sayısı : carry digit
eldesiz toplama : addition without carry

elektrikli hesap makinesi : mains-powered calculator
elektrikli/pilli hesap makinesi : mains/battery powered calculator
elektronik arşiv : electronic archive
elektronik doküman değişimi : electronic document interchange
elektronik kopya : soft copy
elektronik mesajlaşma : electronic messaging
elektronik posta : electronic mail
elektronik posta kutusu : electronic mailbox
elektronik veri değişimi : electronic data interchange
elektronik yayıncılık : electronic publishing
elektrostatik bellek : electrostatic storage
elektrostatik çizici : electrostatic plotter
elektrostatik yazıcı : electrostatic printer
eleman : element
elverişli zaman çalışması : opportunity study
emirsel deyim : imperative statement
emirsel dil : imperative language
en anlamlı basamak : most significant digit

en anlamlı bit	: most significant bit
en az anlamlı basamak	: least significant digit
en az anlamlı bit	: least significant bit
en az ayrıcalık	: minimum privilege
en çok normal mod gerilimi	: maximum normal mode voltage
en iyi arama	: best-first search
en yüksek işletim normal mod gerilimi	: maximum operating normal mode voltage
en yüksek işletim ortak mod gerilimi	: maximum operating common mode voltage
en yüksek izin verilebilir normal mod aşırı gerilimi	: maximum allowable normal mode overvoltage
en yüksek izin verilebilir ortak mod aşırı gerilimi	: maximum allowable common mode overvoltage
en yüksek ortak mod gerilimi	: maximum common mode voltage
engel katmanı	: bottleneck layer
engelleme	: obscure
engellendi	: blocked
enine arama	: breadth-first search
entropi	: average information content
entropi	: entropy
entropi	: negentropy
e-posta	: e-mail
erim	: range
erişim birimi	: access unit
erişim denetimi	: access control

erişim denetimi alanı	: access control field
erişim denetimi listesi	: access control list
erişim dilimi	: access period
erişim düzeneği	: access mechanism
erişim düzeyi	: access level
erişim hakkı	: access right
erişim izni	: access permission
erişim kategorisi	: access category
erişim kolu	: access arm
erişim listesi	: access list
erişim metodu	: access method
erişim süresi	: access time
erişim türü	: access type
erişim yetkisi	: clearance
erişim yolu bağımsızlığı	: access path independence
erişim yolu	: access path
erişim yönetimi hizmeti	: access management service
erişmek	: access
erken ilişkilendirme	: early binding
erteleme	: deference
erteleme deyimi	: delay statement
ertelenmiş bakım	: deferred maintenance
ertelenmiş dağıtım hizmeti	: deferred delivery service
eskime bildirim hizmeti	: obsoleting indication service
esnek disk	: floppy disk
esnek üretim sistemi	: flexible manufacturing system

eş anlamlılık	: synonym
eş düzey çizgisi	: contour
eş düzey varlıklar	: peer entities
eş eksenli iletim hattı	: coaxial pair
eş eksenli kablo	: coaxial cable
eş seslilik	: homonym
eş yordam	: coroutine
eş zamanlama	: synchronization
eş zamanlama ön eki	: preamble
eş zamanlı	: synchronous
eşdeğerlik işlemi	: equivalence operation
eşdeğersizlik işlemi	: non-equivalence operation
eşik işlemi	: threshold operation
eşik elemanı	: threshold element
eşik fonksiyonu	: threshold function
eşik geçidi	: threshold gate
eşitleme işlevi	: equals function
eşleme	: mapping
eşlemek	: map
eşler arası ağ	: peer-to-peer network
etiket	: label
etiket	: ticket
etki alanı	: domain
etkileşimli bilgisayar grafiği	: interactive computer graphics
etkileşimli çevre	: interactive environment
etkileşimli dil	: interactive language

etkileşimli eğitim	: interactive training
etkileşimli metin ve görüntü yayını	: interactive videography
etkileşimli sesli yanıt	: interactive voice response
etkili adres	: effective address
etkin aktarma hızı	: effective transfer rate
etkin hatta girme	: active wiretapping
etkin işaretçi	: current pointer
etkin matris görüntü aygıtı	: active matrix display device
etkin matris görüntüleyici	: active matrix display
etkin pencere	: active window
etkin sözlük	: active vocabulary
etkin tehdit	: active threat
etkinleştirme	: activation
etkinleştirme işlevi	: activation function
etkinleştirme kaydı	: activation record
etkisiz okuma	: nondestructive read
evirici	: inverter
evre kiplenimli kaydetme	: phase modulation recording
evre şifreleme	: phase encoding
evrensel adres yönetimi	: universal address administration
evrensel küme	: universal set
eylem	: action
eylem bölümü	: action part
eylem çubuğu	: action bar
ezbere öğrenme	: rote learning

Ff

faks	: fax, facsimile, telecopy
faks kartı	: fax board
faks makinesi	: fax machine, facsimile machine
faks modem	: fax modem
fakslamak	: fax
faktöriyel	: factorial
faktöriyel işlevi	: factorial function
fare	: mouse
fark	: difference
fark yükselteci	: differential amplifier
farklı iz	: alternate track
faz kaydırma anahtarlama	: phase shift keying
faz kıpırdaması	: phase jitter
faz kodlama	: phase encoding
faz sürekli frekans kaydırma anahtarlama	: phase-continuous frequency shift keying
faz sürekli FSK	: phase-continuous FSK
faz uyumlu frekans kaydırma anahtarlama	: phase coherent frequency shift keying
faz uyumlu FSK	: phase coherent FSK
fazla darbe	: drop-in
fazladan vuru	: extra pulse
fazlalık kodu	: redundant code
fırsatçı plânlama	: opportunistic planning
Fibonacci araması	: Fibonacci search
fikir belirten işaret	: ideogram

fikir belirtme karakteri	: ideographic character
fizibilite çalışması	: feasibility study
fiziksel dağıtım	: physical delivery
fiziksel dağıtım erişim birimi	: physical delivery access unit
fiziksel dağıtım sistemi	: physical delivery system
fiziksel düzey	: physical level
fiziksel erişim denetimi	: physical access control
fiziksel katman	: physical layer
fiziksel kaydetme yoğunluğu	: physical recording density
fiziksel kayıt	: physical record
fiziksel ortam bağlantı alt katmanı	: physical medium attachment sublayer
fiziksel sektörlendirme	: hard sectoring
fiziksel sinyalleşme alt katmanı	: physical signaling sublayer
fiziksel şema	: physical schema
flip-flop	: flip-flop
FM kaydetme	: FM recording
fonksiyon	: function
fonksiyonel birim	: functional unit
for yapısı	: for-construct
form besleme	: form feed
form görüntüleme	: form flash
formant	: formant
formant sentezleme	: formant synthesis
frekans bölmeli çoklama	: frequency division multiplexing

frekans bölmeli çoklu erişim	: frequency division multiple access
frekans kaydırma anahtarlama	: frequency shift keying

frekans modülasyonlu kaydetme	: frequency modulation recording

Gg

gaz paneli	: gas panel
gecikme	: latency
gecikme elemanı	: delay element
gecikme hattı	: delay line
gecikmeli (elle) yedekleme	: cold standby
gecikmesiz (otomatik) yedekleme	: hot standby
geciktirildi	: delayed
geç ilişkilendirme	: late binding
geçen zaman	: elapsed time
geçerleme	: validation
geçici bağıllık	: temporal cohesion
geçici hata	: soft error, transient error
geçiş	: transition
geçiş akışı	: run stream
geçiş sesi	: diphone
geçiş sistemi	: change-over system
geçit	: gate
gelen ileti kutusu	: inbox, in-basket
geliştirme esasları	: developmental baseline
geliştirme sonrası gözden geçirme	: post-development review, post-implementation review, system follow-up

genel	: global
genel adres yönetimi	: global address administration
genel amaçlı dil	: general-purpose language
genel anlatım	: universe of discourse
genel birim	: generic unit
genel gövde	: generic body
genel işlem	: generic operation
genel modül	: generic module
genel örnek	: generic instance
genel paket	: generic package
genel somut örnek	: generic instantiation
genel tür	: universal type
genel yapı	: generic
genel yapı bildirimi	: generic declaration
geniş alan ağı	: wide area network WAN
geniş bant	: broadband, wideband
geniş bantlı LAN	: broadband LAN
geniş iz	: wide track
genişletilebilir dil	: extensible language
genişletilebilirlik	: extensibility
genlik kaydırma anahtarlama	: amplitude shift keying

geometrik modelleme	: geometric modeling
gerçek açık sistem	: real open system
gerçek adres	: real address
gerçek aktarım hızı	: actual transfer rate
gerçek alıcı	: actual recipient
gerçek bağımsız değişken	: actual argument
gerçek bellek	: real storage
gerçek parametre	: actual parameter
gerçek sistem	: real system
gerçek tür	: real type
gerçek zamanlı	: real time
gerçek zamanlı çevre	: real-time environment
gerçek zamanlı işlem	: real-time operation
gerçekleştirme	: implementation
gerçekleştirme deyimi	: perform statement
gerçel ifade	: real literal
gerçel sayı	: real number
gereksinim	: requirement
gereksinim analizi	: requirements analysis
gereksinim belirtim dili	: requirement specification language
gerektiğinde kullanılan kesme	: soft hyphen, discretionary hyphen
gerektirme	: implication
geri aktaran LAN kanalı	: reverse LAN channel
geri aktarım kanalı	: backward channel
geri alım	: retrieval
geri alma noktası	: rescue point

geri arama	: call-back
geri besleme yayılması	: feedback propagation
geri beslemeli yayılma ağı	: feedback-propagation network
geri derlemek	: decompile
geri derleyici	: decompiler
geri dönmek, geri döndürmek	: return
geri dönüş deyimi	: return statement
geri dönüştürülemez kriptolama	: irreversible encipherment
geri dönüştürülemez şifreleme	: irreversible encryption
geri kazanım	: recovery
geri kazanım süresi	: recovery time
geri kazanım zamanlaması	: timing recovery
geri oynatma	: playback
geri sarmak	: rewind
geri yayılma	: back propagation
geri yayılma ağı	: back-propagation network
geri yönde izleme	: backtracking
geri yönde kurtarma	: backward recovery
geri yönde zincirleme	: backward chaining
geride duran pencere	: pushed window
geriye almak	: backspace
geriye doğru arama	: backward search, reverse find, reverse search
geriye dönük izleme	: retrospective trace

geriye dönük LAN kanalı	: backward LAN channel
gezdirme	: panning
gezinme	: tumbling
giden ileti kutusu	: out-basket
girdi	: input
girdi akışı	: input stream
girdi temel ögesi	: input primitive
girdi-çıktı	: input-output
girdi-süreç-çıktı şeması	: input-process-output chart, IPO chart
girintili yazdırmak	: indent
giriş	: entry, entrance
giriş adı	: entry name
giriş alt sistemi	: input subsystem
giriş çağırma deyimi	: entry-call statement
giriş kapasitesi	: fan-in
giriş katmanı	: input layer
giriş kesme noktası	: preamble breakpoint
giriş koruması	: input protection
giriş koşulu	: precondition
giriş noktası	: entry point
giriş siniri	: input neuron
girişi silme işlevi	: clear entry function
gizli anahtar	: secret key, private key
gizli çizgi	: hidden line
gizli kanal	: covert channel
gizli kapı	: trapdoor
gizli katman	: hidden layer
gizli Markov modeli	: hidden Markov model
gizli ondalık tür	: fixed-point type

gizli sinir	: hidden neuron
gizli yüzey	: hidden surface
gizlilik	: confidentiality
goto deyimi	: goto statement
göbek	: hub
gölgeleme	: shading
gömülü komut	: embedded command
gömülü veri tabanı dili	: embedded database language
gönderen hizmet kullanıcısı	: sending service user
gönderici	: originator
gönderici/alıcı adı	: originator/recipient name
gönderici/alıcı adresi	: originator/recipient address
gönderilmiş bilgi	: transferred information, mutual information, transinformation y; content
gönderme	: submission
göndermeyi kanıtlama hizmeti	: proof of submission service
göreceli komut	: relative command
göreceli koordinat	: relative coordinate
göreceli vektör	: relative vector
görelî adres	: relative address
görelî konum izi	: offset track
görev	: task
görev durumu	: task state
görev eş zamanlaması	: task synchronization
görev girişi	: task entry

görevlerin ayrılması	: separation of duties
görsel görüntü birimi	: visual display unit
görselleştirme	: visulation
görülebilir kısım	: visible part
görülen belgenin aynısının basılması	: what you see is what you get
görünebilirlik	: visibility
görünmeyen yüzey	: hidden surface
görünmez kopya alıcısı	: blind copy recipient
görüntü	: image
görüntü anlama	: image understanding
görüntü aygıtı	: display device
görüntü belleği	: video RAM
görüntü birimi	: graphics workstation
görüntü elemanı	: display element
görüntü işleme	: image processing
görüntü kavrama	: image comprehension
görüntü konsolu	: display console
görüntü penceresi	: display window
görüntü tampon belleği	: frame buffer
görüntü tanıma	: image recognition
görüntü yüzeyi	: display surface
görüntüleyen hesap makinesi	: display calculator
görüntüleyen ve kağıda yazan hesap makinesi	: display and printing calculator
görüntülü terminal	: video display terminal
görüntüyü yeniden çağırma denetimi	: display recall control

görüntüyü yeniden üretme	: image regeneration
görünüm	: view, scene, picture
görünür katman	: visible layer
görünür sinir	: visible neuron
görüş bölümü	: viewport
gösterge	: pointer, indicator
gösterge veri türü	: pointer type
gösterme	: display
gösterme komutu	: display command
gösterme komutu	: display instruction
gösterme uzayı	: display space
göstermek	: display
gövde	: body
gövde koçanı	: body stub
göz atma	: browsing
gözcü saati	: watchdog timer
gözetimli öğrenme	: supervised learning
gözetimsiz öğrenme	: unsupervised learning
gözleminden öğrenme	: learning from observation
grafik görüntü (aygıtı)	: graphic display (device)
grafik karakter fontu	: glyph font
grafik karakter şekli	: glyph
grafik karakteri	: graphic character
grafik sayısallaştırıcı	: graphics digitizer
grafik tableti	: graphics tablet
grafik temel elemanı	: graphic primitive
grafiksel çekirdek sistemi	: graphical kernel system

grafiksel iş istasyonu	: graphics workstation
gamer denetleyici	: gamer checker
grilik ölçeği	: gray scale
grup teknolojisi	: grup technology
gruplandırma yalıtımı	: grouping isolation
gülümseyen yüz	: smiley
güncelleme dinamikleri	: update dynamics
gündem	: agenda
günlük	: logger
günlük raporlama	: journalize
gürültü	: noise
gürültü yayma sinyali	: noise burst signal
güven belgesi	: credentials
güven faktörü	: confidence factor
güven/sorumluluk ataması	: credit/blame assignment

güvenilir aktarım hizmet ögesi	: reliable transfer service element
güvenilir bilgisayar sistemi	: trusted computer system
güvenilirlik	: reliability
güvenli erişim yönetimi hizmeti	: secure access management service
güvenlik denetlemesi	: security audit
güvenlik erişim yetkisi	: security clearance
güvenlik halkası	: safety ring
güvenlik politikası	: security policy
güvenlik seviyesi	: security level
güvenlik sınıfı	: security category
güvenlik sınıflandırması	: security classification
güvenlik süzgeci	: security filter

Hh

hacim elemanı	: volume element
hacim elemanı değeri	: voxel
hacimsel modelleme	: volume modeling
halka	: ring
halka ağ	: ring network
halka gecikme süresi	: ring latency
hareket dinamikleri	: motion dynamics
harf	: letter
harmanlama sırası	: collating sequence
harmanlamak	: collate

hassas bilgi	: sensitive information
hat	: line
hat dinleme	: eavesdropping
hat kodu	: line code
hata	: error
hata algılama	: error detection
hata aralığı	: error span
hata ayıklama	: debug
hata ayıklayıcı	: debugger
hata denetimi	: error control
hata denetleme yazılımı	: error control software

hata dizisi	: error range
hata düzeltme	: error correction
hata düzeltme öğrenmesi	: error-correction learning
hata işareti	: error indication
hata koşulu	: error condition
hata oranı	: error rate
hata tahmini	: error prediction
hata yerleştirme	: bug seeding, error seeding, fault seeding
hatadan kurtulma	: error recovery
hatalı sektör oluşturma	: bad sectoring
hatlar arasına giriş	: between-the-lines entry
hatta girme	: wiretapping
hatta pasif girme	: passive wiretapping
havada kayan kafa	: air floating head
hazır	: ready
Hebbian öğrenmesi	: Hebbian learning
hedef dil	: target language
hedef makine	: target machine
hedef program	: target program
hedefleme alanı	: aiming field
hedefleme sembolü	: aiming symbol
hepsini silme işlevi	: clear all function
hesap çizelge programı	: spreadsheet program
hesap makinesi	: calculator
hesapla modu	: operate mode
hesaplama modu	: compute mode
hesaplama sistemi	: computing system
hızır	: daemon, demon

hızlandırılmış veri birimi	: expedited data unit
hızlı kayıt	: rapid enrollment
hızlı seçim	: fast select
hızlı yer değiştirme	: megaflops
hile tespit kodu	: manipulation detection code
hile tespiti	: manipulation detection
hiyerarşi	: hierarchy
hiyerarşi şeması	: hierarchy chart
hiyerarşik bilgisayar ağı	: hierarchical computer network
hiyerarşik model	: hierarchical model
hiyerarşik olmayan planlama	: nonhierarchical planning
hiyerarşik plânlama	: hierarchical planning
hiyerarşik sinir ağı	: hierarchical neural network
hiyerarşik yapay sinir ağı	: hierarchical artificial neural network
hizalanmamış sağ	: ragged right
hizalanmamış sol	: ragged left
hizmet	: service
hizmet alt programı	: utility routine
hizmet biti	: service bit
hizmet erişim noktası	: service access point
hizmet kullanıcısı	: service user
hizmet programı	: utility program
hizmet reddi	: denial of service
hizmet sağlayıcı	: service provider
hizmet veri birimi	: service data unit
hizmet verilebilirlik	: servability, serveability, serviceability

Hopfield ağı : Hopfield network

Iı

IC bellek : IC memory
IF-AND-ONLY-IF elemanı : IF-AND-ONLY-IF element
IF-AND-ONLY-IF geçidi : IF-AND-ONLY-IF gate
IF-THEN elemanı : IF-THEN element
IF-THEN geçidi : IF-THEN gate
INCLUSIVE OR elemanı : OR element (INCLUSIVE)
INCLUSIVE OR geçidi : INCLUSIVE-OR gate
ışık düğmesi : light button
ışıklı işaret kalemi : lightpen

ışın izleme : ray tracing
ızgara : grid, raster
ızgara ağı : grid network
ızgara birimi : raster unit
ızgara çizici : raster plotter
ızgara görüntüsü : raster image
ızgara gösterimi : raster display
ızgara grafikler : raster graphics
ızgara tarama : raster scan
ızgaralama : rasterization

İi

iç düzenleme : interleave
iç içe yerleştirmek : nest
iç testli döngü : in-test loop
İÇEREN VEYA işlemi : INCLUSIVE-OR operation
içeri alma : import
içerik : content
içerik adreslenebilir bellek : associative storage
içerik adreslenebilir depolama : content-addressable storage
içerik bağlaştırma : content coupling

içerik türü : content type
içsel düzey : internal level
içsel şema : internal schema
içten yayılmalı gölgeleme : phong shading
idari alan adı : administration domain name
idari güvenlik : administrative security
idari yönetim alanı : administration management domain
ideogram girişi : ideogram entry
ifade : literal

iki adresli komut	: two-address instruction
iki beşli kod	: biquinary code
iki darbeli kaydetme	: double-pulse recording
iki kararlı (tetikleyici) devre	: bistable (trigger) circuit
iki yana hizalamak	: justify
iki yönlü arama	: bidirectional search
iki yönlü liste	: bidirectional list
ikici [N-ci] Boole işlemi	: dyadic [N-adic] Boolean operation
ikici [N-ci] işlem	: dyadic [N-adic] operation
ikil	: bit
ikili [N-li] işlem	: binary [N-ary] operation
ikili [Üçlü][Sekizli][Onlu][On ikili][Onaltılı][N'li]	: binary [ternary] [octal] [decimal or denary] [duodecimal] [sexadecimal or hexadecimal] [N-ary]
ikili ağaç	: binary tree
ikili arama	: binary search
ikili aritmetik işlem	: binary arithmetic operation
ikili gösterim	: binary numeral
ikili hücre	: binary cell
ikili işlem	: binary operation, dual operation
ikili karakter	: binary character
ikili karakter kümesi	: binary character set
ikili kod	: binary code
ikili kod eleman kümesi	: binary code element set
ikili kod kümesi	: binary code set

ikili kodlanmış notasyon	: binary-coded notation
ikili kodlanmış ondalık gösterim	: binary-coded decimal representation
ikili kodlanmış ondalık notasyon	: binary-coded decimal notation
ikili notasyon	: binary notation
ikili sarmal iletim hattı	: twisted pair
ikili sayı	: binary digit
ikili sayısal sinyal	: binary digital signal
ikili sayma sistemi	: binary numeration system
ikili sinyal	: binary signal
ikili sistem	: binary system
ikinci nesil dil	: second-generation language
ikincil alıcı	: secondary recipient
ikincil anahtar	: secondary key, foreign key
ikincil indeks	: secondary index
ikincil istasyon	: secondary station
ikinin tümleyeni	: two's complement
ikiye bölmeli arama	: dichotomizing search
ikizleme	: mirroring
ilave etmeme işlevi	: nonadd function
ileri aktaran LAN kanalı	: forward LAN channel
ileri aktarma kanalı	: forward channel
ileri besleme yayılması	: feedforward propagation
ileri beslemeli ağ	: feedforward network
ileri itme listesi	: pushup list

ileri yayılma	: forward propagation
ileri yayılma ağı	: forward-propagation network
ileri yönde kurtarma	: forward recovery
ileri yönde zincirleme	: forward chaining
ileti	: message
ileti aktarma	: message transfer
ileti aktarma sistemi	: message transfer system
ileti aktarma temsilcisi	: message transfer agent
ileti alım düğümü	: information sink, message sink
ileti alımı	: message retrieval
ileti depolama	: message storage
ileti deposu	: message store
ileti hazırlama ve yönetim hizmeti	: message handling service
ileti işleme	: message handling
ileti işleme hizmeti	: message handling service
ileti işleme ortamı	: message handling environment
ileti işleme sistemi	: message handling system
ileti kaynağı	: information source, message source
ileti tanıma hizmeti	: message identification service
iletilmiş bilgi	: transmitted information
iletim	: transmission
iletim çerçevesi	: transmission frame

iletim hattı	: transmission line
iletim kanalı	: transmission channel
iletim kontrol karakteri	: transmission control character
iletim ortamı	: transmission medium
iletim süresi	: transfer time
iletim yolu gecikmesi	: transmission path delay, one-way propagation time
iletim yorumlayıcı	: transfer interpreter
iletişim adaptörü	: communication adapter
iletişim güvenliği	: communications security
iletişim kuramı	: communication theory
iletişim kutusu	: dialog box
iletişimsel bağlılık	: communicational cohesion
iletmek	: transmit, forward
ilgili nokta	: hotspot
ilişki modeli	: relational model
ilişki sınıfı	: relation class
ilişki yapısı	: relational structure
ilişki	: relation
ilişkilendirme	: binding
ilişkilendirme zamanı	: binding time
ilişkilendirmek	: bind
ilişkisel cebir	: relational algebra
ilişkisel dil	: relational language
ilişkisel veri tabanı	: relational database

ilişkisel veri tabanı yönetim sistemi	: relational database management system
iklendirme	: initialization
imla denetleyici	: spellchecker, spelling checker
imleç	: cursor
imza	: signature
inanış	: belief
indirme bağlantısı	: downlink
indirmek	: download
indis	: index
indisli adres	: indexed address
insan hatası	: human error
insan sesi	: voice
integral alıcı	: integrator
irrasyonel sayı	: irrational number
isim ile atama	: named parameter association
isim ile çağırma	: call by name
isim özelliği	: name qualification
isim sunucusu	: name server
isimsiz	: anonymous
istatistiksel zaman bölmeli çoklama	: statistical time division multiplexing
isteğe göre sayfalama	: demand paging
istemci	: client
istemci sunucu	: client-server
istenmeyen aktarım	: print through
iş	: job
iş akışı	: job stream
iş aktarımı ve değişimi	: job transfer and manipulation

iş alanı	: work area, working area
iş İstasyonu	: workstation
iş planlamak	: schedule
İşaret	: signal
işaret biti	: sign bit
işaret damgası	: puck
işaret değiştirme işlevi	: sign change function
işaret karakteri	: sign character
işaret konumu	: sign position
işaret tarama	: mark scanning
işaret temel ögesi	: indication primitive
işaretçi	: semaphore
işaretleme aygıtı	: pointing device
işaretleme dili	: markup language
işaretleme tekeri	: thumbwheel
işbirliği	: association
işbirliği denetim hizmet ögesi	: association control service element
işleç önceliği	: operator precedence
işlem	: operation, subroutine
İşlem çizelgesi	: operation table
işlem alanı	: operation field
işlem birimi	: processing unit
işlem bölümü	: operation part
işlem çağırma	: procedure-call statement
işlem çağırma	: transaction call, procedure call
işlem gören terim	: operand
işlem işleme	: transaction processing
işlem kodu	: opcode, operation code

işlem kodu tuzağı	: operation code trap
işlem özel durumu	: operation exception
işlemci	: processor
işlemci zamanı	: processor time
işlemek (bir özel durum)	: handle (an exception)
işlemsel yükselteç	: operational amplifier
işlemsiz komut	: no-op, no-operation instruction
işler duruma getirme	: operationalization
işletim çevresi	: operating environment
işletim sistemi	: operating system
işletim sistemi ilk açılımı	: system generation
işletim uzayı	: operating space
işletmen denetim paneli	: operator control panel
işlev	: function
işlev çağırma	: function call
işlev önseçim yeteneği	: function preselection capability
işlev üretici	: function generator

işlevsel analiz	: functional analysis
işlevsel bağımlılık	: functional dependence
işlevsel bağlılık	: functional cohesion
işlevsel birim	: functional unit
işlevsel dil	: functional language
işlevsel programlama	: functional programming
işlevsel tasarım	: functional design
iz	: track
iz aralığı	: track pitch
iz topu	: trackball
iz yoğunluğu	: track density
izin verilebilir eylem	: permissible action
izle ve tut birimi	: track and hold unit, track and store unit
izleme	: trace, tracking
izleme olanağı	: tracing facility
izleme programı	: trace program
izleme sembolü	: tracking symbol
izlemek	: trace
izlenebilirlik	: accountability

Kk

kaba kuvvet saldırısı	: brute-force attack
kabarcık bellek	: bubble memory
kabuk	: shell
kabul testi	: acceptance test
kaçak girişi	: piggyback entry

kaçak yeri	: loophole
kademeli pencereler	: cascaded windows
kademeli pencereleme	: window cascading
kafa boşluğu	: head gap
kafa çökmesi	: head crash

kafa değiştirme	: head switching
kafa yükleme bölgesi	: head loading zone
kafa/disk düzeneği	: head/disk assembly
kağıda yazan hesap makinesi	: printing calculator
kağıt atlama	: paper skip
kağıt besleme	: paper feed
kalan	: remainder
kaldığı yerden kurtarma	: inline recovery
kalıcı	: resident
kalıcı bellek	: permanent storage, nonvolatile storage
kalıcı program	: resident program
kalıtım	: inheritance
kalıtsal öğrenme	: genetic learning
kaligrafik görüntü aygıtı	: calligraphic display device
kalite güvencesi	: quality assurance
kanal	: channel
kanal kapasitesi	: channel capacity
kapalı döngü	: closed loop
kapalı güvenlik ortamı	: closed-security environment
kapalı koruyucu	: closed guard
kapalı kullanıcı grubu	: closed user group
kapatma	: occlude
kapı	: port
kaplama form	: form overlay
kapsam	: scope of declaration
kara tahta modeli	: blackboard model
karakter	: character

karakter başına ortalama aktarılan bilgi içeriği	: character mean transinformation content
karakter dizisi	: character string
karakter dönüştürmek	: transliterate
karakter ekran	: character display
karakter ifade	: character literal
karakter kutusu	: character box, bounding box
karakter kümesi	: character set
karakter okuyucu	: character reader
karakter ortalama entropi	: character mean entropy, character average information content, character information rate, character mean information content
karakter tanıma	: character recognition
karakter türü	: character type
karakter üretici	: character generator
karakter yazıcı	: character printer
karakter yönelimli protokol	: character-oriented protocol
karakteristik	: characteristic
karakterleri sıkıştırma	: kerning
karar çizelgesi	: decision table
karar içeriği	: decision content
karar katmanı	: decision layer
kararlı durum	: stable state
kararlı hale gelme süresi	: settling time
kararlı koalisyon	: stable coalition
kararlımsı durum	: quasistable stable

kararsız durum	: unstable state
kare alma işlevi	: square function
karekök alma işlevi	: square root function
karışık durum	: mixed mode
karışık kök notasyonu	: mixed radix notation
karışık tür	: mixed type
karışıklığı düzeltmek	: descramble
karışıklık matrisi	: confusion matrix
karışmak	: barge in
karıştırmak	: scramble
karma bilgisayar	: hybrid computer
karma taban notasyonu	: mixed base notation
karmaşık sayı	: complex number
Karnaugh çizelgesi	: Karnaugh map
karşı önlem	: countermeasure
karşılaştırmacı	: comparator
karşılaştırmak	: compare
karşılıklı dışlama	: mutual exclusion
karşılıklı özyineleme	: mutual recursion
karşılıklı şüphe	: mutual suspicion
kart besleme	: card feed
kart çoğaltıcı	: duplicator (card), reproducer (card), reproducing punch (card)
kart delgi	: card punch
kart desteleyici	: card stacker
kart destesi	: card deck
kart okuyucu	: card reader
kart satırı	: card row
kart sıralayıcı	: card sorter
kart sütunu	: card column

kart tutucu	: card hopper
kart yolu	: card path
kartuş	: cartridge
kaset	: cassette
kat	: slab
katalog	: catalogue, catalog
kataloglamak	: catalog
katı modelleme	: solid modeling
katılma	: joining
katman	: layer
katmanlı ağ	: layered network
katmansız ağ	: nonlayered network
katsayı	: factor
katsayı birimi	: coefficient unit, scale multiplier
kavram	: concept
kavram geçerleme	: concept validation
kavram genelleme	: concept generalization
kavram modelleme	: cognitive modeling
kavram oluşumu	: concept formation
kavram öğrenme	: concept learning
kavram özelleştirme	: concept specialization
kavram tanımı	: concept description
kavramsal alt şema	: conceptual subschema
kavramsal düzey	: conceptual level
kavramsal gruplandırma	: conceptual clustering
kavramsal model	: conceptual model
kavramsal sistem tasarımı	: conceptual system design
kavramsal şema dili	: conceptual schema language

kavramsal şema	: conceptual schema
kayan kafa	: floating head
kayan nokta gösterim sistemi	: floating-point representation system
kayan nokta gösterimi	: floating-point representation
kayan nokta kökü	: floating-point radix
kayan nokta tabanı	: floating-point base
kayan noktalı tür	: floating-point type
kayan ondalık modu	: floating decimal mode
kaydırma	: shift, scrolling
kaydırma çubuğu	: scroll bar
kaydırma kutusu	: scroll box
kayıklık	: skew
kayıp	: loss
kayıp darbe	: missing-pulse
kayıt	: record, enrollment
kayıt büyüklüğü	: record size
kayıt türü	: record type
kayıt uzunluğu	: record length
kayıtlararası boşluk	: interrecord gap
kaynak	: resource
kaynak atama	: resource allocation
kaynak dil	: source language
kaynak düğüm	: source node
kaynak kod	: source code
kaynak kod üretici	: source code generator
kaynak modül	: source module
kaynak program	: source program
kazanan-daha-fazlasını-alır ağı	: winner-takes-more network

kazanan-tümünü-alır ağı	: winner-takes-all network
kelime işlemci	: word processor
kelime işleme	: word processing
kelime sayma	: word count
kenar boşluğu	: margin
kenarlara yoğunlaşan (Gouraud) gölgeleme	: Gouraud shading
kendi kendine öğrenme	: self-learning
kendi kendine yeterli veri tabanı dili	: self-contained database language
kendi kendini düzenlenme	: self-organization
kendi kendini düzenleyen ağ	: self-organizing network
kendi kendini düzenleyen harita	: self-organizing map
kendi kendini düzenleyen özellik haritası	: self-organizing feature map
kendine göreli adres	: self-relative address
kes ve yapıştır	: cut and paste
kesilmenin tersi olan işlem	: shielding
kesinlik	: precision
kesinlik faktörü	: certainty factor
kesişme	: intersection
kesme	: cut-off, clipping, interrupt, truncation
kesme hatası	: truncation error
kesme noktası	: breakpoint
kesmenin iptal edilmesi	: hyphen drop

keşfederek öğrenme	: learning by discovery
kılavuz kenar	: guide edge
kıpırdama	: jitter
kırılganlık	: vulnerability
kısaltılmış adres çağırma	: abbreviated address calling
kısıtlama	: constraint
kısıtlama kuralı	: constraint rule
kısıtlama sinyali	: inhibiting signal
kısıtlama tabanlı genelleme	: constraint-based generalization
kısmen bağlantılı ağ	: partially connected network
kısmi aksamalı	: failsoft
kısmi doğruluk	: partial correctness
kısmi olarak öğrenilen kavram	: partially learned concept
kilit altına alma	: lock out
kilitleme	: lockout
kilitleme olanağı	: lock-out facility
kilitlenme	: deadlock
kimlik doğrulama	: authentication
kimlik doğrulama bilgisi	: authentication information
kimlik doğrulama değişimi	: authentication exchange
kimlik doğrulaması	: identity authentication
kimlik geçerliliği	: identity validation
kimlik işareti	: identity token
kirlenme	: contamination
kişiler arası ileti	: interpersonal message
kişiler arası mesajlaşma	: interpersonal messaging

kişiler arası mesajlaşma hizmeti	: interpersonal messaging service
kişiler arası mesajlaşma sistemi	: interpersonal messaging system
kişiler arası uyarı	: interpersonal notification
kişisel ad	: personal name
kişisel bilgisayar	: personal computer
kişisel gizlilik	: privacy
kişiye özelin korunması	: privacy protection
klasör	: folder
klavye delgi	: keypunch
klavye denetimli adreslenebilir bellekli hesap makinesi	: calculator with keyboard controlled addressable storage
klavyeden program girişi hesap makinesi	: calculator with keyboard program input
klavyeden ve dışarıdan program girişi hesap makinesi	: calculator with keyboard and external program input
koala tablası	: koala pad
koçan	: stub
kod	: code
kod çözmek	: decode
kod değeri	: code value
kod elemanı	: code element
kod elemanı kümesi	: code element set
kod geçişli veri iletişimi	: code-transparent data communication
kod izleme	: code trace
kod kesme noktası	: code breakpoint

kod kümesi	: code set
kod uzantı karakteri	: code extension character
kod üretici	: code generator
koddan bağımsız veri iletişimi	: code-independent data communication
kodlama	: coding
kodlama planı	: coding scheme
kodlamak	: code
kodlanmış bilgi türü	: encoded information type
kodlanmış görüntü	: coded image
kodlanmış karakter kümesi	: coded character set
kodlanmış küme	: coded set
Kohonen haritası	: Kohonen map
kollu endüstriyel robot	: manipulating industrial robot
kombinasyonel devre	: combinational circuit
komut	: instruction
komut biçimi	: instruction format
komut dağarcığı	: instruction repertoire
komut dili	: command language
komut kodu	: instruction code
komut kümesi	: instruction set
komut uzunluğu	: instruction length
komuttan öğrenme	: learning from instruction
konferans çağrısı	: conference call
konfigürasyon	: configuration
konfigürasyon denetim kurulu	: configuration control board
konsol	: console
kontrol akışı	: control flow

kontrol biti	: overhead bit
kontrol karakteri	: control character
konu	: subject
konum	: position, digit position
konum değiştirme	: transposition
konum ile çağırma	: call by location
konumlandırıcı	: locator device
konumlandırma süresi	: seek time
konumsal gösterim	: positional representation, positional notation
konumsal parametre ilişkilendirilmesi	: positional parameter association
konumsal sıralama sistemi	: positional numeration system
konuşma	: speech
konuşma anlama	: speech understanding
konuşma anlaşılabilirliği	: speech intelligibility
konuşma bant genişliği	: speech bandwidth
konuşma çıktısı	: speech output
konuşma çözümleme	: speech analysis
konuşma çözümleme sistemi	: speech analysis system
konuşma çözümleyici	: speech analyzer
konuşma dalga biçimi kodlama	: speech waveform coding
konuşma dili	: conversational language
konuşma eğitimi	: speech training
konuşma frekansı	: speech frequency
konuşma girdisi	: speech input

konuşma iadesi	: speech restitution
konuşma işleme	: speech processing
konuşma kısaltma	: speech clipping
konuşma kodlama	: speech coding
konuşma kontrolü	: speech control
konuşma modu	: speaking mode, conversational mode
konuşma örüntü eşleştirme	: speech-pattern matching
konuşma örüntüsü	: speech pattern
konuşma sayısallaştırma	: speech digitization, speech digitizing
konuşma sentezleme sistemi	: speech synthesis system
konuşma sentezleyici	: speech synthesizer
konuşma sıkıştırma	: speech compression
konuşma sinyali	: speech signal
konuşma spektrogramı	: speech spectrogram
konuşma şablonu	: speech template
konuşma şifreleme	: speech encoding
konuşma tabanlı uyarı	: speech-based alerting
konuşma tanıma	: speech recognition
konuşma tanıma sistemi	: speech recognition system
konuşma tanıyıcı	: speech recognizer
konuşmacı bağımlı sistem	: speaker-dependent system
konuşmacı bağımlı tanıma	: speaker-dependent recognition

konuşmacı bağımlılığı	: speaker dependence
konuşmacı doğrulama	: speaker verification
konuşmacı eğitilmiş sistem	: speaker-trained system
konuşmacı kimlik doğrulama	: speaker authentication
konuşmacı tanıma	: speaker recognition
konuşmacı tanımlama	: speaker identification
konuşmacı uyarlamalı sistem	: speaker-adaptive system
konuşmacı uyumu	: speaker adaptation
konuşmacıdan bağımsız sistem	: speaker-independent system
konuşmacıdan bağımsız tanıma	: speaker-independent recognition
konuşmayı metne dönüştürme	: speech-to-text conversion
konuşmayı sentezleme	: speech synthesis
konuşmayı yeniden oluşturma	: speech reconstruction
konuşulan dili çevirme	: spoken-language translation
konuşulan dili tanımlama	: spoken-language identification
konuşulan sözlük	: spoken vocabulary
konuya ait rol	: thematic role
koordinat grafiği	: coordinate graphics
kopya alıcı	: copy recipient
kopya alıcısı	: copy recipient
kopya koruması	: copy protection
kopyalamak	: copy

koruma	: protection, guard
koruma özel durumu	: protection exception
koruyucu	: guard
koruyucu bakım	: preventive maintenance
koruyucu kilitleme	: padlocking
koşul bölümü	: condition part
koşullu bilgi içeriği	: conditional information content
koşullu deyim	: conditional expression, conditional statement
koşullu entropi	: conditional entropy, average conditional information content, mean conditional information content
koşullu gerektirme	: conditional implication
koşullu sayfa kesme	: soft page break
koşullu sıçrama komutu	: conditional jump instruction
koşulsuz sıçrama komutu	: unconditional jump instruction
koşut zamanlı	: concurrent
kök	: radix
kök derleyici	: root compiler
kök düğüm	: root node
kök eksi bir tümleyeni	: radix-minus-one complement
kök nokta	: radix point
kök sayı gösterimi	: radix notation
kök tümleyen	: radix complement
köprü	: bridge

köprü giriş devresi	: bridge input circuit
köprü yönlendirici	: bridge-router, router
kötü niyetli mantık	: malicious logic
kripto çözme	: decryption
kripto sistemi	: cryptosystem
kriptolama	: encryption
kritik kısım	: critical section
kromozom şeklinde ağırlık	: synaptic weight
kromozom şeklinde bağlantı	: synaptic connection
kromozom şeklinde karşılıklı bağlantı	: synaptic interconnection
kullanıcı	: user
kullanıcı araçları	: user facility
kullanıcı ayarlı sistem	: user-tuned system
kullanıcı bakışı	: user view
kullanıcı dostu	: user-friendly
kullanıcı el kitabı	: user manual
kullanıcı hizmet sınıfı	: user class of service
kullanıcı kılavuzu	: user's guide
kullanıcı kimliği	: user identification, user ID
kullanıcı koordinatı	: user coordinate
kullanıcı profili	: user profile
kullanıcı temsilcisi	: user agent
kullanıcı terminali	: user terminal
kullanıcı verisi	: user data
kullanılabilirlik	: availability
kullanılabilirlik testi	: usability test
kullanıma uygunluk testi	: fitness-for-use test
kural eşleştirme	: rule matching

kural tabanlı sentezleme	: rule-based synthesis
kural tabanlı sistem	: rule-based system
kurtarılamaz hata	: unrecoverable error
kurtarma	: recovery
kurtarmak	: recover
kuruluş adı	: organization name
kuruluş birim adı	: organizational unit name
kusur	: flaw
kutu diyagramı	: box diagram

kutuplanmış sıfıra dönüşlü kaydetme	: polarized return-to-zero recording
kuyruk	: queue
kuyruk bellek	: pushup storage
küçültmek	: shrink
küme	: cluster, set
küme türü	: set type
kümelenme	: aggregate, aggregation
kümelenme değeri	: aggregate value

L1

LAN geçişi	: LAN gateway
LAN bireysel adresi	: LAN individual address
LAN çok yönlü adresi	: LAN multicast address
LAN çoklu yayını	: LAN multicast
LAN grup adresi	: LAN group address
LAN sunucusu	: LAN server
LAN yayın adresi	: LAN broadcast address, LAN global address
LAN yayını	: LAN broadcast
lastikle bantlama	: rubberbanding

lazer yazıcı	: laser printer
liste	: list
liste işleme	: list processing
liste işleme dili	: list processing language
LLC alt katmanı	: LLC sublayer
LLC protokolü	: LLC protocol
LLC tür 1	: LLC type 1
LLC tür 2	: LLC type 2
LLC tür 3	: LLC type 3
Lukasiewicz notasyonu	: Lukasiewicz notation

Mm

MAC alt katmanı	: MAC sublayer

MAC protokolü	: MAC protocol

makara	: reel
makine bağımlı	: machine-dependent
makine dili	: machine language
makine işlevi	: machine function
makine keşfi	: machine discovery
makine kodu	: machine code
makine komutu	: machine instruction
makine sözcüğü	: machine word
makine yönelimli dil	: machine-oriented language
makineden bağımsız	: machine-independent
makinenin öğrenmesi	: machine learning
makineyle imgeleme	: machine vision
makro	: macro
makro birleştirici	: macroassembler
makro çağırma	: macrocall
makro dili	: macrolanguage
makro işlemci	: macroprocessor
makro komut	: macroinstruction
makro kütüphanesi	: macro library
makro programlama	: macroprogramming
makro tanım	: macrodefinition
makro üretici	: macrogenerator
malzeme gereksinim planlaması	: material requirements planning
Manchester kodlama	: Manchester encoding
mantık işlemi	: logic operation
mantık programlama	: logic programming

mantıksal aygıt	: logic device
mantıksal bağlantı denetim alt katmanı	: logical link control sublayer
mantıksal bağlantı denetim protokolü	: logical link control protocol
mantıksal bağlantı denetim türü	: logical link control type
mantıksal bağlılık	: logical cohesion
mantıksal bomba	: logic bomb
mantıksal çarpma	: logical product
mantıksal değişken	: logic variable
mantıksal düzey	: logical level
mantıksal eleman	: logic element
mantıksal erişim kontrolü	: logical access control
mantıksal fonksiyon	: logic function
mantıksal halka	: logical ring
mantıksal işlem	: logical operation
mantıksal karşılaştırma	: logical comparison
mantıksal kaydırma	: logic shift
mantıksal kayıt	: logical record
mantıksal nesne	: logical object
mantıksal sektörleme	: soft sectoring
mantıksal sembol	: logic symbol
mantıksal şema	: logical schema, logic diagram
mantıksal tasarım	: logic design
mantıksal toplama	: logical add
mantıksal tür	: logical type, Boolean type
mantis	: mantissa
manuel cevaplama	: manual answering
manuel çağırma	: manual calling

manyetik bellek	: magnetic storage
manyetik disk	: magnetic disk
manyetik kafa	: magnetic head
manyetik kart	: magnetic card
manyetik kart bellek	: magnetic card storage
manyetik kaydetme	: magnetic recording
manyetik mürekkep	: magnetic ink
manyetik mürekkep karakter okuyucu	: magnetic ink character reader
manyetik mürekkep karakteri	: magnetic ink character
manyetik mürekkep karakteri tanıma	: magnetic ink character recognition
manyetik şerit bellek	: magnetic tape storage
manyetik şerit birimi	: magnetic tape unit
manyetik şerit sürücü	: magnetic tape drive
manyetik tambur	: magnetic drum
manyetik tambur bellek	: magnetic drum storage
manyetografik yazıcı	: magnetographic printer
masa (üstü) uygulaması	: desk application
masa üstü hesap makinesi	: desk-top calculator
masa üstü yayıncılık	: desktop publishing
maske	: mask
matematiksel mantık	: mathematical logic
matematiksel tümevarım	: mathematical induction

matris yazıcı	: matrix printer
mektup kalitesine yakın	: near letter quality
menü	: menu
menü çubuğu	: menu bar
merkezi işlem birimi	: central processing unit
mesaj anahtarlama	: message switching
mesaj doğrulama	: message authentication
mesaj gerçekleştirme kodu	: message authentication code
mesajlaşma alt sistemi	: messaging subsystem
mesajlaşma sistemi	: messaging system
meta bilgi	: metaknowledge
meta derleyici	: metacompiler
meta dil	: metalanguage
meta kararlı durum	: metastable state
meta kural	: metarule
metin	: text
metin [ses, görüntü, video] iletimi	: text [voice, image, video] transmission
metin alanı	: text area, type area
metin ayarlama modu	: adjust text mode
metin bağımlı tanıyıcı	: text-dependent recognizer
metin biçimlendirme dili	: text-formatting language
metin düzenleme	: text editing
metin düzenleyici	: text editor
metin işlemci	: text processor

metin işleme	: text processing, word processing
metin kalitesi	: letter quality
metin satırı	: line, line of text
metin ve görüntü yayını	: broadcast videography
metinden bağımsız tanıma sistemi	: text-independent recognition system
metinden bağımsız tanıyıcı	: text-independent recognizer
metinden konuşmaya dönüştürme	: text-to-speech conversion
metinden konuşmaya sentezleme sistemi	: text-to-speech synthesis system
metinden konuşmaya sentezleyici	: text-to-speech synthesizer
metne bağımlı tanıma sistemi	: text-dependent recognition system
metne bağlı otomatik dipnot	: automatic footnote tie-in
MFM kaydetme	: MFM recording
mikro bilgisayar	: microcomputer
mikro çip	: microchip
mikro işlem	: microoperation
mikro işlemci	: microprocessor
mikro kod	: microcode
mikro kod birleştirici	: microcode assembler
mikro komut	: microinstruction
mikro program	: microprogram
mikro programlama	: microprogramming
mikro programlanabilir bilgisayar	: microprogrammable computer

mikro tanılayıcı	: microdiagnostic
mikrofilm yazıcı	: microfilm printer
mini bilgisayar	: minicomputer
model eğitimi	: pattern training
model tabanlı sentezleme	: model-based synthesis
model tabanlı sistem	: model-based system
model tabanlı uzman sistem	: model-based expert system
modelden faydalanarak sonuç çıkarma	: model-driven inference
modem	: modem
modula 2 toplama	: modulo two sum
modül	: module
modül gücü	: module strength
modülasyon	: modulation
modülasyon hızı	: modulation rate
modüler programlama	: modular programming
modülerlik	: modularity
monitör	: monitor
muhafazalı taraf	: shell site
mutlak adres	: absolute address
mutlak birleştirici	: absolute assembler
mutlak hata	: absolute error
mutlak kod	: absolute code
mutlak komut	: absolute command, absolute instruction
mutlak koordinat	: absolute coordinate
mutlak vektör	: absolute vector
mutlak yükleyici	: absolute loader

**mürekkep
püskürtmeli yazıcı** : ink jet printer

**mürekkeplenmiş
yazıcı şeridi** : inked ribbon

Nn

N adresli komut : N-address instruction

NAND elemanı : NAND element

NAND geçidi : NAND gate

Nassi-Shneiderman şeması : Nassi-Shneiderman chart

n-bit bayt : n-bit byte

**nedensel
çözümleme** : causal analysis

negatif giriş : negative entry

negatif işaret : negative indication

**negatif olmayan
tamsayı** : nonnegative integer

nesne : object

nesne yönelimli : object-oriented

nesne yönelimli dil : object-oriented language

nicemlemek : quantize

nitelik : attribute

nitelik alanı : attribute domain

nitelik değeri : attribute value

nitelik ilişkisi : attribute relationship

nitelik sayısı : cardinality

nitelik sınıfı : attribute class

N-li Boole işlemi : binary [N-ary] Boolean operation

n-li kodlama : n-ary encoding

**nokta matrisli
karakter üretici** : dot matrix character generator

nokta yazıcı : dot (matrix) printer

**noktadan noktaya
bağlantı** : point-to-point connection

**noktalama
yeteneği** : punctuation capability

**noktalarla resim
yapma örüntüsü** : stipple pattern

NOR elemanı : NOR element

NOR geçidi : NOR gate

**normal mod
gerilimi** : normal mode voltage

**normal mod
reddetme** : normal mode rejection

normalizasyon : normalization

**normalize edilmiş
biçim** : normalized form

normalize etmek : normalize

**normalleşmiş
dönüşüm** : normalized transformation

**normalleştirilmiş
cihaz koordinatı** : normalized device coordinate

NOT elemanı : NOT element

NOT geçidi : NOT gate

notasyon : notation

noter onayı : notarization

**NOT-IF-THEN
elemanı** : NOT-IF-THEN element

**NOT-IF-THEN
geçidi** : NOT-IF-THEN gate

NOT-IF-THEN işlemleri	: NOT-IF-THEN operation
numara gösterim sistemi	: number representation system
numara gösterimi	: number representation
numaralandırma	: numeration
numaralandırma sistemi	: numeration system
numaralarla ifade	: numerical
nüfuz etme	: penetration
nüfuz etme testi	: penetration testing
nümerik	: numeric

nümerik gösterim	: numeric representation
nümerik ifade	: numeric literal
nümerik karakter	: numeric character
nümerik karakter kümesi	: numeric character set
nümerik kod	: numeric code
nümerik kod eleman kümesi	: numeric code element set
nümerik kod kümesi	: numeric code set
nümerik sözcük	: numeric word
nümerik veri	: numeric data

Oo

O/R adı	: O/R name
O/R adresi	: O/R address
ofis otomasyonu	: office automation
oktet	: octet
okuma (yazma) çevrim süresi	: read (write) cycle time
okuma erişimi	: read access
okuma istasyonu	: read station
okuma kafası	: read head
okuma yolu	: read path
okuma/yazma açılışı	: read/write opening
okuma/yazma kafası	: read/write head
okuma/yazma yeri	: read/write slot
okumak	: read
olası alıcı	: potential recipient
olgu	: fact
olumlu olay	: positive instance

olumlu örnek	: positive example
olumsuz olay	: negative instance
olumsuz örnek	: negative example
olumsuzlama	: negation
olumsuzlamak	: negate
omurga	: backbone
omurga ağı	: backbone network
onaltılı rakam	: hexadecimal digit
onaltılı sayı gösterimi	: hexadecimal numeral
onaltılı sayma sistemi	: hexadecimal numeration system
onaltılı sistem	: hexadecimal system
onarıcı bakım	: corrective maintenance
onay temel ögesi	: confirm primitive
onaylama	: acknowledgment, affirmation

onaylama deyimi	: accept statement
onaylamama	: non-affirmation
onaylanabilirlik	: confirmability
ondalık ifade	: decimal literal
ondalık işaretleyici	: decimal marker
ondalık nokta	: decimal point
ondalık notasyon	: decimal notation
ondalık sayı	: decimal numeral, decimal digit
ondalık sıralama sistemi	: decimal numeration system
ondalık sistem	: decimal system
onulmaz hata	: fatal error
onun tümleyeni	: ten's complement
operatör	: operator
optik bellek	: optical storage
optik disk	: optical disk
optik fiber	: optical fiber
optik işaret okuma	: optical mark reading
optik karakter	: optical character
optik karakter okuyucu	: optical character reader
optik karakter tanıma	: optical character recognition
optik tarayıcı	: optical scanner
ortak bağlaştırma	: common coupling
ortak çevre bağlaştırma	: common- environment coupling
ortak mod gerilimi	: common mode voltage
ortak mod reddetme	: common mode rejection
ortak yönetim bilgi hizmeti	: common management information service

ortalama aktarılan bilgi hızı	: average transinformation rate
ortalama aktarılan bilgi içeriği	: average transinformation content, mean transinformation content
ortalama bilgi hızı	: average information rate
ortalama doğruluk	: mean rate accuracy
ortalama erişim süresi	: mean access time
ortalamak	: center
ortam	: setting
ortam ara yüz bağlayıcısı	: medium interface connector
ortam erişim denetim alt katmanı	: medium access control sublayer
ortama bağımlı ara yüz	: medium dependent interface
ortama bağlantı birimi	: medium attachment unit
ortama erişim denetimi	: medium access control
ortama erişim denetim protokolü	: medium access control protocol
OSI ortamı	: OSI enviroment
OSI referans modeli	: OSI reference model
OSI yönetimi	: OSI management
otomasyon	: automation
otomatik	: automatic
otomatik arama	: automatic calling
otomatik görevli	: auto-attendant, automated attendant
otomatik iletme	: auto-forward

otomatik işlev	: automatic function
otomatik konuşma tanıma	: automatic speech recognition
otomatik öğrenme	: automatic learning
otomatik paragraf numaralama	: automatic paragraph numbering
otomatik sabit işlevi	: automatic constant function
otomatik sayfa numaralama	: automatic page numbering
otomatik sayfalandırma	: automatic pagination

otomatik veri işleme	: automatic data processing
otomatik yanıt	: auto-reply
otomatik yanıtlama	: automatic answering
otomatik yedek sistem	: hot site
otomatikleştirmek	: automate
otopsi dökümü	: postmortem dump
oturum	: session
oturum katmanı	: session layer
oyun çubuğu	: joystick

Öö

öbek	: heap
ödünç hane	: borrow digit
öğrenme	: learning
öğrenme algoritması	: learning algorithm
öğrenme oranı	: learning rate
öğrenme sırası	: epoch
öğrenme stratejisi	: learning strategy
öğrenmeme	: unlearning
öğretmensiz öğrenme	: learning without a teacher
ölçek çarpanı	: scale factor
ölçekleme çarpanı	: scaling factor
ölçeklemek	: scale
ölçeklendirme	: scaling
ölçü birim kuralı	: prosody rule
ölçü birimsel kural	: prosodic rule
ölü bölge birimi	: dead zone unit
ömür süresi	: lifetime
ön alan görüntüsü	: foreground image

ön işlemci	: preprocessor
ön işleme	: preprocessing
ön izletici	: previewer
ön okuma kafası	: pre-read head
ön operatör notasyonu	: prefix notation
ön testli döngü	: pretest loop
ön uç bilgisayar	: front-end computer
ön uç işlemci	: front-end processor
ön yüklemek	: boot
önceden tanımlanmış	: predefined
önceden tanımlanmış tanıtıcı	: predefined identifier
önceden tanımlanmış tür	: predefined type
önemini vurgulama	: highlighting
önemli an	: significant instant

önemli aralık	: significant interval
önemli koşul	: significant condition
öneri alma	: advice taking
öneri sistemi	: advisory system
önerme	: proposition
örgü ağ	: mesh network
örnek alanı	: instance space
örnek tabanlı öğrenme	: case-based learning, example-based learning, instance-based learning
örnek uzayı	: example space
örnekle ve tut cihazı	: sample-and-hold device
örnekleme	: instantiation
örnekleme	: sample
örneklerden öğrenme	: learning from examples
örneksel	: analog
örneksel bölücü	: analog divider
örneksel bilgisayar	: analog computer
örneksel çarpıcı	: analog multiplier
örneksel çıkış kanalı yükselteci	: analog output channel amplifier
örneksel değişken	: analog variable
örneksel giriş kanalı	: analog input channel
örneksel giriş kanalı yükselteci	: analog input channel amplifier
örneksel gösterim	: analog representation
örneksel sinyal	: analog signal
örneksel toplayıcı	: analog adder
örneksel toplayıcı	: summer
örneksel veri	: analog data

örnekselden sayısala dönüştürücü	: analog-to-digital converter
örtük adresleme	: implicit addressing, implied addressing
örtük bildirim	: implicit declaration
örümcek ağı şeklindeki ağ	: spidernet
örüntü	: pattern
örüntü eşleştirme	: pattern matching
örüntü tanıma	: pattern recognition
örüntü tanıma	: pattern recognition
özdeş olmayan işlem	: non-identity operation
özdeşlik elemanı	: identity element
özdeşlik geçidi	: identity gate
özdeşlik işlemi	: identity operation
özel	: private
özel alan adı	: private domain name
özel amaçlı dil	: special-purpose language
özel durum	: exception
özel durum işleyici	: exception handler
özel karakter	: special character
özel kısım	: private part
özel tür	: private type
özel yönetim alanı	: private management domain
özellik	: qualification
özellik tabanlı konuşma tanıma	: feature-based speech recognition
özellik tanımı	: characteristic description

özet adresleme	: hash addressing
özet çakışması	: hash clash
özet değeri	: hash value
özet delgi	: summary punch
özet işlevi	: hash function
özet tablosu arama	: hash table search

özetleme	: hashing
özne	: subject
özyineleme	: recursion
özyinelemeli fonksiyon	: recursive function

Pp

paket	: packet, package
paket aktarma modu	: packet transfer mode
paket anahtarlama	: packet switching
paket bildirimi	: package declaration
paket birleştirici/ayırıcı	: packet assembler/disassembler
paket modu terminali	: packet mode terminal
paket sıralama	: packet sequencing
paketi açmak	: unpack
paketlenmemiş ondalık gösterim	: unpacked decimal notation
paketlenmiş ondalık notasyon	: packed decimal notation
pano	: clipboard
panoramik (sınırsız görüntü) hareket	: panoraminc translating
parabolik çarpım birimi	: quarter-squares multiplier
paralel	: parallel
paralel çalışma	: parallel run
paralel iletim	: parallel

	transmission
parametre	: parameter
parametre ilişkilendirme	: parameter association
parametrik gösterimle sentezleme	: synthesis by parametric representation
parametrik modellemeyle sentezleme	: synthesis by parametric modeling
parantezsiz notasyon	: parenthesis-free notation
parça	: segment
parça ailesi programlaması	: family-of-parts programming
parça maskesi	: clip mask
parçacık	: thread
parçalama	: segmentation
parola	: password
pasif istasyon	: passive station
pasif matris görüntü cihazı	: passive matrix display device
pasif pencere	: inactive window
pasif sözlük	: passive vocabulary
pasif tehdit	: passive threat
patlamaya karşı	: explosion proof

dayanıklı

paylaşılan değişken	: shared variable
paylaşılan veri	: shared data
pencere	: window
pencere açma	: windowing
pencere kademelendirme	: rollover windowing
pencere/görüş bölümü dönüşümü	: window/viewport transformation
pencereleme	: windowing
pencereleri tuğla gibi döşeme	: tiling
perceptron	: perceptron
perform until deyimi	: perform until statement
perform while deyimi	: perform while statement
peşine takılmak	: tailgate
piksel	: pixel
piksel değeri	: pixel value
piksel haritası	: pixel map
pilli hesap makinesi	: battery powered calculator
pilot proje	: pilot project
planlama	: planning
planlanmış bakım	: scheduled maintenance
plazma paneli	: plasma panel
PLS alt katmanı	: PLS sublayer
PMA alt katmanı	: PMA sublayer
Polish notasyonu	: Polish notation
posta ağ geçidi	: mail gateway
posta dağıtıcı	: mail exploder
posta kutusu	: mailbox
posta yayınlayıcı	: mail broadcaster

potansiyometre ayar modu	: potentiometer set mode
problem açıklaması	: problem description
problem çözme	: problem solving
problem indirgeme	: problem reduction
problem tanımı	: problem definition
problem uzayı	: problem space
problem yönelimli dil	: problem-oriented language
program	: program
program bakımı el kitabı	: program maintenance manual
program belirtimi	: program specification
program birimi	: program unit
program denetimli adreslenebilir bellekli hesap makinesi	: calculator with program-controlled addressable storage
program denetimli ve klavye denetimli adreslenebilir bellekli hesap makinesi	: calculator with program-controlled and keyboard controlled addressable storage
program kütüphanesi	: program library
program tasarım dili	: program design language
program üretici	: program generator
programa duyarlı bozukluk	: program-sensitive fault
programcı	: programmer

Programcı İçin Hiyerarşik Etkileşimli Grafik Sistemi	: Programmer's Hierarchical Interactive Graphics System
programlama	: programming
programlama çevresi	: programming environment
programlama destek çevresi	: programming support environment
programlama dili	: programming language
programlama sistemi	: programming system
programlamak	: program
programlanabilen terminal	: programmable terminal
programlanabilir hesap makinesi	: programmable calculator
programlanabilir kesme noktası	: programmable breakpoint
programlanabilir salt okunur bellek	: programmable read-only memory

programlanamay an hesap makinesi	: nonprogrammable calculator
programlanamay an terminal	: nonprogrammable terminal
proje	: project
proje belirtimi	: project specification
proje denetimi	: project control
proje planlama	: project planning
proje yönetimi	: project management
projeksiyon	: projection
protokol	: protocol
protokol denetim bilgisi	: protocol control information
protokol veri birimi	: protocol data unit
prototip	: prototype
pürüzsüz gölgeleme	: smooth shading

Rr

radyal temelli işlev	: radial basis function
radyal temelli işlev ağı	: radial basis function network
rakam	: digit
rakam yeri	: digit place
rakamsal gösterim	: numeral
rapor	: report
rasgele erişim	: random access
rasgele sayı	: random number

rasgele sayı dizisi	: random number sequence
rasgele ağ	: random network
rasgele bağlantılı ağ	: randomly connected network
rastlantısal bağlılık	: coincidental cohesion
rasyonel sayı	: rational number
RBF ağı	: RBF network
reddetme	: repudiation

referans dönüşlü olmayan kaydetme	: non-return-to-reference recording
referans gösterilen bütünlük	: referential integrity
referans ile çağırma	: call by reference
referans kenar	: reference edge
referans satırı	: reference line, baseline
referansa dönüşlü kaydetme	: return-to-reference recording
rekabete dayalı öğrenme	: competitive learning
renk haritası	: color map
repeat until deyimi	: repeat until statement

repeat while deyimi	: repeat while statement
resim elemanı	: picture element
resim işleme	: picture processing
resimsel karakter	: pictorial character
risk	: risk
risk analizi	: risk analysis
risk değerlendirme	: risk assessment
risk kabulü	: risk acceptance
robot	: robot
robot bilim tekniği	: robotics
robot sistemi	: robot system
robot sistemi	: robotic system
robotik	: robotics
röle	: relay

Ss

saat izi	: clock track
saat sinyali	: clock signal
saat vurusu	: clock pulse
sabit	: constant
sabit	: invariant
sabit disk	: hard disk
sabit dizi	: string constant
sabit işlev	: constant function
sabit işlev üretici	: fixed function generator
sabit nokta gösterim sistemi	: fixed-point representation system
sabit noktalı tür	: implied decimal type

sabit ondalık modu	: fixed decimal mode
sabit sayıda yineleme	: fixed-count iteration
sabitlenmiş kök notasyonu	: fixed radix notation
sağ taraf	: right-hand side
sağa ayarlamak	: right-justify
sağa yanaşık	: right-adjusted, right aligned, right-justified, flush right
sahne	: scene
sahte davranış sergileme	: masquerade
sahte sektör	: fake sector

sakla ve ilet	: store-and-forward
saklama	: save
saklama	: storing
saklama (aygıtı)	: storage (device)
saklamak	: store
saklı karakter	: hidden character
saldırı	: attack
salt okunur bellek	: read-only memory
sanal	: virtual
sanal adres	: virtual address
sanal bellek	: virtual memory, virtual storage
sanal çağırma birimi	: virtual call facility
sanal düğme	: virtual pushbutton
sanal makina	: virtual machine
sanal terminal	: virtual terminal
sanal uzay	: virtual space
saniye başına bağlantı güncelleme	: connection updates per second
saniyede milyon komut	: millions of instructions per second
saplama kablosu	: drop cable
sapma	: bias, drift
sapma hatası	: bias error
saptırılmış girdi modeli	: warped-input model
sarılmış tür	: encapsulated type
sarım	: wraparound
sarma	: encapsulation
sarmak	: encapsulate
satır aralığı	: row pitch
satır başı	: carriage return
satır besleme	: line feed

satır boşluğu	: line spacing
satır düzenleyici	: line editor
satır yazıcısı	: line printer
sayfa	: page
sayfa altlığı	: footer, running foot
sayfa başlığı	: page header, running head
sayfa çerçevesi	: page frame
sayfa derinlik denetimi	: page depth control
sayfa kesme	: page break
sayfa okuyucu	: page reader
sayfa tanımlama dili	: page description language
sayfa uzunluğu	: page length, page depth
sayfa uzunluk denetimi	: page length control
sayfa yazıcı	: page printer
sayfalama	: paging
sayfalama tekniği	: paging technique
sayı karakteri	: numeric character
sayısal	: digital
sayısal bilgisayar	: digital computer
sayısal denetim	: numerical control
sayısal gösterim	: digital representation
sayısal imza	: digital signature
sayısal optik disk	: digital optical disk
sayısal sinyal	: digital signal
sayısal tür	: numeric type
sayısal veri	: digital data
sayısal zarf	: digital envelope
sayısaldan örneksele dönüştürücü	: digital-to-analog converter
sayısallaştırıcı	: digitizer

sayısallaştırılmış görüntü	: digitized image
sayısallaştırılmış veri	: digitized data
sayısallaştırmak	: digitize
SD sistem	: SD system
seçici döküm	: selective dump
seçilmiş düz metin saldırısı	: chosen-plaintext attack
seçim aygıtı	: choice device
seçme	: selecting
seçme cihazı	: pick device
seçme deyimi	: select statement
seçme sinyali	: selection signal
seçme	: selection
seçmeli bekleme deyimi	: selective-wait statement
sekiz bitlik bayt	: 8-bit byte
sekiz bölümlü ağaç yapısı	: octree
sekizli bayt	: octet
sekizli sayı gösterimi	: octal numeral
sekizli sayma sistemi	: octal numeration system
sekizli sistem	: octal system
sektör	: sector
sektör hizalaması	: sector alignment
semafor	: semaphore
semantik ağ	: semantic net, semantic network
sembol	: symbol
sembolik adres	: symbolic address
sembolik dil	: symbolic language
sembolik izleme	: symbolic trace
sembolik mantık	: symbolic logic
sembolik	: symbolic

yürütme	: execution
senaryo	: scenario, script
sentetik konuşma	: synthetic speech
sentez	: synthesis
serbest alan yönetimi	: free-space administration
seri	: serial
seri yazıcı	: serial printer
seri erişim	: serial access
seri iletim	: serial transmission
ses	: sound
ses	: voice
ses birimi	: phoneme
ses çıktısı	: voice output
ses denetim sistemi	: voice control system
ses denetleyicisi	: voice controller
ses etkileşimli yanıt sistemi	: voice interactive response system
ses girdisi	: voice input
ses imzası	: voice signature
ses izi	: voiceprint
ses kodlayıcı	: voice coder, vocoder
ses komutu	: voice command
ses kontrolü	: voice control
ses önizleyici	: voice previewer
ses sinyali	: voice signal
ses sunucusu	: voice server
ses tanıma	: voice recognition
ses tanıma birimi	: voice-recognition unit
ses uyarıcı	: voice prompt
sesli menü	: voice menu
sesli posta	: voice mail
sesli yanıt	: voice response

sesli yanıt uyarısı	: voice-response prompt
seyreltilmiş ağ	: diluted network
sezgisel sayfalama	: anticipatory paging
SI sistem	: SI system
sıcak başlama	: warm start
sıçrama	: jump
sıçrama komutu	: jump instruction
sıçramak	: jump
sıfır	: zero
sıfır adresli komut	: zero-address instruction
sıfır doldurmak	: zero-fill
sıfır küme	: null set
sıfır silme	: zero suppression
sıfıra dönüşlü kaydetme	: return-to-zero recording
sıfıra dönüşsüz (değişim) kaydetme	: non-return-to-zero (change) recording
sıfıra dönüşsüz (işaret) kaydetme	: non-return-to-zero (mark) recording
sıfıra dönüşsüz kaydetme	: non-return-to-zero-recording
sıfırı ihmal etme işlevi	: zero suppression function
sıfırlar üzerinde değişimli sıfıra dönüşsüz kaydetme	: non-return-to-zero change-on-zeros recording
sıkıştırma	: packing
sıkıştırma yoğunluğu	: packing density
sıkıştırmak	: compress, pack
sınıf	: class
sınıflandırma oluşumu	: taxonomy formation
sınır	: border

sınır belirleme	: range specification
sınırlandırma kutusu	: bounding box
sınırlanmamış tanıma sistemi	: unrestricted recognition system
sınırlayıcı	: delimiter, limiter, separator
sınırlı tür	: limited type
sıra	: sequence
sıra denetleme	: desk checking
sıra numarası	: serial number
sıradan arama	: sequential search
sıradüzen	: hierarchy
sıralama ifadesi	: enumeration literal
sıralama türü	: enumeration type, ordinal type
sıralamak	: sort, sequence
sıralanmış tür	: enumerated type
sıralı bağlılık	: sequential cohesion
sıraya alma	: spooling
sigma bellek	: sigma memory
silici kafa	: erasing head
silindir	: cylinder
silinebilir bellek	: erasable storage
silinebilir programlanabilir salt okunur bellek	: erasable programmable read-only memory
silme	: delete
silme işleminin tersini yapmak	: undelete
silme kafası	: erase head
simetrik ikili kanal	: symmetric binary channel

simetrik liste	: symmetrical list
simetrik şifreleme	: symmetric cryptography
simge	: pictogram
simge durumuna küçültmek	: iconize
simge durumunu büyötmek	: maximize
simgeleştirmek	: stow
sinir ağı	: neural network, neural net
sinir ağı modeli	: neural-network model
sinir bilgisayar	: neurocomputer
sinir yongası	: neurochip
sinirsel ağı	: neural network, neural net
sinirsel bağlantı	: neural connection, neural link
sinirsel bilgisayar	: neural computer
sinyal dönüşümü	: signal transformation
sinyal elemanı	: signal element
sinyal şekillendirme	: signal shaping
sinyali yeniden üretme	: signal regeneration
sistem açıklaması	: system description
sistem analizi	: system analysis
sistem bakımı	: system maintenance
sistem bütönlüğü	: system integrity
sistem denetimi	: walk-through
sistem destekleme	: system support
sistem dokümantasyonu	: system documentation

sistem geliştirme	: system development
sistem kütüphanesi	: system library
sistem tasarımı	: system design
sistem testi ve değerlendirme planı	: system test and evaluation plan
sistem yaşam döngüsü	: system life cycle
sistem yazılımı	: system software
sistemden çıkmak	: log out
sisteme girmek	: log in
sistemi açmak	: log on
sistemi kapatmak	: log off
skalar	: scalar
skalar türü	: scalar type
soğuşa dayalı bellek	: cryogenic storage
soğuk başlama	: cold start
soğuk taraf	: cold site
sol taraf	: left-hand side
sola ayarlamak	: left-justify
sola yanaşık	: left-adjusted, left-aligned, left-justified, flush left
solucan	: worm
somut söz dizimi	: concrete syntax
son düğüm	: terminal node
son ek gösterim mantıklı hesap makinesi	: calculator with postfix notation logic
son ek gösterim mantıklı hesap makinesi	: calculator with postfix notation logic
son operatör notasyonu	: postfix notation
son testli döngü	: posttest loop

son yapılan işlemi geri alma	: undo
sona erme tarihini gösterme hizmeti	: expiration date indication service
sonlandırıldı	: terminated
sonlandırma testi	: termination test
sonlu eleman analizi	: finite-element analysis
sonlu eleman modellemesi	: finite-element modeling
sonogram	: sonogram
sonraki satıra geçme	: wraparound
sonsuz döngü	: infinite loop
sonuç	: result
sonuç bölümü	: conclusion part
sonuç çıkarma	: inference
sonuç çıkarma motoru	: inference engine
sorgu istasyonu	: inquiry station
sorgulama	: query, interrogating, probe
sorgulama dili	: query language
soyut söz dizimi	: abstract syntax
soyut veri türü	: abstract data type
söz söyleme spektrogramı	: utterance spectrogram
sözcük	: word
sözcük ayırt etme	: word spotting
sözcük büyüklüğü	: word size
sözcük kaydırma	: word wrap
sözcük tabanlı bellek	: word-organized storage
sözcük uzunluğu	: word length
sözcüksel birim	: lexical unit, lexical token

sözcüksel eleman	: lexical element
sözde rasgele sayı dizisi	: pseudo-random number sequence
sözdizim yönelimli düzenleyici	: syntax-directed editor
sözlü komut	: spoken command
sözlü menü	: spoken menu
spiral iz	: spiral track
standard biçim	: standard form
standardize etmek	: standardize
statik test modu	: static test mode
STT dönüştürme	: STT conversion
sunucu	: server
sunuş katmanı	: presentaion layer
süper bilgisayar	: supercomputer
süper sektör	: supersector
sürdürülebilirlik	: maintainability
süreç	: process
süreç ara yüz sistemi	: process interface system
süreç bilgisayar sistemi	: process computer system
süreç denetim teçhizatı	: process control equipment
süreç kesme sinyali	: process interrupt signal
sürekli form	: continuous forms
sürekli konuşma tanıma	: continuous-speech recognition
sürekli yazıcı	: on-the-fly printer
süreklilik	: durability
sürüklemeye	: dragging
sürüm uzayı	: version space
sütun	: column

Şş

şablon	: template
şablon eşleştirme	: template matching
şablon mektup	: form letter
şartlı yuvarlama	: round off
şartsız deyim	: unconditional statement
şehir alan ağı	: metropolitan area network
şema	: schema
şerit	: tape
şerit başı	: leader
şerit başlangıç işareti	: beginning-of-tape marker
şerit çoğaltıcı	: tape reproducer
şerit delgisi	: tape punch
şerit öbeği	: tape spool

şerit sonu	: trailer
şerit sonu işareti	: end-of-tape marker
şifre çözme	: decipherment
şifre çözümüleme	: cryptanalysis
şifre kırmaya yönelik analitik saldırı	: cryptanalytical attack
şifre sistemi	: ciphersystem
şifreleme	: encipherment
şifreleme bilim dalı (kriptografi)	: cryptography
şifrelemeyle ilgili sistem	: cryptographic system
şifreli metin	: ciphertext

Tt

taban	: base
taban adres	: base address
tahmin kodlaması	: prediction coding
taklit etme	: emulation
takma ad	: alias
talaş	: chad
talep temel ögesi	: request primitive
tam bağlantılı ağ	: fully connected network
tam çift yönlü iletim	: full-duplex transmission

tam genelleme	: complete generalization
tamamen bağlantılı ağ	: totally connected network
tamamlandı	: completed
tambur birimi	: drum unit
tambur çizici	: drum plotter
tambur yazıcı	: drum printer
tamsayı	: integer
tamsayı ifade	: integer literal
tamsayı türü	: integer type

tanı	: diagnostic
tanı işlevi	: diagnostic function
tanı programı	: diagnostic program
tanım uzayı	: description space
tanıma sözlüğü	: recognition vocabulary
tanıma süresi	: recognition time
tanımı tekrarlı dizi	: recursively defined sequence
tanımlayıcı	: identifier
tanıtıcı	: identifier
tarak	: comb
tarama	: scanning
tarama çizgisi	: scan line
tarama sınaması	: burn in
tarayıcı	: scanner
tarayıcı çizgi	: scanning line
tarz denetleyici	: style checker
tasarım dili	: design language
taslak kalitesi	: draft quality
taslak kopya	: draft copy
taşıma katmanı	: transport layer
taşımak	: carry, move
taşınabilir bilgisayar	: portable computer
taşınabilirlik	: portability
taşıyıcı	: carrier
taşıyıcı dinleme	: carrier sense
taşma	: overflow, flooding
taşma işareti	: overflow indication
taşma özel durumu	: overflow exception
tavsiye	: referral
tehdit	: threat
tehdit analizi	: threat analysis

tehlikeye açık olma	: exposure
tek adımlı işlem	: single-step operation
tek adımlı yürütme	: single-step execution
tek adresli komut	: single-address instruction
tek delik açıcı	: spot punch
tek kablolu geniş bantlı LAN	: single-cable broadband LAN
tek kararlı (tetikleyici) devre	: monostable (trigger) circuit
tek katmanlı ağ	: single-layered network
tek katmanlı perceptron	: single-layer perceptron
tek seviyeli aygıt	: single-level device
tek yönlü iletim	: simplex transmission
tek yönlü şifreleme	: one-way encryption
tekli - [çiftli] - [üçlü] duyarlık	: single- [double-] [triple-] precision
tekli [ikili] işleç	: unary [binary] operator
tekli işlem	: unary operation
tekrar elde etme için ortalama süre	: mean time to restoration, mean time to recovery
tekrarlama deyimi	: loop statement
tekrarlamalı işlem	: repetitive operation
tekrarlayıcı	: repeater
tel çerçeveli gösterim	: wireframe representation
tele konferans	: teleconferencing
telefaks	: telefax
teleks	: telex

teleteks	: teletex
teletekst	: teletext
temel ifade	: based literal
temel mod bağlantı denetimi	: basic mode link control
temel öge	: primitive, service primitive
temel tür	: base type
temizleme	: clearing, stripping
temizlemek	: clear
tepki süresi penceresi	: response time window, response window
tepki temel ögesi	: response primitive
tepkime süresi	: response time
terim	: term
termal yazıcı	: thermal printer
ters bellek	: pushdown storage
ters görüntü	: reverse video
ters öntakı gösterim mantıklı hesap makinesi	: calculator with reverse-Polish notation logic
ters Polish notasyonu	: reverse Polish notation
tersine dönme	: inverted
tersine kesme	: reverse clipping
test dili	: test language
test planı	: test plan
test ve bakım programı	: test and maintenance program
tetikleyici devre	: trigger circuit
teyp satırı	: tape row, tape frame
tıklamak	: click
titreşme	: flicker
titretme	: dithering
toplam	: sum

toplam doğruluk	: total correctness
toplam işlevi	: total function
toplama modu	: add mode
toplanan	: addend
toplayarak integral alıcı	: summing integrator
toplu eğitim	: batch training
toplu işlem	: batch processing
toplu işlem çevresi	: batch-processing environment
trafik çözümleme	: traffic analysis
trafik doldurma	: traffic padding
transpoze etme	: transposition
Truva atı	: Trojan horse
tuş darbesi doğrulama	: keystroke verification
tutarlı genelleme	: consistent generalization
tutma modu	: hold mode
tuzağa düşürme	: entrapment
tüm sayfa görüntüsü	: full-page display
tümdengelim	: deduction
tümdengelim ile sonuç çıkarma	: deductive inference
tümdengelim metoduyla öğrenme	: deductive learning
tümdengelimle öğrenme	: learning by deduction
tümevarım	: induction
tümevarım ile sonuç çıkarma	: inductive inference
tümevarım metoduyla öğrenme	: inductive learning
tümevarımla öğrenme	: learning by induction
tümleşik devre	: integrated circuit

tümleşik devre belleği	: integrated circuit memory
tümleşik hizmetler sayısal ağı	: integrated services digital network
tümleşik programlama çevresi	: integrated programming environment
tümleşik yazılım	: integrated software
tümleyen	: complement
tümleyen işlem	: complementary operation

tür dönüşümü	: type conversion
türdeş ağ	: homogeneous network
türdeş bilgisayar ağı	: homogeneous computer network
türdeş olmayan ağ	: heterogeneous network
türdeş olmayan bilgisayar ağı	: heterogeneous computer network
türetilen tür	: derived type

Uu

uç birim	: terminal
uç düğümü	: end node
uç noktası düğümü	: endpoint node
uçan kafa	: flying head
uçucu bellek	: volatile storage
ulaşılabilirlik	: availability
until deyimi	: until statement
until yapısı	: until-construct
uyarı sinyali	: jam signal
uyarlamalı eğitim	: adaptive training
uyarlamalı öğrenme	: adaptive learning
uyarlanır rezonans teorisi ağı	: adaptive resonance theory network
uyarlanır sinir ağı	: adaptive neural network
uygulama hizmet ögesi	: application service element
uygulama	: application

işbirliği	: association
uygulama katmanı	: application layer
uygulama problemi	: application problem
uygulama programı	: application program
uygulama üretici	: application generator
uygulama yazılımı	: application software
uygulama yönelimli dil	: application-oriented language
uyumluluk	: compatibility
uyuşmazlık çözümü	: conflict resolution
uzaktan bakım	: remote maintenance, online maintenance, telemaintenance
uzaktan işlemler	: remote operations

hizmet ögesi	service element
uzaktan toplu giriş	: remote batch entry
uzaktan toplu iş girişi	: remote job entry
uzaktan veri tabanı erişimi	: remote database access
uzaktan yapılan toplu işlem	: remote batch processing

uzatılmış sonuç çıktı işlevi	: extended result output function
uzatma	: stretch
uzlaşma	: compromise
uzlaşma bilgi yayılması	: compromising emanation
uzman sistem	: expert system
uzman sistem kabuğu	: expert system shell

Üü

üç adresli komut	: three-address instruction
üç fazlalı kod	: excess-three code
üçüncü nesil dil	: third-generation language
ülke adı	: country name
üret ve test et	: generate-and-test
üretilen iş	: throughput
üretilmiş adres	: generated address
üretim hücresi	: manufacturing cell
üretim ileti hizmeti	: manufacturing message service
üretim kaynak planlaması	: manufacturing resource planning
üretim kuralı	: production rule
üretim planlama denetim sistemi	: production planning control system
üretim sistemi	: production system
üretme fonksiyonu	: generating function

üretmek (bir özel durum)	: raise (an exception)
ürün güvencesi	: product assurance
ürün modelleme	: product modeling
üs	: exponent
üst düğüm	: parent node
üst düzey alan adı	: top-level domain name
üst düzey veri bağlantı kontrolü	: high-level data link control
üst kayıt	: owner record
üst tür	: parent type
üstel olarak ikili azalma algoritması	: truncated binary exponential backoff
üstlenme, koşul zamanlılık ve kurtarma	: commitment, concurrency and recovery
üye	: member
üye alıcı	: member recipient
üye kayıt	: member record
üzerine yazmak	: overwrite

Vv

vakum kolonu	: vacuum column
varlık	: entity
varlık dünyası	: entity world
varlık ilişkisi	: entity relationship
varlık olgusu	: entity occurrence
varlık örneği	: entity instance
varlık sınıfı	: entity class
varlık tanımlama	: entity identification
varsayılan	: default
varsayılan biçim	: default format, basic format
VE DEĞİL işlemi	: NAND operation
VE işlemi	: AND operation
Veitch diyagramı	: Veitch diagram
vektör	: vector
vektör görüntü aygıtı	: vector display device
vektör oluşturucu	: vector generator
vektör yenilemeli görüntü	: vector-refresh display
Venn diyagramı	: Venn diagram
veri	: data
veri ağı	: data network
veri akış çizgesi	: data flow graph
veri akış diyagramı	: data flow diagram
veri akış şeması	: data flowchart
veri akışı	: data flow
veri akışı izleme	: data-flow trace
veri aktarım evresi	: data transfer phase
veri alanı	: data field

veri alanı	: realm
veri alıcısı	: data sink
veri anahtarlama merkezi	: data switching exchange
veri bağımsızlığı	: data independence
veri bağlantı katmanı	: data link layer
veri bağlantısı	: data link
veri bağlaştırma	: data coupling
veri bankası	: data bank
veri bilgileri	: metadata
veri bozulması	: data corruption
veri bölümü	: data division
veri bütünlüğü	: data integrity
veri çoklayıcı	: data multiplexer
veri çözümleme	: data analysis
veri değeri	: data value
veri değişkenliği	: data volatility
veri devresi	: data circuit
veri devresi saydamlığı	: data circuit transparency
veri devresi sonlandırma aygıtı	: data circuit-terminating equipment
veri dökümü	: datadump
veri edinimi	: data acquisition
veri elemanı	: data element
veri envanteri	: data inventory
veri geçerleme	: data validation
veri giriş istasyonu	: data input station
veri girişi	: data entry

veri güvenliği	: data security
veri iletimi	: data transmission
veri iletişimi	: data communication
veri istasyonu	: data station
veri işleme	: data processing
veri işleme dili	: data manipulation language
veri işleme kuralı	: data manipulation rule
veri işleme merkezi	: data processing center
veri işleme sistemi	: data processing system
veri izleme	: data trace
veri kaynağı	: data source
veri kesme noktası	: data breakpoint
veri kimliğini doğrulama	: data authentication
veri koruma	: data protection
veri modeli	: data model
veri modelleme olanağı	: data modeling facility
veri modülü	: data module
veri nesnesi	: data object
veri ortamı	: data medium
veri ortamı koruma aygıtı	: data medium protection device
veri özel durumu	: data exception
veri özelliği	: data attribute
veri restorasyonu	: data restoration
veri sinyal hızı	: data signaling rate
veri sözlüğü	: data dictionary
veri sözlük sistemi	: data dictionary system
veri tabanı	: database

veri tabanı alt şeması	: database subschema
veri tabanı anahtarı	: database key
veri tabanı dili	: database language
veri tabanı dosyası düzenleme	: database file organization
veri tabanı işleyici	: database handler
veri tabanı makinesi	: database machine
veri tabanı şeması	: database schema
veri tabanı yardımcı yazılımı	: database utility
veri tabanı yöneticisi	: database administrator
veri tabanı yönetim dili	: database administration language
veri tabanı yönetim sistemi	: database management system
veri tabanı yönetimi	: database administration
veri tanımı	: data description
veri tanımlama dili	: data definition language, data description language
veri terminal aygıtı	: data terminal equipment
veri toplama	: data collection
veri toplama istasyonu	: data collection station
veri türü	: data type
veri yapılandırma kuralı	: data structuring rule
veri yapısı	: data structure

veri yoğunlaştırıcı	: data concentrator
veri yoğunluğu	: data density
veri yolu ağı	: bus network
veri yolunun boş olma sinyali	: bus-quiet signal
veri yönetimi	: data administration, data management
verinin yeniden kurulması	: data reconstitution, data reconstruction
veriye duyarlı bozukluk	: data-sensitive fault
VEYA DEĞİL işlemi	: NOR operation
VEYA işlemi	: OR operation

video konferans	: video conferencing
videoteks	: videotex, viewdata
virüs	: virus
virüs imzası	: virus signature
voksel	: voxel
vurgulanan tür	: underlying type
vuru	: pulse
vuru dizisi	: pulse string
vuru treni	: pulse train
vuruş çubuğu	: print bar
vuruşlu karakter üretici	: stroke character generator
vuruşlu yazıcı	: impact printer
vuruşsuz yazıcı	: nonimpact printer

Ww

while yapısı	: while-construct

Yy

yakın sözcükleri tanıma	: contiguous-words recognition
yakınlaştırma	: zooming
yalıtılmamış yükselteç	: non-isolated amplifier
yalıtılmış yükselteç	: isolated amplifier
yalnız satır	: widow line, widow
YALNIZ VE YALNIZ işlemi	: IF-AND-ON LY-IF operation

yalnızca şifreli metin saldırısı	: ciphertext-only attack
yama	: patch
yamamak	: patch
yan etki	: side effect
yan istasyon	: tributary station
yanılgı	: human error
yanılgı	: mistake
yanıltmak	: spoof
yanıp sönme	: blinking

yanıt süresi	: response time
yanıtlama	: answering
yanıtlamak	: reply
yanlışla yakın	: near-miss
yansıtma	: echo
yansıtma	: mirror
yaparak öğrenme	: learning while doing
yapay dil	: artificial language
yapay imgeleme	: artificial vision
yapay kod	: pseudocode
yapay konuşma	: artificial speech, artificial voice
yapay sinir	: artificial neuron, neurode
yapay sinir ağı	: artificial neural network
yapay zeka	: artificial intelligence
yapı şeması	: structure chart
yapılandırma	: configuration
yapısal program	: structured program
yapısal programlama	: structured programming
yapısal programlama dili	: structured programming language
yapısal tanım	: structural description
yapısal tasarım	: structured design
yardımcı belleğe taşımak	: roll out
yardımcı istasyon	: slave station
yarı çift yönlü iletim	: half-duplex transmission
yassı çizici	: flatbed plotter

yatay biçim	: horizontal format, landscape, landscape format
yatay biçimleme	: horizontal formatting
yatay çizelgeleme	: horizontal tabulation
yaygın ad	: common name
yayımlama	: broadcast
yayımlama postası	: broadcast mail
yayma	: spread, irrelevance, prevarication
yaymak	: expand
yaymak (bir özel durum)	: propagate (an exception)
yazarlık dili	: authoring language
yazdırma çarkı	: print wheel
yazı tipi	: font
yazıcı	: printer
yazıcı sunucusu	: print server
yazılı gövde metni hizmeti	: typed body service
yazılım	: software
yazılım aracı	: software tool
yazılım korsanlığı	: software piracy
yazılım kütüphanesi	: software library
yazılım mühendisliği	: software engineering
yazılım paketi	: software package
yazma çubuğu	: type bar
yazma erişimi	: write access
yazma halkası	: write ring
yazma kafası	: write head
yazma koruma etiketi	: write protection label

yazma tamburu	: print drum
yazmak	: write
yazmama işlevi	: nonprint function
yedek	: backup
yedek bağımsız değişken	: dummy argument
yedekleme dosyası	: backup file
yedekleme işlemi	: backup procedure
yelpaze katlanmış kağıt	: fanfold paper
yeniden başlatma	: restart
yeniden başlatma noktası	: restart point
yeniden başlatmak	: restart
yeniden boyutlandırmak	: resize
yeniden düzenlenme	: reorganization
yeniden elde etme işlevi	: recovery function
yeniden giriş noktası	: reentry point
yeniden girişi	: reentrant
yeniden oynatma	: replay
yeniden üretme	: regeneration
yeniden yapılandırma	: restructuring
yeniden yapılanma	: reconfiguration
yeniden yönlendirme	: redirection
yenileme (tazeleme)	: refresh
yenileme (tazeleme) hızı	: refresh rate
yer	: location
yer adresi	: home address

yer değiştirebilir	: relocatable
yer değiştirebilir adres	: relocatable address
yer değiştirebilir program	: relocatable program
yer değiştirme birleştiricisi	: relocating assembler
yer değiştirme sapması	: relocation offset
yer değiştirme sözlüğü	: relocation dictionary
yer değiştirme yükleyicisi	: relocating loader
yer değiştirmek	: relocate
yer paylaşan parça	: overlay segment
yer paylaşım denetçisi	: overlay supervisor
yer paylaşmak	: overlay
yerel	: local
yerel adres yönetimi	: local address administration
yerel alan ağı	: local area network
yerel hata	: indigenous error, indigenous fault
yerelleştirme	: localization
yerine koyma	: substitution
yerleşik	: built-in, resident
yerleşik kontrol programı	: resident control programme
yerleşik tanımlama	: intrinsic
yerleştirmek	: minimize
yetenek	: capability
yetenek listesi	: capability list
yetkilendirme	: authorization, delegation
yetkilendirme sinyali	: enabling signal

yığın	: stack
yığıt	: stack
yığıt belirteci	: stack indicator
yığıt göstergesi	: stack pointer
yıkıcı okuma	: destructive read
yıldız ağı	: star network
yıldız/halka ağı	: star/ring network
yineleme	: iteration
yineleme adımı	: iteration step
yineleme deyimi	: iteration statement
yineleme düzeni	: iteration scheme
yinelemeli adresleme	: repetitive addressing
yinelemeli işlem	: automatic sequential operation, iterative operation
yenilenen ağ	: recurrent network
yoğunlaştırmak	: compact
yol	: path
yordam	: procedure, routine
yordam güvenliği	: procedural security
yordam yönelimli dil	: procedure-oriented language
yordamsal bağlılık	: procedural cohesion
yordamsal bilgi	: procedural knowledge
yordamsal dil	: procedural language
yordamsal olmayan dil	: nonprocedural language
yorum	: remark
yorumlamak	: interpret
yorumlayıcı	: interpreter
yorumlayıcı kod	: interpretive code

yorumlayıcı program	: interpretive program
yorumlayıcı yönergesi	: interpreter directive
yönetim alan adı	: management domain name
yönetim alanı	: management domain
yönetim bilgi sistemi	: MIS
yönlendirici	: router, headend
yönlü ışık görüntüleme aygıtı	: directed-beam display device
yöntem	: method
yöntem sonuç çözümleme	: means-end analysis, means-ends analysis
yukarı yuvarlama işlevi	: round-up function
yukarıdan aşağı	: top-down
yukarıya yuvarlama	: round up
yuva	: slot
yuvalı halka ağı	: slotted-ring
yuvarlama	: rounding
yuvarlama hatası	: rounding error
yuvarlama yapmama işlevi	: round-off function
yuvarlamak	: round
yük modülü	: load module
yükle ve devam et	: load-and-go
yüklem	: predicate
yükleme bağlantısı	: uplink
yükleme haritası	: load map
yükleme noktası	: load point

yüklemek	: load, upload, mount
yüklenebilir modül	: load module
yüklenmiş başlangıç noktası	: loaded origin
yükleyici	: loader
yüksek düzey dil	: high-level language, high-order language
yüksek gerilime dayanma yeteneği	: surge withstand capability
yüksek gerilime direnme	: surge resistance
yükseklik	: height
yükseklik dengeli ağaç	: height-balanced tree
yükselme süresi	: rise time
yükseltme deyimi	: raise statement
yürütme	: execution

yürütme izleme	: execution trace
yürütme izleyici	: execution monitor
yürütme profili	: execution profile
yürütme sırası	: execution sequence
yürütme süresi	: execution duration, running time
yürütme zamanı	: execution time
yürütmek	: execute
yürütülebilir	: executable
yüzde alma işlevi	: percentage function
yüzey modelleme	: surface modeling
yüzey oluşturma	: surfacing, surface modeling
yüzeyleme	: surfacing

Zz

zaman aralığı	: time slot
zaman aşımı	: time-out
zaman ayırıcı	: dispatcher
zaman ayırmak	: dispatch
zaman bombası	: time bomb
zaman bölmeli çoklama	: time division multiplexing
zaman bölmeli çoklu erişim	: time division multiple access
zaman dilimi	: slot time
zaman dilimleme	: time slicing
zaman ölçeği (faktörü)	: time scale (factor)

zaman paylaşımı	: time sharing
zaman uyumlu	: synchronous, simultaneous
zaman uyumlu iletim	: synchronous transmission
zaman uyumlu sinir ağı	: synchronous neural network
zaman uyumsuz	: asynchronous
zaman uyumsuz iletim	: asynchronous transmission
zaman uyumsuz sinir ağı	: asynchronous neural network
zarf	: envelope

zayıf bit	: weak bit
zayıf yazma	: weak typing
zincir mektup	: chain letter
zincir yazıcı	: chain printer
z-katlamalı kağıt	: zig-zag fold paper
z-katlanmış kağıt	: z-fold paper
zorlama testi	: marginal test, marginal check, stress test
zorunlu kesme	: hard hyphen, required hyphen
zorunlu sayfa kesme	: hard page break, required page break
zorunlu yazım	: strong typing

EK-D:

Kısaltmalar

KISALTMALAR

1GL	: first-generation language
2GL	: second-generation language
3GL	: third-generation language
4GL	: fourth-generation language
8-bit byte	: octet
ACSE	: association control service element
ADC	: analog-to-digital converter
ADMD	: administration management domain
ADP	: automatic data processing
ADT	: abstract data type
AI	: artificial intelligence
ANN	: neural network
ART network	: adaptive resonance theory network
ASE	: application service element
ASK	: amplitude shift keying
ASR	: automatic speech recognition
AU	: access unit
AUI	: attachment unit interface
BCD notation	: binary-coded decimal notation

BER	: bit error ratio
BOT marker	: beginning-of-tape marker
BPN	: back-propagation network
CA	: computer-aided
CAD	: computer-aided design
CAD/CAM	: computer-aided design and manufacturing
CAE	: computer aided engineering
CAM	: computer-aided manufacturing
CAN	: crossbar associative network
CAP	: computer-aided planning
CAPC	: computer-aided production control
CAPM	: computer-aided production management
CAPP	: computer-aided process control
CAQ assurance	: computer-aided quality assurance
CAQA	: computer-aided quality assurance
CAT	: computer-aided testing
CCR	: commitment, concurrency and recovery
CGI	: computer graphics interface
CGM	: computer graphics metafile

CGRM	: computer graphics reference model
CIM	: computer integrated manufacturing
CIMS	: common management information service
CNC	: computer numerical control
COMPUSEC	: computer security
COMSEC	: communications security
CPU	: central processing unit
CSMA/CA network	: carrier sense multiple access collision avoidance network
CSMA/CD network	: carrier sense multiple access collision detection network
CUD	: closed user group
CUPS	: connection updates per second
D/A converter	: digital-to-analog converter
DAC	: digital-to-analog converter
DAL	: database administration language
DBA	: database administrator
DBMS	: database management system
DCE	: data circuit-terminating equipment
DDL	: data definition language
DDP	: distributed data processing

DL	: distribution list
DMD	: directory management domain
DMF	: data modeling facility
DML	: data manipulation language
DP	: data processing
DSA	: directory system agent
DSE	: data switching exchange
DSR	: data signaling rate
DTE	: data terminal equipment
DTW	: dynamic time warping
DUA	: directory user agent
EDI	: electronic data interchange
EIT	: encoded information type
EOF	: end-of-file
EOV	: end-of-volume
ES	: expert system
FCS	: frame check sequence
FDM	: frequency division multiplexing
FDMA	: frequency division multiple access
FEP	: front-end processor

FMS	: flexible manufacturing system
FSK	: frequency shift keying
FTAM	: file transfer, access and management
GKS	: graphical kernel system
HDL	: hardware design language
HDLC	: high-level data link control
HDR	: header label
HMM	: hidden Markov model
IO	: input-output
IC	: integrated circuit
IPE	: integrated programming environment
IPL	: initial program load
IPM	: interpersonal message
IPMS	: interpersonal messaging system
IPN	: interpersonal notification
IR	: information retrieval
IRD	: information resource dictionary
IRDS	: information resource dictionary system
IS	: information system
ISDN	: integrated services digital network

IVR	: interactive voice response
JTM	: job transfer and manipulation
KB	knowledge base
KBS	: knowledge-based system
LAN	: local area network
LLC	: logical link control
LQ	: letter quality
LSB	: least significant bit
LSD	: least significant digit
MAC	: medium access control
MAN	: metropolitan area network
MAU	: medium attachment unit
MD	: management domain
MDC	: manipulation detection code
MDI	: medium dependent interface
MFLOPS	: megaflops
MFM	: modified frequency modulation
MHE	: message handling environment
MHS	: message handling system
MIC	: medium interface connector

MICR	: magnetic ink character recognition
MIPS	: millions of instructions per second
MIS	: management information system
MMS	: manufacturing message service
MRP	: material requirements planning
MRP II	: manufacturing resource planning
MS	: message store
MSB	: most significant bit
MSD	: most significant digit
MT	: message transfer
MTA	: message transfer agent
MTS	: message transfer system
NLQ	: near letter quality
NN	: neural network
NRZ	: non-return-to-zero-recording
NRZ(C)	: non-return-to-zero (change) recording
NRZ(M)	: non-return-to-zero (mark) recording
NRZ-0	: non-return-to-zero change-on-zeros recording
NRZ-1	: non-return-to-zero change-on-ones recording
OA	: ☐ ccess automation

OCR	: optical character recognition
OS	: operating system
OSI	: open systems interconnection
PCI	: protocol control information
PD	: physical delivery
PDAU	: physical delivery access unit
PDL	: page description language
PDS	: physical delivery system
PDU	: protocol data unit
PHIGS	: programmers hierarchical interactive graphics system
PPCS	: production planning control system
PRMD	: private management domain
PROM	: programmable read-only memory
RAM	: programmable read-only memory
RBF	: radial basis function
RDBMS	: relational database management system
RJE	: remote job entry
ROM	: read-only memory
ROSE	: remote operations service element
RPS	: rotational position sensing

RTSE	: reliable transfer service element
RZ	: return-to-zero recording
SAP	: service access point
SD	: speaker-dependent
SDU	: service data unit
SOFM	: self-organizing feature map
SOM	: self-organizing map
STDM	: statistical time division multiplexing
STT	: speech-to-text
TCU	: trunk connecting unit
TDM	: time division multiplexing
TDMA	: time division multiple access
TMS	: truth maintenance system
UA	: user agent
VDU	: video display terminal
VIRS	: voice interactive response system
VM	: virtual machine
VR	: voice response
WAN	: wide area network
WYSIWYG	: what you see is what you get

EK-E:

Standart Numaralarına Göre Gruplanmış Liste

01: Temel terimler

01.01.01:	information	01.01.26:	configuration
01.01.02:	data	01.01.27:	block diagram
01.01.03:	text	01.01.28:	synchronous
01.01.04:	access	01.01.29:	asynchronous
01.01.05:	information processing	01.01.30:	input
01.01.06:	ADP	01.01.31:	input
	automatic data processing	01.01.32:	input
	data processing	01.01.33:	output
	DP	01.01.34:	output
01.01.07:	hardware	01.01.35:	output
01.01.08:	software	01.01.36:	download
01.01.09:	firmware	01.01.37:	upload
01.01.10:	storage (device)	01.01.38:	interface
01.01.11:	memory	01.01.39:	data communication
01.01.12:	automatic	01.01.40:	functional unit
01.01.13:	automate	01.01.41:	on-line
01.01.14:	automation		online
01.01.15:	computerize	01.01.42:	offline
01.01.16:	computerization		off-line
01.01.17:	computer generation	01.01.43:	time sharing
01.01.18:	computer science		time slicing
01.01.19:	computer center	01.01.44:	network
	data processing center	01.01.45:	computer network
01.01.20:	computer system	01.01.46:	local area network (LAN)
	computing system	01.01.47:	Interoperability
	data processing system	01.01.48:	turnkey system
01.01.21:	information processing system	01.01.49:	virtual
01.01.22:	information system	01.01.50:	virtual machine VM
01.01.23:	computer resource	01.01.51:	data medium
01.01.23:	resource	01.01.52:	disk
01.01.24:	process	01.01.53:	log in
01.01.25:	process		

	log on	01.03.13:	workstation
01.01.54:	log off	01.03.14:	intelligent terminal
	log out		programmable terminal
01.02.01:	signal	01.03.15:	dumb terminal
01.02.02:	discrete		non-programmable terminal
01.02.03:	numeric	01.03.16:	video display terminal VDT
01.02.03:	numerical		visual display unit VDU
01.02.04:	digital	01.03.17:	calculator
01.02.05:	alphanumeric	01.03.18:	computer architecture
01.02.06:	analog	01.03.19:	microcomputer
01.02.07:	symbol	01.03.20:	personal computer
01.02.08:	binary digit	01.03.21:	portable computer
	bit	01.03.22:	laptop computer
01.02.09:	byte	01.03.23:	minicomputer
01.02.10:	8-bit byte	01.03.24:	supercomputer
01.02.10:	octet	01.03.25:	MIPS
01.02.11:	character		millions of instructions per second
01.02.12:	digit	01.03.26:	megaflops
	numeric character		MFLOPS
01.03.01:	central processing unit	01.03.27:	connectivity
	CPU	01.04.01:	application program
	processing unit		application software
01.03.02:	mainframe	01.04.02:	system software
01.03.03:	computer	01.04.03:	support program
01.03.04:	digital computer		support software
01.03.05:	analog computer	01.04.04:	system documentation
01.03.06:	hybrid computer	01.04.05:	software package
01.03.07:	peripheral equipment	01.04.06:	portability
01.03.08:	processor	01.04.07:	software engineering
01.03.09:	microprocessor	01.04.08:	operating system
01.03.10:	chip		OS
	IC	01.05.01:	computer program
	integrated circuit		program
	microchip	01.05.02:	code
01.03.11:	terminal		program
01.03.12:	user terminal		

01.05.03:	programming		computer-assisted
01.05.04:	routine	01.06.15:	computer-aided publishing
01.05.05:	algorithm		computer-assisted publishing
01.05.06:	flow diagram flowchart		electronic publishing
01.05.07:	debug	01.06.16:	desktop publishing
01.05.08:	natural language	01.06.17:	electronic mail e- mail
01.05.09:	artificial language	01.06.18:	K-base knowledge base
01.05.10:	programming language	01.06.19:	ES expert system
01.06.01:	simulation	01.06.20:	image processing picture processing
01.06.02:	emulation	01.06.21:	spreadsheet program
01.06.03:	IR information retrieval	01.06.22:	user-friendly
01.06.04:	hard copy	01.07.01:	data protection
01.06.05:	soft copy	01.07.02:	computer crime
01.06.06:	menu	01.07.03:	hacker
01.06.07:	prompt	01.07.04:	hacker
01.06.08:	computer graphics	01.07.05:	software piracy
01.06.09:	OA office automation	01.08.01:	information management
01.06.10:	text processing word processing	01.08.02:	data management
01.06.11:	compatibility	01.08.03:	access method
01.06.12:	AI artificial intelligence	01.08.04:	data bank
01.06.13:	robotics	01.08.05:	database
01.06.14:	CA computer-aided	01.08.06:	file

02: Aritmetik ve mantıksal işlemler

02.01.01:	heuristic method	02.03.13:	factorial
	logic variable	02.04.01:	logic function
	switching variable		switching function
02.01.02:	mathematical induction	02.04.02:	Boolean function
02.01.03:	formal logic	02.04.03:	recursively defined sequence
02.01.04:	mathematical logic	02.04.04:	map (over)
	symbolic logic	02.04.05:	map
02.02.01:	switching variable		mapping
02.02.02:	argument	02.04.06:	generating function
02.02.03:	argument	02.04.07:	threshold function
02.02.04:	parameter	02.05.01:	binary operation
02.02.05:	scalar		Boolean operation
02.02.06:	vector	02.05.02:	binary operation
02.02.07:	span		Boolean operation
	range	02.05.03:	binary [N-ary] Boolean operation
02.02.08:	characteristic		dyadic [N-adic] Boolean operation
02.02.09:	mantissa	02.05.04:	Boolean operator
02.03.01:	natural number	02.05.05:	complementary operation
	non-negative integer	02.05.06:	dual operation
02.03.02:	integer		identity operation
02.03.03:	real number	02.05.07:	non-identity operation
02.03.04:	rational number	02.05.08:	IF-AND-ONLY-IF operation
02.03.05:	irrational number		IFF
02.03.06:	complex number	02.05.09:	equivalence operation
02.03.07:	random number		modulo two sum
02.03.08:	random number sequence		non-equivalence operation
02.03.09:	pseudo-random number sequence	02.05.10:	addition without carry
02.03.10:	serial number		AND operation
02.03.11:	zero		EXCLUSIVE-OR operation
02.03.12:	binary [ternary] [octal] [decimal or denary] [duodecimal] [sexadecimal or hexadecimal] [N-ary]		

	intersection		truncation error
	logical product	02.06.14:	error span
02.05.11:	conjunction	02.06.15:	truncation error
	NAND operation	02.06.16:	rounding error
	non-conjunction	02.07.01:	binary arithmetic operation
02.05.12:	INCLUSIVE-OR operation	02.07.02:	significant digit arithmetic
	logical add	02.07.03:	overflow
	OR operation	02.07.04:	overflow
02.05.13:	disjunction	02.07.05:	underflow
	non-disjunction	02.07.06:	carry digit
	NOR operation	02.07.07:	carry
02.05.14:	NOT-IF-THEN operation	02.07.08:	carry
02.05.15:	exclusion	02.07.09:	end-around carry
	IF-THEN operation	02.07.10:	borrow digit
	implication	02.07.11:	end-around borrow
02.05.16:	conditional implication	02.08.01:	infix notation
	negation	02.08.02:	Lukasiewicz notation
	NOT operation		parenthesis-free notation
02.05.17:	negate		Polish notation
02.06.01:	precision		prefix notation
02.06.02:	multiple-precision	02.08.03:	postfix notation
02.06.03:	single- [double-] [triple-] precision		reverse Polish notation
02.06.04:	error	02.09.01:	normalize
02.06.05:	accuracy		standardize (to)
02.06.06:	accuracy	02.09.02:	truncation
02.06.07:	relative error	02.09.03:	truncation
	accuracy	02.09.04:	round
02.06.08:	absolute error	02.09.05:	round down
02.06.09:	relative error	02.09.06:	round up
02.06.10:	balanced error	02.09.07:	round off
02.06.11:	bias	02.09.08:	scale
02.06.12:	bias error	02.09.09:	scale factor
02.06.13:	error range		scaling factor

02.09.10: quantize
02.09.11: sample
02.10.01: operation
02.10.02: operand
02.10.03: result
02.10.04: monadic operation
02.10.04: unary operation
02.10.05: binary [N-ary]
 operation
 dyadic [N-adic]
 operation
02.10.06: operator
02.10.07: monadic [dyadic]
 operator
 unary [binary] operator
02.10.08: logic operation
 logical operation
02.10.09: logic operation
 logical operation
02.10.10: threshold operation
02.10.11: majority operation
02.10.12: compare
02.10.13: logical comparison
02.11.01: shift
02.11.02: arithmetic shift
02.11.03: logic shift
 logical shift
02.11.04: cyclic shift
 end-around shift
02.12.01: operation table
02.12.02: Boolean operation
 table

02.12.03: truth table
02.12.04: Venn diagram
02.12.05: Veitch diagram
02.12.06: Karnaugh map
02.C.01: set
02.C.02: element
02.C.02: member
02.C.03: empty set
 null set
02.C.04: subset
02.C.05: proper subset
02.C.06: universal set
02.C.10: range
02.C.11: function
02.C.12: recursive function
02.C.13: arithmetic operation
02.C.14: augend
02.C.15: addend
02.C.16: sum
02.C.17: minuend
02.C.18: subtrahend
02.C.19: difference
02.C.20: factor
02.C.21: multiplicand
02.C.22: multiplier
02.C.23: product
02.C.24: dividend
02.C.25: divisor
02.C.26: quotient
02.C.27: remainder

03: Donanım teknolojisi

03.01.01:	trigger circuit	03.04.01:	logic device
03.01.02:	stable state	03.04.02:	sequential circuit
03.01.03:	metastable state	03.04.03:	combinational circuit
	quasi-stable stable	03.04.04:	gate
	unstable state		logic element
03.01.04:	bistable (trigger) circuit	03.04.05:	NOT element
	flip-flop		NOT gate
03.01.05:	monostable (trigger) circuit	03.04.06:	NOT-IF-THEN element
			NOT-IF-THEN gate
03.01.06:	delay element	03.04.07:	AND element
03.01.07:	delay line		AND gate
03.01.08:	impulse	03.04.08:	EXCLUSIVE-OR element
	pulse		EXCLUSIVE-OR gate
03.01.09:	pulse string	03.04.09:	INCLUSIVE-OR gate
	pulse train		OR element
03.01.10:	clock pulse		(INCLUSIVE)
	clock signal	03.04.10:	NOR element
03.01.11:	signal shaping		NOR gate
	signal transformation	03.04.11:	IF-AND-ONLY-IF element
03.01.12:	signal regeneration		IF-AND-ONLY-IF gate
03.01.13:	enabling signal	03.04.12:	IF-THEN element
03.01.14:	inhibiting signal		IF-THEN gate
03.02.01:	parallel	03.04.13:	NAND element
03.02.02:	serial		NAND gate
03.02.03:	sequential	03.04.14:	identity element
03.02.04:	concurrent		identity gate
03.02.05:	simultaneous	03.04.15:	threshold element
03.02.06:	consecutive		threshold gate
03.03.01:	functional design	03.04.16:	majority element
03.03.02:	logic design		majority gate
03.03.03:	logic diagram		
03.03.04:	logic symbol		

04: Veri düzenleme

04.01.01:	character	04.03.02:	letter
04.01.02:	character set		alphabetic character
04.01.03:	alphabetic character set	04.03.03:	alphabet
04.01.04:	numeric character set	04.03.04:	ideogram
04.01.05:	alphanumeric character set		ideographic character
04.01.06:	binary character set	04.03.05:	numeric character
04.02.01:	code		digit
	coding scheme	04.03.06:	alphanumeric character
04.02.02:	coded set	04.03.07:	decimal digit
04.02.03:	coded character set	04.03.08:	hexadecimal digit
04.02.04:	code element	04.03.09:	binary digit
	code value		bit
04.02.05:	code element set	04.03.10:	binary character
	code set	04.03.11:	blank
04.02.06:	alphabetic code		blank character
04.02.07:	numeric code	04.03.12:	special character
04.02.08:	alphanumeric code	04.04.01:	control character
04.02.09:	binary code	04.04.02:	transmission control character
	alphabetic code set	04.04.03:	space character
	alphanumeric code element set	04.04.04:	format effector
04.02.10:	alphanumeric code set	04.04.05:	code extension character
	alphabetic code element set	04.04.06:	device control character
04.02.11:	numeric code element set	04.05.01:	string
	numeric code set	04.05.02:	character string
	alpha numeric code element set	04.05.03:	alphabetic string
04.02.12:	alpha numeric code set	04.05.04:	bit string
04.02.13:	binary code element set	04.05.05:	null string
	binary code set	04.05.06:	unit string
04.03.01:	graphic character	04.05.07:	position
		04.05.08:	byte
		04.05.09:	n-bit byte

04.05.10:	8-bit byte		
	octet		stack
04.06.01:	word	04.08.07:	push-up list
04.06.02:	alphabetic word		queue
04.06.03:	numeric word	04.08.08:	list processing
04.06.04:	alphanumeric word	04.08.09:	dequeue
04.06.05:	computer word		double-ended queue
	machine word	04.08.10:	heap
04.06.06:	word length	04.09.01:	delimiter
	word size	04.09.02:	identifier
04.07.01:	data element	04.09.03:	key
04.07.02:	field	04.09.04:	pointer
04.07.03:	record	04.09.05:	label
04.07.04:	logical record	04.09.06:	internal label
04.07.05:	physical record	04.09.07:	volume label
04.07.06:	record length		beginning-of-volume label
	record size		volume header
04.07.07:	block	04.09.08:	end-of-volume label
04.07.08:	block length		EOV
	block size	04.09.09:	beginning of file label
04.07.09:	blocking factor		HDR
04.07.10:	file		header label
04.07.11:	file updating	04.09.10:	end of file label
04.07.12:	file maintenance		EOF
04.07.13:	table		trailer label
04.08.01:	list	04.10.01	node
04.08.02:	chained list	04.10.02:	tree
	linked list	04.10.03:	subtree
04.08.03:	circular list	04.10.04:	ordered tree
	ring	04.10.05:	binary tree
04.08.04:	bidirectional list	04.10.06:	height
	symmetrical list	04.10.07:	balanced tree
04.08.05:	linear list		height-balanced tree
04.08.06:	pushdown list	04.10.08:	B-tree

05:Veri Gösterimi

05.01.01:	notation		radix
05.01.02:	number representation system	05.03.02:	sign position
	numeration system	05.03.03:	sign bit
05.01.03:	number representation numeration	05.03.04:	sign character
05.01.04:	discrete representation	05.03.05:	significant digit
05.01.05:	discrete data	05.04.01:	positional notation positional numeration system
05.01.06:	numeral	05.04.02:	positional representation
05.01.07:	binary numeral	05.04.03:	digit place digit position
05.01.08:	octal numeral	05.04.04:	weight
05.01.09:	decimal numeral	05.04.05:	most significant digit
05.01.10:	hexadecimal numeral	05.04.05:	MSD
05.01.11:	numeric representation	05.04.06:	most significant bit MSB
05.01.12:	numeric data	05.04.07:	least significant digit LSD
05.01.13:	digital representation	05.04.08:	least significant bit LSB
05.01.14:	digital data	05.04.09:	radix notation
05.01.15:	digitized data	05.04.10:	base radix
05.01.16:	alphanumeric data	05.04.11:	radix point
05.01.17:	analog representation	05.04.12:	mixed radix notation
05.01.18:	analog data	05.04.13:	fixed radix notation
05.01.19:	digitize	05.04.14:	decimal numeration system decimal system
05.02.01:	literal	05.04.15:	hexadecimal numeration system hexadecimal system
05.02.02:	numeric literal	05.04.16:	octal numeration system
05.02.03:	integer literal		
05.02.04:	real literal		
05.02.05:	decimal literal		
05.02.06:	based literal		
05.02.07:	character literal		
05.02.08:	string constant string literal		
05.02.09:	enumeration literal		
05.03.01:	base		

	octal system	05.06.04:	binary-coded notation
05.04.17:	binary numeration system	05.07.01:	BCD notation
	binary system		binary-coded decimal notation
05.04.18:	decimal point		binary-coded decimal representation
05.04.19:	fixed-point representation system	05.07.02:	excess-three code
05.04.20:	variable-point representation system	05.07.03:	two-out-of-five code
05.04.21:	mixed base notation	05.07.04:	biquinary code
05.05.01:	floating-point representation system	05.07.05:	packed decimal notation
05.05.02:	floating-point representation	05.07.06:	unpacked decimal notation
05.05.03:	mantissa	05.08.01:	complement
05.05.04:	exponent	05.08.02:	radix complement
05.05.05:	characteristic	05.08.03:	tens complement
05.05.06:	floating-point base	05.08.04:	twos complement
	floating-point radix	05.08.05:	diminished radix complement
05.05.07:	normalize	05.08.05:	radix-minus-one complement
05.05.08:	normalized form	05.08.06:	nines complement
	standard form	05.08.07:	ones complement
05.06.01:	decimal notation		
05.06.02:	binary notation		
05.06.03:	bit position		

06: Veri hazırlanma ve işleme

06.01.01:	read	06.01.03:	copy
06.01.02:	write	06.01.04:	duplicate

06.02.01:	input	06.04.02:	search cycle
06.02.02	input	06.04.03:	search key
06.02.03:	Input	06.04.04:	dichotomizing search
06.02.04:	output	06.04.05:	binary search
06.02.05:	output	06.04.06:	Fibonacci search
06.02.06:	output	06.04.07:	scanning
06.02.07:	I/O	06.04.08:	linear search
	input-output		sequential search
06.02.08:	data collection	06.04.09:	linked list search
06.02.09:	data entry	06.04.10:	tree search
06.02.10:	data acquisition	06.04.11:	hash table search
06.03.01:	move	06.05.01:	order
	transfer	06.05.02:	order
06.03.02:	block transfer	06.05.03:	sequence
06.03.04:	transform	06.05.04:	sequence
06.03.05:	translate	06.05.05:	index
06.03.06:	convert	06.05.06:	sort
06.03.07:	transliterate	06.05.07:	merge
06.03.08:	code	06.05.08:	collate
06.03.09:	decode	06.05.09:	collating sequence
06.03.10:	transcribe	06.06.01:	edit
06.03.11:	pack	06.06.02:	extract
06.03.12:	Packing	06.06.03:	mask
06.03.13:	unpack	06.06.04:	clear
06.03.14:	compact	06.06.05:	zerofill
	compress	06.06.06:	justify
06.03.15:	expand	06.06.07:	left-justify
06.04.01:	search		right-justify
		06.06.08:	zero suppression

07: Bilgisayar programlama

07.01.01:	meta-language		language
07.01.02:	algorithmic language	07.01.20:	functional language
07.01.03 :	programming language	07.01.21:	structured programming language
07.01.04:	machine language	07.01.22:	block-structured language
07.01.05:	computer-oriented language	07.01.23:	general-purpose language
	machine-oriented language	07.01.24:	special-purpose language
07.01.06:	assembly language	07.01.25:	conversational language
07.01.07:	1GL		interactive language
	first-generation language	07.01.26:	list processing language
07.01.08:	high-level language	07.01.27:	expression language
	high-order language	07.01.28:	text-formatting language
07.01.09:	symbolic language	07.01.29:	markup language
07.01.10:	2GL	07.01.30:	page description language
	second-generation language		PDL
07.01.11:	3GL	07.01.31:	authoring language
	third-generation language	07.01.32:	macrolanguage (1)
07.01.12:	4GL	07.01.33:	macrolanguage (2)
	fourth-generation language	07.01.34:	specification language
07.01.13:	extensible language	07.01.35:	requirement specification language
07.01.14:	algebraic language	07.01.36:	design language
07.01.15:	application-oriented language	07.01.37:	hardware design language
	problem-oriented language	07.01.37:	HDL
07.01.16:	object-oriented language	07.01.38:	program design language
07.01.17:	imperative language	07.01.39:	pseudocode
07.01.18:	procedural language	07.01.40:	compiler specification language
	procedure-oriented language	07.01.41:	test language
07.01.19:	non-procedural		

07.02.01:	structured programming (1)	07.02.29:	early binding
07.02.02:	structured programming (2)	07.02.30:	late binding
07.02.03:	structured program	07.02.31:	heap
07.02.04:	structured design	07.02.32:	data flow
07.02.05:	stepwise refinement	07.03.01:	iteration
07.02.06:	nest	07.03.02:	iteration step
07.02.07:	functional programming	07.03.03:	loop
07.02.08:	modular programming	07.03.04:	closed loop infinite loop
07.02.09:	logic programming	07.03.05:	loop assertion
07.02.10:	jump	07.03.06:	loop body
07.02.11:	jump	07.03.07:	loop control
07.02.12:	indicator	07.03.08:	loop parameter loop-control variable
07.02.13:	flag	07.03.09:	iteration scheme
07.02.14:	switch	07.03.10:	fixed-count iteration
07.02.15:	work area work space working area working space	07.03.11:	termination test
07.02.16:	mutual exclusion	07.03.12:	continuation test
07.02.17:	synchronization	07.03.13:	pre-test loop
07.02.18:	hash addressing hashing	07.03.14:	post-test loop
07.02.19:	hash function (in hashing)	07.03.15:	in-test loop
07.02.20:	hash value	07.03.16:	recursion
07.02.21:	collision hash clash	07.03.17:	directly recursive
07.02.22:	collision resolution	07.03.18:	indirectly recursive
07.02.23:	shared variable	07.03.19:	mutual recursion
07.02.24:	bind	07.03.20:	re-entrant
07.02.25:	binding	07.04.01:	programmer
07.02.26:	binding time	07.04.02:	environment
07.02.27:	static binding	07.04.03:	programming environment programming support environment
07.02.28:	dynamic binding	07.04.04:	IPE integrated programming environment
		07.04.05:	translate

07.04.06:	translation	07.04.38:	source code
07.04.07:	translation program	07.04.39:	compilation unit
	translator		source module
07.04.08:	assemble	07.04.40:	intermediate language
07.04.09:	assembler	07.04.41:	root compiler
07.04.10:	absolute assembler	07.04.42:	code generator
07.04.11:	code	07.04.43:	source code generator
07.04.12:	coding	07.04.44:	parse
07.04.13:	absolute code	07.04.45:	parser
07.04.14:	assembly code	07.04.46:	application generator
07.04.15:	assembled origin	07.04.47:	software tool
07.04.16:	cross-assembler	07.04.48:	target language
07.04.17:	relocating assembler	07.04.49:	target machine
07.04.18:	assemble-and-go	07.04.50:	target machine
07.04.19:	compile	07.04.51:	target program
07.04.20:	compiler	07.04.52:	host language
07.04.21:	compilation	07.04.53:	host machine
07.04.22:	compilation unit	07.04.54:	host machine
07.04.23:	compiler code	07.04.55:	host machine
07.04.24:	compiler compiler	07.04.56:	object language
	compiler generator	07.04.57:	object code
07.04.24:	meta-compiler	07.04.58:	object module
07.04.25:	cross-compiler	07.04.59:	object program
07.04.26:	compile-and-go	07.04.60:	translation time
07.04.27:	disassemble	07.04.61:	compilation time
07.04.28:	decompile	07.04.62:	assembly time
07.04.29:	decompiler	07.04.63:	translation duration
07.04.30:	interpret		translation time
07.04.31:	interpreter	07.04.64:	compilation duration
	interpretive program	07.04.64:	compilation time
07.04.32:	interpretive code	07.04.65:	assembly duration
07.04.33:	machine code		assembly time
07.04.34:	source language	07.04.66:	translator directive
07.04.35:	machine-dependent	07.04.67:	assembler directive
07.04.36:	machine-independent	07.04.68:	compiler directive
07.04.37:	source program	07.04.69:	interpreter directive

07.04.70:	dependent compilation separate compilation	07.05.19:	segmentation
07.04.71:	independent compilation separate compilation	07.05.20:	segment
07.04.72:	generic unit	07.05.21:	overlay segment
07.04.73:	macrogenerator	07.05.22:	overlay
07.04.74:	macroprocessor	07.05.23:	overlay supervisor
07.04.75:	macroprogramming	07.05.24:	resident
07.04.76:	macro library	07.05.25:	resident program
07.04.77:	macroassembler	07.05.26:	activation record
07.04.78:	program generator	07.06.01:	language processor
07.04.79:	pre-processor	07.06.02:	execution time run time
07.04.80:	pre-processing	07.06.03:	execution duration run duration running time
07.04.81:	language pre- processor	07.06.04:	elapsed time
07.05.01:	link	07.06.05:	processor time
07.05.02:	link	07.06.06:	execution profile
07.05.02:	linkage	07.06.07:	trace
07.05.03:	linkage editor	07.06.08:	trace
07.05.03:	linker	07.06.09:	code trace control-flow trace execution trace
07.05.04:	loader	07.06.10:	retrospective trace
07.05.05:	load	07.06.11:	subprogram trace
07.05.06:	absolute loader	07.06.12:	symbolic trace
07.05.07:	linking loader	07.06.13:	symbolic execution
07.05.08:	load module	07.06.14:	data trace data-flow trace variable trace
07.05.09:	load-and-go	07.06.15:	execution monitor
07.05.10:	loaded origin	07.06.16:	exit
07.05.11:	load map	07.06.17:	exit point
07.05.12:	relocate	07.06.18:	entrance entry point
07.05.13:	relocatable program	07.06.19:	re-entry point
07.05.14:	relocatable	07.06.20:	breakpoint
07.05.15:	relocating loader		
07.05.16:	relocation dictionary		
07.05.17:	relocation offset		
07.05.18:	address offset		

07.06.21:	set (a breakpoint)	07.06.51:	data exception
07.06.22:	initiate	07.06.52:	operation exception
07.06.23:	code breakpoint	07.06.53:	protection exception
	control breakpoint	07.06.54:	overflow exception
07.06.24:	data breakpoint	07.06.55:	underflow exception
07.06.25:	dynamic breakpoint	07.07.01:	debug
07.06.26:	static breakpoint	07.07.02:	debugger
07.06.27:	programmable breakpoint	07.07.03:	dump
07.06.28:	preamble breakpoint	07.07.04:	dump
07.06.29:	post-amble breakpoint	07.07.05:	data dump
07.06.30:	checkpoint	07.07.05:	dump
07.06.31:	restart	07.07.06:	selective dump
07.06.32:	rescue point	07.07.07:	change dump
	restart point	07.07.08:	post-mortem dump
07.06.33:	recover	07.07.09:	snapshot dump
07.06.34:	recovery	07.07.10:	memory dump
07.06.35:	forward recovery	07.07.11:	desk checking
07.06.36:	backward recovery	07.07.12:	playback
07.06.37:	inline recovery	07.07.13:	replay
07.06.38:	starvation	07.07.14:	single-step execution
07.06.39:	deadlock		single-step operation
07.06.40:	lockout		step-by-step operation
07.06.41:	bootstrap	07.07.15:	diagnostic program
	IPL	07.07.16:	trace program
	initial program load	07.07.17:	operation code trap
07.06.42:	bootstrap	07.07.18:	checking program
07.06.43:	bootstrap loader	07.07.19:	patch
07.06.44:	boot	07.07.20:	patch
07.06.45:	exception	07.07.21:	assertion
07.06.46:	raise (an exception)	07.07.22:	loop assertion
07.06.47:	exception handler	07.07.23:	invariant
07.06.48:	handle (an exception)	07.07.24:	loop invariant
07.06.49:	propagate (an exception)	07.07.25:	pre-condition
07.06.50:	addressing exception	07.07.26:	post-condition
		07.07.27:	correctness proving

07.07.28:	proof of correctness	07.09.11:	opcode
07.07.29:	formal specification		operation code
07.07.30:	partial correctness	07.09.12:	zero-address instruction
07.07.31:	total correctness	07.09.13:	one-address instruction
07.07.32:	bug seeding		single-address instruction
	error seeding	07.09.14:	two-address instruction
	fault seeding	07.09.15:	three-address instruction
07.07.33:	indigenous error	07.09.16:	N-address instruction
	indigenous fault	07.09.17:	one-plus-one address instruction
07.07.34:	error control software	07.09.18:	implicit addressing
07.07.35:	error prediction		implied addressing
07.07.36:	unrecoverable error	07.09.19:	one-ahead addressing
07.08.01:	microinstruction	07.09.20:	repetitive addressing
07.08.02:	microprogramming	07.09.21:	direct instruction
07.08.03:	microprogram	07.09.21:	immediate instruction
07.08.04:	microcode	07.09.22:	immediate operand
07.08.05:	microcode assembler	07.09.23:	immediate data
07.08.06:	microoperation	07.09.24:	indirect instruction
07.08.07:	microprogrammable computer	07.09.25:	no-op
07.09.01:	instruction		no-operation instruction
	statement	07.09.26:	privileged instruction
07.09.02:	machine instruction	07.09.27:	jump instruction
07.09.03:	instruction format	07.09.28:	unconditional jump instruction
07.09.04:	instruction repertoire	07.09.29:	conditional jump instruction
07.09.04:	instruction set	07.09.30:	calling sequence
07.09.05:	instruction length	07.09.31:	address space
07.09.06:	operation field	07.09.32:	symbolic address
	operation part	07.09.33:	direct address
07.09.07:	address	07.09.34:	base address
07.09.08:	address part	07.09.35:	absolute address
07.09.09:	address format		
07.09.10:	computer instruction code		
	instruction code		
	machine code		

07.09.36:	relative address	07.10.05:	blocked
07.09.37:	indirect address	07.10.06:	ready (qualifier)
	multilevel address	07.10.07:	running (qualifier)
07.09.38:	re-locatable address	07.10.08:	delayed
07.09.39:	generated address	07.10.09:	completed
07.09.40:	address modification	07.10.10:	terminated (qualifier)
07.09.41:	effective address	07.10.11:	master task
07.09.42:	virtual address	07.10.12:	task entry
07.09.43:	real address	07.10.13:	guard
07.09.44:	index	07.10.14:	open guard
07.09.45:	indexed address	07.10.15:	closed guard
07.09.46:	self-relative address	07.10.16:	thread
07.09.47:	hierarchy chart	07.11.01:	stub
07.09.47:	structure chart	07.11.02:	scaffolding
07.09.48:	call graph	07.11.03:	programming system
07.09.48:	call tree	07.11.04:	program library
07.09.49:	control flow diagram	07.11.05:	software library
07.09.49:	control flow graph	07.11.06:	system library
07.09.50:	box diagram	07.11.07:	operating environment
07.09.50:	Chapin chart	07.11.08:	batch-processing environment
07.09.50:	Nassi-Shneiderman chart	07.11.09:	interactive environment
07.09.51:	data flow diagram	07.11.10:	real-time environment
07.09.51:	data flow graph	07.11.11:	utility program
07.09.51:	data flowchart	07.11.12:	utility routine
07.09.52:	bubble chart	07.12.01:	modifiability
07.09.53:	IPO chart	07.12.02:	understandability
07.09.53:	input-process-output chart	07.12.03:	modularity
07.09.54:	state diagram	07.12.04:	cohesion
07.09.54:	state transition diagram		module strength
07.10.01:	task state	07.12.05:	functional cohesion
07.10.02:	activation	07.12.06:	informational cohesion
07.10.03:	elaboration	07.12.07:	communicational cohesion
07.10.04:	executable	07.12.08:	temporal cohesion
		07.12.09:	logical cohesion

07.12.10:	coincidental cohesion				common-environment coupling
07.12.11:	procedural cohesion				
07.12.12:	sequential cohesion		07.12.18:		content coupling
07.12.13:	coupling		07.12.19:		fan-in
07.12.14:	data coupling		07.12.20:		fan-out
07.12.15:	control coupling		07.12.21:		localization
07.12.16:	external coupling		07.12.22:		confirmability
07.12.17:	common coupling				

08: Güvenlik

08.01.01:	COMPUSEC computer security	08.01.16:	authorization
08.01.02:	administrative security procedural security	08.01.17:	availability
08.01.03:	communications security COMSEC	08.01.18:	certification
08.01.04:	data security	08.01.19:	clearance security clearance
08.01.05:	security audit	08.01.20:	security level
08.01.06:	security policy	08.01.21:	closed-security environment
08.01.07:	data integrity	08.01.22:	open-security environment
08.01.08:	file protection	08.01.23:	privacy
08.01.09:	confidentiality	08.01.24:	risk analysis risk assessment
08.01.10:	accountability	08.01.25:	risk acceptance
08.01.11:	authentication	08.01.26:	sensitivity
08.01.12:	message authentication	08.01.27:	system integrity
08.01.13:	authentication information	08.01.28:	threat analysis
08.01.14:	credentials	08.01.29:	trusted computer system
08.01.15:	authentication exchange	08.01.30:	subject
		08.01.31:	object
		08.02.01:	security classification

08.02.02:	sensitive information	08.04.04:	access level
08.02.03:	security category	08.04.05:	access right
08.02.04:	compartmentalization	08.04.06:	access permission
08.02.05:	multilevel device	08.04.07:	access period
08.02.06:	single-level device	08.04.08:	access type
08.03.01:	cryptography	08.04.09:	ticket
08.03.02:	encipherment	08.04.10:	capability
08.03.02:	encryption	08.04.11:	capability list
08.03.03:	irreversible encipherment irreversible encryption one-way encryption	08.04.12:	identity authentication
08.03.04:	decipherment decryption	08.04.12:	identity validation
08.03.05:	cipher system cryptographic system cryptosystem	08.04.13:	identity token
08.03.06:	cryptanalysis	08.04.14:	password
08.03.07:	cleartext plaintext	08.04.15:	minimum privilege
08.03.08:	ciphertext	08.04.16:	need-to-know
08.03.09:	key	08.04.17:	logical access control
08.03.10:	private key	08.04.18:	physical access control
08.03.11:	public key	08.04.19:	controlled access system
08.03.12:	asymmetric cryptography public-key cryptography	08.04.20:	read access
08.03.13:	symmetric cryptography	08.04.21:	write access
08.03.14:	secret key	08.04.22:	user ID user identification
08.03.15:	transposition	08.04.23:	user profile
08.03.16:	substitution	08.05.01:	computer abuse
08.04.01:	access control	08.05.02:	computer crime
08.04.02:	access control list	08.05.03:	computer fraud
08.04.02:	access list	08.05.04:	threat
08.04.03:	access category	08.05.05:	active threat
		08.05.06:	passive threat
		08.05.07:	flaw
		08.05.07:	loophole
		08.05.08:	vulnerability
		08.05.09:	risk
		08.05.10:	denial of service
		08.05.11:	compromise
		08.05.12:	loss

08.05.13: exposure
08.05.14: compromising emanation
08.05.15: disclosure
08.05.16: penetration
08.05.17: breach
08.05.18: network weaving
08.05.19: attack
08.05.20: analytical attack
 cryptanalytical attack
08.05.21: ciphertext-only attack
08.05.22: known-plaintext attack
08.05.23: chosen-plaintext attack
08.05.24: brute-force attack
 exhaustive attack
08.05.25: eavesdropping
08.05.26: wiretapping
08.05.27: active wiretapping
08.05.28: passive wiretapping
08.05.29: masquerade
08.05.30: piggyback entry
08.05.31: tailgate
08.05.32: scavenge
08.05.33: spoof
08.05.34: aborted connection
08.05.35: failure access
08.05.36: between-the-lines entry
08.05.37: trapdoor
08.05.38: maintenance hook
08.05.39: aggregation
08.05.40: fusion
 linkage
08.05.41: traffic analysis
08.05.42: data corruption
08.05.43: flooding

08.05.44: contamination
08.05.45: covert channel
08.05.46: malicious logic
08.05.47: virus
08.05.48: worm
08.05.49: Trojan horse
08.05.50: bacterium
08.05.50: chain letter
08.05.51: logic bomb
08.05.52: time bomb
08.06.01: verification
08.06.02: data protection
08.06.03: countermeasure
08.06.04: failsafe
08.06.05: data validation
08.06.06: keystroke verification
08.06.07: audit trail
08.06.08: privacy protection
08.06.09: digital signature
08.06.10: digital envelope
08.06.11: biometric
08.06.12: call-back
08.06.12: dial-back
08.06.13: clearing
08.06.14: sanitizing
08.06.15: residual data
08.06.16: separation of duties
08.06.17: entrapment
08.06.18: penetration testing
08.06.19: computer-system audit
08.06.20: contingency procedure
08.06.21: data authentication
08.06.22: message authentication code
08.06.23: manipulation detection
08.06.23: modification detection

08.06.24:	manipulation detection code	08.07.09:	archive file
	MDC	08.07.10:	archived file
08.06.24:	modification detection code	08.07.11:	cold site
			shell site
08.06.25:	repudiation	08.07.12:	hot site
08.06.26:	security filter	08.07.13:	contingency plan
08.06.27:	guard		disaster recovery plan
08.06.28:	mutual suspicion	08.08.01:	copy protection
08.06.29:	notarization	08.08.02:	software piracy
08.06.30:	traffic padding	08.08.03:	padlocking
08.06.31:	virus signature	08.08.04:	bad sectoring
08.06.32:	anti-virus program	08.08.05:	checking code
	vaccine program	08.08.06:	extra sector
08.07.01:	data restoration	08.08.07:	extra track
08.07.02:	data reconstruction	08.08.08:	fake sector
08.07.03:	data reconstitution	08.08.09:	offset track
08.07.04:	backup procedure	08.08.10:	sector alignment
08.07.05:	backup file	08.08.11:	spiral track
08.07.06:	backward recovery	08.08.12:	supersector
08.07.07:	forward recovery	08.08.13:	weak bit
08.07.08:	archive	08.08.14:	wide track

09: Veri iletişimi

09.01.01:	data communication	09.02.04:	binary digital signal
09.01.02:	data transmission	09.02.04:	binary signal
09.01.02:	transmission	09.02.05:	signal element
09.01.03:	data source	09.02.06:	significant condition
09.01.04:	data sink	09.02.07:	transition
09.01.05:	transmission medium	09.02.08:	significant instant
09.02.01:	analog signal	09.02.09:	significant interval
09.02.02:	discrete signal	09.02.10:	jitter
09.02.02:	discretely timed signal	09.02.11:	phase jitter
09.02.03:	digital signal	09.03.01:	transfer

09.03.02:	transmit	09.05.06:	redundant code
09.03.03:	parallel transmission	09.05.07:	scramble
09.03.04:	serial transmission	09.05.08:	descramble
09.03.05:	simplex transmission	09.05.09:	carrier
09.03.06:	half-duplex transmission	09.05.10:	modulation
09.03.07:	duplex transmission	09.05.11:	demodulation
09.03.07:	full-duplex transmission	09.05.12:	amplitude shift keying
09.03.08:	asynchronous transmission	09.05.12:	ASK
09.03.09:	start-stop transmission	09.05.13:	frequency shift keying
09.03.10:	synchronous transmission	09.05.13:	FSK
09.03.11:	baseband	09.05.14:	phase-continuous frequency shift keying
09.03.12:	narrowband	09.05.14:	phase-continuous FSK
09.03.13:	broadband	09.05.15:	phase coherent frequency shift keying
09.03.13:	wideband	09.05.15:	phase coherent FSK
09.03.14:	transmission channel	09.05.16:	phase shift keying PSK
09.03.15:	forward channel	09.05.17:	bit rate
09.03.16:	backward channel	09.05.18:	data signaling rate
09.04.01:	twisted pair	09.05.18:	DSR
09.04.02:	coaxial pair	09.05.19:	modulation rate
09.04.03:	coaxial cable	09.05.20:	baud
09.04.04:	optical fiber	09.05.21:	actual transfer rate
09.04.05:	data concentrator	09.05.21:	transfer rate
09.04.06:	data multiplexer	09.05.22:	effective transfer rate
09.04.06:	multiplexer	09.05.23:	multiplexing
09.04.07:	communication adapter	09.05.24:	demultiplexing
09.04.08:	modem	09.05.25:	FDM
09.05.01:	line code	09.05.25:	frequency division multiplexing
09.05.02:	phase encoding	09.05.26:	time division multiplexing TDM
09.05.03:	Manchester encoding	09.05.27:	statistical time division multiplexing STDM
09.05.04:	differential Manchester encoding	09.05.28:	multiple access
09.05.05:	n-ary encoding	09.05.29:	FDMA
		09.05.29:	frequency division

	multiple access		
09.05.30:	time division multiple access TDMA	09.06.25:	contention
09.06.01:	data link	09.06.26:	data transfer phase
09.06.02:	data circuit	09.06.27:	interrogating
09.06.03:	line	09.06.28:	time-out
09.06.03:	transmission line	09.06.29:	recovery
09.06.04:	protocol	09.06.30:	basic mode link control
09.06.05:	character-oriented protocol	09.06.31:	HDLC
09.06.06:	bit-oriented protocol	09.06.31:	high-level data link control
09.06.07:	data circuit transparency	09.06.32:	data station
09.06.08:	frame	09.06.33:	data terminal equipment
09.06.08:	transmission frame	09.06.33:	DTE
09.06.09:	information bit	09.06.34:	intermediate equipment
09.06.10:	overhead bit	09.06.35:	data circuit-terminating equipment
09.06.10:	service bit	09.06.35:	DCE
09.06.11:	frame start delimiter	09.06.36:	control station
09.06.11:	start-of-frame	09.06.37:	tributary station
09.06.12:	end-of-frame	09.06.38:	master station
09.06.12:	frame end delimiter	09.06.39:	slave station
09.06.13:	preamble	09.06.40:	passive station
09.06.14:	frame control field	09.06.41:	primary station
09.06.15:	FCS	09.06.42:	secondary station
09.06.15:	frame check sequence	09.06.43:	combined station
09.06.16:	time slot TS	09.07.01:	node
09.06.17:	timing recovery	09.07.02:	port
09.06.18:	error control	09.07.03:	connection
09.06.19:	block check	09.07.04:	point-to-point connection
09.06.20:	BER	09.07.05:	multipoint connection
09.06.20:	bit error ratio	09.07.06:	broadcast
09.06.21:	flow control	09.07.07:	multicast
09.06.22:	acknowledgment	09.07.08:	data network
09.06.23:	polling	09.07.09:	LAN
09.06.24:	selecting	09.07.10:	MAN

09.07.10:	metropolitan area network	09.08.01:	code-transparent data communication
09.07.11:	wide area network WAN	09.08.01:	direct call facility
09.07.12:	ISDN	09.08.02:	answering
09.07.12:	ISDN	09.08.02:	code-independent data communication
09.07.12:	integrated services digital network	09.08.03:	manual answering
09.07.13:	store-and-forward	09.08.03:	user class of service
09.07.14:	data switching exchange	09.08.04:	automatic answering
09.07.14:	DSE	09.08.04:	user facility
09.07.15:	switching	09.08.05:	calling
09.07.16:	circuit switching	09.08.06:	call
09.07.17:	message switching	09.08.07:	manual calling (in a data network)
09.07.18:	packet	09.08.08:	automatic calling
09.07.19:	packet switching	09.08.08:	fast select
09.07.20:	packet sequencing	09.08.09:	abbreviated address calling
09.07.21:	packet transfer mode	09.08.09:	server
09.07.22:	packet mode terminal	09.08.10:	client
09.07.23:	packet assembler/disassembler PAD	09.08.14:	closed user group
09.07.24:	datagram	09.08.14:	CUD
09.07.25:	datagram service	09.08.15:	closed user group with outgoing access
09.07.26:	virtual call facility	09.08.16:	closed user group with incoming access
09.07.27:	call control procedure		
09.07.28:	selection signal		

10: İşletim teknikleri ve olanakları

10.01.01:	functional unit	10.01.07:	resource allocation
10.01.02:	processor	10.01.08:	synchronous
10.01.03:	process	10.01.09:	interrupt
10.01.04:	process	10.01.10:	interleave
10.01.05:	execution	10.01.11:	bind
10.01.06:	execute	10.01.12:	response time

10.01.13:	turnaround time	10.03.06:	off-line
10.01.14:	throughput		offline
10.02.01:	job	10.04.01:	spooling
10.02.02:	task	10.04.02:	remote batch entry
10.02.03:	dispatch	10.04.03:	remote job entry
10.02.04:	dispatcher		RJE
10.02.05:	schedule	10.04.04:	time sharing
10.02.06:	run		time slicing
10.02.07:	run	10.04.05:	time sharing
10.02.08:	input stream	10.04.06:	multiprogramming
	job stream	10.04.07:	multitasking
	run stream		multi-tasking
10.02.09:	command language	10.04.08:	multiprocessing
	control language	10.04.09:	emulate
10.02.10:	object module	10.05.01:	catalogue
10.02.11:	load module		catalog
10.02.12:	linkage editor	10.05.02:	catalog
	linker	10.05.03:	simple buffering
10.02.13:	core image	10.05.04:	dynamic buffering
	storage image	10.05.05:	dynamic resource allocation
10.02.14:	control area	10.05.06:	dynamic relocation
10.02.15:	control program	10.05.07:	roll out
10.02.16:	resident	10.05.08:	roll in
10.02.17:	nucleus	10.05.09:	swapping
	resident control programme	10.05.10:	lock out
10.02.18:	sysgen		lock-out
10.02.18:	system generation		protection
10.03.01:	batch processing	10.05.11:	virtual memory
10.03.02:	remote batch processing		virtual storage
10.03.03:	conversational mode	10.05.12:	virtual address
	time sharing	10.05.13:	real storage
10.03.04:	real time	10.05.14:	real address
10.03.05:	on-line	10.05.15:	address translator
	online	10.05.16:	page

10.05.17: page frame
10.05.18: paging
10.05.19: paging technique

10.05.20: demand paging
10.05.21: anticipatory paging

12: Çevre cihazları

12.01.01: blank medium
12.01.02: empty medium
12.01.04: initialization
12.01.06: mount
12.01.07: rewind
12.01.08: track
12.01.09: alternate track
12.01.10: index track
12.01.11: clock track
12.01.12: error rate
12.01.13: error correction
12.01.14: error detection
12.01.15: soft error
12.01.15: transient error
12.01.17: backup
12.01.18: print through
12.01.19: reference edge
guide edge
12.01.20: tape frame
tape row
12.01.21: row pitch
12.01.22: track pitch
12.01.23: track density
12.01.24: physical recording density
12.01.25: bit density
12.01.26: data density
packing density

12.01.27: data medium
protection device
12.01.28: backspace
12.01.29: backspace
12.01.30: core
12.01.31: tape
12.01.32: cassette
12.01.33: cartridge
12.01.34: magnetic card
12.01.35: magnetic drum
12.01.36: magnetic disk
12.01.37: floppy disk
12.01.38: hard disk
12.01.39: diskette
12.01.40: disk pack
12.01.41: disk cartridge
12.01.42: data module
12.01.43: digital optical disk
optical disk
12.01.45: missing-pulse
12.01.46: drop-in
12.01.47: extra-pulse
12.01.48: magnetic ink
12.01.49: magnetic ink character
12.01.50: optical character
12.01.51: character recognition
12.01.52: magnetic ink character recognition

12.01.52:	MICR		programmable read-only memory
12.01.53:	OCR		
	optical character recognition	12.02.15:	EPROM
12.01.54:	mark scanning	12.02.16:	erasable programmable read-only memory
	optical mark reading	12.02.17:	volatile storage
12.01.55:	bar code	12.02.18:	non-volatile storage
12.01.56:	hole pattern	12.02.19:	non-destructive read
12.01.57:	pattern recognition	12.02.20:	destructive read
12.01.58:	tape	12.02.21:	storage capacity
12.01.59:	punched tape		storage size
12.01.60:	tape spool	12.02.22:	direct access
12.01.61:	reel		random access
12.01.62:	punch card	12.02.23:	sequential access
12.01.63:	punched card		serial access
12.01.64:	aperture card	12.02.24:	pushdown storage
12.01.65:	card deck		stack (storage)
12.02.01:	storing	12.02.25:	push-up storage
12.02.02:	store	12.02.26:	stack indicator
12.02.03:	store		stack pointer
12.02.04:	storage	12.02.27:	associative storage
12.02.05:	location		content addressable storage
12.02.06:	storage cell	12.02.28:	storage protection
	storage element	12.02.29:	transfer time
12.02.07:	binary cell	12.02.30:	latency
12.02.08:	word-organized storage		waiting time
12.02.09:	static storage	12.02.31:	access time
12.02.10:	dynamic storage	12.02.32:	mean access time
12.02.11:	erasable storage	12.02.33:	seek time
12.02.12:	permanent storage	12.02.34:	rotational delay
12.02.13:	read-only memory	12.02.34:	search time
	ROM	12.02.35:	rotational position sensing
12.02.14:	RAM		RPS
12.02.15:	PROM	12.02.36:	cycle time

12.02.37:	read (write) cycle time	12.03.21:	non-return-to-zero (change) recording NRZ(C)
12.02.38:	nominal transfer rate	12.03.22:	non-return-to-zero (mark) recording non-return-to-zero change-on-ones recording NRZ (M)
12.02.39:	effective transfer rate		NRZ-1
12.03.01:	electrostatic storage	12.03.23:	non-return-to-zero change-on-zeros recording NRZ-0
12.03.02:	IC memory integrated circuit memory	12.03.24:	FM recording
12.03.03:	cryogenic storage	12.03.24:	frequency modulation recording
12.03.04:	magnetic storage	12.03.25:	MFM recording modified frequency modulation recording
12.03.05:	optical storage	12.03.26:	magnetic head
12.03.06:	bubble memory	12.03.27:	read head
12.03.07:	coincident-current selection	12.03.28:	read/write head
12.03.08:	magnetic recording	12.03.29:	pre-read head
12.03.09:	longitudinal magnetic recording	12.03.30:	write head
12.03.10:	perpendicular magnetic recording	12.03.31:	erase head erasing head
12.03.11:	magnetic drum storage	12.03.32:	floating head flying head air-floating head
12.03.12:	disk storage	12.03.33:	head loading zone
12.03.13:	magnetic tape storage	12.03.34:	preamble
12.03.14:	magnetic card storage	12.03.35:	post-amble
12.03.15:	return-to-reference recording	12.03.36:	interblock gap
12.03.16:	non-return-to-reference recording non-return-to-zero- recording NRZ	12.03.37:	interrecord gap
12.03.17:	phase encoding phase modulation recording	12.04.01:	beginning-of-tape marker
12.03.18:	double-pulse recording	12.04.02:	BOT marker
12.03.19:	return-to-zero recording RZ		
12.03.20:	polarized return-to- zero recording		

	load point	12.06.01:	chad
12.04.03:	safety ring	12.06.02:	punch position
	write ring		punching position
	write-enable ring	12.06.03:	punch
12.04.04:	end-of-tape marker	12.06.04:	punch station
12.04.05:	leader	12.06.05:	spot punch
12.04.06:	trailer (magnetic tape)	12.06.06:	keypunch
12.04.07:	skew	12.06.07:	feed hole
12.04.08:	magnetic tape drive	12.06.08:	feed track
12.04.09:	magnetic tape unit	12.06.09:	feed pitch
12.04.10:	streaming tape drive	12.06.10:	card row
	streamer	12.06.11:	card column
12.04.11:	retention period	12.06.12:	zone punch
12.04.12:	vacuum column	12.06.13:	tape punch
12.05.01:	band	12.06.14:	punched tape reader
12.05.02:	sector	12.06.15:	tape reproducer
12.05.03:	cylinder	12.06.16:	card punch
12.05.04:	access arm	12.06.17:	card reader
12.05.05:	head/disk assembly	12.06.18:	card path
12.05.06:	home address	12.06.19:	card feed
12.05.07:	comb	12.06.20:	card hopper
12.05.08:	access mechanism	12.06.21:	card stacker
12.05.09:	head crash	12.06.22:	punch path
12.05.10:	disk drive	12.06.23:	read station
12.05.11:	index hole	12.06.24:	read path
12.05.12:	read/write opening	12.06.25:	interpreter
	read/write slot	12.06.26:	transfer interpreter
12.05.13:	disk unit	12.06.27:	duplicator (card)
12.05.14:	drum unit		reproducer (card)
12.05.15:	gap width		reproducing punch (card)
12.05.16:	head gap	12.06.28:	summary punch
12.05.17:	hard sectoring	12.06.29:	tabulator
12.05.18:	soft sectoring	12.06.30:	card sorter
12.05.19:	head switching	12.06.31:	pocket
12.05.20:	write protection label	12.06.32:	collator

12.07.01:	printer				zig-zag fold paper
12.07.02:	plotter		12.07.26:		inked ribbon
12.07.03:	impact printer		12.07.27:		form feed
12.07.04:	non-impact printer		12.07.28:		form feed
12.07.05:	character printer		12.07.29:		line feed
	serial printer		12.07.30:		carriage return
12.07.06:	line printer		12.08.01:		terminal
12.07.07:	page printer		12.08.02:		inquiry station
12.07.08:	bar printer		12.08.03:		data collection station
12.07.09:	print bar				data input station
12.07.09:	type bar		12.08.04:		logger
12.07.10:	on-the-fly printer		12.08.05:		scanner
12.07.11:	drum printer		12.08.06:		optical scanner
12.07.12:	print drum		12.08.07:		character reader
12.07.13:	print wheel		12.08.08:		magnetic ink character reader
12.07.14:	chain printer		12.08.09:		optical character reader
12.07.15:	band (belt) printer				
12.07.16:	dot (matrix) printer		12.08.10:		page reader
	matrix printer		12.08.11:		document reader
12.07.17:	ink jet printer		12.08.12:		display device
12.07.18:	thermal printer		12.08.13:		character display
12.07.19:	electrostatic printer		12.08.14:		graphic display (device)
12.07.20:	laser printer		12.08.15:		touch screen
12.07.21:	magnetographic printer		12.08.16:		curve follower
12.07.22:	COM printer		12.08.17:		console
	computer output		12.08.18:		operator control panel
	microfilm printer		12.08.19:		indicator
12.07.23:	paper skip		12.08.20:		monitor
12.07.24:	continuous forms		12.08.21:		maintenance panel
12.07.25:	fanfold paper				
12.07.25:	z-fold paper				

13: Bilgisayar Grafiği

13.01.01:	computer graphics		Graphics System
13.01.02:	interactive computer graphics	13.02.01:	digitized image
13.01.03:	display image image	13.02.02:	coded image
13.01.04:	image processing picture processing	13.02.03:	run-length encoding
13.01.05:	motion dynamics	13.02.04:	differential encoding
13.01.06:	update dynamics	13.02.05:	addressable point
13.01.07:	scientific visualization visualization	13.02.06:	absolute coordinate
13.01.08:	geometric modelling	13.02.07:	relative coordinate
13.01.09:	surface modelling surfacing	13.02.08:	incremental coordinate
13.01.10:	solid modelling volume modelling	13.02.09:	user coordinate
13.01.11:	coordinate graphics line graphics	13.02.10:	world coordinate
13.01.12:	raster graphics	13.02.11:	device coordinate
13.01.13:	scene	13.02.12:	normalized device coordinate
13.01.14:	GKS graphical kernel system	13.02.13:	device transformation
13.01.15:	CGI Computer Graphics Interface	13.02.14:	normalized transformation
13.01.16:	CGRM	13.02.15:	display element graphic primitive output primitive
13.01.16:	Computer Graphics Reference Model	13.02.16:	grid
13.01.17:	CGM Computer Graphics Metafile	13.02.17:	contour
13.01.18:	PHIGS Programmer's Hierarchical Interactive	13.02.18:	hidden line
		13.02.19:	hidden surface
		13.02.20:	wireframe representation
		13.02.21:	rendering
		13.02.22:	rasterization
		13.02.23:	texture
		13.02.24:	texture mapping
		13.02.25:	shading
		13.02.26:	smooth shading
		13.02.27:	Gouraud shading
		13.02.28:	Phong shading

13.02.29:	ray tracing	13.03.19:	gray scale
13.02.30:	island	13.03.20:	hotspot
13.02.31:	outline representation	13.03.21:	absolute vector
13.02.32:	polygon fill	13.03.22:	relative vector
13.02.33:	input primitive	13.03.23:	increment size
13.02.34:	virtual space	13.03.24:	raster
13.02.35:	scan line	13.03.25:	raster unit
	scanning line	13.03.26:	blanking
13.02.36:	quadtree	13.03.27:	blinking
13.02.37:	octree	13.03.28:	flicker
13.02.38:	view	13.03.29:	wraparound
13.03.01:	display	13.03.30:	aliasing
13.03.02:	display	13.03.31:	antialiasing
13.03.03:	soft copy	13.03.32:	dithering
13.03.04:	device space	13.03.33:	raster scan
13.03.05:	addressability	13.03.34:	raster display
13.03.06:	display space		raster image
	operating space	13.04.01:	display console
13.03.07:	display surface	13.04.02:	display device
13.03.08:	pel	13.04.03:	screen
	picture element	13.04.04:	graphics workstation
	pixel	13.04.04:	graphics workstation
13.03.09:	volume element	13.04.05:	calligraphic display device
	voxel		directed-beam display device
13.03.10:	pixel value	13.04.06:	vector display device
13.03.11:	voxel		vector-refresh display
13.03.12:	pixel map	13.04.07:	gas panel
13.03.13:	bitmap		plasma panel
	bitplane	13.04.08:	active matrix display
13.03.14:	region		active matrix display device
13.03.15:	color map	13.04.09:	passive matrix display device
13.03.16:	glyph	13.04.10:	drum plotter
13.03.17:	icon	13.04.11:	flatbed plotter
	pictogram		
13.03.18:	glyph font		

13.04.12:	raster plotter		video RAM
13.04.13:	electrostatic plotter		VRAM
13.04.14:	plotting head	13.05.01:	display command
13.04.15:	character generator		display instruction
13.04.16:	stroke character generator	13.05.02:	absolute command
13.04.17:	dot matrix character generator		absolute instruction
13.04.18:	reverse video	13.05.03:	relative command
13.04.19:	curve generator	13.05.04:	click
13.04.20:	morphing	13.05.05:	image regeneration
13.04.21:	morph		regeneration
13.04.22:	vector generator	13.05.06:	refresh
13.04.23:	locator device	13.05.07:	refresh rate
13.04.24:	pointing device	13.05.08:	echo
13.04.25:	digitizer	13.05.09:	cursor
	graphics digitizer	13.05.10:	tracking
13.04.26:	control ball	13.05.11:	tracking symbol
	trackball	13.05.12:	aiming field
13.04.27:	joystick		aiming symbol
13.04.28:	thumbwheel	13.05.13:	detectable element
13.04.29:	mouse	13.05.14:	rubber banding
13.04.30:	puck	13.05.15:	Inking
13.04.31:	graphics tablet	13.05.16:	fill
13.04.32:	koala pad	13.05.17:	fill pattern
13.04.33:	pointer	13.05.18:	dragging
13.04.34:	pick device	13.05.19:	highlighting
13.04.35:	lightpen	13.05.20:	mapping
13.04.36:	pushbutton	13.05.21:	translating
13.04.37:	light button	13.05.22:	scaling
	virtual pushbutton	13.05.23:	stretch
13.04.38:	valuator	13.05.24:	resize
	valuator device	13.05.25:	rotation
13.04.39:	choise device	13.05.26:	mirror
13.04.40:	stroke device	13.05.27:	display window
13.04.41:	frame buffer	13.05.28:	window
		13.05.29:	viewport

13.05.30:	window/viewport transformation	13.05.49:	stipple pattern
13.05.31:	cascaded windows	13.05.50:	clip mask
13.05.32:	pop-up window	13.05.51:	border
13.05.33:	dialog box	13.05.52:	obscure
13.05.34:	active window	13.05.53:	occlude
13.05.35:	inactive window	13.05.54:	clipping
	pushed window	13.05.55:	reverse clipping
13.05.36:	windowing	13.05.55:	shielding
13.05.37:	iconize	13.05.56:	scrolling
	minimize	13.05.57:	rolling
	snow		vertical scrolling
13.05.38:	shrink	13.05.58:	scroll bar
13.05.39:	expand	13.05.59:	scroll box
13.05.40:	maximize	13.05.60:	bounding box
13.05.41:	menu	13.05.61:	handle
13.05.42:	action bar	13.05.62:	zooming
	menu bar	13.05.63:	tumbling
13.05.43:	pull-down menu	13.05.64:	panning
13.05.44:	rollover windowing		panoramic translating
	window cascading	13.05.65:	background image
13.05.45:	tilling		static image
13.05.46:	tile	13.05.66:	dynamic image
13.05.47:	tile		foreground image
13.05.48:	background tile	13.05.67:	form overlay
		13.05.68:	form flash

14: Güvenilirlik, sürdürülebilirlik ve kullanılabilirlik

14.01.01:	functional unit	14.01.07:	availability
14.01.02:	product assurance	14.01.08:	error
14.01.03:	reliability	14.01.09:	human error
14.01.04:	durability		mistake
14.01.05:	maintenance	14.01.10:	fault
14.01.06:	maintainability	14.01.11:	failure

14.01.12:	redundancy			program
14.02.01:	mean time between failures		14.03.12:	journalize
14.02.02:	mean operating time between failures			log out
14.02.03:	program-sensitive fault		14.04.01:	serveability
14.02.04:	data-sensitive fault			serviceability
14.03.01:	corrective maintenance			servability
14.03.02:	deferred maintenance		14.04.02:	hot standby
14.03.03:	controlled maintenance		14.04.03:	cold standby
14.03.04:	preventive maintenance		14.04.04:	reconfiguration
14.03.05:	scheduled maintenance		14.04.05:	failsoft
14.03.06:	remote maintenance		14.04.06:	resilience
	tele-maintenance			fault tolerance
	online maintenance		14.04.07:	error recovery
14.03.07:	marginal check		14.04.08:	irrecoverable error
	marginal test			unrecoverable error
	stress test		14.04.09:	fatal error
14.03.08:	fault trace		14.04.10:	watchdog timer
14.03.09:	diagnostic		14.04.11:	mean time to recovery
14.03.10:	microdiagnostic			mean time to restoration
14.03.11:	test and maintenance		14.04.12:	burn in (1)
			14.04.13:	burn in (2)

15: Programlama dilleri

15.01.01:	lexical element		15.01.07:	separator
	lexical token		15.01.08:	overload
	lexical unit		15.01.09:	disambiguation
15.01.02:	language construct		15.01.10:	label
15.01.03:	identifier		15.01.11:	comment
15.01.04:	pre-defined identifier			remark
15.01.05:	reserved word		15.02.01:	declaration
15.01.06:	delimiter		15.02.02:	data division
	separator			declarative part

15.02.03:	default	15.03.15:	dummy argument
15.02.04:	implicit declaration		formal parameter
15.02.05:	built-in	15.03.16:	parameter association
	intrinsic	15.03.17:	data attribute
	pre-defined	15.03.18:	name qualification
15.02.06:	scope		qualification
	scope of declaration	15.03.19:	alias
15.02.07:	shared data	15.03.20:	pointer
15.02.08:	dynamic scope	15.03.21:	null pointer
15.02.09:	static scope	15.04.01:	data type
15.02.10:	declarative region	15.04.02:	abstract data type
15.02.11:	local		ADT
15.02.12:	global	15.04.03:	encapsulated type
15.02.13:	external	15.04.04:	scalar type
15.02.14:	static		simple type
15.02.15:	dynamic	15.04.05:	atomic type
15.02.16:	lifetime	15.04.06:	Boolean type
15.02.17:	visibility		logical type
15.02.18:	visibility	15.04.07:	range
15.03.01:	data structure	15.04.08:	real type
15.03.02:	data object	15.04.09:	fixed-point type
15.03.03:	variable		implied decimal type
15.03.04:	data value	15.04.10:	floating-point type
15.03.05:	constant	15.04.11:	discrete type
15.03.06:	aggregate		ordinal type
15.03.07:	aggregate value	15.04.12:	index type
15.03.08:	array	15.04.13:	integer type
15.03.09:	array slice	15.04.14:	enumerated type
	slice		enumeration type
15.03.10:	variant part	15.04.15:	numeric type
15.03.11:	variant record	15.04.16:	character type
15.03.12:	discriminant	15.04.17:	string type
15.03.13:	parameter	15.04.18:	access type
15.03.14:	actual argument		pointer type
	actual parameter	15.04.19:	array type

15.04.20:	record type	15.05.13:	conditional statement
15.04.21:	variant record type	15.05.14:	conditional expression
15.04.22:	subtype	15.05.15:	if statement
15.04.23:	base type	15.05.16:	case statement
	host type	15.05.17:	iteration statement
	underlying type		loop statement
15.04.24:	constraint	15.05.18:	while-construct
15.04.25:	private type	15.05.19:	until-construct
15.04.26:	limited type	15.05.20:	for-construct
15.04.27:	parent type	15.05.21:	do while statement
15.04.28:	derived type		perform while statement
15.04.29:	type conversion		repeat while statement
15.04.30:	strong typing	15.05.22:	perform until statement
15.04.31:	weak typing		repeat until statement
15.04.32:	pre-defined type		until statement
15.04.33:	universal type	15.05.23:	perform statement
15.04.34:	anonymous	15.05.24:	block statement
15.04.35:	format	15.05.25:	procedure call
15.04.36:	picture		procedure-call statement
15.05.01:	statement	15.05.26:	entry-call statement
15.05.02:	elementary statement	15.05.27:	delay statement
	simple statement	15.05.28:	abort statement
15.05.03:	compound statement	15.05.29:	raise statement
15.05.04:	assignment	15.05.30:	accept statement
15.05.04:	assignment statement	15.05.31:	select statement
15.05.05:	exit statement	15.05.32:	selective-wait statement
15.05.06:	return statement	15.05.33:	expression
15.05.07:	return	15.05.34:	mixed mode
15.05.08:	return		mixed type
15.05.09:	entry	15.05.35:	Boolean expression
15.05.10:	entry name	15.05.36:	operator precedence
15.05.11:	go to statement	15.06.01:	module
15.05.12:	imperative statement		program unit
	unconditional statement		

15.06.02:	body	15.06.30:	generic body
15.06.03:	subprogram	15.06.31:	generic operation
15.06.04:	co-routine	15.06.32:	generic package
15.06.05:	call	15.06.33:	generic module
15.06.06:	call	15.06.34:	generic instantiation
15.06.07:	call by name	15.06.35:	generic instance
15.06.08:	call by address	15.07.01:	main program
	call by location	15.07.02:	task
	call by reference	15.07.03:	critical section
15.06.09:	call by value	15.07.04:	task synchronization
15.06.10:	subprogram call	15.07.06:	semaphore
15.06.11:	procedure	15.07.07:	monitor
	subroutine	15.08.01:	execution sequence
15.06.12:	function	15.08.02:	control flow
15.06.13:	function call	15.08.03:	side effect
15.06.14:	transaction call	15.09.01:	information hiding
15.06.15:	subunit	15.09.02:	encapsulate
15.06.16:	body stub	15.09.03:	encapsulation
15.06.17:	connection	15.09.04:	private
15.06.18:	assignment by name	15.09.05:	object
	named parameter	15.09.06:	message
	association	15.09.07:	protocol
15.06.19:	positional parameter	15.09.08:	method
	association	15.09.09:	class
15.06.20:	formal parameter	15.09.10:	polymorphism
	mode	15.09.11:	inheritance
15.06.21:	macro	15.09.12:	delegation
	macroinstruction	15.09.13:	object-oriented
15.06.22:	macro call	15.10.01:	subscripting
15.06.23:	macro definition	15.10.02:	indirect referencing
15.06.24:	package	15.10.03:	initialize
15.06.25:	package declaration	15.10.04:	dynamic storage
15.06.26:	visible part		allocation
15.06.27:	private part	15.10.05:	extensibility
15.06.28:	generic		
15.06.29:	generic declaration		

16: Bilgi teorisi

16.01.01:	information theory		prevarication
16.01.02:	communication theory		spread
16.01.03:	information	16.04.07:	mutual information
16.02.01:	message		transferred information
16.02.02:	information source		trans-information y; content
	message source		transmitted information
16.02.03:	information sink	16.04.08:	average trans- information content
	message sink		mean trans-information content
16.02.04:	channel	16.04.09:	character average information content
16.02.05:	symmetric binary channel		character information rate
16.02.06:	stationary information source		character mean entropy
	stationary message source		character mean information content
16.03.01:	decision content	16.04.10:	average information rate
16.03.02:	information content	16.04.11:	character mean trans- information content
16.03.03:	average information content	16.04.12:	average trans- information rate
	negentropy	16.04.13:	channel capacity
	entropy		
16.03.04:	relative entropy		
16.03.05:	redundancy		
16.04.01:	relative redundancy		
16.04.02:	conditional information content		
16.04.03:	joint information content		
16.04.04:	average conditional information content		
	conditional entropy		
	mean conditional information content		
16.04.05:	equivocation		
16.04.06:	irrelevance		

17: Veri tabanları

17.01.01:	database	17.02.14:	attribute domain
17.01.02:	schema	17.02.15:	attribute class
17.01.03:	database management system	17.02.16:	entity identification
	DBMS	17.02.17:	entity relationship
17.01.04:	IS	17.02.18:	attribute relationship
	information system	17.02.19:	dependency
17.01.05:	MIS	17.02.20:	action
17.01.06:	user view	17.02.21:	permissible action
17.01.07:	data model	17.03.01:	external level
17.01.08:	data model	17.03.02:	internal level
17.01.09:	data modelling facility	17.03.03:	external schema
	DMF	17.03.04:	internal schema
17.01.10	data structuring rule	17.03.05:	logical level
17.01.11	data object	17.03.06:	physical level
17.01.12:	data manipulation rule	17.03.07:	logical schema
17.01.13:	database schema	17.03.08:	physical schema
17.01.14:	database subschema	17.03.09:	storage organization
17.02.01:	conceptual level	17.03.10:	database file organization
17.02.02:	conceptual model	17.03.11:	primary key
17.02.03:	conceptual schema	17.03.12:	secondary key
17.02.04:	conceptual subschema	17.03.13:	access path
17.02.05:	entity	17.03.14:	access path independence
17.02.06:	universe of discourse	17.03.15:	current pointer
17.02.07:	proposition	17.03.16:	entry point
17.02.08:	information base	17.04.01:	relation
17.02.09:	entity world	17.04.02:	relation class
17.02.10:	entity class	17.04.03:	relational structure
17.02.11:	entity instance	17.04.04:	relational model
	entity occurrence	17.04.05:	relational database
17.02.12:	attribute	17.04.06:	RDBMS
17.02.13:	attribute value		relational database management system
		17.04.07:	tuple

17.04.08:	relational algebra				information resource dictionary system
17.04.09:	projection			17.06.05:	metadata
17.04.10:	selection			17.06.06:	data volatility
17.04.11:	join			17.07.01:	database language
17.04.12:	normalization			17.07.02:	conceptual schema language
17.04.13:	referential integrity			17.07.03:	data definition language
17.04.14:	cardinality			17.07.03:	data description language
17.04.15:	foreign key				DDL
17.04.16:	cursor			17.07.04:	data manipulation language
17.04.17:	functional dependence				DML
17.05.01:	hierarchical model			17.07.05:	storage structure language
17.05.02:	tree structure			17.07.06:	DAL
17.05.03:	network model				database administration language
17.05.04:	network structure			17.07.07:	query language
17.05.05:	root node			17.07.08:	query
17.05.06:	parent node			17.07.09:	relational language
17.05.07:	leaf			17.07.10:	embedded database language
	terminal node			17.07.11:	self-contained database language
17.05.09:	composite type			17.07.12:	host language
17.05.10:	data field			17.07.13:	predicate
17.05.11:	field type			17.07.14:	term
17.05.12:	record			17.07.15:	sentence
17.05.13:	record type			17.07.16:	homonym
17.05.14:	set			17.07.17:	synonym
17.05.15:	set type			17.08.01:	database machine
17.05.16:	owner record			17.08.02:	distributed database
17.05.17:	member record			17.08.03:	database handler
17.05.18:	realm			17.08.04:	database administration
17.06.01:	data dictionary				
	IRD				
	information resource dictionary				
17.06.02:	data element				
17.06.03:	data description				
17.06.04:	data dictionary system				
	IRDS				

17.08.05:	DBA database administrator	17.08.14:	load
17.08.06:	data administration	17.08.15:	recovery
17.08.07:	database utility	17.08.16:	restart
17.08.08:	database key	17.08.17:	cold start
17.08.09:	primary index	17.08.18:	warm start
17.08.10:	secondary index	17.08.19:	restructuring
17.08.11:	inverted	17.08.20:	reorganization
17.08.12:	before-image	17.08.21:	free-space administration
17.08.13:	after-image	17.08.22:	data independence

18: Dağıtık veri işleme

18.01.01:	network	18.02.07:	host computer
18.01.02:	node	18.02.08:	FEP front-end computer front-end processor
18.01.03:	branch	18.02.09:	gateway
18.01.04:	network topology	18.02.10:	bridge
18.01.05:	subnet subnetwork	18.02.11:	router
18.01.07:	network architecture	18.02.12:	bridge-router brouter b-router
18.01.08:	DDP distributed data processing	18.02.13:	hub
18.01.09:	session	18.02.14:	backbone backbone network
18.01.10:	layer	18.02.15:	server
18.01.11:	service	18.02.16:	client
18.01.19:	print server	18.02.17:	client-server
18.02.01:	path	18.02.18:	file server
18.02.02:	adjacent nodes	18.02.20:	name server
18.02.03:	end node endpoint node	18.02.21:	port
18.02.04:	intermediate node	18.03.01:	ring
18.02.05:	domain	18.03.01:	ring network
18.02.06:	adjacent domains		

18.03.02: tree network
18.03.03: linear network
18.03.04: star network
18.03.05: mesh network
18.03.06: fully connected network
18.03.07: regular network
18.03.08: grid network
18.03.09: hypergrid
network hypergrid
18.03.10: hypercube
network hypercube
18.03.11: spidernet
18.04.01: bus network
18.04.02: hierarchical computer network

18.04.02: hierarchical network
18.04.03: homogeneous computer network
homogeneous network
18.04.04: heterogeneous computer network
heterogeneous network
18.04.05: peer-to-peer network
18.05.01: mirroring
18.05.02: connectivity
18.05.03: connectivity
18.05.04: interconnectivity
18.05.06: cluster

19: Analog hesaplama

19.01.01 : analog variable
19.01.02: operational amplifier
19.01.03: analog adder
summer
19.01.04: inverter
19.01.05: coefficient unit
scale multiplier
19.01.06: analog multiplier
19.01.07: quarter-squares multiplier
19.01.08: analog divider
19.01.09: integrator
19.01.10: summing integrator
19.01.11: function generator
19.01.12: fixed function generator
19.01.13: variable function

generator
19.01.14: comparator
19.01.15: limiter
19.01.16: dead zone unit
19.01.17: resolver
19.01.18: A/D converter
ADC
analog-to-digital converter
19.01.19: D/A converter
DAC
digital-to-analog converter
19.01.20: track and hold unit
track and store unit
19.02.01: potentiometer set mode
19.02.02: static test mode

19.02.03:	reset mode	19.02.07:	real – time operation (in analog computing)
	initial condition mode	19.02.08:	repetitive operation
19.02.04:	compute mode	19.02.09:	automatic sequential operation
	operate mode	19.02.09:	iterative operation
19.02.05:	hold mode		
19.02.06:	time scale (factor)		

20: Sistem geliştirme

20.01.01:	system development		review
20.01.02:	requirement	20.02.09:	post-implementation review
20.01.03:	specification		system follow-up
20.01.04:	formal specification	20.03.01:	system design
20.01.05:	system life cycle	20.03.02:	conceptual system design
20.01.06:	data inventory	20.03.03:	functional design
20.01.07:	pilot project	20.03.04:	walk-through
20.01.08:	prototype	20.04.01:	Implementation
20.01.09:	simulation	20.04.02:	integration
20.01.10:	top-down	20.04.03:	change-over system
20.01.11:	bottom-up	20.04.04:	cutover
20.01.12:	system support	20.04.05:	parallel run
20.01.13:	application problem	20.05.01:	quality assurance
20.01.14:	system software	20.05.02:	desk checking
20.01.15:	application software	20.05.03:	verification (test)
20.01.16:	software package	20.05.04:	validation
20.02.01:	opportunity study	20.05.05:	unit test
20.02.02:	feasibility study	20.05.06:	integration test
20.02.03:	problem definition	20.05.07:	acceptance test
	problem description	20.05.08:	fitness-for-use test
20.02.04:	requirements analysis		usability test
20.02.05:	system analysis	20.05.09:	system maintenance
20.02.06:	functional analysis	20.06.01:	system documentation
20.02.07:	information analysis	20.06.02:	evaluation report
20.02.08:	data analysis	20.06.03:	user manual
20.02.09:	post-development		

	user's guide	20.07.01:	project
20.06.04:	system description		project management
20.06.05:	decision table		project planning
20.06.06:	program specification		project control
20.06.07:	developmental baseline		network chart
20.06.08:	program maintenance manual		network planning
20.06.09:	system test and evaluation plan		project specification
20.06.09:	test plan		configuration control board

21: Süreç bilgisayar sistemleri ve teknik süreçler arasındaki ara yüzler

21.01.01:	process	21.03.04:	analog output channel amplifier
21.01.02:	process computer system	21.03.05:	isolated amplifier
21.01.03:	process interface system	21.03.06:	non-isolated amplifier
21.01.04:	process control equipment	21.03.07:	differential amplifier
21.01.05:	failsafe operation	21.03.08:	multi-range amplifier
21.01.06:	explosion proof	21.03.09:	sample-hold device
21.01.07:	surge resistance surge withstand capability	21.03.10:	multiplexer
21.01.08:	turn-on stabilizing time	21.03.11:	demultiplexer
21.01.09:	environmental condition	21.03.12:	diagnostic function
21.01.10:	noise	21.03.13:	recovery function
21.01.11:	process interrupt signal	21.03.14:	grouping isolation
21.02.01:	highway	21.03.15:	normal mode voltage
21.03.01:	input subsystem	21.03.16:	common mode voltage
21.03.02:	output subsystem	21.03.17:	normal mode rejection
21.03.03:	analog input channel amplifier	21.03.18:	common mode rejection
		21.03.19:	mean rate accuracy
		21.03.20:	rise time
		21.03.21:	settling time
		21.03.22:	Recognition time

21.03.23:	crosstalk	21.05.04:	maximum common mode voltage
21.03.24:	drift	21.05.05:	maximum operating normal mode voltage
21.04.01:	input protection	21.05.06:	maximum operating common mode voltage
21.04.02:	contact protection	21.05.07:	maximum allowable normal mode overvoltage
21.04.03:	contact interrogation signal	21.05.08:	maximum allowable common mode overvoltage
21.04.04:	contact bounce		
21.04.05:	recovery time		
21.04.06:	analog input channel		
21.05.01:	contact input		
21.05.02:	bridge input circuit		
21.05.03:	maximum normal mode voltage		

22: Hesap makineleri

22.01.01:	calculator		calculator with reverse-polish notation logic
22.01.02:	sigma memory		calculator with suffix notation logic
22.01.03:	memory partitioning		
22.01.03:	storage partitioning	22.02.09:	display calculator
22.02.01:	hand-held calculator	22.02.10:	printing calculator
22.02.01:	pocket calculator	22.02.11:	display and printing calculator
22.02.02:	desk-top calculator	22.02.12:	calculator without addressable storage
22.02.03:	mains-powered calculator	22.02.13:	calculator with keyboard controlled addressable storage
22.02.04:	battery powered calculator	22.02.14:	calculator with program-controlled addressable storage
22.02.05:	mains/battery powered calculator	22.02.15:	calculator with program-controlled and keyboard controlled addressable storage
22.02.06:	calculator with arithmetic logic	22.02.16:	non-programmable calculator
22.02.07:	calculator with algebraic logic	22.02.17:	programmable
22.02.08:	calculator with postfix notation logic		
	calculator with postfix notation logic		

	calculator		
22.02.18:	calculator with keyboard program input	22.03.21:	factorial function
22.02.19:	calculator with external program input	22.03.22:	clear entry function
22.02.20:	calculator with keyboard and external program input	22.03.23:	clear all function
22.03.01:	manual function	22.03.24:	clear memory function
22.03.02:	machine function	22.03.25:	non-print function
22.03.03:	automatic function	22.03.26:	equals function
22.03.04:	function pre-selection capability	22.03.27:	subtotal function
22.03.05:	punctuation capability	22.03.28:	total function
22.03.06:	non-add function	22.03.29:	zero suppression function
22.03.07:	error condition	22.03.30:	extended result output function
22.03.08:	overflow	22.03.31:	underflow
22.03.09:	lock-out facility	22.03.32:	Rounding
22.03.10:	square function	22.03.32:	round-up function
22.03.11:	square root function	22.03.33:	round-off function
22.03.12:	percentage function	22.03.34:	round down function
22.03.13:	direct percentage function	22.04.01:	operating voltage indicator
22.03.14:	constant function	22.04.02:	paper feed
22.03.15:	automatic constant function	22.04.03:	display recall control
22.03.16:	negative entry	22.04.04:	negative indication
22.03.17:	sign change function	22.04.05:	decimal marker
22.03.18:	add mode	22.04.06:	error indication
22.03.19:	fixed decimal mode	22.04.07:	memory indication
22.03.20:	floating decimal mode	22.04.07:	storage indication
		22.04.08:	underflow indication
		22.04.09:	overflow indication

23: Metin işleme

23.01.01:	text	23.03.05:	print preview
23.01.02:	text processing	23.03.06:	previewer
	word processing	23.03.07:	what you see is what you get
23.01.03:	text processor		WYSIWYG
	word processor	23.03.08:	hidden character
23.01.04:	editing	23.04.01:	delete
:	text editing	23.04.02:	save
23.01.05:	document	23.04.03:	undo
23.01.06:	draft copy	23.04.04:	append
23.02.01:	document architecture	23.04.05:	boilerplate
23.02.02:	document profile	23.04.06:	form letter
23.02.03:	layout object	23.04.07:	spellchecker
23.02.04:	logical object		spelling checker
23.02.05:	document body	23.04.08:	grammar checker
23.02.06:	format	23.04.09:	style checker
23.02.07:	formatting	23.04.10:	insert
23.02.08:	line	23.04.11:	replace
	line of text	23.04.12:	find
23.02.09:	baseline		search
	reference line	23.04.13	search and replace
23.02.10:	line spacing		find and replace
23.02.11:	text area	23.04.14:	global find and replace
	type area		global search and replace
23.02.12:	bounding box	23.04.15:	backward search
	character box		reverse find
23.02.13:	block	23.04.15:	reverse search
23.02.14:	pictorial character	23.04.16:	block move
23.02.15:	automatic footnote tie-in	23.04.17:	cut and paste
23.03.01:	scrolling	23.04.18:	clipboard
23.03.02:	windowing	23.04.19:	block copy
23.03.03:	browsing	23.04.20:	word wrap
23.03.04:	full-page display	23.04.21:	wraparound

23.04.22:	embedded command	23.06.10:	running foot
23.04.23:	hard space	23.06.11:	center
	no-break space	23.06.12:	indent (to)
23.04.24:	discretionary hyphen	23.06.13:	underline
	soft hyphen		underscore
23.04.25:	hard hyphen	23.06.14:	flush right
	required hyphen		right aligned
23.04.26:	hyphen drop		right-adjusted
23.04.27:	range specification		right-justified
23.04.28:	skip	23.06.15:	flush left
23.04.29:	overwrite		left-adjusted
23.04.30:	undelete		left-aligned
23.04.31:	multi-stroke character entry		left-justified
23.04.32:	ideogram entry	23.06.16:	ragged right
23.05.01:	text editor	23.06.17:	ragged left
23.05.02:	line editor	23.06.18:	justify
23.05.03:	screen editor	23.06.19:	ruler line
23.05.04:	syntax-directed editor	23.06.20:	automatic page numbering
23.06.01:	document merge	23.06.21:	automatic pagination
23.06.02:	adjust text mode	23.06.22:	automatic paragraph numbering
23.06.03:	page depth control	23.06.23:	page depth
	page length control		page length
23.06.04:	document formatter	23.06.24:	page break
23.06.05:	horizontal format	23.06.25:	hard page break
	landscape		required page break
	landscape format	23.06.26:	soft page break
23.06.06:	portrait	23.06.27:	widow
	portrait format		widow line
	vertical format	23.06.28:	orphan
23.06.07:	basic format		orphan line
	default format	23.06.29:	word count
23.06.08:	margin	23.06.30:	horizontal formatting
23.06.09:	page header		horizontal tabulation
	running head	23.06.31:	vertical formatting
23.06.10:	footer		

vertical tabulation
23.06.32: column
23.06.33: mark-up language
23.06.34: page description language
23.06.35: font
23.06.36: kerning
23.06.37: style

23.06.38: style sheet
23.07.01: letter quality
 LQ
23.07.02: near letter quality
 NLQ
23.07.03: draft quality

24: Bilgisayar tümleşik üretim

24.01.01: computer-integrated manufacturing
 CIM
24.01.02: CAE
 computer-aided engineering
24.01.03: CAD
 computer-aided design
24.01.04: computer-aided drafting
 computer-aided drawing
24.01.05: CAP
 computer-aided planning
24.01.06: CAM
 computer-aided manufacturing
24.01.07: CAD/CAM
24.01.07: computer-aided design and manufacturing
24.01.08: CAPC
 CAPM
 computer-aided production control
 computer-aided production

management
24.01.09: CAQ assurance
 CAQA
 computer-aided quality assurance
24.01.10: CAPP
 computer-aided process planning
24.01.11: CAT
 computer-aided testing
24.01.12: PPCS
 production planning control system
24.01.13: manufacturing resource planning
 MRP II
24.01.14: material requirements planning
 MRP
24.01.15: flexible manufacturing system
 FMS
24.01.16: manufacturing cell
24.02.01: finite-element analysis
24.02.02: finite-element modelling

24.02.03:	geometric modelling	24.03.03:	CNC
24.02.04:	surface modelling surfacing		computer numerical control
24.02.05:	volume modelling	24.03.04:	dynamic tool display
	solid modelling	24.04.01:	robotics
24.02.06:	product modelling	24.04.02:	robot
24.02.07:	wireframe modelling	24.04.03:	manipulating industrial robot
24.02.08:	family-of-parts programming	24.04.04:	robot system robotic system
24.03.01:	numerical control		
24.03.02:	group technology		

25: Yerel alan ağları

25.01.01:	LAN local area network		LAN global address
25.01.02:	baseband LAN	25.01.18:	address administration
25.01.03:	broadband LAN	25.01.19:	local address administration
25.01.04:	LAN broadcast	25.01.20:	global address administration universal address administration
25.01.05:	LAN multicast		
25.01.06:	token	25.01.21:	null address
25.01.07:	token passing procedure token passing protocol	25.01.22:	MAC Medium access control
25.01.08:	carrier sense	25.01.23:	trunk cable
25.01.09:	bus network	25.01.24:	TCU trunk connecting unit trunk coupling unit
25.01.10:	repeater		
25.01.11:	LAN server	25.01.25:	drop cable
25.01.12:	bridge	25.01.26:	abort sequence
25.01.13:	LAN gateway	25.01.27:	MIC medium interface connector
25.01.14:	LAN individual address		
25.01.15:	LAN group address	25.01.28:	MAU
25.01.16:	LAN multicast address		
25.01.17:	LAN broadcast address		

	medium attachment unit		25.03.09:	logical ring
25.01.29:	MDI		25.03.10:	noise burst signal
25.01.29:	medium dependent interface		25.03.11:	bus-quiet signal
25.01.30:	attachment unit interface		25.03.12:	control frame
	AUI		25.03.13:	response time window response window
25.02.01:	carrier sense multiple access collision detection network		25.03.14:	one-way propagation time transmission path delay
	CSMA/CD network		25.03.15:	slot time
25.02.02:	carrier sense multiple access collision avoidance network		25.04.01:	token-ring network
	CSMA/CA network		25.04.02:	slotted-ring
25.02.03:	contention		25.04.03:	ring latency
25.02.04:	collision		25.04.04:	star/ring network
25.02.05:	jam signal		25.04.05:	beaconing station
25.02.06:	collision enforcement		25.04.06:	access control field
25.02.07:	truncated binary exponential back-off		25.04.07:	fill
25.02.08:	Jabber		25.04.08:	neighbour notification
25.02.09:	jabber control		25.04.09:	stripping
25.02.10:	deference		25.05.01:	LLC protocol logical link control protocol
25.02.11:	slot time		25.05.02:	MAC protocol medium access control protocol
25.02.12:	round-trip propagation time		25.05.03:	LLC sublayer logical link control sublayer
25.03.01:	token-bus network		25.05.04:	MAC sublayer medium access control sublayer
25.03.02:	headend		25.05.05:	physical signalling sublayer PLS sublayer
25.03.03:	forward LAN channel		25.05.06:	physical medium attachment sublayer
25.03.04:	backward LAN channel reverse LAN channel		25.05.06:	PMA sublayer
25.03.05:	downlink			
25.03.06:	uplink			
25.03.07:	single-cable broadband LAN			
25.03.08:	dual-cable broadband LAN			

25.05.07:	LLC type 1 logical link control type 1	25.05.09:	2 LLC type 3 logical link control type 3
25.05.08:	LLC type 2 logical link control type		

26: Açık sistem ara bağlantısı

26.01.01:	real system	26.03.02:	SAP
26.01.02:	real open system		service access point
26.01.03:	open system	26.03.03:	protocol
26.01.04:	open systems interconnection	26.03.04:	PCI
26.01.04:	OSI		protocol control information
26.01.05:	open system interconnection reference model	26.03.05:	user data
26.01.05:	OSI reference model	26.03.06:	PDU
26.01.06:	OSI management		protocol data unit
26.01.07:	end open system	26.03.07:	SDU
26.01.08:	relay		service data unit
26.01.09:	intermediate system	26.03.08:	expedited data unit
26.01.10:	OSI environment	26.03.09:	service user
	OSIE	26.03.10:	service provider
26.01.11:	subsystem	26.03.11:	calling service user
26.01.12:	entity	26.03.12:	called service user
26.02.01:	layer	26.03.13:	sending service user
26.02.02:	sublayer	26.03.14:	receiving service user
26.02.03:	application layer	26.03.15:	primitive
26.02.04:	presentation layer		service primitive
26.02.05:	session layer	26.03.16:	request primitive
26.02.06:	transport layer	26.03.17:	indication primitive
26.02.07:	network layer	26.03.18:	response primitive
26.02.08:	data link layer	26.03.19:	confirm primitive
26.02.09:	physical layer	26.04.01:	peer entities
26.03.01:	Service	26.04.02:	connection
		26.04.03:	correspondent entities

26.04.04:	connection-mode transmission				RTSE
	connection-oriented transmission		26.05.07:		virtual terminal
26.04.05:	connectionless transmission		26.05.08:		file transfer, access and management
	connectionless-mode transmission				FTAM
26.04.06:	multiplexing (in OSI)		26.05.09:		job transfer and manipulation
26.04.07:	demultiplexing				JTM
26.05.01:	application service element		26.05.10:		directory system
	ASE		26.05.11:		directory facility
26.05.02:	application association		26.05.12:		manufacturing message service
	association				MMS
26.05.03:	ACSE		26.05.13:		message handling service
	association control service element		26.05.14:		CMIS
26.05.04:	CCR				common management information service
	commitment, concurrency and recovery		26.05.15:		remote database access
26.05.05:	remote operations service element		26.05.16:		transaction processing
	ROSE		26.06.01:		concrete syntax
26.05.06:	reliable transfer service element		26.06.02:		transfer syntax
			26.06.03:		abstract syntax

27: Ofis otomasyonu

27.01.01:	office automation		27.01.07:		document delivery
27.01.02:	office automation system		27.01.08:		distribution list
27.01.03:	subscriber		27.01.09:		originator
27.01.04:	text [voice, image, video] transmission		27.01.10:		recipient
27.01.05:	electronic archive		27.01.11:		envelope
27.01.06:	filing		27.01.12:		document interchange format
			27.01.13:		message

27.01.14:	voice mail				videotex
27.01.15:	blind-copy recipient		27.03.04:		viewdata
27.01.16:	copy recipient		27.03.05:		computer conferencing
	secondary recipient		27.03.06:		moderated conference
27.01.17:	desk application		27.03.07:		teleconferencing
27.01.18:	integrated software		27.03.08:		video conferencing
27.02.01:	electronic mail		27.03.09:		conference call
	e-mail		27.03.10:		facsimile
27.02.02:	electronic messaging				fax
27.02.03:	electronic mailbox				telefax
	mailbox		27.03.11:		fax
27.02.04:	directory		27.03.12:		fax
27.02.05:	In-basket				telecopy
	inbox		27.03.13:		facsimile machine
27.02.06:	out-basket				fax machine
27.02.07:	broadcast mail		27.03.14:		fax board
27.02.08:	message retrieval		27.03.15:		fax modem
27.02.09:	folder		27.03.16:		EDI
27.03.01:	telex				electronic data interchange
27.03.02:	teletex		27.03.16:		electronic document interchange
27.03.03:	broadcast videography				
	teletext				
27.03.04:	interactive videography				

28: Yapay zekâ - Temel kavramlar ve uzman sistemler

28.01.01:	AI				system
	artificial intelligence (1)		28.01.06:		ES
28.01.02:	AI				expert system
	artificial intelligence (2)		28.01.07:		knowledge engineering
28.01.03:	knowledge (in artificial intelligence)		28.01.08:		knowledge representation
28.01.04:	domain		28.01.09:		knowledge acquisition
28.01.05:	KBS		28.01.10:		cognitive modelling
	knowledge-based		28.01.11:		reasoning

28.01.12:	problem solving	28.02.12:	inheritance
28.01.13:	pattern recognition	28.02.13:	frame
28.01.14:	image recognition	28.02.14:	slot
28.01.15:	ASR	28.02.15:	scenario
28.01.15:	automatic speech recognition		script
	speech recognition	28.02.16:	thematic role
28.01.16:	synthesis	28.02.17:	prop
28.01.17:	image comprehension	28.02.18:	setting
	image understanding	28.02.19:	episode
28.01.18:	natural-language comprehension		scene
	natural-language understanding	28.02.20:	action
28.01.19:	artificial vision	28.02.21:	actor
	computer vision	28.02.22:	declarative knowledge
28.01.20:	machine vision	28.02.23:	procedural knowledge
28.01.21:	automatic learning	28.02.24:	compiled knowledge
	machine learning	28.02.25:	meta-knowledge
28.01.22:	neural net	28.02.26:	if-then rule
	neural network		if-then statement
28.01.22:	NN	28.02.27:	condition part
28.02.01:	fact		left-hand side
28.02.02:	belief		premise part
28.02.03:	certainty factor	28.02.28:	action part
28.02.03:	confidence factor		conclusion part
28.02.04:	fuzzy set		right-hand side
28.02.05:	fuzzy logic	28.02.29:	production rule
	fuzzy-set logic	28.02.30:	meta-rule
28.02.06:	object	28.02.31:	constraint rule
28.02.07:	schema	28.02.32:	fire
28.02.08:	pattern	28.02.33:	multiple firing
28.02.09:	template	28.02.34:	activation
28.02.10:	semantic net	28.02.35:	tracing facility
	semantic network	28.02.36:	daemon
28.02.11:	knowledge tree		demon
		28.02.37:	agenda
		28.03.01:	inference
		28.03.02:	deduction

28.03.02:	deductive inference	28.03.30:	cut-off
28.03.03:	induction		pruning
	inductive inference	28.03.31:	planning
28.03.04:	abduction	28.03.32:	hierarchical planning
	abductive inference	28.03.33:	non-hierarchical planning
28.03.05:	model-driven inference	28.03.34:	opportunistic planning
28.03.06:	instantiation	28.04.01:	knowledge engineer
28.03.07:	forward chaining	28.04.02:	knowledge engineering tool
28.03.08:	backward chaining	28.04.03:	knowledge source
28.03.09:	heuristic rule	28.04.04:	domain knowledge
28.03.10:	state	28.04.05:	domain model
28.03.11:	search space	28.04.06:	KB
28.03.12:	problem space		K-base
28.03.13:	solution space		knowledge base
28.03.14:	evaluation function	28.04.07:	inference engine
28.03.15:	problem reduction	28.04.08:	expert system shell
28.03.16:	means-end analysis		shell
	means-ends analysis	28.04.09:	explanation facility
28.03.17:	generate-and-test	28.04.10:	dialog component
28.03.18:	blackboard model	28.04.11:	consultation
28.03.19:	pattern matching	28.04.12:	TMS
28.03.20:	template matching		truth maintenance system
28.03.21:	rule matching	28.04.13:	uncertainty
28.03.22:	conflict resolution	28.04.14:	production system
28.03.23:	search tree		rule-based system
28.03.24:	depth-first search	28.04.15:	model-based expert system
28.03.25:	breadth-first search		model-based system
28.03.26:	bidirectional search	28.04.16:	advisory system
28.03.27:	heuristic search		
28.03.28:	best-first search		
28.03.29:	backtracking		

29: Yapay zekâ - Konuşma tanıma ve sentezleme

29.01.01:	sound	29.01.26:	sub-band coding
29.01.02:	voice	29.01.27:	speech compression
29.01.03:	speech	29.01.28:	speech intelligibility
29.01.04:	artificial speech	29.01.29:	speech clipping
	artificial voice	29.01.30:	ASR
	synthetic speech		automatic speech
29.01.05:	acoustic signal		recognition
29.01.06:	voice signal		speech recognition
29.01.07:	speech signal	29.01.31:	voice recognition
29.01.08:	speech frequency	29.01.32:	speaker recognition
29.01.09:	speech bandwidth	29.01.33:	voice signature
29.01.10:	speech pattern		voiceprint
29.01.11:	voice input	29.01.34:	speaker authentication
29.01.12:	speech input		speaker verification
29.01.13:	speech output	29.01.35:	speaker identification
	voice output	29.01.36:	speaker adaptation
29.01.14:	speech template	29.01.37:	spoken command
29.01.15:	speech processing		voice command
29.01.16:	speech analysis	29.01.38:	speech control
29.01.17:	phoneme		voice control
29.01.18:	diphone	29.01.39:	speech reconstruction
29.01.19:	speech spectrogram		speech restitution
	utterance spectrogram	29.01.40:	speech synthesis
29.01.20:	sonogram	29.01.41:	speech training
29.01.21:	formant	29.01.42:	adaptive training
29.01.22:	speech digitization	29.01.43:	spoken-language
	speech digitizing		identification
29.01.23:	speech coding	29.01.44:	spoken-language
	speech encoding		translation
	speech waveform	29.02.01:	speech-to-text
	coding		conversion
29.01.24:	prediction coding	29.02.01:	STT conversion
29.01.25:	linear prediction coding	29.02.02:	speech-pattern
			matching
		29.02.03:	speech understanding

29.02.04:	speech analysis system	29.02.18:	user-tuned system
29.02.04:	speech analyzer	29.02.19:	voice-recognition unit
29.02.05:	speech recognition system	29.02.20:	voice control system
29.02.05:	speech recognizer		voice controller
29.02.06:	discrete-speech recognition	29.02.21:	enrollment
	isolated-words recognition	29.02.22:	rapid enrollment
29.02.07:	contiguous-words recognition	29.02.23:	word spotting
29.02.08:	connected-words recognition	29.02.24:	voice prompt
	continuous-speech recognition		voice-response prompt
29.02.09:	DTW	29.02.25:	barge in
	dynamic time warping	29.02.26:	speaking mode
29.02.10:	warped-input model	29.02.27:	passive vocabulary
29.02.11:	hidden Markov model		recognition vocabulary
	HMM	29.02.28:	text-independent recognition system
29.02.12:	feature-based speech recognition		text-independent recognizer
29.02.13:	speaker-dependent recognition	29.02.29:	text-dependent recognition system
29.02.14:	speaker-independent recognition		text-dependent recognizer
29.02.15:	speaker dependence	29.03.01:	speech synthesis system
29.02.16:	SD system	29.03.01:	speech synthesizer
	speaker-dependent system	29.03.02:	direct waveform synthesis
	speaker-trained system	29.03.03:	concatenation synthesis
29.02.17:	SI system	29.03.04:	model-based synthesis
	speaker-independent system	29.03.05:	synthesis by parametric modelling
	unrestricted recognition system		synthesis by parametric representation
29.02.18:	speaker-adaptive system	29.03.06:	formant synthesis
		29.03.07:	rule-based synthesis
		29.03.08:	prosodic rule
			prosody rule
		29.03.09:	text-to-speech

	conversion		
29.03.10:	text-to-speech synthesis system	29.03.14:	voice server
	text-to-speech synthesizer	29.03.15:	auto-attendant automated attendant
29.03.11:	voice response VR	29.03.16:	voice previewer
29.03.12:	IVR interactive voice response	29.03.17:	active vocabulary
29.03.13:	VIRS voice interactive response system	29.03.17:	spoken vocabulary
		29.03.18:	speech-based alerting
		29.03.19:	vocoder voice coder
		29.03.20:	spoken menu voice menu

31: Yapay zekâ - Makinenin öğrenmesi

31.01.01:	learning	31.02.06:	structural description
31.01.02:	machine learning	31.02.07:	concept formation
	automatic learning	31.02.08:	partially learned concept
31.01.03:	self-learning	31.02.09:	version space
31.01.04:	knowledge acquisition	31.02.10:	example space instance space
31.01.05:	learning strategy	31.02.11:	description space
31.01.06:	concept	31.02.12:	concept generalization
31.01.07:	concept learning	31.02.13:	consistent generalization
31.01.08:	conceptual clustering	31.02.14:	constraint-based generalization
31.01.09:	taxonomy formation	31.02.15:	similarity-based generalization
31.01.10:	machine discovery	31.02.16:	complete generalization
31.01.11:	cognitive science cognitivism	31.02.17:	concept specialization
31.02.01:	unlearning	31.02.18:	confusion matrix
31.02.02:	concept description	31.02.19:	concept validation
31.02.03:	chunking	31.03.01:	causal analysis
31.02.04:	characteristic description	31.03.02:	rote learning
31.02.05:	discriminant description		

31.03.03:	adaptive learning	31.03.14:	negative example
31.03.04:	heuristic learning		negative instance
31.03.05:	learning by being told	31.03.15:	near-miss
	learning from instruction	31.03.16:	case-based learning
31.03.06:	advice taking	31.03.17:	deductive learning
31.03.07:	incremental learning		learning by deduction
31.03.08:	supervised learning	31.03.18:	analytic learning
31.03.09:	learning without a teacher		explanation-based learning
	unsupervised learning	31.03.19:	operationalization
31.03.10:	learning by discovery	31.03.20:	associative learning
31.03.10:	learning from observation		learning by analogy
31.03.11:	inductive learning	31.03.21:	credit/blame assignment
	learning by induction	31.03.22:	reinforcement learning
31.03.12:	example-based learning	31.03.23:	learning from solution paths
	instance-based learning	31.03.24:	learning-apprentice strategy
	learning from examples	31.03.25:	learning while doing
31.03.13:	positive example	31.03.26:	genetic learning
	positive instance		

32: Elektronik posta

32.01.01:	electronic mail		MTS
	e-mail	32.02.10:	message transfer agent
32.01.02:	information object (in electronic mail)		MTA
32.01.03:	message (in electronic mail)	32.02.11:	gateway
32.01.04:	message transfer (in electronic mail)		mail gateway
	MT	32.02.12:	management domain
32.01.05:	message storage		MD
32.01.06:	message handling	32.02.13:	ADMD
32.01.07:	electronic mailbox		administration management domain
	mailbox	32.02.14:	private management domain
32.01.08:	user	32.02.14:	PRMD
32.01.09:	direct user	32.03.01:	envelope
32.01.10:	indirect user	32.03.02:	content
32.01.11:	directory	32.03.03:	header
32.01.12:	interpersonal messaging		heading
32.02.01:	message handling system	32.03.04:	body
	MHS	32.03.05:	subject
32.02.02:	message handling environment	32.03.06:	signature
	MHE	32.03.07:	EIT
32.02.03:	messaging system		encoded information type
32.02.04:	messaging subsystem	32.03.08:	content type
32.02.05:	UA	32.03.09:	probe
	user agent	32.03.10:	report (in electronic mail)
32.02.06:	distribution list	32.04.01:	originator
	DL	32.04.02:	recipient
32.02.07:	mail broadcaster	32.04.03:	potential recipient
	mail exploder	32.04.04:	actual recipient
32.02.08:	access unit	32.04.05:	intended recipient
	AU	32.04.06:	immediate recipient
32.02.09:	message transfer system	32.04.07:	alternate recipient
		32.04.08:	member recipient

32.04.09:	transmittal	32.05.12:	management domain name
32.04.10:	transmittal step	32.05.13:	administration domain name
32.04.11:	transmittal event	32.05.14:	private domain name
32.04.12:	origination	32.05.15:	alias
32.04.13:	submission	32.06.01:	message handling service
32.04.14:	direct submission	32.06.02:	reply
32.04.15:	indirect submission	32.06.03:	auto-reply
32.04.16:	delivery	32.06.04:	forward
32.04.17:	transfer	32.06.05:	auto-forward
32.04.18:	retrieval	32.06.06:	deferred delivery service
32.04.19:	receipt	32.06.07:	delivery notification service
32.04.20:	import	32.06.08:	non-delivery notification service
32.04.21:	export	32.06.09:	disclosure of other recipients service
32.04.22:	splitting	32.06.10:	hold-for-delivery service
32.04.23:	joining	32.06.11:	proof of submission service
32.04.24:	redirection	32.06.12:	proof of delivery service
32.04.25:	non-delivery (in electronic mail)	32.06.13:	message identification service
32.04.26:	affirmation	32.06.14:	access management service
32.04.27:	non-affirmation	32.06.15:	secure access management service
32.05.01:	naming authority	32.06.16:	anonymous remailer
32.05.02:	O/R name	32.07.01:	message store
32.05.02:	originator/recipient name	32.07.01:	MS
32.05.03:	O/R address	32.07.02:	stored message alert service
	originator/recipient address	32.07.03:	stored message listing service
32.05.04:	name resolution		
32.05.05:	attribute		
32.05.06:	common name		
32.05.07:	personal name		
32.05.08:	organization name		
32.05.09:	organizational unit name		
32.05.10:	country name		
32.05.11:	top-level domain name		

32.07.04:	stored message summary service	32.09.03:	directory user agent DUA
32.08.01:	IPM interpersonal message	32.09.04:	directory system agent DSA
32.08.02:	IPMS interpersonal messaging system	32.09.05:	directory information base
32.08.03:	primary recipient	32.09.06:	directory name
32.08.04:	copy recipient	32.09.07:	directory information tree
32.08.05:	blind copy recipient	32.09.08:	directory management domain DMD
32.08.06:	interpersonal messaging service	32.09.09:	referral
32.08.07:	typed body service	32.10.01:	PD physical delivery
32.08.08:	expiration date indication service expiry date indication service	32.10.02:	PDS
32.08.09:	obsoleting indication service	32.10.02:	physical delivery system
32.08.10:	IPN interpersonal notification	32.10.03:	PDAU physical delivery access unit
32.08.11:	receipt notification	32.10.04:	thread
32.08.12:	non-receipt notification	32.10.05:	emoticon smiley
32.09.01:	directory system		
32.09.02:	directory user		

34: Yapay zekâ - Sinir ağları

34.01.01:	connection science connectionism	34.01.06:	ANN artificial neural network
34.01.02:	connectionist model		neural net
34.01.03:	subsymbolic representation		neural network NN
34.01.04:	heterarchy	34.01.07:	artificial neuron
34.01.05:	hierarchy	34.01.07:	neurode

34.01.08:	neural computer neurocomputer	34.02.24:	asynchronous neural network
34.01.09:	neurochip	34.02.25:	acyclic network
34.01.10:	neural-network model	34.02.25:	feedforward network
34.02.01:	source node		forward-propagation network
34.02.02:	input neuron	34.02.26:	recurrent network
34.02.03:	output neuron	34.02.27:	perceptron
34.02.04:	visible neuron		simple perceptron
34.02.05:	hidden neuron		single-layer perceptron
34.02.06:	layer	34.02.28:	multilayered perceptron
34.02.07:	input layer	34.02.29:	radial basis function network
34.02.08:	decision layer output layer		RBF network
34.02.09:	visible layer	34.02.30:	back-propagation network
34.02.10:	hidden layer		BPN
34.02.11:	bottleneck layer		feedback-propagation network
34.02.12:	slab	34.02.31:	self-organizing network
34.02.13:	layered network	34.02.32:	Kohonen map
34.02.14:	non-layered network		self-organizing feature map
34.02.15:	single-layered network		self-organizing map
34.02.16:	multilayered network		SOFM
34.02.17:	diluted network		SOM
	partially connected network	34.02.33:	associative memory
34.02.18:	fully connected network		associative storage
	totally connected network		content-addressable storage
34.02.19:	random network	34.02.34:	CAN
	randomly connected network		crossbar associative network
34.02.20:	weight-sharing network		Hopfield network
34.02.21:	stable state	34.02.35:	Boltzmann machine
34.02.22:	stable coalition	34.02.36:	adaptive resonance theory network
34.02.23:	synchronous neural network		

	ART network		CUPS
34.02.37:	winner-takes-all network	34.03.16:	feedforward propagation
34.02.38:	winner-takes-more network		forward propagation
34.02.39:	adaptive neural network	34.03.17:	back propagation
34.02.40:	discrimination network		feedback propagation
34.02.41:	hierarchical artificial neural network	34.03.18:	training
	hierarchical neural network	34.03.19:	epoch
34.03.01:	neural connection	34.03.20:	batch training
	neural link	34.03.21:	interactive training
	synaptic connection		pattern training
	synaptic interconnection		
34.03.02:	connection strength		
	connection weight		
	synaptic weight		
34.03.03:	dynamically programmable connection		
34.03.04:	bundle		
34.03.05:	learning		
34.03.06:	learning algorithm		
34.03.07:	connectionist learning		
34.03.08:	learning rate		
34.03.09:	self-organization		
34.03.10:	error-correction learning		
34.03.11:	Hebbian learning		
34.03.12:	competitive learning		
34.03.13:	activation function		
34.03.14:	radial basis function		
	RBF		
34.03.15:	connection updates per second		

PERSONEL
BELGELENDİRME
MERKEZİ

PERSONNEL
CERTIFICATION
CENTER

TSEK

Necatibey Cad. No: 112

06100 Bakanlıklar / ANKARA

Tel: 0 312 416 62 00 Faks: 0 312 416 66 11

www.tse.org.tr